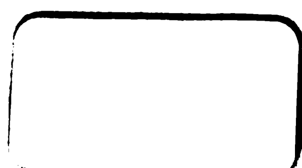

RMV
Compilation
+
Vervliet

no covers.

IDIOTICON

VAN HET

ANTWERPSCH DIALECT

v.2

KONINKLIJKE VLAAMSCHE ACADEMIE VOOR TAAL- & LETTERKUNDE

IDIOTICON

VAN HET

ANTWERPSCH DIALECT

(STAD ANTWERPEN EN ANTWERPSCHE KEMPEN)

OPGESTELD DOOR

P. JOZEF CORNELISSEN,

GEMEENTEONDERWIJZER TE SINT-ANTONIUS (BRECHT)

EN

J.-B. VERVLIET,

LETTERKUNDIGE TE ANTWERPEN.

Bekroond door de Koninklijke Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde.

TWEEDE DEEL

E—L

GENT

A. SIFFER

Drukker der Koninklijke Vlaamsche Academie

1900

E.

È, tw. — Ei, Fr. *hé*. È! dat is aardig! È! da' kan ek ook!
— Uitroep van walg of afkeer. Zie A. È dat is slecht! È! hoe vuil!
— Znw., o. Walgelijk vuil. Zie A. Daar is è aan. Dat is è.

E (toonl. *e*), enclit. vrnw. — Hij. Da kan-e nie'. Van waar is-e?

È, vrnw. — U. (**Z.** der **K.**) Is da' van è? Ik doen da' veur è nie'. Z. GIJ.

E, EN (toonl. *e*), bvw. — Wordt altijd gebruikt in de plaats van het onbepaalde *een*, Fr. *un*, vóór vrouwelijke en onzijdige naamwoorden. Voor de vr. bezigt men altijd *en*; ook vóór de onzijdige, wanneer het onmiddellijk volgende woord met *b*, *d*, *h*, *r*, *t* of eenen klinker begint, anders gebruikt men *e*. 'En vrouw. 'En dochter. 'En kerk. 'En boomken. 'En huis. E kind. E vogeltje. (Z. SPRAAKKUNST.)

E, EN (toonl. *e*), vz. -- Wordt gebruikt vóór de namen der dagen, wanneer een enkele dag als tijdsbepaling voorkomt en niet voorafgegaan is van eene bepaling. Dr. (Ook in 't Mdnl.) Men zet *e* vóór *Zondag*, *Maandag*, *Woensdag*, *Vrijdag* en *Zaterdag* en *en* voor *Dijnsdag* en *Donderdag*. Dat is en Donderdag gebeurd. Ik gaan e Zondag op reis. En Dijsdag is 't geen school. Dat huis is e Zaterdag afgebrand.
— Wanneer de namen der dagen voorafgegaan zijn van eene bepaling, dan plaatst men er *de*, *den* voor. Den toekomenden Donderdag is 't nog tijd genoeg.

ECHEL, znw., v. en niet m. — Fr. *sangsue*. R., Kl.-Br.

ECHELESTÈÈRT, znw., m. — Soort van waterhoos, Fr. *trombe*. (**K.**) Men vertelt dat de echelesteerten de vennen leegzuigen en 't water uitpompen.

ECHT, bvw. en bw. — Waar, waarlijk. B. Is 't echt waar? 't Is echt, zulle, ik hem 'et zelf gezien.

ECHTIG, bvw. — Echt, waar. Dat is echtig goud. 't Is echtig gebeurd. De echtige waarheid.
— *Echtig waar*, zeer waar, vast waar. Hetgeen ik oe vertel, is echtig waar.
— Gep. w. *Echtig end echtig* (uitspr. *echtig-en-techtig*), echt, vast en zeker. Beloofde't mij echtig end echtig? 't Is echtig end echtig waar.

EDE(N, znw., m. — Verkorting van Eduard. (**A.**)

EED, EET, znw., m., mrv. *eeden* en *eeten*. — Fr. *serment*. Z. Wrdb.

— *Iemand veur zijnen eed roepen*, hem den eed doen afleggen voor den rechter. As hij nie' bekennen wilt, zal ek hem is veur zijnen eed roepen. Toen ek op den tribunaal kwam, wier' ek seffens veur mijnen eed geroepen.

Zoo ook *iemand veur zijnen eed doen komen*, hem voor den rechter brengen, en *veur zijnen eed komen*, zijnen eed afleggen voor de rechtbank.

— *Van den ou(d)en eed*, ouderwetsch, van den ouden trant. D. B., R. Dat is nog 'ne man van den ouwen eed. De mens(ch)en van den ouwen eed zijn deurgaans de braafste. 'Nen hoed van den ouwen eed.

EEG (zachte *e*), znw., v. — Egge, Fr. *herse*. (Z.-O. der K.) T.

EEGALIG en **EENGALIG**, bvw. — Gelijk, effen, Fr. *égal*. (Ook in Brab. en Limb.) Twee eegalige pèèrden. De vruchten zijn hier schoon eengalig. De pataten komen eegalig uit.

ÈÈK, znw., o. — Walgelijk vuil, bij D. B. *ekke*. Z. AAK.

— Tw. Kreet van walg of afkeer. Èèk ! hoe vuil !

EEKEL, znw., v. en niet m. — Eikel, Fr. *gland*, Mdnl. *ekel*, mrv. *eekelen*. 'En groote eekel. Eekelen rapen. Eekelen schudden. « Het zwijn komt zat van *eeckelen* t'huis. » (VONDEL, XII, 124.) (Ook v. bij J. en Jong.)

EEKELMÈÈL, znw., o. — Gemalen eikels. Eekelmèèl is goe' voeier veur de verkens.

EEKENIS, znw., v. — De vouw tusschen de bil en den onderbuik, Fr. *le pli de l'aine*. Hij kreeg 'ne' steek in de eekenis.

EÈL, bvw. — Samentrekking van *edel*. Lief, fijn, bevallig, Fr. *charmant*, *gracieux*. Da' zijn eèl bloëmekes. E klei' meiske, zoo fijn en zoo eèl...

EÈLAARDEKE(N. EÈLAÂRKE(N, znw., o. — Fijn, bevallig meisje of juffertje, bij Sch. *eelke*, *eelaardeken*.

EELBOT, ELEBOT, znw., m. — Heilbot, soort van bot, die dikwijls eene aanzienlijke grootte bereikt.

EEMER, znw., m. — Emmer, Fr. *sceau*, Hgd. *Eimer*, Mdnl. *emer*. (Overal in Z.-Nederl., in N.-Br. en zelfs in de Zaanstreek, z. D. B., Sch., T., R., Hfft. en B.) 'Nen eemer water. Het règent mee' eemers. 'Nen eemer melk.

— Schertsend voor Bed. Hij lee' nog in zijnen eemer. Ik denk van naar mijnen eemer te gaan.

EEN, onb. bvw. — Z. Wrdb. Uitgesproken *ne*, *nen*, *en*, *e* (z. die vormen). — Achter *te*, *veel te*, gevolgd door een hoedanigheidswoord en een naamwoord, wordt *een* ingelascht. Hij zou nogal 'ne knappe jongen zijn, maar hij hée' veul te 'n dik lijf. Ik zou wel 'nen brief schrijven, maar ik heb te 'ne slechten ink. Ik begeer dieë' knecht nog veur de' kost niet, want hij is veul te 'ne grooten eter. — Zelfs in

't meervoud zegt men : Die schoenen passen oe nie' : ge hèt te 'n groote voeten. Ik woon nie' gèren bij da' volk : 't zijn veul te 'n gierige mens(ch)en.

— Somwijlen wordt het hoedanigheidsw. *groot* onderdrukt. Ik heb 'em nie' gèren in mijn huis : 't is veul te 'nen razer. Ge meugt mè' Jan nie' meer gaan, 't is te 'ne vloeker.

EEN, telw. — Wordt duidelijk onderscheiden van het onbep. bijvoegl. w., dat *nen*, *ne*, *en* en *e* klinkt. Z. SPRAAKKUNST.

— *Een*, samengesteld met een voorzetsel, heeft de weerde van *elkander*. D. B., R. *Aaneen*, *achtereen*, *afeen*, *bijeen*, *boveneen*, *deureen*, *ineen*, *meteen*, *naareen*, *ondereen*, *opeen*, *overeen*, *rondeen*, *tegeneen*, *tusscheneen*, *uiteen*, *vaneen* beteekenen *aan elkander*, *achter elkander*, *af elkander*, *bij elkander*, enz.

— *Ten eenen uitkomen*, op hetzelfde uitkomen. T., Kl.-Br. Da' komt ten eenen uit, Fr. *cela revient au même*.

— *Eén seffens*, *ééntje seffens*, een voor een, een met eenen keer, Fr. *un à la fois*. D. B.

— *Op één naar*, uitgenomen één. Hij is den eerste van zijn klas, op één naar.

— Spr. *Dat is één, zee Uilespiegel, en hij smeet ze' moër van de trappen.*

— *Dat is ééne, zee den duvel, en hij trok 'ne(n) pastoor in de hel. Ge moet ze nie(t) tellen, zee Lucifer, ze moeten er allemaal komen.*

— Wordt veel gebruikt in den zin van Iemand, Eng. *one*. D. B., R., M. Daar stond er eenen aan de deur, dieën ik nie' ken. Ge hèt dat aan eene' verteld, dieë nie' zwijgen en kan. Hij héet dat aan eene' verkocht, dieë niet betalen en zal. Zij is een die van alleman wa' weet te zeggen. « Daer roept *een* aen de poort. » (VONDEL, VII, 97.)

— *Er een(e) zijn*, in iets goeds of iets kwaads uitmunten. R. Dieë knecht is er eene : hij kan werken veur twee man. Die Mie is er een : zij laat alles maar staan da' staat, om in de geburen te gaan babbelen.

EENDELIJK, bvw. — Benauwelijk, akelig, naar, Fr. *effrayant*. D. B., bij B. *eenlijk*. 's Nachts is 't eendelijk op 't kerkhof. 'En eendelijk geschreeuw. 'Nen eendelijke weg.

Ook **Eendig**.

Kil. Eenlick, *terribilis*.

EENDER, bvw. — Eenderlei, dezelfde, Fr. *le même*. (Ook in Brab. en O.-Vl., z. Sch.) Da' zijn twee eender huizen. Het is mij eender, of hij blijft of vertrekt.

— *Dat komt ten eenderen uit*, dat is hetzelfde, Fr. *cela revient au même*.

— *Dat is ten eendere, dat is eender*, zegt men als men met eenigen wrevel spreekt, voor Dat is mij hetzelfde, het kan mij niet schelen, Fr. *peu m'importe*. Ik zal misschien geld verlieren in die zaak, maar dat is ten eendere, dat is eender, ik gaan 'et toch wagen.

EENDIG en **EENIG**, bvw. — Eenzaam, alleen, Fr. *seul*, *solitaire*.

— Eenzaam, onbewoond, Fr. *désert*. Dat is hier 'en eendige streek. 'En eenige straat.

— Beangstigend, naar, droevig, Fr. *effrayant*, *triste*, ook **Eendelijk.** 't Was daar zoo eendig in die kamer. 't Is daar 's nachts zoo 'nen eendige weg deur die boss(ch)en. Ik derf daar alleen nie' slapen, 't is er zoo eenig. « Toen vader, op zekeren avond, bleek als een doode, op onzen *eendigen* zolder verscheen. » (ZETTERNAM, *Mijnheer Luchtervelde*.)

— Bij D. B. *eenig*.

EENDIGHEID en **EENIGHEID**, znw., v. — Eenzaamheid, Fr. *solitude*. In de eendigheid, in de eenigheid zitten.

— Afzondering, Fr. *isolement*. Dat huis staat daar op zijn eenigheid.

— Akeligheid, naarheid. De eendigheid van 'nen donkeren nacht.

EENGALIG, bvw. — Z. EEGALIG.

EENIG, bvw. — Z. EENDIG.

EENIGTE, bvw. — Eenige, Fr. *quelque*. D. B. Eenigte huizen. Eenigte kinderen. Binnen eenigte dagen. Over eenigten tijd.

EENJAARS(CH), bvw. — Eenjarig, één jaar oud. 'En eenjaars(ch) veulen (een veulen dat één jaar oud is).

EENPIJLIG, bvw. — Met éénen halm opgeschoten (K.), bij T. *eenspierig*. Graan dat met éénen halm opschiet en niet uitstruikt boven den wortel, is eenpijlig. Het koren staat eenpijlig.

EENS (uitspr. *is*), bw. — Wordt veel aangewend zonder bepaalde beteekenis en geeft aan de uitdrukking eenen zweem van verzachting. Sch., R. Kom is hier, me' kind. Gaat is gauw naar de' winkel. Ik zal oe is vertellen hoeda' 'k daar gevaren ben.

Ook **Ne keer.**

EENS(CH), bvw. — Eender, dezelfde. Dat is mij eens(ch). Da' zijn twee eens(ch)e pèèrden.

EER, znw., v. — Fr. *honneur*, z. Wrdb.

— Het nieuwe, de schoonheid, de glans, sprek. vooral van kleederen, meubelen, enz. D. B., M. As ge oe' nief kleed alle dagen gaat aandoen, dan zal de eer er gauw af zijn. Da' was vruger e schoon meubel, maar nu is er de eer af.

— *Halve eer*, halve weerde, halve prijs. (K.) Iet verkoopen aan halve eer. De appelen zijn dees jaar maar halve eer tegen op ander jaren.

— *Bij alder eere*, *met alder eere*, z. ALDEREERE.

EERBOET, znw., v. — Openbare eerherstelling, Fr. *amende honorable*. Wordt gebezigd in 't godsdienstig leven. D. B. Eene eerboet doen in de kerk om den smaad te herstellen, die het H. Sacrament aangedaan wordt.

ÈÈRD, ÈÈR, JÈÈRD, JÈÈR, JÆÆRD, JÆÆR, znw., v.

en o. — Aarde, Hgd. *Erde*, Fr. *terre*. De mens(ch) is gemaakt van èèrd. De èèrd van e stuk grond afvuren. Doet da' jèèrd hier weg.

— Spr. *Boven èèrd liggen*, dood zijn, maar nog niet begraven. Zoolank e lijk boven èèrd leet, wördt er deur de geburen bij gewaakt. Hij lag vier dagen boven èèrd. Bij M. *dood boven eer* (of *eerde*) *staan*.

— *Er uitzien gelijk de H. Èèrd*, er leelijk, bleek, grauw uitzien. Hij zag er uit gelijk het heilig Jèèr.

— *Veel voeten op de èèrd brengen*, veel geloop veroorzaken. Da' proces zal veel voeten op de èèrd brengen.

— Vandaar *èèrdappel*, *èèrdbees*, *èèrden*, *èèrdewerk*, *èèrdklot*, *èèrdmuis*, *èèrdvloo*, enz.

ÈÈRDAPPEL (uitspr. *èèrappəl*, *èèrpəl*), znw., m. — Aardappel, Fr. *pomme de terre*. (**N**. en **O**. der **K**.)

ÈÈRDAPPELFOOI (uitspr. *èèrpəlfooi*), znw., v. — Een feestje dat de landbouwer aan zijn werkvolk geeft, als de aardappelen uit zijn (**N**. en **N.-O**. der **K**.), elders **Patsatfooi** genaamd.

ÈÈRDBAK (ook *ärbak*, *jèèrbak* en *jarbak*), znw., m. — Kar, dienende om aarde, mest, enz. te vervoeren, Fr. *tombereau*. (**K**.)

ÈÈRDBEES (uitspr. *ärbees*, *järbees*, *jarbees*), znw., v. — Aardbezie, Fr. *fraise*.

ÈÈRDBISSEM, ÈÈRDBIZZEM (uitspr. *är-*, *jär-*), znw., v. — Aardbezie, Fr. *fraise*. (**N**. der **K**.)

ÈÈRDDOL (uitspr. *är-*, *jär-*), znw., m. — Spitsmuis, Fr. *musaraigne*. (**K**.)

ÈÈRDKAR (uitspr. *ärdkär*, *järkär*), znw., v. — Stortkar, eene kar dienende om aarde, mest, enz. te vervoeren, Fr. *tombereau*.

ÈÈRDKRAB, znw., v. — Naam der Egge in een raadsel, Z. GIEPGAAP.

ÈÈRDPÈÈR (uitspr. *ärd-*, *järd-*), znw., v. — Aardpeer, Fr. *topinambour*.

Ook **Peer-onder-'t èèrd**.

ÈÈRDVLOO (uitspr. *ärd-*), znw., v. — Aardvloo, Fr. *altise*.

ÈÈRDWIN(DE) (uitspr. *ärrəwin*), znw., v. — Winde, dommekracht, Fr. *cric-à-vis*. (**K**.)

ÈÈRLENT, znw., o. — Ploeglijn, lange koord waarmede men het peerd in de ploeg bestuurt (**K**.), in Kl.-Br. *eerlijn*. (Z. Sch.)

— Bindzeel, lang touw, waarmede men hooi, stroo, enz. op den wagen bindt.

EERLIJK, bvw. — Z. Wrdb.

— Echt, waarlijk. Ik zal 't eerlijk doen. Ik beloof 'et oe eerlijk. De eerlijke waarheid.

— *Eerlijk waar*, echt waar. Dat ik oe zeg, is eerlijk waar.

— Spr. *Eerlijk is eerlijk, en Eerlijk had 'en koei gestolen*, zegt men van iemand die onverdiend over zijne eerlijkheid stoft. Ook : *Eerlijk had 'en koei gestolen* en *Eerlijk moest ze weergeven.*

ÈÈRPEL, znw., m. — Kempische uitspraak van Aardappel, Fr. *pomme de terre.* (Ook in Limb., bij D. B., Jong. en G.)

ÈÈRPELBOS, znw., m. — Aardappelstruik. (**N.** der **K.**)

ÈÈRPELFOOI, znw., v. — Z. ÈÈRDAPPELFOOI.

ÈÈRPELGROND, znw., m. — Grond die geschikt is voor de aardappelteelt. (**N.** der **K.**)

ÈÈRPELKRUID, znw., o. — Verdord loof van aardappelen. (**N.** der **K.**)

ÈÈRPELLAND. znw., o. — Land waar aardappelen op gestaan hebben. (**N.** der **K.**)

ÈÈRPELLOOF, znw., o., zonder mrv. — De groene stengels en bladeren van aardappelen. (**N.** der **K.**)

ÈÈRPELPLAK, znw., v. — Stuk land met aardappelen beplant. (**N.** der **K.**)

EERS (scherpe *e*) en **ÈÈRS**, znw., m. — Aars, Lat. *anus.*

ÈÈRSEND (*èèrs-end*), znw., o, — Wortelblok, het gedeelte van eenen afgezaagden boom, dat in den grond blijft, ook **Stuikblok** genaamd.

EERST (uitspr. *eest*), bw. — Te voren, Fr. *auparavant*, Eng. *erst.* R. (Ook in Limb., z. Sch.) Nudat die kamer behangen is mè' nief papier, is ze schoonder as eerst.

EERSTE (uitspr. *eestə*), bvw. — Fr. *premier.*

— *Met den eerste(n*, eerlang, weldra. (K.) T. (Ook in Limb.) Ik moet daar met den eerste werk van maken. Zörgt da' ge met den eersten aan da' werk begint.

— Uitnemend, 'tzij in 't goede of in 't kwade. R., bij T. *eerstig.* Dieë jongen is 'nen eersten deugeniet. 't Is vandaag eerste goe' weer. 'Nen eerste geleerde. 'Nen eerste schelm. Hij is 'nen eersten om iemand te bedriegen.

ÈÈRSTOK, znw., m. — Bij landb. Ploegstok, stok waarmede de ploeger de aarde van den rister doet (**Z.** der **K.**), in 't W. **Keutermik** geheeten.

EERZAAM, bvw. — Dat woord treft men aan als titel vóór eenen persoonsnaam in de plakkaten van notarissen. (**K.**) « Wegens den eerzamen Jan Smolders : vijf koopen eiken sleun. » Men vindt het mede op oude grafzerken : « Hier leit begraven de eerzame Thomas Wouters ... »

ÈÈS, znw., o. — Het voedsel waarmede de oude vogelen hunne jongskens spijzen. De vogelen brengen èès aan hun jongskens. Daar vliegt 'en mus(ch) mee' èès in heuren bek.

EESEL, znw., o. — Men geeft dien naam aan zekere stukken lands, gewoonlijk kleigronden. (Heist-op-den-Berg.)

EET, znw., m. — Eetlust, Fr. *appétit* R.

— *Op zijnen eet zijn*, eetlust hebben, goed kunnen eten. Ik ben goed op mijnen eet. Ik weet nie' hoe 't komt, maar 'k ben vandaag op mijnen eet niet.

— *Van zijnen eet af zijn*, zijnen eetlust verloren hebben. Sedert eenigen tijd ben ik van mijnen eet af.

Zoo ook *van zijnen eet afgeraken*. Iemand die te veul drinkt, geraakt van zijnen eet af.

EET, znw., m. — Z. **EED.**

EEUWIG, bvw. — Buitengewoon, geweldig, Fr. *énorme*. D. B., R. Hij is 'nen eeuwigen babbelèèr. 't Is 'nen eeuwige zageman.

— Gep. w. *Eeuwig en ervig*, te Antw. *eeuwig en erf*, gedurig, altijd. D. B. Hij zeet eeuwig en ervig hetzelfde. 't Is eeuwig en erf hetzelfde lèken mee' hem.

ÈÈW, bvw. — Uw. (**Z.** der **K.**) Èè' geld. Èwen hof. È' kinderen.

EFFEN, bvw. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo effen als 'ne spiegel.*

— Van eene enkele kleur. T., M. Effen rood, effen gruun, enz. 'En effen rood kleed. 'Ne gestreëpten rok en 'en effen lijf.

— Vereffend, niets meer schuldig, Fr. *quitte*. Ik geraak nooit effen. We zijn nu effen. Dat is nog nie' effen. 'En schuld effen maken.

— Wordt gezeid van zwarigheden, die uit den weg moeten geruimd worden, Fr. *aplani*. D. B. Da' geraakt nooit effen met die twee mannen. Die zaak zal wel effen komen.

— *Effen staan* in 't spel, is noch gewonnen noch verloren hebben.

— Woordensp. *Eff(n staat er neff(n* zegt men wrevelig aan iemand die ons lastig valt met vragen en gedurig *e, e* zegt. Moeder, mag ek meegaan, e? E moeder? Toe gij met uw e! Effe staat er neffe!

EFFENAF, bw. — Effen, zonder versiering. Zij was maar effenaf gekleed.

— Rechtuit, zonder omwegen. Ik heb 'em effenaf gezeed, dat ek zijnen dienst nie' meer noodig heb.

— Weinig van zeggen, slecht gemutst. Hij is zoo effenaf vandaag; 'k h b z'n taal nog nie' gehoord.

EFFENÈÈR, znw., m. — Bij wevers. Een werktuig, op eene kleine ladder gelijkende met menigvuldige sportjes, dat de draden van de schering geleidt en belet dat deze door elkander gaan. D. B.

EFKENS, bw. — Eventjes, Fr. *un moment, un instant*, B., M., bij Jong. *effekes*, Oostfri. *ävkes*, Westf. *effkes*. Ik moet is efkens uitgaan. Wacht is efkens.

— Lichtjes, in zeer geringe mate, Fr. *légèrement*. Ik kwam maar efkens aan ze' lijf en hij begost te grijzen.

EGEN, w., b. en o. — Eggen, Fr. *herser*. (**Z.-O.** der **K.**)

EGGELVEN, znw., o. — Naam van een ven, in eene heide onder Zoersel.

EGGER, znw., m. — Z. AGGER.

EGGERSTE, bvw. — Achterste (Z.-O. der K.) De eggerste deur. De eggerste pooten.

EGGESLICHTER, znw., m. — Bij landb. Handvatsel der egge. (K.)

EGT, znw., v. — Eg, egge, Fr. *herse* (N. der K.), bij D. B. *eegde* en in 't Z.-O. der K. *eeg*.

EI, znw., o. en v., vrklw. *eiken*, mrv. *eiren* en *eier*. — Fr. *œuf*. (Ook v. bij J.)

— *Loëcht ei*, halfzacht ei, Fr. *œuf mollet*.

— *Gekraakt ei*, ei waarvan de schaal gebersten is.

— Verg. *Zoo vol als 'en ei*, proppende vol.

— Spr. *Met 'en ei (in zij(n) gat) zitten*, in groote verlegenheid zijn. Hij zit mee' 'en ei (in ze' gat), want morgen vervalt er 'ne wissel, en hij kan nie' betalen.

— *Iemand behandelen gelijk e vuil* (of *rauw*) *ei*, zeer omzichtig met iemand omgaan. (Wordt gezeid van iemand die uit der mate gevoelig is.)

— *Legt er maar nie(t) te veul eieren onder*, betrouw er maar niet te veel op.

— *Ongeleide eieren zijn onzekere kiekens*, men mag niet te veel staat maken op iets dat men nog niet heeft.

— *Er zijn geene eieren aan gebroken*, er is niets aan verbeurd.

— *'t Is e vuil ei*, eene vuile zaak.

— *Kwaad ei, kwaad kieken*, slechte ouders, slechte kinderen.

— *Met iemand 'en eiken te pellen hebben*, met iemand iets ernstigs te bespreken hebben.

— *Op eieren trappen* of *gaan*, wordt gezeid van iemand die zeer voorzichtig en op de tippen der voeten gaat.

— *Blind ei slagen*, geblinddoekt naar een ei slaan (een volksspel).

EIEN, w., b. — Hetzelfde als Aaien, met de hand of de kaak de wang van een ander streelen. 'Et kind eit ze' moeder, en de moeder eit tegen.

EI(E)R (uitspr. *eir*, *aar*), znw., v. — Ei, Fr. *œuf*. (K.) 'En ei(e)r eten. 'En groote ei(e)r.

EIERBLOĔM, EIERBLOM (uitspr. *eirə-*), znw., v. — Sleutelbloem, Fr. *primevère*, Lat. *Primula veris*.

EIERBOER (uitspr. *eir-*), znw., m. — Landbouwer die aan de stedelingen eieren levert.

EIERKOĔRS (uitspr. *eirə-*), znw., v. — Een volksspel, waarin de deelnemers, in rijtuigen gezeten, over uitgeblazen eieren moeten rijden.

EIERKRÈMER (uitspr. *eirə-*), znw., m. — Koopman in eieren; iemand die eieren opkoopt om ze voort te verkoopen.

EIERPOTTEKE(N (uitspr. *eirə-*), znw., o. — Een klein potje van porcelein of gleizewerk in den vorm van een romerken, waar men een ei in zet, als men eieren eet.

EIERSCHELP (uitspr. *eirəschelləp*), znw., v. — Eierschaal, eierdop. T., R.

EIERTIKKEN, znw., o. — Te Antwerpen bestaat het gebruik op Palmenzondag met eieren te tikken. Twee personen tikken met een hardgekookt ei *punt op punt* en *gat op gat*. Wiens ei *kraakt* of berst, is verloren en geeft zijn ei aan zijnen gezel.

Vroeger, toen het *eiertikken* nog volop in zwang was, kon men een ganschen voormiddag wel twee-driehonderd menschen vinden in de voormalige Boeksteeg (St-Andrieskwartier) — bij het volk beter bekend onder den naam van Luizenmarkt — die eieren tikten.

EIGEN, bvw. — Z. Wrdb.

— *Mijn* (*ons, uw*) *eigen*, versterking van *mij, ons, uw*. Ik scheer mijn eigen. Ge zijt uw eigen aan 't wass(ch)en.

— *Zijn* (*heur, hun*) *eigen*, zich. Hij kan zijn eigen nie' stilhouwen. De zieke kan heur eigen nie' behelpen.

— *Dat is van eigen(s*, dat spreekt vanzelf.

— *Op zijn eigen zijn*, geerne alleen zijn, het gezelschap van anderen niet zoeken. Ik ben nie' liever as op mijn eigen.

— *Iet doen op zijn eigen* of *op zijn eigen hand*, zonder iemand te kennen of te raadplegen, iets eigenmachtig doen.

— *Op zijn eigen zitten*, op zijn eigen gedoen wonen. Dieën boer zit op zijn eigen.

— *Zijn eigen dood sterven*, zijne natuurlijke dood sterven, D. B.

— Wordt, om reden van nadruk, veel overtollig gebruikt. Het waren zijn eigen woorden. Ik heb 'et mè' mijn eigen oogen gezien. Hij hee' mij da' mè' zijnen eigen mond verteld.

— Verwant door bloedverwantschap of aanhuwing, Fr. *proche*. D. B. 'Nen bruur is meer eigen as 'ne zwager. Dieën boer doet al ze' werk mee' eigen volk. Iemand dieë dient, heget dikwijls beter bij vremden als bij eigen.

EIGENDOM (in 't Z. en W. *eigəndoəm*), znw., m. en niet o. — Fr. *possession*. J., R.

— *Naakte eigendom*, het enkele bezit zonder 't gebruik of de inkomsten.

— Maagschap. Hfft. (Ook in Brab., z. Sch.) Wat is 'ne mens(ch) zonder vrinden of eigendom?

EIGENMONDIG, bw. — Met eigen mond. Hij heget mij eigenmondig verteld. Ik heb 'et oe eigenmondig hooren zeggen.

EIGENSTE, bvw. — Wordt gebruikt met het lidw. of met een aanwijzend of bezitt. bijv. w. in den zin van Dezelfde, Fr. *le même*. D. B. 't Is den eigenste man, dieën ek vruger gezien heb. 't Waren zijn eigenste woorden. Dat is die eigenste vrouw.

***EIGENSTUURS**, bw. — « Spontaan (Kramers), zonder van buiten 't lijf komend hulpmiddel. 'k En kan nooit afgaan, eigenstuurs. »
Loquela, 1892, hlfz. 43, geeft dat w. voor de Kempen.

EIGENTLIJK, bw. — Eigenlijk. 't Is eigentlijk zoo.

EIGENWILLIG, bvw. — Eigenzinnig, koppig, die zijnen eigen wil volgt tegen de rede in, Fr. *opiniâtre, entêté, capricieux*. 'Nen eigenwillige jongen. Eigenwillige kinderen.
— In de Wrdb. bet. het Vrijwillig, willekeurig, eigendunkelijk, eigenmachtig, Fr. *volontaire, arbitraire.*

EIGENWILLIGHEID, znw., v. — Eigenzinnigheid.

EIGENZELVEN, vrnw. — Zelf, zelven. Ik zee zoo in mijn eigenzelven. Hij hee' zijn eigenzelven bedrogen.

EIGENZINNIGAARD, znw., m. — Koppigaard, eigenzinnige.

EIKEMEŬLDER, znw., m. — Meikever, Fr. *hanneton.* (K.)

EIKE(N, znw., o. — Eivormig doosje, waar men eenen paternoster of een bidsnoer in bewaart. Er zijn beenen, ivoren en houten eikens.

EIKE(N, znw., o. — Hetzelfde als Aaiken, streeling met de hand of de kaak tegen de wang van een ander. Z. AAIKEN.

EIKESTRONK (in 't W. *eikəstroĭnk*) en **EIKESTRUNK**, znw., m. — Knoteik, afgeknotte eikeboom.

***EINDELING**, bw. — « Eindelijk, » bij D. B. *endelinge, eindelinge* en *eindelings.*
Sch. geeft dat w. voor Antw.

EINHOUT, znw., o. — Z. HEINHOUT.

EISELIJK, bvw. — IJselijk, Fr. *terrible.*
— Bw. Uit der mate, zeer (K.) G., Dr. Da' land is eiselijk wijd van hier. Hij kan eiselijk vloeken. 't Is eiselijk koud vandaag.
— De spelling *eiselijk* is alleen de juiste, daar het w. samengetrokken is uit het Ohgd. *egislich*, verwant met het Goth. *agan*, vreezen.

EK, **EKIK** (toonl. *e*), enclit. vrnw. — Ik. Wordt gebruikt achter werkw. en onderschikkende voegwoorden. Da' kan-ek nie'. Ik weet dat-ek zal te laat komen. Ik kan-ekik daar niks aan doen.

ÈKEFOĔI, tw. — Z. AKEFOEI.

EKSER, znw., v. — Kemp. uitspraak van Ekster, Fr. *pie.*

EKSTEREERGISTEREN, bw. — De dag vóór eergisteren. Kil.

EKSTEROOG, znw., v. — Likdoorn. Z. Wrdb.
— Spr. *'En eksteroog in zijn keel hebben*, veel drinken, een dronkaard zijn.

EKSTEROVERMORGEN, Kemp. **EKSTEROVERMERGEN**, bw. — De dag die op overmorgen volgt. Kil.

***ELDEROP**, bw. — « Allen op, effen op, voor de hand op, zonder uitzoeken. Twintig pruimen voor vijf cents, maar elderop pakken. »
Sch. kent dat w. toe aan Antw.

ELEBOT, znw., m. — Z. EELBOT.

ELF (uitspr. *ellᵊf*, in 't Z.-O. *ōllᵊf*), telw. — Fr. *onze*.
— Spr. *Hij is van 't jaar elf, hij houdt het liever zelf*, 't is een gierigaard, hij is niet vrijgevig.
Z. ook KLEEF en KLEVEN.

ELF(D)S, telw. — De elfde. Ik ben elf(d)s. Z. DERDS.

ELFSTE, telw. — Hetzelfde als Elfde, Fr. *onzième*, dat niet gehoord wordt. Den elfsten dag, nadat da' gebeurd was. Den elfste man. De elfste bank.

ELFURENBLOĔMEKE(N, znw., o. — Eene bloem die in de wetenschap *Ornitogalum umbellatum* L. heet.

ELFURENLIJK, znw., o. — Lijkdienst die om 11 uren geschiedt.
— Verg. *E gesicht gelijk 'en elfurenlijk*, een treurig, bedrukt gelaat.

ELFURENMIS, znw., v. — Mis die ten 11 uren gelezen of gezongen wordt.

***ELGER, *ERGER**, znw., m. — Z. EGGER.
Sch. geeft die vormen voor Antw. en de Kemp.

ELIXER, znw., m. en niet o. — Fr. *elixir*.

ELKENDEEN, ELK ENDE EEN, vrnw. — Iedereen, eenieder, Fr. *chacun*. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Da' weet elkendeen. Elkendeen spreekt er schand af.

ELKS, bvw. — Ieder, elk, elke, in de uitdr. *van elks*, van elke soort eenige stuks. B., M. Ik zal van elks e paar nemen. Geeft er mij van elks drij.

ELLIE, ELLE(N, bvw. en vrnw. — Z. ULIE.

ELLEBOOG, ELLENBOOG, znw., m. — Fr. *coude*.
— Spr. *Het achter zijnen elleboog* (*zitten* of *steken*) *hebben*, niet rechtzinnig, niet oprecht, geveinsd zijn. Betrouwt 'em nie', want hij heget achter zijnen elleboog steken.
— *Hij kan me(t) zijn ellebogen nie(t) in zijne(n) zak*, hij is niet vrijgevig.
— Bij smeden. Elleboogpijp, stuk buis in de gedaante van eenen elleboog.

ELLEGOED, znw., o. — Alle stoffen die met de el gemeten worden, zooals lijnwaad, katoen, laken, enz. D. B. In ellegoed doen. Ellegoed verkoopen. Schoone ellegoederen.

ELLEGOEDWINKEL, znw., m. — Winkel waar men ellegoed verkoopt.

***ELPER**, znw., m. — Z. ERPEL.

ELSEN, znw., o. — Els, Fr. *alêne*, Mdnl. *elsen, elsene*. De timmerlie en de schoenmakers gebruiken elsens. E scherp elsen. Dat elsen stekt nie' meer.
Kil. Elssene, *subula*.

ELZEFROP, znw., v. — Zaadappeltje van den els (K.), te Antw. **Elzekrob**. Elzefroppen plukken. De kinderen schieten mee' elzefroppen in hun klakkebuis.

ELZEKROB, znw., v. — Z. ELZEFROP.

ELZENBOS, znw., m. — Elzestruik.

ELZENTÈÈR, znw., m. — Haagbeuk, hesselteer, Fr. *charme*, Lat. *Carpinus Betulus* L.

ELZENTÈREN, bvw. — Van elzentèèr. 'En elzentère' haag. Elzentèren hout.

ELZESTRONK (in 't W. *elsəstroĕnk*) en **ELZESTRUNK**, znw., m. — Knotels, afgeknotte elzeboom.

EM, enclit. vrnw. — Hij. Wordt gebruikt achter onderschikkende voegwoorden en werkwoorden. Z. SPRAAKKUNST. As-em (als hij) komt... Doet-em (doet hij) da' ? (**A.** en **W.** der **K.**)

EMERIEDOEK, znw., m., zonder mrv. — Bij smeden. Doek met ijzervijlsel beplakt, dienende om metaal te wrijven, Fr. *toile émerissée*.

EMMELEN, znw., o. — Gewestelijke uitspraak van Emblehem, een dorp bij Lier.

EN, bvw. — Z. E.

EN, vz. — Z. E.

EN, enclit. vrnw. — Hij, achter werkwoorden en onderschikkende voegwoorden. (**Z.** der **K.**). Dat-en oppast ! (Dat hij oppasse). Mag-en (mag hij) nie' ? Z. SPRAAKKUNST. (Ook in Fransch-Vl. Z. D. B.)
— Wordt ook gebruikt voor *hem*, voorwerp en doelwoord zonder voorzetsel. Ik zag-en (zag hem) komen. Ik heb-en (heb hem) gesproken.

EN (toonloos), bw. — Niet, Fr. *ne pas*. Z. SPRAAKKUNST. (Wordt, hier in meerdere, daar in mindere mate, nog overal gebezigd in Zuid-Nederl., en zelfs in Gelderl. en Overijsel. (z. Dr. en G.) Ik en weet 'et nie'. Ik en zien niks ne meer. Hij zegt dat i geenen tijd en hèet.

EN, vgw. — Fr. *et*. Wordt gebruikt in plaats van *aan*, tusschen twee zelfst. naamw. om eene opeenvolging of verbinding aan te duiden. D. B. Twee en twee. Arm en arm gaan. Zij gingen vier en vier op rij.

END, znw., v. — Eend, Fr. *canard*. 'En tamme end. Wilde enden.

END, znw., o., vrklw. *endje(n* en *endeke(n*. — Eind, einde (van

stoffelijke zaken), Fr. *bout, extrémité*. Hij zat aan 't ander end van de tafel.

— Kort stuk koord, garen, enz. 'En end koord. 'En endje sigaar. 'En endeken garen. 'En end weg. Dat is e groot end van hier. Brandt die endjes kèèrs op.

— Uiteinde van eenen afgemaaiden halm, ook **Stoppelend** en **Gat** genaamd. 'En schoof stroo met de enden omhoog zetten.

— Endeldarm, het uiteinde van den dunnen darm, Fr. *rectum*. Elke' keer dat 'et kind afgaat, komt zijn endeken af, Fr. *il a une chûte du rectum*.

— *Op 'en end*, in rep en roer. Heel de stad staat op 'en end. Dieë zatlap zet thuis alles op 'en end.

— Spr. *Het middelste willen en de twee enden*, zeer begeerlijk zijn. Hij is nie' begeerlijk, maar hij wil 'et middelsten en de twee enden. (Ook bij Dr.)

— *Hij zal er 'en end mee wegloopen* zegt men spottend voor: hij zal er niet veel aan verrichten, hij zal niet veel werk maken.

— *E straatje zonder end* of *e lièken zonder end*, iets zoo langdurigs dat het verveelt. R.

— *Dat het end er aan verloren is*, buitengewoon veel. Hij doe' niks as grollen en grèven, dat 'et end er aan verloren is.

— *'En end, e lank end*, een lang opgeschoten persoon, een hooggewassen boom, enz. Da' meisken is e lank end. 'En end van 'nen boom.

— *End* verschilt van *ende(n*, dat nooit van stoffelijke zaken gezegd wordt.

END(E), vgw. — En, Fr. *et*. Komt nog voor in de volgende woordkoppelingen:

Alles end alles.
Deur end deur (*deurenteur*).
Echtig end echtig (*echtig entechtig*).
Elk end een.
Ieder end een.
Op end op (*oppentop*).
Over end weer.
Top end daal (*toppentaal*).
Rond end om (*rommedom, rommetom*).

ENDEGRIET, znw., o. — Z. ENDEMOES.

ENDEI, znw., o. — *Endeieren* noemt men oneigenlijk te Antwerpen de donkerkleurige, rosachtige henneneieren, terwijl de witte er *kiek(en)-eieren* heeten.

ENDELING, znw., m. — Bij biemans. De tweede zwerm die uit eenen biekorf zwermt.

ENDEMOES, znw., o. — Eendegroen, kroos, waterlinze, zwemmend waterkruid, dat op groen mos gelijkt, Fr. *lentille d'eau, canillée*, bij Jong. *endemoos*, bij D. D. *aandereit* en te Lier **Endegriet** genaamd.

ENDE(N, znw., o. — Einde, Fr. *fin, bout* (van afgetrokken zaken). Het ende van de wereld. Op 't ende van 't jaar. Hij is ongelukkig aan zijn ende gekomen. Daar komt geen enden aan. Hij weet geen enden aan zijnen rijkdom.

— Gep. w. *Zonder enden of maat*, onbegrensd. Hij is rijk zonder enden of maat.

— *Tenden, tenden*, ten einde, aan het einde, Fr. *à bout, au bout de* (N. der K.) D. B. Ik ben tenden asem. Hij was tenden geloopen. Hij woont tenden de straat. Van zoo e werk zoude tenden geraken.

— *Op 't ende van de mert*, Fr. *au bout du compte*. Ik moest 'en halve uur wachten, en op 't ende van de mert kost ek onverrichter zake terugkomen.

— Ook *op 't scheén van de mert.*

— Wegens het verschil tusschen *end* en *ende(n*, z. END.

ENDVOGEL, znw., m. — Gebraden eend. Zij brochten 'nen endvogel op tafel.

— Spr. *Alle scheuten zijn geen endvogels*, niet alles gelukt.

— Bij beenhouwers. Het vleesch op het schouderblad van een runddier. De endvogel is heel droog vleesch. E stuk van den endvogel.

ENGEL, znw., m., vrklw. *engeltje.* — Fr. *ange.*

— Spr. *Van 'nen engel 'nen duvel maken*, z. DUVEL.

— *Ne(n) goeien engel gediend hebben*, ergens gelukkig afkomen, aan een groot gevaar ontsnapt zijn.

— *'t Is 'en engeltjen in den hemel* zegt men van een jonggestorven kind.

— *'En engeltje me(t) 'en duveltje*, iets goeds met iets kwaads.

— De Zwitsersche zilveren muntstukken worden *engelen* of *engeltjes* geheeten, omdat men het beeld dat er op staat, voor eenen engel aanziet. Daar zijn staande en zittende engeltjes. De zittende engeltjes gaan nie' meer. Ik heb 'ne' frang ontvangen, 't is 'nen engel.

ENGELS(CH), bvw. — Fr. *anglais.*

— *Engels(ch)e sleutel*, een sleutel om allerlei vijzen af en aan te draaien, Fr. *clef anglaise, clef universelle.* R.

— *Engels(ch)en hof*, een hof die in perken is verdeeld, met slingerpaden doorsneden en met houtgewas beplant, bij M. *Engelse toen* (tuin).

— *Engels(ch)e vijgen*, dadels die in de winkels verkocht worden in matten gelijk de vijgen.

— *Engels(ch) gers*, z. GERS.

— *Engels(ch) metaal*, mengsel van ijzer, lood, zink en tin, waarvan men medaliën, lepels, enz. maakt.

— *Engels(ch) gebak*, biscuits in vierkante blikken doozen.

ENGELTJESMAAKSTER, znw., v. — Vruchtafdrijfster.

ENGELTJESMIS, znw., v. — Eene mis van dankbaarheid, die gedaan wordt voor een kind, dat onder de zeven jaar gestorven is, bij D. B. *engelmis.*

ENK, znw., m. — Inkt, Fr. *encre* (**Z.** der **K.**), elders **Ink.** Me' enk schrijven. Zwarten enk.

Sam. *enkflesch*, *enkklad*, *enkkruik*, *enkpot*, enz.

ENK, INK en **INT**, znw., v. — Ent, Fr. *ente*, *greffe*. 'En enk op 'nen boom steken. 'En verdroogde ink. Die int zal nie' wassen.

Ook *ent*.

ENKEL, bvw. — *Enkel geld*, pasmunt. R. Ik hem geen enkel geld bij mij. Veur ééne' frang enkel centen. Vier enkel frangs.

ENKEN, INKEN en **INTEN**, w., b. — Enten, Fr. *enter*, *greffer*. Boomen enken. Hij is bezig mee' inken. Dieën hovenier kan goed inten.

Ook *enten*.

ENKPLEK (uitspr. *enkpläk*), znw., v. — Inktvlek, Fr. *tache d'encre*.

ENNE, vgw. — En, Fr. *et*. Wordt gebruikt als men op het voegwoord steunt of er een weinig na rust. D. B. Enne... wa' meinden ek te zeggen? Ik ging naar huis enne... as ek aan den omdraai van de straat kwam, zag ek, enz.

ENTEREN, w., o. — Zagen, malen, knorren. Ge doe' nie' as enteren. Scheed er toch uit met dat enteren. Zagen en enteren.

— Gedurig klagend geluid geven, gezeid van stervende kinderen. Het kind zal sterven, hoor, het entert al.

— Afl. *Enterèèr*, *geëntèr*.

ENTREE, znw., m. en niet o.

ENTREPOT, znw., m., en niet o. — J.

ÈPÈPÈ, tw. — Wordt bij de kinderen gebruikt om iemand spottend uit te lachen. Z. UITSLIPPEN.

EPISTEL, znw., m. en niet o. — Fr. *épître*.

— **ER.** Deze uitgang, achter den stam van een werkw. gevoegd, vormt soms znw. met eene lijdende beteekenis. *Aflater*, kleedingstuk dat men aflaat, niet meer draagt; *afvijzer*, geweer waarvan de loop afgeschroefd kan worden; *legger*, draaitop dien men legt; *schelder*, aardappel die groot genoeg is om geschild te worden; *trapper*, pedaal van een rijwiel; *trekker*, trekorgel, Fr. *accordéon*; *zetter*, plantaardappel; *looper* (in eene kas); *schuiver* (bij timm.), enz.

ERÈ, tw. — Z. ARÈ.

ÈREN, NÈREN, znw., m. — Vloer van een huis. (**Z.-O.** der **K.**) Den èren opkuis(ch)en. Hij mag op mijnen èren nie' meer komen.

— Dorschvloer. Het graan op den èren uiteenleggen.

ERF, znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Dat is op uw erf niet gewassen*, dat komt van u niet, dat hebt ge gekregen of gestolen.

ERF, znw., v. — Bij landb. Akkergrond, de laag grond die ieder jaar omgewerkt wordt, Fr. *couche arable*. (K.) Er lee' goei erf op da' land. De erf leet hier nie' dik.

ERF, bw. — Z. EEUWIG.

ERFDEEL, znw., o. — Schertsend voor een kind dat pas geboren is of verwacht wordt. Hij hee' vandaag 'en erfdeel gekregen. Jan verwacht 'en erfdeel.

ERG (uitspr. *ärr*ᵊ*g*, te Antw. *ārr*ᵊ*g*), bvw. — Slim, verstandig. 'En erg kind.

— Bekwaam, handig. 'En erge meid. Dieën timmerman is 'nen erge werkman. 'Nen ergen doktoor. Hij is erg aan alle werk.

— Stout, uitdagend, verwaand, Fr. *hardi, présomptueux*. Hij is erg, omdat em den börgemeester meehéet. Dieë vechter zal zoo erg nie' meer zijn, as em 'en maand of drij in 't kot zal gezeten hebben.

***ERGER**, znw., m. — Z. ELGER.

ERGERANS, bw. — Ergens, ievers, Fr. *quelque part* (**N**. en **N.-O**. der **K**.), elders **Ieverans**, bij Hfft. *ergerhands*, te Antw. **Ergeres**. Ik heb u ergerans gezien.

— *Ergerans niet*, nergens, Fr. *nulle part*. Waar heddegij geweest? Ergerans niet.

ERGERES, bw. — Z. ERGERANS.

ERGEWÉEREN, w., o. — Z. ARGUEEREN.

— **ERIJ**. Dit achterv. vormt verzamelwoorden. *Melkerij, papperij* (melkspijzen), *vleezerij* (vleeschspijzen), *zaaierij* (zaden), enz.

***ERK**, znw., v. — « Sluis waarmede men het water op vijvers, hofgrachten, meerschen laat. » (Ook bij Jong.)

Sch. kent het w. toe aan de Kemp. en Brab.

ERK, znw., v. — Z. ARK.

ERKE(N, znw., o. — Eene lijn in den vorm eener ellips, doorsneden met eene rechte meet, die de kinderen op den grond teekenen, en waar zij met hunne non of hunnen draaitol naar kappen, ook **Galg** geheeten. (K.) 'En erken doen. 'En erken maken.

ERM (uitspr. *ärr*ᵊ*m, eirr*ᵊ*m, ærr*ᵊ*m*), znw., m. en bvw. — Fr. *bras ; pauvre*.

***ERPEL**, ***ELPER**, znw., m. — « Mannelijke eend. »

Sch. geeft dit w. voor Vl. en *Antw.*, doch te Antwerpen en in de Kempen zegt men **Wendel**. Z. dit w.

ERT (uitspr. *æart, èèrt, aart, ææt, aat*), znw., v. — Erwt, Fr. *pois*, bij M. *art*, bij Kil. *erte*, Fri. *arte*, Dee. en Zw. *ärt*. Jonge erten plukken. Vroge erten.

— Spr. *Ievers zijn erten uithebben*, er in ongenade gevallen zijn,

er niet meer aangetrokken worden. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Vruger kwam hij veul bij ons, maar nu moet hij nie' meer komen: hij hée er zijn erten uit.

— *In de erten gelegen hebben* of *gevallen zijn*, van de pokken geschonden zijn.

— *Den duvel hee(f)t er zijn erten op gedörs(ch)en*, z. DUVEL.

— *Op erten loopen*, heel voorzichtig gaan, b. v. van iemand die pijn aan de voeten heeft.

ERTBED, znw., o. — Erwtenbed, Fr. *carreau de pois.*

ERTBLOĔM, ERTBLOM, znw., v., zonder mrv. — Erwtenbloesem, Fr. *fleurs de pois.*

ERTENTELDER, znw., m. — Iemand die zeer langzaam is in zijne verrichtingen.

ERTRANK, znw., v. en m. — Erwtenstengel, Fr. *tige de pois.*

ERTRIJS, znw., o. — Erwtenrijs, Fr. *rame à pois.*

ERTSCHELP, znw., v. — Erwtedop, Fr. *cosse, gousse de pois.*

ERTSLUIM, znw., v. — Erwtedop.

ERTSOĔP, ERTSOP, znw., v. — Erwtensoep, Fr. *soupe aux pois.*

ERVIG, bw. — Erfelijk.

— Gep. w. *Eeuwig en ervig*, z. EEUWIG.

ES, vrnw. — Er, Fr. *en*, bij m. en o. enkelv. naamw. (**N.** der **K.**) Hfft. Heddegij geld? Ja, ik heb es nog, Fr. *oui, j'en ai encore.* We zullen nog maar 'en flesch bier drinken, daar is es nog genoeg. Z. SPRAAKKUNST.

ES, vrnw. — Wordt gebruikt als voorwerp voor *het*, Hgd. *es.* (**K.**) Ik en weet es niet. Ik en geloof es niet. 't Kan gebeuren dat hij gelukken zal, maar ik en denk es niet. Z. SPRAAKKUNST.

— **ES**. Uitgang van den genitief, z. INLEIDING, blz. 66. Moederes kleed. Jannes huis. Wienes hond?

ESPRES, EXPRES, bw. — Met opzet. Gij hèt dat espres gedaan om mij te foppen.

ESTER, znw., m. — Houtachtig deeltje, dat uit het vlas gezwingeld wordt. (**K.**) Esters van vlas.
Kil. Estere, *festuca canabina.*

ETELIJK, bvw. — Eetbaar, Fr. *mangeable.* D. B., Sch. Da' brood is nie' etelijk. Is da' vleesch nog etelijk?

ETEN, w., b. — Fr. *manger.*

— Gep. w. *Niks te eten of te breken hebben*, zeer arm zijn, in broodsgebrek verkeeren.

— Verg. *Eten gelijk 'nen heispaaier, gelijk 'ne wolf* (veel), *gelijk 'en beest, gelijk e verken* (gulzig, onbeschoft).

— Spr. *'t Eet geen brood*, z. BROOD.

— *Geëten brood*, z. BROOD.

— *Zijn wittebrood veur eten*, z. WITTEBROOD.

— *In daghuren eten*, z. DAGHUUR.

— *Die eten da(t) ze zweeten en werken da(t) ze kou krijgen, da(t) zijn de oprechte luieriken.*

— *Ievers eten en drinken veur laten*, er zeer veel van houden, zoodat men er alles zou aan opofferen. T., R.

— *Hij hee(ft) meer geëten als boonen* (of *als vörs(ch)ebillekens* of *als rattepootjes*), hij is slim, doortrapt. (A.)

— *Dat ze 't koken gelijk ze 't eten willen*, dat zij handelen volgens hunne beliefte. (Ook in Brab,, Vl. en Limb., z. Sch.)

— *Veel letters geëten hebben*, veel gestudeerd hebben. R. 'Ne pastoor hée' veul letters geëten, eerdat hij priester is. Om doktoor te wörren, moette eerst veul letters geëten hemmen.

ETTERSTOK, znw., m. — Het afgestorven midden, de doode weefsels van eenen bloedzweer of een negenoog, Fr. *bourbillon*.

ETTETTET (ook *ättättät* en *öttöttöt*), tw. — Wordt, evenals *tuttuttut*, gebruikt om zijnen wrevel of zijne onverschilligheid over iets uit te drukken. T., R. Ettettet! laat mij gerust! Ettettet! 't kan me bitter weinig schillen.

EULEGOM (uitspr. *Euləgoəm*), znw., o. — Zoo spreekt het volk den naam uit van een dorp, dat Oeleghem geschreven wordt.

EŬLLE, vnw. en bvw. — Z. ULIE.

EUP, znw., m. — Hangbeuk, hesselteer, elzenteer, Fr. *charme*. (Z.-W. der K.) Eup planten. 'Nen eupeboom.

EUPEN, bvw. — Van eup. 'En eupe' haag. Eupen hout.

EŬRKEN, w., o. — Z. IRRIKEN.

***EUVEREN**, w., o. — Z. VEREUVEREN.
Sch. geeft dat w. voor Antw. st. en prov. en Brab.

EUVERHEID, znw,, v. — Hetzelfde als Overheid in de Wrdb., Fr. *autorité*.

— Overheden, overheidspersonen, Fr. *autorités*. D. B. De euverheid van 't dörp. De geestelijke en de wereldlijke euverheid.

EUVERLÈÈR, znw., o. — Overleder, Fr. *empeigne*. D. B., B. Het euverlèèr van 'ne' schoen laten vernieuwen.

EUVERSTE, znw., m. — Overste, Fr. *supérieur*, *chef*, *commandant*, *officier*. D. B. Den euverste van e gesticht. Nen hoogen euverste.

EUZEL en **NEUZEL**, znw., m. — Het onderste van een strooien of pannendak, dat over den muur steekt en het regenwater afwerpt (K.), bij D. B. *euzie*, bij B. *ozing* en bij Kil. *oose*, *oosie*. De euzels lekken. Er hangen ijskegels aan de neuzels.

EUZELDRUP en **NEUZELDRUP**, znw., m. — De waterdruppels die van de euzels afvallen als 't regent (K.), bij D. B. *euziedrup*, en bij B. *ozendrop*. Onder den euzeldrup staan.

EVANGELIE, znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *'t Is e lang evangelie* of *'t is gelijk het evangelie op Palmenzondag*, zegt men van iets dat zeer lang duurt.

ÈVEGÈÈR (klemt. op *èvə*), znw., m. — Hetzelfde als Agger, egger, groote boor met handhave, Fr. *tarière*, bij D. B. *avegeer*.

— Kram. spelt *avegaar* en legt den klemt. op de derde lettergreep.

EVEL en **EVER** (klemt. op de eerste lettergr.), bw. — Echter, nochtans, Hgd. *aber*, Pld. *awer, äver*. B., Jong. Wordt gebruikt om meer kracht aan de uitdrukking te geven. (K.) Hij was rijk en geëerd, en evel was hij nie' gelukkig. Raadsel : « 't Is geboren en niet gestorven en *evel* dood. » (De vrouw van Loth.)

Vrgl. ALEVEL, ALEVER en ALEVELOOK, ALEVEROOK.

EVEL en **AVEL** (klemt. op de tweede lettergr.), bw. — Toch, niettemin, desniettegenstaande. (K.) Of 't règent of nie' règent, ik gaan der evel naartoe. Al hèet em nogal veul tegenslag gehad in zijnen handel, hij hèet avel veul geld gewonnen.

— Dit *evel, avel* schijnt gekrompen uit *evenwel* en mag niet verward worden met het voorgaande *evel*, dat den klemtoon heeft op de eerste lettergreep en de weerga is van het Hgd. *aber*.

EVENTWEL, bw. — Evenwel. Hfft.

EVENVEEL, EVENVEUL, bw. — Z. Wrdb.

— *Iemand veur evenveel laten loopen, staan, zitten*, enz., hem niet aantrekken, er zich niet om bekommeren, er zich niet aan gelegen laten. Die vrouw laat heur kinderen veur evenveel op de straat loopen. Hij liet mij staan veur evenveul.

EVER, bw. — Z. EVEL 1°.

ÈVERBEUR, znw., o. — Averbode, eene afhankelijkheid van Sichem.

ÈVERECHTS(CH) (uitspr. *èvərekś*), bvw. en bw. — Averechtsch. Gij het oe' kousen èverechts aan. 'Nen èverechtsche steek.

— *Èverechts verkeerd*, woordovertolligheid. Hij doet alles èverechts verkeerd.

— *'En èverechts(ch)e*, eene oorveeg, een slag in 't aangezicht met den rug van de hand. Iemand 'en èverechts(ch)e geven.

— *'Nen èverechtsche*, soort van kaartspel.

ÈVEREKS, bvw. en bw. — Uitspraak van Averechts. Z. ÈVERECHTS.

EWEG (*e* toonl.), bw. — Weg, henen, Eng. *away*, Mdnl. *enweg*. D. B., Hfft. (Ook in Brab., Limb. en Gelderl., z. Sch. en Dr.) Hij is eweg. Gaat eweg. Blijft niet te lang eweg.

— Sam. *Eweggaan*, *eweglooppen*, *eweggooien*, *ewegsmijten*, *eweg-springen*, enz.

EWEL (1e *e* toonl.), bw. — Welnu, Fr. *eh bien*, Mdnl. *enwel*. Ewel, dat is goed. Ewel, ik zal komen. Ewel, wa' niefs ?

Ook **Awel**.

EXPRES, bw. — Z. ESPRES.

EZEL, znw., m. — Fr. *âne*.

— Fig. Dwarsdrijver, nijdigaard, iemand met een wrokkig en afgunstig karakter. Mijne gebuur is maar 'nen ezel, als hij mij maar krèten (tergen) kan, dan lèèft hij. Dieën ezel van 'ne' jongen wilt zijn bruurken niks toegeven.

— Soort van ijzeren vouwbed. Op 'nen ezel slapen.

— Bij metsers. Soort van houten steunsel, waarop de metserdiender zijnen mortelbak zet om hem te vullen en dan gemakkelijker op den schouder te nemen.

— Bij smeden. IJzeren balk die, in eene kram geschoven, op de werkbank rust en waar het plaatijzer op bewerkt wordt. Er zijn platte, ronde, halfronde en vierkante ezels.

— Bij mulders. Balk die van rechts naar links gaat, aan de eene zijde vastligt en aan de andere zijde aan het konterijzer hangt. Op den ezel rust de pasbrug.

— Spr. *'En ezeltjen hebben, da(t) geld schijt*, wordt gezeid van iemand die veel geld verteert. Ik geloof dat hij 'en ezeltjen héet, da' geld schijt. Ge moest die meubelen en die boeken koopen. Waar zou ek 'et geld halen?... Ge meint zeker dat ek 'en ezeltjen heb, da' geld schijt !

Die spreuk zinspeelt op een welbekend volkssprookje.

— *Als 'nen ezel het te vet krijgt, gaat hij op 't ijs dansen en breekt zijn been.*

— *Van 'nen ezel over 'en halfdeur gescheten zijn*, zeer lomp zijn.

— Wordt ook gezeid van eenen bastaard of een onwettig kind.

EZELACHTIG, bvw. — Dwars, nijdig, wrokkig. Ezelachtige mens(ch)en. Ezelachtig te werk gaan.

EZELDERIJ, znw., v. — Ezelarij, dwarsdrijverij, heimelijkheid. Ik kan mè' geen ezelderij om.

EZELSBANK, znw., v., vrklw. *ezelsbankske(n*, *ezelsbangeske(n*. — Eene bank in de kinderscholen, waar de stoute of onoplettende scholieren voor hunne straf op moesten zitten, bij D. B. *eselbank*. Op 't ezelsbanksken zitten.

EZELSBOER, znw., m. — Iemand die eenen ezel houdt in plaats van een peerd.

EZELSBRUG, znw., v. — Rekengids, Fr. *barème des nombres*. (A.)

— Z. ook LUIERIK.

EZELSKOP, znw., m. — Z. EZEL 1°. Nen ezelskop van 'ne' jongen. O! du leelijken ezelskop!

EZELSOOR, EZELOOR, znw., m. en o. — Rekgom, duivelsvel, Fr. *gomme élastique*. (Ook in Brab., z. Sch.) 'Nen bal van' ezelsoor.

EZELSOOREN, EZELOOREN, bvw. — Van ezelsoor. 'Nen ezelsooren bal.

ÈZEN, w., b. — Spijzen, voeden, van vogels gezeid. De ou' vogels komen hun jongskens èzen. Die vogeltjes zijn nog te jong om alleen te eten, ze moeten nog geèèsd wörren. Z. ÈÈS.

ÈZER, znw., m. — Voederbakje in eene vogelkooi.

F.

FABBE(N, znw., m. — Z. FEBBEN.

FABRIE (klemt. op *brie*) znw., v. — Bakkebaard, Fr. *favori*. Zijn fabrieën laten staan. Zijn linkerfabrie was afgebrand.

FABRIK (uitspr. gelijk het Fr. *fabrique*), znw., o. en niet v. — Fabriek, Fr. *fabrique*. R., J., B. Hij werkt op 't fabrik. Naar 't fabrik gaan.

FAG, znw., v. — Ruwe, grove snede, lomp stuk, homp. (K.) Hij snee 'en dikke fag ruggenbrood af.

FAKKEL, znw., v. — Z. Wrdb.

— Ook de bloemaar van de Lischdodde die, gedroogd, door de jongens in petrool gedompeld wordt, om als eene fakkel te branden.

FALIE (in 't W. *feüllə* uitgespr.), znw., v. — Een kleedingstuk, bestaande uit eene lange en breede strook zwarte zijde of andere zwarte stof, met franjen aan de uiteinden, dat de vrouwen eertijds droegen, Fr. *mante*. Zij dekten er zich het hoofd mede of droegen het, als eenen sluier, om den rug en over de armen. Deze dracht, welke vóór eene halve eeuw en later nog, algemeen in zwang was, is in de Kempen nog niet geheel verdwenen; de falie wordt er nog gedragen, doch enkel door bejaarde vrouwen, bij lijkdiensten en begrafenissen.

— In Holl. schijnt de falie een ander kleedingstuk te zijn; althans bij B. en in de Holl. Wrdb. bet. het w. Regenmantel, regenkleed, soort van mantel met eene kap.

FAMILIESTUK, znw., o. — Erfstuk, meubel of ander voorwerp dat van vader tot zoon overgaat en in de familie blijft. (Ook in Vl., z. Sch.) Die kas verkoop ik nie', 't is e familiestuk.

FANEEL (klemt. op *neel*, scherpe *e*), znw., o. — Bij timmerl. Balkverbinding rondom de opening van een dakvenster, eenen zoldertrap, schoorsteen, enz., Fr. *enchevêtrure*.

FANEELSTUK, znw., o. — Bij timmerl. Een kleine draagbalk vóór aan de ribben aan een dakvenster, aan de opening van eenen zoldertrap, enz., Fr. *linsoir*.

FANTERSTEKKEN, znw., m., mrv. — Als ergens, op eene hoeve, een knecht komt wonen die danig lomp is, dan zendt men dien uit om de *fanterstekken* te halen. Deze, maakt men hem wijs, moeten dienen om de melk te doen runnen, om koren in te scheppen, enz.

Dikwijls maakt men den sukkelaar zoo zot, dat hij den kruiwagen, soms ook kar en peerd medeneemt, om de fanterstekken te gaan halen. Bij den aangeduiden boer gekomen, wordt hem gevraagd waartoe de fanterstekken dienen moeten. En als hij antwoordt dat het is om de melk te doen runnen, dan geeft men hem een paar zware houten mede; is het om koren in te scheppen, dan krijgt hij eenen zak, waar men b. v. zware steenen in gelegd heeft. Bij zijne terugkomst dient hij natuurlijk tot mikpunt aan de spotternijen van zijne gezellen. (K.)

FARS, FERS (Kemp. ook *fäs*), znw., v. — Frats, klucht, grap, poets, Fr. *farce*. Iet doen veur de fars. 'En fers aanvangen. Iemand 'en fars bakken. Fersen vertellen.

FAS, znw., m., zonder mrv. — Rekspieren, draadspieren van vleesch (K.), te Antw. **Fast**. Daar is veul fas aan da' vlees(ch). Snijd de' fas van da' vlees(ch).

FAS, znw., o. — Strot, keel. E verken 'et fas afsteken. De moordenaar hèet 'em 'et fas afgesteken. De slachter stak de koei 'et fas af.

FAS, znw., v. — Bakkebaard, Fr. *favori*. D. B. Hij draagt fassen. Zijn fassen laten staan.

Vrglk. het Angels. *fax*, haar.

FAST, znw., m. — Z. FAS 1°.

FATEREN en **FÈTEREN**, w., b. — Lichtjes dorschen, bij T. en R. *fateren*. Klaverzaad fateren. (K.)

— Z. ook TOUTEREN.

FATSEN, w., o., — Heimelijk de school verzuimen, haagschool houden, Fr. *faire l'école buissonnière*. (A.) Meester, Jan hée' gefatst. Dieë kwajongen hèet dees week drij keeren gefatst.

FATSER, znw., m. — Scholier die fatst, die heimelijk de school verzuimt.

FATSOEN, znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Van iet het fatsoen betalen*, het bekoopen, het duur betalen. R. (Ook in Brab. en 't Hag., z. Sch.) Gij hèt mij geslagen, maar ge zult er 't fatsoen van betalen.

FATSOENDELIJK, bvw. — Fatsoenlijk, Fr. *respectable*, *honnête*, *convenable*. Fatsoendelijke menschen. Ge moet oe fatsoendelijk gedragen.

FEBBE(N, **FABBE(N** en **FEBBEKAK**, znw., m. — Hetzelfde als Bebben, vertroeteld of bedorven kind, een kind van zekeren ouderdom, dat nog wil getroeteld en gevleid worden als een klein kind. Allà ! febben ! laat mij gerust. 'Ne febbekak van e kind. De' fabbe spelen. De' febben uithangen. Hij is moeders febbeken.

FEBBEKE(N, znw., m. — Benjamin, lief kind. Hij is thuis 'et febbeken.

— Kwezeltje. Zij en heur zuster zijn precies twee febbekens.

FEE (zachte *e*), znw., m. — Verkorting van Felix.

FEEP (zachte *e*), znw., v. — Groene koornhalm, dien men naar omhoog aftrekt om er een pijpken van te maken. Het hol gedeelte wordt afgenepen tot op 6 of 7 cm; dan wordt het dunste einde plat genepen en in den mond gestoken; men blaast, en de feep feept. (K.) In Limb. *fiep*.

— Ook een dun pijpje van schors, dat de kinderen aan 't eene uiteinde plat nijpen en waar zij op blazen. 'En feep maken.

FEER (scherpe *e*), bvw. — Hetzelfde als Fier, trotsch, Fr. *fier*. Ge meugt zoo feer nie' zijn. Hij is geweldig feer. Zij kan feer gaan. E feer meisken.

FEERIGHEID, znw., v. — Fr. *fierté*.

FEERTIG, telw. — Veertig, Fr. *quarante*. Feertig frang. Op de' feertigsten dag. Feertig duzend.

— Wanneer het verbonden is met een telwoord dat voorafgaat, dan zegt men niet *feertig*, maar *veertig*. Een en veertig. Acht en veertig.

FEEST, znw., v. en niet o. — Fr. *fête*, *festin*. D. B., J., T., R. Naar de feest gaan. Op de feest zijn. 'En groote feest.

— Fig. Groote vreugde. T. Da' was 'en feest in 't huishouwen, als de vader thuis kwam!

FEESTEN, w., o. — Feest houden, feest vieren, kermissen, tafelen en andere vreugde bedrijven. D. B. Ze zijn daar aan 't feesten. Er wördt daar alle dagen gefeest. As moeder verjaart, dan zullen me is feesten.

FEESTEN, w., b. — Streelen, flodderen (K.) Jong. (Ook in Limb., z. Sch.) Ge moet dieën hond zoo nie' feesten.

FEKTIEF (klemt. op *tief*), bw. — Wezenlijk, waarlijk. 't Is fektief waar. Dat is fektief gebeurd.

FEL, bvw. — Trotsch, fier, hooveerdig. (Ook in Brab., z. Sch.) Hij is fel, omdat hij 't nu wa' beter héet as vruger. 't Sta' leelijk van zoo fel te zijn. Zij kan fel (fier) gaan. 'Ne felle mijnheer.

— Uitnemend. T., R., Kl.-Br. Er is dees jaar 'ne fellen oost geweest. Fel gewas van pataten.

— Zeer. Fel koud. E fel schoon weer.

FELLIGHEID, znw., v. — Trotschheid, fierheid. Ze weet puur nie' wat doen van felligheid.

***FELSEN**, w., b. — « Vervalschen ».

— Sch. geeft dat w. voor de Kemp.

FEMEL, znw., v. — Femelaarster. T. 'En femel van e wijf. Ik kan die femel nie' lijen. « Och God! neem toch die *femel* niet op in onzen hemel ». (Uit een oud lied.)

FEPEN, w., o. — Op de feep blazen; pijpen zooals de feep doet. (K.) Z. FEEP.

Vrglk. *pijpen*, *piepen*, *peepen*, Hgd. *fiepen*.

FERM, bvw. — Schoon, fraai, bevallig, welgemaakt. 'E ferm meisken. 'Ne ferme jongen. Hij woont in e ferm huis.

— Bw. Terdege, fel, Fr. *fort*. T., R., Kl.-Br. 't Héet deze' nacht ferm gevrozen. Ik was 'et ferm (schoon) vergeten. Hij kan ferm liegen.

— Buiten alle verwachting. Hij zee dat em zou gekomen zijn, maar hij liet mij ferm wachten.

FERMERIE, znw., v. — Ziekenkamer, Fr. *infirmerie*, bij D. B. *fermerij*. Hij leet in de fermerie.

Kil. Fermerije, *valetudinarium*, *nosocomium*.

FERMESJEL (klemt op de laatste greep), znw., m. — Vermicelle. 'En half pond fermesjel. Fermesjel in de soep doen.

FERNEL (klemt. op *nel*), znw., m. — Zoo spreken sommigen het w. *flanel*, Fr. *flanelle* uit, eene lichte geweven wollen stof, bij D. B. *fernelle*, v. Fernel veur hemden, slaaplijven. Witten of rooë fernel.

FERNELLEN, bvw. — Flanellen, van flanel. 'Ne fernellen hemdrok.

FERNIJN, znw., o. — Venijn, vergif, Fr. *venin*, *poison*. D. B., T., R., Sch. 'Ne geneesmiddel tegen fernijn. Dat is fernijn.

— Gevleugeld en ongevleugeld ongedierte. D. B. Eet nie' van die bezen, want daar hée' fernijn over gekropen. De vruchten in den hof zitten vol fernijn.

FERNIJNIG, bvw. — Venijnig. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) 'En fernijnige beest. Hij is van 'en fernijnige vlieg gesteken. Hij héet 'en fernijnige tong. Ze hée' fernijnige oogen in heure' kop.

FERNIS, znw., o. en m. — Vernis, Fr. *vernis*.

FERNISSEN, w., b. en o. — Vernissen, Fr. *vernir*. De schilders zijn bezig mè' fernissen. Tafels en stoelen fernissen.

FERTEL (uitspr. *fättəl*), znw., m. — Een roode kromme knikker. Wanneer al de knikkers, op ééne na, verspeeld zijn en men dan met dien laatsten wint, zegt men: *meè' 'ne' fertel moette in den reutel komen*, d. i. in uw geluk komen, winnen. (O. der K.)

— Wordt ook gezeid wanneer een mismaakte jongen of een mismaakt meisje voor den eersten keer met eene welgemaakte vrijster of een welgemaakten vrijer gaat wandelen, en men over de mismaaktheid eene opmerking maakt. (O. der K.)

FERS, znw., v. — Z. FARS.

FETER, znw., m., zonder mrv. — *Feter geven*, *feter krijgen*, een pak slagen geven of krijgen. (K.) Ik zal dieën is wa' feter geven. Hij zal feter krijgen.

FETEREN, w., b. — Eene rammeling, een pak slagen geven. (K.) Manneken, ge zult gefeterd wörren, as ge thuis komt.

FÈTEREN, w., b. — Z. FATEREN.

FETERING, znw., v. — Rammeling, pak slagen. (K.) Ze gaven hem daar 'en goei fetering.

FEZANT, znw., v. en niet m. — Fazant, Fr. *faisan*. R.

FEZELEN, w., b. en o. — Fluisteren, stillekens spreken, feziken, Fr. *chuchoter* (Ook in Brab., z. Sch.), bij D. B. *vezelen* en bij T. en R. *fiezelen*. Wa' zitte daar te fezelen? Hij fezelden iet in mijn oor dat ek nie' verstond. « Tusschen licht en doncker, als men zoo' langh aen de deure staet en *feselt*. » (P. POIRTERS, *Masker der Werelt*, 313.) « Somtijds *fezelt* hij me in 't oor woorden... » (DE CORT, *Liederen*, 160.).

— Afl. *Fezelèèr*, *gefezel*.

FIE, znw., v. — Ruwe, grove snede. (K.) Hij snee me daar 'en fie van 't brood wel twee vingeren dik.

FIEN, znw., v., vrklw. *Fieneken* en *Fientjen*. — Verkorting van Jozefina, Fr. *Joséphine*.

***FIETEL** en ***FITTEL**, znw., v. — « Viool, vedel. Vandaar *fietelen*, op de vedel spelen, *fietelaar*, enz. »

Sch. geeft dit w. voor de Kemp.

FIGGELEN en **FIKKELEN**, w., b. en o. — Onhandig snijden, onbehendig afsnijden. D. B., T., R. Wie héet er aan da' brood aan 't figgelen geweest! Hij figgelde daar 'en snee van 't brood van 'ne' vinger dik. Gij zit overal aan te fikkelen.

— Afl. *Figgelèèr*, *gefiggel*.

FIJFTIG (uitspr. *feftәg*), telw. — Vijftig, Fr. *cinquante*. Fijftig man. Dat is fijftig jaar le(d)en.

— Vooraſgegaan van een ander telwoord, zegt men niet *fijftig*, maar *vijftig*. Eén en vijftig. Zes en vijftig.

FIJN, bvw. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo fijn als haar*, *als zij(de)*, *als e zijken*.

— *Fijne olie*, z. FIJNOLIE.

— Slim, verstandig, bekwaam, behendig. 'Ne fijne werkman. 'En fijn meid.

— Bw. Nauwelijks, Fr. *à peine*. Hij hée' fijn zijn eerste communie gedaan, en hij doet al gelijk 'ne groote. Ik was nog maar fijn thuis, of ik moest al terug.

— Ordelijk, geschikt. Doet dat is fijn. Legt oe' kleeren fijn weg.

— Mooi, ferm. Ik zou 'em is fijn uitlachen. Hij liet me fijn varen.

— Wordt ook gebruikt in uitdrukkingen als de volgende: Hij liet mij fijn zitten. 't Héet dezen nacht fijn gevrozen. Hij ging fijn slapen. Ze hebben wa' fijn mijn appelen gestolen. R.

Fijn beteekent hier daaromtrent zooveel als *boven alle verwachting.* — *Zijn eigen fijn houden*, zich stilhouden, koes zijn, Fr. *se tenir coi.* Houd oe maar fijn, daar is de meester!

FIJNAARD, znw., m. — Slimmerik. 't Is 'ne fijnaard. — Valschaard. Betrouwt 'em nie' : 't is zoo 'ne fijnaard.

FIJNOLIE (klemt. op *o*), znw., v. — Olijfolie. 'En flesch fijnolie.

FIJNSCHAAF, znw., v. — Bij timmerl. Z. KÖRTSCHAAF.

FIJNSCHILDER, znw., m. — Kunstschilder, Fr. *artiste-peintre.* D. B.

FIJNSCHILDEREN, znw., o. — Kunstschilderen. D. B. Hij leer' 'et fijnschilderen. Op 't fijnschilderen zijn.

FIJT, znw., o. en niet v. — Hetzelfde als Vijt, Fr. *panaris.* R. Het fijt hebben aan zijne' vinger. Het fijt is heel pijnlijk.

FIK, znw., m. — Soort van ruwharigen hond met spitsen snuit en spitse ooren.

FIK, znw., m. — Verkorting van Victor.

FIKFAK, znw., m. — Naam van den wijsvinger in de kinderrijmkens. Z. DUIMELING.

FIKFAKKEN, w., o. — Dartelend handspel drijven, al jokkende en uit spel schermutselen. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.) Ze zaten daar getweeën te lachen en te fikfakken. Het fikfakken gaat dieën ouwe' vent nie' af. Eerst 'nen tijd gefikfakt en dan gevochten.

Kil. Fickfacken, *agitare.*

— In de Wrdb. bet. *fikfakken* talmen, Fr. *lambiner*, in welke beteekenis het hier niet bekend is.

— Afl. *Fikfakker, fikfakkerij, gefikfak.*

FIKKEL, znw., m., zonder mrv. — Slagen. Fikkel krijgen. As ek dieën deugeniet onder m'n handen krijg, ik zal hem fikkel geven.

FIKKELEN, w., o. — Sukkelen, taffelen aan eenig werk. (K.) Hij kan geweldig fikkelen, as em aan iet bezig is.

— Afl. *Fikkelèèr, gefikkel.*

FIKKELEN, w., b. en o. — Z. FIGGELEN.

FIKKELEN, w., b. en o. — Slaan, afrossen, aframmelen. Fikkelt dieën deugeniet maar goed. Fikkelt er maar op.

Kil. Ficken, fickelen, *ferire, leviter virgis percutere.*

FIKKELING, znw., v. — Rammeling, pak slagen. Hij kreeg daar 'en goei fikkeling. R., Kl.-Br.

FIKTOR, znw., m. — Victor.

FIL, znw., m. — Verkorting van Theofiel.

FILLE, znw., v. — Verkorting van Philomena.

FILLEKERZEN, znw., v., mrv. — Kleine zwarte en zoete kersen. (A.)

FINAAL (klemt. op *naal*), bw. — Geheel, gansch. Ik ben 'et finaal vergeten. Hij is finaal blind. Dieë vent is finaal gerenneweerd (geruineerd).

— Waarlijk, wezenlijk. Ik ben finaal muug (moede). Ge moet naar den doktoor gaan, want ge zij' finaal ziek. « Zat het (kind) op Trien heuren arm, dan lag het *finaal* op de pijnbank. » (ZETTERNAM, *Eene zonderlinge Bedelares*.)

FINT, znw., v. — Uitvindsel, valsch voorwendsel, Fr. *feinte*, Lat. *fictio*. (K.) (Ook in Limb.) Hij ga' mè' finten om. Ge zegt da' ge koppijn hèt, maar 't zijn allemaal finten.

FIOLET, znw., v., vrklw. *fioletteke(n*. — Violet, viooltje, Fr. *violette*. Fiolettekens plukken. 'Nen bos fioletten.

FIOOL, znw., v. — Viool, Fr. *violon*. Op de fiool spelen.

FIS, znw., v. — Bunzing, soort van marterdier, Fr. *putois*, Oud-eng. *fichewe*. De fissen stelen eieren. De fis is geen fluwijn of geen wezel. Als iemand een fis gevangen heeft, gaat een kleine jongen er mee van deur tot deur om giften in te zamelen, roepende : « De fis komt om eieren rond. »

Kil. Visse, fisse, vitsche, *putorius*.

— Fig. Magere en spichtige persoon ; ook iemand die al te kieschkeurig is. Dat is 'en fis van e meisken ; ge zoudt ze mee' 'en spel doodsteken. Die fis wilt tegen mij nie' meer spreken.

FISIJZER, znw., o. — Klem om fissen te vangen. T.

FISKE(N, znw., o. — Modejonker; modepop, Fr. *muscadin*, *fat*, *dandy ; élégante*. Zij is 'en eerste fisken. Ziet da' fisken daar is gaan! Daar zaten eenige fiskens, die veel beslag maakten.

Z. Sch. i. v. *fies*.

FITS, znw., v. — Bij timmerl. Soort van scharnier, wier twee deelen met drie of meer oogen of knoopen op eene spil vergaard zijn, en waarvan het eene deel binnen in den stijl of post, en het andere in de deur genageld wordt, Fr. *fiche*. D. B.

FITSBEITEL, znw., m. — Bij timmerl. Een zeer smalle beitel om de groef in het hout te steken, waar eene fits in moet gevestigd worden, bij D. B. *fitsebeitel*.

FITSEFAAS, znw., v. — Bij timmerl. Eene fits of scharnier, wier twee deelen met geene oogen noch met geene spil samenhangen, maar wier onderste deel voorzien is van eene spil, die in de pijp van het bovenste schuift, zoodanig dat b. v. eene kasdeur die op fitsefazen draait, kan af- en aangehangen worden, zonder dat men nagel of spil te verslaan hebbe. D. B.

FITSGAT, znw., o. — Bij timmerl. Gat in eene deur of venster om eene fits in te steken.

FITSROEI, znw., v. — Bij wevers. De roede, waar het einde van de ketting aan vastzit in de groef van den garenboom.
— Ook de roede waarmede de drom sluit in den buikboom.

***FITTEL**, z. FIETEL.

FLADDERACHTIG en **FLODDERACHTIG**, bvw. — Week, zwak van stam, te malsch gewassen. (K.) Da' graan staat daar zoo fladderachtig. Flodderachtig koren.

FLAGGEREN, w., o. — Fladderen. (K.) Jonge vogels flaggeren. De vogel flaggerde en viel.
— Afl. *Flaggerèèr, geflagger.*

FLAK, bw. — Z. VLAK.

FLAMBEEUW, te Antw. ook **FLAMBEEM** (scherpe *e*), znw., v. — Flambouw, Fr. *flambeau*, Mdnl. *flambeeuw*. Hfft. 'En brandende flambeeuw. Hij droeg 'en flambeem in de processie.

FLANEL, znw., m. en niet o. — Fr. *flanelle*. R., J.

FLARS, znw., v. — Flard, Fr. *lambeau*. Zijn kleeren hangen in flarzen vaneen.

***FLATSEN**, w., o. — « Op den duur loopen, niet naar de school gaan. » Sch. geeft dat w. voor de Kemp.

FLAUW, bvw. — Z. Wrdb.
— Verg. *Zoo flauw als 'en klets op uw gezicht* (of *op uw bakkes*); *zoo flauw da(t) ge er zoudt van spouwen.*
— *Flauw bescheed*, z. BESCHEED.
— *Flauwe plezante*, iemand die flauwen praat uitkraamt. Dieë Jan is 'ne flauwe plezante.

FLAUWERIK, znw., m. — Flauwe persoon, flauwerd. R. Dat is 'ne flauwerik!

FLAUWHERTIG, bvw. — Flauw, slap, krachteloos. T., R. Ik ben zoo flauwhertig: ik gaan wa' gerookt vleesch eten.

FLAUWSKENS, znw., o., mrv. — Onnoozele praatjes, leugens, in Gelderl. en Overijsel *flause*, in Groningen *flausen, flousen* (z. G. en M.) 't Zijn flauwskens die ge vertelt. Iemand flauwskens wijsmaken.

FLEBS(CH), bvw. — Z. FLEPS(CH).

FLEDDER (Kemp. *fläddər*), znw., m. — Flard, gescheurde lap, Fr. *lambeau*. Iet in fledders vaneenscheuren. De fledders sleipen heur van achterna.
— Eenige lappen aan eenen stok gebonden, waarmede men het stof afslaat.

FLEDDER, FLIDDER, znw., v. — Meisje van lichte zeden. (K.) Die Mie is maar 'en fledder.

FLEE, bvw. — Gekrompen uit Verleden, Fr. *passé*. Flee jaar. Fleeë week. Fleeë Zondag.

FLÈÈR, znw., v. — Oorveeg, klap met de vlakke hand tegen de wang of om de ooren, Fr. *soufflet*. (Ook in Limb., de Baronie van Breda en Groningen, z. Sch. en M., bij G. *flèr*, *flère*, bij B. en V. D. *fleers*.) Iemand 'en flèèr geven. Hij kreeg daar 'en flèèr.

Kil. Flære, *alapa*.

FLÈÈR, znw., v. — Vleister, Fr. *flatteuse*. (K.) Die meid is 'en eerste flèèr.

FLÈÈRLINGS(CH), bvw. en bw. — Met de vlakke hand. Iemand flèèrlings in ze' gezicht slagen. Iemand 'en flèèrlings(ch)e (lap) geven.

FLEIEN, w., b. en o. — Hetzelfde als Vleien, Fr. *flatter*. D. B. Fleien en fleemen.

FLEM, znw., v. — Wrok, pik, Fr. *rancune*. Hij héet 'en flem op mij. Tegen iemand flem hebben.

— Afkeer, tegenzin. De flem *of* 'en flem *aan*, *van* of *tegen* iet hebben. Den baas hee' me doen roepen, 'k heb er nie' weinig de flem aan, want er zal 'en kemming volgen. Ik heb altijd 'en flem gehad tegen nachtwerk. Ik heb flem van daar naartoe te moeten gaan.

— Gemak. Iet doen op zijn flem. Hij lèèft op zijn flem. *'En flem pakken* of *nemen*, niets doen, ledig zitten, uitrusten. As em z'n flem pakt, zal em nie' opstaan, nog veur geene' keizer.

FLEMMATIEK, bvw. — Lastig, onaangenaam. (A.) 'k Moet nog 200 fless(ch)en spulen, eerdat ek mag gaan slapen, 't is flemmatiek.

FLEMMEN, w., o. — Op zijn gemak zitten, ledig zitten, niets doen. Gij zit daar te flemmen. Ik gaan 'en bitje flemmen.

FLEMMIG, bvw. — Onaangenaam, ongenoegen veroorzakende. (A.) 't Is flemmig hard moeten werken en toch altijd zuur gezichten krijgen.

— Gestoord, ontevreden, niet wel gezind. (A.) Moeder was flemmig; ik brocht 'nen tweede' prijs mee en ze had op 'nen eerste' gerekend.

***FLENDEREN.** w., o. — Z. FLENTEREN.

Sch. geeft dien vorm voor de Kemp.

FLENTER, znw., m. — Flard, gescheurde lap. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) De flenters hangen van ze' lijf.

FLENTEREN, w., o., met *hebben* en *zijn*. — Slenteren, lui en doelloos rondwandelen. (K.) B., bij T. en R. *flanteren*. Dieë luiaard vaart daar langs de straat flenteren.

— Afl. *Geflenter*, *flenterèèr*.

FLEPS(CH), FLEBS(CH), bvw. — Flauw, zouteloos, Fr. *fade* (van reuk en smaak en ook fig.) Sch., T. Die soep is zoo flebs(ch). 'En fleps(ch)e peer. 'Ne fleps(ch)en reuk. 'Ne flebs(ch)e vent. 't Is zoo fleps(ch) da' ge daar vertelt.

FLÈREN, w., b. en o. — Laag vleien, Fr. *flagorner*, *cajoler*. (K.) D. B. (Ook in Brab., z. Sch.)

— Gep. w. *Fleemen en flèren*. Hij kan schoon fleemen en flèren.

FLÈREN, w., o. — Slaan, fleren geven, bij B. *fleerzen*. Z. FLÈÈR. Ze flèèrden er goed over.

FLES(CH) (Kemp. *fläs(ch)*), znw., v. — Fr. *bouteille*.

— *'En fles(ch) knotsen*, z. KNOTSEN.

— Spr. *Iemand op fless(ch)en trekken*, z. STOOP.

FLETSEN, w., o. — Een kinderspel met knikkers in een putje (Heist-op-den-Berg), elders **Stuiken** genaamd. Z. dat w.

FLETSKE(N, znw., o. — Dunne pannekoek, zonder gist gebakken, bij D. B. *fletse* en bij G. *flensken* genaamd. (K.) Fletskens bakken.

FLEURIS, znw., v. — Z. FLORIS.

FLEUS, FLUS, bw., vrklw. *fleuskens*, *fluskens*. — Seffens, aanstonds, Fr. *tantôt*, *tout à l'heure*. Ik zal fleus komen. 't Is flus gedaan. Gadegij fleuskens mee? R., Kl.-Br. (Ook in Brab., z. Sch.)

— *Daar fleus*, *daar flus*, daar even, over eenen oogenblik. Hij was daar fleus nog hier. Ze is daar fluskens uitgegaan.

Kil. Vleughs, *statim*, *illico*.

FLICHTEN, w., b. — Vlechten met twee draden (**Z.-W.** der **K.**), elders **Vluchten**. 'En koor(d), 'en zweep flichten.

FLICHTING, znw., v. — Bij metsers. In eenige muren, bijzonder in de puntgevels, ziet men soms de regelmatige liniën van het verband gebroken door eenige lagen steen, die te zamen eene spie verbeelden: deze figuur heet flichting.

FLIDDER, znw., v. — Z. FLEDDER 2°.

FLIER, znw., m. — Violier, Fr. *giroflée*. D. B. Ik heb schoon flieren staan. De flieren staan in volle bloem.

FLIER, znw., m. — Vlier, Fr. *sureau*, Lat. *Sambucus*.

— Sam. *flierboom*, *flierbloĕm*, *flierschörs*, enz.

— *Wilde flier*, watervlier, Fr. *viorne*, Lat. *Viburnum opulus* L.

FLIERBEES, znw., v. — Vlierbezie, vlierbes. Van flierbezen maken ze fliersaroop.

FLIERBLOĔM, FLIERBLOM, znw., v., zonder mrv. — Vlierbloesem.

FLIERBOS, znw., m. — Vlierstruik.

FLIEREFLUITER, znw., m. — Lichtzinnige gast. Sch., R.,

Kl.-Br., Limb. Zoo 'ne flierefluiter ! Ze smeten daar diee' flierefluiter aan de deur. « En komt de zoon van den secretaris wat veel beslag in mijn huis maken, zoo waar ik leef, ik smijt den *flierefluiter* de deur uit. » (CONSCIENCE. *Eene Gekkenwereld*, 9.)

FLIEREMUIS, znw., v. — Vledermuis, Fr. *chauve-souris*. (Ook in Brab., z. Sch.)

Flieremuis
Kom t'avend thuis,
De schotelen zijn gewass(ch)en,
De forketten liggen in de ass(ch)en.
(*Kinderrijm.*)

FLIERHÖRST, znw., m. — Vlierstruik. (Z. der K.)

FLIERSAROOP, znw., m. — Vlierstroop.

***FLIGET**, znw., o. — « Klein licht rijtuig. »
Sch. geeft dat w. voor Vl. en *Antw.*

FLIK, znw., m. — Iets dat slecht en licht afgewerkt is. De schoenen die ze tegenwoordig maken, zijn zoo sterk nie' meer as vruger, 't is allemaal loëchte flik.

FLIKKEN, w., b. — Haastig en zonder zorg afwerken. D. B., T., Kl.-Br. Mijn werk is al geflikt. Ik zal dat eens met de gauwte flikken.

— In orde brengen, Fr. *arranger*. M., B. 'k Zal ekik da' wel flikken. 't Is al geflikt !

— Wegens iets heimelijk overeenkomen. T., Kl.-Br. Da' was al lank van te veuren geflikt.

— *Iemand iet flikken*, hem iets nadeeligs toebrengen. T., Kl.-Br. Gij hèt mij die part geflikt, gij en niemand anders.

FLIKKENTÈÈR, znw., m. — Z. FLIKKETÈÈR.

FLIKKER, znw., m. — Luchtsprong, Fr. *cabriole*, *entrechat*. D. B., Hfft. (Ook in Limb., z. Sch.) Hij gaf daar 'ne' flikker af. Eenige flikkers maken. Allà ! maakt is 'ne' flikker ! « Het was een echt aardig deuntje, welks trippelende maat met inzicht scheen gekozen om er *flikkers* bij te maken. » (CONSCIENCE. *Het Geluk van rijk te zijn*, 3.)

— *Hij zal nie(t) veel flikkers meer moeten maken*, wordt gezeid van iemand die vroeger groot verteer maakte of zich aan uitspattingen overgaf en thans gedwongen is bekrompen te leven en zich stil te houden.

FLIKKER, znw., m. — Lichtzinnige jongen of meisje. Wordt meest van meisjes gezeid. (K.) Die Mie is toch 'ne flikker ! Hij is daar getrouwd mè' 'ne' jonge' flikker.

FLIKKEREN, w., o. — Flikkers, luchtsprongen maken. D. B. (Ook in N.-Br. en Limb. z., Sch.)

— Gep. w. *Dansen en flikkeren.* Daar wier' gedanst en geflikkerd tot laat in de' nacht.

FLIKKEREN en **FRIKKELEN**, w., o. — « Wrikken, pagaaien, achter op de boot met eenen enkelen riem beweging maken, om alzoo voort te komen, Fr. *godiller.* Flikkert zoo hard nie', den boot waggelt te veul. Dieë schippersjongen kan goe' flikkeren. (**A.** en elders langs den waterkant.)

FLIKKETÈÈR, FLIKKENTÈÈR, znw., m. — Een stokje, anderhalven dm. lang, aan het eene uiteinde scherp en aan het andere met twee hennevederen voorzien. Ook een aardappel of zoo iets, met eene pluim of slagpen er in. De kinderen werpen den flikketèèr in de hoogte.

— Vlinder, Fr. *papillon.* (**Z.-O.** der **K.**) Flikketèèrs vangen. 'Ne witte, 'ne gèle flikkentèèr.

FLINK, znw., v. — Slons, lui, slordig of ontuchtig vrouwmensch. (**K.**) Zou ek mè' zoo 'n flink verkeeren! Da' meisken is maar 'en flink.

FLINK, znw., v. — Kaakslag met de vlakke hand, Fr. *mornifle, soufflet.* D. B., bij Sch. *flink*, m. Seffens geef ik u daar 'en flink. Hij kreeg 'en flink om zijn ooren, dat 't allemaal klonk.

FLIP en **FLUP**, znw., m. — Verkorting van Filip, Fr. *Philippe.* — *Dobbel Flip*, soort van peer, in 't Fr. *double Philippe.*

FLISSEN, w., b. en o. — Laag vleien, Fr. *cajoler, flagorner.* (**K.**) Flissen en fleien. Zij hèet er verstand van, van te fleemen en te flissen.

FLISSIJN, znw., o. — Flerecijn, Fr. *rhumatisme, goutte*, bij D. B. *flesijn, flessijn.* 'Et flissijn hebben. Ik ben onderhevig aan 't flissijn.

FLODDER, znw., v. — Vleister, fleemster. Dat meisken is 'en eerste flodder.

FLODDER, znw., m. — In 't algemeen al wat floddert, fladdert, heen en weer bewogen wordt, lichte stof. Flodders en bullen. Neemt die flodders van de haag.

— Wijd kleed of rok, van eene lichte stof gemaakt, dat fladdert of floddert. Zij hèet heure' katoene' flodder weer aan Ge draagt altijd witte flodders.

FLODDER, znw., m. — Wandel. Op zijnen flodder zijn (op zijnen wandel). (**A.**)

FLODDERACHTIG, bvw. — Dat fladdert. E flodderachtig kleed.

— Z. FLADDERACHTIG.

FLODDEREN, w., o. — Fladderen, flabberen, wabberen, heen en weer bewogen worden, Fr. *pendiller, barbéier, fasier.* Jong. E vlag hangt in de' wind te flodderen. Oe' kleed floddert.

FLODDEREN, w., b. — Liefkoozen, streelen, troetelen, Fr. *caresser, cajoler*. Het kind floddert ze' moeder.
— Vleien, fleemen. Dieë knecht weet zijnen baas te flodderen. Z. ook Sch., T. en R.
— Afl. *Geflodder, flodderèèr*.

FLODDEREN, w., o. — Slenteren, wandelen. (**A.**) B. Over de straat flodderen. Waar floddert ze nu weer naartoe?
— Afl. *Flodderèèr, geflodder*.

FLODDERKONT, znw., v. — Vleister, fleemster.

FLODDERWEER, znw., o. — Onvast, winderig weder. T., Kl.-Br.

FLODDERWIND, znw., m. — Tamelijk hevige wind, die niet aanhoudt; niet hevige draaiwind, die 't stof omhoog jaagt en doorgaans regen voorspelt. T., R., Kl.-Br.

FLOEKS(CH), bvw. — Z. FLUKS(CH).

FLOER, znw., m. — Fluweel, vloer, Fr. *velours*. Jong. (Ook in Limb. en Brab., z. Sch.) Er is zijden en katoenen floer.

FLOEREN, bvw. — Fluweelen. 'Ne floere' kraag. 'En floeren ondervest.

FLOR, znw., m. en v. — Verkorting van Florentinus, Floriaan, Flora.

FLORANS, znw., v. — Florentina.

FLORÉEREN, w., o. — Bloeien, voorspoedig zijn, Fr. *prospérer*. D. B. Dieë winkel floréert. Zijn zaken floréeren goed.
— Pracht ten toon spreiden, pralen. D. B. 's Zondags ziede die kaal madam floréeren. Ge moest 'em met de kermis is zien floréeren hebben! Ze floréert mee' heure' nieven hoed.

FLORIS en **FLEURIS** (toonlooze *i*), znw., v. en o. — Ontsteking van de pleura, pleuris, Fl. *pleurésie*. Hij is van 'en floris gestorven.
— Het volk geeft dien naam ook aan eene longontsteking, Fr. *pneumonie*. 'En floris pakken. Hij héet al drij keeren e fleuris gehad.
— *Overdragen floris*, z. OVERDRAGEN.

FLOS, znw., v. — Kwispel, tros. (**A.**) 'En gouwe' flos.

FLOS, znw., v. — Stortbui, slagregen, Fr. *pluie battante, averse*. (**K.**) Daar is 'en goei flos règen gevallen.

FLOSKOOR(D), znw., v. — Bij touwslagers en lijndraaiers. Lichtgedraaide koord om de schelen der machienen dicht te stoppen.

FLOSRÈGEN (uitspr. *flosrègər*), znw., m. — Stortregen, slagregen. (**K.**) Dieë flosregen hée' veul schaê gedaan aan de gewassen.

FLOSSEN, w., o. — Uiteenrafelen, sprek. van koorden, die van den draad geraken. (A.) Die koor(d)en beginnen te flossen : ze zijn nie' sterk genoeg meer.

***FLOTS**, znw., v. — « Klets, slag. »

***FLOTSEN**, w., o. — « Kletsen. »
— Sch. geeft die ww. voor Antw.

FLOUW, znw., v. — Bij visschers. Soort van net. B.

FLOWIJN, FLOUWIJN, znw., o. — Fluwijn, soort van marterdier, Fr. *fouine*. D. B.

FLOWIJN, FLOUWIJN, znw., v. — Kussensloop, sloop van een oorkussen Fr. *taie d'oreiller*.
D. B. zegt : « Dit woord, overal gebruikt, staat in de vlaamsche Woordenboeken, maar in Holland schijnt het niet gekend; althans Kramers heeft het niet. »

FLUIT, znw., v. — Z. Wrdb.
— Spr. *Op de fluit spelen*, niets krijgen, er op staan zien. Iedereen kreeg wat, maar ik mocht op de fluit spelen.
— Fig. Mislukte zaak. 't Is 'en fluit. Hij denkt dat 't goe' zal uitvallen, maar 't zal 'en fluit zijn.
— Rechte houtscheut, niet zoo dik als een heester. (Ook in Brab., z. Sch.) (K.) Fluiten snijen. Ess(ch)e' fluiten.
Kil. Fluyte, loote, *talea*, *surculus*, *malleolus*.

FLUITEN, w., o. — z. Wrdb.
— Verg. *Fluiten gelijk 'en merel*.
— *Op de vingeren fluiten*, weenen. (Z.-W. der K.)

FLUITER, znw., m. — Vogel van het geslacht der steltloopers, die veel in de heiden zit. 't Is misschien de Wulp, L. *Numenias arcuata*.
— Niet te verwarren met den *heifluiter* of *zandfluiter*, die kleiner is.

FLUIZEN, w., b. en o. — Zachtjes drinken, zachtjes door de keel gieten. (N.-W. der K.) Wordt meest gebruikt in de sam. *uitfluizen*.

FLUKS(CH) en **FLOĔKS(CH)**, bvw. — Fleurig, kloek, gezond. (Ook in Limb.) Wa' 'ne fluks(ch)e mensch veur die jaren ! Onze vader is al bij de tachtig, en toch is hij nog floĕks(ch).

FLUP, znw., m. — Z. FLIP.

***FLUREN**, w., b. — « Hetzelfde als *fleren*, vleien. »
Sch. geeft die gedaante voor de Kemp. Z. Sch. i. v. *fleiren*.

FLUS, bw. — Z. FLEUS.

FLUWEELTJES en **FRAWEELTJES**, znw., o., mrv. — Eene hofbloem, ook **Afrikanen** en **Stinkers** genaamd, Fr. *tangète, œillet d'Inde*, bij D. B. *fluweele*.

FLUWIJNTJES, znw., o., mrv. en **FLUWIJNTJES-ZIEKTE**, v. — De influenza. (A.) Hij hèet de fluweeltjes.

FOĔCHELEN, w., b. — Betreden, bevruchten, sprek. van gevogelte, Fr. *côcher*. (K.)

FOĔF, znw., v. — Verbrodde, mislukte zaak. Die feest is 'en foĕf geweest. As 't zoo blijft règenen, dan zal 't 'en foĕf zijn met den oo(g)st.

— Leugen, bedrieglijk praatje. D. B., R., B., M. Da' ge daar vertelt, zijn foĕfen. Iemand 'en foĕf wijsmaken.

FOĔFELDERIJ, znw., v. — Foefelarij, bedriegerij. Daar is foĕfelderij in gebruikt. Hij ga' mè' foĕfelderij om.

FOĔFELÈÈR, znw., m. — Iemand die foĕfelt.

FOĔFELEN, w., b. en o. — Haastig en ruw ergens in wikkelen of wegstoppen. Hij foĕfelt zijn kleeren hobbel en sobbel in 't koffer. Toen hij mij zag, foĕfelden hij den brief gauw in zijne' zak.

— Moffelen, heimelijk en behendig verbergen, Fr. *escamoter*. Hij foĕfelde gauw de kaart onder tafel.

— Bedrieglijk te werk gaan, vooral in 't spel. Gij foĕfelt altijd in 't spel. Ik kan nie' spelen mè' mannen die altijd foĕfelen. Ik kan nie' begrijpen hoedat hij altijd wint, hij moet er onder foĕfelen. In kiezingen wordt er dikwijls gefoĕfeld.

— Te ver naar voren, niet op de meet beginnen, anders ook **Pooteren** en te Deventer *fochelen* genaamd. (Z. Dr.) Opnieuw schieten! Gij hèt gefoĕfeld!

— Z. mede D. B., Sch., T. en R.

— Afl. *Gefoĕfel, foĕfelèèr*.

FOĔFELING, znw., v. — Rammeling.

FOEFEN, w., b. — Foppen, bedriegen. D. B, T., R., B. Ge zult mij nie' foĕfen, manneken.

FOĔRT, tw. — Uitroep om iemand te verjagen. Voort, weg, maak u uit de voeten. T., R. Foĕrt! leelijken hond! Foĕrt! deugeniet! Foĕrt! mee' hem!

FOETER, znw., m. — Het Fr. *foudre?* Loopt naar de' foeter! Ik dat doen? Om de' foeter nie'! Die stoof brandt gelijk de foeter.

FOETEREN, w., o. — Sakkeren, vloeken. B., M., Oostfr. *fütern*. Hoort 'em foeteren! Hij foeterden en hij vloekte.

FOK, znw., m. — Schertsend voor Bril, inz. Oude bril, Fr. *lunettes*. Hij had z'ne' fok op. Ik zien 's aves (avonds) nie' goe' ne meer zonder fok.

— Het w. is ook Bargoensch. Z. Is. Teirlinck. *Woordenb. van Bargoensch*.

FOKKEDÉEREN, w., o. — Overeenkomen, bij elkander passen, een harmonisch geheel vormen, Fr. *convenir*, *adapter*. T., R. (Ook in Limb.) Die antieke meubels fokkedéeren nie' met de' stijl van de kamer. De zangers zongen vals(ch): de eerste partie fokkedéerde nie' met de tweede. Die rekening fokkedéert nie'. Hoe fokkedéert da'? (Hoe komt dat uit?) Rood en gruun fokkedéert schoon.

Kil. Focken, fockéren, *convenire*, *adaptare*.

FOKKEN, w., o. — Z. FOPPEN 2°.

FOKKEN, w., o. — Schertsend voor Brillen, eenen bril dragen. Ik zijn verplicht van te fokken, want me' gezicht verslapt.

FOKKER, znw., m. — Rijkaard. (A.) 'Nen rijke fokker. In die straat woonen de rijke fokkers. Een rijke fokker is een man, die het einde van zijnen rijkdom niet kent.

— Die naam komt voort van de rijke Duitsche familie de *Fugger's*, die te Antwerpen woonde. Men zegt altijd *rijke fokker*.

FOMP (in 't Z. en W. *foëmp*), znw., m. — Stomp, stoot met de vuist, den elleboog of met de horens. (K.) Iemand heimelijk 'ne' fomp geven. Ik kreeg 'ne' fomp van de geit.

FOMPEN (in 't Z. en W. *foëmpən*), w., b. en o. — Stooten, stompen (met den kop, de horens, de vuist of den elleboog). (K.) Hij fompte tegen mij' lijf. De geiten fompen as er vremden in de' stal komen. Het schaap hée' mij gefompt.

— Z. FOPPEN. Opnieuw schieten, gij hèt gefompt!

FONDAMENT, znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Niet vast op zijn fondamenten staan*, zeer dronken zijn, zwijmelen van dronkenschap.

FONS (in 't W. en N. *Fōns*), znw., m. — Verkorting van Alfons.

FONTONTEN (klemt. op de tweede lettergr.), znw., v., mrv. — Uitvindsels, beuzelarijen, leugens, belachelijke streken, onredelijke handelingen. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Hij komt hier altijd mè' fontonten af. Ga weg, met die fontonten allemaal!

FOOI, znw., v. — Drinkgeld, Fr. *pourboire*. Z. Wrdb.

— Feestje, kermisken, vreugdemaal, Fr. *fête*, *régal*. D. B. Naar de fooi gaan. Als de aardappelen uit zijn, de oogst binnen is, enz. geven de boeren eene fooi aan hun werkvolk. Ze houwen daar alle Zondagen fooi.

Kil. Voye, foye, *symposium viæ causa*.

FOOIEN, w., o. — Feest vieren, fooi houden. (Ook in Brab., z. Sch.) In sommige huishouwens mag er niks gebeuren, of der wördt gefooid. Ze houwen daar van fooien en feesten.

— Trakteeren, te drinken geven. Als hij zat is, fooit hij in alle herbergen.

FOOLEN, w., b. en o. — Streelen met de hand, met de handen

betasten, in de armen nemen en er mee sollen. **(K.)** Hij zit altijd met de kat te foolen. Ge meugt dieën hond zoo nie' foolen.

Kil. Foolen, *attrectare*. In L. MEYERS' *Woordenschat*, III, is *foolen* matten, sollen.

FOOR (scherpl. *o*), znw., v. — Jaarmerkt, kermis, die eenige dagen duurt, Fr. *foire*. Op de foor staan. Op 'en foor staan barakken, kramen en winkels.

FOORKRAAM, znw., o. — Een kraam dat op de foor staat.

FOORKRÈMER, znw., m. — Kramer die met zijne waren op de foor staat.

FOPPEN, w., b. - Z. Wrdb.

— Spr. *Iemand foppen dat zijn oogen loopen*, hem deerlijk bedriegen.

FOPPEN, w., o. — Speelterm. Bij 't knikkerspel zijnen marbol met eenen schok vooruitschieten. T., R. Ho! da' telt nie', gij hèt gefopt! Opnieuw schieten en nie' foppen!

Ook **Fokken** en **Fompen**.

FORKET (klemt. op *ket*), znw., o. en m., ook v. in sommige streken. — Tafelvork, Fr. *fourchette*. D. B., R., Hfft. (Ook in Brab., z. Sch.) Zilvere' forketten. 'Nen ijzere' forket.

— Spr. *Hij sal zijn forketten vruug in 't dak meugen steken*, zegt men van eenen landbouwer, die weinig aardappelen ingeoogst heeft. **(K.)**

FORNEIS, znw., o. — Fornuis, Mdnl. *forneise*, Fr. *fournaise*.

FORS, znw., v. — Macht, kracht, Fr. *force*. Dat is boven mijn fors. Dieë vent hée' veul fors in zijn handen.

— *Per fors*, met geweld, volstrekt. Hij wilt maar per fors trouwen. Zij wou per fors hebben dat ek daar naartoe ging.

— *Uit fors van*, uit overmaat van. Hij héet da' gedaan uit fors van lompigheid. Uit fors van gierigheid.

FORSIG, bvw. — Forsch, krachtig, sterk, geweldig. Sch., T., R., bij Kil. *fortsig*. 'Ne forsige kèrel. 'Ne forsige wind. Het règent forsig.

FORTUUN, znw., o. — Fortuin, Fr. *fortune*. E groot fortuun bezitten. Fortuun doen met te trouwen.

FOTS, znw., v. — Slim, bedrieglijk, ook ontuchtig, liederlijk vrouwmensch. 'En fots van e meisken. 't Is 'en fots: betrouwt ze nie'. 'En smèrige fots.

— Z. ook M.

FOUT, znw., v. — Gebrek in geweven stoffen, hierin bestaande dat er eene kleine tusschenruimte tusschen de draden gebleven is. Daar is 'en fout in oe' kleed.

— Men geeft dien naam ook aan weeren in 't timmerhout, breuken in plaatijzer, enz.

FOUT (uitspr. *fœt*), znw., o. — Fijt, vijt, Fr. *panaris*. (**Z.-O. der K.**) Hij hèget fout aan z'ne' vinger.

FRAAI, bvw. — Tamelijk, redelijk. 'En fraai kar koren. 'Ne fraaien hoop pataten. Hij héet daar 'en fraai som geërfd. Tien uren is 'en fraai uur om gaan te slapen.

— Bw. Zeer, terdeeg. Het begint fraai laat te wörren.

— Pas, nauwelijks, Fr. *à peine*. Hij was nog maar fraai aangekomen, of hij vertrok alweer. Ik was fraai thuis, of het begost te règenen. Ge wilt al buitenloopen, en ge zij' nog maar fraai genezen.

— Geschikt. Kind, zit is fraai. Fraaikens gaan.

— De zin van *mooi*, *bevallig*, *schoon*, Fr. *joli*, *beau*, dien de Wrdb. aan *fraai* geven, is hier niet bekend,

FRAK, znw., m. en niet v. — Fr. *frac*. R., J.

— Spr. *Iemand zijnen frak uitkloppen*, hem aframmelen, hem beschaamd maken.

FRANG, znw., m.; vrklw. *frangesken;* mrv. *frangen* en *frangs*. — Frank, Fr. *franc*. Da' kost ééne' frang. 'Ne' frang wisselen. Hij hée' meer centen as frangen.

— *'Ne frang mee' 'en oor aan*, niets. (**A.**) As ge't doet, krijgde 'ne' frang mee' 'en oor aan.

FRANK, bvw. — Stout, onbeschaamd. D. B., Sch., T., R. 'Ne franke jongen. Frank antwoorden. 't Sta' leelijk veur e kind van zoo frank te zijn. E frank stuk (vrouwmensch). Hij komt hier maar frank binnen.

FRANKAARD, znw., m. — Franke jongen. Ge zij' 'ne frankaard. Frankaards van kinderen.

FRANKIGHEID, znw., v. — Stoutheid, onbeschaamdheid, vrijpostigheid.

FRANS(CH), bvw. — Fr. *français*.

— *Fransche colère*, z. COLÈRE.

— *Fransch dak*, gebroken dak, Fr. *toit brisé*, *comble de mansarde*.

— *Frans(ch)e klaver*, klaver met lange, bloedroode bloesems die maar ééne snede geeft, Lat. *Trifolium incarnatum* L., T.

— *Frans(ch)e zonbloem*, z. onder ZONBLOEM.

— *Frans(ch)e lijster*, soort van lijster, zeer gezocht om haren zang.

— *Frans(ch)e rat*, Fransche gelukzoeker, Fr. *avonturier français*.

Fransche ratten,
Rolt uw matten,
Wilt naar huis toe keeren...
(*Uit een oud liedje*.)

— Znw., o. — De Fransche taal, Fr. *le français*.

— *Frans(ch) me(t) haar op*, slecht Fransch. D. B. Hij sprekt Frans(ch), maar 't is Frans(ch) mee' haar op.

— Frankrijk, Fr. *la France*. D. B. Hij zit ievers in 't Frans(ch). Hij is over eenigte jaren naar 't Frans(ch) vertrokken.

FRANS(CH)E, znw., m. — Brandewijn, Fr. *eau-de-vie*. D. B., R. 'En borrel Frans(ch)en. Frans(ch)en drinken.

FRANS(CH)EN, w., o. — Wordt gezeid van een peerd, dat zijne voorste voeten uitwaarts zet. D. B. Da' peerd frans(ch)t.

— Ook van menschen. D. B. Hij frans(ch)t vandeeg. 'En bitje frans(ch)en.

FRATS, znw., v. — Knobbelige uitwas aan eenen boom. (**K.**) De stam van dieën boom is vol fratsen. Daar staat 'en groote frats aan dieën boom.

Vrglk. *wrat*.

FRATS, znw., v. — Vrouwmensch dat veel onrijp fruit eet. Die Trien is 'en eerste frats.

FRATSEN, w., b. — Fruit eten, vooral onrijp en in ongepaste mate. R. (Ook in Limb.) (**K.**) Hij is weer aan 't appelen fratsen. Gij fratst den heelen dag.

Bij T. heeft het eene heel andere beteek. Vrglk. *frèten*.

— Afl. *Gefrats*, *fratser*.

Ook **Knazen, Knijzen, Snatsen** en **Snazen.**

FRAWEEL, znw., m. — Fluweel, Fr. *velours*.

FRAWEELTJES, znw., o., mrv. — Z. FLUWEELTJES.

FRAZELEN, w., o., — Stamelen, gezeid van kinderen die eerst beginnen te spreken. Onze kleine begint al te frazelen.

— Ook van vogels, Fr. *gazouiller*. Hoort da' vogeltje maar frazelen. Mijne kanarievogel zingt nie', hij frazelt maar.

— B. Al frazelende zeggen. Verstadegij wat da' kind frazelt?

— Afl. *Gefrazel*, *frazelèèr*.

FRED, znw. m. — Verkorting van Alfred.

FREED (scherpe *e*), bvw. — Fier, hooveerdig, Fr. *fier*. (**K.**) Hij kan freed gaan. Hij is freed op z'ne' zeun, omdat em zoo goe' leert. 'En free(d)e modepop.

FREE(D)IGHEID, znw., v. — Fierheid, verwaandheid, pronkzucht. Hij stinkt van freeïgheid.

FRÈÈR, znw., m. — Zwager, schoonbroeder, Fr. *beau-frère*.

FRÈÈT, znw., m. — Wordt in de gemeene taal gebruikt voor Eten, voedsel. Dat is slechte frèèt. Hij laat z'ne' frèèt staan.

— Daad van te frèten. Hij loopt rond om ievers aan de' frèèt te geraken. Op de' frèèt loopen.

— O. *Het frèèt hebben*, vraatzuchtig zijn, veel kunnen eten. (**A.**)

FREIT, znw., v. — Uitspringende pilaster tegen eenen muur gemetst, dienende om hem te steunen, bij Sch. *fraat*, *frijt* en *freit*. De freiten van 'ne' kerkmuur.

FREL (uitspr. *fräl*), znw., m. — Onnoozele praat, zieke zever. (K.) Ik kan mè' zijne' frel nie' om

FRELLEKE(N (uitspr. *frälləkən*), znw., o. — Iemand die onnoozelen praat verkoopt, kinderachtigheden uitkraamt. (K.) E frälleke van e männeken.

FRELLEN (uitspr. *frälən*), w., b. en o. — Kinderachtigheden vertellen, onnoozelen praat verkoopen. (K.) Wat frellen em daar in oew oor ?

FRENNIE, FRENNE, znw., v. — Franje, Fr. *frange*. De frennies van 'ne' pelderim (soort van schouderdoek, Fr. *pèlerine*). 'En kerkvaan mè' gouwe' frennies.

FRET, znw., o. en v. — Fr. *furet*.

— Fig. Magere en bleeke persoon ; mager dier. Die kat is persies 'en fret. Dat meisken is 'en eerste fret. Hij is zoo mager as 'en fret.

FRÈTEN, w., b. en o. — Gulzig eten. Dieë gulzigaard kan frèten. Hij kan frèten dat hij zweet.

— Verg. *Frèten gelijk 'en beest, gelijk e verken, gelijk 'ne wolf.*

— Eten, gezeid van dieren. Den hond wilt nie' meer frèten. Het verken frèt nie'. Héet de koei goe' gefrèt ? De rupsen frèten de blaren van de boomen. De muizen hadden aan 't brood gefrèt.

— Wordt, in de gemeene taal, ook gezeid van menschen. Hij wou nie' frèten. Die nie' werkt, moet ook nie' frèten.

— Zeker kaartspel, waarin hij die niet volgen kan, kaarten uit den boek moet opnemen, totdat hij volgen kan. 'E spel frèter. Willen wij wa' gaan frèten ? Het frèten is vooral een kaartspel van kinderen. Bij M. *vreten.*

— Spr. *Hij hee(ft) ze gefrèt*, hij is loos, doortrapt.

— *Hij hee(ft) meer gefret als kattepootjes*, hij heeft het achter de mouw. (A.)

Kil. Frèten (sax., fris., sicamb.), *helvari, avidè comedere.*

FRÈTER, znw., m. ; vr. *frètster*. — Vraat, gulzige eter, Fr. *glouton, gourmand.*

FRIBBELEN, w., b. — Rollende wrijven, bij Jong. *fribele* en bij D. B. *fribbelen* en *wribbelen*. (K.) 'Nen draad tusschen duim en wijsvinger fribbelen. Hij nam eenige broodkruimels en fribbelde die tuss(ch)en de handen.

FRIES(CH), bvw. — Fr. *de Frise.*

— *Fries(ch)e wanten*, wanten van eene dikke wollen stof gemaakt, waarin maar eene afzonderlijke hoos is voor den duim.

***FRIET**, znw., v. — « Kop, zin. Gij hebt schoon te praten ; als hij 't niet in zijne friet heeft, zal hij nooit doen wat ge zegt. »

Sch. geeft dit w. voor Antwerpen. Z. FRITUS.

FRIETUS, znw., m. — Z. FRITUS.

FRIEZEN, w., b. — *'En haag friezen* is de zijtakken tot op den stam afkappen, opdat zij nieuwe takken schiete en dicht worde. 'En haag friezen. Die haag moet gefriesd wörren. 'En gefriesde haag. — *E peerd friezen*, het vleezig uiteinde van zijnen steert afkappen, bij D. B. *vlieschen*.

FRIKET, znw., o. — Z. FRINKET.

FRIKKELEN, w., o. — Z. FLIKKEREN 2°.

FRINKET (klemt. op *ket*), znw., m. en o. — Forket, tafelvork, Fr. *fourchette* (Z. der K.), te Antw. ook **Friket**.

FRIS(CH), bvw. — Iets meer dan koel en wat minder dan koud. Kom binnen, de locht wördt fris(ch). In September begin' 'et 's morgens al vandeeg fris(ch) te wörren.

FRITUS, FRIETUS, znw., m. — Hoofd, in sommige zegswijzen. (A.) Hij loopt mij stommelings voorbij, ik weet nie' wat hij weer in zijne' fritus héet. Daar zit weer iet in zijne' fritus, want hij is dweers en kwaad as ge'm aansprekt.

FROEZEL, znw., m., vrklw. *froezeltje(n*. — Bij naaisters, enz. Kleine, onregelmatige plooi of rimpel, die in een kleed geraaid wordt. Iet naaien mè' froezels. Froezeltjes maken in de' zoom van e kleed.

FROEZELEN, w., b. en o. — Bij naaisters, enz. Froezels maken, naaien met vele onregelmatige plooikens of rimpeltjes. E kleed op de' zoom froezelen. De kleermaakster was aan 't froezelen. 'Ne gefroezelden boord.

FRONSELEN, w., b. en o. — Onhandig, met grove steken naaien, zoodat het genaaide plooit en rimpelt. Ziet is hoe da' kleed gefronseld is! Ge naait niet, maar ge fronselt.

— O. Rimpelen, plooien. Da' kleed fronselt onder de mouwen.

— Naaien met veel plooien, bijna hetzelfde als *froezelen*, met dit verschil dat bij 't froezelen de plooikens kleiner zijn. 'Nen boord fronselen om hem op e kleed te leggen.

— Frommelen, kreukelen. (Ook in Limb.) Ziet da' ge da' papier nie' en fronselt.

FRONSNEUZEN, w., o. — Eene frons trekken, den neus optrekken, ten teeken van ontevredenheid. (K.) 'Et niefs beviel 'em nie', want hij fronsneusde vandeeg, as ek 'et 'em vertelde.

FROP, znw., v. — Groen zaadappeltje van elzenhout. (K.) De kinderen steken froppen in hunne klakkebuizen. Mè' froppen schieten.

FROT, FROTS, znw., v. — Verbrodde, mislukte zaak (K.), elders ook **Brod** en **Foëf** geheeten, bij T. *frots*. 't Is 'en frot. 't Zal 'en frots zijn met die feest.

FRUITACHTIG, bvw. — Genegen tot fruit, van fruit houdende. D. B. Komt maar als gezegde voor. Meer as één peer eet ek nie', ik en ben nie' fruitachtig.

FRUITENIER, znw., m. — Fruitdief, iemand die in de hoven fruit rooft. De fruiteniers hebben weer in onzen hof geweest. A! manneke! nu ken ek de' fruitenier!

FRUITENIEREN, w., o. — Fruit gaan rooven. (K.) (Ook in Kl.-Br., z. Sch.) Ze hemmen dezen nacht weer aan 't fruitenieren geweest in onzen hof. Hij ga' 's nachts uit fruitenieren.

FRUITJAAR, znw., o. — Een jaar dat vruchtbaar is in fruit. 't Was verle(d)en jaar e goe' fruitjaar.

FRUL, znw., m., vrklw. *frulleken*. — Troetelkind, lieveling. D. B. Hij is vaders frul. Da' kind is ze' moeders frulleken.

— Nietige persoon. E frulleken van e ventje.

— Mannelijke roede.

FRUL, znw., v., vrklw. *frulleken*. — Beuzelarij, klein, gering voorwerp, nietigheid, Fr. *futilité*. Papierkens, lapkens en ander frullen. Klein meiskens zijn altijd mè' frullekens bezig.

— Lintje, strikje. Heur kleed hing vol lintjes en frullekens.

— Gep. w. *Frullen en bullen*, nietigheden, beuzelarijen.

Z. ook PRUL.

FRULKLOOT, znw., m. — Z. FRULLEMAN.

FRULKONT, znw., v. — Vrouw die frult, met frullen bezig is.

FRULLEMAN, znw., m. — Iemand die zich met beuzelarijen of kleine werken bezighoudt. Onze Peer is 'nen eerste frulleman: nu maakt hij schipkens, dan vogelkeviekens, dan weer ander vodden. Frullemannen leeren nie' in de school, omda' ze nie' opletten en mè' prutsen bezig zijn.

— Iemand op wien men niet vertrouwen kan. Ge moet dieë' jongen mè' niks belasten, want 't is 'ne frulleman.

— Werkman die niet veel verricht, treuzelaar, Fr. *lambineur*.

Ook **Prulleman**.

FRULLEN, w., o. — Met frullen, nietigheden, beuzelarijen bezig zijn, Fr. *vétiller*. Dieë jongen is altijd ieverans aan 't frullen. Wa' frulde daar aan de deur?

— Knutselen, Fr. *passer le temps à de petits ouvrâges*. Aan e vogelkevieken frullen. Hij doe' niks as wa' frullen in den hof.

— Afl. *Frulder*, *gefrul*.

FRULWERK, znw., o. — Beuzelwerk, Fr. *futilité*; klein werk dat veel geduld vraagt. Wa' verricht hij heelder dagen? Ba! wa' frulwerk en anders niks. Die dra(d)en deur die gaatjes steken is 'en oprecht frulwerk.

FRUT, znw., m. — Kipkap, afval van vleesch dat, ondereengekapt en gezoden, bij de verkensbeenhouwers verkocht wordt. Frut verkoopen. 'Ne kilo frut.

FRUT, bw. — *Frut schieten*, speelterm. In 't marbelspel misschieten, er nevens schieten. (**A.**) Hij schiet frut. Jan hèet tien keeren geschoten, en 't was iedere' keer frut.

FRUT en **FUT**, tw. — Wordt gebruikt om eene weigering uit te drukken. (**K.**) Frut! dat doen ek niet! Fut! doeget zelf!

FRUTHUIS, znw., o. — Z. FRUTWINKEL.

FRUTJONGEN, znw., m. — Z. FRUTTER 3°.

FRUTLALA en **FUTLALA**, tw. — Beteekent zooveel als Ik lach u wat uit, Fr. *je me moque de vous*. (**K.**) Frutlala! 't Zal nie' waar heeten! Futlala! ik doen 'et niet!

FRUTSELÈÈR, znw., m. — Iemand die frutselt.

FRUTSELEN, w., o. — Beuzelwerk verrichten, Fr. *vétiller*, bij Jong. *fritsjele*. Hij is altijd aan iet aan 't frutselen. Waar zit hij nu weer aan te frutselen? Hij werkt nie', hij frutselt zoo maar wat in den hof.

— Heimelijk aan iets bezig zijn. Wa' frutselt dieë jongen daar in dieën hoek?

— Afl. *Frutselèèr*, *gefrutsel*.

FRUTSELKLOOT, znw., m. — Z. FRUTSELÈÈR.

FRUTSELKONT, znw., v. — Vrouw die frutselt.

FRUTSELWERK, znw., o. — Beuzelwerk, klein, licht werk; ook: een werk dat veel geduld vordert. Z. FRULWERK.

FRUTTEKE(N, znw., o. — Bolleken frikkadel(lenvleesch), in vet of boter gebraden. (**A.**) Ik eet die fruttekes doodgèren.

FRUTTER, znw., m. — Geringe slachter, die frut maakt en verkoopt.

— Spotnaam voor Beenhouwer.

— Sukkelaar in 't werk. (**A.**) Ge zijt toch maar 'ne frutter; 'ne leerjongen zou da' beter doen.

— Jongen die frut schiet, die misschiet met de marbollen. (**A.**)

— *'Ne frutter van 'ne' cent* is te Antw. eene zeer gemeene sigaar, eene sigaar van keerske-schiet.

FRUTTERIJ, znw., v. — Penserij, zooals hoofdvleesch, pootvleesch, frut, verkenskop, lever, nier, kalfskop, bloedpens of bloedbeuling. (**A.**)

FRUTVENTJE, znw., o. — Klein, onooglijk manneken, oud sukkelaarken. (**A.**)

FRUTVERKOOPER, znw., m. — Z. FRUTTER 1°.

FRUTWINKEL, znw., m. — Geringe vleeschhouwerswinkel, waar men frut verkoopt.

FRUTWÖRST, znw., v. — Goedkoope worst van de gemeenste soort.

FUIK, znw., v. — Bij visschers. Z. TROMMELFUIK.

***FUIKEN**, w., b. — « Stooten ». Sch. geeft dit w. voor de Kempen. Z. Kil.

FUT, tw. — Z. FRUT.

FUT, FUUT, tw. — 't Is mis. M., B. Ik meinde de' vogel te pakken, maar fut! hij was weg. Hij docht van die plaats te hebben, maar fuut! ze was veur 'en ander.

FUTLALA, tw. — Z. FRUTLALA.

FUTSELEN, w., b. en o. — In 't genipt iets doen, heimelijk iets verrichten. Hij hee' me' geld uit m'ne' zak gefutseld. Franske, ge zult zoolank futselen, totda' ge m'n zakken leeg hèt. Ik weet nie' wat dieë jongen daar altijd in dieën hoëk zit te futselen.
— Afl. *Futselèèr*, *gefutsel.*

FUUT, tw. — Z. FUT.

G.

GAAF, znw., v. — Eigenschap, hoedanigheid, zoowel in ongunstigen als in gunstigen zin. Hij hèet 'en slechte gaaf, 't is dat hij zoo leelijk vloeken kan. As hij zat is, hèet hij nog 'en goei gaaf van iedereen gerust te laten.

GAAF. Tweede hoofdvorm van Geven. (**N.** en **N.-O.** der **K.**)

GAALS(CH), GUILS(CH), bvw. — Eenen wilden, sterken smaak of geur hebbende. Wilde enden hebben altijd min of meer 'ne' guils(ch)e' smaak. Da' gevogelt smaakt gaals(ch). 'Ne guils(ch)e stank. Het riekt hier gaals(ch).

Kil. Gaelsch, *ingratus, insuavis sapore aut odore.*

GAAN, w., o. — Z. Wrdb.

— Sterven, naar de andere wereld gaan. D. B. As 't nie' wördt beteren, dan gaat de zieke. Ik vrees dat i zal gaan.

— Bloeien, voorspoedig zijn, Fr. *prospérer*. Zijn zaken gaan slecht. Die nèring ga' goed.

— Aarden, tieren, sprek. van gewassen. Die vrucht gaat hier niet. Dees planten gaan best in zavelachtige' grond. Het koren gaat hier goed.

— Rijzen, opzwellen, Fr. *lever*. D. B., T. Het brood is nie' gegaan. Den deeg is aan 't gaan. Den beslag gaat te hard.

— Verkocht worden, gelden. D. B., T., Kl.-Br. Op die verkooping is alles veur niet gegaan. Dat huis zal dier gaan. Ik had de kas gekocht, as ze maar zooveul nie' gegaan en was.

— Gaden, handen, voegen, wel schikken, passen. D. B., T. Da' kleed gaat oe nie'. Zoo 'en hoedje zou mij gaan. E karken en 'ne poney, da' gaat 'em! Zoo e lèven ging mij niet.

— Wordt soms gebruikt voor *worden*. Die flesschen zullen beter proper gaan, as ge ze mee' hagel kuis(ch)t. Ik heb die keting al zoolank geblonken, maar ze wilt nie' schoon gaan.

— Gezongen worden. T., Kl.-Br. Da' lièken gaat op de wijs van den Brabançonne.

— *Gaan aan*, stelen. We moeten oppassen, dat de dieven aan onze appelen nie' gaan. Ze hebben aan me' geld geweest (men heeft van mijn geld gestolen).

— *Gaan in*, overgaan tot eene hoogere klas. D. B. Hij ga' mè' Bamis in 't Latijn. Ik mag mè' Pas(ch)en in de eerste klas gaan.

— *Gaan met iemand*, met iemand verkeeren, omgaan, vrijen, Fr. *fréquenter*. D. B., T., Kl.-Br., Hfft., Sch. Hij gaat altijd mè' slecht

volk. Ze ga' mè' 'ne' jongen van H. Hij hee' vier jaar mee' e meisken gegaan, eerdat em er mee trouwde.

— *Iet laten gaan*, er van afzien, niet behouden, verkoopen. T., Kl.-Br. 'Ik laat die plek land gaan mee' Half-Meert. Veur minder as 300 fr. laat ek mijn koei nie' gaan.

— Er zich niet over bekommeren, het zich niet aantrekken, er niet verder over spreken. Laat da' maar gaan. Hij verweet mij dat ek verkeerd gedaan had, maar 'k liet 'et gaan.

— *Iemand laten gaan* of *loopen daar hij goed veur is*, hem zich niet meer aantrekken. T., Kl.-Br.

— *Er van deur gaan*, heengaan, fig. sterven.

— *Er van onder gaan*, vertrekken, weggaan.

— *In zijn twee, drij, vier*, enz. *jaar gaan*, twee, drij, vier, enz. jaar oud worden, ten volle één, twee, drij, enz. jaar oud zijn. R.

— Van bejaarden sprekende, wordt *jaar* onderdrukt. Ik gaan toekomende maand in mijn dertig. Vader gaat in zijn vijftig.

Zoo ook *in zijn twee, drij*, enz. *jaar zijn, in zijn twintig, tachtig* enz. *zijn*.

— *Op heur leste gaan*, gezeid van eene vrouw, wier barenstijd nabij is. R.

Ook *op heur leste zijn*.

— *Ten achtere gaan*, achteruitgaan, verarmen. T., Kl.-Br.

— *Ten ondere gaan*, ten onder gaan. T., Kl.-Br.

— *Op de lappen gaan*, z. LAPPEN.

— *Op rabot gaan*, z, RABOT.

— *Op zijn leste beenen gaan*, z. BEEN.

— *Om zeep gaan*, z. ZEEP.

— *Over zijn hout gaan*, z. HOUT.

— *Zijn gangen gaan*, z. GANK.

— *Ne(n) gank gaan*, z. GANK.

— *Nen dans gaan*, z. DANS.

— In plaats van *zullen* wordt dikwijls *gaan* gebruikt, wat het Wrdb. voor een gallicisme aanziet. Ge ga' gestraft wörren, as ge nie' oplet. Me gaan daar is gauw hennen loopen. Da' ga' nie' blijven duren.

— Wordt veel gebruikt met eene onbepaalde wijze, in den zin van *beginnen te*. 't Ga' regenen, Fr. *il commence à pleuvoir, il va pleuvoir*. Hij ging schreeuwen, *il se mit à pleurer*. Ik moet mij gaan spoeden. Wilde daar is gaan zwijgen? Zulde daar is gaan stilzitten? Hij wilt gaan winkel houwen.

— Komt achter *beginnen* veel overbodig voor. Als de dagen beginnen gaan te lengen, beginnen de nachten gaan te strengen. Hij begint gaan oud te wörren. Dees boomken begint gaan te groeien.

— Wordt dikwijls onderdrukt, als er eene onbepaalde wijze op volgt. D. B. Hij is rusten. Ze was wandelen. Vader is ploegen. Het werkvolk is pataten uitdoen op 't veld. De kinderen zijn slapen.

— Verg. *Gaan gelijk e snoer*, snel gaan.

— *Er in gaan gelijk klokspijs*, lustig, met smaak geëten worden.

— Gep. w. *Gaande en staande zijn*, wordt gezeid van eenen zieke

die niet bedlegerig is, die reeds in zooverre genezen is, dat hij kan gaan. De zieken is gaanden en staande.

— Spr. *Willen loopen eerdat ge gaan kunt*, iets willen doen dat men nog leeren moet.

GAAN. Eerste pers. enk. van den tegenw. tijd der aant. wijze. Z. SPRAAKKUNST.

GAANDAG, znw., m. — Dag waarop de dienstboden mogen uitgaan. Vandaag moet ek thuis blijven, maar toekomende' Zondag is 't mijne gaandag.

GAANDER, znw., m. — Die gaat, voetganger. 'Ne felle gaander. Ik ben maar 'ne slechte gaander.

GAANS, verbogen vorm van *gaan*. — Wordt gebruik voor *gaande*. T. Wat is daar gaans? Ik weet nie' wat er allemaal gaans is.

GAANSTOK, znw., m. — Stok om er mede te gaan, wandelstok, Fr. *canne*. Hfft., bij D. B. *gastok*. 'Nen eike' gaanstok.

GAAR, bw. — Komt als versterking bij *niks* (niets). T. (Ook in Limb. en Gelderl., z. Sch.) Ik weet er gaar niks af, Hgd. *gar nichts*.

Kil. Gaer, *prorsus*, *omnino*.

Ook **Gare**.

— Gep. w. *Heel en gaar*, z. HEELEGAAR.

GAARD, GARD, GAAR, GÈÈRD en **GÈÈR**, znw., v. — Lange stok of roede. 'En houte' gaar om er de' was(ch) op te hangen. 'En ijzere' gard daar 'en gordijn op schuift. De gèèrden van e strooien dak zijn de roeden, waar het stroo aan vastgemaakt is.

GAARS (in 't N. der K. *gaors* en in 't Z.-O. *goas* uitgespr.), znw., o. — Gras, Fr. *herbe*. (**Z.-O.** en **N.** der K.) Gaars snijen. Lank gaars.

GAARSBOS, znw., m. — Z. GERSBOS.

GAARSPIJL, znw., m. — Z. GERSPIJL.

GAARSROS(CH), GAARSRUS(CH), znw., m. — Z. GERSROS(CH).

GAARSSPIER, znw., o. — Z. GERSSPIER.

GABBEREN, w., o. — Al lachende babbelen. Die jonge meiskens zaten daar te gabberen.

— Aanhoudend lachen. T., Kl.-Br., R., bij M. *gabbeln*, Westf. *gabbeln*, *gibbeln*, *gäbbeln*. Da' gabberen begint mij schoon te vervelen.

— Gep. w. *Gibberen en gabberen*, *lachen en gabberen*. Ze dee' nie' as lachen en gabberen. Ze zitten daar te gibberen en te gabberen.

Kil. Gabberen, *nugari*, *jocari*.

— Afl. *Gabberèèr*, *gegabber*.

GADDER, znw., m. — Kapoen, guit, bengel, Fr. *gaillard*, *olisson*. (Ook in Brab., z. Sch.) 't Zijn gadders! 'Nen eerste gadder.

GAFFEL, znw., m. — Schertsend voor Neus. (A.) Hij viel op zijne' gaffel. — Anders is *gaffel* v.

GAFFELEN. w., b. — Met de gaffel graan, hooi, enz. op of af de kar, den tas, enz. steken. (K.) (Ook in Brab. en 't Hag., z. Sch.) Koren gaffelen.

— Lustig, rap eten. T., R., Kl.-Br. Ziet 'em gaffelen. Hij kan goe' gaffelen.

GAGET. — Wordt gebruikt voor *gaat het.* Hfft. Hoe gaget? De knecht gaget pèèrd inspannen. Z. SPRAAKKUNST.

GAL, znw., v. en m. — Fr. *bile.*

— Spr. *Ge zult er de gal niet van krijgen*, zegt men schertsend van zeer magere spijzen.

— *Zwarte gal*, zweer aan de maag, Fr. *ulcère de l'estomac*, Lat. *Ulcus ventriculi.* Een van de verschijnsels dier ziekte is het overgeven en afgaan van bloed, dat in de maag en in de darmen zwart geworden is; vandaar de benaming *zwarte gal.*

Z. ook WATERGAL.

GALDERIJ, znw., v. — Gaanderij, Fr. *galerie.*

GALG (uitspr. *gall'g*), znw., v. — Fr. *potence, gibet.*

— Spr. *'t Is boter aan* (of *tegen*) *de galg gekletst*, z. BOTER.

— *Meer lawijt maken als zeven dieven aan de galg*, z. LAWIJT.

— *Zijn eigen aan de galg klappen*, zich verklappen, Fr. *se trahir.*

— *'t Is beter hier te bichten als onder de galg*, z. BICHTEN.

— Houten gestellen die men op de kar zet, als men hooi of graan inhaalt. De galg op de kar zetten.

— In 't topspel. Een kruis of eene meet, op den grond in eene ellips geschreven, waar de jongens met hunnen top naar kappen, in sommige streken **Erken** genaamd. (K.) Die er het verst afkapt, moet zijnen top in den grond steken, en de medespelers mogen er een bepaald getal keeren naar kappen.

GALGEN, w., o. — In 't topspel. Naar eene galg kappen, het spel met de galg doen.

GALGEPATER, znw., m. — Geestelijke die bij halsrechtingen de zielezorg waarneemt.

GALMBERD, znw., o. — Ieder van de planken die schuins in de galmgaten van eenen klokketoren zijn aangebracht, ten einde den klank naar beneden te leiden, Fr. *abat-son.*

GALNOOT, znw., v. — Z. ZEEPNOOT.

GAM, znw., v. — Bij steenb. Stapel gedroogde, maar nog niet gebakken steenen. R.

GAMMEN, w., b. en o. — Bij steenb. De gedroogde steenen op hunnen kant zetten, om ze verder te laten drogen. R.

GAMMER. znw., m. — Werkman, die de gedroogde steenen in gammen zet.

GAMWAGEN, znw., m. — Kruiwagen, waarmede de gammer de steenen in de logie voert.

GANK, znw., m., mrv. *gangen*. — Het gaan, Fr. *marche*. Goed, slecht op zijnen gank zijn (goed of niet goed kunnen gaan). Hij is nog goe' gezond, maar hij wördt sukkelachtig op zijne' gank.

— *'Ne(n) gank gaan*, spoedig gaan, snel voortvaren. D. B. Ge moest den dief 'ne' gank zien gaan hebben! Ik liet de' vogel vliegen, maar dieë ging 'ne' gank!

-- Weggejaagd worden. Ik zal dieën bedrieger 'ne' gank doen gaan! Als mijne knecht nog zoo laat derft thuis komen, dan zal hij 'ne' gank gaan.

— Ongebonden leven, verkwistend te werk gaan. Wacht maar eens totda' ze' vader dood is, ge zult 'em dan 'ne' gank zien gaan! Dat hij is wa' geld bezat, hij zou der 'ne' gank mee gaan!

— *Laten gaan da(t) gank heeft*, laten draaien wat draait, er zich niet om bekommeren.

— *Zijne(n) gank gaan*, voortgaan. Gaat oewe' gank (ga voort).

— *Zijn gangen gaan*, verkwistend, ongebonden leven. Hij zal zijn gangen gaan, as vader dood is. As hij is rijk was, ge zoudt 'em zijn gangen zien gaan!

— *Op gank zijn, op gank gaan*, op reis zijn, op weg gaan. T., Kl.-Br. R.

— Op slemperij zijn, zich tot slempen begeven. T., Kl.-Br., R.

— *Daar is weinig gank hier in de straat*, de straat hier wordt weinig begaan. Ik hem deze' nacht veul gank gehoord. Ge ziet aan de voetstappen op de' grond, dat hier veul gank geweest is.

— *'Ne gank water*, twee emmers water. B., M. Naar de' put gaan om 'ne' gank water.

— Vermogen om op te zwellen, te rijzen, sprek. van gegist deeg. T., R. Er zit geene gank genoeg in den deeg. Is 'et brood nog nie' in de' gank? As ge den deeg te lank kneedt, dan gaat er de gank uit.

GANK, znw., m. en niet v. — Fr. *corridor*, *passage*, *allée*, *ruelle*, etc. Z. Wrdb.

GANKRAD, znw., o. — Bij horlogemakers. Z. ANKERRAD.

GANS, znw., v. — Fr. *oie*.

— *De gans kappen*, *de gans rijden*, z. GANSKAPPEN, GANSRIJDEN.

— Spr. *Me(t) iemand de gans rij(d)en*, iemand alle soorten van spotternijen doen verduren. (K.) Met dieë' sukkelèèr wördt altijd de gans gere(d)en. Ze hebben verle(d)en Zondag mee' onze' knecht nie' weinig de gans gere(d)en.

— *Dat is veur de ganzen niet gemaakt* of *dat bier is veur de ganzen niet gebrouwen*, we moeten het maar gebruiken. Laat ons nog eens drinken: de wijn is veur de ganzen nie' gemaakt.

— *Als de ganzen water zien, hebben ze dörst*, als men de gelegenheid heeft om zijnen drift te voldoen, maakt men er gebruik van (vooral van dronkaards gezeid). T., R.

GANS(CH), bvw. — Staat in den genitief, vóór een meervoudig naamwoord, bepaling van tijd, maat, hoeveelheid. Hij doe' van gans(ch)er dagen nie' as wa' kloppen en kleuteren. Ik weet nie' hoeda' ge zoo gans(ch)er avenden in 'nen boek kunt zitten lezen.

Zoo ook *heel.*

— Gep. w. *Heel en gans(ch)*, z. HEELEGANS(CH).

GANS(CH)IG, bvw. — Versterking van Gansch. T., Kl.-Br., R. Het hèet de' gans(ch)igen dag gerègend. Hij hèet de' gans(ch)ige' nacht gehoest. Hij kan daar 'ne' gans(ch)igen avend zitten, zonder e gebenedijd woord te spreken.

GANSKAPPEN, w., o. — Het kappen naar eene gans, een volksspel. Z. GANSRIJDEN.

GANSKAPPING, znw., v. — Ganskappen. Naar de ganskapping gaan. Meedoen aan 'en ganskapping.

GANSKE(N, znw., o. — Ganzeblad, een blad waar het ganzespel op verbeeld staat. Met 't gansken spelen.

GANSRIJ(D)EN, w., o. — Een volksspel, waarop de boerejongens het meest verlekkerd zijn. Eene koord wordt tusschen twee boomen of twee palen gespannen. Omtrent het midden der koord wordt een net vastgeknoopt, waarin eene levende of doode gans zit, wier kop door eene der mazen steekt. Nu komen de kampers, allen begoede boerejongens of pachterszonen, te peerd aangereden. Terwijl zij onder de koord doorrijden, pakken zij de gans bij den kop en trekken er mee; ofwel zij kappen er heen met eenen houten sabel en rijden verder. Zoo volgt de eene na den andere, totdat de kop der gans afgerukt of afgekapt is. Hij die er in gelukt dat kunststuk uit te voeren, wordt koning uitgeroepen en moet zijne gezellen trakteeren. Daar de ganzen tegenwoordig zeer schaarsch zijn, neemt men veeltijds eenen haan. (Omstreken van Antwerpen en Kempen.)

GANSTREKKEN, w., o. — Z. GANSRIJDEN.

GANZEN, w., o. — Met het ganzespel spelen. Willen me wa' gaan ganzen ?

GANZENBLAD, znw., o. — Een blad waarop een ganzespel afgebeeld staat.

GANZERIK, znw., m. — Het manneken van de gans, Fr. *jars*, bij Kil. *ganser*, *ganserick*.

GAPEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Verg. *Gapen gelijk 'ne karpel; dat gaapt gelijk 'nen oven*, dat is duidelijk, dat spreekt vanzelfs.

— Gep. w. *Gapen en geeuwen.*

— *Wijd gapen*, fig. Grootspreken, bluffen.

— *Iet met zijn gapende bakkes gaan vertellen*, een nieuws dat men vernomen heeft, seffens gaan voortvertellen.

GAR, GER (Kemp. *gär*), bw. — Weg. As de gendarmen kwamen, was den dief gar. Onzen hond is ger. Ik tastten in mijne' zak, maar me' geld was gar.

— Tw. Uit den weg. Gar! ik schiet! Ger! daar is e gerij!

GARANT (klemt. op *rant*), znw., o., zonder mrv. — Hetgeen men noodig heeft om toe te komen. (Ook in Brab., z. Sch.) Ik heb wel nie' veul mutsaard gekocht, maar ik zal toch aan me' garant komen veur de' winter. Wij hebben wel nie' veul pataten gewonnen, maar me hebben toch ons garant.

***GARDIAAN**, znw., m. — Z. GAUDEAAM. Sch. geeft dat w. voor Rethy, Casterlee en omstr.

GARE, bw. — Z. GAAR. Gare niks (volstrekt niets).

GAREN (uitspr. *gaorən* en *goarən*), vrnw. — Allen, in de uitdrukking *geen(s van garen*, geen van allen. Ik of mijn bruurs, me hebben daar geens van garen geweest. Ge zult geen van garen 'ne' prijs hemmen, as ge nie' beter oppast.

GAREN, znw., o. — Fr. *fil*.

— Spr. *In zijn garen zijn*, veel drukte maken, fel in zijn werk zijn. De menschen zijn fel in hun garen tegen de kermis. De parochianen waren in hun garen met de inhaling van de' pastoor.

— *Aan iemands garen hangen*, bij iemand aandringen, altijd bij hem zijn. Zoo ook *iemand aan zijn garen gaan*.

— *Gauw in zijn garen gaan*, met grooten spoed begonnen en voleindigd worden. Da' werk is gauw in ze' garen gegaan.

GARENBOOM, znw., m. — Bij wevers. De houten rol waar de ketting om gewonden wordt.

GARENMER(K)T (Kemp. ook *gaorəmät*), znw., v. — *Het gaat er gelijk op 'en garenmer(k)t*, zegt men als ergens veel en luidruchtig gepraat wordt. D. B.

GARNAAT, znw., m. — Z. GERNAAT.

GARS, znw., o. — Z. GAARS en GERS.

GARZELEMENTEN, znw., o., mrv. — Z. GRUIZELEMENTEN.

GAS, znw., v. en niet o. — Fr. *gaz*. B.

GASBLEIK, znw., m. — Soort van dik gebleekt katoen, waarvan hemden, lakens, enz. gemaakt worden.

GASLAGEN, GA(D)ESLAGEN (uitspr. *goa-*, *gaoëslaogən*), w., b. — Acht geven op iets, opdat het niet verloren ga, bewaren. T., Kl.-Br., R. Zijn gezondheid gaslagen. Slaagt uw geld wa' beter ga, in plaats van 'et te verkwisten. Ziet da' ge oe' nief broëk goe' gaslaagt.

— Bewaken, Fr. *garder*. Den hond slaagt de schapen ga. Ik moet somwijlen 'et huis gaslagen.

— *Zijn eigen gaslagen*, acht geven op zijne gezondheid, zijne

gezondheid bewaken. Ge moet oe wa' beter gaslagen, nuda' ge pas genezen zijt. Dieë mens(ch) slaagt 'em nie' genoeg ga, en daarom is em dikwijls ziek.

GASLAGEND, GA(D)ESLAGEND (uitspr. *goa-, gaoëslaogənd*), bvw. — Oppassend, zorgzaam, spaarzaam. 'Ne gaslagende mens(ch). Hij héet 'en gaslagende vrouw.

GASTEPATER, znw., m. — Pater in een klooster, die de vreemdelingen ontvangt.

GAT, znw., o. — Z. Wrdb.

— Smalle, korte straat. D. B. Dat is daar e kwa' gat veur de peerden. Vrglk. het Hgd. *Gasse.*

— Wonde, opening in 't vleesch. D. B. Hij viel e gat in zijne' kop. Hij héet e leelijk gat in zijn been.

— Bij timmerl. Muil van eene schaaf, de opening waar het schaafijzer in vastgeklemd zit door middel van den sleutel, Fr. *lumière d'un rabot.*

— Het ondereinde van een afgemaaiden halm, mrv. *gatten.* De gatten van 't stroo.

— Spr. *Me(t) iet in 't gat zitten*, er mede in 't nauw, in verlegenheid zitten.

— *Me(t) 'en ei in zijn gat zitten*, z. EI.

— *In zijn gat gebeten zijn*, zeer misnoegd zijn over iets. T.

— *Me(t) iet in zij(n) gat gebeten zijn*, om iets in groote verlegenheid of ongerustheid verkeeren, duchten voor de gevolgen van iets.

— *Iemand het gat van den timmerman wijzen*, hem ter deur uitwijzen, aan de deur zetten.

— *Het gat uit* of *de gaten uit zijn*, weg zijn, ontsnapt, gevlucht zijn.

— *'E gat maken om 'en ander te stoppen*, eene schuld maken om een andere te betalen. D. B.

— *Me(t) zij(n) gat naar den autaar zitten*, z. AUTAAR.

— *Die zij(n) gat verbrandt, moet op de blazen zitten*, Fr. *qui a fait la faute, la boit.*

— *Me(t) zij(n) gat op 'en hekel zitten*, z. HEKEL.

— *Iet aan zijn gat hebben*, z. BEEN.

— *Iemand iet aan zij(n) gat zetten*, z. BEEN.

— *Achter iemands gat hangen*, aan iemands slippen hangen, hem overal opvolgen.

— *'En roei maken veur zijn eigen gat*, zich zelven onaangenaamheden berokkenen. T., R.

— *De roei is van zij(n) gat*, hij is het gevaar doorkomen. R.

— *Achter 't gat*, achter rug, in iemands afwezigheid. T., Kl.-Br., R. Kwaadspreken achter 't gat.

— *Zijn gat draaien*, zijnen rug keeren, zich omwenden. T., Kl.-Br.

— *Ievers zij(n) gat goed in draaien*, zich ergens op een voordeelige wijze vestigen. T., R.

— *Zijn gat in 't slot trekken* of *doen*, sterven. Hij hee' ze' gat in 't slot gedaan.

— *Me(t) zijn gat in de boter vallen*, z. BOTER.

— *'t Gat schoon hebben*, eene gunstige gelegenheid hebben. D. B., T., Kl.-Br., R.

— *Geenen nagel hebben om zij(n) gat te krabben*, zeer arm zijn.

— *Zijn gat uitslagen*, vol levenslust huppelen en springen, ook fig. T. R.

— *Ge zult dat met de kaken van uw gat meugen aannemen*, ge zult dat nooit krijgen.

— *Er is zooveel van aan als van boter aan 't gat*, 't zijn leugens.

— *Zijn gat in zijnen arm pakken*, gaan loopen, vluchten.

— *Ieder moet zijn eigen gat maar krabben*, ieder bemoeie zich met zijne eigen zaken.

— *Ge soudt er uw bloot gat van laten zien*, zegt men van iets dat men overdreven of belachelijk vindt.

— *Zijn oogen draaien veur 't hol van zij(n) gat*, hij is dronken of misselijk.

— *Iemand met zij(n) gat in de boter bakken*, hem uit der mate goed behandelen. Hij zou nog klagen, al bakte 'm mè' ze' gat in de boter.

— *De beenen onder zij(n) gat uitloopen*, z. BEEN.

— *Da(t) zal er e gat uitgaan*, dat zal slecht verricht worden. 't Zalder e gat uitgaan, als hij da' werk moet doen! Ik moest iet doen daar ek gee' verstand van had, maar da' ging er e gat uit!

— *Half zij(n) gat*, half afgewerkt. As i e werk doet, dan doet i 'et half ze' gat.

— *Veel kak aan zij(n) gat hebben*, veel beslag maken, veel noten op zijnen zang hebben. R.

— *Hooger kakken alsda(t) zij(n) gat is*, verder springen dan zijn stok lang is, meer uitgaven doen dan zijne inkomsten het gedoogen.

— *Hij kan zijn eigen gat nie(t) krabben*, hij kan zich zelven niet redden. Hij de' kost winnen veur 'en huishouwen? Hij kan zijn eigen gat nog nie' krabben!

— *Ge zult hem me(t) geen kou(de) hand aan zij(n) gat komen*, hij is te slim om zich te laten beetnemen.

— *Gee(n) zittende gat hebben*, niet kunnen gezeten blijven. T., R.

— *E gat zitten*, wat gaan zitten. Toe! zit nog e gat.

— *Naar zij(n) gat krijgen*, z. BOTTEN.

— *'t Zal zij(n) gat varen*, z. BOTTEN. T., R.

— *Dat is in mij(n) gat*, z. BOTTEN.

— *Da(t) vèègt zij(n) gat zonder papier*, dat spreekt vanzelf, dat is duidelijk.

— *Iemand in zij(n) gat kruipen*, hem moeten te voet vallen.

— *Op zij(n) gat liggen* of *zitten*, te niet zijn, niet doorgaan. M. Dat tijdschrift zit op ze' gat. Het houwelijk leet op ze' gat.

— *'t Is maar kop en gat*, zegt men van iemand met zeer korte gestalte.

— *'t Is wijd van uw gat*, gij klaagt zonder reden over eenige lichamelijke ongesteldheid. R. Hedde tandpijn ? Ba ! 't is wijd van oe' gat !

— *'En kermis is e nat gat weerd*, z. KERMIS.

— *Kust mij(n) gat*, loop naar de maan, loop naar den drommel.

— *Van mij(n) gat* of *van kust mij(n) gat*, zonder weerde. 'Ne' kleermaker van kust me' gat. 'En horlogie van me' gat.

— *Hood over gat, kop over gat*, hol over bol. Hij rolden hood over gat de gracht in. Z. HOOD.

— Overhoop, in wanorde. R. Alles leet hier hood over gat.

— *Met zij(n) gat* wordt dikwijls ten overvloede gebezigd. T. Hij is mè' zij(n) gat deur de mand gevallen. Hij zal nog mè' ze' gat in 't kot vliegen.

— Verg. *E gat hebben gelijk 'ne wan*, een groot en breed achterste.

GATBEITEL, znw., m. — Bij timmerl. Kloeke beitel om gaten in het hout te steken, schietbeitel, Fr. *bec d'âne*. D. B.

GATBIJTER, znw., m. — Een stoel met eene harde zitting. (K.) Gaat op dieë' stoel nie' zitten, 't is 'ne gatbijter.

GATHANGER, znw., m. — Sleepdrager, aanhanger. Hij is de gathanger van den börgemeester. Den börgemeester en zijn gathangers.

GATMUREN, w., o. — Met den rug tegen eenen houten of leemen weegt beuken en alzoo de tellooren, potten en pannen die op 't schap staan, in stukken doen vallen. (Z. der K.) Bij Jan S. hebben ze gisteren avend gegatmuurd.

GATSNIJ(D)ER, znw., m. — Bedrieger. Opgepast veur dieë' kèrel, 't is 'ne gatsnij(d)er !

GATSTAR, GATSTER (uitspr. *gatstār, gatstær*), znw., v. — Stervormige scheur, die men in het ijs maakt door eenen val op zijn achterste. Hij viel 'en gatster.

GATSTOEL, znw., m. — In de kerk hebben sommige lieden eenen stoel vóór zich en eenen achter zich staan. De eerste dient om op te knielen en de andere om er op te zitten : dezen noemt men gatstoel.

GAUDEAAM en **GAUDEAMUS** (klemt. op de 3e lettergr.), znw., m. — Middelpunt der roos op een schietdoel. Op den doel is de gaudeaam eene pin die midden in de roos steekt. De gaudeamus op een blazoen is een wit punt midden in de roos. 'Ne' gaudeamus schieten. Ik heb de' gaudeamus geraakt.

— Spr. *'t Is gaudeamus bij hem*, hij is dronken.

GAUW, bvw. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo gauw als 'ne weerlicht, als 'ne wind, als e gedacht, als de blaren die waaien*. T., Kl.-Br., R.

GAUWGROOT, znw., m. — Kanada, kanadaboom.

GAUWTE, znw., v. — *Met de gauwte*, in der haast, Fr. *à la hâte*. D. B., T., R., Kl.-Br., M. Kleed oe wat aan met de gauwte.

Loopt is met de gauwte naar de' winkel. Ik zal met de gauwten 'en tas koffie opschenken.

GE. — Met dit voorvoegsel beginnen eenige werkwoorden, die ook zonder dat voorvoegsel bestaan. Zulke zijn *gebenedijden*, *gemissen*, *geraden*, *geraken*, *gevallen*, enz.

— Met de werkwoorden *kunnen* en *mogen*, ontkennender- of vragenderwijze gebruikt, nam de onbepaalde wijze die er op volgt, eertijds *ge* voorop. Zulks heeft nog plaats, met *kunnen*, in *gebeteren*, *gebreken*, *geduren* en *gemissen*.

— Oudtijds bleef *ge* dikwijls weg in 't verleden deelwoord van *blijven*, *brengen*, *komen*, *lijden*, *vinden* en *worden*. Hier bestaat zulks nog voor *geleden*. Hoelank is da' leên ?

— *Ge* wordt gevoegd vóór grondgetallen, wanneer deze zelfstandig gebruikt zijn en dienen om eene verzameling aan te duiden. *Getweeën*, *gedrijen*, *gevieren*, *gevijven*, enz.

Zoo ook *gesterken*, *gevélen*.

— *Ge* verschijnt overtollig in *gebrouwt* en *gevce*.

GE, vnw. — Wordt veel gebruikt voor *men*. Ge zoudt zeggen dat de aarde stilstaat, en toch draait ze. Ge kunt nie' hebben en goedvinden. Ge doeget om goed te doen en dan krijgde nog 'nen duvel veur oewe' nievejaar.

GEAARD, bvw. — Gewend. T., R., Kl.-Br. Ik kan in de stad nie' geaard geraken. Zijdegij al goe' geaard in oewe' nieve' woon ? Z. AARDEN.

GEBANS, znw., o. — Het banzen, z. BANZEN.

GEBAREN, w., b., en o. — Veinzen, zich houden alsof, Fr. *faire semblant de*. D. B., Hfft. Hij gebaarde te slapen, maar hij was goe' wakker. Ge moet gebaren da' ge van niks en weet.

— *Zijn eigen gebaren*, met een hoedanigheidswoord. Hij gebaarden 'em zat, maar hij was goe' nuchteren. De rekruut gebaarden 'em doof, omdat hij zou afgekeurd wörren. Gij gebaart u ziek, om niet te moeten werken. Ook **Gelaten**.

Z. Kil.

GEBASSEN. Derde hoofdvorm van Bassen. Den hond héet den heelen nacht gebassen. Daarnevens GEBAST.

GEBASTERDEERD, bvw. — Uit twee soorten gekweekt. R. 'Ne gebasterdeerde jachthond. Die kiekens zijn van gee' zuiver Kempisch ras, ze zijn gebasterdeerd.

GEBATS, znw., o. — Het batsen, z. BATSEN.

GEBATTER, w., o. — Het batteren. Gebatter maken. Z. BATTEREN.

GEBEBBER, znw., o. — Het bebberen, z. BEBBEREN.

GEBEIER, znw., o. — Het beieren, z. BEIEREN.

GEBEKT, bvw. — Spr. *Iedere vogel zingt gelijk hij gebekt is*, ieder spreekt gelijk hij 't geleerd heeft.

GEBEL, znw., o. — Gekijf, z. BELLEN.

GEBELD, verl. dlw. van Bellen.

— Spr. *Er mee gebeld zijn*, gedaan, geëindigd zijn. Dieë winkel had vruger veul te doen, maar nu is 't er mee gebeld.

Ons Mie, ons Mie, ons Mie
Mag nie' meer dansen gaan,
En 't *is er mee gebeld*,
En 't is er mee gedaan.
(*Volksdeuntje.*)

GEBENDEL, znw., o. — Het bendelen, z. BENDELEN.

GEBENEDIJ(D)EN, w., b. — Benedijden, zegenen, Fr. *bénir*. D. B. Dat is e werk da' God nie' kan gebenedij(d)en.

— O. Zegen aanbrengen. T., R., Kl.-Br. 's Zondags werken gebenedijdt niet.

— Het verl. dlw. met eene ontkenning bij een naamw. gevoegd, dient om die ontkenning te versterken. D. B. Hij sprak gee' gebenedijd woord. Daar was geen gebenedijde ziel in huis.

Kil. Ghebenedijden, *benedicere*.

GEBENGEL, znw., o. — Het bengelen. Z. BENGELEN.

GEBENT, znw., o. — Bij landb. Gedeelte van de stallei eener schuur. Z. STALLEI. De stallei is in verschillende gebenten verdeeld.

GEBET, znw., o. — Gebit, de tanden, Fr. *denture, les dents*. E scherp gebet hebben. E vals(ch) gebet laten inzetten.

— Verg. *E gebet hebben gelijk e pèèrd*, een sterk en scherp gebit.

— Peerdebit, Fr. *mors*. Het gebet van 'nen toom. E stale' gebet.

GEBETEN, verl. dlw. van Bijten.

— Spr. *Op iemand gebeten zijn*, op hem verbitterd, gestoord, vergramd zijn. Hij is fel op mij gebeten.

— *Gebeten*, in dien zin, is volgens het *Wrdb. der Nederl. taal* verouderd; doch hier niet, evenmin als in 't Hasp. en Kl.-Br. Zie R.

— *In zij(n) gat gebeten zijn* en *me(t) iet in 't gat gebeten zijn*, z. GAT.

GEBETEREN, w., b. — Verhelpen. Wordt enkel in de onbepaalde wijs en altijd vergezeld van *kunnen*, in vragende en loochende zinnen gebezigd. T., R., Kl.-Br. Kan ik 'et gebeteren dat hij naar geene' goeien raad luisteren wilt? Gij kunnet nie' gebeteren dat oe' bruur 'em slecht gedraagt.

— *Daar staan ofda(t) ge 't nie(t) gebeteren kunt*, onnoozel staan zien.

GEBEUL, znw., o. — Het beulen, z. BEULEN.

GEBEUZEL, znw., o. — Het beuzelen, z. BEUZELEN.

GEBINT, znw., o. — Bij timmerl. Gestel van samenverbonden stukken hout, die men van afstand tot afstand plaatst om de vorst en de ribben van een dak te dragen, bij Kram. *dakstoel* genaamd, Fr. *ferme*. Het *gebint*, ook *scheergebint* geheeten, bestaat uit vier voorname stukken: twee *scheerstijlen* of *gebintstijlen*, Fr. *arbalêtriers*, één *scheerbalk* of *gebintbalk*, Fr. *entrait* of *tirant* en een *priemstijl*, Fr. *poinçon*. De scheerstijlen worden dan gemeenlijk nog ondersteund en aan den priemstijl verbonden, door twee schuinsche stukken hout, die men *scheerpooten* heet, Fr. *contre-fiches*. De scheerbalk wordt soms ook ondersteund door twee schuinsche draagstukken, die men *scheerbanden* heet, Fr. *aisseliers*.

Bij D. B. *gebinte*. Kram. vertaalt Gebint door *poutre de traverse*.

GEBINTBALK, znw., m. — Z. SCHÈÈRBALK.

GEBINTSTIJL, znw., m. — Z. SCHÈÈRSTIJL.

GEBIS, znw., o. — Het bizzen, z. BIZZEN.

GEBLÈÈT, znw., o. — Geblaat, z. BLÈTEN.

GEBLESTER, znw., o. — Het blesteren, z. BLESTEREN.

GEBLOĔMT, GEBLOMT, znw., o. — Gebloemte.

GEBOD, znw., o. — Z. Wrdb.

— *De vijf geboden*, de vlakke hand. Iemand z'n vijf geboden op ze' gezicht leggen = hem in 't gelaat slaan met de vlakke hand.

— Gep. w. *Van God of zij(n) gebod weten*, z. GOD.

— Bod, aanbod, Fr. *offre*. Hfft. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) E gebod doen op iet. Ik zal nog 'en hoeger gebod doen. Wie had 'et leste gebod op dieë' koopdag?

GEBO(D)EN, znw., o., mrv. — Hetgeen er, van wets- en bestuurswege aan de kerk afgelezen wordt. 's Zondags, na de hoogmis, worden de gebo(d)en afgelezen. Naar de gebo(d)en luisteren. Z. ook KERKGEBOD.

GEBOĔBEL, znw., o. — Het boëbelen, z. BOËBELEN.

GEBOĔKT, bvw. — *Geboĕkten hèring*, haring die sterk is van smaak, die half riekt. (**A.**) *Dieën hèring boĕkt*, hij is niet goed meer, hij begint te rieken, te bederven.

GEBOĔRT, znw., o. — Al wat boert of het boerebedrijf uitoefent. Hfft. In dat dörp is weinig geboĕrt. 't Zijn slechte jaren veur 't geboĕrt.

GEBOMMEL (in 't Z. en W. *gəboĕməl*), znw., o. — Het bommelen. Z. BOMMELEN.

GEBONK (in 't Z. en W. *gəboĕnk*), znw., o. — Het bonken, z. BONKEN.

GEBONNEN. Derde hoofdvorm van Bijnen (binden).

GEBOOMT (Kemp. *gəbömt*), znw., o. — Geboomte.

GEBORREL, znw., o. — Het borrelen, het borrels drinken, z. BORRELEN.

GEBÖRSTEL, znw., o. — Geworstel. Z. BÖRSTELEN.

GEBORTE, znw., v. mrv. *geborte(n)s*. — Geboorte, Fr. *naissance*.

GEBÖRTEL, znw., o. — Het bortelen, z. BÖRTELEN.

GEBORTIG, bvw. — Geboortig, Fr. *natif*.

GEBOTTER, znw., o. — Het botteren. Wa' gebotter is dat daar? Z. BOTTEREN.

GEBOUWEN. — Derde hoofdvorm van Bouwen, Fr. *bâtir*. Daarnevens GEBOUWD.

GEBRABBEL, znw., o. — Het brabbelen, z. BRABBELEN.

GEBRAK, znw., o. — Het brakken, z. BRAKKEN.

GEBRAS, znw., o. — Het brassen. Z. BRASSEN.

GEBREEËN (zachte *e*). — Derde hoofdvorm van Breien.

GEBREEK (scherpe *e*), znw., o. — Z. GEBROOK.

GEBREKEN, w., d. — Breken, in de uitdrukking *zijne(n) kop me(t) iet gebreken*. Ik weet nie', hoeda' ge oewe' kop kunt gebreken met da' werk.

GEBREUZEL, znw., o. — Het breuzelen, gebrokkel, z. BREUZELEN.

GEBRIS(CH), znw., o. — Het brisschen, z. BRISS(CH)EN.

GEBROCHT, in 't W. ook **GEBROĔCHT**. — Derde hoofdvorm van Brengen.

GEBROĔBEL, znw., o. — Het broëbelen. Het gebroëbel van 'et water. Z. BROËBELEN.

GEBROĔKT, znw., o. — Broek, lage, moerassige beemdenstreek. (Ook in Brab., z. Sch.) Het gebroëkt staat onder water. In de gebroëkte(n)s staan deurgaans veel wilge- en kanadaboomen. E groot gebroëkt.

GEBROES, znw., o. — Het broezen, z. BROEZEN.

GEBROEZEL, znw., o. — Het broezelen, z. BROEZELEN.

GEBROKEN, verl. dlw. van Breken.

— Men heet een *gebroken dag* een dag die geen heiligdag of feestdag is, maar waarop men door de eene of andere oorzaak, door eenen dienst in de kerk, eene reis, enz. zijn dagelijksch werk heeft moeten onderbreken. *'En gebroken week* is eene week waar een of meer heiligdagen, kermisdagen, enz. in voorkomen; *'ne gebroken mer(k)tdag* een merktdag, die op eenen heiligdag gehouden wordt en daardoor min belangrijk is dan gewoonlijk.

— *Gebroken zijn*, eene breuk hebben, Fr. *avoir une hernie.* Dr. Dieë mens(ch) is gebroken. *Dobbel gebroken zijn*, op twee plaatsen eene darm- of liesbreuk hebben.

GEBROKKEL, znw., o. — Het brokkelen van 't weder, z. BROKKELEN.

GEBROOK, GEBRUËK, znw., o. — Het brooken, z. BROOKEN.

GEBROUWT, znw., o. — Brouwsel, Fr. *brassin*, bij D. B. *brouwte* en *brouwste*, v. E gebrouwt gersten. Alle gebrouwte(n)s zijn nie' even goed. Is da' nog bier van 'tzelfde gebrouwt?

GEBRUËK, znw., o. — Z. GEBROOK.

GEBRUIK, znw., o. — Hoeveelheid lands, die een landbouwer gebruikt. (K.) D. B., T., Kl.-Br. E groot, e klein gebruik hebben. Dieën boer hee' maar e klei' gebruik.

GEBRUURS, znw., m., mrv. — Gebroeders. 't Zijn drij gebruurs.

GEBUËK, znw., o. — Het buëken, z. BUËKEN.

GEBUIS, znw., o. — Het buizen, z. BUIZEN.

GEBUISD, bvw. — Z. BUIZEN. (Bijv.)

GEBUREN, znw., m., mrv. — Buurt, Fr. *voisinage*. T., R. Hij woont hier in de geburen. Gaat is in de geburen 'en mand leenen. Er zijn hier maar weinig winkels in de geburen.

GEBUTST, bvw. — Geblutst. (K.) Oewen hoed is gebutst. 'En gebutste peer. Z. BUTSEN.

GEBUŬRT, znw., v. — Gebuurschap, Fr. *voisinage*, Mnl. *ghebuerte*. D. B., Hfft. Er woont veul slecht volk in z'n gebuŭrt.

— O. De geburen, de buurlieden. Wij hebben hier maar weinig gebuŭrt. Heel 'et gebuŭrt was op de been.

GECHICHEL, znw., o. — Het chichelen. Z. CHICHELEN.

GEDAAGD, bvw. — Van gezetten ouderdom, rond de vijftig jaar oud en ouder. Da' ziet er al 'ne gedaagde mens(ch) uit. Zijn moeder is 'en gedaagde vrouw.

GEDAAN, verl. dlw. van Doen.

— *In iet gedaan zijn*, er gevoelig aan zijn, er door aangedaan zijn, Fr. *être affecté, être touché de*. D. B., Sch. Ik beander in gedaan dat dieë mens(ch) zoo ongelukkig is. Dieë jongen scheen er niemendallen in gedaan, da' ze' vader gestörven was.

— *Goed gedaan worden*, z. DOEN.

— *Goe(d) gedaan zijn*, dronken zijn. Hij was goe' gedaan gisteren.

GEDAANKAMER, znw., v. — *In de gedaankamer zijn*, geëindigd zijn, sprek. van een werk. (A.) Da' werk is weeral in de gedaankamer.

GEDAB, znw., o. — Het dabben, z. DABBEN.

GEDACHT, znw., o. — Gedachte, Fr. *pensée*. Kwaê gedachten hebben. Ik had er geen gedacht op dat 'et e Zondag kermis is.

— Denkbeeld, inval, Fr. *idée*. Ge kunt oe daar moeilijk e gedacht van maken. Dat is 'en aardig gedacht. Ik heb daar gee' gedacht over.

— Voornemen, Fr. *dessein, projet, intention*. Ik ben van gedacht me' pèèrd te verkoopen. Hij zal ze' gedacht uitwerken.

— Meening, gevoelen, zienswijze, Fr. *opinion, avis*. Ik ben van gedacht da' me da' werk nie' meugen uitstellen. Zijdegij ook nie' van da' gedacht ?

— Inbeelding, Fr. *imagination*. Zieke mens(ch)en hebben soms al aardige gedachten. Ge zegt da' ge geen vleesch en meugt, maar 't zijn allemaal gedachten. Ik meinde deze' nacht iet aan de deur te hooren rammelen, maar 't zal maar e gedacht geweest hebben.

— Geheugen, Fr. *mémoire*. Dat is uit me' gedacht gegaan. Ik kan mij da' nie' meer in me' gedacht brengen.

— *Op 't gedacht*, op de gissing, bij benadering. Ik had geen maat veur dieën beddebak, ik heb 'em op 't gedacht moeten maken.

— *Op 't gedacht van*, op de wijze van, Fr. *à la façon de*. Die kerk is gebouwd op 't gedacht van de Sinte-Peeterskerk te Roomen. De kraai is 'ne vogel op 't gedacht van 'en raaf, maar ze is wa' kleinder.

— Overal in Zuid-Nederl. en ook in N.-Br., z. Hfft.

— *Gelijk e gedacht*, als tweede lid eener vergelijking met een werkw. Snel, spoedig. Hij ga' gelijk e gedacht. Ik rij' gelijk e gedacht.

GEDAGGEL, znw., o. — Het daggelen, z. DAGGELEN.

GEDAMD, bvw. — *Gedamd goed*, eene stof met regelmatige blauwe of roode en witte ruitjes, waar men ammelakens van maakt, ook **Dammekensgoed** genaamd.

GEDENDER, znw., o. — Het denderen, z. DENDEREN.

GEDENKEN, w., onp. — Heugen. Het gedenkt mij nog goed, dat ik die feest bijgewoond heb. Zoo iet zal mij blijven gedenken.

GEDERMT, znw., o. — Gedarmte.

GEDERTIENEN, telw. — Met dertien, dertien te zamen, Fr. *à treize*. Gedertienen aan tafel zitten is slecht, as er maar eten is veur twaalf.

GEDERTIGEN, telw. — Met dertig, dertig te zamen, Fr. *à trente*. Wij waren gedertigen.

GEDERVEN. Derde hoofdvorm van Derven (durven).
Ook **Gedorven** en **Gedurven**.

GEDEUGEN. Derde hoofdvorm van Deugen.

GEDEVEN. Derde hoofdvorm van Douwen (duwen). (**Z.-W.** der **K.**)

GEDIDDER, znw., o. — Het didderen, het beven, z. DIDDEREN.

GEDIĚRT, znw., o. — Gedierte.

GEDJAMPEL, znw., o. — Getrappel, z. DJAMPELEN.

GEDJANGEL, **GEDJENGEL**, znw., o. — Het djangelen, z. DJANGELEN.

GEDJINGEL, znw., o. — Het djingelen, z. DJINGELEN.

GEDJOKKEL, znw., o. — Het djokkelen, z. DJOKKELEN.

GEDJUITS, znw., o. — Het djuitsen. 't Gedjuits van de voerlie. Z. DJUITSEN.

GEDOCHT, in 't W. ook **GEDOĚCHT**. Derde hoofdvorm van Denken.

GEDODDEL, znw., o. — Het doddelen, gestamel. Ik kan uit zij' gedoddel nie' wijs wörren. Z. DODDELEN.

GEDOĚIKE(N, znw., o. — Vrklw. van Gedoen. Kleine winning, klein bedrijf. E gedoeiken van 'en koppel koei'.

GEDOEN, znw., o. — Verzameling gebouwen, dienende tot uitoefening eener nering, eener nijverheid, sprekende van eene hoeve, eene fabriek, enz. D. B., Sch. Dieën boer zit op zijn eigen gedoen. Die brouwerij is e groot gedoen. E groot gedoen van 'en hoef. Ze' gedoen verkoopen. E kleinder gedoen huren.

— *Het oud gedoen*, de oude toestand. 't Is thuis nog altijd 't oud gedoen. Hoe is 't met de gezondheid? Nog altijd 't oud gedoen.

— Een voorwerp, werktuig, enz. dat vreemd voorkomt. T., R., Kl.-Br. Zoo 'en botermachien is al e vies gedoen. Wa' veur 'en aardig gedoen is da'?

— Verachtenderwijze ook van menschen. E zot gedoen van e vrouwmens(ch).

— Doenwijze, handelwijze. Ze' gedoen sta' mij nie' aan. Dat is gee' goe' gedoen. Iemand in ze' gedoen laten (hem laten betijen, hem laten doen.)

GEDOES, znw., o. — Het doezen, z. DOEZEN.

GEDÖRS(CH)EN (Kemp. ook *gədössən*). Derde hoofdvorm van Dorschen.

GEDORVEN en **GEDÖRVEN**. Derde hoofdvorm van Derven (durven).

Ook **Gederven** en **Gedurven**.

GEDOUWEN. Derde hoofdvorm van Douwen (duwen).
— Spr. *Er van gedouwen zijn*, z. DOUWEN.

GEDRATS, znw., o. — Het dratsen, z. DRATSEN.

GEDREGEN. Derde hoofdvorm van Dreigen. Hfft.

GEDRES, znw., o. — Het dressen, z. DRESSEN.

GEDREUMEL, znw., o. — Gedreun. Wa' gedreumel hoor ik daar? 'Et gedreumel van den donder. Z. DREUMELEN.

GEDREUTEL, znw., o. — Het dreutelen, z. DREUTELEN.

GEDRIJEN, telw. — Met drieën, drie te zamen. We zaten gedrijen aan tafel.

GEDRIPSEL, znw., o. — Het dripselen, z. DRIPSELEN.

GEDRITS, znw., o. — Het dritsen, z. DRITSEN.

GEDROB, znw., o. — Het drobben, z. DROBBEN.

GEDROOS, znw., o. — Het droozen, z. DROOZEN.

GEDUREN, w., o. — *Nü(t) kunnen rusten of geduren*, geene rust vinden. R. (Ook in Brab. en Hag., z. Sch.) Ik heb deze' nacht nie' kunnen rusten of geduren van de pijn.

GEDURVEN. Derde hoofdvorm van Derven (durven). (K.) Daarnevens **Gederven, Gedorven** en **Gedörven.**

GEDUVEL, znw., o. — Het duvelen, z. DUVELEN.

GEDWEEP, znw., o. — Het dwepen, z. DWEPEN.

GEEF, znw., m. — Daad van Geven.
— Spr. *Hij komt van Kleef, hij is meer veur den heb als veur de(n) geef*, 't is een hebzuchtige, een gierigaard.

GÈÈF, bvw. — Gaaf, ongeschonden, Fr. *intact*. Hfft., B., M.
— Gelijk, effen. Gève appelen. 'Ne gève weg. Zijn kleeren gèèf op 'ne' stoel hangen. Legt die boeken gèvekens weg.
— Fraai, bevallig. E gèèf meisken. E gèèf huis. Gève schoentjes. E gèèf kleed.
— Kil. Gheeve, gheve, geef, gave, *sanus, integer, purus ab omni parte.*

GEEFACHTIG, bvw. — Genegen om te geven, mild, Fr. *libéral.* D. B., T., R., Kl.-Br. Mijnen oom is nie' geefachtig.

GEEFDAG, znw., m. — Dag waarop men aan de bedelaars de wekelijksche aalmoes geeft. (Ook in O.-Vl., Brab. en Limb., z. Sch.)

GÈÈL, bvw. — Geel, Fr. *jaune.*
— Verg. *Zoo gèèl als 'en pee, als oker, als was.*
— Spr. *Nog gèèl zijn achter zijn ooren* of *nog gèèl zien onder zijn armen*, nog te jong zijn, geene ondervinding hebben.
Vrglk. DROOG en GRUUN.
— Znw., o. Geelzucht, Fr. *jaunisse.* (Ook in Brab., z. Sch.) Dieë mens(ch) heget gèèl.

GÈÈLAARD, znw., m. — Groenvink, geelgors, een vogel te Antw. Moëf genaamd. (Z. der K. en Lier.)

GÈÈLKUIP, znw., v. — Bij brouwers. Groote, wijde kuip die het bier van de koelbakken ontvangt en waarin de gist wordt gegoten, om vandaar, na wel geroerd te zijn, op de pikardijnen afgetond te worden, Fr. *guilloire*.

GÈÈLOOGEN, w., o. — Zich zitten of staan te vervelen. Wordt gemeenl. maar in de onb. wijze gebezigd. We zaten daar te gèèloogen, en niemand kwam bij ons. Spoeid oe wa' : ik staan hier al zoolank te gèèloogen!

GÈÈLSEL, znw., o. — Gele oker met witkalk of witsel vermengd, om de muren te gelen of geel te verven. T., R.

GÈÈLVINK, znw., v. — Fig. Goudstuk, Fr. *pièce d'or*.

GEEN (Kemp. ook *gen*), bvw. — Wordt soms gebruikt voor *niet*. Ik kost hem geen baas. Hij kan 'et peerd gee' meester. Ik gaan daar geen eens meer hennen. Daar was geenen eene' mens(ch) te zien. Daar was geenen eene winkel open.

— *Gee(n) man*, niemand. Hfft. Ik doen da' veur gee' man. Daar was gee' man in huis. Zoo ook *gee(n) mensch, geene sterveling*.

— *Geen* beteekent somwijlen *slecht*. Het is vandaag gee' weer ('t is slecht weer). Hij is geene mensch. Dat is gee' werk.

GEÊNTER, znw., o. — Het enteren, z. ENTEREN.

GEER (scherpe *e*), znw., m. en niet v. — Scherptoeloopend stuk, dat men in een kleedingstuk naait om de breedte te vergrooten. D. B. (Ook in Limb.)

GÈÈRD, GÈÈR, GERD, znw., v. — Z. GAARD.

GEÊRFD, bvw. — Voorzien van *erf*, d. i. bouwaarde, teelaarde, sprek. van akkergrond. (K.) Z. ERF. 'Ne goed geërfde grond. De grond is hier diep geërfd.

GEESELDOP, znw., m. — Kleine platte draaitol, dien de kinderen in beweging houden, door hem met een zweepken voort te slaan.

***GEESELEN**, w., b. — Wordt, volgens Sch., in veel streken van Antwerpen gebruikt in de beteekenis van ons Baarslagen. Z. ald.

GEEST, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *Hoe grooter geest, hoe grooter beest*.

— *'t Zijn goei geesten die terugkomen*, zegt men wanneer iemand na eene korte afwezigheid terugkeert. R.

GEESTGETUIGE, znw., m. — Slim, verstandig mensch. (A.) 't Is 'ne geestgetuige.

— Bij D. B. bet. *geestgetuiger* snoever, grootspreker.

GEESTIG, bvw. — Vroolijk, vermakelijk, kluchtig, Fr. *amusant*. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) 'Ne geestige snaak. E geestig spel. Da' was daar geestig.

G E;ËTEN. Derde hoofdvorm van Eten. Hfft. (Ook in N.-Holl., z. B.)

GEFEEP, znw., o. — Het fepen, z. FEPEN.

GEFEERTIGEN, telw. — Met veertig, veertig te zamen. Z. FEERTIG.

GEFEZEL, znw., o. — Fezeling, gefluister, Fr. *chuchotement*. Z. FEZELEN.

GEFIGGEL, znw., o. — Het figgelen, z. FIGGELEN.

GEFIJFTIGEN, telw. — Met vijftig, vijftig te zamen. Z. FIJFTIG.

GEFIKFAK, znw., o. — Het fikfakken, z. FIKFAKKEN.

GEFIKKEL, znw., o. — Het fikkelen, z. FIKKELEN.

GEFLAGGER, znw., o. — Gefladder, z. FLAGGEREN.

GEFLENTER, znw., o. — Geslenter, z. FLENTEREN.

GEFLODDER, znw., o. — Gevlei, geslenter, z. FLODDEREN.

GEFOĔFEL, znw., o. — Het foĕfelen, foĕfeling. Z. FOĔFELEN.

GEFOMP (in 't Z. en W. *gəfoĕmp*), znw., o. — Het fompen, z. FOMPEN.

GEFRATS, znw., o. — Het fratsen, z. FRATSEN.

GEFRAZEL, znw., o. — Het frazelen. Z. FRAZELEN.

GEFRUL, znw., o. — Het frullen, z. FRULLEN.

GEFRUTSEL, znw., o. — Het frutselen, z. FRUTSELEN.

GEFUTSEL, znw., o. — Het futselen, z. FUTSELEN.

GEGABBER en **GEGIBBER**, znw., o. — Het gabberen. Z. GABBEREN en GIBBEREN.

GEGANGEN. — Oud verl. dlw. van Gaan, voorkomende in het raadsel over de *beek* en de *weide* :

Dûë kromme, dûë lange,
Van waar komdegij *gegangen ?*
Dû kört geschoren gat,
Waarom vraagde mij dat ?

GEGÈVELD, bvw. — *Goed gegèveld zijn*, eenen grooten neus hebben.
— Spr. *'En huis dat goed gegeveld is, valt niet gauw in* (sch.)

GEGIBBER, znw., o. — Z. GEGABBER.

GEGICHEL, znw., o. — Z. GICHELEN.

GEGOĔRS en **GEGOĔS**, znw., o. — Gehuil, gesnor in de lucht. (K.) Het gegoĕrs van den regen. Z. GOĔRZEN.

GEGOLLEN. Derde hoofdvorm van Gillen (gelden). Daarnevens

GEGOUEN, z. GEGOLLEN. (K.) Hfft.

GEGOVEN. Derde hoofdvorm van Geven. (Z.-O. der K.)

GEGRÈÈF, znw., o. — Het grèven, z. GRÈVEN.

GEGREMEL, znw., o. — Het gremelen, z. GREMELEN.

GEGREZEN. Derde hoofdvorm van Grijzen. Z. GRIJZEN.

GEGRIJS, znw., o. — Geween, z. GRIJZEN.

GEGRINS, znw., o. — Z. GRINSEN.

GEGROMMEL (in 't Z. en W. *gəgrəmməl*), znw., o. — Het grommelen, gegrom. Z. GROMMELEN.

GEGRONS, GEGROOS, znw., o. — Gegrol, z. GRONZEN.

GEGRUM, znw., o. — Gegrom, z. GRUMMEN.

GEGUIS, znw., o. — Het guizen, z. GUIZEN.

GEHAARD, bvw. — Haren hebbende, Fr. *ayant des cheveux.*
— *Dik gehaard zijn*, veel haar hebben, Fr. *avoir les cheveux touffus.*
— *Dun gehaard zijn*, weinig haar hebben.
— *Hoog gehaard zijn*, haar hebben dat hoog boven 't voorhoofd staat. Men zegt dat de menschen die hoog gehaard zijn, gauw blot worden (kaalhoofdig).
— *Leeg gehaard zijn*, haar hebben dat tot laag op het voorhoofd staat.

GEHAKKETAK, GEHEKKETEK, znw., o. — Z. HAKKETAKKEN.

GEHAND, bvw. — Met de eene hand beter en gemakkelijker werkende dan met de andere. D. B. Hoe zijdegij gehand ? (welke hand gebruikt gij om te werken ?) Sommige menschen zijn slinks gehand. Ik ben rechts gehand.

GEHAVEN. Uitspraak van Gehouden. (Z. der K.)

GEHEGEN. Derde hoofdvorm van Hijgen.

GEHEISTER, znw., o. — Het heisteren, gejaagd heen- en weergeloop. Z. HEISTEREN.

GEHEKKETEK, znw., o. — Z. GEHAKKETAK.

GEHEMELT, znw., o. — Gehemelte.

GEHEVEN. Derde hoofdvorm van Houden. (Z. der K.)

GEHINKEL, znw., o. — Gehink, z. HINKELEN.

GEHOĔBEL, znw., o. Het hoĕbelen, z. HOĔBELEN.

GEHOFFEN. Derde hoofdvorm van Heffen.

GEHOKKELD, bvw. — Vol hokkels, vol hobbels, sprek. van den grond. De weg is vandeeg gehokkeld. 't Ga' moeilijk, omdat 'et zoo gehokkeld is. Z. HOKKEL.

GEHOOS, GEHUÊS, znw., o. — Het hoozen, z. HOOZEN.

GEHOPPELD. bvw. — Gevlekt, vooral wit en zwart, sprek. van hoornvee. R. (Ook in Limb.) (K.) 'En gehoppelde koei. Daarnaast **Hoppel**.

GEHOUWEN EN GESLAGEN, bw. — *Ievers gehouwen en geslagen zijn*, er het grootste deel van zijnen tijd doorbrengen (K.), te Antw. **Gezo(d)en en gebra(d)en**. Dieë jongen zit daar gehouwen en geslagen in dat huis. Ge ligt gehouwen en geslagen in die herberg.

GEHUÊS, znw., o. — Z. GEHOOS.

GEHUMMEL, znw., o. — Gehommel, z. HUMMELEN.

GEHUNKER, znw., o. — Gehinnik, z. HUNKEREN.

GEIS, znw., v. — Gas, Fr. *gaz*. (K.) De geis brandt. De geis aansteken. Die lamp brandt lijk 'en geis.
Vandaar *geisfabrik*, *geislantèren*, *geislicht*, *geiskolen*, enz.

GEIT, znw., v. — Z. Wrdb.
— Dwaas, onverstandig vrouwmensch. 'En geit van e wijf. Die Mie is 'en eerste geit.

GEITENBOER, znw., m., mrv. *geiteboeren*. — Iemand die eene of meer geiten, maar geene koei houdt.

GEJONKEL (in 't Z. en W. *gəjoĕnkəl*), znw., o. — Gejank (van honden). Z. JONKELEN.

GEKABBELD, bvw. — Gekappeld, geschift, sprek. van melk, Fr. *caillé*. (Ook in Brab., z. Sch.) Het melk is gekabbeld. Gekabbeld melk. Z. KABBELEN.

GEKABOTTER, znw., o. — Het kabotteren, z. KABOTTEREN.

GEKAJANK, znw.. o. — Gejank (van honden). Z. KAJANKEN.

GEKAJONKEL (in 't Z. en W. *gəkajoĕnkəl*), znw., o. — Z. GEJONKEL.

GEKALANDEERD, bvw. — Beklant, Fr. *achalandé*. 'Ne gekalandeerde winkel. 'En goed gekalandeerde herberg.

GEKALFD, verl. dlw. — Onlangs gekalfd hebbende. Hij héet 'en gekalfde koei verkocht. R. Niet te verwarren met *kalfkoei*, d. i. volle koe.

GEKALIS, znw., o. — Gefleem, z. KALISSEN.

GEKĀR, znw., o. — Gekrijsch, z. KĀRREN.

GEKAWAUWEL, znw., o. — Gewauwel, z. KAWAUWELEN.

GEKAWETTER, znw., o. — Gekwetter, z. KAWETTEREN.

GEKECH, znw., o. — Het kechen, z. KECHEN.

GEKECHEL, znw., o. — Het kechelen, z. KECHELEN.

GEKÈÈK, znw., o. — Het kèken, z. KÈKEN.

GEKÈKEL, znw., o. — Het kèkelen, z. KÈKELEN.

GEKESTER, znw., o. — Het kesteren, z. KESTEREN.

GEKETTER (uitspr. *gəkättər*), znw., o. — Het ketteren, z. KETTEREN.

GEKEUTER, znw., o. — Het keuteren, z. KEUTEREN.

GEKICH, znw., o. — Gekuch, z. KICHEN.

GEKICHEL, znw., o. — Het kichelen, z. KICHELEN.

GEKISKAS, znw., o. — Het kiskassen, z. KISKASSEN.

GEKLABATTER, znw., o. — Het klabatteren, z. KLABATTEREN.

GEKLABOTS, znw., o. — Het klabotsen, z. KLABOTSEN.

GEKLADDER, znw., — Het kladderen, z. KLADDEREN.

GEKLAFER, znw., o. — Het klaferen, z. KLAFEREN.

GEKLAS, znw., o. — Het klassen, z. KLASSEN.

GEKLAVETTER, znw., o. — Gekletter, geklepper, z. KLAVETTEREN.

GEKLEED, verl. dlw. — *Goed gekleed zijn*, fig. dronken zijn.

GEKLEF, znw., o. — Het kleffen, z. KLEFFEN.

GEKLEFFER, znw., o. — Het klefferen, z. KLEFFEREN.

GEKLEUTER, znw., o. — Het kleuteren, z. KLEUTEREN.

GEKLODDER, znw., o. — Het klodderen, z. KLODDEREN.

GEKLOĔF, znw., o. — Het kloĕfen, z. KLOĔFEN.

GEKLONS, znw., o. — Het klonsen, z. KLONSEN.

GEKLOOT, znw. o. — Het klooten, z. KLOOTEN.

GEKLOS, znw., o. — Z. GEKLONS.

GEKLOVEN. — Derde hoofdvorm van Klieven.

GEKNETS, znw., o. — Het knetsen, z. KNETSEN.

GEKNEUR, znw., o. — Het kneuren, z. KNEUREN.

GEKNIES, znw., o. — De daad van te kniezen, z. KNIEZEN.

GEKNIJS, znw., o. — Het knijzen, z. KNIJZEN.

GEKNIPS, znw., o. — Het knipsen, het schieten met marmels, z. KNIPSEN.

GEKNOĔFEL, GEKNUFFEL, znw., o. — Het knoĕfelen, z. KNOĔFELEN.

GEKNOŎKT, bvw. — Met knobbels, geknobbeld. 'Ne schoon geknoŏkte wandelstok.

GEKNOTS, znw., o. — Het knotsen, z. KNOTSEN.

GEKNUFFEL, znw., o. — Z. GEKNOĔFEL.

GEKOE, znw., o. — Het « koe » roepen. Heddegij da' gekoe nie' gehoord? Z. KOEËN.

GEKOĔCHEL, GEKUCHEL, znw., o. — Aanhoudend gekuch, z. KOĔCHELEN.

GEKOMMEN. — Derde hoofdvorm van Komen. (**A**. en **N**. der **K**.)

GEKOOS, znw., o. — Geklaag, z. KOOZEN.

GEKOZZEMOS, znw., o. — Het kozzemossen, z. KOZZEMOSSEN.

GEKRÈÈT, znw., o. — Geplaag, geterg, z. KRÈTEN.

GEKREFFEL, znw., o. — Z. GEKLEFFER.

GEKRÈKEL, znw., o. — Gekrakeel, z. KRÈKELEN.

GEKREMMEL, znw., o. — Het kremmelen, z. KREMMELEN.

GEKRETS, znw., o. — Gekrab, z. KRETSEN.

GEKREVEL, znw., o. — Gekriebel, kreveling. Ik vuul e gekrevel in m'nen hals. Z. KREVELEN.

GEKRINSEL, znw., o. — Het krinselen, z. KRINSELEN.

GEKROCH, znw., o. — Gekruch, z. KROCHEN.

GEKROOS, znw., o. — Geklaag, het kroozen, z. KROOZEN.

GEKRUIFEL, znw., o. — Het kruifelen, z. KRUIFELEN.

GEKUCHEL, znw., o. — Z. GEKOĔCHEL.

GEKUNNEN. Derde hoofdvorm van Kunnen.

GEKUTSEL, znw., o. — Het kutselen, z. KUTSELEN.

GEKWAKKEL, znw., o. — Het kwakkelen, z. KWAKKELEN.

GEKWANSEL, znw., o. — Het kwanselen, z. KWANSELEN.

GEKWÈÈK, znw., o. — Gekwaak, z. KWÈKEN.

GEKWIKKEL, znw., o. — Het kwikkelen, z. KWIKKELEN.

GEKWOLLEN. Derde hoofdvorm van Kwellen. Hfft.

GELA(D)EN, verl. dlw. van Laden.

— Verg. *Gela(d)en gelijk e peerd, gelijk 'ne muilezel*, zwaar geladen.

— *Het op iemand gela(d)en hebben*, het op iemand gemunt hebben, Fr. *en vouloir à quelqu'un*.

— *Scheef gela(d)en zijn*, dronken zijn.

GELAK, znw., o. — Gelik, het likken, z. LAKKEN.

GELAMÉER, znw., o. — Het lameeren, z. LAMÉEREN.

GELAPT EN GETRAPT, bvw. — Vol lappen genaaid. Zijn broek en zijne frak waren gelapt en getrapt.

GELAS, znw., o. — Glas, Fr. *verre*. E gelas bier. E stuk gelas.

GELASSPLINSTER, z. GLASSPLINSTER.

GELATEN, w., o. en wdrk. — Zich den schijn geven, zich houden. Ge moet oe gelaten, efda' ge van niks en weet. Hij geliet 'em dom, maar hij wist 'et goed. De rekruut geliet 'em doof. Ge meugt nie' gelaten, da' ge mij kent. Z. ook **Gebaren**.

— Het w. is verouderd, volgens het *Wrdb. der Ned. Taal*, doch 't leeft nog in de Kemp., Kl.-Br., Hag. en Hasp. (Zie T. en R.)

GELATTIG, bvw. — Glad, glibberig, Fr. *glissant*. Gelattig ijs. As 't ijzelt, dan zijn de straten gelattig. Pas op van niet te vallen, de weg is gelattig.

GELAZEMAKER, GELAZEN, z. GLAZEMAKER, GLAZEN.

GELD, znw., o. — Fr. *monnaie, argent*.

— Verg. *Geld winnen gelijk slijk*, gemakkelijk en veel geld winnen.

— *Kwaad geld*, slechte, ongangbare of valsche munt.

— *Enkel geld*, z. ENKEL.

— *Geld van Roomen*, eene plant, in de wetenschap *Lonicera flexuosa*, varieteit *reticulata*, Thunb.

— *Geld bie(d)en*, z. BIEDEN.

— *Geld maken van iet*, iets ten gelde maken.

— *Veur gee(n) geld* of *veur geen geld ter wereld*, voor geenen prijs, voor niets ter wereld.

— *Iet geld veur geld moeten verkoopen*, tegen denzelfden prijs als men 't gekocht heeft.

— *Ievers kwaa(d) geld van betalen*, met eene geldboete gestraft worden. Hij héet de' veldwachter is afgeslagen, maar hij heêt er veul kwa' geld moeten veur betalen.

— Men zegt ook *goe(d) geld naar kwaa(d) geld dragen*.

— Spr. *Hedde gee(n) geld, ge wördt nie(t) geteld*.

— *Als de kinderen geld hebben, dan hebben de krèmers kans*. T., R., Kl.-Br.

— *Den eenen is veur 't velleken* (veldeken) *en den andere veur 't gelleken* (geldeken), de eene verkiest grondeigendommen en dè andere klinkende munt.

— *Ik doen* of *de pastoor doe(t) gee(n) twee missen veur éé(n) geld*, ik zeg mijne woorden geen twee keeren.

— *Daar wordt zooveel verteld, daar de pastoor geen geld veur en trekt*, men vertelt zooveel dat gelogen is.

— *Het is veur 't geld dat de speelman spelt* (speelt). T., R.

— *Het geld groeit (wast) op mijnen rug niet*, zegt men om te beteekenen dat men geen groot verteer maken kan.

— *'En ezeltjen hebben da(t) geld schijt*, z. EZEL.

— *Het geld da(t) stom is, maakt recht da(t) krom is en slim dat dom is.*

— *'t Geld heeft geenen reuk.*

— *De steenen vragen geld*, men bekomt niets, of men moet het betalen.

— *Het geld is 'ne goeie knecht, maar 'ne slechte meester.*

— *Het geld is de spil daar de wereld op draait.*

— *Het geld is gemaakt om te rollen.*

GELDDUVEL, znw., m. — *Van de(n) geldduvel bezeten zijn*, geldgierig, bovenmate geldzuchtig zijn. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.)

GELDHOND, znw., m. — Geldgierige mensch, geldwolf.

GELE(D)EN. Derde hoofdvorm van Leiden.

GELEED (zachte *e*), in 't Z. der Kemp. **GELÈẸD**. Derde, hoofdvorm van Leggen. Hfft.

GELEEG, znw., o. — Aangelegenheid, aanbelang, Fr. *importance*. R. Er is gee' geleeg aan (er is niets aan gelegen). Dat is 'en zaak, daar veul geleeg aan is.

GELEEG en **GELEG**, znw., o. — Ligging, Fr. *situation*. Dat is hier e schoon geleeg veur 'en huis.

— Het huis, de boerderij zelf, met al het land dat er bij behoort. (K.) R. Hij woont daar op e schoon geleeg. E groot geleg.

GELEERD, bvw. — Kunnende lezen en schrijven. R., Hfft. (Ook in Kl.-Br. en Aardenburg, z. Sch.)

— *Geen letter geleerd zijn*, geheel ongeletterd zijn, niet kunnen lezen.

— *Geleerd zijn*, door ondervinding wijzer geworden zijn. D. B. Ge zij' nu geleerd mee op 't ijs te gaan, zij nu veurzichtiger in 't vervolg. Hij is al zoo dikwijls bedrogen, en toch nie' geleerd geraken! « Welnu zegde de moeder, zijt gij nu *geleerd?* Zult gij nu nog in den dag uitloopen? (CONSCIENCE, *Knagelijntje*.)

GELÈÈRSD EN GESPOORD, bw. — Gansch gekleed. Hij lag gelèèrsd en gespoord in z'n bed.

GELEES, znw., o. — Het lezen, het bidden, z. LEZEN.

GELEG, znw., o. — Z. GELEEG.

— Steenbakkerij met den grond en alles wat er bij behoort. (K.)

(Ook in Kl.-Br., z. Sch.) Daar werkt in de' zomer veul volk op de geleggen. Naar 't geleg gaan.

GELEG, znw., o. — Bussel afgepikt graan, die nog tot eene schoof moet gebonden worden (**Z.** der **K.**), elders in de Kemp. **Leg**, v. (Ook rond Thienen, z. Sch.) Als men graan pikt, rolt men het afgepikte graan met den pikhaak opeen en, als deze vol is, legt men den hoop af en bindt men schooven van zoo twee, drie of vier geleggen.

— In 't Z.-O. der Kemp. bet. *geleg* ook Schoof, Fr. *gerbe*, evenals bij Kil.

GELEGENTHEID, znw., v. — Gelegenheid.

GELEGMANNEN, znw., m., mrv. — Al het volk dat op eene steenbakkerij werkt. (**K.**) Z. GELEG.

GELENT, znw., o. — Z. GELINT.

GELEVERD, verl. dlw. — *Geleverd zijn*, gefopt, bedrogen. M. As 't zoo blijft règenen, dan zijn we geleverd, want dan krijge-me onzen oo(g)st nie' binnen.

***GELIJEN**, w., b. — « Voor lijden, verdragen. »

Sch. geeft dit w. voor Vl., Brab. en Antw.

GELIJK, bw. — Geheel en gansch, ten eenenmale. R., Hfft. Den hond heget vlees(ch) gelijk opgeëten. Mijn vogelen zijn gelijk gestörven. Ge zie' gelijk zwart in uw gezicht. Uw kleed is gelijk nat met deur den règen te loopen. Hij hee' ze' geld gelijk vertèèrd.

In deze wendingen valt de volle klemtoon op *gelijk*.

— Dikwijls wordt het bijv. w. *vol* onderdrukt, wanneer er een zelfst. nw. op volgt. Ge zij' gelijk slijk. Zijn handen waren gelijk bloed.

— Znw. *In 't gelijk*, in 't geheel. Hoeveul bedraagt de rekening in 't gelijk? Ik moest in 't gelijk tien frang betalen.

— Eender, Fr. *égal*. Z. Wrdb.

— *Van s gelijken*, desgelijks, Fr. *pareillement*. Ik wens(ch) oe van s gelijken. 'Ne goeien avend, Jan! Van s gelijken, Frans!

GELIJK en **LIJK**, bw. — Zoodra, toen. T., Kl.-Br. Gelijk ik buiten kwam, viel hij mij aan. Gelijk ik meinde te vertrekken, zag ek da' 'k me' geld vergeten had.

— Komt achter het werkwoord, in menigvuldige spreekwijzen voor en geeft aan de uitdrukking eenen zweem van schimp of verwondering. D. B., R., Hfft. Ge *zij'* gelijk daar al! Hij hée' lijk *geërfd?* Gij hèt gelijk oewen *arm* gebroken? Hij hée' lijk *ziek* geweest? Dieë vogel wilt lijk zie' *zingen?* Gij *antwoordt* lijk niet? Hij zee daar lijk *niks* op? (De woorden in cursief hebben den vollen klemtoon.) « Wel jongen, hoe gaat het? — Ge zijt geheel genezen... doch die verduivelde kuch wil *gelijk* niet wegblijven? » (ZETTERNAM. *Eene zonderlinge Bedelares.*)

— Staande vóór eenen vermeerderenden of overtreffenden trap, dient

gelijk, lijk tot verzachting van 't geen er al te stellig in is. D. B. Ge zoudt zeggen dat 'et nu lijk wa' beter weer is. Dat huis is lijk wa' grooter, en daarom héet em 'et gekocht. Nieverans niet tuss(ch)en komen en ieder in 't zijn laten, is lijk nog 't beste.

GELIJKALS, vgw. — Gelijk. Als ik gelijkals gij was (indien ik in uwe plaats wate), ik dee' 'et nie'.

GELIJKEN, w., o. — Voegen, passen, betamen. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Zoo e gezelschap gelijkt oe nie'. Dat is 'en huis dat oe zou gelijken. Dieë knecht gelijkt mij niet.

— Wel bekomen. Veul fruit eten gelijkt mij niet. Ik drink geene' sterken drank, omdat ik weet dat hij mij nie' en gelijkt. Eet nie' van da' vet vlees(ch), 't zou oe misschien nie' goe' gelijken.

Kil. Ghe-lijken, *convenire, congruere.*

GELIJKOF, vgw. — Wordt, in 't N. der Kemp., als vergelijkend voegw. gebezigd, wanneer het eerste lid der vergelijking een naamw. of een werkw. is. Liegen gelijkof 'ne schèper. Hij vloekte gelijkof 'ne ketter. 't Is 'ne vent gelijkof 'nen reus. Z. OF.

GELIJKS (uitspr. *gəleks*), znw., o. — Gelijken, Fr. *égaux*, in de uitdrukking *mijn (uw, zijn, heur, hun) een, geen gelijks.* Ge moet mee' oe' gelijks spelen. Ik gaan nie' uit as mee' me' gelijks. Dieë jongen is gee' gelijks veur u.

— *Er is meer gelijks als gerief*, er zijn meisjes genoeg, maar geene goede.

GELIJS, znw., o. — Het lijsachtig spreken, z. LIJZEN.

GELINT en in sommige streken **GELENT**, znw., o. — Hek van latten, bij Kram. *glinte*, bij D. B. *gelent, galent* en *glent*, bij Kil. *ghelent* en *glent*, in den Theut. *ghelynt*, Hgd. *Geländer.* 'Nen hof mee' e gelint. E gruun geverfd gelint. Straatschenders hebben deze' nacht 't gelent afgebroken. « In alle smidswerkhuizen, in alle timmermanswinkels, die met ons zijn, worden in schijn *gelinten* van velerlei vorm gemaakt. » (CONSCIENCE. *Everaard 't Serclaes*, 52.)

GELLIE, GELLE(N, vnw. — Z. GIJLIE.

GELOTER, znw., o. — Het loteren, het gewiggel, z. LOTEREN.

GELT, znw., v. — Vrouwelijk zwijn, verken dat nog geene biggen heeft gehad. G. Eene gelt is geene zeug, want eene zeug heeft biggen gehad, en eene gelt niet. Eene gelt kan gesneden zijn of niet.

— Bij D. B. en B. beteekent het Gesneden zeug, Fr. *truie châtrée* en in de Wrdb. Onvruchtbare zeug, Fr. *truie bréhaigne.* Bij Kram. bet. *Geltvarken* beer, mannelijk zwijn.

GELUK, znw., o. — Fr. *bonheur.*

— Spr. *Het geluk vliegt: die het pakt, heeft het.* T., R., Kl.-Br.

— *Het is beter 'en ons geluk als e pond verstand* of *'en ons geluk is meer weerd als e pond verstand.* T., R., Kl.-Br.

— *E geluk met 'en ongeluk*, een ongeval dat zoo erg niet is, als 't zou kunnen zijn. T., R.

— *Geluk geven*, toeslaan, den koop sluiten op openbare veilingen. Na den derden roep geeft de roeper geluk. Twintig frank, eerste werf!... Twintig frang, tweede werf!... Twintig frang, derde werf!... Niemand meer?!... Geluk!! Zoo ook *geluk krijgen*.

GELUKKEN, w., o., met *zijn*. — Slagen, Fr. *réussir*, ook met eenen persoonsnaam tot onderwerp. D. B., T., R. Gij zult gelukken. Ik ben gelukt.

— Met eenen persoonsnaam tot onderwerp, zegt men altijd *gelukken*, anders meest *lukken*. Da' zal nie' lukken. 't Wou juist lukken, dat ek oe daar vond.

GELUKKIG, bvw. — Fr. *heureux*.

— Verg. *Zoo gelukkig als 'nè prins in e kafkot* (sch.)

GELUL, znw., o. — Het lullen, z. LULLEN.

GELUNTER, znw,. o. — Het lunteren, z. LUNTEREN.

GEMAAID, bvw. — Wormstekig, sprek. van vruchten. Die appelen zijn leelijk gemaaid. Gemaaide pèren.

GEMAAKT, bvw. — Door de kunst verveerdigd of nagemaakt, Fr. *artificiel*. Gemaakte bloemen. Gemaakte vogels.

— *Gemaakte mannekens*, valsche voorwendsels. Ge zegt da' ge ziek zijt, maar da' zijn allemaal gemaakte mannekens.

GEMAAR, znw., o. — Het maren, z. MAREN.

GEMAGGER, znw., m. — Makker, kameraad, gezel. (A.)

GEMAK, znw., o. — Z. Wrdb.

— *Iet doen op zijn gemak*, zonder overhaasting, langzaam. T., Kl.-Br. Doet da' werk op oe' gemak. Gaat daar is op oe' gemak naartoe.

— *Op zijn zeven gemakken*, zeer langzaam. Ge doet alles op oe' zeven gemakken. De luiaard komt ginder op zijn zeven gemakken aan.

GEMAKKELIJK, bvw. — Van zijn gemak houdende, gemakzuchtig. Gij zij' zoo gemakkelijk, ik moet alles bij u brengen.

— *Niet gemakkelijk zijn* of *vallen*, niet pluis zijn, kwaad van aard zijn. T., R., Kl.-Br. Jan is nie' gemakkelijk, as hij begint. Hij valt nie' gemakkelijk as hij 't spel meint. Onzen baas is geene gemakkelijke.

— Wordt gebruikt als bw. in deze en dergelijke uitdrukkingen: Ik zou gemakkelijk nog is naar de stad gaan. Hij zou gemakkelijk willen trouwen. Dieën hond zou gemakkelijk gebeten hebben. Ik zal oe gemakkelijk wat helpen. R. In die wendingen bet. het zooveel als *zonder aarzelen*.

GEMARTEL, GEMERTEL, znw., o. — Gesukkel, z. MARTELEN.

GEMAT, GEMATTEN, verl. dlw. — Gekappeld, geschift, sprek. van melk, Fr. *caillé*. Het melk is gemat. Gematten melk.

GEMATEN, znw., m., mrv. — Maten, gezellen. We zijn gematen.

GEMEEKEL, znw., o. — Z. MEEKELEN.

GEMEEREN, vrnw. — Met meeren, met meer personen te zamen. We kunnen da' spel gedrijen nie' doen, me zouwen gemeeren moeten zijn.

GEMEIN, bvw. — Gemeen, Hgd. *gemein*.

— Gering, arm, behoeftig. Gemein mens(ch)en. In de' winter ziet de gemeine man veul af. 't Is er maar gemein in dat huishouwen.

— Vriendelijk, toegankelijk, spraakzaam, vooral jegens zijne minderen. Hfft., B. Dieën heer is gemein mè' ze' werkvolk. 'Ne gemeine pastoor.

— Slecht, gevaarlijk ziek, de dood nabij. R., M. De zieken is maar gemein. 't Ga maar gemein mè' vader.

GEMEINELIJK, bw. — Gemeenlijk, Fr. *ordinairement*.

GEMEINT, znw., v. — Gemeente, Fr. *commune*. (**K.**) Daarnevens GEMEENTE.

GEMEINTENÈÈR, znw., m. — Dorpsgenoot. Sch., T., R. Twee van mijn gemeintenèèrs zijn naar Amerika vertrokken.

GEMERGEND, bw. — Dezen morgen, Fr. *ce matin* (**Z.-O.** der **K.**), bij T. en R. *gemorgend*. Hij is gemergend vertrokken. 't Was gemergend koud.

GEMERTEL, znw., o. — Z. GEMARTEL.

GEMEUGEN. Derde hoofdvorm van Meugen (mogen).

GEMIER, znw., o. — Het mieren, z. MIEREN.

GEMIKT, verl. dlw. — *Het op iemand gemikt hebben*, het op iemand gemunt hebben. Gij hèt 'et altijd op mij gemikt.

GEMIRK, znw., o. — Het mirken, z. MIRKEN.

GEMISSEN, w., b. — De afwezigheid van iemand of iets gewaarworden. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Ik gemis vijf frang. Jozef en Maria gemisten Jezus, toen zij van Jeruzalem naar huis gingen. Ze zouwen mij gemissen, as ek er nie' meer was.

— Derven, ontberen. Ik kan mijne' knecht nie' gemissen. Hij is zoodanig gewoon geraakt aan 't drinken, dat hij dieë' vuile' jenevel nie' meer gemissen kan.

Kil. Ghe-missen, *carere, sentire absentiam*.

GEMOD, GEMODDEL, znw., o. — Het modden, het moddelen, z. MODDEN en MODDELEN.

GEMOED, znw., o. — *Mij(n) gemoed schoot* (of *kwam*) *vol*, ik was op het punt van te weenen. R. As ek 'en droevige geschiedenis lees, dan schiet me' gemoed vol. Ze' gemoed kwam vol, as ek 'em van z'n vruug gestörven ouwers sprak.

GEMOĔF, znw., o. — Gepruil, z. MOĔFEN.

GEMOËFEL, znw., o. — Het moëfelen, z. MOËFELEN.

GEMOEIIG, bvw. — Malsch, gemollig, plooibaar. E gemoeiig kussen. Gemoeiige stoffen.

— Gedwee, zacht, toegevend. E gemoeiig pèèrd. E gemoeiig kind.

— Weemoedig. Dieë jongen is danig gemoeiig: ge meugt 'em nie' stuur aanspreken, of hij begint te grijzen.

— Verg. *Zoo gemoeiig als e schaap, als e lammeken.*

Ook in 't Hag. en Kl.-Br., z. T.

GEMOET, znw., o. — *In 't gemoet komen*, te gemoet komen. R. Ik kwam 'em in 't gemoet.

— Bij smeden. De plaats waar eene metalen staaf verdikt om tegen een ander stuk gespannen te worden, Fr. *renflement, embase.*

— Bij timmerl. De uitspringende boord van den breedsten kant eener pin, ook **Börst** geheeten, Fr. *épaulement.*

GEMOETZAAG, znw., v. — Bij timmerl. Zaag die wat kleiner is dan de pinzaag, en dient om de gemoeten of borsten aan de pinnen te zagen. Zij heeft den vorm der schorpzaag.

GEMOEZEL, znw., o. — Het moezelen, z. MOEZELEN.

GEMOLLIG, bvw. — Mollig, poezelig, Fr. *potelé.* (Ook in Brab., z. Sch.) E gemollig kind. Gemollige armen.

GEMONK (in 't Z. en W. *gəmoĕnk*), znw., o. — Gepruil, z. MONKEN.

GEMOS, GEMOSSEL, znw., o. — Gemors, z. MOSSEN en MOSSELEN.

GEMUL, znw., o., zonder mrv. — Allerlei kleine brokkelingen. (Ook in Brab., z. Sch.) Gemul van törf, steen, hout, enz. Rijft da' gemul bijeen.

Kil. Ghe-mul, *pulvus, rudus.*

GEMULLIG, bvw. — Fijn, vergruisd, sprek. van aarde. Gemullige grond. Gemullig èèrd. De' grond gemullig maken.

GEN, bvw. — Geen. (K.) Ik heb gennen dörst. Ze hée' gen kinderen.

***GENACHTE, *GENECHTE**, znw., v. (?) — « *Hij is naar de genechte*, d. i. naar de vergadering, naar den raad, naar 't gemeentehuis, enz. »

Sch. geeft dat w. voor de Kemp.

GENADE, GENAAI, znw., v. — Wordt gebruikt als tusschenwerpsel, doch is dan altijd voorafgegaan van *God, Deezes, Heere, djanters,* enz. God genade! wat is er nu weer gebeurd? Wa' gade nu aanvangen, God genade! Heere genaai! wat is dat toch droevig! Djanters genaai! wat is 't koud!

GENADIG, bvw. — Goedkoop, gematigd, sprek. van den prijs. D. B. Iet verkoopen tegen 'ne' genadige' prijs.

***GENECHTE**, z. GENACHTE.

GENEESBLAREN, znw., o., mrv. — Z. BALSEMBLAREN.
— Men geeft dien naam ook aan den Heemst, Fr. *guimauve*, Lat. *Althæa officinales* L.

GENEESWAT, znw., m. — Gezondheidswatte, Fr. *ouate de santé*. D. B., T.

GENEGENEN, telw. — Met negen, negen te zamen. Wij zijn genegenen.

GENEGENTHEID, znw., v. — Genegenheid.

GENÈREN (met Nederl. *g*), w., wdrk. — Zich behelpen. (**K.** en Lier.) Och! 'nen arme mens(ch) moet 'em mee' alles genèren! Ik bezit wel nie' veul, maar 'k genèèr der mij toch mee. 'Ne mansmens(ch) die alleen woont, kan 'em maar moeilijk genèren.
— Spr. *Die hem met de armoei weet te genèren, is weerd dat hij leeft* of *dat hij ze heeft*.
— Niet te verwarren met het bastaardwoord *geneeren*, Fr. *gêner*.

GENEUK, znw., o. — Prulwerk, voddewerk, z. NEUKEN.
— Iets dat klein en gering is. Klein geneuk van pataten.

GENEUZEL, znw., o. — Het neuzelen, z. NEUZELEN.

GENEVEL (uitspr. *sjənevəl*), znw., m. en niet v. — Genever, Fr. *genièvre*. Genevel drinken. Straffe genevel.

GENEVELIST, znw., m. — Geneverdrinker.

GENEVEN en **GENÈVEN**, znw., m., mrv. — Neven. Hfft. Die twee zijn geneven. Geneven en genichten.

GENICHTEN, znw., v., mrv. — Nichten. Hfft. Die twee vrouwen zijn genichten. Wij zijn allemaal geneven en genichten.

GENIET, znw., o. — Genot, Fr. *jouissance*. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Koopt die stof, ik beloof oe da' ge er lank geniet van zult hebben. Hij hée' maar weinig geniet van zijn buitengoed, want hij blijft bijkans heel 't jaar in de stad.

GENIETEL, znw., o. — Haarklooverij, z. NIETELEN.

GENIPT, znw., o. — *In 't genipt*, in 't geniep, in 't verborgen, Fr. *en cachette*. In 't genipt zitten lachen.

GENIRK, znw., o. — Het herkauwen, z. NIRKEN.

GENOĔFEL (uitspr. *sjənoĕfəl*), znw., v. — Anjelier, Fr. *œillet*.

GENOĔG, in 't N. en N.-O. der Kemp. **GENOG**, bw. — Genoeg.
— Gaar, murw. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.). Wordt gebruikt met *hebben* en met *zijn*. De pataten zijn genoeg, zet ze maar af. Het brood hée' nog nie' genoeg, laat 'et nog maar wat in den oven. Ziet is of 't vlees(ch) genoeg is. Het gebraad hée' genoeg.

— *Genoeg hebben*, zijne bekomste geëten en gedronken hebben. Brengt niks meer boven, ik heb genoeg.

— Dronken zijn. Dieë man hée' genoeg, ge meugt 'em geenen drank meer geven.

— *Zat genoeg*, ten volle genoeg, ruimschoots genoeg. (K.) Snijdt geen boterhammen meer bij, daar zijnder zat genoeg.

— *Te(r wensch, te wil genoeg*, z. onder WENSCH en WIL.

— Zeer wel. Hfft. Ik verstaan oe genoeg. Gij weet genoeg hoe da' ge dat doen moet.

— Gemakkelijk, licht, gerust. Hfft. Ge kost da' genoeg is doen. Ik kan daar genoeg is hennengaan. Hij zou genoeg trouwen, as hij maar en kost. Ik zou genoeg dezen avend nog vertrekken. Ik zou genoeg mijne' werkman afzeggen. Hij is genoeg in staat om iemand te bestelen.

— *Genoëgen, me(t) genoëgen* (uitspr. *gənoëchən*), met een voldoend getal personen. Laat ons 't spel maar beginnen, me zijn al mè' genoëchen.

GENOG, bw. — Genoeg, Ang. *genog*, *genoh*, Goth. *ganoh*, Zw. *nog*. Hfft., Jong., M., B., G. (**N.** en **N.-O.** der **K.**) Z. GENOËG.

GENSES, bw. — Z. GENSTERS.

GENSTER, znw., v. en niet m. — Glimmende vonk, Fr. *étincelle*. — Kram. spelt *geinster* en heet het w. verouderd!

GENSTEREN, w., o. — Gensters uitwerpen. Het vier genstert. — *'t Zal er gensteren*, 't zal er warm, hevig toegaan. — Vrglk. T.

GENSTERS en **GENSES**, bw. — Ginderwaarts, naar ginder. (**K.**) Ik gaan gensters. Hij woont meer genses af. Loopt is gauw gensters. — Gep. w. *Herres en gensters*, *herres en genses*, hier en ginder. Hij loopt herres en gensters. De zatlap zwijmelde van herres naar genses.

GEORVEN. Derde hoofdvorm van Erven. (Hier en daar in de Kemp.)

GEPAF, znw., o. — Z. PAFFEN.

GEPAFFEL, znw., o. — Het paffelen, z. PAFFELEN.

GEPAKT, verl. dlw. — Getroffen, aangedaan, ontroerd. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Z. PAKKEN. Ik ben gepakt van dat ongeluk.

GEPALLEPOOT, znw., o. — Het pallepooten, z. PALLEPOOTEN.

GEPEEP, znw., o. — Gepiep, z. PEEPEN.

GEPERSTE KOP, znw., m. — Toebereide verkenskop. R., Kl.-Br. Naar den beenhouwer gaan om 'en half pond geperste' kop.

GEPEUZEL, znw., o. — Het peuzelen, peuzelwerk, peuzelarij, z. PEUZELEN.

GEPIER, znw., o. — Het pieren, met inspanning op iets staren, z. PIEREN.

GEPIKEERD, bvw. — Verbitterd, gebeten. (Ook in Vl. en Brab., z. Sch.) Gepikeerd zijn op iemand. Hij is gepikeerd op mij.

GEPIMPEL, znw., o. — Het pimpelen, z. PIMPELEN.

GEPITS, znw., o. — Geknijp, genijp, z. PITSEN.

GEPLAGGER, znw., o. — Het plaggeren, z. PLAGGEREN.

GEPLAMODDER, znw., o. — Het plamodderen, z. PLAMODDEREN.

GEPLAMUISTER, znw., o. — Het plamuisteren, z. PLAMUISTEREN.

GEPLETEN. Derde hoofdvorm van Pleiten.

GEPLINK, znw., o. — Het plinken, gepink der oogleden, z. PLINKEN.

GEPLODDER, znw., o. — Geplons, geplas, z. PLODDEREN.

GEPLOGEN. Derde hoofdvorm van Plegen. Gebeurd, voorgevallen, Fr. *arrivé*. Die moord is daar geplogen. Is 'et oe nog nooit geplogen, da' ge meinden iemand die ge tegenkwaamt, te kennen, en da' ge oe bedroogt?

GEPLOKKEN (door sommigen *gəploĕkkən* uitgespr.). Derde hoofdvorm van Plukken.

GEPLUIMD, bvw. — Van pluimen voorzien. R., Kl.-Br. Dieë jongen haan is al goe' gepluimd.

GEPOĔF, znw., o. — Het poĕfen, z. POĔFEN.

GEPOĔFEL, znw., o. — Het poĕfelen, z. POĔFELEN.

GEPOOTER, znw., o. — Het pooteren, z. POOTEREN.

GEPOSTEL, znw., o. — Het postelen, z. POSTELEN.

GEPRENGEL, znw., o. — Het prengelen, z. PRENGELEN.

GEPROL, znw., o. — Gepruil, z. PROLLEN.

GEPRONK (in 't Z. en W. *gəproĕnk*), znw., o, — Gepruil, z. PRONKEN.

GEPROS, znw., o. — Gesukkel, z. PROSSEN.

GEPROT, znw., o. — Het protten, z. PROTTEN.

GEPROTTEL, znw., o. — Gepruttel (van kokende spijzen), z. PROTTELEN.

GEPRUL, znw., o. — Voddewerk, prutserij, z. PRULLEN.

GEPS, znw., v. — Gesp, Fr. *boucle*.

GEPS, znw., m. — Pak slagen, in de uitdrukking *geps krijgen*. (K.) Dieën deugeniet kreeg geps.

GEPSEN, w., b. en o. — Gispen, met eene gisp of dunne roede slaan, bij T. *gespen*. (K.) Gepst er maar op!

— *« Drinken ». In deze beteekenis geeft Sch. het w. voor Hoogstraten.

GEPUCHEL, GEPUFFEL en **GEPUGGEL**, znw., o. — Gepeupel, schuim van volk, Fr. *populace*, Hgd. *Gepuffel*. (Ook in Brab. en Limb., bij R. en Kil. *gepuffel*.) (K.) Gepuchel van volk. In die straat woont nie' as slecht gepuggel. Gemein gepuffel.

GEPUL, znw., o. — Het pullen, z. PULLEN.

GER, bw. — Z. GAR.

G(E)RAADSEL, GRAADSEL, znw., o. — Raadsel, Fr. *énigme*, *devinette*. E graadsel opgeven. Geraadsels oplossen.

GERAADZAAM, bvw. — Raadzaam. Hfft. 't Is nie' geraadzaam 's avends langst dieën eendige' weg te gaan.

GERAAK, znw., o. — *Op 't geraak*, op de gis, Fr. *au hasard*. R. (Ook in Brab. en 't Hag., z. Sch.) Iet doen op 't geraak. Ik wist de' weg nie' en 'k ging maar op 't geraak deur 't bos(ch).

GERAAKTHEID, znw., v. — Beroerte, Fr. *apoplexie*. Hfft. Hij héet al twee keeren 'en geraaktheid gehad. Ze is van 'en geraaktheid gestorven.

— Kram. vertaalt *geraaktheid* door *paralysie*, verlamdheid.

GERAASDIG, bvw. — Razend, dol. 'Ne geraasdigen hond.

Ook **Raasdig**.

G(E)RA(D)EN, GRADEN, *graadde* en *graaide*, *gegraad* en *gegraaid*, w., b. — Raden, Fr. *deviner*. D. B. Ik kan da' nie' gera(d)en. Graad is hoeveul dat dieën hoed kost? Ge zult nooit gra(d)en waarda' 'k geweest heb.

— Kil. Ghe-raden, *conjectare*, *divinare*, *solvere ænigma*.

— Voor 't Fr. *conseiller* zegt men niet *geraden*, maar wel *raden*.

GERAFEL, znw., o. — Z. RAFELEN.

GERAK, znw., o. — Het rakken, z. RAKKEN.

GERAKEN, w., b. — Wordt soms gebruikt voor Raken, treffen, Fr. *toucher*. De steen geraakten 'em vlak in zijn oog. Hij schoot en hij geraakte de' vogel. Derft mij is geraken!

GERANGD, ook **GERENGD**, bvw. — Voorzien van *rangen*, d. i. zwarte ringen, sprek. van aardappelen. Z. RANG. (K.) Gerangde pataten zijn slecht om te eten. De pataten zijn hier allemaal geschörfd en gerangd.

GERAPT, bvw. — Wordt gezeid van aardappelen, waarvan de pel ruw is en gelijk eene korst vertoont (Z. der K.), in 't N. en W

Geschörft. Gerapte pataten. Ik zet geen pataten meer op dieë' grond, want ze zijnder allemaal gerapt.

GERARIUM, znw., m. — Geranium.

GERAT, bw. — Z. GRAT.

GERD, znw., v. — Z. GAARD.

GERECHT en **GERICHT**, bvw. en bw. — Recht, zonder omweg, Fr. *allant droit au but*. Dees straat is de gerechtste weg om naar H. te gaan. Deze weg is 'ne goeie, maar kende'r geene' die gerichter is? Wij moeten langst hier gaan, 't is wijd gerecht.

— *Gerecht gaan, gericht gaan*, den kortsten weg nemen. As ge wilt gericht gaan, neemt dan deze' weg. As ge over 't veld gaat in plaats van de' steenweg te volgen, dan gade e kwartier gerecht. As ge den binnenweg genomen hadt, dan zoude 'en half uur gerecht gere(d)en hebben.

— *Te gerichts* (uitspr. *te gerichs, te geriks*), overhoeks, dwars. Te gerichts over e veld gaan, deur 'en bosch loopen (over ongebaanden grond langs de kortste lijn gaan of loopen, in plaats van langs den weg om te gaan), bij T. *te griest*. (K.)

— Kil. Ghe-recht, *directus*.

GERECHTEN, znw., o., mrv. — De HH. Sacramenten. De zieken héet de gerechten ontvangen.

GEREEDSCHAP, znw., o. — *Gereedschap maken*, toebereidselen, aanstalten maken, *faire des préparatifs*. Maakt maar is gereedschap om te vertrekken. Hij maakte gereedschap om van tafel op te staan. (Ook bij D. B.)

— Kram. zegt dat het w. in deze bet. bijna verouderd is.

GEREGELD, bvw. — *Geregeld spek*, spek, met vet doorregen. (A.) Ik hou van gee' gereggeld spek, want 'k mag gee' vet.

GEREI, znw., o. — *Klein gerei*, kleine kinderen. Jaagt da' klei' gerei is van de deur.

GEREK, GREK, znw., o. -- Stof, kleerstof, goed. (Z.-W. der K.) Gerek koopen veur 'en nief' broëk.

— Soda. Z. WAS(CH)GEREK.

GEREKT EN GESTREKT, bw. — Plat uitgestrekt, in gansch zijne lengte uitgestrekt. T., R., Kl.-Br. Den hond lee' gerekt en gestrekt onder de stoof. De luiaard lag gerekt en gestrekt op twee stoelen.

GERELLIG, bvw. — Akelig, leelijk, huiveringwekkend, gruwelijk, Fr. *horrible*, T., bij Sch. *grellig*. 'Ne gerellige nacht. E gerellig weer. 'En gerellige beest. Dieën hond kan gerellig doen.

— Bw. Uit der mate. 't Is gerellig koud. Die stad is gerellig wijd van hier. Hij kan gerellig vloeken.

GEREMT, znw., o. — Geraamte, Fr. *squelette*. 'Et geremt van de dood. E leelijk geremt. Hij is zoo mager as e geremt.

GÈRE(N, bw. — Gaarne, Fr. *volontiers*, Hgd. *gern*. Ik zou nie' gèren. Da' kind ga' gèren naar de school.

— *Gèren hebben*, met een znw. tot voorwerp. Behagen vinden in iets te hebben, Fr. *aimer à avoir*. D. B. Dieë jongen zou gèren duiven hebben. Ik heb gèren droog weer.

— Men zegt ook: Ik heb het brood gèren vers(ch). Hij héet de' koffie gèren heet. Ik eet 'et vleesch gèren koud, enz.

— Met het vgw. *dat* of *te*, Fr. *aimer à*. D. B. Ik heb nie' gèren da' ge mij stoort. Hij hée' gèren da' ge 'm prijst. Ik heb liever te werken as te luierikken.

— *Gèren zien*, er van houden, beminnen, liefhebben, Fr. *aimer*. D. B. De ouwers zien hun kinderen gèren. Iemand liever zien as den appel van zijn oog. Ik zien gèren bloëmen en vogelen. Dieë knecht wördt gèren gezien van ze' meester. Hij ziet da' meisken gèren.

— Spr. *Andermans kinderen gèren zien*, een meisjesgek zijn, achter het vrouwvolk loopen.

GERENGD, bvw. — Z. GERANGD.

GEREUZEL, znw., o. — Geruisch. 't Gereuzel van de' wind in de blaren, z. REUZELEN.

GEREZEN. Derde hoofdvorm van Reizen.

GERICHT, bvw. en bw. — Z. GERECHT.

GERICHT, znw., o. — In de uitdrukking *'t leste gericht*, het laatste dat van iets plaats heeft, het laatste bedrijf. T. Nadat em ze' fortuuntjen er deur gebrocht héet, gaat em trouwen: da' zal nu zeker 't leste gericht zijn. Ik heb al zooveul tegenslag gehad en vandaag is m'n koei gestörven, maar 'k hoop dat da' nu wel 't leste gericht zal zijn.

GERIEF, znw., o., zonder mrv. — Hetgene men noodig heeft om toe te komen. D. B., M. Ze' gerief opdoen van brandhout veur de' winter. Ik heb wel nie' veul pataten gewonnen, maar 'k zal toch me' gerief hemmen. Uit mijnen hof heb ek me' gerief van groenten en boonen.

— Gerieflijke dingen, zaken die te pas komen. Daar zit veul gerief in dieën boom. Ik heb daar 'nen hoop oud ijzer gekocht, en daar is veul gerief bij. E verken is e schoon gerief veur 'nen böiger.

— Benoodigdheden, gereedschappen. Brengt is gerief om te schrijven. 'Ne goeie werkman héet altijd ze' gerief bij. 'Et gerief van 'nen rooker.

— Men zegt dat aan een huis *veel gerief is*, als er veel plaats en eene goede indeeling is.

GERIEFHOUT, znw., o., zonder mrv. — Hout dat dienstig is om er iets uit te maken, dat tot andere doeleinden dan om te branden kan aangewend worden. (K.) Boonhout, hopstaken, natiestokken, walenhout en ander geriefhout.

GERIEVEN, w., b. — Bedienen, de gevraagde winkelwaren ter hand stellen. (Ook in Brab., z. Sch.) Wie geriefden er oe in de' winkel? Den baas zelf geriefde mij. Koffie, suiker en ander winkelwaren gerieven.

GERNAAT (uitspr. *gärnaɔt*), **GARNAAT**, znw., m., niet v. — Garnaal, Fr. *crevette*. Gernaat koopen. Gernaat vangen. (Ook m. bij J.) — Spr. *Hij heeft zooveel zinnen als 'ne gernaat pooten*, hij verandert gedurig van gedacht, hij weet niet recht wat hij wil.

GEROEI, znw., o. — Het roeien, het werpen, z. ROEIEN.

GEROEZEMOES, znw., o. — Het roezemoezen. Z. ROEZEMOEZEN.

GEROKKEN. Derde hoofdvorm van Rekken.

GEROKT, bvw. — Rokken aanhebbende. T., R., Kl.-Br. Dik of dun gerokt zijn. Zij is altijd lank gerokt. Kört gerokt.

GEROTS, znw., o. — Het rotsen, het rijden. Daar is hier alle dagen veel gerij en gerots. Z. ROTSEN.

GEROVEN. Derde hoofdvorm van Ruiven (ruien).

GERRESNAAP, znw., m. — Boom (in een raadsel). Z. GIEPGAAP.

GERS (uitspr. *gäs*), te Antw. **GARS**, in 't N. en Z.-O. der Kemp. ook **GAARS**, znw., o. — Gras, Fr. *herbe*. Lank gers. Gers maaien. Hij laat er geen gers over groeien.

— Gep. w. *Gers of loof*, niets. Ik heb daar gers of loof gevonden.

— Spr. *Ik ben geen gers van 't jaar meer*, ik ben niet jong meer.

— *Engels(ch) gers*. Men geeft dien naam *a*) aan het Italiaansch Raygras, Fr. *Lolium multiflorum* Lam. en *b*) aan het Engelsch Raygras, Lat. *Lolium perenne* L.

— *Spaans(ch) gers*, eene hofbloem, in de wetenschap *Armeria maritima* Willd.

— Het vrklw. *gersken*, *gerzeken* wordt dikwijls gebruikt voor *grashalm*, *graspijl*, Fr. *brin d'herbe*.

GERS (uitspr. *gäs*), bvw. — Garstig, Fr. *rance*, sprek. van spek of hesp. Gers spek. De hesp begint gers te smaken.

GERSBLOĔM, znw., v. — Madelief, Fr. *marguérite des prés*.

GERSBOS, znw., m. — Grasstruik, Fr. *touffe d'herbe*.

GERSDUIKER, znw., m. — Hoopje menschendrek. Hij wist 'ne' vogel houwen (wonen), maar 't was 'ne gersduiker.

***GERSGAAI**, znw., m. — « Gersvogel, fig. dommerik. »
Sch. geeft dat w. voor Vl. en Antw.

GERSGRUUN, bvw. — Groen als gras.

GERSKANT, znw., m. — De onbebouwde en met gras begroeide zoom rond eenen akker, Fr. *champecière*. D. B.

GERSPIJL, znw., m. — Graspijl, grashalm, Fr. *brin d'herbe*.

GERSROS(CH), GERSRUS(CH), znw., m. — Graszode, Fr. *carré de gazon*. Gersross(ch)en afsteken. Gersruss(ch)en leggen.
— Het vrklw. wordt ook gebezigd in den zin van *grasstruikje, bosje gras*, Fr. *touffe d'herbe*.

GERSSPIER, znw., o. — Z. GERSPIJL. (Z. der K.)

GERST (Kemp. *gäst*), znw., m. en v. — Fr. *orge*. (Ook m. en v. bij J.)

GERSTEN, znw., m. en o. — Gerstebier, Fr. *bière d'orge*.
— *Heele gersten*, gewoon gerstebier, in tegenstelling van den halven gersten, die lichter is.
— *Dobbele gersten*, zwaar gerstebier.
— *Halve gersten*, licht gerstebier, min zwaar dan de heele gersten.
— *Derde gersten*, licht gerstebier, minder dan halve gersten.

GERUCHEL, znw., o. — Gehinnik, z. RUCHELEN.

GERUIFEL, znw., o. — Het ruifelen, z. RUIFELEN.

GERUIS(CH), znw., o. — Gewrijf, z. RUIS(CH)EN.

GERUIZEMUIS, znw., o. — Het ruizemuizen, z. RUIZEMUIZEN.

GERUNNEN. Derde hoofdvorm van Runnen.

GERUST, bvw. — Z. Wrdb.
— Verg. *Zoo gerust als 'ne zalm, als e lam, als e kalf*.
— *Ievers gerust in* of *op zijn*, er niet om bekommerd zijn, meenen dat alles wel gaat. D. B. Ik bender nie' gerust op, da' ge zoo alleen deur den donkere gaat: ze moesten oe zoo is aanranden! Den doktoor was gerust in de' zieke, en hij liet 'em nog nie' bedienen.
— Spr. *De gerusten is nie(t) langer gerust als den ongeruste wilt*. T., Kl.-Br.
— Bw. Waarlijk, inderdaad (drukt verrassing uit). Daar komt Rik aan, dieë' wij in langens nie' meer gezien hebben. Arè! hij is 't gerust! Ik geloof gerust dat hij 'et is.
— *Gerust waar*, echt waar, zeker waar. M.

GERUSTIGHEID, znw., m. — Gerustheid.

GERUTSEL, znw., o. — Gehutsel, z. RUTSELEN.

GERVEL, znw., m. — Een kruid, ook **Hondsgervel** en in de Wrdb. *gerwe* geheeten, Fr. *millefeuille*, Lat. *Achillæa millefolium*.

GERZELEMENTEN, znw., o., mrv. — Z. GRUIZELEMENTEN.

GERZELEN (Kemp. ook *gäszələn*), w., o. — Griezelen, huiveren, Fr. *frisonner*, bij Sch. *grezzelen* en bij D. B. *kerzelen*. Ai! ik gerzel nog as ek er aan denk! Gerzelen van de kou.
Kil. Gherselen, *horrere*.

GESAKKER, znw., o. — Gevloek, z. SAKKEREN.

GESCHAFFEL, GESJAFFEL, znw., o. — Het schaffelen, z. SCHAFFELEN.

GESCHAKELD, bvw. — Wordt gezeid van graanaren, waarin korrels ontbreken. (K.) (Ook in Brab., het Hag. en Kl.-Br., z. Sch.) Ons koren is dees jaar fel geschakeld.

GESCHAMP, znw., o. — Geschimp, z. SCHAMPEN.

GESCHĀR, znw., o. — Het scharren. Z. SCHĀRREN.

GESCHEE(DE)N, verl. dlw. van Schee(de)n (scheiden).
— Geschift, gekabbeld, Fr. *caillé*. Geschee(d)en melk.

GESCHEĔPT, bvw. — *Met iemand* of *iet gescheĕpt zijn*, er mee bedrogen, gefopt zijn. (Ook te Maastricht, z. Sch.) Hij is er mee gescheĕpt, mè' zoo e kwa' wijf.
— Men zegt ook *hij is er mee gescheĕpt, en hij moet er mee vèren* (varen).

GESCHÈÈR, znw., o. — Ophef, beslag, omslag. Veul geschèèr maken over iet. 't Is nie' wèèrd om daar geschèèr over te maken.
— Spr. *Veel geschèèr en weinig wol*, veel geraas voor eene nietige zaak.
— Vrglk. BESCHĀR.

GESCHEFFEL, znw., o. — Geschuif met de voeten, z. SCHEFFELEN.

GESCHELD, znw., o. — Portaal. Het gescheld van de kerk. (Lier).

GESCHELPT, bvw. — Schelpvormig gespikkeld, sprek. van eene duif. R. 'En geschelpte duif. 'Nen blauwe geschelpten duiver.

GESCHEMEL, znw., o. — Geschemer, z. SCHEMELEN.

GESCHEPT, bvw. — Wordt gezeid van fruit, waarvan de bloesem in vrucht is overgegaan. De appelen zijn geschept. As 'et fruit geschept is, dan bevriezet zoo licht ne meer.
Ook **Gespeend.**

GESCHIET, znw., o. — Geschut, losbranding van vuurwapens. D. B. Hoorde da' geschiet? 'Et geschiet van 't kanon.

GESCHILDERD, bvw. — *Geschilderde kaarten*, speelkaarten die een prentje vertoonen : boer, vrouw en heer. T., bij M. *schilderkoaten*.

GESCHILLEN. Derde hoofdvorm van Schillen.

GESCHOB, znw., o. — Geloop, gedraaf, z. SCHOBBEN.

GESCHODDEL, znw., o. — Het schoddelen, z. SCHODDELEN.

GESCHODDER, znw., o. — Het schodderen, z. SCHODDEREN.

GESCHOËFEL, znw., o. — Het schoëfelen, op schuim loopen, gulzig eten, z. SCHOËFELEN.

GESCHOKKEL en **GESJOKKEL**, znw., o. — Het schokkelen. 'Et geschokkel van 'ne' wagen. Z. SCHOKKELEN.

GESCHOLLEN. Derde hoofdvorm van Schillen (schelen, verschillen).

Ook **Geschouen** en **Geschillen**.

GESCHOMMEL (in 't Z. en W. *gəschoëmməl*), znw., o. — Het schommelen, z. SCHOMMELEN.

GESCHOOD, **GESCHOOT**, bvw. — *Geschood stroo*, gezuiverd stroo, stroo waar de geschonden halmen uitgeschud zijn. (**K.**)

Z. SCHOODEN, SCHOOTEN.

GESCHOREN, bvw. — *Geschoren zijn me(t) iemand* of *me(t) iet*, er mee bedrogen zijn, sprek. van iemand of van iets dat aan de verwachting niet beantwoordt. T. (Ook in Brab., z. Sch.) Hij is nie' weinig geschoren mè' ze' pèèrd, 'et is dempig. Koopt die stof nie', ge zult er mee geschoren zijn.

GESCHÖRFT, bvw. — Hetzelfde als Gerapt, sprek. van aardappelen. Z. GERAPT. Geschörfte pataten. Die pataten zijn leelijk geschörft.

GESCHÖRZEL, znw., o. — Het schörzelen, z. SCHÖRZELEN.

***GESCHOT**, znw., o. — « Jicht, zijde- of lendenpijn. »

— Sch. geeft dit w. o. a. voor Antw. Wij hebben het nog niet gehoord, maar wel **Verschot**. Z. ald.

GESCHOTELD EN GELEPELD, bvw. — Juist van pas. Hij wilt alles gescheteld en gelepeld hebben.

GESCHOUEN. Derde hoofdvorm van Schillen (schelen, verschillen). (**K.**)

Ook **Geschollen** en **Geschillen**.

GESCHROEB, znw., o. — Gekrab, geschrab, z. SCHROËBEN.

GESCHROMMEL (in 't Z. en W. *gəschroëmməl*), znw., o. — Het schrommelen, z. SCHROMMELEN.

GESCHRONSEL, znw., o. — Het schronselen, z. SCHRONSELEN.

GESCHUIFEL, znw., o. — Geschuif met de voeten, z. SCHUIFELEN.

GESEES, znw., o. — Geloop, gedraaf, z. SEEZEN.

GESEMMEL (in de Kemp. ook *gəsämməl*), znw., o. — Getalm, gesammel, z. SEMMELEN.

GESERK, **GESIRK**, znw., o. — Het serken, z. SERKEN.

GESINGEL, znw., o. — Het singelen, z. SINGELEN.

GESJACHEL, znw., o. — Geschacher, z. SJACHELEN.

GESJAFFEL, znw., o. — Z. GESCHAFFEL.

GESJAMMEL, znw., o. — Het sjammelen, z. SJAMMELEN.

GESJATER, znw., o. — Het sjateren, gebabbel, gesnater. Z. SJATEREN.

GESJAUWEL, znw., o. — Gebabbel. Z. SJAUWELEN.
— Sch. geeft *gesjouwel*, welke uitspraak ik nooit gehoord heb.

GESJILP en **GESJIRP**, znw., o. — Getjilp. 'Et gesjilp, 'et gesjirp van de muss(ch)en.

GESJIRK, znw., o. — Z. GESERK.

GESJOĔFEL, znw., o. — Het sjoëfelen, z. SJOËFELEN.

GESJOKKEL, znw., o. — Z. GESCHOKKEL.

GESJOMP (in 't Z. en W. *gəsjoĕmp*), znw.. o. — Het sjompen, z. SJOMPEN.

GESJOMPEL (in 't Z. en W. *gəsjoĕmpəl*), znw., o. — Het sjompelen, z. SJOMPELEN.

GESJÖR, znw., o. — Gesjouw, gesleur, z. SJÖRREN.

GESLAGEN, verl. dlw. van Slagen (slaan).
— Gebeurd, geschied. (Ook in Brab., z. Sch.) Ik zag al seffens wat er geslagen was (wat er was geschied).
— In verlegenheid, afgevangen, gefopt, geschoren. T. Dieē mensch is, ochermen! nie' weinig geslagen mè' zoo 'nen hecht van e pèèrd.
— *Veur iet geslagen zijn*, verplicht zijn, gehouden zijn het te doen. T. Ik ben veur tien frang geslagen (ik moet vijf frank betalen). Hij is geslagen (verplicht) om dieën hof steēvast te bewaken.
— *'En geslagen uur*, een vol uur. Hij bleef 'en geslagen uur weg.
— *Geslagen vlees(ch)*, z. SLAGEN.
— Gep. w. *Gehouwen en geslagen*, z. GEHOUWEN.

GESLAMMER, znw., o. — Getater, gestamel, gestotter, z. SLAMMEREN.

GESLEF, znw., o. — Het sleffen met de voeten, z. SLEFFEN.

GESLEPEN. Derde hoofdvorm van Sleipen.
Daarnevens GESLEIPT.

GESLETENHEID, znw., v. — Breuk, Fr. *hernie*.
— Dat w. heb ik nog niet uit den mond van 't volk gehoord. Nochtans aanroept men te Lier Sint-Gommarus tegen de « gesletenheid » of breuk.

GESLODDER, znw., o. — Het slodderen, z. SLODDEREN.

GESLOĔBER, znw., o. — Het sloëberend eten. 't Gesloëber van e verken. Z. SLOËBEREN.

GESLOKKEN (in 't W. ook *gəsloĕkkən*). Derde hoofdvorm van Slikken.

Daarnaast GESLIKT.

GESLOTEN, verl. dlw. van Sluiten.

— *Zijn eigen gesloten hou(d)en*, zwijgen, iets niet uitbrengen. D. B. Houd oe gesloten, babbelèèr! Hij had gèren geweten hoeveul geld ik daar getrokken heb, maar ik hiel' mij gesloten.

— *Me(t) gesloten beurzen betalen*, elkander wederzijds schuldig zijn. Gij hèt mij stroo verkocht en ik heb oe hout geleverd: wij zullen malkanderen me' gesloten beurzen betalen.

— *Gesloten huis*, huis waar geene nering gedreven wordt. T., Kl.-Br.

— *Gesloten deur*, z. DEUR.

GESLOVEN. Derde hoofdvorm van Sluiven.

GESMERT (uitspr. *gəsmet*, *gəsmät*), verl. dlw. — *Gesmert zijn*, ontvellingen hebben op plaatsen van het lichaam, die tegen elkaar wrijven of waar het lichaam gedurig op rust. Dus bij kinderen of vette menschen in den hals, in de eekenis, enz.; bij zieken op den rug, op het zitten, soms op de ellebogen, Fr. *intertrigo*, *eczema intertrigo*, *decubitus*.

GESMIKKEL, znw., o. — Het smikkelen, z. SMIKKELEN.

GESMODDER, znw., o. — Het smodderen, z. SMODDEREN.

GESMOS, znw., o. — Gemors, z. SMOSSEN.

GESMUISTER, znw., o. — Gesmeur, z. SMUISTEREN.

GESNAAS, znw., o. — Het snazen (van onrijp fruit), z. SNAZEN.

GESNABBER, znw. — Gesnap, gesnauw, z. SNABBEREN.

GESNARZEL, **GESNERZEL**, znw., o. — Het snarzelen, z. SNARZELEN.

GESNASSEL, znw., o. — Het snasselen, z. SNASSELEN.

GESNATS, **GÈSNETS**, znw., o. — Hetzelfde als Gesnaas, z. SNATSEN.

GESNEUK, **GESNEUKEL**, znw., o. — Het sneuken, het sneukelen, z. SNEUKEN en SNEUKELEN.

GESNOĔBEL, **GESNUBBEL**, znw., o. — Gesnoep, z. SNOĔBELEN.

GESNOĔF, **GESNUF**, znw., o. — Gesnuif door den neus, z. SNOĔFEN.

GESNOK, znw., o. — Z. GESNUK.

GESNÖR, znw., o. — Klein gespuis, bende kinderen. T. Jaagt da' klei(n) gesnör is van de deur.

— Iets dat klein is in zijne soort. T. Gesnör van patateu.

— Janhagel, gemeen volk. Gemein gesnör van volk. Kil. Ghe-snorre, *vilis plebecula.*

GESNOTER, znw., o. — Het snoteren of snot loozen, z. SNOTEREN.

GESNUBBEL, znw., o. — Z. GESNOËBEL.

GESNUISTER, znw., o. — Het snuisteren, z. SNUISTEREN.

GESNUK, GESNOK, znw., o. — Het snukken, z. SNUKKEN.

GESNUUR, znw., o. — Het snuren, z. SNUREN.

GESP, in veel streken **GEPS**, znw., v. en niet m. — Fr. *boucle.* J., G.

GESPACHEL, znw., o. — Het spachelen, z. SPACHELEN.

GESPALK, znw., o. — Het spalken, z. SPALKEN.

GESPAN, znw., o. — Span, Fr. *attelage.* Z. Wrdb.
— Peerden, gerij. Dieën boer hee' geen gespan meer. As ge me' gespan op de baan zijt, moette goed uit oew oogen zien.
— Aanhang, volk dat samenspant. Hij kwam af mee' heel ze' gespan. Gij en heel oe familie zijt allemaal 'etzelfde gespan. Slecht gespan van volk.
— Spr. *Vrouw en man is één gespan.*

GESPEEK, znw., o. — Gespuw, z. SPEEKEN.

GESPEĔND, bvw. — Z. GESCHEPT en SPENEN.

GESPEES, znw., o. — Z. SPEEZEN.

GESPEKT, verl. dlw. — Van geld voorzien. (A.) Ze' peetjen hee' z'n zakken gespekt (van geld voorzien).

GESPETEN. Derde hoofdvorm van Speten (spelden). Daarnevens GESPEĔT.

GESPODDER, znw., o. — Het spodderen, z. SPODDEREN.

GESPÖRS, znw., o. — Het spörzen, z. SPÖRZEN. (K.)
— Woelige hoop kinderen. (K.) Jaagt da' gespörs van de deur.

GESPOUWEN. Derde hoofdvorm van Spouwen (spuwen). Daarnevens GESPOUWD en te Antw. GESPOGEN.

GESPRE(D)EN. — Derde hoofdvorm van Spreiden.

GESPREĔKZAAM, bvw. — Gespraakzaam, minzaam, Fr. *affable.* D. B. 'Ne gesprekzame mens(ch). Hij is altijd vriendelijk en gespreĕkzaam.

GESPRINKEL, znw., o. — Gesprenkel, z. SPRINKELEN.

GESPRUIT, bvw. — *Gespruit koren, gespruit graan,* graan, koren dat men laten zwellen heeft in heet water, om het aan 't vee te voederen, bij T. *gespukt.* Z. SPRUITEN. (K.)

GESTAAN, verl. dlw. van Staan.

— Spr. *Er gestaan hebben*, gestraft of bekeven worden, ergens kwalijk van afkomen. R. (Ook in Brab., Hag. en Kl.-Br., z. Sch. en R.) Ge zult er gestaan hebben, manneken, as vader hoort zeggen watda' ge gedaan hèt.

— Gep. w. *Gestaan en gelegen*, notaristerm. Staande en gelegen, Fr. *situé*. Een huis, gestaan en gelegen in de Kloosterstraat, wijk E...

— Men zegt ook b. v.: Ik wil weten hoedat de zaken gestaan en gelegen zijn. Ik zal is gaan zien hoedat dat daar allemaal gestaan en gelegen is.

GESTAMPT, bw. — Komt als versterking bij *vol*. (Ook in Brab., Hag. en Limb., z. Sch.) De kerk was gestampt vol volk. De zak is gestampt vol. 't Was er in huis zoo gestampt vol, da' ge er nie' binnen of nie' buiten en kost.

— *Gestampte leugens*, tastbare leugens. 't Zijn gestampte leugens, die ge vertelt.

— *Gestampte leugenèèr*, aartsleugenaar.

— *'Ne gestampten boer*, een vierkantige boer, een plompe lummel.

GESTAPELEERD, bvw. — Wordt gezeid van menschen en dieren, die struische beenen hebben. Sch., T., Kil. Hij is nie' vet, maar goe' gestapeleerd. E gestapeleerd pèèrd.

GESTĀRD, bvw. — Z. GESTERD.

GESTĀRT, znw., o. — Z. GESTERT.

GESTEENT (Kemp. *gəstänt*), znw., o. — Gesteente.

GESTEKEN. Derde hoofdvorm van Steken.

— *Gesteken bròòd*, z. BROOD.

— *Gesteken neusdoek*, z. NEUSDOEK.

GESTEL, znw., o. — Samenvoeging van stukken tot een geheel. E gestel van planken. E gestel van latten op 'en kar.

GESTELD, bvw. — Welstellend, welgesteld, Fr. *aisé*. Gestelde mens(ch)en.

— In goeden of slechten staat. Het lag er leelijk gesteld in dat huishouwen. Het leet er aardig gesteld op zijnen akker. Het weer is goe' gesteld.

— *Met iemand* of *iet gesteld zijn*, er mede op zijnen stel zijn, in staat zijn. As ek nu nog die plek land kost bijhuren, dan was ek gesteld. Dieën boer is mè' zijne' nieve' knecht gesteld : hij kent alle werk.

— Verg. *Gesteld zijn gelijk 'nen reiger op 't ijs*, scherts.

GESTERD (uitspr. *gəstärd*, *gəstærd*), **GESTĀRD**, bvw. — Gesternd, met sterren bezaaid, Fr. *étoilé*. 'En klèèr, gesterde locht in de' winter veurspelt vörst. 't Is buiten schoon gestārd.

GESTERKEN, vnw. — Met velen te zamen. We zijn gesterken genoeg om da' werk te doen.

GESTERT (uitspr. *gəstärt, gəstært*), **GESTÄRT**, znw., o. — Gesternte, de steiren, Fr. *les étoiles*. 't Is donker, er is gee' gestärt in de locht.

— Sterrebeeld, Fr. *constellation*. Het gestert van den Hellewagen. Kendegij da' gestert?

GESTOĔBER, znw., o. — Gestuif, stofregen, z. STOĔBEREN.

GESTOĔLT (ook *gəstült*), znw., o. — Gestoelte.

GESTOLEN, verl. dlw. van Stelen.

— Spr. *Ge kunt fijn gestolen worden*, ik lach u wat uit, Fr. *je me moque de vous*. Ik zou veur uw beliefte 'en uur wijd moeten gaan, maar ge kunt fijn gestolen wõrren. Ik dat doen veur hem?! Hij kan fijn gestolen wõrren!

— Bw. Heimelijk, steelsgewijze, Fr. *à la dérobée, furtivement*, Eng. *by stealth*, Hgd. *verstohlen*, bij D. B. *gestolinge*, Loq. *bij stolingen*, Delf., bl. 369, *verstolenlicke*. Wat draagde daar zoo gestolen onder oewe' veurschoot? Hij is verplicht da' werk gestolen te doen, omda' ze 't nie' zouwen zien. « Als of het zijn' verborgen Godt en Godheit eerde in 't heimlijck en *gestolen* ». (VONDEL, XI, 109.)

GESTRAFT, verl. dlw. van Straffen.

— *Me(t) iemand* of *me(t) iet gestraft zijn*, last hebben van iemand of iets, er door geplaagd of gekweld worden. Die mens(ch)en zijn er mee gestraft met dieën deugeniet van 'ne' jongen. Ze is veur heel heur lèven mè' 'ne' zatlap gestraft. Ik ben al vier dagen gestraft met tandpijn. Hij is mee' e kwa' been gestraft.

GESTROKKEN (uitspr. *gəstroĕkkən*). Derde hoofdvorm van Strikken (breien). (Z.-O. der K.)

GESTURVEN. Derde hoofdvorm van Sterven. (K.) Daarnevens GESTÖRVEN en GESTORVEN.

GESUMP, znw., o. — Het sumpen, z. SUMPEN.

GET, znw., v. — Slobkous, Fr. *guêtre*. D. B. Doet oe' getten aan. Lèère(n) getten.

GET, znw., o. en m. — Rosachtige, rotte zelfstandigheid in sommige grachten, beken en putten. (K.) Daar lée' veul get in die gracht. Oe' broek hangt van onder vol get. As er getwater in de bemden loopt, dan blijft de get aan 't gers hangen.

— Sch. heeft ook dit w., doch legt het verkeerd uit.

GETACHTIG, bvw. — Met get in. (K.) Getachtig water. 'En getachtige sloot.

GETAFFEL, GETJAFFEL, znw., o. — Gesukkel, z. TAFFELEN.

GETAMBOER, znw., o. — Het tamboeren, z. TAMBOEREN.

GETAMP, znw., o. — Geklep van klokken. 't Getamp van de klokken. Z. TAMPEN.

GETATER, zw., o. — Gebabbel, gepraat. Z. TATEREN.

GETELD, bvw. — Geacht.

— Verg. *Geteld worden gelijk 'en o in 't cijferen.* Zie O.

GETEN. Samentrekking van *geëten*, gegeten. Hfft.

GETETTER (ook *gətättər*), znw., o. — Het tetteren. Ik verstaan zij' getetter nie'. Z. TETTEREN.

GETEUTER, znw., o. — Z. GETUTTER.

GETGRACHT, znw., v. — Eene gracht waarvan het water veel get bevat. (K.) Er loopt daar 'en vuil getgracht deur mijn wei.

GETIENEN, telw. — Met tienen, tien te zamen.

GETIKKELD, bvw. — Gestippeld, met tikkeltjes, stipjes, puntjes bedekt of bespat, Hgd. *gestichelt.* 'En getikkelde lijn. De eieren van sommige vogels zijn getikkeld.

GETINK, znw., o. — Geklep eener kleine klok, z. TINKEN.

GETJAFFEL, znw., o. — Z. GETAFFEL.

GETJINGEL, znw., o. — Getingel, z. TJINGELEN.

GETJIRP, znw., o. — Getjilp, z. TJIRPEN.

GETOB, znw., o. — Gewoel, z. TOBBEN.

GETOLD, verl. dlw. van Tollen. Z. dat w. Dik getolde rapen. (K.)

GETONKEN (uitspr. *gətoěnkən*). Derde hoofdvorm van Tinken. (Z.-O. der K.) Z. TINKEN.

GETOTTER, znw., o. — Gesukkel, z. TOTTEREN.

GETOUW, znw., o. — Dat w., hetwelk nu nog enkel gebruikt wordt in den beperkten zin van Weefgetouw, Fr. *métier*, beteekende eertijds Getuig, *instrumentum mechanicum*. Die beteekenis heeft het bij ons nog in **Haargetouw** en **Hottergetouw**. Z. die ww.

GETRAMPEL, znw., o. — Het trampelen, getrappel. Z. TRAMPELEN.

GETRANT, znw., o. — Gewandel, z. TRANTEN.

GETREK, znw., o. — Iemand of iets, waarvan de gedaante onfatsoenlijk, belachelijk, vreemd, zonderling is. D. B., R. (Ook in Brab., Hag. en Kl.-Br., z. Sch. en R.) E vies getrek van e ventje. 'En aardig getrek van 'en huis. « Wel wat botte *getrekken* dat wij toch zijn! » (CONSCIENCE. *Hoe men schilder wordt.*)

— *« Strik. » In dien zin geeft Sch. het voor de Kemp.

GETRENSEL, znw., o. — Getalm. Z. TRENSELEN.

GETRÈTER, znw., o. — Geplaag, z. TRÈTEREN.

GETRUGGEL, znw., o. — Het truggelen, z. TRUGGELEN.

GETRUTSEL, znw., o. — Getalm, z. TRUTSELEN.

GETRUUT, znw., o. — Gejok, kortswijl; getalm, z. TRUTEN.

GETSLOOT, znw., v. — Eene sloot met getachtig water. (K.) Ge ziet er zoo vuil uit, hedde in 'en getsloot gelegen?

GETUF, znw., o. — Gespuw, z. TUFFEN.

GETUIG, znw., o. — Hetzelfde als het Holl. Tuig, gereedschap, Fr. *ustensile*, *outil*, *instrument*, *machine*. D. B., Sch., Hfft., Dr. 'En aardig getuig. 't Getuig van 'nen timmerman. De werkman hée' ze' getuig nie' bij.

— Peerdetuig, Fr. *harnachement*. D. B., Hfft. 'Et pèèrd ze' getuig aandoen.

Kil. Ghe-tuygh, *instrumenta*.

GETUITEL, znw., o. — Het tuitelen, z. TUITELEN.

GETUTTER, znw., o. — Gezuig (van kleine kinderen), z. TUTTEREN.

GETWALVEN, GETWELVEN, telw. — Met twaalf, twaalf te zamen, Fr. *à douze*.

GETWATER, GET-WATER, znw., o. — Water dat get bevat. (K.) Get-water is ondrinkbaar.

GETWEEËN, telw. — Met twee, twee te zamen, Fr. *à deux*.

GETWINTIGEN, telw. — Met twintig, twintig te zamen, Fr. *à vingt*.

GEŬLE, vrnw. — Z. GIJLIE.

GEUS, znw., m. — Protestant of andere sectaris, die den katholieken godsdienst niet belijdt.

— Een Roomsch-katholieke, die zijne godsdienstige plichten niet onderhoudt.

— Spotnaam voor eenen aanhanger der liberale partij.

GEUS, bw. — *'En kar geus maken*, de berriën averechts onder de kar doordraaien. (K.) 'En kar geus maken wördt gedaan veur de grap. Ze hebben gisteren nacht ons kar geus gemaakt.

GEUT, znw., v. — Hoeveelheid vocht, die men ineens ergens in of uit giet. D. B., R. (Ook in 't Hag. en Brab., z. Sch.). Giet maar 'en goeï geut azijn in de saus. Hij kreeg 'en geut water op ze' lijf. Daar is 'en goeï geut water gevallen.

— **Iemand de geut geven*, beteekent, volgens Sch., te Hoogstraten Iemand doodslaan.

— Bij smeden, enz. Versch gegoten ijzer, Fr. *fonte*.

GEUTELING, znw., m., zonder mrv. — Bij smeden. Oude, gebroken stukken van gietijzer, Fr. *mitraille*.

*GEUVIK en *JEUVIK, znw., m. — Witvisch, bliek. Sch. geeft dit w. voor Turnhout.

GEUZEKERKHOF, znw., o. — Ongewijde plaats op een kerkhof, waar de Onroomschen begraven worden. Hij is op 't geuzekerkhof begraven.

GEUZELAMBIK, znw., m. — Soort van lambik of straf bruin, zuurachtig bier, dat te Brussel gebrouwen wordt.

GEUZENHOEKSKE(N, znw., o. — Z. GEUZEKERKHOF.

GEUZE-PUT(TE), znw., o. — Belgisch Putte, eene afhankelijkheid van de gemeenten Stabroek en Capellen.

GEUZEPUTTEKE(N, znw., o. — *In 't geuzeputteken gesteken worden*, op ongewijde aarde begraven worden.

GEUZESCHOOL, znw., v. — School waar de godsdienst niet onderwezen wordt. Onder de schoolwet van 1879 werden de gemeentescholen geuzescholen geheeten.

GEUZESCHOOLMEESTER, znw., m. — Onderwijzer in eene geuzeschool.

GEUZESCHOOLMEESTES (klemt. op *es*) znw., v. — Onderwijzeres in eene geuzeschool.

GEUZERIJ, znw., v. — De geuzen, de anti-katholieke partij.

GEVALLEN, w., onp. — Voorvallen, gebeuren, Fr. *arriver*. As 't geviel da' 'k nie' thuis en was, komt dan later nog maar is terug. 't Zou moeten lukken, dat da' zjust zoo zou gevallen.

— Kram. zegt dat het w. in dezen zin niet meer gebruikt wordt. In de prov. Antwerpen wel, evenals in W.-Vl., N.-Br., Hag., Hasp. en Kl.-Br. (Zie D. B., Hfft., T. en R.)

GEVALLIJK, bw. — Toevallig, gevallig, bij geval. D. B. Ik kwam daar gevallijk bij.

GEVANG, znw., o. — Gevangenis, Fr. *prison*. D. B. In 't gevang zitten. De politie brocht 'nen dief naar 't gevang.

GEVANGEN, verl. dlw. van Vangen.
— Verg. *Gevangen zijn gelijk 'en muis in de val.*

GEVASTEN. Derde hoofdvorm van Vasten. Daarnevens GEVAST.

GEVEE, znw., o. — Vee, stalbeesten. (K.) 'Nen boer mè' veul gevee. 'En koei, e kalf en 'en geit is al ons gevee.

GEVEEZER, znw., o. — Het veezeren, z. VEEZEREN.

GEVÉLEN. Derde hoofdvorm van Vijlen. Daarnevens GEVIJLD.

GEVÉLEN, GEVEULEN, vrnw. — Met velen, velen te zamen D. B. Wij waren daar geveulen.

***GEVELTEN**, znw., o., mrv. — « Velderijen of velden ». Sch. kent dat w. toe aan de Kemp.

GEVEN, w., b. — Fr. *donner*. Z. Wrdb.

— Met kracht uit de longen of de keel stooten, Fr. *pousser, jeter*. D. B. 'Ne' schreeuw geven. E gehuil geven. Hij gaf 'ne' zucht.

— Ook van levenlooze zaken. D. B. Da' gaf 'nen bots. 'Et gewèèr gaf 'nen bonk. De deur gaf 'ne' slag. Den donder geeft 'ne' ketter.

— *Geven in iet*, bijdragen in iets met geld te geven, Fr. *contribuer*. D. B. Hij geeft in alle goei werken. Ik geef nie' meer in da' genootschap. Hij héet honderd frang in da' werk gegeven.

— *Geven om iemand* (in vragende en loochenende wendingen), hem beminnen, hem genegen zijn. D. B., R. Sommige kinderen geven weinig om hun ouwers. Die moeder geeft nie' veul om heur kind.

— Zich aan iemand gelegen laten, hem vreezen en ontzien. Die stoute jongens geven niemendalle om hunne' meester. Hij geeft om God of zijn gebod.

— *Geven om iet* (in vragende en loochenende wendingen), niet onverschillig zijn, trek of lust naar iets gevoelen. D. B., R. Hij geeft om geen vermaningen of straffen. Geefdegij veel om vlees(ch)? Ik geef om geene' wijn. Hij geeft er niks om, dat hij gestraft is.

— *Het geeft niet, het geeft er niet aan*, het doet er niet aan, Fr. *cela n'y fait rien*. Of 't koud of heet is, da' geĕft er nie' aan, ik moet altijd buiten werken. Wat geĕft da', da' ge nie' gedaan hèt?

— *Wa(t) geeft mij dat*, wat scheelt mij dat?

— Melk, water, bier, enz. geven. Die koei geĕft goed. Geĕft oe' geit nog? De pomp geĕft nie' meer. Gevet vat nog?

— Verg. *Geven gelijk 'en versche koei* of *gelijk 'en melkkoei*, zeer mild zijn.

— *'t Geeft mij wonder, 't geeft mij geene(n) wonder*, z. WONDER.

— *Het iemand geven*, iemand gelijk geven. Toe! geef 'et hem maar. Ik wil zoolank mee' u nie' krèkelen (twisten), ik zal 'et oe maar geven.

— *Gewonnen geven*, de overwinning toekennen. R., T.

— *Verloren geven*, het tegenovergestelde van *gewonnen geven*.

— *Zooveel als 't geven kan*, versterking. T., R., Kl.-Br. Het règende zooveul as den hemel maar geven kost. Hij liep zooveul hij maar geven kost. Iemand slagen zooveul as de handen geven kunnen. Huilen zooveul as de kèèl geven kan. Hij schreef zooveul as de pen geven kost, enz.

— Gep. w. *Geven en nemen*. Daar kundegij veul aan geven en nemen (dat hangt ten grooten deele van u af). Ge moet kunnen geven en nemen (men moet inschikkelijk zijn).

— Spr. *Iemand iet op zijn brood geven*, z. BROOD.

— *Die geeft wat hij heeft, is wèèrd dat hij leeft*. T.

— *Hij komt uit het land van Kleven, hij houdt meer van hebben als van geven*, hij is houvast, 't is een gierigaard. Z. ook GEEF.

— *Veel beloven en weinig geven doet de zotten in vreugde leven*. R.

— *Van geven krijg-de nijnagels*, wordt men arm.

— *Van gegeven bitjes moeten lèven*, moeten bestaan van 't geen men krijgt. T.

— *Zijn vader is van geven gestorven* of *hij hee(ft) 'nen oom dood van 't geven*, hij is een gierigaard.

— *Is geven 'en eer, hou(d)en is profijt.*

GEVENDEL, znw., o. — Geslenter, z. VENDELEN.

GEVENS-GEVENS, bw. — Zonder eenige vergelding, Fr. *donnant donnant*. R. (Ook in Brab., z. Sch.) Ik heb da' gevens-gevens gekregen.

GEVÈREN. Derde hoofdvorm van Vèren, Fr. *naviguer*. Daarnevens **Gevèèrd**.

GEVEULEN, vrnw. — Z. GEVÉLEN.

GEVEZEN. Derde hoofdvorm van Vijzen.

GEVIEREN, telw. — Met vier, vier te zamen, Fr. *à quatre*.

GEVIJVEN, telw. — Met vijf, vijf te zamen, Fr. *à cinq*.

GEVLAG, znw., o. — Het vlaggen, z. VLAGGEN.

GEVLEEËN (zachte *e*). Derde hoofdvorm van Vleien.

GEVOGELT, znw., o. — Gevogelte.

GEVOLKT, bvw. — *Gevolkt zijn*, voorzien zijn van volk, huisgenooten of werkvolk, om naar behooren een werk te verrichten, eene hoeve te bebouwen, enz. Goed, sterk, genoeg, slecht gevolkt zijn. We moeten te naaste week aan den oo(g)st, en me zijn nie' genoëg gevolkt. Wat wilt dieë sukkelèèr op zoo 'n groote hoef gaan boeren? Hij is er ommers nie' naar gevolkt?

GEVONDEN HEILIGEN, znw., m., mrv. — Eene hofbloem, in de wetenschap *Phlox paniculata* en *maculata*.

GEVONNEN. Derde hoofdvorm van Vijnen (vinden). (K.)

GEVRIENDEN, GEVRINDEN, znw., m., mrv. — Vrienden te zamen. D. B. Wij zijn gevrinden.

GEWAAI, znw., m. — Al de takken, groote en kleine, van eenen waaiboom. D. B. Dieën boom hèet e geweldig groot gewaai.

GEWAAKZAAM, bvw. — Waakzaam, Fr. *vigilant*. 'Ne gewaakzamen hond.

GEWAAKZAAMHEID, znw., v. — Waakzaamheid, Fr. *vigilance*.

GEWAD, znw., o. — Waadbare plaats, ondiepte, groote plas, te midden van eene aardebaan of eenen rijweg (Z. der K.), in 't N. en W. **Zikzak** genaamd.

GEWAFFEL, znw., o. — Het waffelen, z. WAFFELEN.

GEWARIG, bvw. — Waakzaam, sprek. van eenen hond. D. B., T., R., Hfft., Sch. Een gewarige hond is zulk een die, bijzonderlijk 's nachts, begint te bassen, als er iets vreemds of vijandelijks aan huis komt. Onzen hond is gewarig.

GEWARIGHEID, znw., v. — Waakzaamheid (van honden).

GEWASSIG, bvw. — Groeizaam. (**Z.-O.** der **K.**) (Ook in Limb.) Al wat de vruchten wassen doet of waarbij de wasdom vermeerdert, is gewassig. E gewassig weer.

GEWE(D)EN. — Derde hoofdvorm van Weiden en van Wijden. Daarnaast GEWEID en GEWIJD.

GEWEEFSEL, znw., o. — Weefsel. D. B. Katoene' geweefsels.

GEWEERD (scherpe *e*), bvw. — Met weeren in. Geweerde handen. Geweerd hout. Die patatten zijn heelegans(ch) geweerd.

GEWEISTER, znw., o. — Het weisteren, z. WEISTERERN.

GEWELD, znw., o. — Z. Wrdb.

— *Geweld doen*, alle krachten inspannen. M. 't Pèèrd doe' geweld (b. v. bij het trekken van zware vrachten). Die mens(ch)en doen geweld genoëg om hunne' kost te winnen, en toch blijven ze zoo arm as Job.

— *Me(t) geweld iet willen*, het volstrekt willen. M. Hij wilt z'n dochter mè' geweld doen trouwen, en 't meisken héet er geen goesting veur. Hij wilt mè' geweld soldaat wörren.

— Spr. *Geweld ga(at) boven recht; tegen 't geweld is geen recht*. T.

GEWEND, bvw. — *Gewend brood*, brood dat in eieren geweekt en nadien gebakken of tot podding bereid wordt, bij Jong. *verwéjnne broœt*.

Kil. Ghe-wendt broodt, *panis ovis maceratus*, *panis dulcearvis*.

GEWENT, znw., o. — Rond bed op den akker, tusschen twee voren, bij D. B. *gewend*. E land in gewenten ploegen. 'En breed gewent. Tien gewenten koren.

— Te Calmpthout is *gewent* hetzelfde als elders *pand*, een tamelijk breed, plat stuk grond tusschen twee voren. Z. PAND. Een gewent heet aldaar *akker*. Z. AKKER.

— Kil. Ghe-wendte des ackers, *terra versa et aggesta inter duos sulcos*.

GEWENTE, znw., v. — Gewoonte, Fr. *habitude*, *coutume*. D. B., Kil. Hij vloekt meer uit gewente as uit kwaadwilligheid. Dat is mijn gewente niet. Kijven en tieren is zijn gewente. « En tuureluurde en zong by beurt, naer mijn *gewente*. » (VONDEL, XXI, 37.)

— Wordt als bvw. gebruikt voor Naar gewoonte, Fr. *de coutume*. D. B. Ge zij' vruger hier as gewente. 't Was weer dezelfde zaag as gewente. Doeget maar gelijk gewente.

GEWERKT, bvw. — *Gewerkte knoppen*, knoppen, knoopen, Fr. *boutons*, die met de eene of andere stof overtrokken zijn.

GEWERZEL (Kemp. ook *gəwäzzəl*), znw., o. — Werzeling, het werzelen. Z. WERZELEN.

GEWEST, verl. dlw. — Uitspraak van Geweest, in 't N. der Kemp. ook **Gewist**.

GEWEST, znw., o. — Te volgen weg, richting. (K.) Ge ziet hier gee(n) gewest in da' bos(ch). Ik weet hier van gee(n) gewest.

— *Geen gewest weten*, er niets van weten. Hoe laat mag 'et zijn, ik weet van gee(n) gewest. Hoe groot is da' stuk land? Ik weet er gee(n) gewest af.

— *Dat is geen gewest*, dat trekt op niets, beteekent niets.

GEWIETER, znw., o. — Gekweel, Fr. *gazouillement*. 't Gewieter van de vogels. Z. WIETEREN.

GEWIJFD, bvw. — *Hij is gewijfd*, hij heeft eene kwade vrouw.

GEWIJS, bw. — *Gewijs zijn*, gelijken op, den naam verdienen van (in vragende en loochenende wendingen). As hij wa' gedronken héet, is hij geene mens(ch) meer gewijs. Is da' nu 'en lamp gewijs?... Ze brandt gelijk e nachtlichtje.

GEWILLEN. Derde hoofdvorm van Willen. Daarnevens GEWILD en **Gewouwen**.

GEWILLIG, bw. — Ruim, rijkelijk. D. B. Dat is gewillig fijftig frang wèèrd. Daar waren gewillig honderd mens(ch)en.

GEWIN, znw., o. — Het winnen.

— Spr. *'t Eerste gewin is kattegespin*. R. Soms voegt men er bij: *en 't leste gewin gaat het beurseken in*.

GEWIN, znw., o. — Winde, dommekracht, windas, Fr. *cric à vis*. (K.)

GEWIS, znw., o. — Bij schutters. Mik, zekerheid om 't mikpunt te treffen, Fr. *visée*. Houd oe' gewèèr wat hooger, ge hèt dan 'en beter gewis.

GEWISSELD EN GEDRAAID, bw. — Ten volle gelijkend. (A.) Da' meisken is gewisseld en gedraaid heur moeder.

GEWIST, verl. dlw. — Geweest. (N. der K.)

GEWOĔREN, z. GEWÖRREN.

GEWONNEN. Derde hoofdvorm van Wijnen (winden).

GEWONNEN, verl. dlw. — *Ievers gewonnen en geboren zijn*, er geboren zijn en er altijd verbleven hebben. Hij is te Antwerpen gewonnen en geboren. Ik ben in dat huis gewonnen en geboren.

— *Gewonnen, verloren*. Ze waren aan 't vechten, gewonnen, verloren (zooveel ze maar konden.)

GEWOON (scherpe *o*), bvw. — Gewoon, Fr. *ordinaire*.

GEWOONELIJK, bw. — Gewoonlijk, Fr. *ordinairement*.

GEWÖRMT (uitspr. *gəwörrəmt*), znw., o. — Gewormte.

GEWÖRREN en in sommige streken **GEWOĔREN**. Derde hoofdvorm van Wörren (worden).

GEWOUWEN. Derde hoofdvorm van Willen. Daarnevens GEWILD en Gewillen.

GEWREIL, znw., o. — Het wreilen, z. WREILEN.

GEWRONGEN (in 't Z. en W. *gəvroĭngən*), verl. dlw. van Wringen.

— *Zijn eigen gewrongen hou(d)en*, zich koes houden, zich stilhouden. Houdt oe maar gewrongen : ginder is de meester.

— Bij T. en R. bet. het *sich geslolen houden*.

GEWROOK, **GEWRUĔK**, znw., o. — Het wrooken, z. WROOKEN.

GEZAAG, znw., o. — Verdrietig gepraat, gezannik. Scheed er uit mee' oe' gezaag. Ik wier' ze' gezaag beu.

GEZABBER, znw., o. — Het zabberen.

— Aanhoudend stofregenen. Da' gezabber houdt nie' op. Z. ZABBEREN.

GEZE(D)IG, bvw. — Z. GEZEEG.

GEZEED (zachte *e*) en in 't Z. der K. **GEZÈÈD**. Derde hoofdvorm van Zeggen. Hfft.

— *'t Is nie(t) gezeed*, z. ZEGGEN.

GEZEEG (zachte *e*), **GEZE(D)IG**, bvw. — Zedig, stil, vreedzaam, rustig, Fr. *modeste*, *tranquille*, *passible*. E gezeeg meisken. Kind, zijt is gezeëg.

— Mak, tam, gedwee. (Ook in Limb.) E gezeeg pèèrd.

Kil. Ghe-sedigh, *modestus*, *tranquillis*, *placidus*.

— Verg. *Zoo gezeeg als e lammeken*.

GEZEEVER, znw., o. — Het zeeveren, z. ZEEVEREN.

GEZEG, znw., o. — Gezegde. Dat is 'en aardig gezeg. Dat is gee(n) gezeg veur 'nen deftige' mens(ch).

— Mare, gerucht, praatje. 't Gezeg is da' ze gaat trouwen. 'Et gezeg guat dat hij dood is.

— Het zeggen. Ge kunt op 't gezeg van de mens(ch)en geene' staat maken.

GEZEKEN. Derde hoofdvorm van Zeiken. Daarnaast GEZEIKT.

GEZELSCHAP, znw., o. — Gezel, gezellin. T., D. B. Hij had ze' gezelschap bij (zijn lief, zijne vrijster.)

GEZEMEL, znw., o. — Het zemelen, z. ZEMELEN.

GEZESSEN, telw. — Met zes, zes te zamen, Fr. *à six*.

GEZET, verl. dlw. van Zetten.

— Van zekeren ouderdom, de jongelingsjaren voorbij, R. en van daar Bedaard, ernstig, kalm, bezadigd, in welke laatste bet. het ook

b" Kram. en V. D. voorkomt. Ik ben liever bij gezette mens(ch)en as bij die jonge mannen. E meiske van gezetten ouderdom.

— Vast, sprek. van het weder. 't Is gezet weer. Het weer is gezet.

— *Wijd gezet zijn*, de dood nabij. De zieke is wijd gezet.

— Bijna op. Me' geld is wijd gezet. Ons brood is wijd gezet.

GEZEVENEN, in 't N. der Kemp. **GEZEUVENEN**, telw. — Met zeven, zeven te zamen, Fr. *à sept*.

GEZICHT, znw., o. — Z. Wrdb.

— Verg. *E gezicht gelijk e sauspanneken, gelijk 'en elfurenlijk, gelijk den H. Octus*, bedrukt, deerlijk; *gelijk 'en verrimpelde pèèr, gelijk 'ne voozen appel*, gerimpeld; *gelijk 'nen afgelekten boterham* of *gelijk 'en afgelekt broôken*, bleek; *gelijk 'en volle maan*, dik, vol.

— *E gezicht trekken*, verbaasd opzien. Dieë trok e gezicht, as ek 'em da' vertelde!

— *Zij(n) gezicht hou(d)en*, zwijgen. T., R. Houd oe' gezicht!

— *Gezicht hebben*, toonen, goed voorkomen. T., R. Dat huis hée' weinig of gee(n) gezicht. Dees kasteeltjen héet 'en beter gezicht als 'tgeen.

— *Veur 't gezicht van de mens(ch)en*, om van de menschen gezien te worden, voor 't oog van de wereld. T., R.

— Spr. *Op zij(n) gezicht naar huis komen*, zonder toelating (van soldaten gezeid). In Zuid-Oost-Vl. heet dat *op zijn haar naar huis komen*.

GEZIEN, verl. dlw. van Zien.

— *Gezien zijn veur*, verplicht zijn eene zekere som te betalen of uit te geven. T., R., Kl.-Br. Ik ben weeral gezien veur tien frang. As ge zoo e reisken doet, dan zijde seffens veur 'en dertig frang gezien.

GEZING, znw., o. — Aanhoudend gezang. T., R., Kl.-Br. Da' gezing begint mij schoon te vervelen.

GEZJERD, GEZJARD, verl. dlw. van Zjerren, zjarren, bij D. B. *gezèerd*.

— *Gezjerd zijn met*, geplaagd of gekweld zijn met iemand of iets, last hebben van iemands tegenwoordigheid. Ik wil mè' gee' vremd volk meer gezjerd zijn. We zijn alle avenden met dieë' zageman gezjard. Zijdegij ook mè' muizen gezjerd? Wij zijn langen tijd mè' soldaten gezjard geweest. Als ge nie' gèren met die vogels gezjerd zijt, waarom doede ze dan nie' eweg?

Z. ook ZJÈREN.

GEZJERS, GEZJARS (Kemp. ook *gəzjäs*), znw., o. — Beslag, Fr. *embarras*. Veul gezjars maken. Maakt maar zooveul gezjers niet, of ik smijt oe aan de deur. Dieën beslagmaker mè' ze' gezjars! Hij héet te veul gezjers over hem.

GEZOIEN. Derde hoofdvorm van Zoien (zieden).

— Gep. w. *Gezoien en gebra(d)en*, z. GEHOUWEN EN GESLAGEN. (A.) R. Hij zit daar gezoien en gebra(d)en.

GEZOND, bvw. — Fr. *sain.*

— Verg. *Zoo gezond als 'ne visch, als 'ne visch in 't water.*

— *Gezond van herte*, z. HERT.

— *Gezond werk*, gezonde toestand. Is 't nog gezond werk? (zijt gij nog gezond, vaart gij nog goed?) Hfft.

GEZONDHEID, znw., v. — Fr *santé.*

— Spr. *Gezondheid te koop hebben*, in eenen bloeienden staat van gezondheid zijn.

GEZWAAI, znw., o. — Z. GEZWAD. (Hier en daar in de Kemp.)

GEZWAD, znw., o. — Streep gras, die de maaier bij elken zwaai der zeisen achter zich laat, Fr. *andaine.* Daarnevens **Zwad.**

GEZWADDER, znw., o. — Het zwadderen, z. ZWADDEREN.

GEZWAFFEL, znw., o. — Gewaggel, z. ZWAFFELEN.

GEZWALP, znw., o. — Het zwalpen, z. ZWALPEN.

GEZWANSEL, znw., o. — Het zwanselen, z. ZWANSELEN.

GEZWIJMEL, znw., o. — Het zwijmelen. Het gezwijmel van 'nen dronkaard.

GEZWOREN, verl. dlw. — *Gezworen kameraden*, onafscheidbare vrienden. Zij zijn gezworen kameraden (men vindt ze altijd bij elkander.) M.

GIBBEREN, w., o. — Hetzelfde als Gabberen. Z. ald. Wa' zitte daar te gibberen?

— Gep. w. *Gibberen en gabberen*, aanhoudend gabberen.

— Afl. *Gibberèèr, gegibber.*

GICHELÈÈR, CHICHELÈÈR, znw., m. — Iemand die gichelt.

GICHELEN, Kemp. **CHICHELEN**, w., o. — Op eene dartele en gekkelijke wijze lachen; aanhoudend en met een scherp keelgeluid lachen. Da' vrouwvolk zit daar ondereen te gichelen. Houdt op mè' chichelen.

— De Wrdb. vertalen *giechelen, giegelen* door *ricaner, rire en cachette.* — In N.-Holl. bet. *giggelen* gillend lachen. (Z. BOUMAN. *De Volkstaal in Noord-Holland*, 33.)

— Afl. *Gichelèèr, gegichel.*

GICHELKONT, CHICHELKONT, znw., v. — Vrouw die veel gichelt.

GICHT, znw., v. — Zenuwachtige beving der ledematen, Fr. *tremblement sénile, nerveux* (A.), in de Kemp. **Dicht** genaamd. Ou' mens(ch)en krijgen de gicht. De gicht hebben in zijn handen.

— Het Hgd. *Gicht* bet. Jicht.

GIELE(N, znw., m. — Michiel.

GIEPGAAP, znw., m. — Gaper. Wa' veur 'ne giepgaap staat daar te gapen?

Raadsels:

Daar zat 'ne *giepgaap* op 'en heilig huis,
Hij zag 'ne' woelhaan mee' 'en krabbemuis.
(*Eene kraai zat op de kerk en zag een peerd met eene eg.*)

Daar zat 'ne *giepgaap*
Boven in 'ne' gerresnaap
En hij zag zoo diep Frankrijk in,
Dat hij 'en dink zag mee' 'en èèrdkrab aan ze' gat.
(*Eene kraai zat in eenen boom en zag een peerd en eene eg.*)

GIER, bvw. — Gierig, Fr. *avare*. (Z.-O. der K.) (Ook in Limb. en Brab., z. Sch.) Hij is geweldig gier. E gier wijf. « Maer Wolfaert veel te *gier* en vreemt van medelijden. » (VONDEL, II, 171.)

GIERHONGER, znw., m. — Geeuwhonger, Fr. *faim-valle*. (Z.-O. der K.)

GIERIG, bvw. — Z. Wrdb.

— *Hij is zoo gierig, dat hij brandt*, hij is uit der mate gierig.

GIERIGHEID, znw., v. — Fr. *avarice*.

— Spr. *De gierigheid bedriegt de wijsheid*, men doet zich zelven schade met gierig te zijn. T., R., Kl.-Br.

— *Iedere stuiver brengt zijn gierigheid mee*, hoe rijker, hoe gieriger. T., R., Kl.-Br.

— *Branden van gierigheid*, uit der mate gierig zijn. Da' wijf brandt van gierigheid.

GIETEN, w., b. — Z. Wrdb.

— *Water gieten*, regenen dat het giet, Fr. *pleuvoir à verse*. D. B. Het règent nie', maar 't giet water. We waren nog maar pas in 't veld, of 't goot water.

— *Mörtel gieten*. Bij plafonneerders. Levenden kalk blusschen in eenen bak en met water doorwerken, en dan door vlecht- of traliewerk laten afloopen in eenen anderen bak, zoodat er het gruis van uitblijft, en eindelijk met zand en haar vermengen om tot plaastering te dienen, Fr. *couler de la chaux, sasser du plâtre*. D. B.

GIEZEN, w., o. — Gapend zitten of staan kijken, Eng. *to gaze*, Zw. *gasa*, bij D. B. *guwen*. (Z. der K.) Nu staan wijlie hier schoon te giezen.

— Begeerige blikken werpen op iets (Z. der K.). T. Geeft den hond e stuksken brood, hij zit er al zoolank op te giezen.

Kil. Ghieren, ghiersen, *avide petere, inhiare*. Bij D. B. is *gijzen* loeren, Fr. *espionner*.

GIGO (klemt. op *go*), znw., m. — Borrel, druppel. (A.) Hij héet te veul gigo's gepakt.

GIJ, vrnw. — Z. Wrdb. Daarnaast, als 't w. niet den nadruk heeft, *ge*. Enclitisch *de* en, met nadruk, *degij* (z. die vormen). — Datief en Accus. *oe*. Daarnaast, als het w. den nadruk heeft, *ou*, *au*, *è*. Ik heb oe nie' gezien. Hij zal 'et oe zeggen. Is dees van au? Ze riepen over ou. Ik kom morgen bij è. — In 't meerv. *gellie*, *göllie* (gijlie), enclit. *degellie*, *degöllie* (degijlie). Gellie moet hier blijven. Komdegöllie dezen avend nie'? — Dat. en Acc. *ellie*, *öllie*. Wij hebben ellie daar gezien. Is da' geld van öllie? — *Ellie*, *öllie* kan ook bijv. w. zijn. Ellie moeder is hier. Waar is öllieën (öllen) hond?

GIJLIE, GIJLE(N, GELLIE, GELLE(N, GÖLLIE, GÖLLE(N, vrnw. — Z. GIJ.

GILLEN, *gol* en *gou*, *gegollen* en *gegouen*, w., o. — Gelden, weerd zijn, Fr. *valoir*. (K. en Lier.) Het graan gilt ne meer den dag van vandaag. Hoeveel gol de boter? Zij gou verle(d)en Vrijdag 70 centen.

GILLIAM, znw., m. — Willem, Fr. *Guillaume*, Eng. *William*.

GINA, znw., m. — Kina, koortsbast. Gina nemen tegen de kòrts.

GINDER, bw. — Z. Wrdb.

— Vormt eenige samenstellingen, die in de Wrdb. niet voorkomen. *Ginderachter* (ginds geheel verre weg), *ginderboven* (ginds in de hoogte), *ginderhennen* (ginderheen), *ginderoechter* (versterking van *ginderachter*, heel in de verte, K.), *ginderonder* (ginds in de laagte), *ginderveur* (ginds niet heel verre), *ginderwijd* (ginds in de verte). T., R., Kl.-Br.

— *'t Is maar ginderhennen*, maar zus en zoo, niet al te wel. 't Is maar ginderhennen met de' zieke. Hoe gaget mee' u? Wel, zoo maar ginderhennen.

GINDERE, bw. — Ginder (W. der K., vooral bij kinderen.) Ga naar gindere. Ik kom van gindere. Wordt enkel gebruikt als een voorz. voorafgaat, anders zegt men *ginder*.

Vrgl. DARE, HIERE, WARE.

GINK. Tweede hoofdvorm van Gaan. Hfft. Daarnevens GING, **Gong** en **Gonk**.

GIPPEN, w., o. — Hetzelfde kinderspel als elders Stuiken (Lier). Z. STUIKEN.

GIPS, GISP, znw., v. — Dunne roede. (K.) D. B. Iemand van de gips geven. Er over slagen mee' 'en gips. — Dit w., hetwelk hier veel gebruikt wordt, is volgens Kram. verouderd.

GIPS, GISP, znw., v. — Hoeveelheid water die ineens geworpen wordt. D. B. 'En gips water. Geeft dieë' plager van 'ne' jongen 'en gips water in ze' gezicht.

GIPSEL, GISPEL, znw., m. Dunne roede of twijg. T. (K.) Aan de haag staan lange dunne gipsels.

GIPSEN, w., onp. — Hard regenen. Het begost me daar te gipsen!

— B. Met water werpen. Gipst wa' water over den bleik.

GIS, znw., m. — Gist, Fr. *levure*. (K.)

GIST (Kemp. *gis*), znw., m. en niet v. — Fr. *levure*. D. B., T., J., Kl.-Br. (Ook in Twenthe, z. G.)

GISTBIER, znw., o. — Bij brouwers. Bier dat, onder het gisten, van de tonnen in het gistvat zijpelt, Fr. *levure*, *rocher*.

GIS(T)KIT, znw., v. — Blikken kan of stoop, met een scheel en een hengsel, waarin men gist haalt bij den brouwer. — Z. KIT.

GISTKRÈMER, znw., m. — Iemand die in gist doet, met gist leurt. (K.) T.

GLASBREKER, znw., m. — Bij glazemakers. Een ijzeren lemmer met twee of drie kerven, om het glas te brijzelen, bij Krzm. *gruisijzer* en bij D. B. *greusijzer* genaamd, Fr. *grésoir*, *grugeoir*, *cavoir*.

GLASREK, znw., o. — Bij glazemakers. Vierkante rooster van houten riggeltjes, met een bakje onderaan, waarin het glas, de hamer, de stopverf, enz. gelegd worden, Fr. *panier de vitrier*.

GLATTIG, bvw. — Z. GELATTIG.

GLAZEMAKER, znw., m. — Naam van een insect met lange pooten en vliesachtige vleugels. 't Is de Langpootmug, Lat. *Tipula obracea*. Men vindt die insecten dikwijls aan de ruiten zitten; vandaar hun naam.

Ook **Horlogiemaker**.

— In sommige streken geeft men dien naam ook aan de Waterjuffer, Fr. *demoiselle*, *libellule*.

GLAZEN (uitspr. *gəlasən*), bvw. — Fr. *de verre*.

— *Glaze(n) pataten*, slechte aardappelen, hard en eenigszins doorschijnend gelijk oud, doof glas.

GLEIWERK, GELEIWERK, znw., o. — Vaatwerk van fijne, witte aarde met tinasch verglaasd, Fr. *faïence*, bij D. B. *gleiersweerk*. Gleiwerk is geen porselein. Tellooren en potten van gleiwerk.

GLOEIENDIG, GELOEIENDIG, GLOEIIG, bvw. — Gloeiend. Hflt. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Gloeiendig heet. Gloeiig ijzer. « Zoo schroeymen u het heit met *gloeyendige* tangen. » (VONDEL, III, 51.)

GLORIËEREN, w., o. — Juichen, over iets verheugd zijn, zege kraaien, jubelen, zich verhoovaardigen. (Ook in 't Mdnl., z. OUDEMANS). Nu gloriëeren die mannen, omda' ze in de kiezing gewonnen hebben. Over iet gloriëeren. Gloriëert maar niet te gauw, jongen : 't moest eens verkeerd uitvallen!

GLORIËT, znw., v., vrklw. *gloriëtteke(n.* — Priëel, looverhuisje, Fr. *berceau, gloriette.* E gloriëtteken in den hof. In e gloriëtteke zitten.

GLORIEUS, bvw. — Verwaand, hoogmoedig. 'Ne glorieuze zot (een verwaande kerel). Ik kan 'em nie' verdragen, omdat em zoo glorieus is.

— Bw. Geheel en gansch. T., R. Hij héet daar 'en heel talloor pataten glorieus in z'n botten geslagen.

— Waarlijk, mooi, ferm. Ik meinden 'em aan ze' werk te vinden, maar hij zat daar glorieus op 'ne' stoel te slapen.

GÖBBELEN, w., o. — Overgeven, braken, Fr. *vomir.* (Ook in Brab. z. Sch., bij G. *gobbelen*, en bij Jong. *gùbbele.*) Hij begost te göbbelen. Weinig gebruikt; men zegt meest *kotsen.*

Kil. Gheubelen, gubbelen, gobelen, *vomere.*

GOD, znw., m. — Fr. *Dieu.*

— Men gebruikt *Gods* (ook *Guds* en *Goëds* uitgesproken), in eenige zegswijzen ter versterking. Hoe is 't Gods meugelijk! De jager hée' vandaag gee(n) spier Gods (volstrekt niets) geschoten. Ik had er van God geen erg in (volstrekt geen erg.)

— *Kind Gods*, iemand die nog de kinderjaren niet uit is. T. Zoo 'en bedroefd kind Gods spreëkt al van gaan te trouwen!

— *Mijn ziele Gods*, soort van eed. T. 't Is m'n ziele Gods toch nie' waar!

— *Gods christene zielen! God lieven tijd, God lieven Heer Deezes!* uitroepen van verbazing.

— *Och Gottekes!* och God, Fr. *mon Dieu!*

— *Hoe is 't Gods meugelijk! hoe is het in de wereld van God meugelijk!* hoe kan het zijn!

— Spr. *Iet vertellen aan God en alleman*, aan iedereen.

— *Van God noch zijn gebod weten*, ongodsdienstig leven. R.

— *Zij is van den « God zegene ons » bevrijd*, zegt men van een meisje, dat niet heel schoon of niet heel leelijk is. (Lier.)

— *Gods oogen uitsteken*, in weelde klagen.

— *'t Is God geklaagd*, 't is zonde, 't is schande, 't verdient afkeuring.

— *Ieder veur zijn eigen en God veur ons allen*, spreuk der baatzuchtigen. R.

— *Zij maar goeie God en eët maar gèren vlaaien*, wees maar veel te goed en laat alles maar gaan.

— *Iet God en de(n) meulder laten schee(de)n*, eene zaak onbeslist laten.

— *God schept den dag en ik gaander deur*, z. DAG.

— *Leven gelijk God in Frankrijk*, leven zonder kommer of zorg. R.

— *Gods water over Gods dijk laten loopen*, zich over niets bekommeren.

— *De tweede God*, de mest in den akker.

GODGANS(CH), GODGANS(CH)IG, bvw. — Versterking van *gansch.* Het héet de' godgans(ch)en dag geregend. M.

GODGENADE, tw. — Z. GODSGENADE.

GODS(CH) en GODS(CH)IG, bvw. — Van God.
— Dient tot versterking. Hij doet de' gods(ch)en dag nie' as klagen en zagen. Het héet de' godsigen dag nie' gedaan as hagelen en regenen.
— *In Gods(ch)en name*, in Gods naam. Doet dat toch in Gods(ch)en name niet!

GODS(CH)IG, bvw. — Z. GODS(CH).

GODSGENADE, GODGENADE, GODSGENAAI, GODGENAAI, GODSGENADIG, tw. — Uitroep van verbazing. T. Wel Godsgenade toch! wa' zulle me nog hooren! Wel Godsgenadig toch!

GODSGENADIG, bvw. — Zeer groot, zeer fel. T. 't Is 'ne godsgenadigen bedrieger. Hij kan toch zoo godsgenadig vloeken, dat 'et schand is.

GODSJEU(G)DIG, GOĔDSJEU(G)DIG, bvw. — Grondig, geheel, Fr. *entier*. Ik heb daar 'en godsjeudige uur moeten wachten. Hij héet de' goĕdsjeugdigen dag niemendallen uitgezet (verricht).

GODSLAMP, znw., v. — De lamp die altijd brandende voor het H. Sacrament hangt. D. B., Sch., T., R.

GODSPENNING, GOĔDSPENNING, znw., m. — Geld dat eene meid of een knecht ontvangt, wanneer zij zich ergens verhuren, Fr. *arrhes*.

GODSWIL, bw. — *Om Godswil*, voorniet. T. Ge moet dat om Godswil nie' doen.
— *Om Godswil gaan*, gaan bedelen. T., bij Kil. *om Gode bidden, om Gode gaen, om Godts wille bidden.*

GOĔBE(N, znw., m. — Slokker, zwelger, zuiper. (K.) Dieĕ goĕben hée' nooit nie' genoeg.

GOĔBER, znw., m, — Stroot, keel, kraag. (N.-O. der K.) Iemand bij zijne' goĕber pakken.

GOĔBER, znw., m. — Z. GOĔRS.

GOĔBEREN, w., o. — Z. GOĔRZEN.

GOED, bvw. — Fr. *bon*. Verbuiging: Ne goeie vader. 'En goei moeder. E goe' kind. E goed huis. Goei menschen.
— Verg. *Zoo goed als brood*, uitnemend goed.
— Gegoed, welhebbend, Fr. *aisé, fortuné*. Hij is mee' 'en goei boeredochter getrouwd, en hij was al goed van zijn eigen. Die mens(ch)en zijn goed.
— *Er goed veur zitten*, gegoed zijn, fortuin hebben. Ze' vader zit er goe' veur.
Zoo ook *er slecht veur zitten.*
— *Goed op iemand zijn*, geen vijardschap tegen hem hebben. Hij is langen tijd kwaad op mij geweest, maar nu is em weer goed.

— Wel te pas. Vader is nie' goed. Ik ben nie' al te goed.

— *In zijne(n) goeie(n) zijn*, in zijne goede luim zijn.

— *Te goed doen*, wedergeven, de schade vergoeden. (Ook in Brab. Hag. en Limb., z. Sch.) Ge moet mij de 20 frang te goed doen, die ge mij afgetruggeld hèt.

— *Te goed hebben*, te trekken hebben. Ik heb van u nog 10 frang te goed.

— *Veur goed spelen, veur de(n) goeie spelen*, voor geld spelen. T., R. Zoo ook *veur kwaad spelen*.

— *Te goei*, goed, gelijk het behoort. T., R. Doet dat is te goei. Dieën brief is niet te goei geschreven. 't Is te goei.

— *Te goei komen*, in goeden toestand komen. T. Zij maar gerust, alles zal nog wel te goei komen.

— *Maar te goei*, gevolgd van een telw. Ten hoogste. R. Dat is maar te goei 'en uur van hier. Dat hèe' maar te goei vier frang gekost.

— *Iemand veur iet goed kennen* (klemt. op *goed*), hem voor iets bekwaam achten.

— *Zoo goed als*, bijna. Hij is zoo goed as dood.

— *Iet doen op goed valle 't uit*, op goed geluk af. T.

— *Da(t) was me goed*, zegswijze die veel in vertelsels voorkomt. T.

— Spr. *Alle goei dingen bestaan in drij*. T.

— *Veel te goed is half zot*, al te goed is buurmans gek. T.

— *'t Is goed als 't goed uitvalt*. T., R.

— *Heer van goe(d) lèven*, iemand die niet behoeft te werken en er goed van leeft.

— Groot, ruim. Ik heb daar 'en goei honderd frang veur betaald. Dat is gebeurd over 'en goei drij weken. Da' kan 'ne' goeie' kilo wegen, maar meer niet.

— *Ge zij(t) 'ne goeie* zegt men tot iemand die te veeleischend is. Ge zou' 'et grootsten en het beste willen hebben, ge zij' 'ne goeie, gij!

— *De Goede week is bijna altijd 'en kwade* (omdat het dan doorgaans slecht weer is).

GOED, znw., o. — Fr. *bien*.

— Kleerstof. Sterk goed. Dat is goe goed. Goed koopen veur 'en nief kleed.

— Landgoed, buitengoed, Fr. *campagne*. D. B. In de' zomer woont i op ze' goed.

— *Zwart goed*, eigendom die eertijds aan kerk of klooster toebehoorde, en door de Franschen aangeslagen en verkocht werd. D. B.

— *Geen, niks, veel* en *weinig* eischen *goed* in den genitief. Nie' veul goeds. Weinig goeds. Niks goeds. Volstrekt gee(n) goeds.

GOEDEKOOP (uitspr. *goeiəkoop*), bvw. en bw. — Goedkoop. B.

— Men maakt geen onderscheid tusschen *goeiekooper* en *beterekoop*. Da' lijverd is goeiekooper of beterekoop as dees.

— Spr. *Goeiekoop is altijd dierekoop*. M.

GOEDEMANNENRAAD, znw., m. — Fr. *conseil des prud' hommes.*

GOEDENDAG (uitspr. *goĕiəndach*), znw., m. — Fr. *bonjour.*
— Gep. w. *Zonder goedendag of goedenavend te zeggen*, zonder groeten. Hij is vertrokken zonder goeiendag of goeienavend te zeggen.
— Groetenis, groeten, Fr. *compliments.* Zegt oewe' vriend 'ne' goeiendag van mij. Doe ze thuis 'ne' goeiendag.

GOE(D)GEEFS(CH), bvw. — Mild, die gemakkelijk geeft (**A.**) Zou er iet van hem los te krijgen zijn? Ik denk 'et wel, hij is nogal goe(d)geefs(ch).

GOEDHOU(D)EN, w., b. — In goeden staat behouden, bewaren, Fr. *conserver.* Ge zult da' vlees(ch) nie' lank goedhouwen.
— Wdrk. Goed gezond, in welstand blijven. Dieë man houdt 'em goed, al is hij nie' jonk ne meer. *Houd u goed*, zegt men tot iemand bij 't afscheid nemen.
— O. Bewaard worden, Fr. *se conserver.* Die appelen houwen heel de' winter goed.

GOEDMOEDIG, bvw. — Goedaardig, zachtzinnig. 'Ne goedmoedige mens(ch). 'Ne goedmoeiige jongen.

GOĔDS, znw., m. — Uitspr. van *Gods*, in sommige zegswijzen.

GOĔDSHUIS, znw., o. — Godshuis, Fr. *hospice.*

GOĔDSJEU(G)DIG, GOĔDSPENNING, z. GODSJEU(G)DIG en GODSPENNING.

GOEDVINDEN, Kemp. **GOEDVIJNEN**, w., b. — Te goed houden. T., R., Kl.-Br. Ik zal, dat ek van u nog te trekken heb, wel goevinden.
— Spr. *Ge kunt nie(t) hebben en goedvinden.*

GOEDZAK, znw., m. — Iemand die veel te goed is.

GOEI, bvw. — Z. GOED.

GOEIEKOOP, bvw. en bw. — Z. GOEDEKOOP.

GOEIEN, w., b. — Gooien, Fr. *jeter.*

GOEIVROUW, znw., v. — Vroedvrouw, Fr. *sage-femme, accoucheuse.*
Wegens het verschil tusschen *bakel* en *goeivrouw*, z. BAKEL.

GOENSDAG, znw., m. — Woensdag, Fr. *mercredi* (**A.** en **Z.-O.** der **K.**), Kil., R., bij G. *Gonsdag.* (Ook in 't Mdnl., z. OUDEM., II, 709.)

GOĔRS en **GOĔS**, znw., v. — Een beenen, looden of houten schijfje of een langwerpig dun houten plankje, met twee gaten doorboord, waar eene koord doorsteekt, wier uiteinden aan elkander geknoopt zijn. De kinderen houden die koord op den duim van de eene en

den wijsvinger van de andere hand, draaien ze in elkander en trekken er vervolgens mee, en de goërs die er aan hangt, laat een ronkend geluid hooren.

— In sommige streken geeft men dien naam ook aan een speeltuig, bestaande uit een houten stokje, aan beide uiteinden gescherpt, waar men met eenen stok op slaat, elders **Kies**, **Klinkaard** en **Pop**, en bij D. B. *gorze* geheeten.

GOĔRZEN en **GOĔZEN**, w., o. — Een snorrend of een stroomend geluid geven, gutsen, Eng. *to gush*, bij G. *gûzen*, Mdnl. *goysen* (z. OUDEM., II, 712.) Al wat rap door de lucht vaart, goërst. 'Et règent dat 'et goëst. De pijl goërsde deur de locht. 'Et bloed goërsden uit de wond. De règen goësde deur de locht. Bij M. bet. *goezen*, met geraas vloeien. Z. ook GUIZEN.

— Het ronkend geluid van de goers.

— Afl. *Gegoërs*.

GOĔS, znw., v. — Bij timmerl., blokmakers, enz. Guts, holle beitel, Fr. *gouge*.

— Bij schoenmakers. Overgekruld mes, dat in eenen hecht zit en dient om peggen of houten pinnen uit te trekken.

GOĔS, znw., v. — Z. GOËRS.

GOĔSTING (ook *güsting* uitgespr.), znw., v. — Trek, lust, begeerte, T., R., bij D. B. *goeste*. Ik heb geen goesting om te eten. Zieke mens(ch)en hebben somwijlen al aardige goestingen. Heddegij geen goesting om daar naartoe te gaan ? « Men zou zeggen, dat gij *goesting* hebt om te weenen, Annah ! » (CONSCIENCE. *Wat eene Moeder lijden kan*, 1.)

— Verlangen. T., R. Iemand zijn goesting laten doen. « Zijne ouders lieten hem zijne *goesting* doen ». (CONSCIENCE. *De Plaag der dorpen*.)

— Toestemming, wil. T., R. Hij is daar mè' zijn volle goesting niet. Gij doet da' werk tegen oe' goesting.

— Bekomst. T., R. Zijn goesting eten. Ik zal niks meer nemen : ik heb mijn volle goesting.

— *Op de goesting van*, op de wijze van, Fr. *à la façon de*. T. Dat huis is op dezelfde goesting gebouwd as da' van onzen börgemeester. Oewen hoed is op de goesting van de' mijne, uitgenomen dat hij wat hooger is.

— *Op de eerste goesting*, geweldig, bovenmate. Het règent op de eerste goesting. Hij kan vloeken op de eerste goesting.

— *Van de eerste goesting*, buitengewoon. 'Ne zatlap van de eerste goesting.

— Spr. *Goesting is koop*, wat men geerne ziet, koopt men. *Goesting is koop, zee den duvel, en hij pakte de(n) schouwvèger bij zijne(n) kop.* (A.)

— *Me(t) ieders goesting gaat alles van de mer(kt)*.

GOĔZEN, w., o. — Z. GOËRZEN.

GOL. Tweede hoofdvorm van Gillen (gelden). Daarnevens **Gou**.

GOLF, znw., m. en niet v. — Fr. *golfe*.

GÖLLIE, GÖLLE(N, vrnw. — Z. GIJLIE.

GOM (in 't Z. en W. *goëm*), znw., m. en niet o. — J.

— **GOM** (in 't Z. en W. *goëm*). Uitgang in vele plaatsnamen, voor het geschrevene *gem*, *ghem*. *Wijnegom*, *Eulegom*, *Broechom*, *Ommelegom* (Wommelgom), enz.

GOMMER, znw., m. — Verkorting van Gommarus.

GONG en **GONK** (in 't Z. en W. *goëng*, *goënk*). Tweede hoofd vorm van Gaan. Daarnaast GING en GINK.

GOOF. Tweede hoofdvorm van Geven. (**Z.-O.** der **K.**)

GOOR (scherpe *o*), znw., o. — Lage, drassige heidegrond. Dat w. wordt weinig of niet meer gebruikt als gemeene naam, maar komt als plaats- of gelegsnaam veelvuldig voor. Talrijke moerassige plaatsen in de Kempen heeten *Het Goor*, b. v. *Sint-Job-in-'t Goor* (een dorp in 't kanton Zandhoven), *Heist-Goor* (een gehucht onder Heist-op-den-Berg), *Gooreind* (onder Wuustwezel), *Goor* (onder Kasterlee), *Goorkant* (onder Kessel en Nijlen), *Hamgoor* (onder Bouwel), *Witgoor* (onder Desschel), enz.

— Bij Sch. is *goor* 1° laagte, delling; 2° moeras, ven, met biezen en riet bewassen.

Kil. vertaalt *goor* door *limus*, *lutum cœnum; sordes ædium; terra nova*; *palus*, *locus paludosus*.

GOOT, znw., v. — Fr. *égout*.

— Spr. *Iemand deur de goot sleuren* of *sleipen*, hem belasteren, kwaad van hem spreken.

— Bij mulders, z. MÈÈLGOOT.

GOOTLIJST, znw., v. — Bij timmerl. Platte band in de kroonlijst, dienende om den regen buiten het gebouw te doen vallen, Fr. *larmier*, *mouchette*.

GORDIJN, znw., v. — Fr. *rideau*.

— Spr. *Achter de gordijn zitten*, een ander iets doen uitvoeren, terwijl men zelf zich verdoken houdt om buiten de zaak te blijven.

GORDIJNGERD, GORDIJNGARD, znw., v. — IJzeren of koperen roede, waarover eene gordijn schuift, Fr. *tringle*.

GÖRDING, znw., v. — Bij timmerl. In 't algemeen Waterpas liggende ribbe of lang stuk hout, dienende om andere stukken te verbinden, en liggende dwars over hunne lengte, Fr. *ventrière*. D. B. De lange stukken hout, die horizontaal op de scheerstijlen rusten van een dak, om de kepers te dragen, zijn gordingen.

— In 't bijzonder Lang stuk hout, dat waterpas op de gebintstijlen rust van een dak om de kepers te dragen, Fr. *panne*, *filière de comble*.

GORIE, znw., m. — Een spel waarin een kind met samengevouwen handen een ander tracht te pakken, elders **Riksken Dils** geheeten (**A.**)

GÖRT, znw., m. en niet v.

— Spr. *Iemand deur de(n) gört ruren*, hem door de goot sleuren, hem belasteren of zijne faam bekladden.

GÖRTENTELDER, znw., m. — Z. ERTENTELDER.

GÖRTETERS, znw., m., mrv. — Spotnaam op de inwoners van Arendonk.

GÖRTPELDER, znw., m. — Iemand die de pellen van de haver doet. Z. BLOEMPELDER.

GÖRZELSLEUTEL, znw., m. — Bij slotmakers. Ankersleutel, sleutel waarvan de baard ingekerfd is, om de ankers van het ankerslot te kunnen in beweging brengen, Fr. *clef à gorge*.

GÖRZELSLOT, znw., o. — Bij slotmakers. Ankerslot, een slot, waarin verschillende ankers door den sleutel moeten verschoven worden, vooraleer de schieter kan bewegen, Fr. *serrure à gorges*.

GOU. Tweede hoofdvorm van Gillen (gelden). (**K.**) Daarnevens **Gol**.

GOUD, znw., o. — Z. Wrdb.

— *Goud geven* of *namen geven*. Een kinderspel, dat zoowel door jongens als meisjes gespeeld wordt en volgenderwijze geschiedt : De kinderen gaan in eene ronde staan en een hunner zegt een aftelrijm op. Die de eerste er af is, moet het goud geven, de tweede is « engel » en de derde « duvel ». Daarna gaan de overigen op eene rij tegen eenen muur staan of zitten. Die de namen geven moet, gaat van kind tot kind en fluistert hun ieder eenen naam in, dien zij onthouden moeten, b. v. *de gouden toren*, *het gouden kruis*, *de gouden appel*, enz. Nadat elk zijnen naam ontvangen heeft, komen de engel en de duivel overhand naar de opgegeven namen raden. Heeft b. v. de engel den naam genoemd van een der zittende kinderen, dan neemt hij het mee naar den « hemel » ; zoo niet kan hij onverrichter zake terugkeeren.

De engel zegt :

Klop, klop !

De namengever antwoordt :

Wie is daar ?

En zoo gaat het overhand :

Den engel me(t) ze' kruis.
— Wa(t) komt em doen ?
— Koleuren kiezen.
— Hoe 'en koleur ?

De engel verzint en antwoordt b. v. « de gouden boom » of zoo iets. Is er een kind van dien naam, hij neemt het mede, en de beurt is aan den duivel, die met den namengever de volgende samenspraak houdt :

Klop, klop!
— Wie is daar?
— Den duvel me(t) ze' peerd.
— Wa(t) komt em doen?
— Koleuren kiezen.
— Hoe 'en koleur?

De duivel geeft ook eenen naam op, en hetzelfde wordt zoo dikwijls herhaald, totdat er geene kinderen meer overschieten.

Nu dient er gezien te worden, wie van beiden de sterkste is, de engel of de duivel.

Tusschen den « hemel » en de « hel » wordt eene schreef getrokken: niemand mag daarover gaan staan. De duivelen plaatsen zich op eene rij achter hunnen meester en houden elkander onder de armen vast. De engeltjes doen evenzoo. De voorste engel grijpt de handen van den voorsten duivel en nu uit alle macht getrokken! Soms schijnen beide partijen even sterk, want geen kan den andere over de meet krijgen; soms ook moeten zij elkander loslaten, en dan deinzen ze achteruit en vallen. Eindelijk toch bezwijkt eene der partijen — engelen of duivelen — de laatste engel wordt bij de duivelen getrokken of omgekeerd en... de overwonnelingen moeten driemaal door de « spitsroeien ». Z. SPITSROEIEN. (Sint-Antonius).

GOUDBLOĔM, GOUDBLOM, znw., v. — Goudsbloem, Fr. *souci.*

— Men geeft dien naam ook aan eene bloem, die in 't veld groeit, Fr. *chrysanthème des moissons*, Lat. *Chrysanthemum segetum* L.

GOUDDIEF, znw., m. — Naam van een insect. (A.)

GOU(D)E, znw., m. — Rosharige persoon.

GOU(D)E(N)-LÈÈRVOGEL, znw., m. — Kluchtwoord om er eenen haring mee aan te duiden.

GOU(D)EN RÈGEN, znw., m. — Eene hofbloem, in 't Fr. *solidaige du Canada, herbe d'or*, in 't Lat. *Solidago Canadensis.*

GOUDMIJN, znw., v. — Z. Wrdb.

— *Dat huis is 'en goudmijn*, zegt men van een huis dat gebouwd wordt op eenen grond die beweegt, die niet vast genoeg is of onder water schiet, en dus buitengewone onkosten eischt voor het leggen der fondamenten.

GOUDSMID, znw., m. — Die gouden juweelen maakt, Fr. *bijoutier.*

— Loopkever, goudkever, een schildvleugelig insect met groengouden glans, dat niet vliegen kan en met groote snelheid over den rond loopt, Lat. *Carabus cancellatus* Ill.

GOUDVERF, znw., v. — Bij vergulders. Vernis om bladgoud op hout of metaal te vestigen, Fr. *mordant.* D. B.

GOUDVINK, znw., v. — Fig. Goudstuk, Fr. *pièce d'or*.
— Spotnaam dien men eenen officier van 't leger geeft.

GOUDVLIEG, znw.. v. — Soort van vlieg met een groenachtig blinkend lijf.

GOUW, bvw. — Gauw, Fr. *vite*. (W. der K.) Kom is gouw. Loopt is gouw.

GRAADSEL, znw., o. — Z. G(E)RAADSEL.

GRAAF, znw., v. — Breede gracht nevens eenen hof, een huis of eenen weg. (Z.-O. der K.)
— Kil. Grave, *fossa, fodina*.

GRAAN, znw., o. — Korrel. Van al 't zaad dat ek gezaaid heb, komt gee' graan uit.

GRAANBAK, znw., m. — Bij mulders. Vierkante bak, wijd van boven en nauw van onder, Fr. *trémie*. D. B. In dien bak giet men het graan, dat langs onder neervalt in een kleiner baksken, *schoen* genaamd, Fr. *auget*, vanwaar het afrijst tusschen de molensteenen om gemalen te worden.

GRAANBIJTER, znw., m. — Smaadnaam dien men geeft aan eenen opkooper van granen ; speculant in granen, Fr. *accapareur de blé*.

GRAAT, znw., v. — Raat, honingraat, Fr. *rayon de miel*.

GRABBEL, znw., m. en niet v. — *In de(n) grabbel gooien*, te grabbel werpen. Geld in de' grabbel gooien.

GRACHT, znw., Fr. *fossé*, bijna overal v., is m. in 't Z.-O. der Kemp.

GRA(D)EN, w., b. — Z. G(E)RA(D)EN.

GRAM, znw., m. en niet o. — Fr. *gramme*. J.

GRAMATSEN en **GRAMETSEN** (ook *gramätsən*, klemt. op de tweede lettergr.), znw. v., mrv. — Aardige gebaren, vieze gezichten, gelaatsverwringingen, grimassen, bij Sch. *grammaatjes, gramatsen* (Vl.), Fr. *grimaces*. Gramatsen maken. Toe ! toe ! mee oe' grametsen allemaal !
Bij Kil. is *grammatse, gremetse* een Vlaandersch woord.

***GRAMMEELEN, GRAMEELEN**, w., o. — « Glimlachen, zachtjes lachen, Fr. *sourire*. »
Sch. kent dit w. o. a. toe aan Antwerpen. Z. GREMELEN.

GRAT, GRATAF, bw. — Z. RAT, RATS, RATAF.

GRATIE, znw., v. — Fr. *grâce*.
— Spr. *Iemand gratie doen*, hem aan een genadigen prijs iets verkoopen.
— *De gratie Gods afwachten*, langdurig en te vergeefs wachten. Ik zit hier meer as 'en uur de gratie Gods af te wachten.

GRATIELIJK, bvw. — Genadig, inschikkelijk, sprek. van den prijs. R. Iet koopen tegen 'ne' gratielijke' prijs. Is dieë koopman nogal gratielijk mè' zijn waren?

GRATIS, bw. — Fr. *gratis*, *gratuitement*.

— *Gratis veurniet*, woordovertolligheid. Ik heb die boeken gratis veurniet gekregen. As ge ondervinden moest dat er aan die horlogie iet hapert, dan geef ik ze oe gratis veurniet.

GRAUW, bij sommigen **GRAUD**, bvw. — Fr. *gris*.

— Verg. *Zoo grauw als èèrd* (aarde).

— Gep. w. *Grauw en blauw*, bont en blauw. Iemand grauw en blauw slagen.

— Spr. *'s Avends zien alle katten grauw*, z. AVEND.

GRAUWEN, znw., o. — *In 't grauwen van den avend*, in de avondschemering, in 't vallen van den avond. Hij héet hier geweest in 't grauwen van den avend.

— *Tusschen 't gremelen en 't grauwen*, z. GREMELEN.

— Bij Kram. bet. *grauwen* het aanbreken van het daglicht.

GRAUWGAREN, znw., o. — *Piet Grauwgaren*, mager en bleek manspersoon; *Griet Grauwgaren*, mager en bleek vrouwspersoon. (**A.**)

GRAVEN, w., b. — Begraven, Fr. *enterrer*. (**K.**) Hfft. (Ook in Limb.) Hij wordt morgen om 10 uren gegraven. Het lijk is gisteren gegraven. (Ook in 't Mdnl. en 't Mdeng., z. OUDEM. en DELF.)

GRAWOEL (klemt. op de tweede lettergr.), znw., o. — Een gedeelte der stadsgevangenis (Lier). Ze kosten er geene' weg mee: ze hebben hem 'ne' nacht in 't grawoel gezet.

GRÈÈF, znw., m. — Naam van eenen ingebeelden persoon, ook *Grèèf van Halfvasten* genaamd, die te Antwerpen en een gedeelte der Kempen dezelfde rol vervult als elders Sint-Niklaas. 's Avonds vóór Halfvasten zetten de kinderen een korfje onder de schouw, opdat de Grèèf er lekkernijen of speelgoed in zou leggen. De Grèèf rijdt op een peerd 's nachts langs de schouw binnen en brengt lekker en speelgoed voor de brave kinderen en eene roede voor de stoute.

Kinderen, zet uw körfkens uit,
De Grèèf zal morgen komen;
Ja, de Grèèf,
Uwe nèèf,
Die zal morgen komen.
De Grèèf, wat heeft hij meegebrocht?
Vijgen en rozijnen,
Kammen en mes,
Schèren en tesch
Brengt hij met heel dozijnen,
Maar al die niet vroeg slapen en gaat,
Daar zal hij niet mee moeien,

Daar zal de Grèèf,
Uwe nèèf,
Brengen 'nen körf met roeien.

—

Grèèf van Halfvasten
Wat heddegij meegebrocht?
Vijgen en rozijnen,
Van allen lekkeren kost.

Ofwel :

Een haantjen op e stoksken
En daar e manneken op.
(*Gelegenheidsliedjes der kinderen.*)

— Lekkernijen en speelgoed die de Grèèf brengt; geschenk dat men iemand geeft ter gelegenheid van Halfvasten. Grèèf koopen. Bij de suikerbakkers verkoopen ze grèèf. Ik heb 'ne' groote' speculatievent (een gebak) gekregen veur mijne' grèèf.

— Verg. *Zoo mager als de Grèèf van Halfvasten*, zeer mager.

GRÈÈF, znw., m. — Iemand die grèèft, grolpot. Z. GRÈVEN.

GRÈÈF, znw., v. — Bij landb. Mestschup, eene driekantige ijzeren schop met korten steel, dienende om den mest loodrecht af te steken (**N.** der **K.**), elders **Meststik** genaamd.

GRÈÈFACHTIG, bvw. — Genegen om te grèven, te knorren, te krijschen. Ou' menschen wörren grèèfachtig. E grèèfachtig kind.

GRÈÈFPOT, znw., m. — Knorpot, brommer, iemand die gestadig gromt en kniest.

GREEP, znw., v., niet m. — Het grijpen. J.
— Leuning van eenen trap, Fr. *rampe*.

GREES. Tweede hoofdvorm van Grijzen (weenen).

GRÈÈT, bvw. — Gretig naar spijs en drank, met lust en smaak kunnende eten. Ik ben zoo grèèt nie' meer as vruger. Dat eten gaat er grèèt in. Onze knecht is 'ne grète jongen: hij mag alles. E grèèt kind. 'En grète koei. Grète verkens. « Nu is zij toch al door en weg aan de spurrie en ze begint *greet* te worden. » (CONSCIENCE. *De Loteling*, 7.)

— Bw. Gretig. De eieren gingen zoo grèèt van de mert, ofdat 't goud was.

GREGORIA ZINGEN. Eertijds gingen de schoolkinderen op den 12ⁿ en den 13ⁿ Meert aan de huizen zingen om eieren, geld en andere giften in te zamelen. Allen hadden hoeden of klakken versierd met reepels en rozen van gekleurd papier en droegen ook papieren banden om het lijf. De jongens waren voorzien van koehorens, waar zij op toetten, en een hunner droeg eene vlag, waarop Sint-Gregoris

afgebeeld stond. De rondgehaalde eieren en het ontvangen geld verdeelde de meester in de school onder al de kinderen, die den tocht meegemaakt hadden. Men noemde dit gebruik *Gregoria zingen*, naar Sint-Gregoris, patroon der scholieren, wiens feestdag den 12ⁿ Meert gevierd wordt. (K.)

GREIN, znw., m. — Deel, green, Noordsch dennenhout. Er is witte en roode grein. De timmerlie gebruiken tegenwoordig veel grein.

GREINEN, bvw. — Van grein. Greinen hout. Greine' balken.

GREK, znw., o. — Z. GEREK.

***GREL**, znw, v. — « Smal slootje, greb, greppel. »
Sch. kent dat w. o. a. toe aan de Kemp.

GREMEL, znw., v. — Vrouw die gedurig zaagt en knort of die op klagenden en verdrietigen toon spreekt. 'En gremel van e wijf. Die gremel grolt altijd.

GREMEL, znw., m. — Z. GRUMMEL.

GREMELÈÈR, znw., m., vr. *gremelèèrster*, *gremeles*. — Iemand die gremelt.

GREMELEN, w., o. — Grimlachen, greuiken. Hij zat daar te gremelen. Toen ik 'et hem zee, gremelde hij 'ne' keer.

— Zagen, knorren, gelijk lieden doen die nooit te vreden zijn. Altijd knorren en gremelen. Hij doe' nie' as grèven en gremelen.

— Op zaagachtigen en verdrietigen toon spreken. Ik heb al schrik tegen dat die vrouw komt, omda' ze toch zoo gremelen kan.

— Afl. *Gremeleer*, *gremel*, *gremele(r)s(e)*, *gegremel*.

GREMELEN, znw., o. — *Tusschen 't gremelen en 't grauwen*, in de avondschemering, tusschen licht en donker. (K.) Hij is hier veurbijgekomen tuss(ch)en 't gremelen en 't grauwen.

GREMELINGEN, znw., m., mrv. — Z. GRUMMELINGEN.

GREMELKONT, znw., v. — Z. GREMEL.

GRENDEL, znw., m. en v. — Fr. *verrou*.

GRENDEL, znw., m. — Dreutel, hoopje drek. (A.)

GRENDELOOG (ook *grengeloog*), znw., v. — Grendelkram, Fr. *verterelle*.

GRENDELSTEEN (ook *grengelsteen*), znw., m. — Steen met een gat in, waar de grendel der deur in schuift.

GRENGEL, znw., m. en v. — Grendel, Fr. *verrou*. (K.)
— Vandaar *grengelgat*, *grengelkram*, *grengeloog*, *grengelslot*, enz.

GRENGELEN w., b. — Grendelen, met eenen grendel sluiten. (K.)

GRENIKEN, w., o. — Grijnzen, gremelen, grimlachen. Kil. Hij grenikte 'ne' keer. Zit daar zoo nie' te greniken.

GREPPEL, znw., m. en niet v. — Fr. *rigole.*

*__GRETS__, znw., v. — « Gril, kuur, poets. »
Sch. kent dit w. aan Antw. toe.

GREUZELTJE(N, znw., o. — Griezeltje, gruizeltje, morzeltje. Gee(n) greuzeltjen brood.

GRÈVEGOED, znw., o. — Lekkergoed, suikergoed, waarmede men de kinderen beschenkt ter gelegenheid van Halfvasten.

GRÈVEN, w., o. — Knorren, kniezen, verdrietig zagen en malen. Dieë grolpot doe' nie' as grèven. Ge meugt zoo nie' grèven. Het is eigen aan ou' mens(ch)en van te grèven.

— Wordt ook gezeid van kinderen die lastig zijn, en op krijschenden toon hunne ontevredenheid doen kennen. Da' kind héet den heelen nacht gegrèèfd.

— Gep. w. *Grollen en grèven.* Hij doe' niks as grollen en grèven.

— Afl. *Grèver, grèèfster, grèvin, gegrèèf.*

GRÈVER, znw., m. — Iemand die grèèft, die knort en gromt.

GRÈVIN, znw., v. — De vrouw van den Grèèf van Halfvasten. Z. GRÈÈF. De Grèèf en de Grèvin.

GRÈVIN, znw., v. — Fig. Grèèfster, eene vrouw die knort of grèèft.

GREZESUIKER, znw., m. — Poedersuiker. (**K.**)

GRIB en **GRUB**, znw., v., meest als vrklw. *gribbeke(n, grubbeke(n.* — Greppel, Fr. *rigole,* bij Jong. *grub.* Gribbekens graven. De grubben staan vol water.

GRIBBELEGRAB, znw., m. — Grabbel. Iet in de' gribbelegrab gooien.

— *Gribbelegrab en haarkenpluk,* z. HAARKENPLUK.

GRIELEN, w., o. — Grabbelen, rapen, doch enkel nog in de rijmen :

Alderheiligen,
Alderzielen,
Die nie(t) en vast,
Die zal nie(t) *grielen.* (**A.**)

Waar héet Adam zijne(n) mosterd gelaten ?
— Achter z'n hielen !
Dan meugde 'r naar *grielen.* (**A.**)

— Kil. Grielen, *in vulgus promiscuè sparsa rapere, arripere sparsa.*

GRIET, znw., v. — Een puistje aan het oogscheel, Fr. *orgelet, compère-loriot,* anders ook **Weeroog** genaamd. (**K.**)

GRIET, znw., m., niet v. — Naam van eenen visch.

GRIEZELINGEN, znw., v., mrv. — Griezeltjes, zeer kleine stukjes. Griezelingen van glas. Doet die griezelingen weg!

GRIFFIE, znw., v. — Griffel, Fr. *touche*.

GRIJNS, znw., m. en niet v.

GRIJS, bvw. — Fr. *gris*.
— Verg. *Zoo grijs als 'en duif, als 'ne kater, als vlas.*

GRIJS, znw., m. – Geween. T. In 'ne' grijs schieten. De jongen schoot in 'ne' grijs.

GRIJZEGOM, znw., m. — Smoorkruid, aardrook, Fr. *fumeterre*, Lat. *Fumaria officinalis*.

GRIJZEN, w., o. — Krijschen, weenen, Fr. *pleurer*. T., R. (Ook in Vl. en Brab., z. Sch.) Ge moet daarom nie' grijzen. Zij héet den heelen dag gegrezen. Het kind grees. « Hoe *grees* zij dan hare peuluw nat van tranen. » (VAN BEERS, *Gevoel en Leven*.)
— Wordt ook gezeid van het treuren van honden. Den hond is nie' meugen meegaan; nu zit em daar te grijzen.
— Afl. *Grijzer, gegrijs*.
Kil. Grijzen, *flere, plorare puerorum more*.

GRIL, znw., v. — Grillige vrouw? Enkel in het rijm:

Te Half-Meert
Gaget (gaat het) spinnewiel van den heerd;
Dan komt er nog 'en *gril*,
Die spint tot Half-April;
Dan komt er nog 'en klappei,
Die spint tot Half-Mei;
Dan komt er nog 'en langelee,
Die spint den heele(n) zomer dee' (door).
(*Heist-op-den-Berg*.)

GRIMMEL, znw., m. — Z. GRUMMEL.

GRIMMELINGEN, znw., m., mrv. — Z. GRUMMELINGEN.

GRINSEL, znw., m. — Opstijgend luchtbelletje in bier en wijn. (K.) Ziet da' bier is werken: de grinsels komen omhoog.

GRINSELEN, w., o. — Perelen, luchtbelletjes opwerpen, sprek. van bier en wijn. (K.) Goed bier moet grinselen. Champagnewijn grinselt.

GRINSEN, w., o. — Grijnzen, grinniken, greniken. Hij zat daar te grinsen.
— Grijnen, weenen, Fr. *pleurnicher, pleurer*. (Z.-O. der K.) T., R. Dieë jong' zit daar te grinsen en hij weet nie' waarom. Da' wicht héet den heelen nacht gegrinsd.
— Afl. *Grinser, gegrins*.

GRINT, znw., m. — Hetzelfde als Griend in de Wrdb., wissen, teenen, Fr. *oseraie*. E stuk grond mé' grint beplanten. (**N.** der **K.**)

GRIP, znw., v. — Eene keelziekte. Da' kind héet de grip.

GRIPPIG, bvw. — Begeerig, happig, Fr. *avide*. Grippig zijn op geld en goed.

GRISPOT, znw., m. — Lollepot, vuurpot, Fr. *couvet*. (**K.**)

GRISSTOOF, znw., v. — Houten stoof, waar een grispot in staat. (**K.**)

GRISSEN, w., o. — Zich over eenen grispot warmen. (**K.**) Zij héet heur kleed verbrand met te grissen.

GRITSEL, znw., v. — Rijf, hark, Fr. *râteau*. (**Z.** der **K.**) Er zijn gritsels met houten en met ijzeren tanden.
Kil. Gritsel, *rastellum*, *pecten*.

GRITSELEN, w., b. en o. — Rijven, harken, Fr. *râteler*. (**Z.** der **K.**) De hofpaden gritselen. Het hooi bijeengritselen.
Kil. Gritselen, *rastello acervare*.

GRIZZELEN, w., o. — Z. GERZELEN. (**A**)

GROB, znw., v. — Greep, zooveel als men met de hand kan grijpen, Fr. *poignée*. (**K.**) Neëmt maar 'en goeî grob noten. Ze wierpen 'et geld mè' volle grobben onder 't volk.

GROEF, znw., v. — Bij landb. Ondiepe kuil, waarin zij vóór den winter hunne aardappelen, beeten, rapen en andere knolvruchten leggen om ze te bewaren. De vruchten vormen eenen langwerpigen of kegelvormigen heuvel, dien men met stroo overdekt dat vervolgens met aarde overschoten wordt, om den inhoud tegen den vorst te beschutten. Z. GROEVEN. (**K.**)

GROEFMES, znw., o. — Bij schoenmakers. Een mes om langs den zoom van den zool eene reet te snijden, waar 't spinaal in genaaid wordt.

GROEI, znw., m. — Van eenen lang opgeschoten jongeling of een lang opgeschoten meisje, die in de jaren van den wasdom mager en bleek zijn en aan te hevigen groei schijnen te lijden, zegt men dat zij *den groei hebben*. Zulke kinderen of jongelieden hebben dikwijls pijn aan de voeten of aan de knieën, die men toeschrijft aan de uitrekking der pezen door den te geweldigen groei der beenen.

GROEIEN, w., o. — Z. Wrdb.
— Verg. *Groeien gelijk 'en kool.*
— *Groeiende weer*, groeizaam weder, weder dat groeien doet.

GROEP, znw., m. en niet v. — Fr. *groupe*. J.

GROES, znw., m. — De oppervlakte met gras bewassen, zode, Fr. *gazon*. Leg 'et lijverd op de' groes. Van da' plekske grond gaan ik groes maken. Da' veld is gelijk 'ne groes van de puinen (hondsgras).

— Graszode, afgestoken stuk zode, Fr. *carré de gazon*. Groezen afsteken.

— Het vrklw. *groesken* wordt ook gebruikt in den zin van Bosje gras, grasstruikje. De groeskens uitsteken tuss(ch)en de straatsteenen.

— Verg. *Zoo dik als 'ne groes*, zeer dicht opeen, sprek. van gewassen. 'Et koren staat hier zoo dik as 'ne groes.

Kil. Groese, groense, *cespes viridis, cespes gramineus*.

GROEVEN, w., b. — Bij landb. In eene groef, eenen ondiepen kuil leggen en met stroo en aarde bedekken, sprek. van knol- en wortelgewassen. Z. GROEF. Aardappelen, voederbeeten, rapen, enz. worden gegroefd vóór den winter, d. i. in eene groef gelegd en daarna met stroo bedekt, dat vervolgens met aarde overschoten wordt, om die vruchten tegen den vorst te beschutten en ze tot de volgende lente te bewaren. Ik moet mijnen beet nog groeven. Zijn oe' pataten al gegroefd ? (**K.**)

GROF, bvw. — Z. Wrdb.

— Men verlengt *grof* zoowel tot *groffe* als tot *grove*. Groffe saai Groffe kousen. M.

— *Grof brood*, z. BROOD.

— Gep. w. *Grof en groot*, in overvloed, overhoop, volop. In dat huishouwen gaat alles grof en groot (men is er niet zuinig, men leeft er op breeden voet).

GROFFENDONK, znw., o. — Grobbendonk, een dorp bij Herenthals. Daarnevens GROBBENDONK.

GROL, znw., v. — Eene vrouw die gestadig grolt of knort. D. B., T. Da' wijf is 'en eerste grol.

GROLLEN, w., o. — Brommen, knorren, Fr. *grogner*. Den bèèr grolt. Grollen en kijven. Hij doe' nie' as grollen en grèven. Gij grolt op alles.

— Rommelen. Den donder grolt in de verte. Zijnen buik grolt. Ook bij D. B., T. en Kl.-Br.

— Afl. *Grol, grolder, gegrol.*

GROLKONT, znw., v. — Z. GROL.

GROLMOIËR, znw., v. — Grolster, knorrige en gemelijke vrouw.

GROLPEE, znw., m. — Grolpot, brommer.

GROLPOT, znw., m. — Iemand die gestadig grolt of knort. D. B. 'Nen ouwe grolpot.

GROMMELEN (in 't Z. en W. *groĕməln*), ook **GRUMMELEN**, w., o. — Grommen, knorren, Fr. *grogner, murmurer, grommeler*, Hgd. *grummeln*, Eng. *to grumble*. D. B., T., R. Altijd grommelen en grèven. Hij grommelden en hij keef. « Onderwege deed hij niets dan *grommelen*, klagen en verwenschen. » (CONSCIENCE, *De Boerenkrijg*.)

— B. Al grommelende zeggen. Hij grummelden iet tuss(ch)en zijn tanden dat ik nie' verstond.

— Afl. *Gegrommel, grommelèèr.*

GROMMELPOT, znw., m. — Iemand die gewoon is te grommelen.

GROND, znw., m. — Z. Wrdb. Magere grond (onvruchtbare grond), nuchtere grond (grond die niet bemest is), scherpe grond (zandige onvruchtbare grond), vage grond (ledige grond, Fr. *terrain non cultive*), vette grond (vruchtbare grond).

— De samenstellingen van *grond* met eenen vruchtnaam duiden aan, dat hij geschikt is voor de teelt van die vrucht. *Boongrond*, *boekweigrond*, *èèrpelgrond*, *ertgrond*, *patatgrond*, *korengrond*, *beetgrond*, enz.

— Spr. *In de(n) grond kruipen*, sterven van verdriet. T.

— *Iemand in de(n) grond helpen*, doen sterven van verdriet. T.

GRONDEN, w., b. — Verven met de eerste laag. Het houtwerk wordt eerst gegrond en dan geschilderd.

— Bij trapmakers, enz. Met de grondschaaf op bepaalde diepte eene indieping in een stuk hout schaven. Ook UITGRONDEN.

***GRONDGEVERDTE**, znw., o. — « Grondgebied. »
Sch. geeft dit w. voor de Kemp.

GRONDHEER, znw., m. — *Grondheer zijn*, schertsend gezeid voor Dood en begraven zijn. (K.) Koben Daems is ook al lank grondheer.

— Het onderspit delven in een gevecht of eene worsteling. (K.

GRONDHOMMEL (in 't Z. en W. *grondhoëmməl*), znw., v. — Witte hommel, die hare raten onder den grond bouwt. Zij verschilt van de Moshommel, die rosachtig is.

GRONDIG en **GRONZIG**, bvw. — Geheel, gansch, Fr. *entier*, bij D. B. en Sch. *grondig*. Ik heb de' grondigen dag moeten af- en aanloopen. De zieke hée' van de' gronzige' nacht geen oog geslapen.

GRONDPRUVER, znw., m. — Spotnaam dien men geeft aan eenen bediende van 't kadaster. (K.)

GRONDSCHAAF, znw,, v. — Bij trapmakers. Eene schaaf me een smal ijzer, dienende om op eene juiste diepte in een stuk hou te schaven, Fr. *guimbarde*.

Ook **Verdiepschaaf**.

GRONDSMAAK, znw., m. — Sterke smaak, dien sommige palingen hebben en die voortkomt van het slijk der rivieren, waarin zij leven.

— Wordt ook gezeid van andere dingen. Sommige eieren hebben 'ne' grondsmaak.

GRONZEN en **GROZEN**, w., o. — Grollen, brommen, sprek. van honden (K.) Den hond gronst. De honden begosten te grozen.

— Knorren, uit ontevredenheid morren. Gij gronst altijd op iet.

— Ook in Brab. en Limb. Vrglk. het Fr. *grogner*, *gronder*, Oudfr. *groncer*, Lat. *grunnire*, Hgd. *gruntsen*, Eng. *to grunt*.

— Afl. *Gronzer*, *grozer*, *gegrons*, *gegroos*.

GRONZIG, bvw. — Z. GRONDIG.

GROOT, bvw. — Fr. *grand.*

— Verg. *Zoo groot als 'en huis, als 'en schuurdeur, als morgen den heelen dag.*

— Wordt gezeid van de boterdeeltjes, wanneer zij, bij 't karnen, zich tot klompjes verzamelen. (K.) Ik heb al zoolank geboterd, en ik kan de boter nie' groot krijgen. De boter wilt nie' groot wörren.

— *Van 't groot*, zooals 't groot volk doet. Hij is getrouwd mee' 'en mis om 10 uren. Ja, dat is van 't groot.

— *Groot volk*, rijken. Hij woont bij groot volk.

— *Met de(n) grooten*, in 't groot. Hij doe' zijn winkelwaren met de' grooten op. Ik verkoop nie' as met de' grooten.

— *Als hij groot is*, tweede term eener vergelijking, om eenen superlatief uit te drukken. Hij is zoo dom as em groot is. Zij is zoo lui as ze groot is.

Ook *zoo groot als hij is.* Hij is 'nen dief, zoo groot as em is.

— Bw. Grootelijks, Fr. *beaucoup.* G., M. Gij hèt daar groot aan misdaan. Het groot vandoen hebben (zeer behoeftig zijn). Hij liegt groot. 't Is groot noodig.

GROOTEBROĔK, znw., v. — Iemand die grootsch en verwaand is.

GROOTGAAN, w., o. — Zwanger zijn, Fr. *être enceinte*, Oudeng. *to be great.* Ze ga' groot. 'En vrouw die grootgaat.

Kram. zegt dat dit w. verouderd is. In Zuid-Nederl. is het van dagelijksch gebruik. Z. *Loquela*, 1891, nr 2, blz. 11.

Kil. Groot gaen van kinde, *uterum ferre, gravidam esse.*

GROOTS(CH)IGAARD (Kemp. *grötsəgaord*), znw., m. — Trotschaard, hooveerdige.

GROOTS(CH)IGHEID (Kemp. *grötsəghäd*), znw., v. — Grootschheid, trotschheid, Fr. *fierté, présomption.* D. B., T., R., Kl.-Br.

GROOTVADER, znw., m. — Z. Wrdb.

— Fig. Armbestuur. Bij grootvader gaan (door het armbestuur ondersteund worden).

— Spr. *Grootvaders oogen uittrappen*, in eenen drek treden.

GROOTWERKER. znw., m. — Kleermaker die frakken en andere groote stukken maakt. (A.)

GROUWEL, znw., m. — Grüwel, afschrik, Fr. *horreur.*

— Geheimzinnige angst voor lijken, spoken en andere akelige dingen. T., R., Kl.-Br. Sommige mens(ch)en hemmen 'ne' grouwel van 's nachts over e kerkhof te gaan.

— Ontelbare menigte, Fr. *foule immense.* 'Ne grouwel van volk.

GROUWELEN, w., o. — Gruwen, huiveren. T., R., Kl.-Br. Ik grouwel nog as ek er aan denk.

GROUWELIJK, bvw. — Gruwelijk, Fr. *horrible*.
— Komt als versterking bij *veel*. Daar was grouwelijk veul volk.

GROZEN, w., o. — Z. GRONZEN.

GRUB, znw., v. — Z. GRIB.

GRUIS, znw., o. — Zemelen, Fr. *son*. D. B. Tervegruis. Gruis voeieren aan de beesten.
— Kortmeel, fijnere zemelen, grof meel.

GRUISKENS, znw., o., mrv. — Korte nageltjes zonder kop, van kantkegelachtige gedaante, die de schoenmakers rondom de zool der schoenen slaan, Fr. *chevilles carrées*. Ook **Musschebekken**.
— Bij D. B. bet. *grui* kleine tapijtnageltjes met platten kop.

***GRUITEN** of ***GRUTTEN**, w., b. — « Kuischen, ruimen. Eene sloot, beek, rivier grutten. »
Sch. geeft dat w. voor de Kemp. Z. Kil.

GRUIZELEMENTEN, GRUIZEMENTEN, te Antw. **GARZELEMENTEN, GERZELEMENTEN**, znw., o., mrv. Klemt. op *ment*. Wordt gebruikt in de uitdrukking *in gruizementen*, *in gruizelementen*, in gruis, in kleine stukjes, bij D. B. *gruizelmenten* en bij R. *griezelementen*. De pot viel en hij was in gruizelementen vaneen. Iet in gruizementen kapot slagen. De spiegel was in garzelementen vaneen.

GRUMMEL, GRIMMEL, GREMEL, znw., m. — Kruimel, bij Jong. *greumel*. Daar is geene grummel meer overgeschoten.

GRUMMELEN, w., o. — Z. GROMMELEN.

GRUMMELING, GRIMMELING, GREMELING znw., m. — Grummel, kruimel, Fr. *miette*. Daar is geene grummeling meer overgeschoten.

GRUMMEN, w., o. — Grommen, brommen, knorren. Hij grumt den heelen dag. Kijven en grummen.
— Afl. *Grummer*, *gegrum*.

***GRUMMER**, znw., m. — « Voor : *grommerslijk*. » 't Is maar een grummer, » zou, volgens Sch., te Antwerpen gezeid worden voor een zevenurenlijk, een lijk dat 's morgens om zeven uren begraven wordt. »

GRUMPOT, znw., m. — Grompot, knorpot, iemand die gedurig bromt.

GRUNE, znw., m. — Z. onder GRUUN.

GRUNIGHEID, znw., v. — Groen voeder, gras, kruid, enz. De koeien eten gèren grunigheid. Daar sta' grunigheid genoëg op 't veld.
— Groenten, Fr. *légumes*. Ik heb gèren wa' grunigheid in de soep.
Z. ook D. B., Sch. en R. i. v. *groenigheid*.

***GRUTTEN**, z. GRUITEN.

GRUUN, bvw. — Groen, Fr. *vert*, Hgd. *grün*.
— Verg. *Zoo gruun als gers*, *als prei*.

Nijhoff 16 Dec 1925 (5 3 7 6)

— Onervaren. Hij is nog veul te gruun om dat ambt behoorlijk te bedienen. Hij is nog gruun achter z'n ooren (hij is nog jong, nog zonder ondervinding).

— Nog niet opgedroogd, nog vochtig, sprek. van metselwerk. Dat huis is nog te gruun om er seffens in te trekken.

— Versch, niet gerookt. Gruun spek. Gruun' hesp.

— *Grune vis(ch)*, riviervisch, zooals karper, paling, snoek, enz. in tegenstelling met zeevisch, zooals kabeljauw, rog, enz. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.)

Kil. Groen-visch, *piscis fluvialis.*

— *Grune doktoor*, iemand die zonder gediplomeerd te zijn, zich met geneeskunde bezighoudt, kwakzalver, Fr. *guérisseur, empirique.* (Ook in Brab. en Hag., z. Sch.)

— *Grune jager* (en niet *groenjager*, zooals Sch. zegt), soldaat van 't voetvolk, die in 't groen gekleed is. Een grune jager is geen *grenadier*, zooals Sch. meent.

-- *Gruun Hollands(ch)*, hoog Hollandsch. (A.)

— *Gruun lachen*, grijnzen. Hij lachte gruun, toen hij hoorde, dat hij zijn plaats kwijt was.

— *Gruun zien*, er gestoord uitzien.

— *'Ne grune*, een aardige, drollige kwant, een koddige snaak. Ik ben gèren mee' hem op gank : 't is zoo 'ne grune. Jan is 'ne grune, ge moet er altijd mee lachen.

— Nieuweling, iemand die nog onervaren is in 't vak.

— Een *grune man* of een *grune* is aan de dokken te Antwerpen een man, die geen vaste werkman is, die maar bij gelegenheid genomen wordt.

GRUUN, znw., o. — Raaploof, ook **Schietgruu** genaamd. Gruun zaaien. Gruun plukken.

— Groen voeder. 'En koei eët gèren veul gruun.

Z. ook T. en R. i. v. *groen.*

GRUUNKUIL en **GRUUNPUT**, znw., m. — Een kuil, waarin het groen voedèr voor de beesten gewasschen wordt. (K.)

GRUŬNSEL, znw., o. — Groente, moeskruiden, Fr. *légumes, herbes potagères.*

GRUŬNSEL, znw., v. — Groenvink, groenling, Fr. *tarin, verdier*, een vogel die in de wetenschap *Fringilla chloris* genaamd wordt. Dezelfde vogel heet ook **Schrijver.**

GRUŬNSELHOF, znw., m. — Moestuin, Fr. *jardin potager.*

GRUŬNSELMER(K)T, znw., v. — Groenmerkt, groentemerkt, Fr. *marché aux herbes.*

GRUUNSPACHT, znw., v. — Groenspecht, Fr. *pivert*, Lat. *Picus viridis.*

GRUŬNTE, znw., v. — Groente, Fr. *légumes*, mrv. *gruŭnte(n)s.*

GUANO, znw., m. en niet v. R.

GUD, znw., m. — God, in den uitroep *mijne Gud!* Mijne Gud toch! wat is er nu gebeurd?

GUDS. Kemp. uitspraak van *Gods* in sommige zegswijzen. Wel Lieven Heer Guds toch! Hoe is 't Guds meugelijk!
— Ook gebruikt voor *goeds*. Hij doe' weinig guds.
Ook bij Hfft. en bij Sch. voor Brab.

GUILS(CH), bvw. — Z. GAALSCH.

GUIZEN, w., o. — Ruischen, gonzen. (K.) De wind guist deur de boomen. Hoorde den règen guizen deur de locht?
Z. ook GOĔRZEN, GOĔZEN.
Kil. Guysen, *effluere cum murmure feu strepitu.*
— Afl. *Geguis.*

GUIZEN, w., o. — Slenteren, lui en traag gaan. (K.) Hij vaart daar deur de straat guizen. Hij guist hier alle dagen voorbij.

GUIZER, znw., m. — Iemand die lui en vadsig gaat.

GUL, bw. — Welig, weelderig gewassen. De terf wast te gul. Da' koren is gul opgewassen.

GULD, znw., v. en niet o. — Gild, gilde, Fr. *corporation, association*, etc. De St.-Sebastiaansguld. Den hoofdman en de dekens van 'en guld. Morgen tèèrt de guld. In dat dörp bestaan twee gulden.
— Spr. *In de guld van de gelapte broeken* (of *kousen*) *zijn*, getrouwd zijn.

GULDEN MIS, znw., v. — Plechtige mis ter eere van Onze-Lieve-Vrouw, die op den quatertemperwoensdag vóór Kerstmis, 's morgens heel vroeg gezongen wordt, Fr. *messe d'or*. De Gulden mis is, naar het volk gelooft, de krachtigste mis van heel het jaar. Wie niet naar de Gulden mis gaat, moet 's Zondags ook geen mis hooren, zeggen sommigen. Vroeger maakte men snullen wijs, dat de degene die op dien dag het eerst in de kerk was, eenen gulden kreeg.

GULZIG, bvw. — Z. Wrdb.
— Spr. *Hij is nie(t) gulzig, maar hij hee(ft) gèren alles.*
— Wordt gezeid van alle gewas dat weelderig groeit. D. B. Den brem is e gulzig gewas. De terf groeit hier gulzig. Ook GUL.

GUSTING, znw., v. — Z. GOESTING. Hfft.

GUTS, znw., v. — Groote hoeveelheid water, die in eens gegoten wordt. 'En guts regen, Fr. *une ondée*. Ik heb daar 'en goei guts regen op mijnen rug gekregen.

H.

HA (lange zuivere *a*). Tweede hoofdvorm van Hebben. (Z. der K.)

HAAFKOOPDAG, znw., m. — Openbare verkooping van een landbouwer zijne have: meubelen, gereedschappen, vee, granen en wat hij verder aan roerende goederen bezit.

HAAG, znw., v. — Fr. *haie.*

— Spr. *Achter de haag loopen,* heimelijk de school verzuimen, Fr. *faire l'école buissonnière,* bij D. B. *achter hage loopen.*

— *Iet over de haag gooien,* uit het hoofd stellen. (Ook in Brab. en Hag. z. Sch.)

— *Achter de haag getrouwd zijn,* ongehuwd samenleven als man en vrouw. T., R. Zie ook BESSEM.

— Gep. w. *Achter hagen en kanten,* in de eenzaamheid, in 't verborgen. Daar gebeurt dikwijls veul kwaad achter hagen en kanten.

HAAGKREUKEL, znw., v. — Eetbare huisjesslek, ook **Karakol** geheeten.

HAAGKWET, znw., v. — Soort van grasmusch, Lat. *Sylvia curruca.*

— Fig. Onwettig kind. (K.) Zij is 'en haagkwet, want heur moeder hee' nie' getrouwd geweest.

HAAGLAT, znw., v. — Lange lat, die tegen de haagpalen geslagen wordt en dient om er de posten van eene jonge haag tegen te binden. Een bussel haaglatten.

HAAGSCHOOL, znw., v. — *Haagschool houden,* zonder oorlof de school verzuimen, Fr. *faire l'école buissonnière* (K.), te Antw. **Fatsen** en te Lier **Karossen.**

HAAGSCHOUW, bvw. — Wordt gezeid van dieren en ook van menschen, die op hunnen weg langs alle zijden omzien, alsof zij iets te vreezen hadden. (K.) Sch., T. 'En haagschouw pèèrd. Da' kind is haagschouw.

HAAGSTAAK, znw., m. — Ieder van de staken, die men in den grond slaat, wanneer men eene haag plant, om er de haaglatten tegen te nagelen.

HAAGWEEF (zachte *e*), in 't N. der Kemp. **HAAGWEEUW,** znw., v. — Ongehuwde moeder, Hgd. *Strohwittwe,* bij D. B. *hageweduwe.* R. (Ook in Brab., z. Sch.)

HAAI. Tweede hoofdvorm van Hebben. (**N.** der **K.**)

HAAI, HEI, znw., m. — Schuinte, scheeve hoek, Fr. *biais*, bij D. B. *haai*. (K.) De weg maakt daar 'nen haai. Die wei lee' mè' 'nen haai.

HAAIEN, HEIEN, HEJEN, w., o. — Geeren, scheef liggen, sprek. vooral van land, Fr. *biaiser* (K.), bij D. B. *haaien*. (Ook in 't L. v. W., z. Sch.) Da' stuk land haait langst den eene' kant. Ik zou dieën hoëk veur bouwgrond koopen, maar hij heit te geweldig.

HAAIHOĔK, HEIHOĔK, znw., m. — Hoek die haait, geert, scheef loopt. (K.) D. B. Da' stuk land lee' mè' 'nen haaihoëk langs 't Westen.

— Ook een stuk grond in den vorm van eenen geer of haaihoek. Ik gaan dieën haaihoëk verkoopen.

HAAK, znw., m. — Z. Wrdb.

— Rechte hoek, hetgeen den vorm heeft van eenen winkelhaak. D. B. In den haak zijn, Fr. *être d'équerre*. Uit den haak zijn, Fr. *ne pas être d'équerre*. In den haak brengen, zetten, Fr. *mettre d'équerre*. Die deur is uit den haak. Dat huis sta' zjust in den haak.

— Fig. Logisch aaneenhangend, sprek. van eene redeneering, een verhaal, enz. Die redevoering is in den haak niet. Er is iet in oe' verslag, da' nie' in den haak is.

— Spr. *In zijnen haak zijn*, in zijnen behoorlijken toestand zijn, sprek. van 't verstand, het gemoed, de gezondheid. D. B. Ik ben vandaag in mijnen haak niet (niet wel te pas).

— *In zijnen haak schieten*, in gramschap schieten. Toen hij mij veur 'ne' leugenèèr uitmaakte, schoot ik in mijnen haak.

Ook *in zijn krammen schieten*.

— *Den haak in de keel hebben* of *krijgen*, rouwkoop hebben of krijgen, spijt gevoelen over eene onderneming die kwalijk uitvalt, enz. (K.) Hij héet dat huis gekocht, maar hij héet den haak in de keel gekregen : 't is veul te dier. Jan is getrouwd, maar hij hee' nie weinig den haak in de keel, want ze' wijf speelt baas over hem.

— *Uit den haak*, uit der mate, buitengewoon. (K.) 't Is uit den haak slecht weer. Hij kan uit den haak liegen.

— **Een man buiten haak*, « een buitengewoon man, Fr. *quelqu'un hors ligne*. » — Sch. geeft die uitdrukking voor Antw.

— *Het manneken met den haak*, z. MANNEKEN-HAAK.

— *Aaneenhangen met haken en oogen*, met bedrog en valschheid. De wereld hangt aaneen mee' haken en oogen.

— Gep. w. *Haak noch staak*, huis noch staak. Me liepen verloren en me vonden haak of staak.

HAAKLAS(CH), HAAKLAST, znw., m. — Bij timmerl. Lasch die haaks met de borsten in elkaar is gewerkt, Fr. *assemblage en crémaillère*.

HAAKLEE, znw., v. — Hengsel eener deur, Fr. *penture*.

HAAKS(CH), bvw. — In den haak, rechthoekig, Fr. *d'équerre*. — Fig. Dwars, wederstrevend. Gij zijt altijd zoo haaks(ch). Jan is zoo 'nen haaks(ch)e, ge kunt er nie' mee uit de voeten.

Ook **Hoëks(ch)**.

HAAL, znw., m., niet v. of o. — Z. HANGEL.

HAALHOUT, znw., o. — Z. HANGELHOUT.

HAALPIJP, znw., v. — Bij schoenmakers. Klein eenvoudig werktuig om koperen ringskens in de rijggaten van de schoenen te vestigen. Het bestaat uit twee deelen : een pijpje en eene ijzeren pin, die in dat pijpje past. Tegenwoordig wordt de haalpijp niet meer gebruikt; men bezigt thans eenen nijper om de ringskens in de gaten vast te maken.

HAAMHOUT, znw., o. — Kleine zwengel of zwing, waar de trekstrengen van een peerd aan vast zijn, Fr. *palonnier*, bij D. B. *haamschier*, in 't N. der Kemp. **Haamskluppel** en in Holl. *touwkluppel* geheeten.

HAAMSKLUPPEL, znw., m. — Z. HAAMHOUT.

HAAN, znw., m. — Fr. *coq*.

— *Rood zien gelijk 'nen haan* of *gelijk 'ne kalkoenschen haan*, zeer rood van aangezicht zijn, 'tzij uit gramschap, schaamte of van natuur.

— *Den haan kappen*, z. HAANKAPPEN.

— Mei, dien men op de laatste kar boekweit steekt. (K.) Wanneer de voerman naar 't veld rijdt om de laatste boekweit te halen, dan mogen de kinderen mederijden om te « kraaien ». Als de kar geladen is, steekt men er den *haan* op, waarboven eene handvol boekweit gebonden is. Rondom dezen haan nemen de kinderen plaats en, terwijl men huiswaarts rijdt, zingen ze :

Koekeloeren haan !
De leste boekweikar is op de baan,
Al veur naar huis te gaan ;
Hanneke Maan,
Me(t) ze' leêren broeksken aan,
Ge moet de pannen smeren,
Of de koeken branden aan.
(*Heist-op-den-Berg*.)

HAANKAPPEN, HANEKAPPEN, znw., o. — Een volksspel, waarin een doode of levende haan den kop afgekapt wordt, door middel van eenen houten sabel.

HAANKAPPER, HANEKAPPER, znw., m. — Iemand die aan dit spel deelneemt.

HAANKAPPERSGULD, HANEKAPPERSGULD, znw., v. — Gilde van haankappers.

HAANKAPPING, HANEKAPPING, znw., v. — Het onthoofden van eenen haan. Z. HAANKAPPEN.

HAANTJE(N, znw., o. — Koekje van gewoon tarwedeeg in de gedaante van een vogeltje, dat ter gelegenheid van Sint-Niklaas of van Halfvasten gebakken wordt. De haantjes steken op een stokje en hebben een pluimken op den kop en aan den steert. Soms zijn de haantjes versierd met gekleurd papier en zit er een manneken op.

— Bij wagenmakers. Ieder van de twee armen of beenen van eenen wagen, waartusschen het dikke achtereinde van den dessel vastligt met eene ijzeren spil.

HAANTJE-VEURUIT, znw., o. — Iemand die altijd en overal de eerste is. Hij is 't haantje-veuruit van de bende.

HAAR, znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Haar op de tanden hebben*, zich kloekmoedig gedragen, onbevreesd zijne rechten verdedigen, Fr. *avoir bec et ongles, avoir du sang aux ongles*. D. B., Sch. Onzen börgemeester is heel bekwaam, maar hij hée' geen haar genoëg op zijn tanden. 'Nen onderwijzer moet haar op zijn tanden hebben.

— *Haar doen*, haarzak doen. (K.) Z. HAARZAK.

— *'En haar in de boter zuken*, de minste gelegenheid waarnemen om twist te zoeken.

— *Daar mag geen haar in de boter komen, of...* er mag niets aan haperen. Nu zijn die twee goei vrienden, maar daar mag geen haar in de boter komen, of 't zalder op zijn.

— *In mijn boter steekt geen haar*, ik handel recht voor de vuist, er is geene valschheid in mij.

— *Hij heeft geen haar op zijnen kop, dat deugt*, hij deugt in 't geheel niet.

— *Iemand van haar noch pluim kennen*, hem in 't geheel niet kennen. Ik ken dieë' vent van haar of pluim.

— *Haar en pluim vechten*, vechten dat de haren stuiven. (A.) « Den sleutel ? Al moest ik er *haar en pluim voor vechten*, ik gaf hem nog niet. » (CONSCIENCE. *Het Geluk van rijk te zijn*, 8.)

— *Iet opeten me(t) huid en haar*, z. HUID.

— *O. L. Heer met zijn haar trekken*, vloeken.

— *Op geen haar zien*, niet nauw zien. Doe' maar veur 'en honderd frang meer onkosten, ik zien op geen haar.

— *'t Steěkt op geen haar*, 't komt er zoo nauw niet op aan. T., Kl.-Br. *'t Steěkt op geen haar, als den hond met 't kapmes geschoren wördt*, scherts. Ook : *die e verken met 't kapmes scheert, mag op geen haar zien.*

— *Hem geen haar schillen*, bijna niets schelen. T., Kl.-Br. 't Schol 'em geen haar, of hij lag in de beek.

— *'t Is slecht kammen, waar geen haar is*, men kan geenen kei de huid afdoen.

— Verg. *Zoo dik als haar op den hond*, z. DIK.

— Verkenskwaal, hierin bestaande, dat een bosje haar door het vleesch heen in de keelpijp wast. T., R., Kl.-Br.

— *Haar in de keel krijgen.* Wordt gezeid van eenen jongeling, wiens stem begint te breken, wiens kinderstem tot de mannestem overgaat. Z. ook BAARD.

— Bij timmerl. Ruwheid die gezaagde planken bedekt, ook **Rouw** en **Wol** geheeten.

HAARBAND, znw., m. — Het gedeelte van den voet eens peerds boven den hoef. T., R.

HAÀR-EN-KLEIN'BEESTJES. Naam van een kinderspel, waarin hij, die aanneemt de anderen te vangen in het minste getal keeren, de pakker mag zijn. Dat getal hangt af van het minder of meerder aantal deelnemers aan 't spel. Veronderstellen wij, dat een kind aangenomen heeft zijne makkers te vangen in vijf keeren.

Aan de twee uiteinden der speelplaats is eene lijn getrokken, en de pakker plaatst zich te midden der twee lijnen. De anderen staan op de eene lijn, tellen tot drie en loopen dan allen gelijk naar de tegenovergestelde meet, terwijl de vanger tracht er zooveel mogelijk aan te raken. Die hij gevangen heeft, moeten ter zijde in een « kot » gaan staan, en mogen niet meer medeloopen.

Het spel gaat voort, totdat de kinderen vijfmaal van de eene meet naar de andere geloopen hebben. Heeft de pakker ze allen in vijf keeren kunnen vangen, dan mag hij elk eenen « does » of slag op den rug geven; zoo niet, moet hij driemaal door de « spits ». Z. SPITS. (Sint-Antonius). Vrglk. KATTEKEN en OVERSCHIP.

HAARGETOUW, znw., o. — Bij landb. Het tuig om zeisens en pikken te haren, nl. de *haarhamer* en de *haarkruin.* Z. GETOUW en HAREN.

HAARGETUIG, znw., o. — Z. HAARGETOUW.

HAARGEWET, znw., o. — Z. HAARGETOUW.

HAARHAMER, znw., m. — Bij landb. Hamer dienende om zeisens en pikken te haren, te scherpen.

HAARKEPLUK. *Haarkepluk doen,* plukharen, malkander met 't haar trekken.

HAARKLIEVEN, w., o. — Haarklooven, vitten, Fr. *pointiller, chicaner.* D. B. Haarklieven doet em gèren.

HAARKLIEVER, znw., m. — Haarkloover, vitter, Fr. *chicaneur.*

HAARKLIEVERIJ, znw., v. — Haarklooverij, vitterij, Fr. *chicanerie.*

***HAARKRAAM,** znw., o. – Z. Haarkruin. Sch. geeft dit w. voor de Kemp.

HAARKRUIN, znw., v. — Klein aambeeldje dat de maaiers in den grond slaan, en waar zij pikken en zeisens op haren. T.

HAARPIJL, znw., o. — Haartje, Fr. *brin de cheveu.* D. B.

HAARTAP, znw., m. — Bij borstelmakers. Bosje haar, dat men in elk een van de gaten eens borstels vestigt en pekt, Fr. *loquet* (*dans un bois de brosse*), Waalsch *mèche.* D. B.

HAARSPIER, znw., o. — Hetzelfde als Haarpijl. (Z.-O. der K.)

HAARVLIEG, znw., v. — Opvliegende persoon, twistzieke mensch. Da' meisken is 'en eerste haarvlieg, ze kan niks verdragen.
— Vlug, doortrapte fielt. Pas op veur dieë' kèrel, 't is 'en haarvlieg! Kil. Haer-vlieghe, *litigiosus.*

HAARZAK, znw., m. — Iemand die bedrog doet bij 't spel. Ik speel nie' meer mee' u, ge zij' veul te 'ne grooten haarzak. Hij is bekend veur 'nen haarzak.
— *Haarzak doen*, bedrog plegen bij het spel, Fr. *tricher.* Hij doet altijd haarzak in 't kaarten. As ge nog haarzak doet, speel ek nie' meer mee' u. Den haarzak komt uit.

HAARZAKKEN, w., o. — Bedrog doen in 't spel, Fr. *tricher.* Gij hèt gehaarzakt: ik speel nie' meer. Hij doe' nie' as haarzakken.

HAARZAKKERIJ, znw., v. — Bedrog in 't spel.

HAAS, znw., m. — Fr. *lièvre.*
— Wordt ook als verzamelw. gebezigd en is dan m., niet o. Er is dees jaar maar weinig haas. Den haas hée' veul schaê gedaan aan de' klaver.
— *Haas wachten, den haas wachten*, 's nachts op de hazen waken, die uit hun leger loopen, om ze te schieten.
— Fig. *E vies haas*, een snaaksche, een drollige, een zonderlinge kerel. (K.) T.
— Spr. *Ge kunt nie(t) weten hoedat 'en koei 'nen haas vangt*, er gebeuren soms ongeloofelijke zaken.
— *'Nen haas is gèren daar hij gejongd is*, men is geerne op zijne geboorteplaats.
— *Al da(t) van hazen komt, hee(ft) lange ooren.*

HAAS, znw., m. — Bij slachters. Het gevleesd gebeente, dat de ribben onder de borst van een verken aaneenhecht. T.

HAASKENSKLAVER, znw., m. — Z. HAZEKLAVER.

HAAST, znw., v. — Fr. *hâte.*
— *In der haast*, spoedig, Fr. *en toute hâte.* Ik ben in der haast vertrokken.
— *Me(t) zeven haasten*, in allerijl. D. B. Hij is daar mè' zeven haasten naartoe geloopen.

HAASTIGAARD, znw., m. — Iemand die haastig en onbezonnen werkt of spreekt.

HAB, znw., v. — Uitgesneden stuk, ledige plaats waar iets uitgesneden of uitgebeten is. T. Daar is 'en heel hab uit oe' haar. Da' goed is vol habben.

HABBEGAT, znw., o. — Spr. *Ik wenschte dat hij in 't habbegat stak*, onder de hel (soort van verwensching). (A.)

HABBEN, w., o. — Snauwen, barsch en bitsig toespreken.

— Gep. w. *Habben en snabben*, snauwen. Fr. *rabrouer, rudoyer*, Kil. *latratu impetere*.

— *Me(t) habben en krabben*, met veel moeite. Mee' habben en krabben héet hij zijn schuld betaald gekregen. Mee' habben en krabben win ik mijn brood.

HABBIG, bw. — Stuursch, barsch. Waarom moette mij zoo habbig toespreken?

HABZAKKEN, w., b. — Verkrijgen, opdoen. (Ook in 't Hag., z. Sch.) Daar was nie' veul te habzakken. Hij meinde daar is wel te zijn, maar hij héet er nie' veul gehabzakt.

HACHT, znw., v. — Ketting, keten, Fr. *chaîne*. (K.) 'En ijzere' hacht. Hij héet 'en gouwe' hacht aan zijn horlogie. Den bandhond lee' vast aan 'en hacht.

HAK, znw., v. — Klein houweel met een korten of langen steel om het onkruid uit te hakken en den grond om te krabben. T.

— Verg. *Zoo bot als 'en hak*, zeer bot, sprek. van snijtuigen.

— Tuig met houten steel, soort van ijzeren houweeltje, dat men onder de berrie eener kar zet, wanneer het peerd staat. T., Hflt.

— Spr. *E glas drinken op de hak*, een laatste glas tot afscheid drinken, Fr. *boire le coup de l'étrier*. T.

HAK, znw., m. — Hiel, Fr. *talon*. Z. Wrdb. Dat w. wordt enkel in fig. beteekenis gebezigd. *Iemand achter* of *op zijn hakken zitten, iemand achter zijn hakken hangen.*

HAK, bw. — *Nie(t) hak vallen* of *niet hak gevallen zijn*, niet pluis zijn, niet gemakkelijk vallen. (K.) T. Da' wijf valt nie' hak. Hij is nie' hak gevallen, zijt daar zeker van.

HAKBAAR, bvw. — Bekwaam om gehakt te worden, sprekende van gewassen. Nog eenige dagen, en die pataten zijn hakbaar (groot genoeg om het onkruid, dat er tusschen groeit, uit te hakken).

HAKKEMEIER, znw., m. — Z. MOZEMEIER. (A.)

HAKKEN, w., b. en o. — Den grond omkrabben met eene hak. Vader is in den hof bezig mee' hakken. De pataten worden eerst twee drie keeren gehakt, eerdat ze aangeaard worden. Men hakt de beeten om den grond te verluchten en het onkruid uit te rukken. De rapen worden gehakt om ze te dunnen.

— Voor het Fr. *couper, hacher*, houwen met eene bijl of een kapmes, zegt men nooit *hakken*, maar wel *kappen*. Hout kappen. Vlees(ch) kappen.

HAKKERDETAKKER. Naam van de egge in het raadsel:

Hakkerdetakker
Liep over d'akker;
Hoe meer dat hakkerdetakker liep,
Hoe meer dat hakkerdetakker ze' gat stiet.

HAKKETAK, HEKKETEK (uitspr. *häkkətäk*), znw., m. — Woelige jongen. (K.) Hedde ooit zoo 'nen hakketak van 'ne' jongen gezien? Hij kan geenen oogenblik stilzitten. 'Ne schoolmeester zie' nogal af mè' zoo'n hekketekken van jongens.

HAKKETAKKEN, HEKKETEKKEN (uitspr. *häkkətäkkən*), w., o. — Woelen, niet stil zitten, weg en weer schuiven. (K.) Dieë jongen zit daar altijd te hakketakken.

— Twisten, Fr. *disputer*, bij Kram. en V. D. *hakketeeren*. (K. (Ook in Overijsel, z. M.) Hakketakken veur 'en nietigheid. Die twee mannen zijn altijd mè' malkanderen aan 't hekketekken.

HAKSEL, znw., o. — Afgehakte heidezoden, mos, enz., dat in den stal onder de dieren gestrooid wordt. (K.)

HAKSELHAK, znw., v. — Breede hak met eenen langen steel, waaraan in 't midden eene handhave, om vlaggen, heizoden of haksel af te kappen, bij Sch. *hakselhaak* genaamd. (K.)

Ook **Vlagzeisen** en **Vlaghak.**

HAL, znw., v. — Overdekte plaats, afdak, waar de bieënkorven onder staan, Fr. *rucher*. (Ook in Brab., Hag. en Limb., z. Sch.)

HALDER, znw., o. — Hallaar, een dorp bij Heist-op-den-Berg.

HALEN, w., b. — Z. Wrdb.

— *Zijn dood aan iet halen*, sterven van overdreven werk of gevoel. D. B. Hij won veul geld met da' werk, maar hij hèet er zijn dood aan gehaald. Is da' nu e gedacht van zòò te loopen?... ge zoudt er oe' dood aan halen!

HALEND, HALIG, bvw. — Besmettelijk, Fr. *contagieux*, bij D. B. *halig*. Den typhus is 'en halende ziekte.

Kil. Haelende sieckte, *contagio*.

HALF (uitspr. *halləf*), bvw. — Fr. *demi*.

— *Halve gersten*, z. HALFGERSTEN en GERSTEN.

— *Huis ten halve*, z. HUIS.

— Gep. w. *Half en half*, niet al te best, redelijk. D. B. Hoe is 't met de' zieke? Wel, zoo maar half en half.

— Znw., m. Soort van drank, bestaande uit een mengsel jenever en zoet. 'En borrel half-en-half.

HALFDEUR, znw., v. — Halve deur.

— Spr. *Van 'nen ezel over 'en halfdeur gescheten zijn*, z. EZEL.

— *Zijn klak over de halfdeur steken*, z. KLAK.

HALFEEND, HALFEND, znw., v. — Soort van wilde eend, kleiner dan de gewone.

HALFEER, z. onder EER.

HALFGERSTEN, znw., o. — Halve gersten. Z. GERSTEN.

HALFHOUT, znw., o. — Dik, gekloven brandhout, waar de bakkers hunne ovens mee heeten. Masten halfhout. 'Ne wis halfhout. Ze sloegen er op mee' 'en halfhout.

— Fig. Lompe, plompe kerel. 'En halfhout van 'ne' vent. E lomp halfhout.

— *De Halfhouten van Brecht*, spotnaam.

HALFKE(N, znw., o. — Bij blokmakers. Halfkens zijn blokken, die de maat hebben tot op 11 steken. Z. ook HALFWERK.

HALFMAAN (klemt. op *maan*), znw., v. — Raagbol, kobbejager, borstel in den vorm eener halvemaan, voorzien van eenen langen steel en dienende om het stof en de spinnewebben af te vegen.

— *Halfmaantje*, halfrond blokje, dat in 't midden op het kalf van een deur- of vensterkozijn is aangebracht, en waar de vensterroede van den waaier begint.

HALFNOOTSCHAAF, znw., v. — Bij timmerl. Schaaf om halve noten te schaven. Z. NOOT.

HALFOO(G)ST, znw., m. — Half-Augustus, de 15e Augustus.

— *Onze-Lieve-Vrouw-Halfoogst*, Maria Hemelvaart, Fr. l'*Assomption.*

HALFSLEET, bvw. — Half versleten. Wordt enkel als gezegde gebezigd. T., R., Kl.-Br. Die schoenen zijn nog maar halfsleet, en gij wilt ze wegsmijten! — Vrglk. HALFWAS.

HALFSNEP, znw., v. — Soort van kleine watersnep, ook **Doover** genaamd.

HALFT, znw., v. — Half stuk, helft. (K.) B. Krijg ek ook 'en halft van dieën appel? Neëmt gij dees halft, ik zal dedie nemen. Dees is oe' halft, en dat is de mijn.

Het w. is altijd voorafgegaan door *een* of door een bezitt. of aanwijz. bvw. Dus zegt men niet *de halft*, *in de halft verdeelen*, maar wel *helft*.

HALFVASTEN, znw., m. en niet v. D. B.

— *De Grèèf van Halfvasten*, z. GRÈÈF.

HALFWAS, bvw. — Half volwassen, enkel als gezegde. Die koolen zijn nog maar halfwas. — Vrglk. HALFSLEET.

HALFWEGE(N en **HALVERWEGE(N**, bw. — Ten halve van den weg, halfweg, Fr. *à mi-chemin*. We moeten nie' ver meer gaan, we zijn al halfwege. Halverwegen in ze' werk blijven steken.

-- Znw., o. Herberg, ten halve van eene baan gelegen, waar men gewoon is wat te peisteren. Ik ben wat in 't halfwegen blijven zitten. We zullen in 't halfwegen is naargaan.

HALFWERK, znw., o. — Bij blokmakers. Blokken of klompen tot op 11 steken, ook **Halfkens** genaamd.

HALFZ'NTIJD, bw. — De helft van den tijd, bijna altijd. Gij komt halfz'ntijd te laat in de kerk. Hij is halfz'ntijd ziek.

HALIG, bvw. — Z. HALEND.

HALLEKE(N, znw., o. — Een der twee sacristijen in de kerk, waar men allerlei gereedschap, afgedankt gerief, enz. bewaart.

HALS, znw., m. — Fr. *cou*.

— *Den hals breken*, z. BREKEN.

— Bij smeden. Ronde band van plaatijzer, waarop de pot der keukenstoof draagt en vastzit, anders ook **Nek** genaamd, Fr. *gorge*.

— Bij timmerl. De hals van den bankhaak is het gedeelte tusschen den kop en den klauw. Ook **Nek**.

— Bij mulders. Eene ijzeren staaf, wier dikste deel in de *bus* draait en van onder eene spil heeft, die in de spoorpan staat; en van boven een not, dat in de rijn grijpt.

— De hals van de molenas is het ronde deel van de as, dat op den balk rust. De molenas heeft twee halzen : *de groote hals*, tusschen het lijf en den kop, en de *kleine hals*, aan 't uiteinde van 't lijf. D. B.

HALSBALK, znw., m. — Bij mulders. Een balk, waarop de kleine hals van de molenas ligt en draait. D. B.

— **Halsbalk*, *haasbalk*, m. — « De voornaamste balk van een huis. » In dien zin geeft Sch. het w. voor de Kemp., Brab. en Vl.

HALSBAND, znw., m. — Bij kuipers. De tweede band van een vat.

HALSBREKERIJ, znw., v. — Gevaarlijke zaak, halsbrekend werk. T., R., Kl.-Br.

HALSREEP, znw., m. — Bij kuipers. De tweede reep van een vat.

HALSTER, znw., v. en niet m. — Fr. *licou*. T.

HALSTER, znw., v. — Oude graanmaat. Een halster koren (**Z.-O.** der **K.**) Z. Kil.

HALT, znw., m. en niet v. — Fr. *halte*. R.

HALVELING en **HALVELINGS**, bw. — Half en half, min of meer, Fr. *un peu, plus ou moins*. T., R., Kl.-Br., Hfft. (V. D. heet het w. gewest. en veroud.) Ik heb halveling e gedacht dat hij dezen avend zal komen. Ze was halveling gestoord. Hij is halvelings vanzin 'en huis te koopen.

HALVEN, w., b. en o. — In de helft verdeelen en ieder eene helft nemen. (Ook in Brab., z. Sch. en T.) Geëft dieën appel, me zullen halven. Ze hebben die som gehalfd.

HALVENDUIMS(CH), bvw. — *Halvenduims(ch)e beitel.* Bij timmerl. Steekbeitel, half zoo breed als de duimsche beitel.

HALVER, bvw. — Half, Fr. *demi.* Wordt gebruikt in samenstellingen, als er spraak is van het uur. Halvereen, halvertwee, enz. R.

HALVERMANNEKE(N, znw., o. — Z. ALVERMANNEKE(N.

HALVERWEGE(N, bw. — Z. HALFWEGE.

HALVERZEVEN, telw. — Halfzeven. Z. HALVER.
— *Zijn klak staat op halverzeven*, zegt men wanneer iemand zijne klak met de klep op zij heeft opstaan.

HALZEN, w., b. — Slokken, zwelgen, Fr. *avaler*, inzonderheid Gulzig drinken. D. B. Dieë gulzigaard kan halzen. Hij dronk zooveul as em maar halzen kost.
Kil. Halsen, *vorare, glutire.*

— **HAM**. Deze uitgang vormt niet alleen Boterham, maar ook *kèzerham, saroperham, spijzerham* en *vetterham.* Z. die w.

HAMELE-DAMELE. Een kinderspel, dat als volgt gespeeld wordt: Een jongen gaat met den rug tegen eenen muur staan; hij voegt de handen samen en laat de armen hangen. Een tweede jongen — hij die er aan is — gaat vóór den eerste staan, buigt voorover en laat het hoofd — of beide handen en daarop zijn hoofd — in de handen rusten van hem die recht staat; zoo kan hij niet zien, wat boven zijnen rug omgaat. De overige knapen scharen zich rond het koppel. Nu steekt een der jongens zijne hand op, en die tegen den muur staat, vraagt: « Hoeveel vingeren steken er op? » Indien de voorovergebogene het raadt, dan is hij vrij, en die de hand opstak, is er aan. Raadt hij mis, dan heeft hij de keus in 't bepalen zijner straf. Zegt hij *hamele*, dan kloppen al de jongens met hunne vuisten op zijnen rug, terwijl zij zeggen:

(H)amele-damele,
Gat vol (h)amele,
Op de doornleêre' broëk;
Hoeveul vingeren steken er oëp?

Hij mag ook kiezen: *daar hangt het spek.* Dan nemen de jongens hem bij kop, armen en beenen, heffen hem op, zoo hoog zij kunnen, en laten hem vallen; dat wordt driemaal herhaald.
Kiest hij *vlooien* of *luizen*, dan werken de duimen op zijnen rug, alsof er wel duizend « bolsters » en « zespooters » te kraken waren.
Eindelijk mag hij nog *vuistjes* kiezen; en dan trommelen de jongens met hunne vuisten op zijnen rug, alsof ze « frut » aan 't kappen waren.

Zoolang hij mis raadt, wordt hij gestraft, totdat hij eindelijk het juiste getal zegt, en zijne plaats door den opsteker ingenomen wordt. Die er af is, neemt plaats tegen den muur en ondersteunt den voorovergebogen rader. (**A.**)

HAMELINGEN, znw., m., mrv. — Gensters, vonken van brandend stroo. (Heist-op-den-Berg.)

Kil. Ameringhen, *scintillæ*.

HAMER, znw., m. — Fr. *marteau*.

— Spr. *Hij stond als van den hamer geslagen*, hij was gansch verbluft, uit zijn lood geslagen. Zinspeling op den hamer, het bekende zinnebeeld van Thor, den dondergod. « Hoe staat gij daar nu *als van den hamer geslagen?* viel moeder Noppe tegen haren man uit. » (CONSCIENCE. *Eene Gekkenwereld*, 17.)

HAMERBOL, znw., m. — De verstaalde kant van den hamerkop, Fr. *table*.

***HAMEREN**, w., b. — Wordt, volgens Sch., in de Kemp. gezeid voor Haren, Fr. *chapler*.

HAMERPIN, znw., v. — Het scherp afloopend gedeelte van den hamer, Fr. *panne de marteau*.

HAMERSLAG, znw., m. — Fig. Wolken die er uitzien, alsof ze met 's kopeislagers hamer geslagen waren, ook **Schaapkens** genaamd. (**K.**) (Ook in N.-Holl., z. B. en BOUMAN, 38.)

HAND, znw., v. — Fr. *main*.

— Spr. *Op zijn eigen hand*, op eigen gezag. D. B. Hij héet da' werk op zijn eigen hand gedaan. Ik zou dat op mijn eigen hand niet derven doen.

— *Ievers 'en handje van hebben*, zeer bekwaam zijn om iets te verrichten, Fr. *s'y connaître*. D. B. Dieë schelm héet er 'en handje van om iemand te bedriegen. Hij héet er 'en handjen af om boomen te snoeien.

— *'En hand* of *'en handje bijsteken* of *aansteken*, hulp bieden. Daar was niemand die 'en hand bijstak om te helpen bluss(ch)en.

— *Bij der hand*, bij de hand, Fr. *sous main*. 'Ne goeie werkman héet altijd ze' gereedschap bij der hand.

— *Bij der hand zijn*, handig, vlug, bekwaam. M. Die meid is bij der hand. 'Ne werkman dieë bij der hand is.

— *Uit der hand verkoopen*, uit de hand, Fr. *vendre quelque chose de la main à la main*. 'En huis uit der hand koopen. Dieën eigendom is uit der hand te koop.

— *Veur de hand af*, van voren af aan. Leest dieën boëk veur de hand af. Ge moet die planten veur de hand af uitplukken.

— *Aan de hand doen*, verschaffen, Fr. *procurer*. Wie héet oe die boëken aan de hand gedaan?

— *Onder de hand hebben*, eenig werk verrichten, met iets bezig zijn.

— *Iemand aan de hand hebben*, met iemand in gesprek zijn, met hem verkeeren. Ik heb dieë' vervelende' prater meer as 'en uur aan de hand gehad. Wie haddegij daar aan de hand?

— *Iet aan de hand hebben*, in moeilijke, zonderlinge omstandigheden verkeeren. T., R. Hij héet altijd iet aardigs aan de hand.

— *Iemand veur de hand hebben*, met iemand te doen hebben T. Dat dieë kèrel mij veur de hand had, hij zou weten waar 't mert is!

— *Iet veur de hand hebben*, iets te doen hebben, voor iets staan. T. Ik heb e groot werk veur de hand, daar veul van afhangt.

— *Zijn hand kussen*, dankbaar, tevreden zijn. D. B., T., R., Kl.-Br. Ge meugt oe' hand kussen, da' ge er zoo goeiekoop van afkomt.

— *Ter hand trekken*, uitvoeren om zijnen kost te verdienen. T., R. Wa' mag i ter hand trekken? Vruger dee' em houtkomenschap, maar wat em nu ter hand trekt, weet ik niet.

— *Wijd van* (of *achter*) *de hand*, ver verwijderd, ver van kant, weinig gevorderd. T.

— *In de hand komen*. Wordt gezeid van eenen jongen of een meisje, waarvan men dienst begint te hebben, die al bekwaam zijn om te helpen werken. Zijn oudste meisken begint al goed in de hand te komen. Hoe is 't mee' uwe' Jan? Begint hij nog nie' in de hand te komen?

— *Van de hand gaan*, met bedrevenheid verricht worden. T., R. 'Et werk ging goed van de hand.

— *Tegen zijn hand*, in eene slechte richting. Gaat anders staan, ge werkt tegen oe' hand.

— *Deur de hand gaan*, uitgegeven worden. T. As ge da' geld nie' weg en legt, dan zal 't seffens deur de hand zijn.

— *Uit de hand gooien*, *smijten*, verkoopen, zich van iets ontdoen, met het bijdenkbeeld van schade of verlies. T. Om z'n pacht kunnen te betalen, héet em ze' schoonste pèèrd moeten uit de hand gooien.

— *Iet zeggen met handen en tanden*, met den meesten nadruk. Ik heb oe mee' handen en tanden gezeed da' ge da' niet doen en mocht, maar ge hèt nie' willen luisteren.

— *Voor iet zijn hand nie(t) omdraaien*, er geene de minste moeite voor doen.

— *Iet kwijtgeraken me(t) zeven handen*, met het grootste gemak verkoopen. Ge moet die boter nie' nemen as gij nie' en wilt, ik kan ze mè' zeven handen kwijtgeraken.

— *Aan iemand* of *aan iet zijn handen nie(t) willen vuil maken*, er niet willen aan gaan. Dieë kèrel zou e pak slaag verdienen, maar ik wilder mijn handen nie' aan vuil maken.

— *Geeft ge hem 'ne(n) vinger, hij wilt de heele hand*, hij is zeer begeerlijk.

— *In zijn handen spouwen*, alle mogelijke pogingen aanwenden. R.

— *Van de hand Gods geslagen zijn*, ontsteld, uit zijn lood geslagen zijn.

— *Uit iemands handen moeten pikken*, *uit iemands handen kempzaad moeten eten*, door hem moeten ondersteund of onderhouden worden.

— *Nie(t) meer alsdat hier op mijn hand leet* (ligt), volstrekt niets. Hij bezit nog zooveul nie' alsdat hier op mijn hand leet.

— *Wachten met de slinke hand*, beginnen te eten, zonder te wachten naar degenen die nog komen moeten. (Ook in Limb. en bij M.)

— Handhave, handvatsel. 'Ne stok mee' 'en hand. Daar is geen hand aan dieë' schuppesteel.

HANDBIJL, znw., v. — Bij blokmakers. Bijltje met recht blad en korten steel, waarmede zij de kanten van een gekloven stuk afkappen.

HANDBOOR, znw., v. — Bij timmerl. Kleine boor met schroefvormig uiteinde, die in geene zwong gestoken wordt als men boort.

HANDDÀDIG en **HANDDANIG** (klemt. op de 2e lettergr.), bvw. — Wordt gezeid van iemand die nergens zijne handen kan afhouden, die alles moet aanraken of in de handen nemen. 'Nen handdadige jongen. Kind, ge meugt zoo handdanig nie' zijn.

HANDELEN, w., b. — Behandelen. Iemand goed handelen. Ik wierd daar goe' gehandeld. In dieë' winkel handelen ze de menschen slecht. — Ook in 't Mdnl., z. OUD., II, 25.

HANDELEZATIE, znw., v. — Handeling, goede manier om eenig werk te verrichten. Dieë lomperik hée' nieverans geen handelezatie van.

HANDEN, in 't Z. der Kemp. ook **HENDEN** (uitspr. *händən*) en **HEINEN**, w., o. — Gemakkelijk vallen, gerieflijk, handig voorkomen. 't Zal ons handen, dat 'et weer nu wa' warmer wördt. Dat dees huis wa' groot is, vaart mij niet, integendeel, 'et handt mij. 't Handt mij dat ek deur da' moeilijk werk deur ben.

Handen is het tegenovergestelde van *varen*.

HANDGELD, znw., o. — Schertsend voor Slagen met de hand. Iemand handgeld geven. Vrglk. VOETGELD.

HANDGETUIG, znw., o., zonder mrv. — Getuig, gereedschappen, die in de hand gebruikt worden, in tegenstelling van de bespannen tuigen. Schuppen, rieken, hakken, rijven en ander handgetuig.

HANDGIFTEN, w., b. — Iemand de handgift geven. D. B., Hfft. Gij hèt mij vandaag gehandgift. De krèmer stond wel 'en uur op de mert mè' zijn waren, eerdat em gehandgift wier'.

HANDHAAF, znw., v. — Handvat, handvatsel. D. B. De handhaaf van 'ne' schuppesteel. De handhaaf van 'ne' stok. — V. D. geéft het als gewest. op.

HANDHAMER, znw., m. — Bij timmerl. en smeden. Gewone hamer van middelmatige zwaarte.

HANDIG en **HENDIG** (uitspr. *händəg*), ook **HENNIG**, bvw. — Behendig, z. Wrdb.

— Gemakkelijk om hanteeren, om met de hand te gebruiken. D. B. 'En handig mes. 'En hendige ploeg.

HANDKOUD, bvw. — Wordt gezeid van de koude, die men aan de handen gewaarwordt. 't Begint handkoud te wörren. In den dag is 't al wa' warmer, maar 's morgens is 't nog handkoud. — Bij V. D. bet. het: niet zeer koud.

HANDLA(D)E, znw., v. — Bij wevers. De lade van het getouw, waar de wever de spoel doorwerpt.

HANDMES, znw., o. — Bij blokmakers. Lang mes, dat langs beide uiteinden in appeltjes zit, en dient om de blokken effen te snijden, ook **Borstmes** genaamd.

De timmerlieden hebben ook een dergelijk mes, dat zij **Snijmes** heeten.

HANDPÈÈRD, znw., o. — Bij voerl. Het peerd, dat op den linkerkant van een tweespan gaat. Z. HANDZIJ. D. B.

HANDSCHÈÈR, znw., v. — Bij smeden. Soort van schaar om plaatijzer te snijden, Fr. *cisaille à main.*

HANDSCHOEN, znw., v. en niet m. — Fr. *gant.* D. B.

HANDSLAG, znw., m. — Palmslag, koopslag, Fr. *paumée,* voorloopige toewijzing op openbare veilingen. T., R.

HAN(D)SVOL, znw., v., mrv. *han(d)svollen.* — Handvol, Fr. *poignée.* (Ook in Brab., z. Sch., bij D. B. *handsvul(le)*).

HAN(D)SVOLLEN, w., o. — *Me(t) iemand* of *me(t) iet handsvollen,* er mee leven, niet zacht behandelen, er ruw mee omgaan, zonder mishandeling nochtans. Met da' kind wördt gehandsvòld.

HANDTEEKEN, znw., o. — Handteekening, eigenhandige naamteekening, Fr. *signature.* Z'n handteeken zetten. 'En onleesbaar handteeken.

HANDVAST, bvw. — Traag in 't geven, gierig. (Enkel als gezegde). Dieë kèrel is handvast, ge zult er nie' veul van opdoen. — Vrglk. HOUVAST en POOTVAST.

Kil. Hand-vast, *tenax, avarus.*

HANDVIJS, znw., v. — Bij smeden. Handschroef, kleine ijzeren schroeftang, die gebruikt wordt om iets in de hand vast te houden. D. B.

— Bij timmerl. Houten werktuig waarin eene vijs draait, en dat dient om een te bewerken stuk vast te schroeven.

HANDVLEUGEL, znw., m. — Stofborstel met korten steel en lang haar op zij.

HANDWERK, znw., o. — Arbeid die met de hand verricht wordt. Fr. *travail manuel.* Breien en naaien is handwerk. Spitten, pikken en maaien is handwerk.

De Wrdb. vertalen het door *métier.*

HANDWERKER, znw., m. — Arbeider, daglooner, Fr. *journalier.*

— Landbouwer die geen gespan heeft, en zelf zijn land bewerkt met spade en riek. (Ook in Brab. en Hag., z. Sch.)

HANDZIJ, znw., v. — Bij voerl. De linkerkant van een tweespan. D. B. Het peerd dat op de handzij gaat, heet het handpeerd, het ander is het roeipeerd.

HANEKAMMEN, znw., m., mrv. — Eene hofbloem, in de wetenschap *Monarda didyma* L., *Monarda coccinea* Mich. geheeten.

HANEKAPPEN, HANEKAPPER, HANEKAPPERS-GULD, HANEKAPPING, z. HAANKAPPEN, enz.

HANEMELKER, znw., m. — Iemand die veel hanen ophoudt. D. B.

HANEPOOTJES, znw., o., mrv. — Koekoeksbloem, Lat. *Lychnis Flos cuculi* L.

HANESCHREE, znw., m., niet v. — Schrede die een haan doet.
— Spr. *Me(t) Kers(t)mis zijn de dagen 'nen haneschree gelengd.*

HANG, tw. — Bootst het gerucht na van 't gretig bijten. (Ook in Limb.)

HANGBERD, znw., o. — Uithangbord, Fr. *enseigne.*

HANGBROEK, znw., v. — Iemand die overal blijft zitten, die van geen opstaan weet, wanneer hij eens gezeten is. Wordt vooral gezeid van hen, die laat in de herbergen blijven zitten.
Ook HANGIJZER en PLAKBROËK.

HANGEL, in 't N. der Kemp. **HAAL**, znw., m. — Heugel, ketelhaak, ijzer dat in de schouw hangt boven den heerd, en waar de ketels en potten aan gehangen worden, Fr. *crémaillère.* D. B. De hangel is geen schouwketing. Er zijn schakelhangels en vijshangels.

HANGELHOUT, in 't N. **HAALHOUT**, znw., o. — Een hout in de schouw, waar de hangel aan hangt.

HANGELING en **HENGELING**, znw., m. — Z. ENDELING.

HANGEN, w., b. en o. — Z. Wrdb.
— *In de(n) kop hangen*, wordt gezeid van iets waar de geest mee bezig is. D. B. 't Hangt in mijne' kop, dat het vandaag zijne verjaardag is. Dat is iet da' lank in mijne' kop gehangen héet. Ik weet da' nie' zeker, maar daar hangt allemaal iet van in mijne' kop.
— *Achter iemand hangen*, z. ACHTER.
— *Blijven hangen*, blijven toeven, niet voortkomen, peisteren. Kom voort, gij blijft overal hangen. Ik gaan nie' gèren mee' hem, want hij blijft in alle herbergen hangen. R., M. (Ook in Brab. en Kl.-Br., z. Sch.)
— *Er iet aan hangen*, met overdrijving van iets spreken. Dieë leugenèèr kander iet aan hangen. Is 't allemaal waar da' ge vertelt? Hangder nie' wat aan?
— *Alles boven op hangen hebben*, gezeid van iemand die fel gekleed gaat en niet veel bezit.

— *'t Hangt in mijn lee*, z. LEE.

— *Het laten hangen*, den moed opgeven. (Ook in Brab., Hag. en Limb., z. Sch.)

— Spr. *Die het lank hee(f)t, laat het lank hangen*, z. LANK.

— *De schapraai hangt er hoog*, z. SCHAPRAAI.

— *Tusschen 't hangen en 't wörgen*, in eenen moeilijken toestand, in lastige omstandigheden. T., Kl.-Br. (Ook in Brab., z. Sch.)

— *'Ne mensch is nooit te oud om te leeren, maar altijd te jong om te hangen*. T.

HANGENS HAAR, bw. — Met hangend haar. (**K.**) R. Hangens haar loopen.

HANGGAT, znw., o. — Z. HANGBROEK.

HANGIJZER, znw., o. — IJzeren keukengerief, bestaande uit eenen cirkel, voorzien van eenen beugel, om aan den hangel boven het vuur gehangen te worden, en dienende om er eene koekepan, eene melkpan, enz. op te zetten, Fr. *chambrière*.

— Fig. Iemand die overal blijft hangen, in plaats van voort te komen, ook **Hangbroëk**, **Hanggat**, **Hangplaaster**, **Plakbroëk** en **Plakplaaster** geheeten. Ik ben nie' gèren mee' hangijzers op gank.

HANGKAPSTOK, znw., m. — Beweegbare kapstok met twee armen, die los aan eene lat in de kleerkas hangt.

HANGLEER, znw., v. — Soort van ladder, die met eenen haak langs den muur gevestigd wordt in uitspringende richting, en dient om een planken vloer te dragen, waar de schilders, metsers en plafonneerders op werken.

HANGPLAASTER, znw., v. — Z. HANGIJZER 2°.

***HANGZEEL**, znw., o. — « Kruiriem, kruiband. »
Sch. kent dit w. o. a. toe aan Antw.

HANKBEEK, znw., v. — Beek die haren oorsprong neemt te Westmalle, voorbij Halle en Massenhoven loopt en boven Emblehem in de Kleine Nete uitwatert.

HANNEBROĔK, znw., m. — Meerkol, roetaard, Fr. *geai*, Lat. *Garrulus*, *Corvus glandarius* (**N.** der **K.**), een vogel die elders **Hannewulten**, **Bonten Hannen**, **Hikster**, **Roetaard**, **Roethannen** en **Rotzak** genaamd wordt.

HANNEK, **HANNIK** (uitspr. *hannək*), znw., m. — Tamme ekster, ook **Hannen** geheeten. Wij hebben thuis 'nen hannek dieë klappen kan. — Bij B. bet. het Zwarte Kraai, roek, en bij V. D. Roetaard.

HANNEKEMAAN, znw., o. — De maan in de taal der kinderen.

HANNEKEPAP, znw., o. — Maan in de kindertaal. (**A.**)

HANNEN, znw., m. — Ekster, inzonderheid tamme ekster, ook **Hannek, Hannik** geheeten. 'Nen hannen kunde leeren klappen. Onzen hannen is gaan vliegen.

— *Bonten hannen*, roetaard, gaai, meerkol.

— Lomperd. Wa' nen hannen van 'ne' vent! Wie héet er ooit zoo 'nen hannen gezien?

— Nuchter kalf, pasgeboren kalf. 'Ne nuchteren hannen. Vlees(ch) van 'nen hannen.

— *Een magere hannen*, een magere persoon.

— Schuld. Iemand 'nen hannen aanzetten. Hij héet in dieë' winkel 'ne' goeien hannen staan.

HANNEKENSVLEES(CH), znw., o. — Vleesch van een nuchter kalf.

HANNEKENUIT, znw., m. — Nachtwaker, klepperman, Fr. *garde de nuit*. (**A.**) (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.)

HANNEWUITEN, znw., m. — Roetaard, meerkol, Fr. *geai*.
— Fig. Uitgelaten, dwaze jongen of meisje. Hedde van oe' lèven zoo 'nen hannewuiten gezien? — Ook **Willewuiten.**

HANNIK, znw., m. — Z. HANNEK.

HANS, znw., m. — Stier, Fr. *taureau* (**Z.** der **K.**), elders **Var** en in 't N. der Kemp. **Looi** genaamd.

HANTÉEREN, w., b. — Bij slachters. *'En beest hantéeren*, ze wel onderzoeken en met de hand betasten om ze te keuren. (Ook in Brab., z. Sch.)

HANTEKLAUW, znw., m. — Onhandige persoon. 'Nen hanteklauw van 'en meid. Dieën hanteklauw! hij breëkt alles dat hij vastneëmt!

HAP, znw., v. — Z. HAB.

— *Iemand 'nen hap en 'nen snap geven*, een ruw, bijtend antwoord.

HAPEREN, w., o. — Aan iets blijven vastzitten (met eenen persoon of eene zaak als onderwerp.) Mijn kleed haperde aan 'nen nagel en 't scheurde. Hij bleef mè' z'ne' voet aan 'nen tak haperen. — Volgens het *Wrdb. der Ned. Taal* is het w. in die beteekenis enkel in Z.-Ned. gebruikelijk.

HAPSEL, znw., v. — Haspel.

HAPSELEN, w., b. — Haspelen.

HAPSELMER(K)T, znw., v. — Z. HASPELMER(K)T.

HAPSJAR, HAPSJÈÈR, znw., m. — Beslagmaker, iemand die met alles bemoeid is en zich wil doen gelden. Ik kan dieën hapsjar nie' verdragen. Dieën hapsjèèr hee' veel noten op zijne' zang.

— Bedrieger, valschaard, verrader. Dieë leelijken hapsjar! Ik betrouw dieën hapsjèèr niet.

— 't Is waarschijnlijk het Fr. *happe-chair*. Zie D. B. en V. D. i. v. *hapschaar, hapscheer*.

HAPSSNAPS, bw. — In groote haast, met de gauwte (K.) T. Hij is hapssnaps wa' komen eten en dan is em weer naar ze' werk gegaan.

HARD, HERD (uitspr. *hart, hät*), bw. — Fel, zeer, Fr. *très, beaucoup*, Mdnl. *harde*. T., Hfft. Ik ben daar hard van verschoten. 't Is herd koud. Die stad is zoo hard wijd nie van hier. 'En herd groot lawijt. Ik ben daar nie' hard op uit. Hij is er herd gèren.

Kil. Herde, *valde, oppidò*.

— Wordt ook als bvw. gebruikt in den zin van *groot, fel, hevig*. Ik heb harden honger. Hij had harten dörst. Ik ben geenen herte liefhebber van vis(ch). Hij is geenen herden eter.

***HARDBEEÏG**, bvw. — « Sterk tegen alles. Een hardbeeïge kerel. »

Sch. geeft dat w. voor de Kemp.

HARDNEKKIGAARD, HERDNEKKIGAARD, znw., m. — Hardnekkige mensch.

HARDZETTEN, HERDZETTEN, w., b. — Onkwetsbaar maken door zekere toovermiddelen. Men gelooft dat er vroeger lieden waren, die de soldaten konden hardzetten. Soldaten, die hardgezet waren, moesten noch het zweerd, noch de vijandelijke kogels vreezen.

— De Duitschers heeten dit *festmachen*.

HAREN, bvw. — *Hare(n) mörtel*, mortel met haar vermengd voor de vastheid. 'Ne' muur bezetten mee' hare' mortel.

HAREN, w., b. — De snede van eene pik of zeisen scherp en dun kloppen met eenen haarhamer op eene haarkruin, Fr. *chapler*. D. B. (Ook in Brab., Hag., Limb., N.-Br. Gelderl., Overijsel, Groningen en N.-Holl, z. Sch., G. M. en BOUMAN,) De zeisen haren. De pikkers haren hun pik.

HARENMUTS, znw., v. — Fig. Gendarm. De harenmutsen zijn daar. Zoogauw as de dieven de harenmutsen zagen, zetten zij 'et op e loopen.

HARNAS, znw., o. — Fig. Iemand die lichtgeraakt is, die gemakkelijk in gramschap schiet. Ons Mieken is e kwaad harnas. 'En harnas van e ventje.

HARRING, znw., m. — Z. HÈRING.

HARS, znw., m. en niet o. — Z. HERS.

HART, HERT (Kemp. *hät*), bvw. en bw. — Uitspraak van Hard, Mdnl. *hart*. 'Nen herte kop. Harte steenen.

— Zuur, sprek van bier. R. Hart bier. Da' bier begint wat hert te wörren.

HARTEN, HERTEN, w., b. — Harden, hard en tot staal maken, sprek. van ijzer, Fr. *durcir, tremper*. D. B.

HARTIGHEID, HERTIGHEID (Kemp. *hättəgheid*), znw., v. — Hardheid, harde knobbel. Ik heb 'en hartigheid in mijnen hals.

HASPEL, HAPSEL, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spr. *Op den haspel spinnen*, zonder eten blijven. (K.) T., Kl.-Br.
— *Vieze haspel*, verwarde boel. T., Kl.-Br. 't Is daar 'ne viezen haspel in dat huis.

HASPELEN, HAPSELEN, w., o. — Z. Wrdb.
— Spr. *Terwijl dat ge haspelt, kunde niet spinnen*, men kan geen twee werken te gelijk verrichten.
— Harrewarren, min of meer twisten over eene zaak, die men niet wel uit de voeten kan krijgen. Ze zijn daar over 'en moeilijke zaak aan 't haspelen. Ze waren aan 't hapselen en zij bleven hapselen.

HASPELMER(K)T, HAPSELMER(K)T, znw., v. — Geharrewar, verwarde zaak. Dat is daar 'en hapselmert : ge kunt er nie' in of nie' uit.

HASSELBEEK, znw., v. — Bijloop der Groote Nete, die Itegem bespoelt.

HASTEL (klemt. op *el*), znw., o. — Kapmes, dienende om hout te kappen. (Z.-O. der K.) T., R. (Ook in Brab. z. Sch.)

HAUS, znw., v. — Bij schoenmakers. Elkeen van de stukjes leder, die op den dop van de leest gevestigd worden, om aan den schoen zijne behoorlijke gedaante en grootte te geven, bij D. B. *hausem*, m. en *hause*, v.

HAUW, znw., v. — Z. HOUW.

HAUW, znw. m. — Snauw, grauw, toesnauwing, bits woord, Fr. *parole rude*. Meest gebruikt in de woordkoppeling *'nen hauw en 'ne snauw*. Hij gaf mij 'nen hauw en 'ne snauw.

HAUWEN EN SNAUWEN, w., o. — Bitsig tegen iemand spreken, Fr. *rudoyer, rabrouer*. Hij doe' nie' as hauwen en snauwen.

HAVEN, w., b. — Uitspraak van Houden. (Z. der K.) Haaft 'em vast. Ge kun' 'et pèèrd nie' haven.

HAVER, znw., v. — Fr. *avoine*.
— Spr. *Van de lange haver geven* of *krijgen*, slagen geven of geslagen worden. T., Kl.-Br., bij D. B. *van de korte haver geven* of *krijgen*. De voerman gaf ze' pèèrd van de lange haver.
— *De pèèrden die de haver verdienen, krijgen ze niet*, die de meeste verdiensten heeft, wordt het minst beloond. R.
— Als in een gezelschap alleman zwijgt, dan zegt men schertsend : *nu zou 't goed zijn om haver te zaaien*. R. — Z. ook PEE.

HAVERBEL, znw., v. — Bel of aar van de haver. D. B. Zie BEL.

HAVEREGÖRT, znw., m. — Baalkatoen, Fr. *callicot*. (Ook in Brab., z. Sch.)

HAVERES(CH) (klemt. op *esch*), znw., m. — Kwalsterboom, sorbeboom, Fr. *sorbier, cormier sauvage*, Lat. *Sorbus aucuparia*. — V. D. vermeldt het w. als gewestelijk.

HAVERESTOPPELEN, znw., m., mrv. — Land waar haver gestaan heeft. T., R., Kl.-Br.

HAZAARD (klemtoon op *ha*), znw., m. — Lukslag, winst die men bij toeval doet in 't koopen, Fr. *hasard*, *aubaine*. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Hij hée' 'nen hazaard gedaan met dat huis te koopen. In dieë' winkel is nie' veul hazaard te doen.

HAZEBROOD, HAZENBROOD, znw., o. — Hetzelfde als Hazepeper in de Wrdb., Fr. *civet de lièvre*. (K.)

HAZEKLAVER, HAASKENSKLAVER, znw., m. — Klaverzuring, een onkruid dat veel in de hoven wast, in de wetenschap *Oxalis stricta* L. Ook worden die namen gegeven eene variëteit, die men in de bosschen vindt, Lat. *Oxalis acetosella* L. — V. D. geeft het w. als gewestelijk op.

HAZENOOT, znw., v. — Hazelnoot, Fr. *noisette*. D. B., Sch.

Henderiks,
Lavenderiks,
Wat zulle-me t'avend eten?
Hazenoten,
Kattekoten,
Boontjes uit de(n) ketel.
(*Aftelrijm der kinderen.*)

HAZESLAAP, znw., m. — Lichte slaap. T., R., bij D. B. *hazetuk* en in N.-Holl. *hazetok*. (Z. BOUMAN, 39.) Hij slaapt, maar 't is maar 'nen hazeslaap.

HAZESTROP, znw., v. — Strop of strik van koperdraad, dien de stroopers stellen om hazen te vangen. (Ook in Brab., z. Sch.)

HAZESULKER, znw., m. — Z. HAZEKLAVER.

HEB, znw., m. — Het hebben. Veur den heb zijn (hebzuchtig zijn.) — Spr. *Hij komt van 't land van Kleef, hij is meer veur den heb als veur den geef*, z. GEEF.

HEBBEN, HEMMEN, w., b. — Fr. *avoir*.

— Als hulpwerkwoord wordt *hebben* gebruikt bij eenige ww., die in de schrijftaal vervoegd worden met *zijn*, nl. *zijn*, *blijven*, *gaan* en *komen*. Ik heb naar Antwerpen geweest. Ik zou wel gebleven hebben, maar 'k kost nie'. Hedde gaan betalen? Had ze wa' vruger gekomen, ze had kunnen meegaan. (Ook in N. en Z.-Holl., z. B. en OPPREL, en in het Mdnl.) Die ww. worden echter ook met *zijn* vervoegd.

— Het verl. deelw. van *hebben* wordt dikwijls overtollig gebruikt. Z. SPRAAKKUNST, bl. 75.

— *Over hem hebben*, als aangeboren hebben, zekere in 't oog vallende hoedanigheden, eigenschappen hebben. D. B., T. Dieë mens(ch) héet aardige maniere ⁿ over hem.

— *Ik zal u hebben* is een soort van bedreiging en beteekent: ik zal het u betaald zetten, gij zult het mij bekoopen.

Nagenoeg in denzelfden zin bezigt men ook *krijgen* en *vinden*. D. B.

— *Iemand hebben*, hem beetnemen, eene part spelen. T., R. Ze hebben hem schoon gehad op den 1[n] April.

— *Het op iemand hebben*, iemand aanzien als de oorzaak van iets, gewoonlijk in ongunstigen zin. D. B. Ze hebben 'em 'en leelijke pert gebakken, en 'k geloof dat hij 't op mij héet. Ook **Veurhebben.**

— *Het op iemand* of *iet hebben*, zeer met iemand of iets ingenomen zijn. T. Ik heb 'et er nie' op, om nu met den avend zoo ver te gaan. Ik heb hèt nie' op dieë' leugenèèr.

Ook *het me(t) iemand* of *iet hebben*. Hij heget mè' geen vleierij. Ik heb 'et niemendalle met dieë' kerel.

— *Het tegen iemand hebben*, tegen iemand wrokken. R. Hij heget altijd tegen iemand. Nu héet em 'et weer tegen de' pastoor.

— *Iet* (*veel, weinig*, enz.) *hebben van*, gelijkenis hebben met, er op trekken. D. B., T. Da' kind hée' weinig van ze' vader. Dieë vògel héet iet van de' nachtegaal. Die bloëm héet 'en bitje van 'en roos. Ook **Weghebben.**

— *Het ievers hebben*, aangedaan zijn van eenige ziekte of ongesteldheid. Hij heget geweldig op zijnen asem. Het op de borst hebben. T. Ik heb 'et verle(d)en week in mijne' kop gehad, en nu heb ik 'et weer op mijn tanden.

— *Iet hebben tegen*, er iets tegen te zeggen hebben, er zich tegen verzetten. D. B., T. Ik heb er veul tegen dat hij zoo drinkt. Ik heb er niks tegen da' ge daar naartoe gaat, maar ge moet vruug thuis zijn.

— *Er nie(t) aan hebben*, de vergelijking er mede niet kunnen doorstaan. T., R. Vloeken dat hij doet! 'Ne ketter héet er nie' aan!

— *Iet in zijne(n) kop hebben*, eene bekommering, eenen argwaan, eenige misnoegdheid hebben. T. Gij zij' zoo aardig van manieren, ik geloof da' ge weer iet in oewe' kop hèt. Hij wilt tegen mij nie' meer spreken. Wa' mag em nu weer in zijne' kop hemmen?

— *Het steken, het zitten hebben*, z. STEKEN en ZITTEN.

— *Willen hebben*, beweren, Fr. *prétendre*. D. B., T. Hij wil hebben dat ik er de schuld van ben. Ze willen hemmen dat hij hem verdaan héet. Ze wilt hebben dat 't nie' waar en is.

— *Zijn eigen hebben*, varen, zich bevinden, Fr. *se porter*. Hfft. Hoe mag zij heur tegenwoordig al hebben? Hoe héet de zieken hem? Fr. *le malade comment se porte-il?* Hij héet hem maar heel gemeintjes. « Hoe mag zij *zich* tegenwoordig al *hebben*, mijne moeder? » (CONSCIENCE. *Simon Turchi*, 19.) — Ook in 't Mdnl., z. OUDEM. II, 52.

— Spr. *'t Is beter hebben als goedvinden*, beter reeds te bezitten dan te verwachten.

— *Hebben is hebben, en krijgen is de kunst.*

— *Die wat verdient, moet wat hebben*, zegt men van iemand die zijne welverdiende straf ontvangt.

— *Hij komt uit 't land van Kleven, hij houdt meer van hebben als van geven*, z. GEVEN.

HEBBER, znw., m. — Hebzuchtige mensch. Dieën hebber hée' nooit nie' genoëg.

— Rijkaard, met eenen bijzin van vrekkigheid. 't Is schand veur zoo 'nen rijken hebber.

HEBBIG, bvw. — Hebzuchtig, begeerlijk, inhalig. Hfft., Dr., M., bij B. *hebberig*, bij V. D. *hebberig* en *hebbig* (gewest.). 't Sta' leelijk van zoo hebbig te zijn. 'Nen hebbige vrek.

Kil. Hebbigh, *tenax*, *avidus*.

HEBBING, znw., v. — Het noodige. Ze nam puur heur hebbing niet (haren nooddruft). Om iet goed te koken, moet het zijn hebbing hemmen. — V. D. geeft het als gewestelijk op.

HECHT, znw., m. en niet o. — Heft. J.

HECHT, znw., m. — Mager, versleten peerd. (K.) Hij hée' 'nen hecht gekocht veur 'en honderd frang. Da' pèèrd ziet er maar 'nen hecht uit. 'Ne mageren, dood versleten hecht. Z. ook BRIK en DJEK.

— Fig. Groot, mager mensch. 'Nen hecht van 'ne' vent. 'Ne lange, mageren hecht.

HECHTEPROSSER, znw., m. — Iemand die magere, oude peerden opkoopt om ze te villen, (K.)

HEDDE. Samentrekking van *hebde*, *hebt-de*, hebt gij. Hfft.

HEEF (zachte *e*). Tweede hoofdvorm 1° van Heffen, 2° van Houden. (Z. der K.)

HEEF (zachte *e*), znw., m. — Zuurdeesem, Fr. *levain*.

Ook **Hevel**.

HEEG. Tweede hoofdvorm van Hijgen.

HÈÈK, znw., m. — Bij spelende kinderen. De voornaamste plaats in het spel (Heist-op-den-Berg.)

HEEKEKSTER (zachte *e*), znw., v. — Z. KÈÈKEKSTER.

HEEL, bvw. — Z. Wrdb.

— *Uit den heele*, uit een geheel stuk bestaande. T., R., Kl.-Br. E kleed uit den heele. Da' stuk is uit den heele gesmeed. *'Ne man uit den heele*, een man van karakter, een man uit één stuk.

— *Heel* staat in den genitief vóór een meervoudig znw., bepaling van tijd, maat, hoeveelheid. De Amerikaans(ch)e terf komt te Antwerpen mee' heelder schepen aan. Hij blijft heelder nachten uitzitten. Dieën dronkaard zit heelder dagen in de herberg. Ik kan van heelder nachten geene oog slapen. 't Volk stond mee' heelder hoopen op de straat.

Règere-règere-gietgat!
Ik wör(d) zoo gèren deurnat:
Ik zalder nie(t) uit gaan loopen,
Al règerde't mee' *heelder* stoopen;
Ik zalder nie(t) in verzuipen,
Al règerde't mee' *heelder* kuipen;
Ik zalder nie(t) in verrotten,
Al règerde 't mee' *heelder* potten.

(*Kinderrijm.*)

HEELEGAAR (Kemp. *hieëlәgoar*), **HEELEGANS(CH)** en **HEELEMAAL**, bw. — Geheel en al, teenemaal, Fr. *tout-à-fait*. Oe' kleed is heelegaar vol plekken. Da' bos(ch) wördt heelegans(ch) verkocht. 'Et graan is heelemaal mislukt. — Volgens het *Wrdb. der Ned. Taal* is *heeleganssch* veroud. en V. D. geeft het als gewest. op.

— *Heelegans(ch)* wordt ook als bvw. gebruikt en dient ter versterking. Het hèet den heelegans(ch)e' zomer gedroogd.

HEELTIJ(D)EN, bw. — Dikwijls, bijna altijd. Hij zit heeltijen in 'nen boek te lezen.

HEEMAAL, bw. — Samentrekking van *heelemaal*. Zij is heemaal blind. De vogel was heemaal dood.

HEER, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *Ik kan geen stomme heeren dienen*, zegt men tegen iemand die iets verlangt gedaan te hebben, maar te koppig is om te spreken.

— *Het van den heer maken*, een helsch leven en getier maken, kijven en twisten, vechten, enz. Hij heget daar nie' weinig van den heer gemaakt. Z. ook MAN en BOER.

— Priester. Hfft. 'En mis met drij heeren. Daar is maar ééaen heer in die parochie.

— *Ons Heer* of *Onze Lieve Heer*, God, Jezus, het H. Sacrament. Hfft. Ons Heer is bermhertig, maar ook rechtvèèrdig. Onze' Lieven Heer bidden.

— *'Ne Lieven Heer*, een Christusbeeld, een kruisbeeld, Fr. *une statue du Christ, un crucifix.*

— *Bij Ons Heer zijn*, gestorven zijn. Vader is al lank bij Ons Heer.

— *T'onzen Heere gaan*, tot de H. Communie naderen, Fr. *communier.*

— Spr. *Ons Heer slaagt niet, of hij zalft*, bij de beproevingen die God den mensch overzendt, geeft hij troost en balsem.

— *Ge zoudt hem Ons Heer geven zonder bichten, hij zou Onzen Lieven Heer van 't kruis bidden*, 't is een schijnheilige, een huichelaar.

— *Ge kunt hem wijsmaken dat Ons Heer daar op de straat te zien is* of *dat Ons Heer op 'ne(n) kriekeboom geboren is*, men kan hem de grootste ongerijmdheden doen gelooven.

HÈÈRD, znw., m. — Hetzelfde als het Holl. Haard, vuurstee, Fr. *foyer*. (Ook in Gelderl. en Overijsel, z. G.) Eigen hèèrd is goud wèèrd.

— Bij uitbreiding beteekent *hèèrd* de vloer van het woonhuis. (K.) Den hèèrd opkèren. Hij staat hier alle dagen op den hèèrd. Ze mag geene' voet meer op mijnen hèèrd zetten.

HEEREKOETS, znw., v. — Rijtuig van een rijk man, Fr. *carosse*.

HEERENDIENST, znw., m., mrv. *heerediensten*. — Dienst bij eenen heer.

— Spr. *Heerediensten zijn geen erven*, heereknechten worden niet rijk.

HEEREPÈÈRD, znw., o. — Prachtpeerd, Fr. *cheval de luxe*.

HEERKE(N, znw., o. — Onderpastoor eener parochie, Fr. *vicaire*. (Z.-O. der K.)

HÈÈRKRACHT, HEIRKRACHT, znw., v. — Zaak die geenen uitstel gedoogt, Fr. *force majeure*. Wordt niet enkel gebruikt als rechtsterm, maar komt ook veelvuldig in de spraak van 't dagelijksch leven voor. 's Zondags werken, 'k doen 'et noô, maar 't is hèèrkracht, want morgen kan 't beginnen te règenen, en dan geraakt dén oo(g)st nie' droog meer binnen.

HEERLIJKHEID, znw., v. — Heeren, heerlijke lieden, heerenvolk. In dat dörp woont veul heerlijkheid. Hij is altijd mee' heerlijkheid op gank.

HEEROOM, znw., m. — Oom, die pastoor is. Onzen heeroom is vandaag aangekomen. Ze hebben 'nen heeroom, daar ze veul van moeten erven. Bij V. D. bet. het Pastoor.

HEES, bvw. — Heesch, schor, Fr. *rauque, enroué*. 'En heeze stem.

— Verg. *Zoo hees als 'en kat, als 'en zaag.*

HÈÈS, znw., v., mrv. *hèzen*. — Knieboog, wade, holte achter de knieschijf, waar het been buigt, Fr. *jarret*, bij Kram. en V. D. *haze*, te Maastr. *hies*. (Ook in Limb., z. Sch.) Hij is stijf in de hèzen. Ik kreeg 'ne' slag in m'n slinke hèès. Oewe frak hangt tot aan oe' hèzen.

HEESEL, znw., m. — Zuurdeesem, Fr. *levain* (Z.-O. der K.), bij D. B. *hijsel* en bij T. *hesel*.

Elders **Heef** en **Hevel**.

HEESTER, znw., m. — Jonge eikeboom. (K.)

HEESTERBOS(CH), znw., o., doch m. in 't Z. — Bosch van jonge eiken. (K.)

HEET (zachte *e*), vóór de meeste medeklinkers **HEE**. — Derde pers. enk. van den Teg. tijd van *hebben*, Hgd. *hat*. Hfft. Ze heet op 't trouwen gestaan. Hij hee nie' gesproken.

HEET, bvw. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo heet als vier, als 'nen oven; — zoo heet dat de kraaien gapen* (van 't weder).

— *Brandende(n) heet* (zoo heet dat het brandt), *gloeiende(n) heet* (zoo heet dat het gloeit), *kokende(n) heet* (van vloeistoffen), *stikkende(n) heet* (zoo heet dat men stikken zou).

— *Heete peekens*, z. onder PEE.

— Spr. *Veur heete vieren staan*, in moeilijke, gevaarlijke omstandigheden zijn. T. Ik ben daar nie' bang veur: ik heb van me' lèven al veur heeter vieren gestaan.

— *'t Is altijd te heet of te koud*, 't is nooit naar uwen (zijnen, heuren, hunnen) zin, men weet er altijd wat op te bedillen.

— *Niks laten liggen als dat te heet of te koud is*, diefachtig zijn. R.

HEETBROOD, znw., o. — Brood dat de bakkers heet uit den oven verkoopen.

— *'t Is heetbrood* zegt men, wanneer iemand groote behoefte heeft om naar 't gemak te gaan. (A.)

HEETEN, w., b. en o. — Genaamd zijn, noemen. Z. Wrdb.

— Woordensp. Als men iemand vraagt: *hoe heetegij?* antwoordt hij schertsend: *heet bij 't vier en koud bij de ass(ch)en.*

— Gebieden. Hfft., meest gebr. in de uitdrukking *daar is heeten noch verbie(d)en aan,* er is niets aan te zeggen, hij luistert naar geene bevelen, hij is wederspannig. *Da' ge de kinderen verbiedt, dat heet-te hun,* juist wat men den kinderen verbiedt, zullen ze doen.

— *'t Zal nie(t) waar heeten,* 't zal niet gebeuren, 't zal niet waar zijn. Gij meint dat 'et zoo zal blijven duren, maar 't zal nie' waar heeten! 't Zal nie' meer waar heeten, da' ze mij nog zoo zullen bedriegen.

— *Vlieg heeten,* weggejaagd, weggesmeten worden. Dat em is met duiven derft thuis komen, ze zullen vlieg heeten! As i hier nog komt om wa' kwaad te spreken van 'en ander, ik zal 'em vlieg heeten!

HEETEN, w., o. — Hitte geven. Eiken hout heet meer as masten. De stoof heet nie' genoeg: schept er nog wa' kolen op. 'Et vier heet nie'. Den oven heet te hard.

HEETGAGEL, znw., m. — Doornig gewas, dat in de heiden groeit, Engelsche brem, Lat. *Genista angelica* (N. der K.), elders **Hitsgaal** genaamd.

***HEETIG,** bvw. — « Heet, hittig, ritsig, tochtig, enz. »
Sch. geeft dit w. voor Brab. en Antw.

HEËTSEL, znw., m. — Z. HETSEL.

HEETTE, znw., v. — Hitte, Fr. *chaleur.* (Ook in Brab. en Kl.-Br., z. Sch., en 't Mdnl., z. OUD., II, 64.)
Ook **Hit** en HITTE.

HEEZIGHEID, znw., v. — Heeschheid. Hij kan nie' spreken van heezigheid. 'En heezigheid in de keel hebben.

HEFFEN (in 't Z. der Kemp. *höffən*), w., b. — Z. Wrdb.

— Gep. w. *Iemand heffen en dragen,* hem zeer beminnen. Onze pastoor wördt gèren gezien: ze zouwen hem heffen en dragen.

HEGET. Samentrekking van *heeft het.* Hfft. Wie heget gezeed? Hij heget gedaan.

HEI, znw., v. — Heide, Fr. *bruyère.*

— Spr. *Beter me(t) 'en kwaê kar op de hei als me(t) e goed schip op de zee* of *op 't water.*

HEI, znw., m. — Z. HAAI.

HEIBESSEM, znw., m. — Heidebezem, bezem van heide gemaakt.

HEIDENE, znw., m. — Heiden, Fr. *païen*. Dieë mens(ch) lèèft nog erger as 'nen heidene. Vrglk. *christene*, *katholieke*, *schepene*, enz.

HEIDER, znw., m. — Herder, Fr. *pasteur*, *pâtre*.

HEIDERIN, znw., v. — Herderin.

HEIEN, w., o. — Z. HAAIEN.

HEIFLUITER, znw., m. — Soort van steltvogel, ook **Zandfluiter** genaamd, die veel in de heiden verblijft. 't Is misschien de Pluvier, Lat. *Charadrius minor*, of waarschijnlijker de Regenwulp, Lat. *Numenicus phaeopus*.
— Niet te verwarren met den *fluiter*, die grooter is.

HEIGERS, znw., o. — Gras dat in de heiden wast.

HEIHEER, znw., m. — Schertsende benaming voor Grensdouaan, tolbeambte aan de grens. (K.)

HEIHOĔK, znw., m. — Z. HAAIHOĔK.

HEIHUS, znw., m. — Z. HUS.

HEIKNUITER, znw., m. — Kneuter, vlasvink, Fr. *linotte*, *sizerin*, een vogeltje dat in de wetenschap *Fringilla linaria* heet. (K.)
— Fig. Iemand die eenzaam in de heide woont.
— Spotnaam der inwoners van Meerle. De Heikneuters van Meerle.

HEIKOMMIES, znw., m. — Grensdouaan, grenskommies. (K.)

HEILHUIZEN, w., o. — Een gebruik dat in sommige streken van de Kempen bestaat. De jongelingen van het dorp gaan van huis tot huis om eetwaren in te zamelen, waarmede zij onder elkander eene smulpartij houden. (Z. de beschrijving van dit gebruik in *Ons Volksleven*, III, bl. 111.)

HEILELIEKE(N, znw., o. — Gentiaan, Lat. *Gentiana pneumonanthe*. Dat sierlijk, donkerblauw bloemeken wordt zoo geheeten, omdat het veel in moerassige heiden groeit.

HEILICHT, znw., o. en m. — Weerlicht, zonder donder. In de warme zomeravonden ziet men dikwijls heilicht. Heilicht is geen weerlicht.

HEILICHTEN, w., o. — Weerlichten zonder donder, Fr. *faire des éclairs de chaleur*. 't Hee' gisteren avend maar toe geheilicht. We zagen 'et in de verte heilichten.

HEILIG, bvw. — Fr. *saint*.
— *Heilige dag*, feestdag die in de kerk gevierd wordt, ook **Heiligdag** geheeten. In dees maand komender veul heilige dagen. Op 'nen heiligen dag gaan de mens(ch)en naar de kerk.
— *Heilig waar*, zeer waar. Hfft. Dat ek oe vertel, is heilig waar.
— *Heilig Ravels*, spotnaam op Ravels, een dorp in de Turnhoutsche Kempen.

HEILIGDAG, znw., m. — Feestdag, die in de kerk gevierd wordt, Fr. *jour de fête*. Hflt. Daar komen veul heiligdagen op e jaar.

— *Afgezette heiligdag*, kerkelijke feestdag, waarop men niet meer, gelijk vroeger, verplicht is mis te hooren en zich van slafelijke werken te onthouden. Lichtemis is 'nen afgezetten heiligdag.

— *Geboden* of *groote heiligdag*, kerkelijke feestdag, waarop men verplicht is mis te hooren en zich te onthouden van slafelijke werken. Ons-Heer-Hemelvaart, Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaart, Allerheiligen en Kerstmis zijn in België de geboden heiligdagen.

— Fig. Leemte of ledige plaats die ergens in gebleven is. Heiligdagen laten in e werk. Kale plekken in den baard, noemt men heiligdagen.

— *'Nen heiligdag maken van iet*, iets op zijn gemak en met de uiterste nauwkeurigheid verrichten. T.

HEILIGDOM (in 't Z. en W. *heilegdoëm*), znw., o. -- Gewijd goed. Een nagel uit de paaschkeers, een stukje van het Agnus Dei, enz., is heiligdom. Hfft. Heiligdom over zich dragen. Sommige menschen steken heiligdom onder den dorpel, om de heksen te weren.

— Relikwie. Hij héet 'en doosken mee' heiligdom.

> Si lieten de stat en sciedenre ave
> Up datmen hem daer gave
> Van sente Vintcens *heilechdoeme*.
>
> (Maerlant, *Spieg. Hist.*)

— Het doosje of kasken zelf, waar eene relikwie in bewaard wordt, Fr. *reliquaire*, *phylactère*, noemt men een *heiligdommeken*. E zilveren heiligdommeken.

HEILIGE, znw., m. — Fr. *saint*.

— *'Ne luien heilige*, een groote luiaard.

— Spr. *Ter eere van wat heilige?* om welke reden? (Ook in Brab. en O.-Vl., z. Sch.) Ter eere van wat heilige gade dat doen? Er staan daar twee lichten te branden, ter eere van wat heiligen is da'?

— *'k Zien liever 'nen heilige die seffens mirakelen doet*, zegt men wanneer men twijfelt of hetgeen iemand belooft te doen, wel zal gebeuren.

— *Eerdat iederen heilige zij(n) lichtjen hee(f)t*, eer alle onkosten betaald zijn. T. As iederen heilige ze' lichtjen héet, zalder nie' veul meer van de ontvangst overschieten. Men zegt soms: *Als elken heilige ze' lichtjen hee(f)t, zit Ons-Lief-Vrouwken in den donkere.*

HEIMELIJK, bvw. — Wordt gezeid van iemand die uit nijd of boosaardigheid een ander heimelijk tracht kwaad te doen. 'Nen heimelijke jongen. Dieë vent hée' 'nen heimelijken aard.

HEIMELIJKAARD, znw.. m. — Heimelijke, afgunstige persoon. Dieën heimelijkaard hée' ze' zusterken gestampt en genepen.

HEIMELIJKHEID, znw., v. — Heimelijke boosaardigheid of afgunst.

HEINEN, w., onp. — Hetzelfde als Handen, waarvan het eene verbasterde uitspraak is. Z. HANDEN. (Z. der K.) 't Zal hem heinen. 't Heint mij dat ik van dieë' last af ben.

HEINHOUT, znw., o. — Heipaal, paal om ingeheid te worden, Fr. *pilotis*. (K.)

HEIPLUKKER, znw., m. — Iemand die heide plukt, om die aan de bezembinders te verkoopen.

HEIR, bw. — *Van heir*, z. HER.

HEIR, tw. — Roepwoord om een peerd links te doen afdraaien.

HEIREN, w., onp. — Heilichten, weerlichten zonder donder, Fr. *faire des éclairs de chaleur*. (Z. der K.) Het hée' gisteren avend maar toe geheird. Wij zagen 'et in 't Westen heiren.

Kil. Heyderen, heyden, *clarere*, *clarescere*, *coruscare*. Het heydert, het heydt, *micat æther*, *coruscat*.

HEIREN, w., o. — Uitvragen, de eene vraag is nog niet beantwoord, of men stelt er weer eene andere. Wordt meest gebruikt in de gep. w. *vragen en heiren*. (K.) Hij vraagt en hij heirt gedurig.

HEIRKACHT, znw., v. — Z. HÈÈRKRACHT.

HEIROM, tw. — Hetzelfde als Heir.

HEIROS(CH) (in 't W. *heiroës(ch)*) en **HEIRUS(CH)**, znw., m. — Zode met heide bewassen. Heiross(ch)en steken.

HEIS, znw., m. — Omgebogen hengsel van ketels, emmers, potten, korven, enz., Fr. *anse*. Sch., T.

Kil. Heynse, einse, heyse, huyse, *ansa*.

HEISCHAD, znw., v. — Met heide begroeide lap, afgestoken heizode, die men brandt voor turf. (K.) Hfft. Heischadden steken. Heischadden branden.

Kil. Heyd-schadde, *cespes ericetosus*.

HEISESSEN, znw., m., mrv. — Heidens, Zigeuners, Egyptenaars, Fr. *Bohémiens*. (Z. der K.)

HEISLENDER, znw., m. — Muurhagedis, grijze hagedis, die men veel in de heiden vindt, in de wetenschap *Lacerta muralis* genaamd. (K.)

HEISOOG, znw., v. — De oog waarin de heis gehaakt wordt, Fr. *oreillon*.

HEISTEREN (uitspr. *hästərən*), w., o. — Gejaagd, driftig heen en weder loopen. (K.) Wa' wilde zoo heisteren ? Ge hèt ommers tijd genoeg ? Hij heistert en hij loopt gelijk zot. Heistert zoo nie' : ge zult me nog horendul maken mee' oe' geheister !

— Dit w. is in vele dialecten bekend: Fri. *heistern*, overhoop halen, van zijn stel brengen, schommelen, Oostfri. *haistern*, den wildenbras spelen, van meisjes gezeid. In N.-Holl. bet. *heisteren* klimmen, klauteren, wroeten, met veel moeite en tegenstribbeling zijn doel bereiken, gejaagd en driftig bezig zijn, veel nutteloozen omhaal maken. (Z. BOUMAN, *De Volkstaal in N.-Holl.*, B., alsmede M. i. v. *haistern*.) In W.-Vl. bet. het Strooien (z. Sch. en D. B.) — Vrglk. WEISTEREN.

— Afl. *Heisterèèr*, *geheister*, *beheisterd*, *verheisterd*.

HEITEEK (zachte *e*), znw., v. — Een geleed dier, dat de geleerden rangschikken onder de klasse der spinachtigen, met een platrond lijf, ter grootte eener kleine erwt. Deze diertjes hechten zich aan de huid van katten, honden en andere dieren, waarin zij met hunnen kop vastzitten. (K.)

HEITSEL, znw., m. — Z. HETSEL.

HEJEN, w., o. — Z. HAAIEN.

HEKEL, znw., v. en niet m. — Fr. *serançoir*. (In W.-Vl. ook meest v., z. D. B.) J.

— Spr. *Iemand over de hekel halen*, hem duchtig hekelen, Fr. *déchirer quelqu'un à belles dents*.

— (*Me(t) zijn gat*) *op 'en hekel sitten*, op heete kolen zitten, niet kunnen gezeten blijven.

HEKELBRÈÈM, znw., m. — Hondroos, wilde roos, Fr. *églantier*, Lat. *Rosa canina*, bij D. B. *heukelbreem*. (K.)

HEKELDOP, znw., m. — Een draaitol die hekelt. (K.)

HEKELEN, w., o. — Wordt gezeid van nonnen of draaitollen, die niet op hetzelfde punt draaien, maar gedurig van plaats verspringen en al dansende draaien. Die non deugt niet, ze hekelt. (K.)

HEKKEN, znw., o. en soms v. — Hetzelfde als Hek in de Wrdb. 'En houten, 'en ijzeren hekken. Het hekken sluiten.

— Spr. *Het hekken aan den ou(d)en stijl laten hangen*, de zaken onveranderd in hunnen vorigen toestand laten, geene nieuwigheden invoeren. (Ook in Brab., z. Sch.)

HEKKETEK, z. HAKKETAK.

HEKKETEKKEN, z. HAKKETAKKEN.

HEKSEMEESTER, znw., m. — Wonderdokter die beweert door bovennatuurlijke middelen de kwade hand te kunnen lichten, betooverde menschen en dieren te kunnen verlossen, enz.

— In de Wrdb. wordt *heksenmeester* overgezet door *sorcier*, tooveraar.

HEL, bvw. — Wakker, levendig, gezond naar lichaam en geest. T., R., Hfft. 'En hel kind. Ik heb lank ziek geweest, maar nu ben ik weer hel. Vader is al in zijn tachtig, en hij blijft nog goed hel.

— Bw. Snel, haastig. (K.) Hel loopen. Ge moet 'en bitjen helder gaan. As ge hel aangaat, dan zulde nog op tijd daar zijn.

HELA, tw. — Dient om iemand te roepen. R. Hela! wacht watte! Hela! manneken, kom is hier!

HELAAN, bw. — Gezwind, dapper, fel. (K.) 't Règent helaan. Loopt is helaan.

HELDER NOCH PELDER. — Niets. Daar is helder noch pelder overgeschoten. Hij bezit helder of pelder meer.

HELFTER, znw., m. — Halster, Fr. *licou.*

HELLEGATBEEK, znw., o. — Beek die tusschen Isschot en Heesten, twee gehuchten van Itegem, doorloopt.

HELLEWAGEN, znw., m. — Groote Beer (een gesternte), Fr. *grande ourse.* D. B., R.

— Ook een ingebeelde wagen, die des nachts rondrijdt. Vele sagen spreken van eenen hellewagen.

HELOOREN, w., o. — De ooren spitsen, scherp toeluisteren (K.), in Loq. 1895, blz. 6, *snelooren.* Ge moest hem is zien helooren hebben, as me daar van begosten te spreken. Ik heloorde genoeg, maar 'k kost er niks van verstaan.

HELP, znw., v. — Hulp, Fr. *aide.* 'En help in de' nood. Hij hêet al veul help van zijn kinderen.

HELP, znw., v. — Leeren band, platte leeren riem die, over den zadel van 't peerd liggende, met beide uiteinden de karberriën omvat (Z.-O. der K.), in 't N. en W. **Licht** genaamd. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.)

— Kruiriem, lederen kruiband, ook **Kruilicht** geheeten. (Z.-O. der K.)

— Broekgalg, Fr. *bretelle.* (Z.-O. der K.)

HELPEN (in 't Z. *höll'pən*), w., b. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zooveel helpen als 'en vlieg in 'nen brouwketel*, z. BROUWKETEL.

— *Er iemand in helpen*, iemand in den nood, in de verlegenheid brengen.

— *Er iemand uit helpen*, hem uit den nood, uit de verlegenheid redden.

— *Iemand er op helpen*, zijn geheugen ter hulp komen. Dieë persoon hiet Jan... Jan Dens, Wens..., toe, helpt er mij is op. Ik zalder oe op helpen: hij hiet Jan Rens.

— *Ik zal u eens komen helpen*, zegt men dreigender wijze tot iemand om te beteekenen: ik zal een einde komen maken aan hetgeen gij doet. Ik zal oe daar is komen helpen mee' oe' lawijt allemaal. As ge er nie' uitscheedt met da' vechten en ruzie maken, zal ek oe is komen helpen.

— Spr. *Iemand op 't stroo helpen*, tot armoede brengen. T. Dieë zeun zal zijn ouwers op 't stroo helpen.

— *Iemand van 't bed op 't stroo helpen*, van kwaad tot erger brengen. T.

— Herstellen, Fr. *arranger, réparer*. De smid zal het slot komen helpen.

HELZENTÈÈR, znw., m. — Z. ELZENTÈÈR.

HEM, vrnw. — Zich. 'Et pèèrd keerden 'em om. De vogel laat 'em nie' hooren. Dieë zatlap zal hem nog dooddrinken. (Ook in de Zaansteek, in Overijsel, Gelderl. en Groningen, z. B. en M.)

Zoo ook HEUR en HUN (HUNLIE).

— Bij *zitten, schillen* wordt *hem* overtollig gebruikt. Z. blz. 84.

HEM, znw., o. — Hemd, vrklw. *hemmeken*, Hfft., Neders. *heim*, bij Jong. *hemme*, Maastr. *humme*. 'En hem maken. E schoon hem aandoen.

Ook *hemd*. Het mrv. van *hem* is *hemmen*, dat van *hemd* is *hemde(n)s*.

HEMD, znw., o. — Fr. *chemise*.

— Spr. *Het hemd van zij(n) lijf weggeven*, al wat men bezit, wegschenken.

— *Fijn hemd*, een hemd waar eene borst in staat en dat door de mannen gedragen wordt.

HEM(D)SBAND, znw., m. — Halsboord van een hemd, Fr. *collet, col de chemise*. T.

HEM(D)SKNOP, znw., v. en m. — Hemdsknoop, Fr. *bouton de chemise*.

HEMEL, znw., m. — Fr. *ciel*.

— Spr. *Meenen met kousen en schoenen naar den hemel te gaan*, denken dat men zonder arbeid iets zal bekomen. T., R.

— *De potscharders komen in den hemel niet*, woordenspel. Door potscharder bedoelt men hier den persoon niet die den pot uitschart, maar den lepel, waarmede hij dit werk verricht.

— *Zooveel als den hemel geven kan*, met alle geweld. Het règende zooveul as den hemel geven kost. Hij werkt zooveul as den hemel maar geven kan.

— *In den derden hemel zijn*, zeer dronken zijn.

— Klankbord, houten bord boven eenen predikstoel, Fr. *abat-voix*.

— Een der verdeelingen van het hinkelperk. Die in den hemel komt, is uit. De hemel is de tiende en laatste verdeeling van 't hinkelperk. Z. HINKELPERK.

HEMELBIE, znw., v. — Kerfdier van de orde der tweevleugeligen, soort van groote vlieg. De hemelbieën verschijnen in menigte in het najaar en azen op de bloemen.

HEMELS(CH), bvw. — Uit der mate. 'En hemels(ch) schoon weer. Da' werk is toch zoo hemels(ch) lastig. 'k Ging er gèren naartoe, maar. 't is toch zoo hemels(ch) wijd van hier.

— *Hemels(ch)e deugd*, uitroep van verbazing of ontsteltenis. Hemels(ch)e deugd! wa' gaat er nog gebeuren?

— *Hemels(ch)e grootte* of *hemels(ch)e breedte*, grootte in vogelvlucht gemeten, kanten, grachten, wegenis en winnensland bijgemeten. D. B.

HEMMEN, w., b. — Hebben, Fr. *avoir*. M. Ik hem oe van te veuren verwittigd. Wij hemmen gee(n) geluk. Veul geld hemmen.

HEMST, znw., m., niet v. — Heemst, *Althæa officinalis* L.

HENDEN, w., o. — Z. HANDEN.

HENDIG, bvw. — Z. HANDIG.

***HENEN**. — Sch. zegt dat die vorm overal in Brab. en de Kemp. gehoord wordt voor *heen*. In Brab. is dit wel mogelijk, maar in de Kemp. en te Antw. zegt men *hennen*. Z. ald.

HENGELING, znw., m. — Z. ENDELING. R.

HENGST, znw., m. — *Zuren hengst*, zuur roggebrood.

— *Zoo zuur als hengst*, zeer zuur. Da' bier is zoo zuur as hengst.

— Dezelfde uitdrukking is ook in Z.-Holl. bekend. Men zegt er nochtans zoo *zuur als een hengst* (*zoó zuur as en hainst*.) Z. OPPREL, 58.

HENNEN, bw. — Hetzelfde als Heen, Fr. *hinne*, Neders. *hinne*, Hgd. *hin*, Kil. *hen*, Neders. *henne*, Teuth. *hyn*. Waar is hij hennen? Vandaar *hennengaan*, *hennenloopen*, *hennentrekken*, enz.

HENNIG, bvw. — Z. HANDIG.

***HENTEREN**, w., o. — « Traag spreken, zagen. »

Sch. geeft dit w. voor Antw., doch 't is niet *henteren*, maar *enteren*. Z. ald.

HEPS, znw., v. — Hesp, ham, Fr. *jambon*. (Ook in Brab., Hag. en 't N. van O.-Vl., z. Sch.)

HER, als voorvoegsel, beteekent: 1° Opnieuw in *heraanbesteden*, *herbeginnen*, *herbichten*, *hergooien*, *herheulen*, *herinvallen*, *herkleeden*, *herkansen*, *herplakken*, *herschilderen*, *herzaaien*, *herzetten*, enz.; 2° Verplaatsing of verandering in *hergaan*, *herkeeren*, *herkrijgen*, *herpakken*, *herplanten*, *herschuiven*, *herslagen*, *herspeten*, *hersteken*, *hertassen*, *hertrekken*, *herwiggelen*, *herzetten*. enz. Vrglk. T. en R.

— Om eene aanhoudende werking uit te drukken, herhaalt men het werkwoord en zet er den tweeden keer *her* voor, dat den klemtoon heeft. D. B. Ik riep en ik hèrriep, maar hij hoorde niet. Ge meugt hem straffen en hèrstraffen, hij zal nie' beteren. Wa' schrijfde en hèrschrijfde toch gedurig?

— Bij dergelijke herhalingen krijgt het verl. dlw. het voorvoegsel *ge* vóór *her*. Ik heb geroepen en gehèrroepen, maar hij luisterde niet. Het hée' geduurd en gehèrduurd tot 's morgens toe. Ik heb getrokken en gehèrtrokken om da' boomken uit te krijgen, maar 't ging niet.

— *Van her, van heir*, z. VANHER.

HERBEGINNEN, w., b. — Opnieuw beginnen, Fr. *commencer de nouveau*. D. B. Hij héet da' werk moeten herbeginnen, omdat 'et verkeerd gemaakt was.

— Ook o. Het is nu gedaan mè' regenen, maar 't kan alle oogenblikken herbeginnen.

HERBERGIERSBAAS, znw., m. — Herbergbaas, hospes.

HERBERGIERSGERIEF, znw., o. — Benoodigdheden om herberg te houden. Glazen, flesschen, maten, toog, buffet en ander herbergiersgerief.

HERBERGPILÈÈR, znw., m. — Iemand die veel in de herbergen zit.

HERBICHTEN, w., b. — Opnieuw biechten. De zonden die ge slecht gebicht hèt, moette herbichten.

HERD, HERT, bvw. en bw. — Z. HARD.

— Verg. *Zoo herd als been, als steen, als ijzer, als staal, als 'ne kei, als 'ne kassei, als 'ne slijpsteen* (van brood).

HERDOENS, verbogen vorm van Herdoen. — Te herdoen, er moet opnieuw gedaan worden. Ge hèt oe' werk nie' goe' gemaakt, herdoens! Herdoens! ge hèt gepooterd! (in 't knikkerspel.)

HERGAAN, w, o., met *zijn*. — Bewegen. T. Ik zag de takken stillekens hergaan.

HÈRING, HÈRINK, in 't N. en N.-O. ook **HARRING**, znw., m., ook als stofnaam. — Haring, Fr. *hareng*. Hèring bra(d)en.

— Spr. *Zijnen hèring braadt hier niet* (hij heeft hier geenen bijval). B.

HERINVALLEN, w., o., met *zijn*. — Wederom in eene ziekte vallen, waarvan men bijna hersteld was. Hij was bijkanst genezen, maar mè' buiten te loopen, is hij heringevallen.

HERK (uitspr. *hărrᵉk*), znw., m. — Samentrekking van *hèring*, haring. (K.)

HERKANSEN, w., o. — Opnieuw beproeven, de kans nog eens wagen. T., R. Ge zij' nie' gelukt, ge moet nog maar is herkansen.

HERKEEREN, w., o., met *zijn*. — Eenen anderen keer, eene andere wending nemen, veranderen. As de ziekte nie' herkeert, dan zal em sterven. 't Weer is slecht, maar 't kan herkeeren.

HERKLEE(D)EN, w., b. — Van kleederen veranderen. T. Ik gaan mee, maar ik moet me eerst herklee(d)en.

HERKOMEN, w., o., met *zijn*. — Wederom in goeden toestand komen. T., R. De zieken herkomt zienderoogen. Alles sta' nu dörs en droog in den hof, maar mee' 'en buiken regen zou 'et wel herkomen.

HERKRIJGEN, w., b. — Van plaats veranderd krijgen. R. Met tweeën kunnen me dieë' steen nie' herkrijgen.

HERLEGGEN, w., b. — Door leggen verplaatsen. T., Kl.-Br. Ge moet dat hout wat herleggen, da' me hier wa' meer plaats hebben.

HERODES, znw., m. — Spr. *Iemand van Herodes naar Pilatus zenden*, van den eenen persoon naar den anderen. Zoo ook *van Herodes naar Pilatus loopen*.

HEROM, tw. — Z. HEIROM.

HERP (uitspr. *härr*ᵊ*p*), znw., v. — Harp.

***HERP**, bvw. — « Hard, ruw, bitter, gemelijk, Hgd. *herb*. » Sch. geeft dit w. voor de Kemp.

HERPAKKEN, w., o., met *zijn*. — Veranderen, ten goede keeren. T., R. Ik vrees dat de zieke nie' lank meer lèven zal. Ge kunt da' nie' weten : 't kan nog herpakken.

HERRE. Samentrekking van *hebde*, hebt gij. (**Z.** der **K.**)

HERRES (ook *heirəs* en *hærəs* uitgespr.), bw. — Herwaarts. (**K.**) T., R. Kom is herres. Hij is herres geloopen.

— Gep. w. *Herres en derres*, herwaarts en derwaarts.

— *Herres en gensters* of *herres en genses*, hier en ginder.

— *Van herres naar derres*, *van herres naar gensters*, van den eenen kant naar den anderen. De zatterik zwijmelde van herres naar derres. Z. DERRES.

HERRIE (klemt. op *rie*). Term bij een kinderspel dat *herrie-Riksken-Diels* heet, waarbij de jongen « die er aan is », met gevouwen handen de anderen achterna loopt en zoekt te raken. Is iemand « getekt », d. i. aangeraakt, dan moet hij den eersten eene hand geven en beiden trachten nu de anderen te pakken. De rij van vangers groeit dus gedurig aan ; het spel is uit, als er een bepaald getal gevangen zijn. Gelukt het de nog niet gepakten, door de rij te breken, dan mogen zij de vangers met de vuist of de vlakke hand op den rug slaan, totdat deze het *kot* hebben bereikt. De pakkers roepen op zingenden toon : « Herrie-herrie-herrieë-Riksken-Diels » ! of « Herrie-herrie-herriё-Rikske-Pataat » ! (Sint-Antonius.)

— Dit spel heet te Antwerpen **Gorrie-Gorrie**, bij B. *herrie-herrie-prous* en *-proost*, *errie-errie-sprouw*.

HERRUREN, w., b. en o. — Lichtjes verroeren. T. Ik mag mijne' voet niet herruren, of 'k zou huilen van de pijn.

HERS (Kemp. *häs*), znw., m. — Dik pek dat de schoenmakers gebruiken, Fr. *poix*.

HERSDRAAD (Kemp. *häsdraod*), znw., m. — Pekdraad, Fr. *ligneul, fil poissé*.

HERSENEN, znw., v., mrv. — Fr. *cerveau*.

— Slapen. Hij kreeg 'ne' slag tegen z'n hersens.

— Gep. *Hersenen en zinnen verlieren*, het verstand. Mee' oe' gedurig studeeren zulde nog hersenen en zinnen verlieren.

***HERSENZUIGER**, znw.. m. — « Zageman, een die plaagt, die ons last aandoet, Fr. *une scie.* »

Sch. geeft dit w. voor Brab., *Antw.* en *Kemp.*

HERSLAGEN, w., b. — Op eene andere plaats slaan. Dieë nagel steëkt nie' goed, ge moet 'em wat herslagen.

— Voortvertellen, verklappen. (K) Dat is nu onder ons gezeed: ge meug' 'et nie' herslagen.

HERSPETEN, w., b. — Op eene andere plaats speten, d. i. spelden. Da' briefken is nie' hoog genoëg gespeët, ge moet 'et wat herspeten.

HERST (Kemp. *häst*), znw., m. — Rugsgedeelte van een geslacht verken.

Kil. Harst, herdst, *spina porci*.

HERSTEKEN, w., b. — Op eene andere plaats steken. T., R. Kl.-Br.

HERSTEN (Kemp. ook *hästən*), w., b. — Roosteren, op eene heete plaat of in den oven hard laten uitdrogen. (K.) (Ook in Brab., z. Sch.) Brood hersten op 't scheel van de stoof. Geherst brood. Zand hersten (zand heet maken).

Kil. Herdsten, heerdsten, harsten, *torrere*.

HERT (Kemp. ook *hät*), znw., o. — Hart, Fr. *cœur*.

— Verg. *'En hert hebben gelijk 'ne steen*, ongevoelig zijn.

— Spr. *Het hert hebben om*, durven, den moed, de stoutheid hebben, Fr. *avoir le courage, l'audace*. Hij heget hert niet om dat te doen. Hèt 'et hert nog is van te vloeken, dan smijt ek oe op straat.

— *Mijn hert slaapt in mijn lijf*, ik heb grooten vaak, ik kan mij niet wakker houden.

— *Van zijn hert 'ne(n) steen maken*, zijne gevoeligheid overmeesteren en bedwingen. D. B., T., R., Kl.-Br. Ik heb zooveul verdriet in de wèreld dat ek zou ziek wörren, as ek van mijn hert geene' steen maakte.

— *Het hert in zijn*, zeer bevreesd zijn voor de gevolgen van iets, over zijn van verdriet, van leed. Ik ben 'et hert in dat onze Frans er zal in loten. Hij is 'et hert in over de dood van ze' vader.

— *Zijn hert te bersten* of *in stukken vreezen*, zeer beducht zijn voor iets. Ik vrees mijn hert te bersten dat het dezen nacht zal vriezen, en dan is de fruitbloëm kapot.

— *Zijn hert was geen boon groot*, hij was geweldig verschrikt.

— *Tegen zijn hert*, ongeerne, tegen zijn zin, Fr. *à contre-cœur, à regret.* D. B., T., R. Hij is tegen zijn hert vertrokken. Het is erg, as ge tegen oe' hert moet soldaat zijn.

— Tegen zijn gemoed, tegen zijne overtuiging, anders dan men meent. Liegen is tegen zijn hert spreken. Ik weet nie' hoeda' ge zoo tegen oe' hert kunt spreken.

— *Hert hebben veur iemand*, veel voor iemand overhebben. R. Die moeder hée' geen hert veur heur kinderen.

— *Iet over zijn hert kunnen krijgen*, tot iets kunnen besluiten. T., R., Kl.-Br. Ik kost 'et over mijn hert nie' krijgen om dieë sukkelèèr niet te helpen. Dieë gierigaard kan 'et over zijn hert nie' krijgen om iet te geven in da' goc' werk.

— Iets kunnen nutten. T., R., Kl.-Br. Ik kan da' vlees(ch) nie' over mijn hert krijgen. Geef mij wat eten, want ik heb vandaag nog niks over mijn hert gehad (nog niets genuttigd).

— *In 't hert gaan*, aan iets gevoelig zijn. Dat die mens(ch)en zooveul afzien, da' gaat in mijn hert.

— *Ievers e stuk van zijn hert laten.* Eene moeder b. v., die al weenende van het graf haars kinds komt, zal zeggen : daar laat ik e stuk van mijn hert.

— *Iet aan zijn hert laten komen*, er gevoelig aan zijn, er verdriet in maken, het zich aantrekken. Hij hée' groote verliezen ondergaan, maar hij laat 'et aan zijn hert nie' komen. Ge ziet dat dieë mens(ch) 'et aan zijn hert laat komen, da' z'n kinderen zoo slecht zijn, want hij vervalt zienderoogen.

— *Iemand iet van zijn hert halen*, hem door vleiende woorden, door list of bedrog iets afpramen. Hij héet dieën ouwe' vrek honderd frang van z'n hert gehaald.

— *Zijn hert opfrèten*, zijne gezondheid krenken door nijd en afgunst.

— *Iemand het hert afzagen*, hem lastig vallen door gedurig te vragen en te zagen. Dieë zageman mè' ze' gebèdel en z'n klachten zou iemand 'et hert afzagen.

— *Zijn hert rechtuit spreken*, rechtzinnig, onbewimpeld de waarheid zeggen. R.

— *Gezond zijn van herte*, ofschoon lijdend, toch goeden eetlust hebben, zich niet ziek gevoelen.

— *Flauw aan zijn hert zijn*, een gevoel van flauwte aan de maag hebben. T., R.

— *Hebben al da(t) zijn hert lust*, al wat men verlangt. R. Hij héet al da' zijn hert lust, en toch klaagt hij gedurig. « Gij hebt immers *al wat uw hertje lust ?* » (CONSCIENCE, *Knagelijntje*.)

— *Gee(n) lèvendig hert*, geen levend wezen. D. B., R. Daar was gee(n) lèvendig hert op straat. Ik kwam er in huis, maar daar was gee(n) lèèfdig hert te hooren of te zien.

— Hertvormig gouden of zilveren sieraad, dat de Kempische boerinnen met eene ketting om den hals op de borst dragen. Zij draagt e gouwen hert. Op de hoogdagen had mij' moeder heur diamanten hert aan.

— Bij horlogemakers. De grond of bodem van de lanteern. Z. LANTÈREN.

HERT (Kemp. ook *hät*), bvw. — Uitspraak van Hard, Fr. *dur*. 'Nen herte steen. 'Nen herte kop. Z. HARD en HERD.

HERT, znw., m., doch ook o. — Fr. *cerf*. (Ook m. bij J.) — Verg. *Loopen gelijk 'nen hert*, zeer snel loopen.

HERTÄRREN, w., b. — Opnieuw met teer bestrijken. Dieë muur moet hertärd wörren.

HERTASSEN, w., b. — Op eene andere plaats tassen. T., R., Kl.-Br. 'Nen hoop koren hertassen. Die houtmijt moet hertast wörren.

HERTBLOED, znw., o. — Bij landb. en veeartsen. — Eene ziekte bij het rundvee, voortkomende uit te groote bloedrijkheid.

HERTELIJK, bvw. — Hartig, hertversterkend, voedzaam, krachtig, sprek. van spijzen. R., M. (Ook in Limb., Hag., Brab. en Vl., z. Sch.) Hollands(ch)e kèès is hertelijk eten. De zieke moet hertelijk eten nemen om hem te versterken.

HERTEN, w., b. — Z. HARTEN.

HERTENEN en **HERTENS**, znw., v. — Wordt gebruikt in 't kaartspel nevens *herten*, Fr. *cœur*, doch men zegt *hertenaas*, *hertenboer*, enz. Ik heb hertenen uitgespeeld. Hertens is troef.

— Zoo ook *koekenen*, *koekens*, *ruitenen*, *ruitens* en *schuppenen*, *schuppens*.

HERTEVROUWEN, w., o. — Naam van zeker kaartspel.

HERTENZOT, znw., m. — Hertenboer, Fr. *valet de cœur*. Hertenzot is troef.

HERTFRÈTER, znw., m. — Kniezer, iemand die verdrietig zaagt en klaagt. Ik zou nie' gèren me' leven slijten bij zoo 'nen hertfrèter.

HERTIGHEID, znw., v. — Z. HARTIGHEID.

HERTIN, znw., v. — Hinde, het wijfje van het hert, Fr. *biche*. Kil. Hertin (vetus), *cerva*.

HERTKANT, znw., m. — De kant van een stuk hout, dat in zijne lengtedoorsnede naast het hart van den boom gezaagd is.

HERTPLANK, znw., v. — De middelste of beide middelste planken van eenen boomstam.

HERTSDEIN, znw., m. — Damhert, Fr. *daim*.

HERTSLOP, znw., o. — De opening aan een hemd, voor op de borst.

HERTVANG, znw., m. — Groote bevangenheid of benauwdheid op den adem, Fr. *oppression*. Den hertvang hebben. Hij kreeg den hertvang, zooda' wij meenden dat em ging versmachten.

— De Wrdb. vertalen het door *syncope*, flauwte, evenzoo Kil., die het overzet door *cardialgia*, *rosio stomachi*.

HERTZIEKTE, znw., v. — Hertkwaal, eene hoegenaamde ziekte van het hert, Fr. *maladie de cœur*, *cardiogme*. D. B. Hij hèet 'en hertziekte. Ze is van 'en hertziekte gestörven.

HERWIGGELEN, w., b. en o. — Lichtjes bewegen. T. Herwiggelt dieë' stoel nie', of de boeken die der op liggen, vallen der af.

HERZAAIEN, w., b. — Opnieuw zaaien. Het graan komt nie' uit, ik zal 'et moeten herzaaien.

HERZELÈÈRS, znw., m., mrv. — Soort van blauw en wit gevlamde aardappelen, die bestonden vóórdat de aardappelziekte verscheen. (K.)

HERZETTEN, w., b. — Verzetten, op eene andere plaats zetten. T. Kunde oewe' stoel nie' wat herzetten?

— Op eene andere plaats planten. Ge moet die boomkens 'en bitjen herzetten, want ze staan hier in de' weg.

HERZELTÈÈR, znw., m. — Z. ELZENTÈÈR.

HESKE-JAGEN. Naam van een kinderspel. De meisjes vormen eenen kring en geven elkander de hand. Een meisje staat in 't midden der ronde en zegt:

Piep hazen!

De anderen antwoorden:

Deur de glazen!

Waarop het meisje herneemt:

Ik zou zoo gèren heske-jagen,
Heske-jagen deur de wei,
Ikken en gij!

« Met wie? » vraagt men uit den kring.

Het meisje dat in 't midden staat, noemt eene harer gezellinnen, die de ronde verlaat. Beiden loopen nu rond, de eerste binnen, en de tweede buiten den kring. Indien het meisje dat binnen den kring is, het daar buiten loopende kan aanraken, dan is dit er aan voor het volgende spel. (St.-Antonius.)

HESP, ook **HEPS**, znw., v. — Wordt overal gebruikt voor het Holl. Ham, Fr. *jambon*. Nochtans, in 't N. der Kemp. hoort men ook wel *ham*.

— Spr. *Ge kunt geen vijf hespen uit één verken snijden*, men kan uit eene zaak niet meer voordeel trekken dan er in is.

HESPEMERK, HEPSEMERK, znw., o. en m. — Het merg uit een hespenbeen.

HESPEMOUW, HEPSEMOUW, znw., v. — Mouw van een vrouwekleed, die spant tot bij den elleboog en die vandaar voort wijd en opgeblazen is tot boven den schouder.

HESPENBEEN, HEPSENBEEN, znw., o. — De mergpijp die in eene hesp zit.

HESPEVET, HEPSEVET, znw., o. — Het vet dat voortkomt van gebakken hesp.

HESTEL (klemt. op de 2e lettergr.), znw., v. — Z. HASTEL.

HET. Tweede pers. van den Teg. tijd van Hebben. Gij het (gij hebt).

HETDA(T, 'TDA(T, HETDATTE, 'TDATTE, vrnw. — Z. DEDIE.

HETDEES, 'TDEES, vrnw. — Z. DEDEZE.

HETSEL (uitspr. *hätsəl*), znw., m. — Bussel brandhout. (Z.-O. der K.) T., Sch., R. 'Nen hetsel losdoen en verbranden. Steekt nog 'nen hetsel in den oven.

HETSELEN (uitspr. *hätsələn*), w., b. — Hout sprokkelen. (Z. der K.) Hout hetselen. Arm mens(ch)en meugen hout hetselen in de boss(ch)en.

HETTETTET, tw. — Z. ETTETTET.

HEULBANK, znw., v. — Bij blokmakers. De bank, waarop de blokken met spieën vastgespannen zitten en waarop ze geheuld, d. i. uitgehaald, uitgehold worden.

***HEULDERT, *EULDERT,** znw., m. — « Plaats in de schuur onder het afhangend dak. »
Sch. geeft dit w. voor de Kemp. Ik heb dit nooit gehoord, maar wel *huilaard.* Z. ald.

HEULEN, w., b. — Bij blokmakers. De klompen uithalen, hol maken, door middel van de verschillende messen en aggers.
Kil. Heulen, holen, *cavare.*

HEULEN, w., o. — Bij spelers. Met eenen marbol, eenen cent, eenen pijl, enz. naar eene meet rollen of werpen, naar een doelpunt schieten, enz. om de beurt van iederen speler te regelen. D. B., T., R. Naar 'en schreef heulen. Wij zullen heulen om te zien wie er eerst is. Eerst heulens ! (ik vraag het recht om eerst te heulen).
— *Schreefken heulen,* een spel, waarin men met centen naar eene meet werpt.
Kil. Heulen, *sortiri.*

HEŬLIE, vrnw. — Z. HUNLIE.

HEUNING, in de Kemp. ook **HEUNINK** en **HEŬNEK**, znw., m. — Honing, Fr. *miel.*

— Spr. *Daar is geenen heuning aan zijn gat te lekken*, er is aan hem geen voordeel te doen.

HEUNINGDAUW, znw., m. — Soort van honing die 's zomers uit de bladeren van zekere gewassen zweet, Fr. *miellat.* D. B.

— Soort van stof dat de bladeren en stelen van zekere planten bedekt met geelroode plekken, Fr. *rouille.*

HEUNINGPÈÈR, znw., v. — Soort van peer met eenen honingzoeten smaak.

HEUP, znw., v. — *Op de heup*, van weinig beteekenis. Dat is maar 'en naaister op de heup. 'Nen timmerman op de heup (een die zijn ambacht niet goed kent.)

HEUR, bvw. en vrnw. — Haar. Heur kleed. Ik heb heur gezien en gesproken. (Volgens V. D. in N.-Nederl. alleen dicht. en gew.)

— Hun, Fr. *leur*, voor alle geslachten. Die mens(ch)en heur huis. Die kinderen hebben heur moeder jonk verloren. De boomen beginnen heur blaren te laten vallen. De koeien hebben heur eten nog nie' uit.

— Zich (voor vr. wezens). M. De kat was(ch)t heur. As ze heur zoo nie' gespoeid had, ze zou te laat gekomen zijn.

HEŬRK, znw., m. — Z. HÖRK.

HEURLIE, bvw. en vrnw. — Z. HUNLIE.

HEŬRST, znw., m. — Z. HÖRST.

HEŬRTS, znw., m. — Z. HÖRTS.

HEVEL, znw., m. — Zuurdeeg, zuurdeesem, Fr. *levain.* D. B. (Ook in Limb.) Ruggebrood wördt mee' hevel gebakken.

Ook **Heef** en in 't Z.-O. **Heesel.**

Kil. Hevel, *fermentum.*

HEVEL, znw., m. — Bij wevers. Ieder van de dikke twijndraden, die den rok van eenen weefkam uitmaken, Fr. *ficelle de lame.* Zie D. B.

HIE, bw. — Hier. (Z. der K.) Kom eens hie. Jan is hie.

HIEF. Tweede hoofdvorm van Houden.

HIEL, znw., m. — Fr. *talon.*

— Spr. *Ik zien liever zijn hielen als zijn teenen*, ik zie hem liever heengaan dan komen, ik verlang zijne tegenwoordigheid niet.

— *Met zijn teenen spelen tot vermaak van zijn hielen*, z. TEEN.

HIEL. Tweede hoofdvorm van Houden. Hfft., B.

HIERE, bw. — Hier (W. der K.). Kom eens hiere. Hij woont zoo wijd nie', hij woont meer op hiere.

***HIERES**, bw. — « Herwaarts, hierwaarts. Kom wat hieres, hierender, hierenders, dan kom ik straks wat dares, daarender, daarenders. »
Loquela (N° 1, '92, hlfz. 6) geeft dat w. voor de Kemp. Z. HERRES.

HIERLANDER, znw., m. — Inlander, inboorling van het land. (K.) De vremdelingen hebben hier meer veurrecht as de hierlanders.

HIERLAN(D)S(CH), bvw. — Inlandsch, inheemsch, Hgd. *hiesig*. (K.), Hfft., G. Hierlan(d)s(ch) koren. Hierlan(d)s(ch)e kiekens. « Hij een fraey *hierlantsch* wijf ziet groote noten snoepen. » (VONDEL, II, 195.)
Kil. Hierlandsch, *hujus regionis, indigena*. Z. VERDAM, i. v. *hierlantsc*.

***HIERWEGS**, bw. — « Hierwaarts, herwaarts, langs dezen kant. Hij woont te Stabroeck in de polders, hierwegs Antwerpen. »
Loq. geeft dat w. voor Hoogstraten.

HIET. Tweede hoofdvorm van Heeten, Fr. *appeler, s'appeler*.

HIETEPETIET, HIETEPOTIETER, znw., m. — Naam van den Kikvorsch in het raadsel :

Hietepetiet sprong over den oven,
Hietepetiet en kost er nie' over,
Hietepetiet sprong in het riet,
Hietepetiet verdronk nog niet.

HIEUW. Tweede hoofdvorm van Houden. B.

HIJ, vrnw. — Z. Wrdb. Zonder nadruk, *a, ä* uitgesproken. Enclitisch *i, em, en* en *e* (z. die woorden). Datief en Accusatief *'em* en, als 't w. den nadruk heeft, *hem, höm*. Ik ken 'em nie. Geef 'et maar aan hem. Da' geld is van höm. — Vrouw. *zij* en *ze*, Datief en Accusatief *heur* (zonder nadruk *'er*), Accus. ook *ze*. Ik heb 'et heur gezeed. Hij héet 'er nie gesproken. Ik heb ze nie' gezien. — In den Nom. meerv. gebruikt men *ze* en, met nadruk, *zellie* of *zöllie* (zijlie). Ze hebben 'et nie' gedaan. Komen zöllie daar ook ? — In den Dat. en Acc. *höllie* (hunlie, heurlie ?), *hun* en in den Acc. ook *ze*. Dat is nie' schoon van höllie. Ik heb 'et hun beloofd. Roept ze maar hier. *Höllie* kan ook bijv. w. zijn. Höllie deur was vast. Ik heb 'et van höllie vader gehoord. Vrglk. B. i. v. *hij*.

HIJGEN, w., o. — Z. Wrdb.
— Verg. *Hijgen gelijk e peerd, gelijk 'en spörriekoei*. (K.)

HIJS(CH), znw., m. — Hetgeen in eenmaal opgeheschen wordt. De steng brak, en den heelen hijs(ch) raapkoeken viel op de' grond.

HIJZEL, znw., m. — Bevrozen regen of mist die aan de takken der boomen kleeft, Fr. *givre*. (K.) (Ook in Limb.) Den hijzel hangt aan de boomen. Alles zag wit van den hijzel. De boomen zijn vol hijzel.

Rijmspreuk :

Er is nooit mensch geweest,
Zoo grijs of zoo oud,
Die zien hangen heeft den *hijzel*
Drij dagen aan 't hout.

Kil. Hijsel, *gelicidium*.

HIJZELEN, w., onp. — Rouwrijmen, Fr. *faire du givre*. (K.) Het héet den heelen dag gehijzeld.

HIJZELLOĔCHT, znw., v. — Koude lucht in den winter, waardoor de dampen in hijzel of rouwrijm veranderen. (K.) 't Is vandaag zoo'n hijzelloĕcht. Veul hijzelloĕchten in de' winter, veul koren in den oo(g)st (landbouwersspreuk).

HIKKEN, w., b. — IJken. (Z. der K.) De maten en de gewichten wŏrren gehikt. Z. IKKEN.

HIKSCHOU(D)EREN, w., o. — Z. HOKSCHOUDEREN.

HIKSTER, znw., v. — Meerkol, roetaard, Fr. *geai*. (Z.-O. der K.)

***HILLEPILLEN**, w., o. — « Te Turnhont, » zegt Sch., « een jongensspel bestaande in vijf of meer putjes in welke ieder meedoener een bol heeft, men tracht den bol uit het middenputje te stooten en te winnen. »

HIN, znw., v. — Hetzelfde als Hen, Fr. *poule*. 'En hin en heur kiekens. As de hinnen losloopen, leggen ze best.

— Spr. *Daar zal hin noch haan over kraaien*, niemand zal het weten, het zal geheim blijven.

Rijmspreuk :

Kraaiende hinnen,
Brullende koei'
En meiskens die fluiten,
Zijn drij dingen
Die nie(t) stuiten.

Z. eene variante daarvan onder KOEI en MEISKEN.

Kil. Hinne, henne, *gallina*.

HIN, bw. — Heen. Wordt maar gebruikt in de uitdrukking *van nu af hin*, van nu af aan. (K.) 't Is nog maar vier uren, en 't begint van nu af hin al donker te wŏrren.

***HINDELIJK**, bvw. — « Schrikkelijk, eendelijk. »
Sch. geeft die gedaante voor de Kemp. Z. EENDELIJK.

HINK. Tweede hoofdvorm van Hangen. Daarnevens HING, **Hong** en **Honk**.

HINKELBERD, znw., o. — Een vierkant houten blokje, dat de kinderen in 't hinkelperk al hinkelende voortschoppen (K.), te Antw. **Hinkelblok**.

HINKELBLOK, znw., m. — Z. HINKELBERD.

HINKELDEPINKEL, HINKELDEPINK, HINKENDE-PINK, bw. — Al hinkende langs beide zijden, Fr. *clopin-clopant*. Hij komt daar hinkeldepinkel aan.

— Naam van den kikvorsch in een raadsel.

HINKELEN, w., o. — Op één been springen, Fr. *sauter à cloche-pied*; een kinderspel, Fr. *jouer à cloche-pied, jouer à la mérelle*. D. B., Hflt. (Volgens Kram. wordt dit w. weinig of niet gebruikt. Wij kennen geen ander.)

— Afl. *Hinkelèèr, gehinkel.*

Kil. Hinckelen, *unico pede saltare.*

HINKELEPINK, znw., m. — Hinkende mensch, hinkepink.

HINKELPERK, znw., o. — Het afgeteekend perk, waar de kinderen in hinkelen. (Ook in Brab., z. Sch.)

HINKELSCHERF, znw., o. en v. — Plat steentje, gewoonlijk een stuk rond gemaakt dakpan, dat de kinderen als hinkelende voortschoppen.

HINKENDEPINK, bw. — Z. HINKELDEPINKEL.

HINNEBEES, znw., v. — Wilde framboos. (W. der K.) Hinnebezen plukken. In da' bos(ch) groeien veul hinnebezen.

— Te Heist-op-den-Berg worden de roode en witte aalbeziën *hinnebezen* genaamd.

HINNEKLAMPER, znw., m. — Soort van grooten roofvogel, die hennen en kiekens steelt.

HINNEKOT, znw., o. — Kiekenhok.

— Spr. *Baas zijn van 't hinnekot als den haan niet thuis is*, z. BAAS.

HINNELUIS, znw., v. — Soort van vogelluis, Fr. *ricin de la poule*. D. B., T., Kl.-Br.

HINNENBRAWIER, znw., m. — Z. HINNEKLAMPER.

HINNENROEST, znw., m. — Hoenderrek, Fr. *juchoir*. Bij D. B. is 't w. onz.

Kil. Hinnen-roest (fland.), *gallinarium.*

HINNEPÖLDER, znw., m. — Hoenderrek, hennenroest, Fr. *juchoir*. (Z.-O. der K.)

Kil. Hinnen-polder, *gallinarium.*

HINNERUST, znw., m. — Z. HINNENROËST.

HIPPELPAD en **HOPPELPAD**, znw., m., vrklw. *hippelpaaiken, hoppelpaaiken*. — Smal voetpad. (N. der K.) Neven die sloot leet 'en hippelpaaiken. 'En hoppelpaaiken over 't veld.

HIPPEN, w., b. — Reppen, gewag maken van iets. (**K.**) (Ook in Brab., z. Sch.) Hij héet er geen enkel woord van gehipt. As ge bij hem komt, moette niks hippen van die zaak.

HIPS(CH), bvw. — Reel, lang en dun, sprek. van personen. R. 'En hips(ch) manneken.

HIRK, HIRRIK, znw., m. — Een onkruid, in de wetenschap *Raphanus Raphanistrum* L., bij Hfft. *harrik*, *herik* en *herrik* en bij G. *hérik* geheeten.

HIRKEN, HIRRIKEN, w., b. en o. — Z. NIRKEN.

HISSEN, w., b. — Z. HUSSEN.

HIT, znw., v. — Hitte. De hit was onverdraaglijk. Daarnaast **Heette** en HITTE.

H-N, tw. — Z. N-N.

HOBBELACHTIG, bvw. — Hobbelig. 'Nen hobbelachtige weg.

HOBBEL EN SOBBEL, HOBBEL EN SJOBBEL, HOBBELDESOBBEL, HOBBELDESJOBBEL, HOBBEL-SOBBEL, HOBBEL-SJOBBEL, bw. — Overhoop, in wanorde. Sch, T. Alles lag daar hobbel en sobbel op de' vloer. Hij gooit zijn kleeren hobbel en sjobbel op 'ne' stoel.

Kil. Hobbel-sobbel, *tumultuariè*, *confuse*.

HOBOOKS(CH)E HEI, znw., v. — Spr. *Ik wilde da(t) ge op de Hobooksche hei zaat*, soort van verwensching. (**A.**)

HOD. Tweede hoofdvorm van Hebben.

HODDEBEDOD, znw., m. — Z. BEDOD.

HODDEBEDODDEN, w., o. — Hetzelfde spel, dat ook **Bedodden** en **Piepenbörgen** genaamd wordt, Fr. *jeu de cache-cache*. (**K.**) Z. BEDODDEN. De kinderen waren aan 't hoddebedodden. Willen me wa' gaan hoddebedodden ?

HOE en **HOES**, tw. — Kreet van pijn. Hoe ! dat doe' zeer ! Hoes ! mijne vinger zit er tusschen !

HOĔBELÈÈR, znw., m. — Iemand die hoëbelt, op onverstaanbare wijze brabbelt. (**K.**) Ik weet nie' wat dieën hoëbelèèr brabbelt.

HOĔBELEN, w., o. — Op onverstaanbare wijze brabbelen, zooals b. v. iemand doet die zijnen mond vol eten heeft. (**K.**) Hij hoëbelt altijd.

— B. Al hoëbelende zeggen. Wat hoëbelt hij daar ?

— Afl. *Hoëbelèèr*, *gehoëbel*.

Z. DE JAGER's *Frequentatieven*, I, 186, i. v. *hobbelen*.

HOĔBEN, znw., m. — Barsche, lompe kerel. (**K.**) Dieë vent is 'nen hoëben. 'Ne leelijken hoëben.

— Hond in de kindertaal. (**N.** der **K.**) Pas op, den hoëben zal bijten.

HOËBEREN, w., o. — Met geld omhoog werpen, om ter meeste kop of letter. (Rupelstreek.)

HOËCHT, znw., m. — Struik, struikgewas, bos. (**K.**) 'Nen hoëcht dorens. De vogel houdt in 'nen hoëcht. 'Nen hoëcht pataten.

HOED, HOET, znw., m., vrklw. *hoëiken* en *hoëdje(n*, in de kindertaal *hoeteke(n*, mrv. *hoeien* en *hoeten*. — Fr. *chapeau*.

— Papieren lichtscherm op eene petrollamp, Fr. *abat-jour*.

— Bij smeden. Z. KROES.

— *'t Is 'nen hoed*, 't is mislukt, 't valt verkeerd uit. 't Is 'nen hoed geweest met die feest.

HOEF, znw., v. en niet m. — Fr. *sabot, corne*.

HOËF, tw. — Uitroep van pijn, door de hitte veroorzaakt. T. Hoëf! da' 's heet!

HOEFIJZERSTAMP, znw., v. — Bij hoefsmeden. Werktuig om de gaten in de hoefijzers te slaan.

HOEFSTRENG, znw., v. — Streng om den voet van een peerd op te binden, dat moet beslagen worden.

HOËFT, znw., v. — Homp, groot, grof stuk brood. 'En hoëft brood. Hij sree' hem daar 'en hoëft af van wel twee vingeren dik.

— *Hoëft* in 't Bargoensch bet. *brood*. Z. Is. TEIRL.

HOEIÈÈ(R)S, znw., m. — Z. OEIÈÈ(R)S.

HOEIÈÈ(R)ZEN, w., o. — Z. OEIÈÈRZEN.

HOËK, znw., m. — Hoek, Fr. *coin*.

— *Achter hoëken en kanten*, in 't verborgen. Daar gebeurt veul kwaad achter hoeken en kanten.

— *Alles uit den hoëk halen* of *zuken*, alles opzoeken, vooral ter bezwaring of beschuldiging van iemand. Hfft. In da' proces zal alles uit den hoek gehaald wörren. Den rechter héet alles uit den hoek gezocht om de plichtigen te doen straffen.

— *Den hoëk* of *het hoëksken om zijn*, gestorven zijn. Wij moeten allemaal eens 't hoeksken om.

— Eind wegs. Ik zal 'nen hoek meegaan. Mijne vriend hée' mè' mij 'nen hoek mee geweest.

— Bij timmerl. Houten haak, langs buiten met eene groef ingesneden, om de koord in te spannen, wanneer men de verstekken van een lijstwerk, enz. aaneenlijmt.

***HOËKEN**, w., o. — Wordt, volgens Sch., hier en daar in de Kemp. gebruikt voor In den hoek zitten of ergens stil blijven zitten.

HOEKEREN, w., o. — Z. OEKEREN.

HOËKGEBINT, znw., o. — Bij timmerl. Bij het maken van

een schilddak gebeurt het, dat de kap eene groote hoogte heeft en daartoe lange horenboomen of hoekkepers vergt; alsdan worden deze laatste ondersteund door een *hoekgebint*, waar de einden der gordingen op dragen of waarin zij ingezonken zijn.

HOĔKS(CH), bvw. — Dwars, wederstrevend. Hij is zoo hoĕks(ch) dieē vent. 't Is 'nen hoĕksche, ge kunt er nie' mee om.

Ook **Haaksch**.

HOĔKSCHOU(D)EREN, w., o. — Z. HOKSCHOUDEREN.

HOĔKSTIJL, znw., m. — Bij mulders. Elk van de vier stukken hout, die in loodrechte richting de vier hoeken uitmaken van de romp eens houten windmolens, Fr. *montant cornier*. D. B.

— Bij timmerl. Elk van de vier stukken die, in loodrechte richting de vier neggen uitmaken van een timmerwerk.

HOĔLIE, HULLIE, znw., v. — Steenkool, Fr. *houille*. (K.) D. B., T. Die hoĕlie brandt niet. Goeî hullie.

— Vandaar *hoĕliebak*, *hoĕliekar*, *hoĕliekot*, *hoĕliemagazijn*, *hoĕlieput*, *hoĕlievuur*, enz.

HOĔPLA en **HOĔPLALA**, tw. — Uitroep als iets valt, wanneer men dat niet verlangt; ook wanneer men kinderen over iets heen helpt stappen of ze er over heft.

HOER, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Als de hoeren kijven, komen de baken* (of *baten*) *uit*, als de schuldigen twisten, komt het kwaad aan 't licht. T.

***HOER**, znw., v. — « *Eene hoer in 't ijs maken* » is volgens Sch., te Antw. « onder het slibberen met de nagels van zijne schoenen eene diepe schaar in 't ijs maken. »

HOEREKIND, znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Meer geluk hebben als 'en hoerekind*, veel voorspoed hebben. T., Kl.-Br.

HOĔRTS, znw., m. — Z. HÖRTS. (N. der K.)

HOES, tw. — Z. HOE.

HOES, vgw. en bw. — Hoe, Fr. *comment*. (Z.-O. der K.) Hoes heet da' kind? Ik zal u vertellen hoesdat 'et gebeurd is.

HOES, znw., o. — Huis, doch enkel in den uitroep *naar hoes* tot honden. Naar hoes! leelijken hond!

HOET, znw., m. — Z. HOED.

HOETEL, znw., m. — Verdachte zaak. T., R., Kl.-Br. Waar wint em z'ne kost mee? Ja, da' 's 'nen hoetel, daar ge nie' in of uit en kunt.

HOETELEN, w., o. — Knoeien, brodden, iets slecht verrichten, sukkelen aan eenig werk (veelal in 't geheim). (K.) Hij leet daar aan da' werk te hoetelen. Wat hoeteldegij daar?

Kil. Hoetelen, *inartificialiter se gerere, sordida agere,* enz.
— Ruilen, schacheren, tuitelen (in ongunstigen zin). (K.) Hij sjachelt en hij hoetelt altijd.
— Afl. *Hoetelèèr, gehoetel.*

HOETEN NOCH TOETEN, gep. w. — *Van hoeten noch toeten weten,* van toeten noch blazen weten, van iets geen verstand hebben. Is me da' 'ne lomperik! Hij weet van hoeten of toeten.

HOETERDEKOETER, bw. — Overhoop, in wanorde. Alles lag daar hoeterdekoeter. Zijn kleeren hoeterdekoeter ondereensmijten.

HOEW. Tweede hoofdvorm van Houden. (N. der K.)

HOF, znw., m. — Wordt overal gebruikt voor Tuin, Fr. *jardin,* dat in dien zin nergens bekend is. (Ook in N.-Br. en te Deventer, z. Hfft. en Dr.)

HOF, znw., o. — Buitengoed, kasteel, landgoed, Fr. *château, maison de campagne.* Hij woont op e schoon hof. Dieën heer laat e nief hof bouwen. 'En hof dat in ze' water leet. E vervallen hof. « Anders krijgt ge niet gedaan tegen dat mevrouw naar heur *hof* trekt. (ZETTERNAM, *Mijnheer Luchtervelde,* 67.). — Volgens V. D. komt het w. in die bet. nog alleen voor als hist. term, als naam van plaatsen, waar een hof stond.
— In Vl. en Br. beteekent het Hoef, landhoeve, Fr. *ferme.*

HOF. Tweede hoofdvorm van Heffen.

HOFDRAAD, znw., m. — Dun touw dat de hoveniers gebruiken voor hunne hofkoord. Z. HOFKOOR(D).

HOFGERIEF, HOFGETUIG, znw., o., zonder mrv. — Tuingereedschappen.

HOFGRACHT, znw., v. — Gracht rondom een kasteel of landgoed. (Ook in Brab., z. Sch.)

HOFGROND, znw., m. — Grond die geschikt is voor den tuinbouw.

HOFKOOR(D), znw., m. — Koord die de hoveniers over den grond spannen aan twee stekken, om langs daar te delven.
— Spr. *Wegkunnen zonder hofkoor(d),* zijne schaapjes op het droog hebben, niet meer behoeven te werken.

HOFLAND, znw., o. — Goede akkergrond, vruchtbaar land, kunnende dienen voor hofbouw.

HOFPAD, znw., m. — Tuinpad.

HOFPEE, znw., v. — Roode wortel, die in den tuin gekweekt wordt, in tegenstelling met de gele veldpee.

HOFPOOT, znw., v. — Z. HOFPEE. (Z. der K.)

HOFSTOEL, znw., m — Tuinstoel.

HOFTAFEL, znw., v. — Tuintafel.

HOFTUIN, znw., m. — Tuinhaag, haag rond eenen hof. (**N.**-**O.** der **K.**) Z. TUIN.

HOFVRUCHT, znw., v. — Tuinvrucht.

HOK, znw., m. — Hoop graan van eenige schooven, die op het veld te drogen staat, Noordfri. en Deen. *skok*, Eng. *shock*, Nederd. *hokke*, Mdnl. *hocke*, *hake*, Hgd. *Hock*. (**N.** der **K**.) (Ook in N.-Br., Drenthe, Groningen, Friesl. en Holstein, z. M.) In de Zaanstreek bet. *hok* hoop karwij die op het veld te drogen staat, z. B. Het koren in hokken zetten. As 'et aanhouwende règent, dan schiet 'et koren in de hokken. De wind héet de hokken omvergesmeten.

— Elders **Stuik** en **Stok**.

HOKKEBOLLEN, w., o. — Hollebollen, rollebollen, in het raadsel over de vloo:

Ik kwam eens deur e straatje gegaan,
Toen kwam daar e vos paterken aan;
't Vos paterken zee: 'k Zal u te nacht doen *hokkebollen*,
Da(t) ge van uw bed zult rollen.

HOKKEL, znw., m. — Stomp, het overgebleven deel van eenen dunnen afgebroken of afgekapten boom in den grond, of van eenen afgehouwen of afgebroken tak aan eenen boom. (**K**.) Dieën boom sta' vol hokkels. De hokkels uit 'nen boom zagen. De hokkels van 'en afgekapt bosch uitgraven.

— Ook Hobbel, oneffenheid op den hardbevrozen grond. De weg is hier vol hokkels. Hij viel over 'nen hokkel.

HOKKELACHTIG, HOKKELIG, bvw. — Hobbelig, oneffen, sprek. van den grond. 'Nen hokkelachtige weg. Als 't hard gevrozen heeft, dan is de grond dikwijls hokkelig.

HOKKELDESCHOKKEL, HOKKELDESJOKKEL, HOKKELSJOKKEL, bw. — Al hokkelende en schokkelende. Wij re(d)en hokkeldesjokkel naar Hoogstraten. De diligencie ree' hokkelsjokkel over de' steenweg.

HOKKETOKKEN, w., o. — Op eenen stoel heen en weer kwikkelen, b. v. om een kind in slaap te krijgen. T., R. Wa' zitte daar te hokketokken? De moeder hokketokt mee' heur kind op de' schoot.

Ook **Djokkelen**.

HOKSCHOU(D)EREN, HOËKSCHOU(D)EREN, HIKSCHOU(D)EREN, HUKSCHOU(D)EREN, w., o. — De schouders ophalen, ten teeken van onverschilligheid of om uit te drukken

dat men iets niet weet, Fr. *hausser les épaules*. As ek 'em over die zaak sprak, hokschouwerden em 'ne' keer. As iemand oe ondervraagt en ge weet 'et nie', dan moette nie' hukschouweren.

Ook **Schokschou(d)eren.**

Kil. Huck-schouderen, *humeros contrahere.*

HOL, znw., o. — Aarsgat, Fr. *cul, derrière*. B. Iemand tegen z'n hol stampen. (V. D. geeft het als gewest. op.)

— Een pot, een ketel, enz., waar men eenige vloeistof kan in doen. Ik zou da' melk wel meenemen, maar ik heb geen hol om 'et er in te doen. Daar is hier geen hol genoëg om al da' water in te scheppen. Hedde me nie' wat hol om da' bier in te doen?

— Gep. w. *Hol over bol*, hoofd over gat, holderdebolder. Hij rolden hol over bol van de trappen.

HOLDERDEBOLDER, HOLDER EN BOLDER, HOLDERKABOLDER, bw. — Over hol en bol. Hij rolde holder en bolder de trappen af.

— Znw., m. Naam van den holleblok in het raadsel:

Holderkabolder
Liep over de(n) zolder
Me(t) zijn bakkes vol menschevleesch.

HOLDERÈÈR, znw., m. — Een peerd dat gemakkelijk op hol gaat. (K.)

HOLDEREN, w., o. — Hollen, op hol gaan, sprek. van peerden. (K) Ze' pèèrd begost te holderen en gelukkig da' ze 't kosten tegenhouwen, of 't had groote ongelukken gedaan.

HOLDER EN BOLDER, bw. — Z. HOLDERDEBOLDER.

HOLDERKABOLDER, bw. — Z. HOLDERDEBOLDER.

***HOLLEBIE**, znw., v. — « Bie die in de holen woont » (?) Sch. geeft dat w. voor Antw. en de Kemp.

HOLLEBLOK, znw., m. — Holsblok, klomp, kloon, Fr. *sabot*. (Ook in N.-Holl., z. B. en BOUMAN, 42.) Hij had zijn holleblokken aan.

— Spr. *Ievers aankomen op 'nen holleblok en 'nen sloef*, er doodarm aankomen.

HOLLEMOIÈR, znw., v. — Groot, dik wijf met eene grove stem gelijk een manskerel (K.) 'En hollemoier van e wijf. Ze is precies 'en hollemoier.

***HOLLEPOT**, znw., m. — « Lollepot, vuurpot, grispot. » Sch. kent dat w. aan Antw. toe.

HÖLLIE, HÖLLE(N, vrnw. en bvw. — Z. HIJ.

HOLP. Tweede hoofdvorm van Helpen.

HÖLPEN (uitspr. *höllᵊpən*), w., b. — Helpen. (Z. der K.)

HOLVOOR, znw., v. — Bij landb. Soort van diepe holronde voor.

HOLVOREN, w., b. — Diep uitploegen in holronde voren. (K.) Het land holvoren. Dieën boer hée' ze' land geholvoord.

HÖM, vrnw. — Z. HIJ.

HOMMEL (in 't Z. en W. *hoĕmməl*), znw., v. — Fr. *bourdon*. Z. Wrdb.

— Fig. Zwaarlijvige vrouw. 'En hommel van e wijf. 'En dikke hommel.

— Kaakslag, oorveeg. Hij kreeg daar 'en hommel. Als ge nie' en zwijgt, dan geef ek oe 'en hommel.

HOMP (in 't Z. en W. *hoĕmp*), znw., m. — Stoot, stomp. Komt enkel voor in de woordkoppeling *hompen en stompen*. Iemand veul hompen en stompen geven. Mè' 'nen homp en 'ne' stomp iemand buitenzetten.

HOMPAARD, znw., m. — Langwerpig brood, dat men eertijds bij de boeren bakte met Nieuwjaar, en waarvan men de sneden uitdeelde aan de kinderen, die kwamen Nieuwjaar zingen aan de deur. (Heist-op-den-Berg.) Vrglk. *homperd* bij Sch.

HOMPELEN, w., o. — Fr. *boiter, clocher, clopiner*. Z. Wrdb.

— Gep. w. *Hompelen en sjompelen*, al hinkende en strompelende gaan.

— *Hompelen* beteekent ook Stootend en plomp gaan.

HOMPEL EN SJOMPEL (in 't W. en Z. *hoĕmpəl en sjoĕmpəl*), **HOMPELDESJOMPEL**, bw. — Al hinkende en strompelende, of al hortende en stootende (in zijnen gang). Hij komt daar hompel en sjompel aan.

HOMPEN (in 't Z. en W. *hoĕmpən*), w., b. — Eene homp, een grof stuk afsnijden. T., Kl.-Br. 'En snee van 't brood hompen. Ge hèt weer aan 't hompen geweest.

Kil. Hompen, *abscindere partes extremas*.

***HOMPERD**, znw., m. — Z. HOMPAARD.

HOMPSJOMP, bw. — Al hortende en stootende in zijnen gang. Ik zien hem ginder hompsjomp aankomen.

HOND, znw., m., vrklw. *hondje(n, höndje(n, hondeke(n, honneke(n* en *hönneke(n*. — Fr. *chien*.

— Fig. Hondsche persoon. 't Is 'nen hond van 'ne' vent. Hij is 'nen hond veur zijn vrouw.

— Verg. *Zoo ziek als 'nen hond*, zeer ziek. R.

— *E lèven hebben gelijk 'nen hond*, een zeer slecht leven. Hij héet daar e lèven gehad gelijk 'nen hond.

— *Sterven gelijk 'nen hond*, zonder de biecht of de laatste H. H. Sacramenten te willen ontvangen. Dieë vrijdenker is gestörven gelijk 'nen hond.

— *Begraven wörden gelijk 'nen hond*, op ongewijde aarde, zonder de gebeden der Kerk begraven worden.

— *Da(t) gaat hem gelijk 'nen hond 'en strooie(n) broëk*, het past hem in 't geheel niet (van kleedingstukken sprek.).

— *Iemand toespreken, ontvangen, zooveel tellen, enz. gelijk 'nen hond*, hem barsch toespreken, slecht ontvangen, niet achten, enz. Hij wördt daar gezien gelijk 'nen hond. Hij vaart mij toe gelijk 'nen hond. Dieën ouwe sukkelèèr wördt van zijn kinderen nog minder geteld as 'nen hond.

— *Ontvangen wörden gelijk 'nen hond in e kegelspel* (of *in 'nen beenhouwerswinkel*), niet welkom zijn, kwalijk ontvangen worden.

— *Staan zien gelijk 'nen hond op 'en zieke koei*, daar staan en niet weten wat zeggen.

— *Commandeert uwen hond en bast zelf*, z. COMMANDEEREN. (Aanh.)

— *'t Is e weer dat ge er geenen hond zoudt deurjagen*, zegt men van slecht, vuil weder, Fr. *il fait un temps à ne pas mettre un chien dehors*. D. B., T., R.

— Spr. *Den hond vlooien*, den luierik spelen. Hij héet er verstand af, van den hond te vlooien.

— *'t Is den hond gevlooid*, 't is vergeefsche moeite, 't is boter aan de galg gesmeerd.

— *Hond noch beest zeggen*, heengaan zonder groeten, zonder iets te zeggen. R. Hij is vertrokken zonder hond of beest te zeggen.

— *Van 't zwart hondeken gebeten zijn*, hooveerdig zijn, Fr. *avoir de la prétention*. (K.), bij M. *van 't honje beten wezen*.

— *Van den hond gebeten zijn*, gierig zijn. (Lier.)

— *Twee honden aan één been*, twee personen die op dezelfde zaak loeren. T., Kl. Br.

— *Die bij den hond slaapt, betrapt zijn vlooien*, men neemt gemakkelijk de gewoonten en gebreken aan van lieden, met wie men veel verkeert. T.

— *'t Is den eenen hond leed dat den anderen in de keuken loopt*, de eene benijdt den andere.

— *Hij zal zijnen hond verkocht hebben, want hij heeft zij(n) kot op*, zegt men spottend van iemand die eenen cilinderhoed, alias eene *buis*, opheeft.

— Tot de kinderen die met een enkelen *ja* of *neen* antwoorden, zegt men : *ja hond, neen hond*, om hen te leeren dat zij met twee woorden moeten spreken. (K.) R., M. Te Antw. zegt men : *ja boer, neen boer*.

— Men zegt zoowel in de Kemp. *hondshaar, hondskar, hondsketing, hondskot, hondsmest, hondsnest, hondsras, hondsvleesch, hondsziekte*, enz. als *hondenhaar, hondekar, hondeketing, hondekot*, enz.

HONDEKOT, znw., o. — Z. HONDSKOT.

HONDEMOIËR en **HONDSMOIËR**, znw., v. — Ontaarde moeder, Fr. *marâtre*. D. B., R.

HONDERD, znw., o. — Fr. *centaine*.

— Spr. *In 't honderd laten loopen*, in 't wild laten loopen, er niet naar omzien, niet verzorgen. Da' wijf laat heur kinderen in 't honderd loopen.

HONDESLAGER, znw., m. — Spotnaam dien men geeft aan den *suisse* eener kerk.

— Een man, die de honden leidt bij de brakkenjacht.

HONDESTIEL, znw., m. — Zeer slechte stiel. De voerlie, die deur alle weer op de baan moeten, hebben maar 'nen hondestiel.

HON(D)SBEZEN, znw., v., mrv. — Zoo worden, in sommige streken der Kemp., de Zwarte aalbeziën genoemd.

HON(D)SBLEIN, znw., v. — Soort van zweragie rondom den nagel.

HON(D)SBROĔKEN, w., o. — Buien, sneeuwen, hagelen, enz., Wanneer de lucht dik is en er buien dreigen, dan zegt men: *'t Zal gaan hondsbroĕken*. (**Z.-O.** der **K.**)

— Elders *'t Zal gaan katten spouwen*.

HON(D)SDRAF, znw., m. — Trippelende gang, bij D. B. *hondendraf*, bij T. *hondsdrab* en bij M. *hondjedraf*. Den hondsdraf gaan.

HON(D)SGERVEL, znw., m. — Gerwe, duizendblad, Fr. *millefeuille*, in de wetenschap *Achillea millefolium* L.

HON(D)SIG (uitspr. *honsəg*), bvw. — Hondsch, beestig, schaamteloos, Fr. *cynique*. 'Nen hondsige kèrel.

— Uit der mate barsch en onbeleefd. Iemand hondsig aanspreken.

— Vrekkig, schrokkig, gulzig. D. B., T. (Ook in Brab. **z.** Sch.) 'En hondsig wijf. Hondsig eten. Ik zou zoo hondsig nie' kunnen zijn van 'nen arme' mens(ch) e stuk brood te weigeren.

HON(D)SIGAARD, znw., m. — Hondsche, schaamtelooze kerel; brutale, onbeleefde mensch; vrek, gierigaard.

HON(D)SIGHEID, znw., v. — Hondschheid, schaamteloosheid, barschheid, vrekkigheid, Fr. *cynisme, brutalité, avarice*.

HON(D)SKOT en **HONDEKOT**, znw., o. — Hondenhok, Fr. *chenil*.

— Spottend voor Hooge zijden hoed. T., R. Hij hée' z'n hondskot op. Z. ook HOND.

HON(D)SMAKKER, znw., m. — Een vogeltje, in de Wrdb. Witstaartje, Tapuit en Duinduiker genaamd, Fr. *traquet motteux*, Lat. *Saxicola œnanthe*. (**N.** der **K.**)

Elders heet men het **Koothans**, **Koothannen**, **Kootjan**.

HONDSMOIĔR, znw., v. — Z. HONDEMOIĔR.

HON(D)SNEUS, znw., m. — *'Nen hondsneus hebben*, alles gauw in *'t snuitje* hebben, iets verborgens kunnen ontdekken. T., Kl.-Br.

HON(D)SRIBBEN, HON(D)SRUBBEN, znw., v., mrv. — Soort van weegbree met smalle bladeren, Fr. *plantain à feuilles étroites*, in de wetenschap *Plantago lanceolata* L. (Ook bij D. B.)

HON(D)ZENHOUT, znw., o. — Spork, hondshout, Fr. *bourdaine, bourgène*, Lat. *Rhamnus frangula*. (**Z.-O.** der **K.**)

HONG en **HONK** (in 't Z. en W. *hoëng, hoënk*.) Tweede hoofdvorm van Hangen.

HONGER (in 't Z. en W. *hoëngər*), znw., m. — Fr. *faim*.

— Spr. *Honger hebben gelijk e peerd, gelijk 'nen bèèr, gelijk 'ne wolf, schèèl zien van honger, zoo 'nen honger hebben dat men door 'en schup zou bijten*, overgrooten honger hebben. T., R.

HONGERBROK, znw., v. — Iemand die altijd vol honger is, die altijd honger heeft. (**K.**) Ik heb dieë' jongen al vier boterhammen gegeven, en nog héet em nie' genoeg: 't is precies 'en hongerbrok.

HONK, z. HONG.

HOO, znw., o. — Z. HOOI.

HOOD (scherpe *o*), Kemp. ook **HUËD,** znw., o. — Hoofd, Fr. *tête*, Mdnl. *hoot, hoet, huet*, Eng. *head*, Ofri. *haud*. Hfft. Hij viel mè' z'n hood tegen de' muur. Ik weet nie' wat em in zijn huëd héet.

— *Hood over gat*, hol over bol, het onderste boven. Hij rolden hood over gat van de trappen.

— Met overhaasting, Fr. *précipitamment*. Gij doet alles hood over gat.

— *Me(t) hood en poot*. Ze pakten hem vast mee' hood en poot. Iemand mee' hood en poot buitensmijten. R.

HOODBREKERIJ, HUËDBREKERIJ, znw., v. — Hoofdbreking, hoofdbrekend werk, Fr. *casse-tête*. Ik heb daar veul hoodbrekerij mee gehad.

HOODGEWENT, HUËDGEWENT, znw., v. — Bij landb. Een gewent of bed dat dwars ligt met de andere gewenten, en waar de andere bedden met de einden tegenkomen (**N.** der **K.**), elders **Vŏrrel** geheeten. Bij B. *hoofdakker* en bij T. *hoofdbed*.

HOODHEBBER, znw., m. — Trotschaard, stoffer, Fr. *blagueur*. (**A.**)

HOODVLEES(CH), znw., o. — Gekookt rundvleesch van den kop, dat geperst is.

— *Hoodvleesch geven* wordt fig. gezeid van een kind, dat met het hoofd knikt of schudt, in plaats van te antwoorden. (**A.**)

HOOËN, w., b. en o. — Z. HOOIEN.

HOOG, bvw. — Fr. *haut*. Het is hoog tijd, Fr. *le temps presse*. Het is hoog noodig, Fr. *il est très nécessaire*. Iet houden staan, beweren, zweren, verzekeren bij hoog en bij leeg, Fr. *par tout ce qu'il y a de plus sacré*.

— Verg. *Zoo hoog als 'nen toren, als de locht, als de wolken.*

— *Ten hooge(n,* op het hooge land, op het hooge veld. (K.) Deur de langdurige droogte is den oost ten hooge gans(ch) verbrand. Hij héet al z'n pataten ten hooge geplant. Ten hooge zijn de èèrpel (aardappelen) bevrozen.

Zoo ook *ten leege.*

— *Hooge dag, hooge heiligdag,* groote feestdag die kerkelijk gevierd wordt, geboden heiligdag. Op de hooge dagen is 't verboden te werken. O. H. Hemelvaart is 'nen hoogen dag.

Kil. Hooghen dagh, *solemnis dies.*

— *Het hoog hebben* of *het hoog in zijnen kop* (*zijnen bol, zijn ster,* enz.) *hebben,* hooveerdig zijn. R. Die mens(ch)en hemmen 'et hoog. Sedert dat hij wa' geërfd héet, héet i 'et zoo hoog in zijne' kop gekregen, dat i nie' meer aan te spreken is.

— *Ievers hoog in gaan,* er zich in verdiepen, ver met zijne gedachten in iets gaan. Hij is 'ne goeie christene, maar hij gaat er te hoog in. Ge meugt daar zoo hoog nie' in gaan.

— *Ievers hoog in zijn,* het met veel overtuiging gelooven. De zieke was er hoog in, dat hij nog nie' zou sterven. Ik hoop da' ge zult gelukken, maar ik bender nie' hoog in.

— *Nie(t) hoog loopen,* niet veel beduiden. R. Zijn geleerdheid loopt ook al nie' hoog.

HOOGDAG, znw., m. — Hoogtijd, groote feestdag die in de kerk gevierd wordt. Op de vier hoogdagen (Paschen, Sinksen, Allerheiligen en Kerstmis) te communie gaan. Ons-Heer Hemelvaart is 'nen hoogen dag, maar geenen hoogdag.

— *Hoogdag hou(d)en,* op eenen hoogdag de H. H. Sacramenten ontvangen. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.)

HOOGDE (Kemp. *högdə*), znw., v. — Hoogte, Fr. *hauteur.*

HOOGEN, znw., o. — *Het hoogen van Ons-Heer,* de opheffing van het Lichaam en Bloed des Heeren onder de mis, Fr. *l'élévation.*

HOOGKĀR, znw., v. — Hooge boerenkar. (K.) De boeren rijden met de hoogkar naar de stad. Eene hoogkar is geen kap- of stulpkar.

HOOGKOOR, znw., v. — De middenkoor, de groote koor in de kerk, Fr. *sanctuaire, chœur.*

HOOGMIS (ook *hoomis* uitgespr.), znw., v. — Fr. *grand'messe.*

— Spr. *E weer gelijk 'en hoogmis,* een zeer schoon en helder weder.

— *'t Was plots gedaan gelijk de hoogmis te Balder,* z. BALDER.

HOOGTIJD, znw., o. en niet m. — Groote kerkelijke feestdag. Z. Wrdb.

— *Ten hoogtijd gaan,* op een hoogtijd ter H. Tafel naderen.

— Spr. *Als 't hoogtijd is, dan rijdt den duvel rond* (er is dan dikwijls twist in de huishoudens).

HOOGWATER, znw., o. — Z. Wrdb.

— *'t Is hoogwater*, zegt men wanneer iemands oogen vol tranen schieten.

— Ook wanneer iemand dringende behoefte heeft om te wateren.

HOOI (Antw. *(h)oëi*, Kemp. *hoo*, *hoeë*), znw., o. — Fr. *foin*.

— Ook in de bet. van Gras, dat nog te groeien staat. Hooi maaien. Daar sta' schoon hoo op dieën bemd.

— Verg. *Slagen krijgen gelijk hooi*, duchtig afgerost worden.

— Spr. *Ge moet ommers nie(t) naar 't hooi gaan?* zegt men tot iemand die gejaagd is om weg te zijn.

HOOIBOOM, znw., m. — Z. LATER.

HOOIEN (Antw. *(h)oëien*, Kemp. *hooën*, *hoeën*), w., b. en o. — Fr. *faner l'herbe*, *faire le foin*.

— Spr. *In de brei hooien*, z. BREI.

— *Moet ge gaan hooien?* zegt men tot iemand die fel gejaagd is om te vertrekken. Blijft nog wat, ge moet ommers nie' gaan hooien? Waarom zijde zoo haastig? Moette gaan hooien? Z. ook BRANDEN.

— Al zoekende overhoop werpen. Hij héet in de kleerkas alles overhoop gehooid. Ge zij', me dunkt, weer in mijn schuif aan 't hooien.

HOOIGERS (uitspr. *hoeëgäs*), te Antw. **HOOIGARS** en in 't N. en Z.-O. der Kemp. ook **HOOIGAARS** (uitspr. in 't N. *hoeigaors*, in 't Z.-O. *hoeëgoas*), znw., o. — Gras dat nog te wassen staat, dat nog niet afgehooid is.

HOOIGRITSEL, znw., o. — Hooirijf.

HOOIHUGGEL, znw., m. — Z. HUGGEL.

HOOIJAAR, znw., o. — Een jaar dat er veel hooi gewassen is. Drooge jaren zijn geen hooijaren.

HOOIKOOPDAG, znw., m. — Openbare veiling van hooigras.

HOOIMOUT (uitspr. *hoeëmœt*), znw., v. — Hooimijt. (**Z.-O.** der **K.**)

HOOIREEP, znw., m. — Ruif, waar de peerden hun hooi in krijgen, Fr. *ratelier*. Z. REEP.

HOOIRIJF, znw., v. — Houten rijf met dubbele rij tanden, om in 't hooi te werken, in 't Z. der Kemp. **Hooigrit el** genaamd.

HOOISCHELFT, znw., m. — Zoldering boven de schuur of den stal, waar het hooi gestapeld wordt, Fr. *fenil*.

HOOIWEER, znw., o. — Een weder dat gunstig is om te hooien.

HOOIZEEL, znw., o. — Een zeel of touw om het hooi op de kar te binden, wanneer het geladen is.

HOOKEN en **HUËKEN**, w., o. — Jeuken, Fr. *démanger*. (**K.**) Kil. *hoocken*. (Ook in Vl., z. Sch.) Ik vuulden iet hooken. De wond begost te huëken. Ook **Jooken**.

HOÔKEN, znw., o. — Vrklw. van Hood, hoofd.

— Bij timmerl., metsers, enz. Penant, ruimte tusschen twee vensters.

HOOKSEL (uitspr. *höksəl*), znw., o. — Jeukte, Fr. *démangeaison*. (K.)

Ook **Jooksel.**

HOOL (zachte *o*), znw., m. — Klomp, holsblok, Fr. *sabot* (**Z.-O.** der **K.**), elders in de Kemp. **Kloon** geheeten. E paar holen. Doet oe' holen uit.

HOOL (zachte *o*), znw., o. — Smalle gracht (**N.** der **K.**) Hfft. Z. ook VERDAM, III, 532. Er is hier 'en hool. Hij meinden over 't hool te springen, maar hij sprong er top in. 'En diep hool. Een hool is geene sloot noch een greppel.

HOON (scherpe *o*), bvw. — Hoe een, welke. Hoone man? Hoon vrouw? Hoon huis?

HOOP, znw., v. — Fr. *espoir*.

— Spr. *Zoolang als er lèven is, is er hoop*. T.

HOOP, znw., m. — Tas, stapel, menigte. Z. Wrdb.

— *Hoop en al*, ten hoogste genomen. T. Hij hèet daar hoop en al vier duzend frang geërfd. Er kunnen daar nog vijf of zes zakken liggen, maar da' zal hoop en al zijn.

— *Met den hoop*, bij hoopen, overvloedig. Hij bezit geld met den hoop.

HOOPEN, znw., o., zonder mrv. — Menigte, merkelijke hoeveelheid, Fr. *masse, foule, multitude*. Hfft., M., bij D. B. *hopen*, m. (Fr. Vlaand.), Oostfri., Neders. en Holst. *hüpen, hupen*, Westf. *höpen*, Noordfri. *hupen*. 'En hoopen volk. 'En heel hoopen geld. Hij kreeg 'en hoopen zottighe(d)en naar z'ne' kop. Ik kreeg 'en hoopen kijven. Ik heb met dieë' kèrel 'en hoopen last gehad. Hij hee' weer 'en heel hoopen ou' boëken gekocht. 'En hoopen dings. 'En hoopen geld.

— *Hoopen* verschilt teenemaal van Hoop, Fr. *tas, amas*. Een hoop zavel, Fr. *un monceau de sable;* een hoopen zavel, Fr. *une masse, une grande quantité de sable*. Een hoop geld, Fr. *un tas d'argent;* een hoopen geld, Fr. *beaucoup d'argent*.

HOOPEN, w., o. — Hoop bijbrengen. Die Engelsche pataten zijnder goei, as ze maar wa' beter en hoopten.

HOOPSEL (uitspr. *höpsəl*), znw., o. — Zooveel als men met beide handen kan bijeenhouden (**K.**) R. 'En hoopsel hooi. 'En höpsel graan.

HOORE, tw. — Stopwoord, zeer veel gebruikt in 't N. der Kemp., bij B. *hoor*, elders **Zulle(n, Zelle(n.** Ge moet komen, hoore! Nie' vergeten, hoore! 't Zal nie' waar zijn, hoore!

HOOREN, w., b. en o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Hij hoort langs die oor niet,* hij wil naar die woorden niet luisteren, hij is doof voor zulke vraag. D. B.

— *Iemand hooren komen,* z. KOMEN.

HOORETTIG, bvw. — Ongeduldig. (**Z.** der **K.**) Zij zoo hoorettig niet!

HOOS (zachte *o*), znw., v. — Koker, huizeken, overtrek, peperhuisje, papieren zakje, Fr. *étui, enveloppe, sachet, cornet.* (**K.**) De hozen van eenen handschoen zijn de pijpjes, waar de vingers in zitten. 'En leêre' hoos doen aan 'ne' zwèrende' vinger. Eenen bril en eene pijp bewaart men in eene hoos. De zakjes waar de winkeliers hunne waren in gerieven, heeten ook hozen. 'Nen brief in 'en hoos steken, Fr. *enveloppe.* 'Nen boog, 'ne' paraplu in 'en hoos steken. De lederen kokers waar de trekstrengen van een peerd doorsteken, worden ook hozen genaamd.

— Bij wagenm., enz. De hozen van eenen wagen zijn de ijzeren oogen, waar de stapels der sponnen in steken.

— Bij schoenm. Stuk leder, dat op den kwein genageld wordt om hem bultiger te maken.

— *Het hozeken van eene pijp,* z. PIJPENHOOSKEN.

***HOOSGAT** (scherpe *o*), znw., — « Eene goot of loop waardoor het uitgehoosd of ander vuil water wegloopt. »

Sch. geeft dat w. voor de Kemp. Z. MOZEGAT en MOZEGOOT.

HOOT (zachte of scherpe *o ?*), znw., v. — Houten gestel dat men op de kar zet, als men verkens laadt. (**Z.** der **K.**)

HOOVÈÈRDIG, bvw. — Hoovaardig.

— Verg. *Zoo hoovèèrdig dat men stinkt, zoo hoovèèrdig als e pèèrd,* zeer hoovaardig.

— *Ze is zoo hoovèèrdig als 'en trekmuts,* wordt gezeid van een hoovaardig, pronkziek meisje.

HOOVÈÈRDIJ, znw., v. — Hoovaardij.

— Spr. *Hoovèèrdij moet pijn lij(d)en.*

— *Stinken van hoovèèrdij,* zeer hooveerdig zijn. R.

HOOZEN, Kemp. ook **HUËZEN,** w., b. — Met eenig vocht werpen. R., bij Sch. *oozen.* Water hoozen. Hoost wa' water over de' was(ch) dieën op den bleik leet. 'Et water uit 'en gracht, 'ne' vijver, enz. hoozen. 'Ne put leeg huëzen. Wijwater hoozen.

— Niet te verwarren met *hozen.*

— Afl. *Hoozer, huëzer, gehoos, gehuës.*

Kil. Hoosen, oosen, *haurire.*

HÖP, tw. — Roepwoord om eene koei of een peerd te doen opstaan bij M. *höp.*

HOP, znw., m. en v. — Fr. *houblon.*

HOP, in 't Z. ook **HOĔP**, znw., v. en niet m. — Fr. *houppe*, Lat. *Upupa epops*. T., R.

— Verg. *Stinken gelijk 'en hop.*

— Spr. *Hop, hop, schoon op straat, maar vuil in 't kot.*

HOP, znw., v. — Mondstuk van den toethoorn. (K.)

HOPPEL, bvw. — Geplekt, vooral wit en zwart, sprek. van hoornbeesten (K.), T. 'En hoppel koe. Ik heb twee koeien : 'en hoppel en 'en zwarte. — Ook **Gehoppeld.**

— Kil. Hoppel, hoppel-koe, i. bonte-koe, *vacca maculosa.*

HOPPEN, w., o. — Het geroep van de hop, Fr. *huppe*. (K.) De hop hopt.

— Op de hop blazen. (K.)

HOPSTAAK, znw., m. — Hoppestaak.

— Fig. Lange, magere mensch. R. 'Ne langen hopstaak. 'Nen hopstaak van 'ne' vent.

HÖPT(E)RUG, tw. — Roepwoord om een peerd te doen achteruit gaan.

HOPZAK, znw., m. — Fig. Iemand die dik aangekleed is en wiens kleeren wonderlijk aan zijn lijf hangen, waardoor hij op een pak of eene bussel gelijkt, bij B. *hobbezak*. Gekleed zijn gelijk 'nen hopzak. Da' meisken is precies 'nen hopzak.

HOREN, znw., m. — Fr. *corne.*

— Spr. *Het in* (of *op*) *zijn horens hebben* of *krijgen*, hooveerdig zijn of worden. Sedert dat hij wa' geërfd hêet, is hij 'et in zijn horens beginnen te krijgen.

— *'t Is of ze hier horens branden*, zegt men als iemand gejaagd is om weg te zijn.

— *Iet op zijn horens nemen*, over iets gestoord zijn. Ik zee 'em iet om te lachen, maar hij nam 'et op zijn horens en hij begost mij uit te schellen (schelden).

— *Ge zoudt er horens van krijgen*, men zou er zijne koelbloedigheid door verliezen. Ge zoudt er horens van krijgen, as ge ziet hoedat dieë luiaard zijnen tijd verslijt.

— *Het melk kruipt in de horens*, zegt men wanneer eene koei afneemt in 't melkgeven.

— Schoenaantrekker, Fr. *chausse-pieds*. D. B., T.

— Bij huidevetters. Bleeke of witte strepen in het leder, Fr. *corne*. De horen in 't leder is een teeken dat het niet genoeg getaand is. Goed leer heeft geenen horen.

— Bij smeden. Ieder van de twee uitspringende scherpe toppen van het aambeeld, Fr. *bigorne*.

— *Een horen in 't haantje*, eene vrouw die niet op heure tong gevallen is, die den kaas van haar brood niet zal laten halen. (A.)

HOREN, znw., m. — Doffer, mannelijke duif, Fr. *pigeon mâle.* (**N**. der **K.**) (Ook in Limb., N.-Br. en aan de kanten van Utrecht, z. Sch. Men vindt dit w. ook bij 17°-eeuwsche schrijvers. Z. OUD., II, 156.)

HORENBAND, znw., m. — Zeel rond de horens der koeien, waaraan men het bindzeel vastmaakt. (**K.**)

HORENBOOM, znw., m. — Bij timmerl. Stuk hout dat in een dak tot negge dient van twee dakvlakken, die te zamen eenen uitspringenden hoek vormen, Fr. *arêtier.*

HORENDUL, bvw. — Dol, Fr. *furieux*, sprek. van hoornbeesten, bij V. D. *hoorndol.*

— Fig. ook van menschen. Hij zou iemand horendul maken deur ze' gezaag. Ik was horendul van dat eeuwig lawijt.

Z. ook D. B., Sch., Kil. en *Loquela*, 1884, blz. 90-91.

HÖRK (uitspr. *hörrᵊk*), znw., m. — Gierigaard, vrek. (**K.**) 'Ne gierigen hörk. Dieë vent ziet er maar 'nen hörk uit. Dieën hörk ziet op 'ne' cent.

— Lastige kerel, knorpot, bij Kram. en V. D. *nurk.* (**A.**) 'Ne lastigen hörk. Dieën hörk zaagt en grolt gedurig. Bij B. bet. *hurk* iemand die stijf, stuursch is. — Z. ook OUD., V, 472, op 't w. *ork.*

— *In zijnen hörk zijn*, slecht geluimd zijn. (**A.**) Laat 'em gerust, want hij is vandaag weer in zijnen hörk.

HÖRKACHTIG, bvw. — Gelijk een hörk. 'Nen hörkachtige vent. Hörkachtig handelen.

HORLOGIE, znw., v. en niet o. — J.

HORLOGIEMAKER, znw., m. — Hetzelfde insect dat ook **Glazemaker** genaamd wordt, *Tipula obracea.*

HÖRREL, znw., m. — Sneeuwklomp onder den voet. Om geen hörrels onder de voeten te hebben, moet men de zolen en de pollevieën met vet bestrijken.

HÖ(R)ST, znw., m. — Struik, groep bladeren, stengels of takken, die aan den grond uit denzelfden wortel of stam spruiten of schijnen te spruiten, bij G. *hòrst* (**Z**. der **K**.), ook **Hoëcht** en in 't N. en W. **Bos** genaamd. 'Nen hö(r)st bloëmen. 'Nen hö(r)st Sint-Jansbezen. De pataten aan de hö(r)sten mesten. 'Nen hörst dorens. De vogel houdt in dieën hörst.

— Een gehucht onder Schooten heet *Den Hörst.*

Kil. Horscht, horst, *virgultum.*

HÖRST, znw., m. — Z. HÖRTS.

HÖRT, znw., m. — Booze luim. Hij hée' z'n hörten weer. Laat ze maar gerust, want ze is weer in heuren hört. As em z'n hörten aanhéet, dan is er mee' hem geen huis te houwen.

HÖ(R)TGAT, znw., o. — Z. MENNEGAT en SLOP.

HÖRTS, NÖRTS, ÖRTS, HUITS, UITS, NUITS, in 't N. der Kemp. **HOĔRTS, HOĔTS, OĔTS, NOĔTS,** te Antw. **HÖRST,** znw., m. — Zeker voertuig op twee wielen met eenen zeer langen dessel, dienende om boomen te vervoeren, Fr. *éfourceau*, *trique-balle*, bij D. B. *ezel* genaamd.

HÖRTSEN, NÖRTSEN, ÖRTSEN, HUITSEN, UITSEN, NUITSEN, HOĔRTSEN, HOĔTSEN, OĔTSEN, NOĔTSEN, HÖRSTEN, w., b. — Boomen met eenen hörts vervoeren. Boomen hörtsen. Ze zijn in da' bosch aan 't hörtsen.

HÖRZEL (Kemp. *hözzəl*), znw., v. — Sch. mist, wanneer hij zegt dat dit w. in de prov. Antwerpen eene zwarte of rosse honinghommel, Fr. *bourdon*, beteekent. Door *hörzel* verstaat men hier een slag van groote wesp, die in 't Fransch *frelon* heet en in de wetenschap *Œstrus* genaamd wordt. De horzels heeten in de Kemp. ook *peerdshörzels*.

— Verg. *Zoo kwaad als 'en hörzel*, zeer gram.

— Fig. Kwaadaardig, gramstorig vrouwmensch. 'En hörzel van e wijf.

HOT, znw., v. — Rugmand, Fr. *hotte*. Sommige rondreizende leurders dragen hunne koopwaren in eene hot. Hij droeg 'en hot op zijnen rug.

— Fig. Huid, bast, lijf, buik. As em zijn hot vol geëten héet, dan gaat em naar huis. Iemand zijn hot vol geven (hem duchtig bekijven).

Z. ook Sch., T. en R.

Kil. Hotte (Fland.), *corbis dossuaria*.

HOTEN EN TOTEN, z. TOOT.

HOTTEN, w,, o. — Vlotten, lukken, voorspoedig gaan. M., B. Da' werk wilt nie' hotten. 't Zal wel hotten!

— V. D. heet het w. verouderd.

HOTTEREN, w., o. — Waggelen, wankelen, onvast staan, Fr. *vaciller*, *branler*, bij T. *hoteren*. (Ook in W.-Vl., z. Sch.) Die tafel staat daar te hotteren.

HOTTERGETOUW en **HOTTERGETUIG,** znw., o. — Een werktuig, een meubel, enz. dat slecht ineenzit en gedurig hottert en waggelt. Zoo 'n hottergetouw van 'en tafel! Da' staat daar te kwikkelen en te loteren, 'k smijt ze seffens op straat! Mè' zoo 'n hottergetuig van 'en zaag kan ek niemendallen uitrechten. Z. GETOUW.

HOU(D)ELIJK, bvw. — Houdbaar, verdraaglijk, Fr. *supportable*. D. B. 't Is hier nie' houwelijk van de kou.

— Te weerhouden, enkel in ontkennende wendingen. Da' pèèrd is nie' houwelijk.

HOU(D)EN, w., b. — Fr. *tenir*.

— Verg. *Hou(d)en gelijk 'en kram in 't slijk*, *gelijk 'en spie in 't water*, scherts.

— Gep. w. *Hou(d)en noch binden* (Kemp. *bijnen*) *aan zijn*, niet kunnen tegengehouden worden. T., R., Kl.-Br. Aan dieë' jongen is houwen of binden aan.

— Overhouden, bewaren, Fr. *garder*. D. B. Houdt wa' vuur in den hèèrd tot morgen. Ge moet wa' zaad houwen veur mij.

— Onderhouden, Fr. *entretenir*. Die mens(ch)en moeten van den arme gehouwen wörren. Dieë man wördt van zijne' zeun gehouwen. Wie moet die arm kinderen houwen ?

— *Het hou(d)en*, het uithouden, doorstaan. D. B. Ik kan 'et hier nie' houwen van de kou. 'Et was daar nie' om te houwen van de' stank. Z. ook KEEREN.

— *Hou(d)en staan*, staande houden, Fr. *prétendre, soutenir*. Ik hou staan dat het zoo is. Iet houwen staan bij hoog en bij leeg.

— *Iemand hou(d)en liggen*, hem onder zich houden, hem overwinnen, hem in iets overtreffen. In 't rekenen houde mij liggen, maar in 't opstellen ben ik oe den baas.

— Wdrk. *Zijn eigen goed hou(d)en*, gezond blijven. Hfft. *Houd u goed, houd u wel* is de gewone wensch, wanneer men van iemand afscheid neemt.

— Bij kaartspelers. Niet meer voortspelen, omdat men punten genoeg gewonnen heeft om uit te zijn. Ik hou' mij (ik speel niet meer voort). Houd oe, ge zijt uit.

— O. *Met iet staan te hou(d)en*, verrast zijn bij 't vernemen van iets. Ik stond er mee te houwen, as hij mij da' vertelde (ik verschoot er van, het verraste mij).

— Kunnende bewaard worden, goed blijven, Fr. *se conserver*. Die appelen houwen heel de' winter deur. Sommige pèren houwen nie' ank goed. Wij moeten onze appelkokken opeten, want zij houwen maar eenige dagen goed. Die appelen houwen nie' lank.

— Wonen, nestelen, sprek. van vogels, wilde konijnen, eekhoorntjes, enz. Hfft. Ik weet 'ne' vogel houwen. De eekhorenkens houwen dikwijls in ou' ekster- en kraainesten. De mol houdt onder de' grond Hij wist 'en mees houwen in 'nen holle' strunk.

Kil. Houden, *habitare*.

— *Het houdt er om*, het scheelt weinig. Het hiel' er om dat hij mij goeiendag zee. Hij vloekt wel nie', maar 't houdt er toch om. Ik kwam wel niet te laat, maar 't hiel' er toch om.

— *Zijn devotie houden*, z. DEVOTIE.

— *Zijnen bek* (*bebber, toot, smoel, snadder, zijn klep, bakkes, gezicht*) *hou(d)en*, zwijgen.

— *Zijn eigen gesloten, gewrongen hou(d)en*, z. GESLOTEN en GEWRONGEN.

— *Voet bij stek hou(d)en*, z. VOET.

HOU(D)ER, znw., m. — Een zakje van lijnwaad of eene andere sterke stof met eenen houten bodem, dienende om er duiven in te dragen. De hou(d)er is voorzien van eene sluif, waar eene koord door teekt, zoodat men hem kan toestroppen gelijk eene beurs.

HOUT, znw., o., mrv. *houten*, doch in 't Z.-O. *houter*. — Z. Wrb.

— Veig. *Zoo lomp als 'en hout*, uit der mate lomp. *Vallen gelijk 'en hout*, plomp vallen.

— *Me(t) zijn hout*, volgens den draad van 't hout, in de richting der houtvezels. *Tegen zijn hout*, tegen den draad. T. 'Ne stoelstapel diee tegen zijn hout loopt, breëkt gemakkelijk.

— Fig. *E lomp hout*, een stijf, ongemanierd mensch. R.

— Spr. *Over zijn hout gaan*, te ver gaan, alle palen te buiten gaan. T. As em nu en dan maar is zat was, dan zou ek 'em nog in mijnen dienst houwen, maar zoo drinken gelijk em doet, da' gaat over zijn hout. 't Is over zijn hout gelijk het nu toch heet is.

— *Nü(t) weten van wat hout pijlen maken*, niet weten wat aanvangen, geene middelen van bestaan meer hebben, Fr. *ne savoir de quel bois faire flèche*. R.

HOUTBAK, znw., m. — Een bak waar het hout in ligt, dat dient om de kachel aan te steken.

HOUTBIJTER, znw., m. Houtkever, een schildvleugelig insect met zeer lange voelhorens, waarvan de larve groote schade in het hout aanricht, Fr. *longicorne*, *capricorne noir*, Lat. *Lamia textor*. Men geeft ook dien naam aan den *Hylobius abietus*.

HOUTDRAAD, znw., m. — Bij smeden, timmerl. enz. Schroefdraad van eene vijs, die bestemd is om in hout gedreven te worden zonder moer. De houtdraad is grover dan de ijzerdraad.

— Nagel, vijsoog, enz. die eenen houtdraad heeft.

HOUTHOĔK, znw., m. — De hoek naast den heerd, waar het brandhout staat of ligt. D. B.

HOUTKAAI, znw., v. — Plaats waar de houtkooplieden hun hout opstapelen.

HOUTKANT, znw., m. — Reepel of strook grond met schaar- of hakhout beplant, nevens een veld of eenen akker.

HOUTKAP, znw., m. — Tijd van 4 of 5 jaren, waarna het schaarhout gekapt wordt.

— Recht om het hout te kappen dat groeit om een stuk land, hetwelk men huurt. Hij huurt da' land, maar hij héet den houtkap er nie' bij.

HOUTKAPPER, znw., m. — Houthakker, Fr. *bûcheron*.

HOUTKOOPDAG, znw., m. — Openbare veiling van brand- of timmerhout.

HOUTKOT, znw., o. — Hok, huisje of overdekte plaats, waar men hout in legt, Fr. *bûcher*. (Ook in Vl. en Brab., z. Sch.)

HOUTMAAI, znw., v. — Made die in het hout zit.

— Spotnaam dien men geeft aan de handelaars in hout. (K.) Te Sint-Teunis weünen veul houtmaaien.

HOUTMOUT, znw., v. — Houtmijt. (Z.-O. der K.)

HOUTSCHOP, znw., o. — Houten of leemen gebouwtje, waar de boer brandhout bewaart. (K.)

HOUTSPLINSTER, znw., v. — Houtsplinter.

HOUTVIER, znw., o. — Houtvuur, Fr. *feu de bois.*

HOUTVIJS, znw., v. — Bij timmerl. Metalen schroefnagel die in hout gevezen wordt, bij Kram. *houtschroef*, Fr. *vis-à-bois.*

HOUVAST (klemt. op *vast*), znw., m. en niet o. — Z. Wrdb. J. — Bij timmerl. Spitstoeloopend puntig ijzer, dat in den muur wordt geslagen en dient om iets op te houden, Fr. *patte, fenton, clou-à-patte.*

HOUVAST (klemt. op *vast*), bvw. — Gierig, traag in 't geven. Wordt enkel als gezegde gebezigd. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Houvast zijn. Ge zult nie' veul van hem losmaken, want hij is houvast.

Ook **Handvast** en **Pootvast**.

HOUW, znw., v., vrklw. *houwken.* — Zaadhuisje, bolster van kool-, raap-, sloorzaad, enz.

Kil. Haude, hauwe, houde, houwe, *tunica, concha, cortex.*

HOUW, znw., v. — Wervelwind, draaiwind, Fr. *tourbillon.* (K.) Eene houw voert alles mee in de hoogte. De houwen doen dikwijls groote schade.

— Men geeft dien naam ook aan de kleine draaiwindjes, die men somtijds ziet bij stil weder en die het stof van den weg in de hoogte voeren, zonder eenige schade te veroorzaken.

Kil. Houwe, *turbo; ventis è depressa nube contortus.*

HOUWELIJK, znw., o. — Huwelijk, Fr. *mariage.*

— Echtpaar. T., R., Kl.-Br. E jonk houwelijk. E gelukkig houwelijk. As 'et houwelijk uit de kerk komt, schieten de jonkmans van 't dörp mè' gewèren en pistolen.

— Spr. *Het houwelijk is grouwelijk.*

HOUWELIJKSGOED, znw., o., zonder mrv. — Al het nieuwe kleergoed (ondergoed, d. i. onderkleederen, enz.) dat bruid en bruidegom aandoen op den dag van hun huwelijk.

HOUWELIJKSMIS, znw., v. — Mis die gedaan wordt ter gelegenheid van iemands echtverbintenis, Fr. *messe de mariage.*

***HOUWESTELT**, znw., o. — « Houweel, kapmes. »

Sch. geeft dit w. voor de Kemp. Z. HASTÈL.

HOUWILLIG, bvw. — Onwillig, stijfhoofdig. (Ook in Brab., z. Sch.) 'Nen houwillige kèrel. Dieë jongen is wat houwillig.

HOVEN, w., o. — Hovenieren, Fr. *jardiner.* (Z. en O. der K.) Hij kan goed hoven. Gij begint altijd te laat te hoven. Ik heb nog nie' gehoofd.

Kil. Hoven, *colere hortum.*

HOVENIER, znw., m. — Naam dien men geeft aan de Loopkevers, inz. aan den *Carabus cancellatus*, den *C. purpureus* en den *C. nemoralis*.

HOVENIEREN, w., o. — Fig. Uit stelen gaan in de hoven, fruit gaan rooven (**A.**), in de Kemp. **Fruitenieren**. Die deugenicten gaan tegenwoordig alle nachten hovenieren.

HOVENIERSGERIEF, znw., o. — Hoveniersgereedschappen, Fr. *outils du jardinage*.

— Hout dat geschikt is voor hoveniers. Bij dat hout is veul hoveniersgerief.

HOVING, znw., v. — De gezamenlijke tuinen van een kasteel, enz. 'En groote hoving. De hovingen van 'en buitengoed.

HOZEN, w., o., met *hebben* en *zijn*. — Waden, polsen. (**K.**) Deur de' sneeuw hozen. Wij moeten hier deur water en slijk hozen. Gij hoost overal maar deur.

— Niet te verwarren met *hoozen*.

***HUCHT**, znw., m. — Z. HOËCHT. Sch. geeft dien vorm voor de omstreken van Turnhout.

HU(D)EN, w., b. — Hoeden, Fr. *garder*, Hgd. *hüten*. (**K.**) Kil. De schapen hu(d)en. Mozes huüdde de kudden van Jethro. Héet hij de koei gehuëd ?

HUËD, znw., o. — Z. HOOD.

HUËKEN, w., o. — Z. HOOKEN.

HUẸPERKEN, znw., o. — Z. UPERKEN.

HUËS(CH), bvw. — Heesch. (**K.**) Hij is zoo huës(ch) dat em nie' spreken kan.

HUËT, znw., o. — Koningshookt, een dorp bij Mechelen.

HUËZEN, w., b. — Z. HOOZEN.

HUGGEL, znw., m. — Bij landb. Hoopje hooi, kleiner dan een opper, bij Sch. *heukel*, *huikel*, *hukkel*, enz. (**Vl.**) Zet 'et hooi in huggels. 'Nen huggel hooi. Men zet het hooi in huggels, eer men er oppers van maakt.

HUGGELEN, w., b. — In huggels zetten, bij Sch. *hukkelen*, *huikelen*. As 'et hooi droog is, wörret (wordt het) gehuggeld en opgela(d)en.

HUIBEN, znw., m. — Uil, nachtuil, Fr. *hibou*.

— Fig. Dommerik, Fr. *imbécile*.

Kil. Hube, huybe, *gubo*; huybeken, *ulula*.

HUID, znw., v. — Z. Wrdb.

— *In zijn huid niet deugen*, een volslagen deugniet zijn. (**K.**) T. Betrouwt dieë' kèrel nie', want hij deugt in zijn huid niet.

— *Goed in de huid zijn*, vet zijn, van menschen en dieren gezeid. Die koei is goed in de huid.

— *Hij is zoo dik als zijn huid wijd is*, hij 'is zeer vet.

HUI(D)KUIP, znw., v. — Bij huidenvetters. Kuip waarin de huiden bereid worden.

HUI(D)VETTER, znw., m. — Fr. *tanneur*.

— Fig. Een man die gewoon is zijne vrouw af te ranselen.

HUIFKE(N, znw., o. — Bij schoenmakers. Lapken leer, dat op eene scheur in een schoeisel genaaid wordt.

HUIK, te Antw. **HUIG**, znw., m. en niet v. — Het lelleken aan den ingang der keel, Fr. *luette*.

— Aandoening aan dit lelleken. Den huik hebben.

— *Iemand den huik breken*, hem peper of een prikkelend poeder in de keel blazen of zijn hoofd plotseling heen en weer schudden, om daardoor den huik te lichten.

Kil. Hueck, huygh, huyck, *uvæ gutturis tumor*, *columellæ inflammatio*.

HUILAARD, znw., m. — Eene plaats in oude schuren onder het afhangend dak. (**K.**) Een schuur met 'nen huilaard.

HUIS, znw., o. — Fr. *maison*.

— Verg. *'En huis gelijk e paleis*, zeer schoon, *gelijk 'en kerk*, zeer groot.

— Gep. w. *Huis noch kluis, huis noch staak*, geene enkele woning. Daar staat huis of kluis. We gingen twee uren lank zonder huis of staak te zien.

— *Huis noch thuis hebben*, geen onderkomen, geene woning.

— *In den huize, uit den huize, buiten den huize*, in, uit, buiten het huis. De zoon uit den huize. Jaagt de kat uit den huis. Gaat is in den huize.

— Spr. *Van alle mer(k)ten thuis gekomen zijn*, slim, doortrapt zijn.

— *Van iet thuis gekomen zijn*, iets tot zijn nadeel ondervonden hebben. T. Ik heb 'em vruger wa' geld geleend, maar ik bender van thuis gekomen; hij geef' 'et nie' terug.

— *Nog wijd van huis zijn*, nog verre zijn van te gebeuren. T., R., Kl.-Br.

— *Zijn handen thuis houden*, ergens met de handen afblijven.

— *Iemand niet thuis kunnen wijzen*, niet juist kunnen zeggen wie hij is. R. Ik heb dieë' mens(ch) meer gezien, maar 'k kan 'em nie' thuis wijzen.

— *De deur van iemands huis afloopen*, hem veel bezoeken. R. Vruger zou hij de deur van 't huis afgeloopen hebben, en nu zien wij hem geenen enkele' keer nie' meer.

— *Huizen zijn kruisen*.

— *Ieder huisken heeft zij(n) kruisken*.

— *'En huis zonder kruis is 'en duvelshuis.*

— Schacht of koker eener schup, gaffel, bijl, enz., waar de steel in zit. T., Kl.-Br., D. B., B.

HUISKAT, znw., v. — Eene kat die niet, gelijk andere katten, het veld inloopt, maar gedurig in huis zit.

HUISKE(N, znw., o. — Gemak, secreet, Fr. *lieu d'aisances, latrines.* M. — V. D. geeft *huisje* in die bet. als gew. op.

HUISLEEUWERK, znw., m. — Zwart roodsteertje, Fr. *rouge-queue tithys*, Lat. *Erithacus tithys.*

HUISRAAD, znw., m. en niet o. — J.

HUISVOLK, znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Huisvolk is maar kruisvolk.*

HUITS en **HUITSEN**, z. HÖRTS en HÖRTSEN.

HUIZEMELKER, znw., m. — Iemand die veel huizen, meest werkmanshuizen bezit en leeft van 'tgeen de huur dier huizen hem opbrengt, bij Kr. *huisjesmelker.* (Lier.)

HUIZING, znw., v. — De gezamenlijke gebouwen die eene woning uitmaken. D. B. Die huizing is veul te groot veur twee menschen. 'En ruime, 'en sterke huizing.

HUKKEN, znw., v., mrv. — Hurken. Op zijn hukken zitten.

HUKSCHOU(D)EREN, w., o. — Z. HOKSCHOU(D)EREN.

HUKSKE(N, znw., o. — Vrklw. van Huk.

— *Huksken rij(d)en*, zich op de hurken nederzetten, terwijl men over het ijs glijdt.

HULLEN, w., b. — Bij landb. en hoveniers. Mest eenige centimeters diep in den grond werken. Mest in de' grond hullen. Ik meinden 'et mest in de' grond te spaaien, maar 'k zal 't er in hullen. — Z. ook INHULLEN en OMHULLEN.

HULLIE, znw., v. — Z. HOËLIE.

HULTEN EN BULTEN, znw., mrv. — Holten en hobbels, oneffenheden. Dieë weg is vol hulten en bulten. Da' land lee' mee' hulten en bulten.

HUMMELEN, w., b. en o. — Hommelen, binnensmonds mompelen, Eng. *to hum.* (K.) Wat hoor ek daar hummelen ? Hij hummelden iet, dat ek nie' verstond.

— Afl. *Hummelèèr, gehummel.*

HUNKEREN, w., o. — Hinniken, sprek. van peerden, Fr. *hennir.* D. B. 'Et pèèrd hunkert.

Achter de(n) meulen
Hunkert e veulen,
De paus van Roomen
Kan het niet toomen.
(*Raadsel op den donder.*)

— Kil. Hungkeren, *hinnire.*
— Afl. *Gehunker.*

HUNLIE of **HEURLIE**, vrnw. — Datief en Accusatief van Zijlie. Hun, hen, Fr. *eux.* Z. ZIJLIE.
— Bez. bvw. Hun, Fr. *leur.*
— Uit de uitspr. *höllie, höllən* blijkt niet of men *hunlie* of *heurlie* moet spellen.

HUNSKLUPPEL, znw., m. — Z. HAAMSKLUPPEL.

HUS, znw., m. — Kabouter, kaboutermanneken (**Z.-O.** der **K.**), ook **Heihus** genaamd.
— In sommige streken is *hus* v. en beteekent er vrouwelijke kabouter, evenals in de Skandinaafsche godenleer. De hussen wonen bij de alvermannekens of kabouters, wier huishouden zij doen.

HUSSEN, w., b. — Hitsen, Fr. *exciter* (**K.**), te Antw. **Kissen.** R. Hij huste zijnen hond op mij. Hust den hond nie', of hij bijt. (Ook in 't Mdnl., z. VERD. III, 746.)

HUT, tw. — Roepwoord om een peerd rechts te doen afkeeren.
— *Van hut noch van heir weten,* niet weten hoe iets doen, van iets geen verstand hebben.
— *Van hut naar heir loopen,* heen en weer loopen, van de eene plaats naar de andere.

HUTS, znw., m. — *Met den huts,* overhoop, in overvloed, Fr. *en abondance.* (**K.**) Daar zijn appelen met den huts.
— *'t Is maar halven huts,* 't is maar half goed, 't is op verre na niet zooals het behoort. De meid héet de kamers gekuischt, maar 't is maar halven huts.

HUURHOU(D)ER, znw., m. — Iemand die bespannen rijtuigen verhuurt, Fr. *loueur de voitures.* D. B., T., R.

HUURLAND, znw., o. — Gehuurd bouwland. T., **R.** Al 'et land dat hij bewint, is huurland.

HYPO (klemt. op *hy*), znw., m. — Grilziekte, ingebeelde ziekte, Fr. *hypocondrie.* D. B. Hij is nie' ziek, hij héet den hypo.

I.

I, enclit. vrnw. — Hij, Fr. *il*, achter werkwoorden en onderschikkende voegwoorden. (**N.** der **K.**) Z. SPRAAKKUNST. Da' weet-i niet. As-i komt, verwittigt mij dan.

IE en **UU** of **UI**. In zijn *Beknopt Etymologisch Wrdb.* zegt VERCOULLIE, bij 't w. *Dietsch :* « *Ui* is regelmatig de umlaut van *ie ;* in plaats nu van de afwisseling van *ie* en *ui* heeft het Vla. steeds *ie*, het Brab.-Holl. steeds *ui*. »

Nochtans is de vorm met *ie* niet uitsluitend Vlaamsch, maar ook Brabantsch. Wij zeggen altijd : *bedieden*, *dier*, *kieken*, *kiet* (mollet), *lie* (timmerlie, werklie, enz.), *rieken* en *stiet*. De vormen *beduiden*, *duur*, *kuiken*, *kuit*, *lui*, *ruiken* en *stuit* zijn in de prov. Antwerpen geheel onbekend.

In gansch het N. en W. der prov. zegt men *vier* in plaats van *vuur*, en in de Kemp. is nogal veel *stieven* voor *stuiven* te hooren.

Daarentegen zegt men *besturen*, *duitsch* (*verduitschen*) en *sturen* (daarnevens *over stier*).

IEDEKSKE(N (klemt. op *dek*), znw., o. — Naam van den ringvinger in een vingerrijm. (Heist-op-den-Berg.)

IEDER, vrnw. — Z. Wrdb.

Spr. *Ieder veur zijn zelven en God veur ons allen*, spreuk der ikzuchtigen.

IEDEREEN, vrnw. — Z. Wrdb.

— Spr. *Iedereen in 't zijn laten*, zich met niemand bemoeien, zich niet inlaten met zijne staatkundige of godsdienstige overtuiging.

IEDERENDEEN, IEDER END EEN, vrnw. — Iedereen, Fr. *tout le monde*. (Ook in Brab., z. Sch.) Iederendeen zegt het. Iederendeen moet sterven.

— Te Antw. hoort men zelfs **Ieder end ieder end een.**

IEKEN-BIEKEN. Term voorkomende in het rijm bij het schreefkensspel :

Ieken bieken berken hout
Is er eene man zoo stout,
Die zal zeggen dat ik lieg ?
Willen m'eens wedden veur 'en vlieg,
Willen m'eens wedden veur 'en zwaan,
Dat er vijf en twintig schrabbekens staan ?

Terwijl men het rijmpje zeer snel opzegt, zet men bij iedere heffing van het vers een schrapje. Er bestaan vele varianten van.

IELK (uitspr. *iellək*), bvw. en vrnw. — Elk, ieder, Fr. *chaque*, *chacun*. Hfft. Ielk weet er van te spreken. Daarnevens *elk*.

IELKENDEEN, IELK END EEN, vrnw. — Z. ELKENDEEN.

IEMAND, vrnw. — Fr. *quelqu'un*.

— *Iemand niet*, niemand. Wie is daar? Iemand niet.

— *Iemand zijn*, in iets kwaads uitmunten. Jan is iemand, hij drinkt alles op dat hij wint. Da' wijf is iemand : ze weet van iedereen wa' kwaad te vertellen.

— *Iemand* wordt verbogen. Ik heb iemanden nie' gezien. Héet hij iemande gesproken?

Zoo ook *niemand*.

IERF (uitspr. *ierrəf*). Tweede hoofdvorm van Erven. Daarnevens *erfde*.

IET, vrnw. — Iets, Fr. *quelque chose, un peu*. Hij is vertrokken zonder iet te zeggen. Iet of watte.

— *Iet en niks*, iets dat weinig beteekent, dat weinig afdoet. Da' ge daar zegt, is iet en niks. 'Et geld da' ge daar mee verdient, is iet en niks.

— *Of iet*, of zoo iets, of iets dergelijks. T., R., Kl.-Br. Hij is lutenant of iet bij de soldaten. Geeft dieë' jongen 'nen appel of iet. Giet 'et in 'en flesch of iet.

— *Als iet*, tweede lid eener vergelijking, dient om eenen volstrekt overtreffenden trap uit te drukken. J., T. Ik ben zoo ziek as iet. Hij is zoo lomp as iet. Zoo klein as iet. Zoo groot, zoo vuil as iet.

— *Iet doen*, z. DOEN.

— *Iet doen van*, z. DOEN.

— *Iet krijgen*, z. KRIJGEN.

— Bw. Wat. 't Is iet te zeggen met da' politiek allemaal! Hij kan iet vloeken!

V. D. heet *iet* verouderd. In de prov. Antw. is *iets* volstrekt onbekend.

IEVER, znw., m. — IJver, Fr. *zèle*. B. Veul iever hemmen.

IEVERANS, bw. — Ergens, Fr. *quelque-part*, bij Sch. en Hfft. *ieverhands*, ook **Ievers** en in 't N. der Kemp. **Ergerans**. D. B., T., R. Ik heb oe ieverans nog gezien. Hij woont ieverans in 'en dorp van de polders.

— *Ieverans niet*, nergens, Fr. *nulle-part*. Ik kan mijnen boëk ieverans nie' vinden.

IEVERIG, bvw. — IJverig, Fr. *zélé*. 'Nen ieverige werkman.

IEVERS, bw. — Ergens, ieverans. D. B., Hfft., in N.-Holl.

iewers, z. BOUM, 47. (Ook in 't L. v. W. en Brab., z. Sch. Insgelijks in 't Mdnl., z. VERD., III, 803.)

— *Ievers niet*, nergens.

Zoo ook NIEVERS en NIEVERANS.

IEZEGRIM, znw., m. — Grimmige, gemelijke, knorrige persoon, bij R. *iesegrim* en in de Wrdb. *ijzegrim*. 'Nen iezegrim van 'ne' vent. Hij héet e gezicht gelijk 'nen iezegrim. Die vrouw is 'nen iezegrim.

IEZEKNIEZER, znw., m. — Z. IEZEGRIM. (A.)

IG. — Dit achtervoegsel wordt dikwijls in een znw. geschoven tusschen het bvw. en den uitgang *heid*. D. B., R., T., Kl.-Br. *Bangigheid*, *grootschigheid*, *valschigheid*, *zwartigheid*, enz.

— Het vervangt somtijds den uitgang *sch*. T., R., Kl.-Br. *Hondsig* (hondsch), *loopig* (loopsch), *sleetsig* (sleetsch), enz.

IJL, bvw. — Z. Wrdb.

— *'Nen ijle niet*, eene nietigheid. Da' zal op 'nen ijlen niet uitdraaien. Hij maakt ruzie veur 'nen ijlen niet.

— Spr. *IJl' beurzen, ijl' zinnen*. Als de zaken niet gaan, als er geen geld in huis komt, dan krijgt men ijle zinnen, er komt ruzie in huis, men zet zotte kuren uit, enz.

IJLIGHEID, znw., v. — IJlhoofdigheid. De zieken hee' soms oogenblikken van ijligheid.

— Beuzelarij, nietigheid. (Z. der K.) T., R. Moette nu beginnen te grijzen veur zoo 'n ijligheid ?

IJS, znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *De man en is niet wijs die zijn huisken timmert op 't ijs; want als 't ijs zal zijn vergaan, dan zal zijn huisken in 't water staan.*

IJSBÈÈR, znw., m. — Fig. Bullebak, stuursche en barsche kerel. Hedde van ze' lèven zoo 'nen ijsbèèr gezien ? 'Nen ijsbèèr van 'ne' vent.

IJSGANK, znw., m. — IJzel, Fr. *verglas*. As 't règent en 't vriest daarop, dan is 't ijsgank. Men geeft dien naam ook aan eene laag ijs op den grond, voortkomende van gesmolten sneeuw die bevrozen is. As 't dooit en 't vriest daarna, dan zijn de straten onbegaanbaar deur den ijsgank.

IJSGROND, znw., m. — Bij kantwerksters. Zeer fijne kant.

IJSKAS, znw., v. — Bij beenhouwers. Sierlijke kas, waar men gedurende den zomer het vleesch in bewaart. De ijskas bestaat rondom uit een dubbelen wand; langs boven is een zinken bak, die iets in de kas doorhangt en waar het ijs in ligt, dat tot verkoeling dient.

IJSNAGEL, znw., m. — Scherpnagel, nagel met scherpen kop, die onder de hoefijzers der peerden gevezen wordt, opdat zij op het ijs of de sneeuw niet zouden uitschuiven.

IJSSLET, znw., v. — IJsslede, Fr. *traineau*.

IJSSTOEL, znw., m. — Lage stoel zonder leun, rustende op twee ijzeren lemmers (gelijk de schaatsen). Men zit op den ijsstoel en glijdt over 't ijs door middel van twee prikstokken, waarmede men zich voortsteekt. D. B., Sch.

IJZER, znw., o. — Wordt dikwijls gebruikt in de plaats van een samengesteld znw., waar het 't tweede lid van is, wanneer de samenhang der rede gemakkelijk het eerste deel laat aanvullen. D. B., T., R. E peerd da' zijn ijzers verliert (zijne hoefijzers). De ijzers zijn nie' heet genoeg om te strijken (de strijkijzers). E kind met de ijzers halen (met de verlosijzers, Fr. *le forceps*). Ik ben 'en ijzer uit mijnen brei verloren (eene breinaald).

— *Iemand van ijzer en staal*, van eene ijzersterke gezondheid. 'Ne vent van ijzer en staal.

— Spr. *Ze hebben hem zijn ijzers afgetrokken* of *hij is zijne ijzers afgetrokken* wordt gezeid van eenen zieke die berecht is.

— *Zijn tong slaagt ijzer* zegt men van iemand die, dronken zijnde, brabbelt en doddelt. D. B., T., R.

— *Geen heet ijzer veur iet derven* (of *willen*) *dragen*, niet durven instaan voor de waarheid van iets. (K.) Hij heget mij veur de vaste waarheid verteld, maar 'k zou der geen heet ijzer veur willen dragen.

Dankt die spreuk haar ontstaan niet aan de vuurproef der middeleeuwen ?

IJZERBALK, znw., m. — Bij mulders. Balk waar het boveneinde van het staakijzer in draait en die op de daklijst ligt.

IJZERDRAAD, znw., m. en niet o., als stofnaam.

IJZERE(N, bvw. en znw., m. — Iemand tegen alles bestand, iemand met eene ijzersterke gezondheid. Hij is 'nen ijzeren, hij weet van niks. 'En ijzere' manneken (een taaie, gezonde kerel).

IJZEREN-WEG, znw., m. — IJzeren-spoorweg, Fr. *chemin de fer*.

IJZERMAAL, znw., m. en o., zonder mrv. — IJzerroest in linnen stoffen. D. B. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Daar is ijzermaal in die lakens. Die stoffen zijn vol ijzermaal.

— Soort van erts die men in de Kempen vindt en die ijzerhoudend is, Fr. *mineraie de fer*. IJzermaal uitgraven. In die wei zit veul ijzermaal.

— Bvw., als gezegde. Met ijzermaal bevlekt. Die hemden en lakens zijn ijzermaal.

IJZERMAALACHTIG, bvw. — IJzerhoudend, sprek. van grond. (K.) De grond is hier ijzermaalachtig.

IJZERMAALPLEK, **IJZERMAALPLAK**, znw., v. — IJzerroestvlek, Fr. *tache de rouille de fer*.

IJZERMAALSTEEN, znw., m. — Z. IJZERSTEEN.

IJZERSTEEN, znw., m., zonder mrv. — IJzererts, Fr. *mineraie de fer* (Z. der K.), in 't N. en W. **IJzermaal** genaamd.

— Soort van bergsteen, die ijzer bevat (Z. der K.), in 't N. en W. **IJzermaalsteen** geheeten. IJzersteen wordt als bouwsteen gebruikt.

IJZERZAAG, znw., v. — Eene zaag om gegoten platen of staafijzer door te zagen, Fr. *scie à métaux*.

IK, vrnw. — Z. Wrdb. Daarnaast *ikke(n*. Enclitisch *ek*, *ekik*, *ekikke* (z. die w.). Datief en Accus. *mij*, *mij*, *mijn*. Dat is van mijn. Hij heget mijn gezeed (N.-W. der prov.). — In 't meerv. *me*, *wij* en, als 't w. den nadruk heeft, *wellie* (wijlie). Da' kunneme nie'. Me gaan. Wellie komen ook. — Dat. en Acc. *ons* en in 't Z.-O. *os*. Dat is van os.

— Gep. w. *Me(t) 'nen ik en 'ne(n) gij*, met eenige losse steken. D. B. Ik zal da' vastnaaien mè' 'nen ik en 'ne' gij.

IK, znw., m. — IJk, ijking, Fr. *vérification sur l'étalon*, *étalonnage*. (Ook in Brab., z. Sch.) De maten en gewichten naar den ik dragen. Naar den ik gaan.

IKKEL, znw., m. — Wordt door sommigen gebruikt voor Nikkel, Fr. *nickel*.

IKKELTJE-KRAMIKKELTJE. Term in den volgenden rijdans:

Ikkeltje-kramikkeltje kwam aangetreden,
Ikkeltje-kramikkeltje kwam aangegaan.
Daar kwamen twee paar boeren, paar boeren, paar boeren,
Daar kwamen twee paar boeren op mijnen regel staan:
't Is gedaan.
Ze de(d)en al van zulker, van zulker, van zulker,
Ze de(d)en al van zulker, op mijnen regel staan:
't Is gedaan.

Vervolgens komen er heeren, damen, naaisters, begijnen, nonnen, paters, enz. De meisjes maken terwijlen gebaren en bootsen de genoemde personen na. (St.-Antonius.)

IKKE(N, vrnw. — Ik (meest gebruikt in elliptische zinnen). Wie héet da' gedaan? Ikke! Gij moet daar naartoe gaan. Ikke niet! Wie moet dat doen? Ikke sommes?

IKKEN, w., b. — IJken, Fr. *vérifier sur l'étalon*, *étalonner*, *marquer*. (Ook in Brab., z. Sch.) De maten en gewichten laten ikken. Alle jaren wörren de maten en gewichten geïkt.

IKKER, znw., m. — IJker, ijkmeester, Fr. *étalonneur*.

IMMERS, bw. — Eenigzins, eenigermate, Fr. *en quelque sorte*. As 't maar immers meugelijk is, zal ek 'et doen. Ge zult meugen meegaan, als 't immers zijn kan.

— Niet te verwarren met *ommers*.

IN, bw. — Begonnen. Het jaar is in. De paas(ch)tijd is in.

— Vrz. Men gebruikt dikwijls *in*, waar de Hollanders *aan* bezigen.

Student in de hoogeschool. Zijn eigen ziek eten in fruit. Iet in stukken laten vallen. Z. AAN.

— Gep. w. *In en uit klappen*, z. KLAPPEN.

INBIJNEN, w., b. — Inbinden. (K.)

***INBIJTEN**, w., b. — « Spoedig en bijtend antwoorden. Wanneer ik hem iets zeg, bijt hij mij altijd in. »
Sch. geeft dit w. voor *Antw.* en Brab.

INBROKKEN, w., b. — Fig. *Gij hèt hier niks in te brokken*, niets te vertellen, niets te zeggen, gij hebt hier geen gezag.

INBUSSELEN, w., b. — Inbakeren, in de doeken doen, Fr. *emmaillotter*. E kind inbusselen. 'Et kind is warm ingebusseld.

INDOĔFELEN, w., b. — Warm inwikkelen, dik aankleeden. T., R., Kl.-Br. E kind warm indoĕfelen. Ge zij' zoo dik ingedoĕfeld!

INDOEN, w., b. — Waren innemen. Dieë winkelier doet alles met 't groot in.

INDOPPEN, w., b. — Indoopen, indompelen. Ge moet 'et börsteltje wat dieper indoppen. Z. DOPPEN.

INEEN, bw. — In elkander. Vormt talrijke samengestelde werkwoorden, die in de Wrdb. niet voorkomen. *Ineenbinden*, *ineenflansen*, *ineenflikken*, *ineenfribbelen*, *ineenfrullen*, *ineenfrutselen*, *ineenhangen*, *ineenkouden*, *ineenkrijgen*, *ineenkrinselen*, *ineenkroezelen*, *ineenkrollen*, *ineentrekken*, *ineenwerzelen*, enz.

INEENBIJNEN, w., b. — Ineenbinden. (K.)

INEENFLANSEN, w., b. — Zorgeloos ineenzetten. T., Kl.-Br. Dieën timmerman maakt niks da' goed is: hij flanst alles ineen.

INEENFLIKKEN, w. b. — Spoedig en met gemak ineenzetten. T., Kl.-Br. Dat dak zal gauw ineengeflikt zijn.

INEENFRIBBELEN, w., b. — Al wrijvende tusschen de vingers ineenfrommelen. (K.) E stuksken papier ineenfribbelen.

INEENFRULLEN, **INEENFRUTSELEN**, w., b. — Met moeite in elkander voegen. Na 'en halve uur werkens heb ik da' getuig toch ineengefruld, ineengefrutseld gekregen.

INEENHANGEN, w., o. — Verward in elkander zitten. T., Kl.-Br. Da' garen hangt ineen, da' ge 't nie' los kunt krijgen.

INEENKAVELEN, w., b. — Bij timmerl. In elkander kavelen. Z. KAVELEN.

INEENKISTEN, w., b. — Bij timmerl. In elkander kisten. Z. KISTEN.

INEENKRIJGEN, w., b. — In elkander gevoegd krijgen. T. Ik kan da' machien nie' meer ineenkrijgen.

INEENKRINSELEN, w., o., met *zijn*. — Ineenkrimpen. (K.) Hij viel op de' grond en hij krinselden ineen van de pijn.

INEENKROEZELEN, INEENKROLLEN, w., o., met *zijn*. — Al krullende ineengroeien. De blaren van da' gewas krollen ineen. Ineengekroezelde blaren.

INEENVIJZEN, w., b. — In elkander schroeven.

INEENWERZELEN, w., b. — Door elkander slingerende of trekkende verwarren. T., Kl.-Br. Gij werzelt da' garen allemaal ineen. Heur haar was fel ineengewerzeld.

INEGGEN, w., b. — In den grond eggen. Zaad ineggen. Guano ineggen.

INFRÈTEN, w., b. en o. — Invreten. Het vleesch is ingefrèt van 't zout.

ING. Dit achtervoegsel dient:

1° Achter znw. gevoegd, om verzamelwoorden te vormen, die v. zijn. *De huizing*, de woning ;de *keldering*, de kelders van een huis; de *hovingen* van een kasteel; de *stalling* van eene boerderij, enz. Z. ook LING.

2° Achter den stam van een werkw. gevoegd, dient *ing:*

a) Om de daad van 't werkwoord aan te duiden. *Wandeling*, enz.

b) Om het uitwerksel van de daad uit te drukken. *Belooning*, loon, *winning*, gewin, *rammeling*, *klopping*, enz.

c) Om het voorwerp aan te duiden, waarop de daad valt. *Wandeling* (wandelplaats), *afspanning* (plaats waar de peerden uitgespannen worden), enz.

Ook bij D. B.

INGAAN, w., o. — Z. Wrdb.

— Gep. w. *In-en uitgaan*, eventjes binnengaan, in 't voorbijgaan eens binnentreden. Ik ben daar is in- en uitgegaan.

INGEBORENTHEID, znw., v. — Hetgene iemand ingeboren is, begaafdheid, instinkt. 't Is wonder hoedat de schaapshonden altijd genegen zijn om beesten bijeen te drijven, al hebben zij 't niet geleerd. Ja, dat is zoo 'en ingeborentheid.

INGETROKKEN, bvw. — *Ingetrokken zyn veur iemand*, ingetogen, min of meer verlegen. Ge moet veur mij nie' ingetrokken zijn. De meeste kinderen zijn ingetrokken veur hunnen onderwijzer.

INGRITSELEN, w., b. — Z. INRIJVEN. (Z. der K.)

INHALEN, w., b. — Inhuldigen, plechtig ontvangen, Fr. *inaugurer*. De keuning wier' te Brussel ingehaald den 17ⁿ December 1865. 'Ne' pastoor inhalen. Mergen wördt de nieven börgemeester ingehaald.

— *E lijk inhalen*. Gezeid van de priesters die in kerkgewaad een lijk te gemoet gaan, om het dan onder gezang en gebeden in de kerk

te leiden. Wanneer de priesters gaan tot in het sterfhuis, dan zegt men *e lijk uithalen*. D. B., Sch.

— Bij landb. Den oogst naar de schuur voeren, Fr. *engranger*. D. B., R., M. (Ook in Brab. en Hag., z. Sch.) Koren inhalen. As 't weer zoo schoon blijft, dan kunnen me binnen eenige dagen den oo(g)st inhalen. As 't hooi droog is, haal 'et dan mergen maar in.

INHALING, znw., v. — Inhuldiging, Fr. *inauguration*. De inhaling van 'ne' pastoor, 'nen börgemeester.

INHANGOOG, znw., v. — Bij horlogemakers. Soort van vork, waar het bovendeel van den slinger in vasthangt.

INHEBBEN, INHEMMEN, w., b. — Vorderen, eischen, Fr. *demander, exiger*. Zoo e werk hee' veul leed in. 'En idioticon maken hee' veel werk in. Ook **Aanhebben**.

— Drachtig zijn, sprek. van dieren, doch immer met den naam der vrucht als voorw. 'En koei die kalf inhéet. Ons geit hee' lam in. Da' pèèrd hee' veulen in. De kat hee' jong in.

— Spr. *Het vat geeft uit wat het inheeft*, gezeid van iemand die onbeschoft en onbetamelijk in zijn spreken is.

INHULLEN, w., b. — Bij landb. Mest ter diepte van eenige centimeters in den grond inwerken. Mest inhullen. Ik heb 'et mest ingehuld.

INK, znw., v. — Z. INT.

INK, znw., m. — Inkt, Fr. *encre*, in 't Z. der Kemp. ook **ENK**. Jong., B.

— Sam. *inkstoop, inkflesch, inkpot*, enz.

INKALVEN, w., o., met *zijn*. — Inzakken, sprek. van aarde, Fr. *s'ébouler* (K.), D. B. (Ook in 't L. v. A., z. Sch.) Dieën hoop èèrd zal inkalven, als ge er gaat op staan.

INKAVELEN, w., b. — Bij timmerl. Eene keep maken in een stuk hout om er een ander stuk in te voegen, Fr. *entailler*. Ook **Inkippen**. Z. KAVELEN.

INKEN, w., b. — Z. INTEN.

INKIPPEN, w., b. — Inkepen, Fr. *entailler*. Z. INKAVELEN.

INKLEPPEN, w., b. en o. — Met de klok kleppen, onmiddellijk voordat de kerkdienst begint, in 't Z.-O. der Kemp. ook **Intampen** en **Intinken** geheeten. Is de mis al ingeklept? Het lof zal seffens inkleppen.

INKOMEN, w., o., met *zijn*. — Ingroeien, gezeid van gewassen die ongelijk en hier en daar kwijnend staan. (Ook in Brab., z. Sch.) Koren da' zoo hard bevrozen is, komt maar moeilijk meer in. Met dieën règen is alles in 't veld goed ingekomen.

INKOOPEN, w., b. — Z. Wrdb.

— *Iet verkoopen gelijk men het ingekocht heeft*, iets vertellen gelijk men het hooren zeggen heeft, zonder er iets bij of af te doen. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.)

INKOSTEN, w., o. — Kosten. Ik kan oe da' laken veur dieë' prijs nie' geven : het hee' mij zelf meer ingekost. Da' lint kost mij zeven centen de el in, zal een winkelier zeggen, om te beteekenen dat hij 't zelf zeven centen de el heeft moeten betalen.

INKPLAK, INKPLEK, znw., v. — Inktvlek, Fr. *tache d'encre*.

INKRIJGEN, w., b. — Eenige koopwaar in zijn huis ontvangen. Ik krijg morgen e vat bier in. Wij krijgen vandaag 20 hectoliters kolen in. Vrglk. AANKRIJGEN.

INKSTOF, znw., v. — Poeder om inkt te maken.

INKSTOOP, znw., m. — Aarden pot met eenen hals en eene oor, waar men inkt in bewaart.

INLAMPEN, w., b. — Scheepsterm. Het uithalen van het graan, dat in eenen lichter of eene boot ligt en op wal moet gebracht worden, om daarna op wagons te worden geladen. (**A.**)

INLASTEN, w., b. — Bij timmerl. Inlasschen, Fr. *emboîter*, *emmortaiser*.

INLEGEREN en **INLÈGEREN**, w., b. — Z. LEGEREN.

INLEGLIJSTJE, znw., o. — Bij timmerl. Lijst die boven op eene vergering wordt aangebracht, doch met dit verschil, dat er eene sponning in geschaafd is, die met eene gelijkpassende sponning aan de vergering een welgevoeglijk overgangsdeel uitmaakt.

INLIGGEN, w., o. — In den winkel, den kelder, enz. liggen, sprek. van koopwaren, voorraad, enz. Ik zal nog geen bier bestellen, want ik heb nog e vat inliggen. Dieë winkelier hee' veul goed inliggen. Ge meuget vat ontsteken, want 't leet al acht dagen in.

INLUIEN, w., b. en o. — Met de klok luiden om het volk naar den dienst te roepen. De mis inluien. Is 't lof al ingeluid ?

INMETSEN (Kemp. *inmätsən*), w., b. — Inmetselen.

INMIJNEN, w., b. — Inzetten bij eene voorloopige verkooping. (**Z.** der **K.**) Dat huis is ingemijnd veur 3.000 fr., maar 't zalder nie' bij blijven.

INMIJNING, znw., v. — Voorloopige verkooping, eerste zitdag van eene openbare veiling. (**Z.** der **K.**)

INPINNEN, w., b. — Bij timmerl. Met pin en gat sluiten, Fr. *emmortaiser*, *enclaver*, *enter*. 'Ne' stijl op de muurplaat inpinnen.

INPLOEGEN, w., b. — In den grond ploegen. Mest inploegen.

INRIJ(D)EN, w. b. — Inploegen. D. B., T., R., Kl.-Br. Mest inrijden.

INRIJVEN, w., b. — In den grond rijven. Dieë guano moet goed ingereven wörren.

INRUIS(CH,EN (uitspr. *inrössən*), w., b. — Inwrijven. 'Et zieke lid moest goed ingeruis(ch)t wörren.

INRUIVEN, w., o., met *zijn*. — Nieuwe vederen krijgen, sprek. van vogels, die uitgeroven zijn. Mijne karnalievogel begint schoon in te ruiven. Is oe' goudvink al ingeroven?

INSCHIETEN, w., b. — Bij naaisters. *'Nen lap in een kleedingstuk inschieten*, er eenen lap innaaien om het te herstellen.

INSLAG, znw., m. — Voedsel, eten. (Ook in Brab., z. Sch.) Goeien inslag hebben. Hij krijgt thuis geenen inslag genoeg.

INSLAGEN, w., b. en o. — Inslaan. Z. Wrdb.

— O., met *zijn*. In 't lichaam keeren, Fr. *rentrer, se répercuter*. D. B., T., R., Kl.-Br. De mazelen zijn ingeslagen. Iemand die de roos héet, mag nie' buiten loopen, of ze slaagt in. Pokken die inslagen, zijn doodelijk.

INSLICHTEN, w., b. — Bij landb. In den grond eggen. 'Et zaad inslichten. Graan inslichten.

INSMÈREN, w., b. — Z. Wrdb.

— Fig. *Iemand insmèren*, hem afrossen, eene rammeling geven.

INSPAAIEN, w., b. — In den grond spitten. Mest inspaaien.

INSPANNEN, w., b. — *Iemand inspannen*, hem van 't noodige voorzien. Wordt vooral gezeid van iemand die eerst in zijn huishouden is en dien men het noodige huisgerief schenkt. R., Sch. As zijn dochter trouwt, kan hij ze maar inspannen.

— *Ingespannen zijn*, van alles voorzien zijn. (Ook in Brab. en N.-Br., z. Sch.) Dieën boer is maar slecht ingespannen van gerief. Dieën timmerman is goed ingespannen.

— *Zijn eigen inspannen*, zich voorzien van de noodige gereedschappen. 'Ne winkelier die eerst begint, moet zijn eigen inspannen.

— *Kört ingespannen zijn*, licht geraakt, gauw gestoord. Zie wel toe watda' ge zegt tegen hem, want hij is kört ingespannen.

— *Tegen iemand e proces inspannen*, hem een proces aandoen, Fr. *intenter un procès à quelqu'un*. D. B.

INSPELLEN, w., b. — Inblazen, aansporen om iets te zeggen of te doen. Wie héet oe dat ingespeld om zoo iet te doen? Ik weet nie' wiedat oe dat inspelt.

INSPETEN, w., b. — Inspelden. E kind inspeten (in de bussel speten of spelden).

INSPÖRZEN (ook *inspözzən*), w., o. met *zijn*. — Driftig naar binnen loopen, bij T. *insporren*. (K.) Hij kwam den huizen ingespörsd.

INSPRINKELEN, w., b. — Bij strijksters. Het te strijken goed een weinig besprenkelen, eer men het strijkt. Sch., T., Kl.-Br. Het strijkgoed insprinkelen me' règenwater.

INSPRONG (in 't Z. en W. *insproëng*), znw., m. — Inspringende hoek, Fr. *angle rentrant*. D. B. Dat huis maakt 'nen insprong in de straat.

INSTAAN, w., o. — Z. INKOSTEN. Ik kan oe da' goed veur dieë' prijs niet leveren : het sta' mij zelf meer in.

INSTAMPEN, w., b. — Fig. *Iemand iet instampen*, hem met groote moeite iets leeren of doen verstaan. Ge kun' 'et er toch nie' instampen, zegt men van iemand die niet leeren wil of kan.

— Bij smeden. Met eene stamp inslaan, Fr. *estamper*. Bloemen en figuren in 'en metalen plaat instampen.

INT, INK, ENK, znw., v. — Ent, griffel, Fr. *ente, greffe*. Eenige inten op 'nen boom steken. Die ink is nie' gepakt. Ge moet daar 'en ander enk op steken. Ook *ent*.

INTAMPEN, w., b. en o. — Z. INKLEPPEN.

INTEN, INKEN, ENKEN, w., b. — Enten, griffelen, Fr. *greffer*, bij Hfft. *inten*. Boomen inten. Peren op kweepèèr inken. Da' boomken moet geënkt wörren. Daarnevens *enten*. Den vorm *int, inten* vindt men ook bij 17e-eeuwsche schrijvers. Z. OUD., II, 243.

INTINKEN, w., b. en o. — Z. INKLEPPEN.

INTOOG (zachte *o*), znw., m. — Bij timmerl. Ieder van de houten armen of korte dwarshouten, die met het eene einde onder de muurplaat in den muur vastzitten, en met het andere einde aan de scheer of het gebint bevestigd worden.

INTRESSANT, bvw. — Eigenbelangzuchtig, inhalig, op zijnen interest uit, schraapzuchtig. (Ook in Groningen en Z.-Holl., z. M. en OPPREL, 61.) Ik kan dieë' vent nie' lijen, omdat em zoo intressant is. 't Is leelijk van zoo intressant te zijn.

INTRESSANTIGHEID, znw., v. — Inhaligheid, schraapzucht.

INTROUWEN, w., o., met *zijn*. — Wordt gezeid van jonggehuwden, die in 't ouderlijk huis van de bruid of van den bruidegom gaan inwonen. D. B., Sch., T., R., Kl.-Br., M. Hij is daar ingetrouwd. De bruidegom trouwt in bij de ouders van de bruid, en de bruid trouwt in bij de ouders van den bruidegom. Vrglk. UITTROUWEN.

INVETTEN, w., b. — Insmeren met vet. D. B. Zijn schoenen invetten. Da' lèèr zou moeten ingevet wörren.

— Fig. *Iemand invetten*, hem eene goede rammeling geven.

INVIJZEN, w., b. — Inschroeven, met schroeven in iets vastmaken.

INVOLGEN, w., b. — Toegevend zijn jegens iemand. D. B. Sommige ouders bederven hun kinderen me' ze te veul in te volgen. Oû menschen moette 'en bitjen involgen.

INVRIEZEN, w., o. — *In- en uitvriezen*, beurtelings vriezen en dooien. T. Met dat in- en uitvriëzen is er veul schaê gebeurd. Het héet de heel week nie' gedaan as in- en uitvriezen.

INWANDELEN, w., o. — Wandelende inslaan. R. Laat ons die dreef inwandelen.

INWENDIG, bvw. — Spr. *Het inwendig hebben gelijk Bellens' kater* (Heist-op-den-Berg), *gelijk den hannen van Kessel*. (A.)

INZETTER, znw., m. — Bij steenb. Werkman die de steenen in den oven zet. In de klampsteenbakkerijen wordt hij *klamper* geheeten.

INZITTEN, w., o. — *Met iet* of *met iemand inzitten*, beducht zijn voor iets of iemand, er om geven, er zich aan gelegen laten, bij M. *inzitten over iets*. Hij zit mè' z'n ouwers nie' veul in. Dieë jongen zit er niks mee in dat em gestraft wördt (het kan hem niet schelen). Of S. börgemeester is of nie', ik zit er al evenveul mee in. Hij moet morgen 'ne' wissel betalen en hij kan nie' : hij zit er leelijk mee in. Ik zit mee' niemand nie' in.

IRRIKEN, IRKEN, w., o. — Z. NIRKEN.

IS, bw. — Eens, bij M. *ijs*, Zeel. en N.-Br. *es*, *is*. Ik zal oe dat is vertellen. Kom is hier. 't Is is gebeurd da' 'k te laat kwam. Vertelt mij dat is. Daar was is 'ne jongen....
— Wanneer de klemt. op 't w. valt, dan zegt men *eens*, niet *is*. Dat is maar ééns gebeurd (eenmaal, Fr. *une seule fois*). Eens gestolen, altijd dief.

IS 'T DAT, IS 'T ZAKE DAT, vgw. — Bijaldien, indien, in geval. Is 't zake dat dieë jongen hem nie' beteren en wilt, dan zal em stieng gestraft wöiren.

ITALIAANDER, znw., m. — Italiaan, Fr. *Italien*.
— Slag van populier, Fr. *peuplier pyramidal*, *peuplier d'Italie*, Lat. *Populus fastigiata*.

IVOOR (scherpe *o*), znw., m. en niet o. — Fr. *ivoire*. J.

J.

JA (uitspr. *jao*), tw. — Bevestigend, Fr. *oui*. Z. Wrdb.

— (Uitspr. *ja* en *jao*). — Toestemmend. Ja, ge meugt dat doen.

— (Uitspr. *ja*, zuivere *a*). — Verwonderend en goedkeurend. Hij is gisteren gestörven. Ja! is da' waar! Ja! dat is goed! Ja! watda' ge zegt!

— Men hoort in de Kempen ook *jă* (kort).

— Wordt dikwijls verbonden met het persoonl. vrnw., onderwerp van den onderverstanen zin. (Z. SPRAAKKUNST.)

— Spr. *Ja en neen is 'ne lange strijd*, zegt men wanneer er twee twisten en de eene den andere niets wil toegeven.

— Als znw. is *ja* m., niet o. Met 'nen enkele' ja antwoorden.

— *'Ne luie ja*, z. N-N.

JAAI (ook *joai* uitgespr.). — Ja hij. (Z. SPRAAKKUNST). Zal hij dat derven doen? Jaai! (d. i. zeker zal hij durven). (**K.**)

JAAK (uitspr. *jaok*). — Ja ik. (Z. SPRAAKKUNST.) Hedde oe' werk al af? Jaak! wa' zou ek 'et nu nog nie' afhebben! (**K.**)

JAAK (uitspr. *Zjaok*), znw., m. — Verkorting van Jacob, Fr. *Jacques*.

— Gedroogde haring. (Rupelstreek.)

JAAN (uitspr. *Jeün*), znw., v. — Verkorting van Adriana.

JAAN, JAANS en **JANE** (uitspr. *Jaon*, *Jeüns*, *Jaonə*), znw., m. — Verkorting van Adriaan en Christiaan.

JAAR, znw., o. — Z. Wrdb.

— *Tegen 't jaar*, toekomend jaar, Fr. *l'année prochaine*. Ik gaan tegen 't jaar nog 'en koei bijkoopen.

— *Van 't jaar*, dit jaar, Fr. *cette année*. Ik denk van 't jaar nog is naar Brussel te gaan. Hij hee' van 't jaar veul tegenslag gehad.

— Spr. *In 't jaar Eén, als de uilen preêken*, nooit. R. (Ook in Vl. en Brab., z. Sch.) Da' zal gebeuren in 't jaar Eén, as de uilen preêken.

— *Daar staat het jaar seffens op*, zegt men van eene stof, van een kleed, die men door hun maaksel, hunne kleur, enz. gemakkelijk herkent, zoodanig dat de menschen seffens zeggen: « Och! da' kleed hèet al *zooveul* jaar. » (Lier.)

— *Jaar* als tweede lid eener samenstelling vormt naamwoorden, die *overvloed van* aanduiden. *Appeljaar*, *beetjaar*, *fruitjaar*, *hooijaar*, *korenjaar*, *muizejaar*, *notejaar*, *pataatjaar*, *perejaar*, *regenjaar*, *sneeuwjaar*, *tervejaar*, enz.

JAARGANK, znw., m. — Jaarlijksche loop van den tijd, tusschen 't eerste en 't laatste van de landwinning. (K.) Den eene jaargank is den andere niet. Me hadden verle(d)en jaar 'ne' goeie' jaargank. Dat oe' graan mislukt is, liegt aan de' natte' jaargank dieë' me gehad hebben.

JAARGETIJ(DE, znw., o. — Jaarlijksche mis voor eenen of meer overledenen. Sch., Hfft. 'Et jaargetij van vader zaliger is op de' 17^{n} April. E jaargetijde laten doen veur 'nen overledene. De pastoor hee' veur dees week drij jaargetij(d)en afgeroepen.
Z. VERD., III, 988.

JAARLINGS(CH), bvw. — Eén jaar oud. E jaarlings(ch) veulen.

JAARSCHRIFT, znw., o. — Jaardicht, jaartalvers, tijdvers, Fr. *chronogramme*. De huizen hingen vol jaarschriften.

JAAS (ook *jaos*). — Ja zij (z. SPRAAKKUNST). Is oe' zuster al getrouwd? Jaas! (d. i. zeker is zij getrouwd). (K.)

JAAT en **JATE** (uitspr. *jaot, jaotə*). — Ja het (z. SPRAAKKUNST). Is oe' huis al bewoond? Jaat! Werkt uw peerd goed? Jate! (K.)

— Wordt ook gebruikt, onverschillig tot welken persoon het onderwerp behoore. Is hij soldaat? Jaat! wistegij da' nie'? Meugdegij dat doen? Jaat, genoeg!

— *Jate* is ook een uitroep om zijn ongeloof over iets uit te drukken. Ik heb daar meer als twintig hazen zien loopen. Jate! (d. i. ik geloof u niet, ge zoekt me wat wijs te maken.) (K.)

JACHT (in 't N. *jăcht*), znw., v. — Gejangdheid, onrust, Fr. *agitation*. Hij is altijd vol jacht. Hij zet overal 'en jacht achter.

— Tocht, trek, trekkende wind. R., Hfft. Daar is geen jacht in die stoof. Zet de deur open, dan heget vuur meer jacht.

— Bende straatkinderen. Jaagt die jacht van de deur weg.

— *De Wilde Jacht*, het gehuil van den stormwind in de lucht. Sommige lieden hooren soms geschal, muziek en ander rumoer in de lucht, dat is de Wilde Jacht. Als men bij onweer en storm door een bosch gaat, 's nachts in den donkere of 's morgens eer de zon op is, dan meent men dikwijls in 't gewaai van de boomen of nog hooger in de lucht, een fel toeten, bassen, kletsen, roepen, joelen en ketteren te hooren. Dat is de Wilde Jacht die door de lucht vaart. (K.) Ook **Tilkensjacht**.

JACHTMEESTER, znw., m. — In vroeger tijd genoten de leden der St.-Huibrechtsgilden het voorrecht jaarlijks eenen dag te jagen. Zij benoemden dan eenen *jachtmeester*, wiens ambt het was de jacht te regelen en te leiden. (K.)

JACHTWIEL, znw., o. — Groot wiel om iets gemakkelijker te doen draaien of in beweging te houden. D. B. Het jachtwiel van een stoommachien.

JACOB, znw., m. — Z. Wrdb.

— *Doove Jacob*, gezouten schelvisch, ook *arme-menschenvisch* geheeten.

JÆÆR, JÆÆRD, z. JÈÈR.

JAGEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Die 's winters jaagt en 's zomers vinkt, en heeft in huis geen vleesch dat stinkt.*

— Sterk trekken, tochten, sprekende van eene schouw, eene kachel. D. B., T. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Het vier jaagt geweldig. Die stoof jaagt nie' genoeg.

— B. *Den boer, den duvel, den battevie jagen*, enz. Z. die w.

JAGER, znw., m. — Bij wevers. Rond stuk hout dat, met een leeren oog verbonden aan de snukkoorden, beweegbaar in den laébak zit; en dat, gesnukt, de schietspoel doet weg en weer vliegen.

JAK, znw., m. en v., niet o. — Kort bovenkleed voor vrouwen. D. B. Bij J., T. en R. m.

JAKKE(N, znw., m. — Jan.

JAKNIKKER, znw., m. — Die iemands gevoelen overal en in alles toeknikt of bijstemt.

JAN, znw., m. — Fr. *Jean.*

— *Jan van Pas*, de gepaste echtgenoot. Die juffrouw geraakt nie' getrouwd. Ja, dat is zoo, as Jan van Pas nie' en komt, dan blijft ze zitten.

— Spr. *Jan zijn*, er boven op zijn, meenen dat men niets meer te vreezen heeft; zich veel laten voorstaan.

— *'t Is 'ne Jan*, 't is een kerel, Fr. *c'est un gaillard.*

— *De(n) groote(n) Jan uithangen*, zich trotsch en verwaand toonen.

JANDEKKE(N, JANDOME(N, JANDOOIE(N, JANDORE(N, JANDOZE(N, JANDUIME(N, tw. — Soort van vloekachtige uitdrukkingen, Fr. *pardi.*

JANE, znw., m. — Z. JAAN.

JANNEKE-KNIK, znw., o. — Z. KNIKKOP.

JAN-OOM, znw., m. — Schertsende benaming voor Lombaard, berg van Bermhertigheid, Fr. *mont-de-pitié.* (A.) B.

JAP (uitspr. *zjap*), znw., m. — Drop, gestold sap van zoethout, Fr. *jus de réglisse* (A.), in de Kemp. **Kalissezjap, Klissezap.** 'Ne stok jap. Jap eten veur 'en valling.

— Smaadnaam der katholieke partij. De jap is boven. Veur de' jap kiezen.

JAPNEUS (uitspr. *zjapneus*), znw., m. — Spotnaam voor eenen aanhanger der katholieke partij.

JAPON (uitspr. *zjapon*, klemt. op *pon*), znw., m., niet v. — Slaapkleed voor vrouwen en meisjes, Fr. *robe de nuit.*

— Kram. vert. het door *robe-de-chambre* en *robe* (*de femme*).

JAPPER (uitspr. *zjappər*), znw., m. — Z. JAPNEUS.

JĀRD, znw., o. — Z. JÈÈR.

JAS, znw., m. en niet v. — Kleedingstuk. T., R., J.

JASPANDOEREN, w., o. — Naam van zeker kaartspel.

JASSEN, w., b. — Aardappels schillen. R. Pataten jassen.

JASSEN, w., b. — Verjagen, wegjagen, Fr. *chasser.* (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Jast 'em den huizen uit. Hij wier' daar buiten de deur gejast. Ik zou dieë' jassen, as hij in mijn huis moest komen !

JATE, z. JAAT.

JEDDER (uitspr. *jäddər*), znw., m. — Godspenning dien men aan eenen knecht of eene meid geeft, wanneer zij zich verhuren. (**K.**) Zij hee' 5 frang gehad veur heure' jedder.

JEDDEREN (uitspr. *jäddərən*), w., o. — Den jedder of godspenning teruggeven. (**K.**) Wanneer komt de meid die ge verle(d)en week gehuurd hèt ? Ze komt nie', ze hee' gejedderd.

JÈÈR, JÈÈRD, JÆÆR, JÆÆRD, JĀRD, znw., v. en o. — Uitspraak van Eerd, aarde, Fr. *terre.* Z. ÈÈRD.

— Vandaar de samenstellingen *järbees* (aardbezie), *järweg*, *järbak*, *järkar*, *jèèrdvloo*, *jèren* (aarden), enz.

JEF (uitspr. *Zjef*), znw., m. — Verkorting van Jozef. Sch., R., Hfft.

JEFKE(N (uitspr. *Zjefkən*), znw. — Spotnaam van eenen soldaat der burgerwacht. (**A.**)

JÈGER, znw., m. — Jager, doch enkel in de sam. *deurjèger.* Z. dat w.

JENEVEL, znw., m. — Z. GENEVEL.

JENEVELBAARD, znw., m. — Jeneverzuiper, dronkaard.

JEUGD, znw., v. — Vleeschnat, Fr. *jus de viande*, bij Kram. *jeu.* D. B., Sch. Uit da' vleesch is veul jeugd gekomen. De jeugd over 't vlees(ch) gieten. Gestolde jeugd.

Z. ook OUD., II, 264.

JEU(G)DIG, bvw. — Sappig, vol jeugd, malsch. Jeudig vlees(ch). Da' koren sta' jeugdig.

— Frisch, verkwikkend, aangenaam. E jeugdig weer. 't Is buiten fris(ch) en jeudig. In de' zomer e frisch bad nemen, is jeudig.

***JEUVIK**, znw., m. — Z. GEUVIK.

***JIBBER**, znw., m. — « Potaarden knikker. »

***JIBBEREN** (uitspr. *sjibberen*), w., o. — « Met eenen jibber (aarden knikker) spelen. »
Sch. geeft beide w. voor Antw.

JIPSASA. Term in een drinklied:

Geburen, wij geven u eenen dronk,
Vivat de weerd uit 't Zwaantje!
En de man heet Jan
En de vrouw Suzan
En de dochter heet Adriaantje.
Jipsasa! jipsasa! jipsasa! (*dit woord zingt men zoolang totdat de drinker zijn glas geledigd heeft*).
Falidera!...
Vivat de weerd uit 't Zwaantje!

JO (uitspr. *Zjo*), znw., v., vrklw. *Joke(n*. — Verkorting van Joanna.

***JOBBER, JOÊBER (JOĔBBER)**, znw., m. — « 't Zelfde als Slobber, jobbe, d. i. iemand die slordig aangekleed is of onachtzaam te werk gaat, ook een *goede leübe* of *kul*. »
Sch. geeft dat w. voor Brab. en Antw.

JOCHOĔM, znw., m. — Jood, Fr. *juif*. (**A.**) 't Is 'ne jochoĕm!

JODENTOER, znw., m. — *De(n) jodentoer doen*, 's nachts in de fabrieken gaan werken. T. (Lier.)

JODEVET, znw., o. — Fig. Speeksel, fluimen. Dat is jodevet (zegt men als iemand spuwt of fluimen uitwerpt.)
— *Iet plakken met jodevet*, iets vastplakken met speeksel.

JOĔBEREN, w., o. — Buizen, drinken. (**A.**) Ze zijn heel den avend blijven joĕberen. Daar wier' nogal wa' gejoĕberd!

JOĔCHT, znw., v. — Straatjongens, straatjeugd, verachtender wijze. T. Die joĕcht leet op de straat tot den donkeren avend. Jaagt die joĕcht van de deur weg!

JOĔFER, JUFFER, znw., m. — Bij timmerl. Lang vierkant stuk greinen of Noordsch hout, 3 à 4 duim dik en éénen voet breed. Joĕfers dienen voor zolderribben. Juffers van drij tot twelf meters lang.

JOK, znw., m. — Naam van den boer in een kaartspel, dat *jokken* heet.

JOKKEN, w., b. en o. — Een zeker kaartspel. Willen wij wa' gaan jokken? E spel jokken. Het jokken is e verzettelijk spel.

JOKKEN, w., b. — Bij voerl., enz. Aan malkander binden, Kil. *jugare*. D. B. De koord waarmede men twee peerden bij den breidel jokt, heet *jokteugel*, *koppelteugel* of *jokzeel*.
— O. Wordt gezeid van de peerden die den hals stijf houden en de voorpooten schrap zetten om, door middel van den jokriem en de jokketing, eenen wagen te beletten snel af te rijden langs eene helling. E jonk pèèrd moet leeren jokken. Da' peerd jokt nie' goed. E pèèrd da' goe' jokt. D. B.

JOKKETING, znw., v. — Bij voerl. Korte keten, die met het eene einde vastligt aan het voorste uiteinde van den langen dessel en met het andere einde aan den jokriem.

JOKLÈÈR, znw., o. — Z. JOKRIEM.

JOKPATAAT (zuivere *a*), znw., m. — Zaadbol van den aardappel. (**A.**)

JOKRIEM, znw., m. — Bij voerl. Lederen riem, die vast is onder aan het gareel van een peerd, en waaraan de jokketing verbonden is.
Ook **Joklèèr**.

JOKRINK, znw., m. — Bij voerl. IJzeren ring, die vast is aan het gareel en denzelfden dienst doet als de jokriem.

JOKTEUGEL, znw., m. — Bij landb. Teugel, koord die twee ploegpeerden bij den breidel *jokt* of samenbindt, zoodat, als het handpeerd zijdelings afkeert, het roeipeerd volgen moet, bij D. B. *jokkeband*.
Ook **Jokzeel** en **Koppelteugel**.

JOKZEEL, znw., o. — Z. JOKTEUGEL.

JONAS, znw., m. — Spr. *Het lot valt altijd op Jonas*, het ongeluk, de rampspoed treft altijd dezelfde personen.

JONG, znw., o. — Z. JONK.

JONG (uitspr. *joěng*), znw., m. — Jongen, Fr. *garçon*. (**Z.-O. der K.**) (Ook in Limb. en Brab., z. Sch. en Jong.) Het oudste kind is 'ne jong en de twee ander zijn meiskens. 't Zag er zoo 'ne jong uit van 'en twintig jaar.

JONGEDOCHTER, znw., v. — Ongehuwd vrouwspersoon.
— *Oude jongedochter*, oude vrijster.

JONGEN (in 't W. *joěngən*, in 't Z.-O. *joěng*), znw., m. vrklw. *jongeskein*. — Fr. *garçon*.
— Gemeenzaam, vriendelijk toevoegsel, in de samenspraak van manspersonen en knapen. Ja, jongen, zoo ben ek daar gevaren. Wel! Jan jongen, wa' plezier van oe hier te zien! Z. ook KIND, MAN, MEISKEN, MENSCH, SCHAAP, WICHT.

JONGENS-IN-DE-VAART, znw., m., mrv. — Z. KNUDDEL.

JONK (in 't Z. en W. *joěnk*), bvw. — Jong, Fr. *jeune*.
— Spr. *Hoe jonger hoe botter, hoe ou(d)er hoe zotter*. T., Kl.-Br.

JONK (in 't Z. en W. *joěnk*), znw., o., mrv. *jong*. — Jong van een dier (enkel van vogels, honden, katten, konijnen, hazen en kleine dieren) en Kind, zoo van 't mannelijk als van 't vrouwelijk geslacht. T., Hfft., M. (Ook in 't Mdnl. komt het w. voor in de bet. van *kind*. Z. VERD., III, 1065.) 'Ne vogel op vlugge jong. De kat lee' me' jong. Hij moet thuis altijd met 't jonk spelen. Kunde da' jonk nie' doen zwijgen? 'En huishouwen vol klein jong. De jong spelen op de straat. Waarom stuurt hij zijn jong nie' naar de school?

— Jong meisje met een denkbeeld van schalkschheid of bevalligheid. T. E lief jonk.

— Wordt ook gezeid van de kleine ronde aanwassen, die men aan sommige aardappelen vindt (K.) De pataten hebben jong.

JONKELEN (in 't Z. en W. *joĕnkələn*), w., o. — Janken, sprek. van honden, bij Sch. *jonkeren* (Limb.) Hoort dieën hond is jonkelen: ze hebben 'em zeker geslagen?

— Afl. *Gejonkel.*

Ook **Kajonkelen.**

JONKER (in 't Z. en W. *joĕnkər, joĕnkərd*), znw., m. — Ongehuwde edelman.

— Verg. *Gekleed zijn gelijk 'ne jonker*, schoon en rijk.

— Spr. *Hoe kaaldere jonker, hoe grootere pronker.*

JONKHEID, znw., v. — Jongeling of jongedochter. D. B. Hij is getrouwd mee' 'en jonkheid van 20 jaar. Hij is al in de dertig, en hij ziet er nog uit gelijk 'en eerste jonkheid. De jonkheden van 't dörp.

JONNEN, w., b. — Gunnen, bij D. B. *junnen.* Iemand de' penning jonnen. Da' geluk jon ik hem.

— Meest gebruikt naar de kanten van Mechelen en Kl.-Br.

JOOD, znw., m. — Z. Wrdb.

— Scheldnaam, dien de kinderen geven aan iemand, die naar hen spuwt. Lellike Jood!

— Iemand die vóór of na het eten niet bidt. Ge hèt nie' gelezen veur 't eten, ge zij' 'ne Jood!

JOOKEN, w., o. — Jeuken, Fr. *démanger*, in de Kemp. ook **Hooken.** Ik vuul iet jooken. De wond jookte.

JOOKSEL, znw., o. — Jeukte, jeuking, Fr. *démangeaison.* (Ook in 't Mdnl., z. VERD., III, 1074.) Hij kost nie' rusten van 't jooksel.

***JOOL**, ***DJOOL** (zachte of scherpe *o*?) of ***DJILLE**, znw., v. — « Sukkelachtig vrouwmensch. » Sch. geeft die w. voor Antw.

JU, tw. — Z. DJU.

JUBILÉ, znw., m., niet o. — J.

JUBILÉEREN, w., o. — Jubelen, juichen, zege kraaien. Met de leste kiezing héet ons partie gejubiléerd.

JUDAS, znw., m. — Treiteraar, plager. Dieë Judas zou iemand dood trèteren. Mijne gebuur is maar 'ne Judas: hij doe' niks as mij toorn aandoen.

JUDASGELD, znw., o. — Verradersloon.

JUDASGETAL, znw., o. — Het getal 13.

JUDASPENNINGEN, znw., m, mrv. — Eene hofbloem, in de wetenschap *Lunaria biennis*, maankruid, Fr. *bulbonac, satinée, médaille de Judas.* D. B.

JUDASSEN, w., b. — Treiteren, plagen, iemand den duivel aandoen. Sommige kinderen kunnen hun ouwers judassen. Dieë kèrel judast mij altijd. Ik wil nie' gejudast wörren, van niemand! Hij hee' ze' moeder gejudast, totda' ze dood was.

JUDASSERIJ, znw., v. — Treiterij. Ik kan de judasserij van da' volk nie' blijven uitstaan.

JUFFER, znw., m. — Z. JOĔFER.

JUFFROUW, znw., v. — Titel voor een ongehuwd vrouwpersoon. — Op gedrukte doodsbrieven en doodskaarten wordt dit w., evenals *mejuffrouw*, ook toegepast op gehuwde vrouwen.

JUIN, znw., m. — Ajuin, Fr. *oignon*, Mdnl. *juun*, z. VERD., III, 1081. (K.)

— Wordt ook gebruikt als coll. stofnaam. Juin zaaien. De juin is van 't jaar goed gelukt.

— Sam. *juinbed*, *juinpijp*, *juinsaus*, *juinsoep*, *juinzaad*, enz.

JULIJ en **JUNIJ**, znw., m. — Wordt door sommigen, vooral bejaarden, nog gebruikt voor Juli en Juni.

JURY, znw., m., niet v. — J.

JUT, znw., o. — Koningshookt, een dorp bij Mechelen.

JUT, **JUTOM**, **JUTWEG**, tw. — Z. DJUT, DJUTOM, DJUTWEG.

JUXSCHOT, znw., o. — Oude benaming van het dorp Sint-Antonius onder Brecht.

K.

KA —. Voorvoegsel bij eenige woorden, dienende om de beteekenis te versterken zonder ze merkelijk te wijzigen, zooals bij *kabotteren*, *kadodder*, *kajanken*, *kajeeten*, *kajonkelen*, *kamanken*. *kawauwelen*, *kawetteren*, enz.

— Men vindt het ook als verbindend woorddeeltje in eenige adverbiale reduplicatiën, zooals *holderkabolder*, *hotterkabotter*, *hotselkabotsel*, enz.

KAAD, znw., o. en bvw. — Kwaad. (K.) Jong. Gij doet daar kaad mee. Hij is kaad op mij. Dat hee' ze' goed en ze' kaad in. Een ka' peerd.

KAAI, znw., v. — Kade, losplaats, Fr. *quai*. Z. Wrdb.

— Plaats waar de houtkooplieden hun hout en de ambachtslieden hunne grondstoffen leggen. 'Et hout stapelen op de kaai. De kaai van 'ne' kloonmaker, van 'ne' wagenmaker, 'ne' steenhouwer, enz.

KAAI, znw., v. — Hard uitgebakken of afgesmolten stukje verkenslies of rundvet, in de Wrdb. Kaan, Fr. *creton*, Mdnl. *cade*, *kade*. Hfft., Dr. Verkenskaaien. Kaaien bakken.

KAAIEN, w., o,, met *zijn*. — Hard en tot kaaien bakken. Ge meug' 'et spek zoo nie' laten kaaien, anders is er de tocht heelegans(ch) uit.

KAAIENBROOD, znw., o. — Klomp bijeengeperste kaaien, in den vorm van een brood, die bij verkenslies- en roetsmelters verkocht worden, R., bij Sch. *kaaibrood*.

KAAISCHUIMER, znw., m. — Dief, die op de kaaien rondzwerft en er al steelt wat hij krijgen kan. (A.)

— Ook een dief, die met een bootje aan de kaai aanlandt, en wat hij steelt in zijn bootje laadt en er mee wegroeit (A.)

KAAK, znw., v. — Wang, Fr. *joue*. Z. Wrdb. In 't N. en W. hoort men uitsluitend *kaak*, doch in 't Z.-O. bezigt men *wang*.

— Verg. *Kaken hebben gelijk 'nen trompetblazer*, *gelijk appelen*, dikke, bolle wangen.

— Spr. *Iet op zijn kaak slagen*, iets op onrechtveerdige wijze achterhouden. R. (Ook in Brab. en 't Hag., z. Sch.) Ik gaf 'em drij frang mee veur iet da' maar twee frang kost; de frang dieën er overschoot, héet em op zijn kaak geslagen.

Ook *iet op zijnen bil slagen*.

— Het zit van het achterste. De kaken van ze' gat.

— Spr. *Hij zal da(t) met de kaken van zij(n) gat meugen aannemen*, hij zal het nooit krijgen.

KAAK, bvw. — Dood, gestorven. Wordt enkel als gezegde gebezigd. (Ook in de omstreken van Brussel, z. Sch.) Kaak zijn. As i nog ziek wördt, dan is i kaak.

— Wordt ook gezeid van iets dat behendig weggenomen of ontvreemd is. Zijn schoon gouwe' horlogie is kaak. Ik had mijne' wandelstok even in den hoek gezet, maar toen ek 'em wilde terughalen, was em wel kaak!

KAAKSMEET, znw., v. — Kaakslag. D. B. (Z. ook VERD., III, 1096.) Zwijgt! of bedeenen krijgde daar 'en kaaksmeet!

Kil. Kaeck-smete, *alapa*.

KAAL, bvw. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo kaal als 'en luis, als 'en rat*, arm, *als 'en knie*, kaalhoofdig.

— Spr. *Ievers kaal van afkomen*, er met schade of schande van afkomen. R.

— *Van 'en kale reis thuis komen*, mislukken, teleurgesteld worden. T., R. (Ook in Brab., z. Sch,) Hij meinde dat em daar deftig zou ontvangen wörren, maar hij is van 'en kaal' reis thuis gekomen.

KAALAARD, znw., m. — Iemand die onbemiddeld is, een arme duivel, maar die toch voor iemand voornaams wil doorgaan. D. B., T., (Ook in Brab., z. Sch.) Zoo 'ne kaalaard, da' komt hier van zijne' neus maken!

KAAN, m. — Schimmel op bier en andere gegiste dranken, bekaamsel, bekwaam.

KAAR, znw., m. — Bij biemans. Biekorf, Fr. *ruche*. (K.) T., R., Jong. (Ook in Belg. en Holl.-Limb., z. Sch. Z. ook VERD., III, 1097.) Hij hee' veul karen staan. 'Nen biezwerm in 'ne' kaar schudden.

Kil. Karre, *alveare*.

KAART, znw., v. — Fr. *carte*.

— Wordt, in den zin van Speelkaart, veel zonder meervoudsuitgang gebezigd. Met de kaart spelen, Fr. *jouer aux cartes*. Ondersteekt de kaart, Fr. *mêlez les cartes*. Schoon kaart, slechte kaart hebben. Ik heb vier kaart van troevenaas.

— Spr. *Dat is in mijn kaart*, naar mijnen zin, dat staat mij aan. Dat hij mee mag gaan naar de feest, dat is in zijn kaart.

KAARTIER, KERTIER, znw., o. — Kwartier. (K.) 't Is e kertier over 12 uren. E kaartier wijd. E kertier mèèl (zekere maat).

KABABBELEN (klemt. op *bab*), w., b. — Oppeuzelen, smakelijk opeten. (K.) Wie héet die koëkskes gekababbeld? Me zullen die toert is gauw kababbelen. — Ook **Opbabbelen**.

KABAS, znw., m. en niet v. — Fr. *cabas*.

***KABASHOFKEN**, znw., o. — « Hofken buiten stad, dat men bij dage bezoekt, en dat niet ingericht en is tot vernachten. Hij is 's zomers den ganschen dag op zijn kabashofken. »
Loquela (1891, nr 12) geeft dat w. voor Antw.

KABASSEN (klemt. op *bas*), w., o. — Arm aan arm gaan, bij D. B. *kabazen*. Ze gingen kabassende over de straat.
Ook **Aanhangen**.

KABBELEN, w., o., met *zijn*. — Schiften, scheiden, sprek. van melk die kookt, Fr. *se cailler*. Da' melk is gekabbeld : 'et deugt nie' meer.
— Bij Sch. beteek. het Runnen, Fr. *se coaguler*, maar dat is wat anders.

KABBERDOES (klemt. op *does*), znw., v., vrklw. *kabberdoëskən*
— Slecht befaamde herberg, gemeene kroeg, Fr. *café borgne*. D. B., R. (Ook in Brab. en te Hasselt, z. Sch.) Die herberg is maar 'en kabberdoes. Hij zit altijd in kabberdoeskens.

KABELJAUWSKELDER, znw., m. — De bodem der zee. (A.) Hij is naar de' kabeljauwskelder (hij is in de zee verdronken).

KABIEBASSEN (klemt. op *bie*), w., b. — Opsmullen, lustig opeten. (K.) Wij zullen die patrijs is kabiebassen.

KABONKEL (in 't W. *kaboènkəl*, klemt. op *bon*), znw., v. — Harde kaakslag. Hij kreeg daar 'en kabonkel !

KABOTTER (klemt. op de tweede lettergr.), znw., m. — Dof gerucht. Hedde dieë' kabotter gehoord op de' zolder ?
— Tw. Klanknabootsing van een dof gerucht. Kabotter ! kabotter ! ging 'et op de' zolder.

KABOTTEREN (klemt. op de tweede lettergr.), w., o. — Versterking van Botteren. Z. dat w. Wat hoor ek daar allemaal kabotteren in de schuur ?
— Afl. *Gekabotter*.

KADAVER, znw., o. — Z. CADAVER.

KADEE, znw., m. — Z. CADEE.

KADER, znw., m. en niet o. — Fr. *cadre*.

***KADIEZEN**, w., o. — Z. KADIJZEN.

KADIJ (klemt. op *dij*), znw., m. — Twist, ruzie, huiskrakeel. (K.) 't Was gisteren kadij bij Peer Wouters. As hij dezen avend zat thuis komt, dan zal 't weer kadij zijn.
— Bij Sch. heeft dat w. de beteekenis van Feest, smulpartij.

KADIJZEN (klemt. op *dij*), w., b. — Smullen, lustig opeten. D. B. Me zullen is lekker gaan kadijzen. Hier is niks te kadijzen. As er iet te kadijzen is, dan is em er bij.

— Profijt trekken, iets verrichten dat winst opbrengt. D. B. Trekt er maar van deur: er valt er niks te kadijzen veur u. Hedde aan da' werk nogal iet kunnen kadijzen?

— Tegenstribbelen, woorden inbrengen tegen iets, afkeurende aanmerkingen maken op iets. D. B. Hij héet hier niks te kadijzen. Ge moet maar nie' veul kadijzen, of 'k zal oe gauw bij oe' kladden hebben.

— Sch. heeft daar *kardiezen* en *kadiezen* voor.

KADODDER (klemt. op de tweede lettergr.), znw., m. — Klein, ingedrongen manneken. 'Ne kadodder van e ventje. 'Ne kleine kadodder.

— Spotnaam voor eenen aanhanger der katholieke partij. (**A.**) Z. ook JAPNEUS, JAPPER, KATTEKOP, PIJPEKOP.

KADUKKELIJK te Antw. **KADUK** (klemt. op *duk*), bvw. — Gebrekkelijk, zwak van ziekte of ouderdom, Fr. *caduc* (**K.**), bij D. B. *kaduik*, *kaduikig*, *kaduikelijk*. Dieë man wördt kadukkelijk. Ge ziet er zoo kadukkelijk uit. Kadukkelijk gaan. Kaduk zijn op zijne' gank.

KADUL (klemt. op *dul*), znw., m. — *Zatte kadul*, dronkaard, Fr. *ivrogne*. Ze is gestraft me' 'ne' zatte' kadul van 'ne' vent. Eenige zatte kadullen waren ondereen aan 't vechten geraakt.

— *'En oud kadulleken*, een oud ventje. Ik had compassie met dat oud kadulleken.

— Bw. *De klok slaagt kadul*, de klok slaat verkeerd, zij is van 't slag. *Zijn tong slaagt kadul*, hij is dronken.

KAF, znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Ge zult hem me(t) gee(n) kaf van de(n) peulder lokken*, hij is te slim om zich te laten bedotten. (**K.**)

KAFFIE, znw., m. — Koffie, Fr. *café*. (**A.** en **Z.** der **K.**) Kaffie opschenken. Kaffie drinken.

KAFFIETJOĔK (uitspr. *kaffəntjoĕk*), znw., m. — Tweede aftrek van den koffie. (**A.**) Wat hedde me daar ingeschonken? Dat is zeker kaffietjoĕk?

KAFFOOR (klemt. op *foor*, scherpe *o*), znw., o. — Komfoor, Fr. *réchaud*. D. B. (Ook in Brab., z. Sch. Insgelijks in 't Mdnl., z. VERD., III, 1106.) E kaffoor me' houtskolen. 'En ijzere', e gemetst kaffoor.

Kil. Kaffoor, kauffoor, *foculus*, *batillus mensarius*.

KAFKOT, znw., o. — Plaats om het kaf te bergen. (**K.**) T., Kl.-Br.

— Spr. *Daar zitten gelijk 'ne prins in e kafkot*, belachelijk statig zitten. T., Kl.-Br.

KAFZAK, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *Er op slagen gelijk op 'nen kafzak*, er uit al zijne macht op slaan, duchtig afranselen.

KAJAK (klemt. op *jak*), znw., m. — Slecht, taai vleesch. (K.) Kajak van vlees(ch). Taaie kajak. As den beenhouwer mij nog eens kajak geeft, dan gaan ek op 'en ander.

KAJANKEN, w., o. — Het janken van honden. Hoort dieën hond is kajanken! — Vrgl. KAJONKELEN.

KAJEETEN (klemt. op de tweede lettergr.), w., o. — Klanknabootsing van het gejank eens honds. Hoort dieën hond is kajeeten!

KAJOETEREN (klemt. op de 2e lettergr.), w., o. — Zeker kaartspel. (Ook in 't Hag., z. Sch.)

KAJONKELEN (in 't Z. en W. *kajoënkələn*, klemt. op de tweede lettergr.), w., o. — Janken van eenen hond. Den hond kajonkelde. Onzen hond doet iet van kajonkelen as em vastleet.

— Afl. *Gekajonkel.*

Ook **Jonkelen**.

KAK, znw., m. — Z. Wrdb.

— Fig. Beslag, beschar, windmakerij, Fr. *embarras*. R. Veul kak maken. Die kaalaard hee' veul kak over hem.

— Spr. *Veel kak aan zij(n) gat hebben*, veel van zijnen neus maken, veel noten op zijnen zang hebben.

— *Daar is kak aan de(n) knikker*, de zaak is niet heel zuiver, er is onraad. Z. ook AAK.

— *Hij zal zijne(n) kak wel ophou(d)en*, hij zal zich wel wachten van te doen hetgeen hij voornemens was. Hij zee dat em e nief huis ging bouwen, maar hij zal z'ne' kak wel ophouwen, want hij hee' gee' geld.

— *Komen gelijk kak*, vanzelf komen.

— *Daar zal nog kak van komen*, dit zal nog slechte gevolgen hebben.

— *Kak krijgen*, bang worden.

— *Zijne kak is op*, hij heeft niets meer te zeggen, zijn gezag is uit.

KAKEL, znw., v. — Kakelaarster, babbelaarster, Fr. *caqueteuse*. 'En kakel van e wijf. Zijn vrouw is 'en eerste kakel.

KAKEN, w., b. — Heimelijk wegnemen. Vrglk. *kaak*. Ik lee m'n horlogie op de tafel, maar as ek ze terug wilde nemen, was ze gekaakt.

Kil. Kaecken, *suppilare, manticulare.*

KAKENESTJE, znw., o. — Z. KAKKENESTJE.

KAKKEDOOR (zachte *o*), znw., m. — Nachtstoel met opening en eenen pot, om er zijn gevoeg in te doen, Fr. *chaise percée*.

— *Volgens Sch. is *kakkedoor*, *kakkedeur* te Antw. de naam van zekeren vogel. Z. KAKKEDUUT.

KAKKEDUUT, znw., m. — Een vogeltje, ook **Linnenweverken** genaamd, dat *kakkeduut! kakkeduut!* roept. 't Is, meen ik, een soort van grasmusch. De kakkeduutjes hebben eenen aangenamen zang.

KAKKEKOELEMEIEN, w., o. — Hetzelfde te Antw. als elders Deezeken dragen (z. onder DEEZEKEN), bij M. *kakkemanjestoulen.*

KAKKEMAN, znw., m. — Z. KAKMAN.

KAKKEMOTJES, znw., o., mrv. — Gemaakte manieren. (A.) Met die kakkemotjes allemaal!

KAKKEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Kakken ga(at) veur bakken, al staat den oven heet.*

— *Kakt naar 't kaaiken*, laat mij gerust. *Ge kunt naar 't kaaiken kakken*, onnoodig langer aan te dringen, want uw wensch wordt toch niet verhoord. (A.)

— *Niet weten of men kakken of pissen wil*, aarzelen, geen besluit kunnen nemen.

— *Hooger kakken alsdat zijn gat is*, z. GAT.

KAKKENESTJE, KAKENESTJE, znw., o. — Het laatst uitgebroede vogeltje van een nest.

— Fig. Troetelkind, het liefste, het jongste kind in een huisgezin. (Ook in O.-Vl. en Brab., z. Sch.)

KAKMAN, KAKKEMAN, znw., m. — Beslagmaker, windmaker. T., Kl.-Br. 'Ne kakman met 'ne' *pince-nez* op zijne' gevel.

KAKSTOEL, znw., m. — Kinderzeteltje met een tafeltje dat tot sluitsel dient, en een latwerk dat het kind belet er uit te vallen. D. B.

— Fig. Iemand die flauwen praat verkoopt. Zoo 'ne kakstoel!

— Lafaard, bloodaard. (A.) Betrouwt oe maar op zoo' ne' kakstoel!

KAL, znw., v. — Bij timmerl., smeden, enz. IJzeren tap of bout die ergens in of door geslagen wordt.

KAL, znw., v. — Ieder van de zijvogels, die op de uiteinden van de stangen eener wip staan. Z. WIP en OPPERVOGEL.

KALANDIEREN en **KALANGIEREN**, w., b. — In de boet slaan, Oudfr. *calanger, calenger*, Eng. *to challenge.* Wordt vooral gezeid van degenen die, na 't luiden der policieklok, nog in de herbergen zittende, in de boet geslagen worden. Den börgemeester hèet er gisteren vijf gekalangierd.

Z. Kil.

KALANDIERSTOK, KALANGIERSTOK, znw., m. — Z. VREEWIS(CH).

KALANDIZIE, znw., v. — Klandizie. Dieë winkel hee' veul kalandizie. Kalandizie krijgen.

KALANT, znw., m. — Klant. 'Ne vaste kalant. Hij hee' veul kalanten. 'Ne vieze kalant van 'ne' vent.

KALBASSEN. — Spr. *Hij komt uit het land van Kalbassen, waar de leugens op de boomen wassen*, hij is een groote leugenaar.

— Wordt ook gebruikt als eindformuul bij sommige sprookjes: *Dat is gebeurd in 't land van Kalbassen, waar de leugens op de boomen wassen.*

KALEI (klemt. op *lei*), znw., m. — Kalk, mortel om te kaleien. Z. het volgende w.

KALEIEN (klemt. op *lei*), w., b. — Bij metsers, bezetters, enz. Met kalk bestrijken. Kaleien is niet witten noch bezetten. Na eenen muur of kelder gekaleid te hebben, gaat de metser er soms met eene laag witkalk over, om er eene witte kleur aan te geven. Kaleien is eenen nieuwen, onbestreken of onbezetten muur met eene laag kalk verven. De kalk dien men daarvoor gebruikt, wordt dikker gemaakt om al de gaten in den muur te stoppen, want kaleien wordt niet gedaan dan aan grove werken, zooals kelders, hofmuren, enz. Vrglk. D. B.

KALEŬNIS (klemt. op *leŭ*), znw., o. — Het bedelaarsgesticht te Hoogstraten of Merxplas. (**K.**) Hij héet op de kaleŭnis geweest. Hij komt van de kaleŭnis.

— Verbasterd uit *kolonie?*

KALEUR, znw., o. — Z. KOLEUR.

KALF (uitspr. *kallᵊf*), znw., o., mrv. *kalver*. (**K.**) (Ook in Gelderl. en Overijsel, z. G.)

— *Kalf inhebben*, drachtig zijn, sprek. van koeien.

— Spr. **Het kalf bij den kop vatten*, « seffens aanvangen met hetgeen men eigenlijk van zin is, seffens naar zijn doel gaan. » — Sch. geeft die uitdrukking voor de Kemp.

— *Kalfken-vet dragen*, een kind op zijnen rug laten hangen en ronddragen.

— *E kalf leggen*, braken, overgeven. Z. KALVEN.

— Fig. Iemand die zich door eene verregaande onbeschoftheid onderscheidt; luie, vadsige mensch.

— Hei, heiblok, Fr. *mouton*, *hie*, ook **Verken** genaamd.

— Bij mulders. Z. onder VANGKOP.

— Twee blekboomen op éénen struik.

— Een mislukte slag met den vlegel. Ge hèt e kalf gemaakt. Kalver maken.

KALFZIEKTE, znw., v. — Ziekte die de koeien soms na het kalven krijgen, bij D. B., T. en R. *kalverziekte*.

KALIBER, znw., m. en niet o. — Fr. *calibre*. J.

KALIS (klemt. op *lis*), znw., m. — Bestel, beslag, Fr. *embarras*. (**A.**) Kalis maken. Ta! ta! ta! maakt maar geene' kalis.

KALIS (klemt. op *lis*), znw., v. — Fleemster, vleister. Die meid is 'en eerste kalis.

KALISSEN (klemt. op *lis*), w., b. en o. — Fleemen, vleien, Fr. *caresser*. (**K.**) Ze weet heuren oom te kalissen, de fleemster!

— Afl. *Kalisser*, *gekalis*.

KALISSENHOUT, znw., o. — Kalissiehout, zoethout, Fr. *bois de réglisse*.

KALISSEPOEIER, Kemp. **KALISSEPOIER**, znw., o. — Gemalen kalissiehout.

KALISSESTOK, KALISSESTEK, znw., m. — Stokje kalissiehout.

KALISSEWATER, znw., o. — Aftreksel van drop. Kalissewater drinken.

KALISSEZAP, KALISSEZJAP, znw., m. — Drop, jap, Fr. *jus de réglisse*. (K.)

KALK (uitspr. *kall*ə*k*), znw., m. en niet v. — Fr. *chaux*. T., R., J. — Spr. *De(n) kalk in de(n) neus* of *in de keel krijgen*, wordt gezeid van iemand die een huis laat bouwen, maar den bouw er van moet laten steken, omdat hij geen geld heeft.

KALKEN, w., b. — Bij landb. Met kalk bestrooien. E stuk land kalken. Zandgrond mag niet te veul gekalkt wörren.

KALKKOT, znw., o. — Houten loods, waaronder de metsers den kalk blusschen.

KALKSCHUUR, znw., v. — Magazijn waar men kalk verkoopt, loods waar de bouwstoffen en voornamelijk de kalk bewaard worden.

KALKOET, znw., m. — Kalkoen.

KALLEKOEN en **KALLEKOET**, znw., m. — Hetzelfde als Kalkoen, Fr. *dinde*.

KALKOEN, KALLEKOEN, znw., m. — Bij smeden, enz. Omgebogen uiteinde dat den vorm heeft van eenen teerling of zoo iets. De kalkoenen van een hoefijzer, Fr. *les éponges d'un fer à cheval*.

KALOENJES (klemt. op *loen*), znw., v. — Kolonieën. (A.) Z'n bruur is terug van de kaloenjes : hij hee' zes jaar in den Oost geweest.
— Bedelaarsgesticht te Hoogstraten en te Merxplas. (A.) Vrglk. KALEÜNIS. Hij hèet op de kaloenjes gezeten.

KALOM, KOLOM (in 't Z. en W. *kaloëm*), znw., v. — IJzeren staaf of spijl voor een venster. D. B., Hfft. (Ook in Brab., z. Sch.) 'En venster laten veurzien mee' ijzere' kolommen. De dieven hadden 'en kalom uit de venster gebroken.
— Ronde gegoten kachel in den vorm eener kolom.

KALUT (klemt. op *lut*), znw., v. — Dwaas en halfgek vrouwmensch. Ze weët nie' wa' ze zeet, die zotte kalut! Die Mie is 'en eerste kalut.
— Vrglk. *lut* en BALLUIT, BALLUT.

KALVEN, w., o. — Overgeven, braken. (Ook in Z.-Holl. en Gron., z. OPPR. en M.) De zatlap hèet daar gekalfd. Z. KALF.

KALVERHU(D)ER, znw., m. — Kalverhoeder.
— Kalverhoedersdeuntje :

Kalverhu(d)ers van ruttekentut !
Ze hebben hei(d)en en bosschen rondgewrut (rondgewroet).
Bazin, zet e pänneke pap op 't vier,
Want de *kalverhu(d)er* is hier.

(Brecht.)

KALVERKRÈMER, znw., m. — Koopman in plattekalveren. (K.)

KALVERKRUIER, znw., m. — Iemand die platte kalveren opkoopt en met eenen kruiwagen vervoert. (K.)

KALVERMAKER, znw., m. — Iemand die bij 't dorschen « kalver maakt. » Z. KALF.

KALVERPEGGER, znw., m. — Schacheraar in kalveren. (K.) Z. PEGGER.

KALVERSLAG, znw., m. — Mislukte vlegelslag, slag met den top des vlegels. (K.) T., Kl.-Br.

KALVIEN, znw., m. — Kalvijn. Luther en Kalvien.

KAM, znw., m. — Z. Wrdb.
— Spr. *Iemand naar zijnen kam rij(d)en*, hem heftig bekijven.
— *Iemand in zijnen kam pikken*, hem scherp en bits toespreken.
— *Iemand in zijnen kam vliegen*, hem in gramschap toevliegen, met gramschap bejegenen.
— *Ze zijn alle twee op denzelfden kam geschoren*, ze hebben beiden hetzelfde karakter (in ongunstigen zin).
— Bij wevers. Een getuig van het weefgetouw, bestaande vooral uit twee deelen : het *riet*, Fr. *ros* en den *rok*, Fr. *lame*. Deze twee deelen zijn gewoonlijk aan elkander verbonden door den *drom*. D. B.
— Bij schilders. Een werktuig met tanden dat men over de verf haalt, om daarin de draden en vezelen van eik en ander hout na te bootsen.
— Bij mulders. Hout dat in het groot wiel en daarna in den ronsel komt en dient om den molensteen te doen draaien.

KAMANK, KAMANKELIJK (klemt. op *mank*), bvw. — Gebrekkelijk in zijnen gang (K.), te Antw. **Kramakkelachtig**. Vader begint kamankelijk te wörren. Kamankelachtig gaan. Ze ga' leelijk kamank.

KAMANKEN (klemt. op *mank*), w., o. — Manken, mank, kreupel gaan. Hij kamankt vandeeg. Ziet dieë' vent is kamanken. Ik kan nie' goed uit de voeten, ik kamank 'en bitje.

KAMER, znw., v. — Fr. *chambre*.
— Verg. *'En kamer gelijk 'en eiland*, zeer groot.
— Woning die hoofdzakelijk uit slechts één vertrek bestaat. Hij weunt in 'en kamer.

KAMERHUUR, znw., v. — Huur die men voor eene kamer betaalt. Hij betaalt daar maar 'en kamerhuur.

KAMFER, znw., m. en niet v. — Fr. *camphre*. J.

KAMFORT, znw., m. — Kamfer, Fr. *camphre*. (K.) Vrglk. het Lat. *camphoram* en 't Eng. *camphor*.

KAMHOUT, znw., o. — Bij wevers. Een dwarsbalk, die met beide uiteinden rust boven op de zijstukken van een getouw en dient om de katrollen op te houden, waaraan de weefkam hangt.

KAMIL en **KRAMIL** (klemt. op *mil*), znw., m. — Oliezaad, vlasdotter, eene kruisbloemige vetplant, Fr. *caméline cultivée*, Lat. *Myagrum sativum*, bij D. B., Sch. en T. *kamil*, bij Hfft. *karmil*.

KAMILBESSEM, KRAMILBESSEM, znw., m. — Bezem van kamilstroo.

KAMILBLOĔM, KRAMILBLOĔM, znw., v. — Hondsdille, Fr. *camomille puante*.

KAMILSMOUT, KRAMILSMOUT, znw., o. — Olie uit kamilzaad geslagen.

KAMILSTROO, KRAMILSTROO, znw., o. — De uitgedorschen halmen der kamilplant.

KAMILZAAD, KRAMILZAAD, znw., o. — Het zaad der kamil.

KAMKOOR(D), znw., v. — Bij wevers. Eene koord die over de schacht loopt en waaraan de weefkam hangt.

KAMMEKENSZAAD, znw., o. en m. — Onvolkomen zaad in eenen haring.

KAMMEN, KEMMEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Spr. *'t Is slecht kammen waar geen haar is*, men kan geenen kei de huid afdoen, waar niets is, verliest de keizer zijn recht.
— Fig. Hekelen, duchtig bekijven. Hij wier' daar goe' gekamd.

KAMP, bw. — Bij teerling- en knikkerspelen. Wordt gezeid van eenen teerling die niet plat ligt, maar op zijnen kant staat, zoodat men niet goed zien kan, hoeveel oogen iemand geworpen heeft. Ook, bij het stuiken, van eenen knikker die niet in het putje gerold is, maar op den kant is blijven liggen. Dieën teerling lee' kamp, ge moet vanher gooien.

KAMPDOP en **KAMPTOP**, znw., m. — Draaitol met peervormige klos en ijzeren of stalen pin, die bovenarms moet uitgeworpen worden (**A.**), in de Kemp. **Kapdop** genaamd.

KAMPEN, w., o. — Speelterm. Eenen kamptop bovenarms uitwerpen (**A.**), in de Kemp. **Kappen**.

KAMPERNOELIE, znw., m. — Fr. *champignon*.
— Verg. *Zoo rot als kampernoelie*, doorrot, zeer rot.

KAMPNON, znw., v. — Hetzelfde als Kampdop (**A.**), in de Kemp. **Kapnon**. (Ook in Vl., z. Sch.)

KAMPTOP, znw., m. — Z. KAMPDOP.

KAMRAD en **KAMWIEL**, znw., o. — Z. Wrdb.
— Bij mulders. Groot wiel dat rond de moleaas vastzit en dient om een paar steenen in werking te brengen.

KAMSLAGER, znw., m. — Iemand die weefkammen vervaardigt.

KAN, znw., v. — Z. Wrdb.
— Als de kinderen zeggen : « ik *kan* niet, dan antwoordt men : « Zet de kan weg en neemt den stoop. »

KANDELÈÈR, znw., m. — Kandelaar, Fr. *chandelier*. 'Ne gouwe' kandelèèr. Om den wille van de' smèèr, lekt de kat de' kandelèèr.

KANDELÈREN, w., b. — *'Nen boom kandelèren*, de takken er van afkappen, niet tot tegen den stam, maar eenen voet of twee daar af, Fr. *tailler un arbre en moignons*. D. B. (Ook in Brab. en Kl.-Br., z. Sch.)

KANDIJ, znw., m. en niet v. — Zekere suiker.

KANEEL, znw., m. en niet v. — Fr. *cannelle*. R., J.

KANEELPÈÈR, znw., v. — Soort van zeer smakelijke peer met eene bruine schil.

KANEELSTOK, znw., m. — Kaneelpijp, Fr. *bâton de cannelle*.

KANES (uitspr. *kanəs*), znw., m. — *Vuile kanes*, onzindelijke, vuile persoon, morsigaard. Wa' vuile kanes is me da' !

KANIJNAGELEN (klemt. op *nij*), w., o. — Kniezen, greven, grommen. (**A.**) Hij zit daar altijd te kanijnagelen.

***KANIS** (*kannis*), znw., m. — « Biezen vischkorf. » Sch. geeft dat w. voor Antw.

KANOBIS, z. KARNOBIS.

KANONBOER, znw., m. — Spotnaam voor eenen Kanonnier.

KANS, znw., v. — Middel en waarschijnlijkheid om het spel te winnen, ingezien de kaarten die men in de hand heeft. Ik heb twee kansen (d. i. ik kan winnen langs twee kanten).

KANT, znw., m. — Z. Wrdb.
— Heg van schaarhout langshenen eenen akker. 'Nen elze' kant. 'Ne' kant afkappen.
— *Van kant zetten, aan den eene(n) kant zetten*, wegzetten, uit de voeten zetten. R.

— *Zijn eigen van kant* of *aan den eene(n) kant hou(d)en*, zich niet laten zien. R.

— *Zijn eigen van kant maken*, zich uit de voeten maken.

— *Aan* (*langs*, *naar*, *van*) de kanten van, aan (langs, naar, uit) de omstreken van. T. R. Dat is gebeurd aan de kanten van Herenthals. Hij weunt langs de kanten van Antwerpen. Ze is naar de kanten van Brussel gaan woonen. Aan zijn taal te hooren, zoude zeggen, dat hij van de kanten van Turnhout moet zijn.

— *Om de kanten van*, omstreeks, sprekende van het uur. Hij is om de kanten van twee uren vertrokken.

— Spr. *Kant noch boôm raken*, onzin zijn, Fr. *n'avoir ni rime ni raison*. Da' ge daar vertelt, raakt kant of boôm.

— *Er is geenen ééne goeie kant aan*, zegt men van iemand die op geenerlei wijzen wil deugen.

— *Iemand van de(n) kant in de gracht helpen*, van den wal in de sloot, van kwaad tot erger. T.

— *Hij zal moeten kanten kiezen*, hij zal het eene of het andere moeten doen, hij zal moeten zien wat doen om zich te redden.

KANT, znw., m. en niet v. — Fr. *dentelle*. D. B., T., J.

— De kantwerksters onderscheiden *Duitsche slag*, *halve slag*, *Engelsche grond*, *ijsgrond*, enz.

KANTBEITEL, znw., m. — Bij timmerl. Breede platte beitel, waarmede men iets afsteekt, of waarmede men, met de hand, gaten in 't hout slaat.

KANTEN, w., b. — *Kisten kanten*, de kisten voortstooten, terwijl men ze op eenen der scherpe kanten zet. (A.)

***KANTJEBOORD**, znw., m. — « Twijfelaar. Met dien kantjeboord kunt ge geenen weg. » *Loq.* boekt dat w. voor Antw.

KANTJE(N (Kemp. ook *käntjə(n)*, znw., o. — Vrklw. van Kant.

— Bij timmerl. Smalle, platte zoom in of aan eenig lijstwerk, Fr. *filet*. D. B. 'En baguette schaven met twee kantjes.

KANTJES, bvw. — Schoon, fijn aangekleed. Toen ik op 'ne' werkdag e nief paar manchetten aantrok, vroeg er mij iemand : Moette kantjes zijn ?

KANTLAAG, znw., v. — Bij metsers. Eene laag steenen die men overkant metst, d. i. met den breedsten kant van den steen overeind, Fr. *assise en hérisson*. De bovenlaag van eenen hofmuur is gemeenlijk eene kantlaag. D. B.

KANTOR, znw., m. — Priester die in plechtige kerkelijke diensten voorzingt.

KANTSTIJL, znw., m. — Bij timmerl. De buitenste loodrechte stijl eener vergering, Fr. *montant de gauche*, *de droite*.

***KANTSUIKER**, znw., m. — « Korstsuiker, suiker die zich aan de kanten bevindt van de massa en min of meer beschadigd is. » Sch. geeft dat w. voor Br., Oost-Vl. en *Antw.*

KAP, znw., v. — Z. Wrdb.

— De kap van eenen mantel, Fr. *le capuchon d'un manteau, d'un mantelet.*

— De kap van een huis is al het houtwerk van het dak. De kap van dat huis is versleten. 'En nief' kap op 'en huis leggen.

— De kap van eenen vlegel is de breede en dikke lederen band boven den vlegel. R.

— De kap van eenen kloon of holleblok is het bovendeel, dat de wrijf van den voet bedekt.

— *Op iemands kap*, voor zijne rekening, op iemands onkosten, Fr. *aux dépens de quelqu'un.* D. B., Sch. Op iemands kap e glas bier drinken. Hij weet altijd wat te vertellen op 'en andermans kap.

— Kanten muts met vleugels. De Kempische boerinnen dragen andere kappen dan de polderboerinnen. De vleugels van eene Kempische kap zijn korter dan die van eene poldersche. In de omstreken van Lier dragen de boerinnen kappen met zeer korte vleugels.

— Soort van zak, die in de lenden vastgemaakt wordt en als eene kap over het hoofd der buildragers, scheepslossers, kooldragers, enz. geslagen wordt.

KAP, znw., m. — Slag met eene bijl, eenen sabel, enz. Hij kreeg 'ne' kap in zijnen arm van 'ne' sabel. De bijl schampten af en ik kreeg 'ne' kap in mijn been.

— Krab van eene kat. (K.) De kat gaf mij 'ne' kap in de hand.

— Bedekte schimp. T. Hij gaf mij 'ne' kap.

KAPBAAR, bvw. — Bekwaam om gekapt te worden, sprekende van schaarhout. Dieë kant is haast kapbaar.

KAPBERD, znw., o. — Hakbord, Fr. *hachoir.* D. B., R. Groenten wörren fijn gekapt op e kapberd.

KAPBLOK, znw., m. — Zware blok hout van ronden vorm, rustende op drie pooten. De beenhouwers kappen het vleesch op eenen kapblok. 't Is op den kapblok dat de blokmakers het gekloven stuk hout den eersten ruwen vorm geven. De blok waarop men brandhout klieft voor huiselijk gebruik, is ook een kapblok, maar deze staat op geene pooten.

KAPDOP, KAPTOP, znw., m. — Hetzelfde als Kampdop, een draaitol, dien men bovenarms uitwerpt. (K.)

KAPEL, znw., v. — Christelijke leering, ondervraging en onderrichting in den catechismus (A.) D. B. Naar de kapel gaan. 't Is alle Zondagen kapel.

— *Van de kapel gekleed worden*, van den arme, inzonderheid van eerste-communicanten gezeid. (A.)

KAPEL, znw., v. — Stijve omslag van een boek. (K.) Ik ben de kapel van mijne' kerkboek verloren.

KAPELAAN, znw., m. — Onderpastoor, Fr. *vicaire*. (K.) — Te Antw. noemt men *kapelanen* priesters, die mis lezen in de parochiekerken, maar geen ambt van pastoor of onderpastoor bedienen.

KAPELANIE, znw., v. — Woning van den kapelaan of onderpastoor, bij Sch. *kapelanij* (Belg. en Holl. Limb.). (K.)

KAPELLEKE(N, znw., o. — Eene nis in den muur, een houten huisje of een papieren doosje met een glas er voor, waar een heiligenbeeldje in staat. D. B., T. Daar hangt e kapelleken mee e Lie(ve)-Vrouwken in, aan den boom. E kapelleken in de' muur. In de nonnenscholen krijgen de kinderen kapellekens veur prijzen.

— Schertsend voor Herberg. T., Sch. Alle kapellekens naargaan. Hij ga' geen éé(n) kapelleken veurbij.

— *« Klein getrensd werk, met oogen, in de borst van een hemd om het scheuren te beletten. » Sch. geeft dit op voor Antw.

KAPELSEN (klemt. op *pel*), w., b. — Het vel aftrekken. E konijn kapelsen. (Lier.)

— Fig. Aframmelen. (Lier.) Ik zal dieë' kapelsen !

KAPITALIE, znw., v. — Omslag van een ingebonden boek. (K.) 'Nen boëk mee' 'en kartonne', 'en lèère' kapitalie.

KAPITEIN, znw., m. — Haantje-de-voorste. Hij is de kapitein van de bende.

— Vrouw met een mannelijk voorkomen, vrouw die de broek draagt en haren man beheerscht. 't Is 'ne kapitein van e wijf. Hij zou gèren 's Zondags op z'n pinten gaan, maar hij mag nie' van z'ne' kapitein.

KAPITTELHOUT, znw., o. — Kort gezaagd en gekloven brandhout. Veel menschen van Brasschaat, Sint-Job en andere dorpen verdienen hun brood met kapittelhout te klieven, dat zij in de stad gaan verkoopen.

KAPITTELSTOK, znw., m. — Suikerstok, eene snoeperij voor kinderen. (A.)

***KAPITUNNE** of ***KAPSISTORIE**, znw., v. — Z. KAPITALIE. — Sch. geeft die vormen voor de Kemp.

KAPKĀR, znw., v. — Bij landb., enz. Stortkar, aardkar die men kan opkappen of doen omslaan, Fr. *tombereau*, in 't N. der Kemp. **Stulpkār** genaamd.

KAPKOĔK, znw., m. — Soort van gemeenen kluppelkoek, die op de kermissen door de jongelingen gekapt wordt. Z. KOĔKKAPPEN.

KAPMANTEL, znw., m. — Vrouwenmantel met eene kap. D. B. De kapmantel is nog altijd de dracht der burgervrouwen en boerinnen. (V. D. geeft het w. als gew. op.)

KAPNON, znw., v. — Z. KAPDOP.

KAPOEN (klemt. op *poen*), znw., m. — Deugniet, Fr. *coquin*. D. B. Dieë jongen is maar 'ne kapoen. Dieën avocaat is 'ne groote kapoen.
— Bij Kram. bet. het Gesneden haan, doch daarvoor zeggen wij *kapuin*.

KAPOOT, znw., m. en niet v. — Groote soldatenjas, Fr. *capote*.
— Soort van langen vrouwenjak, bovenkleedje. Ze draagt winter en zomer 'ne' zwarte' kapoot.
— Z. ZOTKAPOOTJE.

KAPOT, bvw. — Z. Wrdb.
— Wordt ook attributief gebezigd. 'Ne kapotte frak. Kapotte schoenen.

KAPPELIN (klemt. op *lin*), znw., v. — Hoofddeksel van kleine meisjes, dat gansch het hoofd bedekt en afhangt in den hals.

KAPPELING, znw., v., zonder mrv. — Afval van het kappen. Doet die kappeling weg. De kappeling opstoken.

KAPPELINGEN, znw., m., mrv. — Afgekapte spaantjes, Fr. *copeaux*. Raapt die kappelingen op. Heel de vloer lag vol kappelingen.

KAPPEN, w., b. en o. — Fr. *couper*, *hacher*. Z. Wrdb. Hout kappen. Vlees(ch) klein kappen. Mee' e mes, mee' 'en bijl kappen.
— Wij zeggen altijd *kappen* in die beteekenissen. *Hakken* is bij ons iets anders. Z. dat w.
— Met den poot slaan om te krabben, sprek. van katten. (K.) Streelt de kat niet, want ze zal kappen. Die leelijke vals(ch)e kat héet in mijn hand gekapt.
— Speelterm. Eene kapnon of eenen kapdop (z. die ww.) bovenarms uitwerpen. Hij kapte naar mijn non. 't Is uwen toer van te kappen.
— Smalen, schimpen. Hij zit altijd op iemand te kappen.
— *Er op kappen* of *er over kappen*, hevig uitvaren over iets. R., Kl.-Br. De pastoor kapte der over in ze' sermoon.
— *Ik laat mij kappen, als...*, soort van eed. R., Kl.-Br. Ik laat mij kappen as 't nie' waar en is. As ek er hennen gaan, si! dan laat ek me kappen!

KAPPEN, w., b. — Uitstorten, ledigen, gieten, afladen. Kapt da' melk maar in de ton. Kapt die kar steen maar op de straat. Ge moet vandaag nog 200 toen terf in dieë' lichter kappen, spoeid oe wa'.

KAPPENS, bw. — Onmiddellijk er achter, kort op de hielen. Eerst kwam de moeder, en kappens daarop de dochter.

KAPPEPLOOISTER, znw., v. — Vrouw die kappen of kanten trekmutsen wascht en opdoet.

KAPPER, znw., m. — Oude vochtmaat, wat meer dan het vijfde van eenen liter. 'Ne kapper smout. 'Ne kapper olie.
— Glazen vat, met of zonder voet, omtrent de helft van een gewoon bierglas. 'Ne glazen kapper. Hij dronk 'ne' kapper bier. (Ook in Brab., Hag., Limb., Hasp. en Kl.-Br., z. Sch. en R.)

KAPPER, znw., m. — Soort van houweel met langen steel, bij den veldarbeid gebezigd.

KAPPESPELLEKE(N, znw., o. — Kleine speld, die in eene kap of kanten trekmuts gestoken wordt. De Kempische boerinnen droegen eertijds eenen of meer toeren van die speldekens in hunne kap.

KAPRIS, znw., v. — Z. CAPRICE. Sch., T.

KAPRUIN, znw., v. — Hoofddeksel der kloosternonnen, dat zij op hoofd, hals en schouders dragen.
— Bij biemans. Bieënkap, eene kap met van voor een vlechtwerk van ijzerdraad, die men over het hoofd trekt als men aan de bieën werkt. T., Kl.-Br. (Ook in Brab., z. Sch.)
— De kroon of de takken van eenen boom. Dieën boom héet 'en schoon' kapruin. (K.)
— Als stofnaam beteekent *kapruin* de afgekapte takken van eenen gevelden boom, en is dan m. Eike' kapruin. De' kapruin van 'nen boom tot mutsaard binden.

KAPRUINSPEL, znw., v. — Zeer lange koperen speld.

KAPSIE, znw., v. — Z. ACTIE.

KAPSTEEN, znw., m. — Bij metsers. Ieder van de steenen die het scheip, kapvormig bovendeel uitmaken van eenen muur.

KAPSTOK, znw., m. — Spr. *Uwe neus is geene kapstok*, z. NEUS.

KAPTOP, znw., m. — Z. KAPDOP.

KAPUCIEN, znw., m. — Kapucijn, kapucijnermonnik, Fr. *capucin*.
— Naam van eene hofbloem, in de wetenschap *Tropæolum majus* L.
— Kapucienen zijn te Antw. Ongeschelde gekookte aardappelen.

KAPUCIENTJE(N, znw., o. — Soort van huisduif, in 't Fr. *pigeon nonnain*.

KAPUIN, znw., m. — Gesneden haan, Fr. *chapon*, bij Kram. *kapoen*. Hfft. Vette kiekens en kapuinen. 'Ne vette kapuin.

KĀR, znw., v. — Fr. *charrette*.
— Spr. *Tegen iemands kar rij(d)en*, iets doen of zeggen, waardoor men zich iemands misnoegdheid op den hals trekt.
— *Krakende karren loopen het langst*, ziekelijke menschen leven somwijlen lang.
— *Liever me(t) 'en kwa(d)e kar op de hei als me(t) e goed schip op de zee*, z. HEI. Te Antw. zegt men: *beter me(t) 'en kwaĕ kār op 't land als me(t) e goe(d) schip op 't water.*
— *Die de sterkste is, zal de kar trekken*, de sterkste zal het behalen.

KARAKO, znw., m. — Een zwartgemaakte persoon, die eenen wilde verbeeldt, rauw vleesch eet en gloeiend ijzer op handen, voeten en tong legt, zonder zich te verbranden. (A.) De karako's vertoonen hunne kunsten op de foor.

KARAKOL, znw., v. — Soort van huisjesslek, die in sommige streken geëten wordt, Fr. *caracole*, *escargot*, Lat. *Cochlea*. Jong. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.)

KĀRAS, znw., v. — De as van eene kar.

KARBAK, znw., m. — De bak van eene stort- of aardkar. — Karvol, Fr. *charretée*. 'Ne volle karbak pataten.

KARBERRIE, **KARBÖRRIE**, znw., v. — Berrie van eene kar.

KARBOOM, znw., m. — Z. KARSLÈGER.

***KARDIEZEN**, w., b. — Z. KADIJZEN.

KARDOEN (klemt. op *doen*), znw., m. — Soort van artisjok, Fr. *cardon*, Lat. *Cinara cardunculus*. D. B. (o.)

KARDRIJVER, znw., m. — Iemand die met de molenkar of den bierwagen rijdt. (K.) Hij hee' lange jaren kardrijver geweest bij 'nen brouwer.

KAREN, w., b. — Bij biemans. Eenen biezwerm in den kaar doen, den korf injagen. (K.) T. (Ook in Limb. en N.-Br., z. Sch.) De bieën karen. 'Ne' zwerm karen (eenen zwerm die b. v. aan eenen boomtak hangt, in eenen ledigen korf schudden).

KARESSEEREN, w., b. — Z. CARESSEEREN.

KĀRHACHT, znw., v. — IJzeren ketting onder aan eene kar, waar iets inhangt. (K.)

KĀRHAK, znw., v. — Eene hak, voorzien van eenen steel, die men onder de berrie van eene geladen kar zet, om de kar te ondersteunen of den last van het peerd te verlichten wanneer het staat. (K.)

KARITAAT, znw., v. — Z. CARITAAT.

KARITS (klemt. op *rits*), znw., m. — *Karits geven*, driftig en snel werken, hevig loopen. Z. KATOEN GEVEN.

KARKAS, znw., v. — Spottend voor Bult.
— Spotrijm :

Bult karkas,
Viool en bas,
E kofferke me(t) geld,
Daar den bult op spe(e)lt.

KĀRKNECHT, znw., m. — Hout dat onder de kar gezet wordt en dient om ze langs den eenen kant op te lichten, terwijl men de as smeert, Fr. *chièvre*, *servante*. — Ook **Knecht**.

KARKOT, znw., o. — Bij landb. Overdekte plaats waar men de karren en andere landbouwtuigen zet. (K.)

KARLEES (scherpe *e*), znw., v. — Karspoor, het spoor dat de wielen van karren en wagens in den aardeweg maken, Fr. *ornière*, (K.) 'Ne weg met diepe karleezen.

KARLEESPOORDERS, znw., m., mrv. — Spotnaam op de inwoners van Westmeerbeek. Z. KARLEES en POOREN.

KARMENEI, KERMENEI (klemt. op de leste lettergr.), znw., v. — Karbonnade, Fr. *carbonnade*. 'En karmenei in de pan leggen. Kermeneien stoven.

KARNAKKELEN (klemt. op *nak*), w., b. — Knakken, iets schenden met het te kreuken of te verhakkelen. D. B. Die print is heelegaar gekarnakkeld (d. i. heeft omgekrulde, bevuilde hoeken, verscheurde en verhakkelde randen.) Dieë muur is gekarnakkeld (d. i. de kalk is er af geschelferd, de verf afgeblot, hij moet opnieuw bezet en herschilderd worden.)

KARNALIE, znw., v. — Z. CARNALIE.

KARNALIEVOGEL, znw., m. — Kanarievogel.

KARNOBIS, KERNOBIS, KANOBIS (klemt. op *no*), znw., m. — Spr. *Te karnobis komen*, te voorschijn, voor de pinnen, voor de rechtbank komen, zich vertoonen om geoordeeld te worden (K.) (Ook in Limb.) Hij hee' weer wat aangevangen, hij moet te karnobis komen. In de' lesten dag des Oordeels zullen alle menschen te kernobis moeten komen. Hij wilt mij nie' betalen, maar ik zal 'em is te kanobis doen komen.

— Bij uitbreiding wordt het ook gezeid van het gerecht der ouders of meesters en andere overheden. Vier studenten hadden wa' grappen uitgezet, maar 't spel was verraden en 's anderendaags moesten ze te kernobis komen bij den bestuurder. Wacht maar, deugeniet, as vader thuis is, dan zulde wel te karnobis moeten komen!

— Bij T. en R. beteekent het Betalen, geld geven.

— Kil. vertaalt *nobisse* door *daemon nanus* en *nobis-gat*, *nobis-kroech* door *orcus*, *antrum Plutonium*, zoodat onze uitdrukking een mythologischen oorsprong schijnt te hebben.

KAROSSEN, w., o. — Heimelijk de school verzuimen, haagschool houden, Fr. *faire l'école buissonnère*. (Lier.)

KARPEL, znw., m. — Z. KERPEL.

KARPELTONG, znw., v. — Z. KERPELTONG.

KǍRREEP, znw., m. — Ieder van de houten reepen die op eene huifkar gezet worden en waar men de huif over spant.

KǍRREN, w., b. en o. — Aarde, kort mest, enz., met eene kar over eenen beemd of eene weide voeren; aarde over eenen weg voeren, om hem te verhoogen. D. B., Sch. (K.) 'Nen bemd kǎrren. Ze zijn bezig me' kǎrren. Da' weiken wördt alle jaren eens gekǎrd.

KǍRREN, w., o. — Krijschen, schreeuwen, sprek. b. v. van deuren, waarvan de hengsels niet gesmeerd zijn, Mdnl. *kerren* (Z. VERD., III, 1374.) (K.) De deur kǎrt.

— Wordt ook gezeid van 't geschreeuw der hennen. Daar zal slecht weer komen, want de hinnen kärren.

— Afl. *Gekär.*

KÄRREWIEL, znw., o. — Wiel van eene kar.

— Fig. Vijffrankstuk. E kärrewiel laten wisselen.

Ook **Peerdsoog.**

— *Kärrewielen-ronde-dommen*, boertige vloek.

KÄRSCHOF, znw., o. — Het voorste en achterste sluitstuk van eenen karbak.

KÄRSEL, znw., o. — Vette aarde of korte mest die over eenen beemd of eene weide gevoerd wordt. (K.)

KÄRSLÈGER, znw., m. — Slèger eener kar. Z. SLÈGER.

KÄRSPON, znw., o. — Ieder van de twee zijwanden eener kar.

KARTABEL (klemt. op *bel*), znw., v. — Soort van geestelijken almanak, aanduidende de getijden en missen, die dagelijks moeten gelezen of gezongen worden volgens het Roomsch rituëel of het gebruik van een bisdom of eene kloosterorde.

KARTAS (klemt. op *tas*), znw., o. — IJzeren bolleket. (Z. der K.) Bij D. B. *kardasse*, v.

KÄRZEEL, znw., o. — Touw, waarmede de vracht op de kar vastgemaakt wordt.

KARZEI (klemt. op *zei*), znw., m. — Zokkenlaken, Fr. *créseau.*

KAS, znw., v. — Kast, Fr. *armoire*, *caisse.*

— Fig. Bult, Fr. *bosse.* M. Hij hèet 'en kas op zijnen rug.

> 't Is den bult
> Zijn eigen schuld,
> Dat hij zijn *kas* moet dragen;
> 't Is den bult
> Zijn eigen schuld
> En hij is er mee gekuld.
>
> (*Volksdeuntje.*)

— Bij mulders. De romp van den molen, ook **Kot** genaamd.

— *De groote kas*, de berg van bermhertigheid. (A.)

— *Nie(t) bij kas zijn*, geen geld in kas hebben. Ik zou oe betalen, maar ik ben veur den oogenblik nie' bij kas.

— Spr. *Zij(n) kasken vullen*, zich dik eten.

— *E stuk in zij(n) kasken hebben*, dronken zijn.

— *Wa(t) naar zijn kas krijgen*, verwijtingen of kijven krijgen.

KASGENADEN en **KASKENADEN**, znw., v., mrv. — Drukte, lawaai, beslag, van 't Fr. *gasconnade.* Dr., M. Maakt maar geen kasgenaden veur zoo 'n kleinigheid. Hij verkocht veul kaskenaden.

KASHAAK, znw., m. — IJzeren haak die met eenen nagel vastzit, zoo nochtans dat hij er op draaien kan, Fr. *crochet à piton*.

KASSAARD, znw., m. — Afdanking, wegzending, Fr. *congé*. T., Sch. Hij héet daar zijne' kassaard gekregen. 'Ne' werkman zijne' kassaard geven.

KASSEI, znw., m. — Straatkei, straatsteen, Fr. *pavé*.

KASSEIEN, w., b. — Met straatkeien beleggen. 'En straat kasseien. 'Ne gekasseide weg.

KASSEIER, znw., m. — Die kasseien legt, Fr. *paveur*.

KASSEIERSBAAS, znw., m. — Baas van eene ploeg kasseiers.

KASSEISLIJPER, znw., m. — Straatslijper, lanterfant, slenteraar. (**A.**)

KASSER, znw., m. — Marbol. (**Z.** der **K.**)

KASSIJBLED, znw., v. — Z. KAZIJBLED.

KASSIJING, znw., v. — Z. KAZIJING.

KASTAAN (uitspr. *kasteün*), znw., v. — Kastanje.

KASTEEL, znw., o. — Z. Wrdb.
— Het bedelaarsgesticht te Hoogstraten. Hij zit op 't kasteel.

KASTELEIN, znw., m. — Pachter die de hoeve bewoont, bij een kasteel of landgoed gelegen, en er van afhangende (**K.**) D. B. Een kastelein is geen hovenier. De kastelein boert voor rekening van zijnen heer.

KASTELEINEN, w., o. — Het bedrijg van kastelein uitoefenen. Hij héet daar lange jaren gekasteleind.

KASUIFEL, znw., m. en niet v. — Hetzelfde als Kazuifel in de Wrdb., Fr. *chasuble*. (Ook m. bij J.)
— Spottend gezeid van een Vrouwenkleed, dat veel te smal is. Ze héet heure' kasuifel weer meugen aandoen.

KAT, znw., v. — Fr. *chat*.
— Spr. *'Ne vogel veur de kat zijn*, niet meer kunnen genezen, naar de dood gaan, zeker moeten sterven. D. B., R.
— *Ge moet de kat niet bij de muis zetten*, breng geene ongelijke dingen samen.
— *Als dàt waar was, dan zou mijn kat 'nen anderen steert dragen*, dan zou ik een grooteren trein voeren.
— *De kat van den bakker heeft het gedaan*, zegt men als de eene de schuld op de andere steekt.
— *Als mijn kat 'en koei was, ik kocht nooit geen melk meer*, antwoord op onmogelijke veronderstellingen.
— *De kat komt op de koor, de kat zal op de koor komen*, het spel is in gang, het spel, de groote moeilijkheid zal gaan beginnen.
— *Katten in zakken koopen*, iets koopen dat men niet gezien heeft. 't Is altijd onvoorzichtig katten in zakken te koopen.

Als de kat van huis is, dansen de muizen op tafel (of *zijn de muizen baas*), als de meesters afwezig zijn, houden de dienstboden feest.

— *Dat is geen kat om zonder handschoenen aan te pakken*, zegt men van iemand die gevaarlijk is om aan te randen. D. B.

— *Meenen dat ('s) keizers kat uw nicht is*, zich veel laten voorstaan. D. B., R. Hij meint zeker dat keizers kat zijn nicht is!

— *De kat heeft u gewass(ch)en* zegt men tot een kind dat zwart ziet.

— *Het zal katten spouwen, 't is e weer ('en locht) ofdat 't katten spouwen zou*, zegt men wanneer er dikke buien opkomen. T., Kl.-Br.

Volgens Sch. zou *het zal katten spouwen* te Antw. beteekenen : 't zal schrikkelijk onweeren.

— *Alle katten te kwaad zijn*, zeer vlug, in goede gezondheid zijn. Verle(d)en Zaterdag was em om te sterven en nu is em alle katten te kwaad.

— *Al da(t) ge spaart uit uwe(n) mond, is veur de kat of veur den hond*, na 'nen vergeerder komt een verteerder.

— *Ge kunt hem doen gelooven dat de kat eieren leet*, men kan hem van alles wijsmaken.

— Rijmspreuken :

Meid en kat
Hebben dikwijls wat,
Maar knecht en hond
Moeten wachten totdat 't komt. R.

Mans en honden
Doen hun ronden,
Maar katten en wijven
Moeten thuis blijven.

— *De katten van Meerhout*, spotnaam op de inwoner dier gemeente.

KATER, znw., m. — Fr. *matou*.

— Spr. *'k Wou da(t) 'k thuis was, zee de kater, en hij zat me(t) zij(n) gat in de strop*. T., R., Kl.-Br.

KATEREN, w., o. — *Uit kateren gaan, gaan kateren*, wordt gezeid van de katers en katten, die 's nachts uit teelzucht uitloopen.

KATERJACHT, znw., v. — Het af- en toegeloop van katers en kattinnen omtrent elkander. Hoort is wa' gemauw en geschreeuw in den hof! De katerjacht is weer in gank.

KATHOLIEK (uitspr. *kattəliek*), bvw. — Z. Wrdb.

— Fig. Zooals het behoort. Dieë frang (frank) ziet er wel nie' heel katholiek uit, maar 'k zal 'em toch maar aannemen.

KATHOLIEKE, znw., m. — Katholiek, Fr. *catholique*. Dieë man is geene katholieke. Vrglk. *heidene, christene, schepene*, enz.

KATIJVIG (klemt. op *tij*), bvw. — Zwak, krank, ziekelijk, Fr. *chétif*.
(A.) D. B. Wa' katijvig manneken! Da' kind ziet er maar katijvig uit.
Kil. Katijvigh, *miser, infelix*.

KATJESDRANK, znw., m. — Z. KATTEKENSDRANK.

KATOEN, znw., m., nooit o. of v. — Fr. *coton*. (Ook m. bij J.) — *Katoen geven*, met kracht, met drift, met geweld te werk gaan. R. Me zullen moeten katoen geven, willen me veur den avend nog gedaan krijgen. De strooper gaf katoen (maakte zich snel uit de voeten), toen den bos(ch)wachter op zijn hielen zat. Geeft maar katoen!

KATRIENEWIELTJES, KATRIENERAAIKENS, znw., o., mrv. — Eene huidziekte, Fr. *herpès circiné*, op het lichaam en *herpès tonsurant*, in het hoofdhaar.

KATTEGAREEL, znw., o. — Een lint of snoer dat kleine jongens om den hals dragen, en aan welks uiteinden zij hunne Friesche wanten hebben hangen. (K.)

KATTEGESPIN, znw., o. — Het spinnen eener kat.
— Spr. *'t Eerste gewin is kattegespin*, de eerste winst beteekent niet veel. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.)

KATTEKE(N. Een kinderspel dat zoowel door meisjes als door jongens gespeeld wordt. Hij of zij die er aan is, neemt plaats te midden der straat. De andere kinderen staan van weerszijden op het gaanpad, gereed om *over te loopen*, d. i. van het eene gaanpad naar het andere te snellen. Het kind dat er aan is, tracht nu bij het overloopen een zijner medespelers te vatten. Om hierin beter te gelukken, kiest het meestal een der kinderen uit den hoop, en tracht het bij 't overloopen den weg te versperren; en daar het verboden is tweemaal achter elkander op hetzelfde gaanpad te komen, is men wel verplicht over te loopen. Die gepakt wordt, is er aan en zoo gaat het spel voort. (A.) Vrglk. HAAR-EN-KLEIN' BEESTJES en OVERSCHIP.
— *Katteken de leste*. Te Antwerpen hetzelfde spel, dat elders **Les geven** en **Les takken** genaamd wordt. Z. onder LES.

KATTEKENBUK. Benaming van een kinderspel. De kinderen vormen eenen kring, in wiens midden degene staat, die er aan is, en gaan op de hurken zitten. Zij moeten echter voortdurend rechtspringen op gevaar af, rechtstaande, van hem die er aan is, eene klets te krijgen. Die aldus geraakt wordt, is er aan. Terwijl de kinderen opspringen en weer nederhurken, zingen zij gedurig: *Kattekenbuk-buk-buk-kattekenbuk!*» (A.)

KATTEKENSDRANK, znw., o. — Water en melk. Dat drink' ik nie', 't is kattekensdrank.

KATTEKENSSPEL, znw., o. — Spel dat bestaat in elkander te kwellen met te stooten en te stompen, aan malkander te trekken, enz. en dat allengskens tot krakeel en vechten overgaat. (Ook in Brab., z. Sch.) Van kattekensspel komt vechtspel.

KATTEKEUTEL, znw., m. — Degene die laatst gedaan heeft met eten, met zijn werk, enz. Jan is altijd de kattekeutel aan tafel. De kattekeutel wördt uitgelachen.

***KATTEKLAP**, znw., m. — « Ongegronde en flauwe klap. » Sch. geeft dit w. voor de Kemp.

KATTEKOP, znw., m. — Soort van grooten zoeten appel met witachtige pel, niet fijn van smaak. (Ook in Brab., Vl. en 't L. v. W., z. Sch.)

Bij T. en in Kl.-Br. is 't eene andere appelsoort.

— Spotnaam voor eenen aanhanger der katholieke partij.

— Een met deeg omknede, gebakken appel. (K.)

— Soort van kleine winde of dommekracht.

KATTEKRUID, znw., o. — Z. BALSEMBLAREN.

KATTEKUL, znw., m. — Smaadnaam voor eenen lafhertigen mensch, bloodaard. Zoo 'ne kattekul van 'ne vent!

KATTELETTERS, znw., v., mrv. — De oude gothieke drukvorm. (K.) Dieën boek is nog in katteletters gedrukt. Ook **Sinte-Peetersletters**.

KATTEMOIER, znw., v. — Een vrouwmensch dat veel van katten houdt. Ons Mie is precies 'en kattemoier.

KATTEN, znw., v., mrv., vrklw. *kattekens*. — Mannelijk bloeisel van verschillende struiken en boomen, zooals berk, els, hazelaar, notelaar, enz.

— Het wit, wolachtig bloeisel van wilg en werf heet men *poeskens*.

KATTENDANS, znw., m. — Rondedans van heksen, in de gedaante van katten. (K.) Bijgeloovige menschen beweren 's nachts kattendansen gezien te hebben.

KATTEPIS, znw., m. — Soort van muscadelledruif, Fr. *raisin muscat*. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.)

KATTESPOUWSEL, znw., o. — Eten of drinken, waar men tegenzin voor gevoelt, dat te flauw of niet genoeg gekruid is. Ik eet van zoo e kattespouwsel nie'!

KATTESTÈÈRT, znw., m. — Peerdesteert, schraafstroo, Lat. *Equisetum arvense* L., Fr. *prêle*. D. B., G.

— Sommigen geven dien naam ook aan de *Lythrum Salicaria* L., Fr. *salicaire*. D. B.

KATTEVERDRIET, znw., o. — Soort van spitstoeloopend mandewerk, dat de boerin over de gevulde melkakers legt, terwijl ze de koeien melkt, om de katten van de melk af te houden (K.), bij D. B. *katteknijzer* genaamd.

— Het weenen, grijzen, enz. van twee kinderen, die geerne samen loopen, vechten, spelen, enz. en die men van elkander scheidt, omdat hun spel al te wild of te luidruchtig wordt. (A.)

KATTIN, znw., m. — Het wijfken van den kater, Fr. *chatte*, Mdnl. *cattinne*, Hgd. *Kätzin*. (Ook in Brab., Hag., Hasp., en Kl.-Br., z. Sch. en R. — V. D. vermeldt het als gewest.)

KATTINNEKE(N en **KOTTINNEKE(N**, znw., o. — Draaikever, blinkend zwart keverken, dat bij schoon weder allerlei wentelende kringen op het water beschrijft, Fr. *gyrin*, Lat. *Cyrinus natans*, *Gyrinus natator*.

Ook **Schoenmakerke(n.**

KAVEET (klemt. op *veet*, scherpe *e*), znw., v. — Bouwvallig huis, arme hut, Fr. *cabane*, *cahutte*, *hutte*. D. B. 'En oû kaveet van 'en huis. 'En leeme' kaveet. Hij woont in 'en kaveet. « Want zulke mevrouw in een *schouwvegerskaveetje*, het zou te schrikkelijk vloeken. » (CONSCIENCE. *Het Geluk van rijk te zijn*, 15.)

Bij T. en R. beteekent het Geringe herberg.

KAVEL, znw., m. — Lot, deel, koop, inz. van landerijen. E stuk land in kavels leggen. Ik heb twee kavels gekocht. Deze kavel is grooter as dendieën.

Volgens V. D. is dit w. veroud. In de prov. Antwerpen niet.

KAVEL, znw., m. — Bij timmerl. Keep, kip, groef, Fr. *entaille*. D. B. De timmerliê zagen of kappen kavels in een stuk hout om er een ander stuk in te voegen.

KAVELEN, w., b. — Bij timmerl. In eenen kavel of eene keep passen en voegen. De zolderribben worden in den balk gekaveld.

KAVELEN, w., b. — In kavels leggen, in koopen verdeelen. (K.) Land kavelen. Die boomen moeten nog gekaveld wörren.

KAVELGELD, znw., o. — De onkosten die de kooper boven den koopprijs moet betalen op eenen houtkoopdag. Dieë' koop hout kost mij 20 fr. en 2 fr. van kavelgeld.

KAVES (klemt. op *ves*), znw., m. — Soort van wit bier, dat te Lier gebrouwen wordt.

Z. ook D. B. en Sch.

KAWAUW (klemt. op *wauw*), znw., m. — Schimpnaam, aan de Antwerpenaars om hunne uitspraak gegeven. 'Nen Antwerps(ch)e kawauw.

KAWAUWELEN (klemt. op *wau*), w., o. en b. — Wauwelen, babbelen, Fr. *babiller*, *bavarder*. D. B. Veul wijven kawauwelen gèren. Gij kawauwelt te veul aan oe' werk. Wat héet hij daar allemaal gekawauweld ?

— Afl. *Kawauwelèèr*, *gekawauwel*.

KAWAUWEN (klemt. op *wau*), w., o. — Op zijn Antwerpsch spreken.

— Hetzelfde als Kawauwelen. Hfft.

KAWETTEREN (klemt. op *wet*), w., o. — Kwetteren, babbelen, snappen, Fr. *jaser*, *caqueter*, *babiller*. De zwaalmen kawetteren. Da' vrouwvolk kan iet doen van kawetteren.

— Afl. *Kawetterèèr*, *gekawetter*.

— Sch. spelt *kauwetteren* en meent ten onrechte, dat het w. uitstaans heeft met *kauw*.

KAWETTERKONT, znw., v. — Vrouw die veel kawettert.

KAZAK, znw., m. en niet v. — Z. Wrdb. (Ook m. bij J.)
— Lederen zak, dien de scholieren op den rug vastgespen of met eenen riem over de schouders dragen, en waar zij hunne boeken in zitten hebben. (A.)
— De pel van eenen gekookten aardappel, Fr. *robe*. D. B. Pataten me(t) kazakken.
— Spr. *Zijne(n) kazak keeren*, van partij veranderen. T., Kl.-Br. Mijne gebuur hee' z'ne' kazak gekeerd: vruger was em katholiek, nu is em liberaal.
— *Iemand wat op zijne(n) kazak geven*, hem afrossen. T., Kl.-Br.
— *Op zijne(n) kazak krijgen*, afgeranseld worden.
— Doornat worden van den regen. Ga nie' uit zonder paraplu, want ge zult wat op oewe' kazak krijgen.

KAZAKKEERDER, znw., m. — Iemand die naar eene andere partij overgeloopen is. T., Kl.-Br.

KAZAKKEERDERIJ, znw., v. -- Het overloopen naar eene andere partij. T., Kl.-Br.

KAZAKKEN, w., b. en o. — Opknappen, lustig opeten. (K.) (Ook in Brab., z. Sch.) Ik zal da' vlees(ch) wel kazakken.

KAZEEM (klemt. op *zeem*, scherpe *e*), znw., m. — Wekelijksche betaaldag der werklieden. 's Zaterdags is 't kazeem veur 't werkvolk.
— Weekloon. Zijne' kazeem trekken. Hij hee' zijne' kazeem verteerd en verspeeld.
Van 't Fr. *quinzaine*.

KAZERME, znw., v. — Kaserne, Fr. *caserne*.
— Aantal werkmanshuizen, in eenen blok aaneengebouwd, waar veel volk woont.

KAZIJBLED, KAZIJBLET, te Antw. **KASSIJBLED, KASSIJBLET**, znw., v. en o. — Platte ijzeren band, waarvan de twee einden haak-om gezet zijn; het eene einde wordt aan de kazijing genageld, het andere ingemetseld.

KAZIJING, te Antw. **KASSIJING**, znw., v. — Bij timmerl. Kozijn, de zijposten, boven- en onderdorpel van deur of venster, samengevoegd, in wier sponning deuren en vensters sluiten, Fr. *casement*. De kazijing van 'en deur, van 'en venster.

***KAZOOM**, znw., m. — Z. KAZEEM.
Loq. geeft het w. voor Wijneghem.

KEBBER, KÖBBER, znw., m. — Doffer, duiver, Fr. *pigeon mâle*.

KEBBES, bvw. — Z. KEPPES.

KECHELEN, w., o. — Aanhoudend kuchen. Gij zit daar gedurig te kechelen.

— *Kechelen* verschilt van *koëchelen, kuchelen*, dat een zwaarder keelgeluid uitdrukt.

— Afl. *Kechelèèr, gekechel.*

KECHEN, w., o. — Bijna hetzelfde als Kuchen, doch met een scherper keelgeluid. Altijd kichen en kechen.

— Afl. *Kecher, gekech.*

KEEF (zachte *e*), znw., v. — Kevie, kooi. R. De vogel zit in 'en keef. Daarnevens *kevie.*

— Langwerpige, uit wissen gevlochten mand, dienende om er biggen in ter merkt te voeren. R.

— Putkuip, berderen afsluiting om eenen bornput.

KÈÈKEKSTER, znw., v. — Dezelfde vogel die ook Hèèkekster en Berkekster heet. 't Is een slag van kleine rosachtige ekster, in de wetenschap *Lanus collurio.*

KÈÈL, znw., v. — Keel, Fr. *gorge.*

— Spr. *'En kèèl hebben gelijk 'en goot*, gezeid van eenen dronkaard.

— *Hij heeft 'en eksteroog in zijn kèèl*, 't is een dronkaard.

— *'En drooge kèèl hebben*, z. DROOG.

— *Den haak in de kèèl hebben*, z. HAAK.

— *Den kalk in de kèèl krijgen*, z. KALK.

— *'En kwa(d)e kèèl*, z. KWAAD.

— *Ik zou het langs de kèèl uitgeven* of *het hangt mij de kèèl uit*, het walgt, het verveelt mij, ik ben er ten volle van verzadigd. Da' werk hangt dieë' luiaard de kèèl uit. Zoo 'e weer! ge zou' 'et langst de kèèl uitgeven!

— *Zijn eigen de kèèl afsnijden* of *toestroppen*, tegen zijn belang handelen, zijne eigen ruiten uitslaan.

KEEL (zachte *e*), znw., m. — Kiel, Fr. *blouse*, Mdnl. *kedel, kele, keel* (Z. VERD., III, 1255, 1290.) Jong. Nen blauwe' keel aanhebben. Schilders dragen lange witte kelen.

KÈÈLGAT, znw., o. — Keelgat.

— *Verkeerd kèèlgat*, luchtpijp, adempijp, Fr. *trachée.* Daar schoot 'ne mörzel brood in ze' verkeerd kèèlgat en hij begost geweldig te hoesten.

KÈÈLGOOT, znw., v. — Bij timmerl. Soort van houten goot, om het water van een dak te laten afvloeien.

KEER, znw., m. — Z. Wrdb.

— *Keer veur keer*, telkens, gedurig. D. B., T., R. 't Is keer veur keer te doen.

KÈÈRBÖ(R)STEL, znw., m. — Veegborstel, Fr. *brosse à balayer.*

KEEREN, w., b. en o. — Z. Wrdb.

— Gep. w. *Keeren en draaien*, keeren en wenden.

— *Het ievers kunnen keeren*, het er kunnen uithouden, volhouden.

Ik kan 'et hier nie' keeren van de kou. Hij kost 'et in zijn bed nie' keeren van de pijn. 't Is hier nie' om te keeren van de' stank. Hij hèet eenigen tijd in de stad winkel gehouwen, maar hij kost 'et er nie' keeren.

— Veranderen. In 't keeren van 't seizoen. Het keeren van de jaren.

— Afnemen, verminderen. De ziekten is gekeerd.

— Opwerpen, sprek. van de maag. Mijn maag keert.

— *Mijn hert keert*, ik heb er eenen walg, eenen afkeer van. D. B. Ik weet nie' hoe ge zoo iet kunt eten. Mijn hert keert, as ek er aan denk. Oe' hert zouder van keeren, as ge zoo iet hoort.

KEERBAAR, bvw. — Houdbaar. 't Is daar nie' keerbaar van de kou. In de zon is 't nie' keerbaar van de hitte.

KEERING, znw., v. — *In de keering*, in vergelijking met het tegenovergestelde. D. B., T. (Ook in Brab., z. Sch.) As de katholieken drij stemmen winnen, verlieren de liberalen er drij, da' maakt zes in de keering. Ik verloor zes centen en 't schol weinig of ik won: dat is twelf centen in de keering.

KÈÈRS (Kemp. *kjèès, kèäs*), znw., v., vrklw. *kesken*, Kemp. *kjäsken*. — Kaars, Fr. *chandelle*. B., M.

— Spr. *Den duvel zal de kèèrs hou(d)en*, z. DUVEL.

— *E kèèrsken veur den duvel branden*, z. DUVEL.

— *In de kèèrs vliegen*, betrapt, gevangen worden. De dieven vliegen allemaal eens in de kèèrs. Dieë strooper zal nog wel is in de kèèrs vliegen.

— *De groote kèèrs gaat uit*, de zon gaat onder.

— *Gij hebt kösters kèèrs gestolen*, zegt men tot een kind dat eenen snotneus heeft.

KÈÈRSBRANDING, znw., v. — Toeslag bij het branden van een keerslicht, in openbare veilingen. (Z. der K.) Het keersken dat ontstoken wordt, is eenen vinger lang en eene stopnaald dik. Zoodra het opgebrand is, heeft men geen recht tot bieden meer.

Eertijds hiet men dat « Vercoopen bij kersbaringhe (keersbarninge) », « bij kerssen vutganc. » In 't Fr. is 't *adjudication par feux, à la chandelle éteinte*. (Z. GAILLIARD, *Glossaire flamand*, p. 138-39.)

KÈÈRS(CH), bvw. — Bij houtkoopl., boomvellers, enz. Wordt gezeid van eenen boom, waarvan de stam van boven veel dunner is dan van onder (K.) T. Dieën boom is kèèrs(ch). 'Ne kèèrs(ch)en boom.

KÈÈRSDOMPER, znw., m. — Domphoren om de keersen uit te dooven, Fr. *éteignoir*.

— Verg. *'Ne(n) neus hebben gelijk 'ne(n) kèèrsdomper*, z. NEUS.

KÈÈRSEL, znw., o. — Veegsel, Fr. *balayures*. Doeget kèèrsel op 't blek en werp 'et buiten.

KÈÈRSEN, w., o. — Bij het keerslicht werken. Wij hebben gisteren tot elf uren gekèèrst.

KÈÈRSESNUTTER, znw., m. — Kaarsensnuiter, Fr. *mouchettes.*

KÈÈRSGAREN, znw., o. — Garen, waarvan de lemmet der keersen gemaakt wordt.

KÈÈRSKENSPISSER, znw., m. — Spotnaam dien men geeft aan eenen missediender.

KÈÈRSKENSPROCESSIE, znw., v. — Processie van bedevaarders, die 's Zondags na Allerheiligen te Scherpenheuvel uitgaat, en waarin de aanwezigen brandende vetkeersen, dikwijls met heele bundels, dragen. T., R.

KÈÈRSKE-SCHIET (Antw. *keskə-schiet*, Kemp. *kjeskə-schiet*), znw., o. — Kermisvermaak, bestaande in met een geweer te schieten naar een brandend keersken, voor noten of sigaren. Hij sta' mee' e keske-schiet op de kermis. 'En sigaar van kjeske-schiet.

KÈÈRSRECHT, bvw. — Recht als eene keers. Kèèrsrecht gaan. Grootvader is in zijn tachtig, en hij is nog kèèrsrecht.

KÈÈRSRUUT, znw., o. — Kaarsongel, kaarssmeer, Fr. *suif.* Kil. Keers-ruet, *sebum candalarum.*

KEES, znw., m. — Verkorting van Cornelis. Z. Wrdb.
— Spotnaam voor eenen Hollander.
— Verken. Onze kees moet morgen dood.

KÈÈS, znw., m. en niet v. — Kaas, Fr. *fromage*, Hgd. *Käse*, Eng. *cheese.* T., R., Hfft. G., B., M., Kil. Hollandsche kèès. Kèès eten. 'Nen bol kèès.

— Spr. *De(n) kèès van zijn brood niet laten halen*, zich niet laten verdringen, zich den voet niet laten lichten, zich niet laten overrompelen.

— *Er zijne(n) kèès bij inschieten*, er de dood mee op zijn lijf halen. As em zoo blijft studeeren, zal em er gauw zijne' kèès bij inschieten. Hij hee' zoolank gedronken, dat em er zijne' kèès bij ingeschoten hèèt.

— *Daar komen wörmen in zijne(n) kèès*, zijne zaak is op 't punt van te mislukken.

KEES (scherpe *e*), znw., v. en **KEESEM**, m. — Navel van eene erwt of boon, d. i. het plekje waar de erwt of boon met een kort steeltje in de peul is bevestigd geweest. Er zijn erten me' zwarte keezen. De keesem van 'en boon.

— Kiem, jonge scheut, b. v. van hop, aardappels, enz., bij D. B. *keest.* De pataten hebben al lange keezen. De keesemen afdoen. De keezen van het graan.

KEESEMEN, w., o., met *zijn.* — Kiemen, schieten, Fr. *germer.* (K.) Het graan is gekeesemd.

KÈÈSKLOK, znw., v. — Glazen stolp, waar men de Hollandsche kaas onder bewaart.

KÈÈSKOP, znw., m. — Spotnaam der Hollanders. De Hollandsche Kèèskoppen. 't Is 'ne Kèèskop.

Spotrijmen :

Hollander,
Bollander,
Kèèskop.

Men zegt ook :

Hollander,
Bollander,
Koeketer,
Spekdief !

— Spotnaam der inwoners van Hove.

KÈÈSMEES, znw., v. — Algemeene naam der meezensoorten en in 't bijzonder van de Koolmees, Fr. *charbonnière*.

— *Blauwe kèèsmees*, pimpelmees, Fr. *mésange bleue*, Lat. *Parus cæruleus*.

KÈÈSPIER, znw., o. — Hetzelfde als Buntpijl, halm van den Bunt, dienende om pijpen uit te kuischen. (Z.-O. der K.)

KÈÈSPOOK (zachte *o*), znw., v. — Keesmees, mees, Fr. *mésange*. (Heist-op-den-Berg.)

KÈÈSRAT, znw., v. — Onbeduidend persoon, die toch eene vette plaats bekleedt (vooral gezeid van staatsbedienden). (A.)

KÈÈSSNIJ(D)ER, znw., m. — Stoffer, pocher, windmaker, iemand die boven zijnen staat gekleed gaat of zich op eene in 't oog vallende wijze opschikt, Fr. *lion*, *dandy*, *fat*. (A.) Dieë kèèssnijer staat altijd in 't krijt bij zijne' klee(r)maker ; hij hee' geene' nagel om ze' gat te krabben.

KEET (zachte *e*), znw., v. — In 't topspel. Harde puntslag. (Z. der K.), elders **Pug**. Ik gaf zijnen top 'en geweldige keet.

KEET (scherpe *e*), znw., v. — Keet, zoutkeet, Fr. *saline*.
— Z. BAKKEET.

KEGELEN, w., b. — Afwerpen, verjagen. De straatjongens zijn onder de noten aan 't kegelen. Hij maakte daar wa' veul van zijne' neus, maar hij wier' gekegeld. Iemand buiten de deur kegelen.

KEI, znw., m. — Fr. *caillou*.

— Spr. *'t Is kop tegen kei*, zegt men van twee koppigaards, waarvan de eene voor den andere niet zwichten wil.

— *Twee keien in 'ne(n) zak rammelen hard*, twee koppigaards tegen elkander, maken veel lawijt.

— *Ge kunt geene(n) kei de huid* (of *het vel*) *afdoen*, het is onmogelijk iemand te doen betalen, als hij niets bezit. T., R., Kl.-Br.

— Kassei, straatsteen, Fr. *pavé*. (N. der K.) 'Ne' weg me' keien beleggen.

— Schertsend voor Hoofd, Fr. *tête*. Hij viel me' zijne' kei tegen de' muur. Ik weet nie' watda' ge in oewe' kei hèt!

— Spr. *Zijne(n) kei op iet naloopen*, van eene zaak niet afgaan, altijd op hetzelfde terugkomen, er telkens over spreken. (**A.**) G'hèt 'em 'en leelijke part gebakken, daar zal em nog lank z'ne' kei op naarloopen.

KEIEN, bvw. — Van arduin of graniet. (**N.** der **K.**) 'Ne keie' paal.

KEIEN, w., o. — *In iet keien*, er in spelen, er liefhebber van zijn. (**A.**) Sommige mens(ch)en keien in vogels, ander in bloemen. Hij keit in postzegels en ouw printen. Vruger keiden em in kanarievogels; nu keit em weer in duiven.

KEIKOP, znw., m. — Koppigaard, halsstarrige mensch. Me' zoo 'ne' keikop kan ek nie' uit de voeten.

— Spotnaam der Walen. 'Ne Waals(ch)e keikop.

KEIMAGER, bvw. — Zeer mager. Dieë mens(ch) is keimager.

KEIZER, znw., m. — Fr. *empereur*.

— Spr. *Daar niks* (niets) *en is, verliert de keizer zijn recht*, men kan iemand die niets bezit, niet dwingen om te betalen. T., Kl.-Br.

— Iemand die in de schuttersgilde driemaal achtereen den koningsvogel afschiet. (**K.**), T., Jong.

— *Keizer zijn*, wordt gezeid van iemand die dadelijk den prijs krijgt dien hij vraagt voor zijne waar, zonder dat er iets afgedongen wordt, vooral van buitenlieden die met boter, eieren, enz. op de merkt staan. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.) Ik vroeg tachtig centen veur m'n boter; en 'k was keizer.

KEIZERLIJKEN, znw., m., mrv. — Oostenrijksche soldaten in de XVIIIe eeuw.

KEIZERSNEUS, znw., m. — Schoon gevormde neus, in 't midden wat verheven. (**A.**)

KÈKELÈÈR, znw., m. — Iemand die kèkelt.

— Spr. *Ievers zijnen kèkelèèr bij laten*, er het leven bij inschieten, door een ongeluk. (**A.**) Hij is van 'en dak gevallen en 't is te vreezen dat em er zijne' kèkelèèr zal bij laten.

KÈKELEN, w., o. — Iets minder dan Krakeelen, twisten, onder elkander woorden hebben (**A.**), in de Kemp. **Krèkelen**. (Ook in Vl. en Brab. z. Sch.) Sommige kinderen kèkelen gèren onder malkander. Die twee hebben heel den dag gekèkeld.

— Op scherpen en krijschenden toon spreken, Fri. *keakle*. (Ook in Gron., Geld., Maastr., Oostfr., Neders. en Holst., z. M.) Hoort die wijven maar is kèkelen! Daar kwam geen ende aan da' kèkelen.

— Het krijschen, het schreeuwen der hennen. De hinnen kèkelen als er regen op handen is.

— Afl. *Kèkelèèr*, *gekèkel*.

KÈKEN, w., o. — Het schreeuwen, het krijschen van sommige vogelen, bij Jong. *keejeke*. De hinnen kèken. Hoort die ekster is kèken!'

— Kèkend spreken, krijten. (Ook in Limb., z. Sch.) Hoort die jong toch maar is kèken! Scheed er uit met da' kèken.

— Afl. *Kèker, gekèèk.*

— Kil. Keken, *garrire, blaterare, jurgare, increpare.*

KEL (uitspr. *käl*), znw., v., vrklw. *källeken*. — Kinderachtig vrouwmensch. (K.) Die Mie is een eerste kel. Scheed er uit met uw flauwigheden, kelleken!

KELDERIJS, znw., o. — IJs dat onderkelderd is of geen water raakt, omdat het water van onder uitgevrozen of afgeloopen is. D. B., R., Kl.-Br. (Ook in Vl., z. Sch.)

KELDERING, znw., v. — De kelders van een huis. D. B. 'En huis mee' 'en groote keldering.

KELDERKAMER, znw., v. — Kamer boven eenen kelder, en hooger liggende dan de andere plaatsen. T., R., Kl.-Br.

KELDERKÖRTS, znw., v. — Spr. *De kelderkörts hebben*, dronken zijn. R.

KELDERMOND, znw., m. — Keldergat. (Ook in Brab., z. Sch.)

KELDERSLAK, KELDERSLEK, znw., v. — Grijze, zwartachtig gestreepte slak, die in de kelders verblijft. T., R., Kl.-Br.

KELDERVAL, znw., v. — Valdeur om den ingang van eenen kelder te sluiten. D. B.

KÈLEN, w., o. — Schreeuwen zooveel de keel geven kan, uit hals en keel schreeuwen. Hoort 'em is kèlen!

KELEN, znw., v., mrv. — Jong raaploof, zonder knollen, dat men in 't voorjaar als moes eet, bij Hfft. *keelen* (N. der K.), elders **Rubben** genaamd. (Ook in Limb.)

KELLEN, znw., m., koozevorm **KELKEN**, o. — Karel, Kareltje, (Heist-op-den-Berg.)

KELLIG, bvw. — Killig. (N. der K.) E kellig weer. Kellig nat.

KELVER (uitspr. *kellᵊvər*), znw., m. — Kervel, Fr. *cerfeuille*. (Z.-O. der K.)

KEMEL, znw., m. — Kameel. Z. Wrdb.

— Fig. Groote misslag, Fr. *bévue*. 'Ne' kemel schieten (eenen misslag begaan). Kemels maken. Ge ziet de kemels nie' veurda' ze gemaakt zijn.

KEMELEN, w., o. — Kemels maken. Aan dat huis is nie' weinig gekemeld. De metser hèet daar weer nie' weinig gekemeld.

KEMMEN, w., b. — Z. KAMMEN.

KEMMING, znw., v. — Fig. Duchtige berisping; rammeling. Hij kreeg 'en kemming, omdat hij er op tijd nie' was. Iemand 'en kemming geven die van gee(n) stroo en is.

KEMP (Kemp. *kämp, kææmp*), znw., m. — Hennip, Fr. *chanvre.* — De vormen *hennip* en *kennip* zijn hier onbekend.

— Spr. *Kemp krijgen, kemp voe(d)eren*, zweepslagen krijgen. T. De pèèrden kregen kemp. Da' pèèrd wier' daar kemp gevoierd.

— *Zijn eigen in de(n) kemp verwarren*, zich ophangen.

KEMPAARD, znw., m. — Vrouwelijke hennipplant. R.

KEMPIN, znw., v. — Mannelijke hennipplant. R.

KEMPZAAD, znw., o. — Zie eene zegswijze onder HAND.

KEND, KIJND, znw., o., mrv. *kender, kijnder.* — Kind, Fr. *enfant.* (N. der K.)

KENNEF, znw., m., mrv. *kennəvən.* — In 't algemeen. Platte ijzeren ring of cirkel, die open is en waarvan de uiteinden aan elkander gesloten worden door eene vijs, eene spie, eenen bout of zoo iets. Een kennef dient om iets te omsluiten en vast te maken.

— Bij landb. IJzeren beugel om den nek van hoornbeesten en geiten, waaraan het bindzeel of de stalwis vast is.

— De kennef van eene ploeg is een halve ring of cirkel van dik ijzer, die met eenen bout vastligt aan het vooreinde van den ploegbalk, en waar de zwing aan gehecht wordt.

— De kennef van eene eg is de keten, die de eg aan de zwing verbindt.

KENNELIJK, bvw. — Kenbaar, erkenbaar, te kennen aan, Fr. *connaissable.* Hij is nie' meer kennelijk, dat hij er zoo vermagerd uitziet. De priesters zijn kennelijk aan hun kleeren.

KENNEN, w., b. — Fr. *connaître.*

— Spr. *Iemand van haar noch pluim kennen*, z. HAAR.

— *Uiteen kennen, den eenen uit den andere kennen, uit malkander kennen*, onderscheiden, Fr. *distinguer.* D. B. Die twee zusters trekken zoo goed opeen, da' ge ze uit malkander nie' kennen kunt.

— Iemands gezag of bevoegdheid huldigen, met hem zijne toestemming of zijnen raad te vragen. D. B. Hij hèèt da' gedaan zonder zijn ouwers te kennen. Dieën heer is 'nen doodgoeie mens(ch), maar hij wilt gekend zijn. Ik wil niks doen zonder eerst mijn oversten te kennen.

— Begrijpen, verstaan. Ik kan nie' kennen, waarom da' ze da' mag gedaan hemmen. Hoeda' ge dat hèt derven doen, ken ek nie'. — In deze opvatting geeft V. D. het w. als gewest. op.

— *Zijn eigen laten kennen aan*, om eene kleinigheid een verkeerden karaktertrek blootgeven. B., M. Aan 'ne' frang daar laat hij zijn eigen aan kennen (ter wille van eenen frank laat hij zien dat hij inhalig is).

— *Iemand nie(t) kennen*, hem over het hoofd zien, veronachtzamen. D. B. Sedert dat hij wa' geërfd hêet, kent hij ons nie' meer. Hij wilt geen arm' mens(ch)en meer kennen (hij is hooveerdig).

— Wegens het verschil tusschen *kennen* en *kunnen*, z. KUNNEN.

KENNIS, znw., v. — Z. Wrdb.

— *Kennis dragen*, z. DRAGEN.

— *Kennis hebben*, verkeeren, vrijen. Hêet da' meisken al kennis? Ja, zij hee' kennis mè' ne' kameraad van mij.

— *Kennis hebben aan*, kennen. B. Heddegij kennis aan die mens(ch)en? Hêet er iemand kennis aan die pint? Wienes zakdoek is dat hier?... Ik heb er geen kennis aan.

— Ook iets als zijn eigendom kennen. OPPREL, 63. Heddegij kennis aan dieë' stok, aan die pint, enz.? (Is die stok, die pint van u?)

— *Kennis aan iemand hebben* verschilt van *kennis met iemand hebben*. De laatste uitdrukking bet. Met iemand in vriendschaps- of liefdesbetrekkingen zijn, Fr. *avoir fait la connaissance de quelqu'un, être en relation ou en liaison avec quelqu'un*; de eerste uitdrukking wil zeggen Iemand kennen, weten wie hij is.

— Wordt als bvw. gebruikt. T. Kennis volk. Kennisse mens(ch)en. Ik heb daar geenen enkele' kennisse' mens(ch) gezien.

KEP, bvw. — Z. KEPPES.

KEPER, znw., m. en niet v. — Bij timmerl. Vierkantig bezaagde rib, die op de gording rust van een dak en waarop men de latten nagelt, Fr. *chevron*. De kepers rusten op de muurplaat en loopen, van weerskanten het dak, spits naar elkander toe.

Kepers zijn geene daksparren, want deze, hoewel zij denzelfden dienst doen als kepers, zijn eenvoudig masteboompjes, van de schors ontdaan en min of meer effen gekapt.

KEPEREN, w., b. — Kruiswijs vlechten, Fr. *tresser*. Een koord keperen. Het haar keperen.

KEPERING, znw., v., zonder mrv. — Bij timmerl. De kepers van een dak. De latten worden op de kepering genageld.

KEPPES, KEP, KEBBES, bvw. — *Keppes zijn*, alles verspeeld hebben, alles verloren hebben in het spel. (K.)

KÈREL, znw., m. — Kern van appelen, peren, enz., Mdnl. *kerle, karle, keerle, kerl*. Z. VERD., III, 1367.) (A.) Kèrels van appelen en peren. 'Ne kèrel van 'en appelsien.

KERF (uitspr. *kärrəf*, te Antw. *kärref*), znw., m. en niet v. — Fr. *entaille*. D. B.

— Wordt gebruikt voor Kerfstok, Fr. *taille*. (Ook in 't Mdnl., z. VERD.) Op de' kerf halen, Fr. *prendre à crédit*. Op 'ne' nieve' kerf beginnen (de oude schuld betalen en er weer eene nieuwe maken). D. B.

— Achterste, Fr. *derrière*, L. *podex, anus*. T., R., Kl.-Br., Kil. (Ook in Geld., z. Sch.)

KERFSLEUTEL, znw., m. — Een sleutel waar kerven of insneden in gevijld zijn om over de reepen van 't slot te kunnen schuiven, Fr. *clef à rouet.*

KERK (uitspr. *kärrək, kerrək,* te Antw. *kärrək*), znw., v. — Fr. *église.*

— Spr. *Naar kerk noch kluis gaan,* nooit de goddelijke diensten in de kerk bijwonen. D. B.

— *Gij zij(t) gewoon naar de kerk te gaan,* zegt men gemeenzaam tot iemand die in een huis treedt en vergeet de deur achter zich te sluiten.

— *'t Kan beter van de kerk als van de kapel,* 't wordt beter geëischt van eenen rijke dan van eenen armeren mensch. Sch., R.

Men zegt ook *'t kan beter van 'en stad als van 'en dörp.*

— *Veur de kerk zijn gelijk den hond veur de(n) stok,* zeer noode naar de kerk gaan.

— *Ge moet de kerk niet op den toren zetten,* eene zaak niet verkeerd aanvatten.

— *De kerk in 't midden (van 't dörp) laten,* het verschil in tweeën doen, eene zaak, een geding zoo scheiden en deelen, dat men van weerskanten tevreden zij, dat niemand schade lijde. Hoeveel kost da'?... Tien frang... 'k Geef er negen... Neen, maar de kerk in 't midden of: we zullen de kerk in 't midden zetten (of laten) (we zullen 't verschil in tweeën doen). Ge moet altijd de kerk in 't midden laten staan (men moet voor ieders belangen evenveel zorgen).

KERKACHTIG, bvw. — Kerksch, veel van de kerk houdende en er geerne naartoe gaande. D. B. Hij is nooit nie' hard kerkachtig geweest. Ge waart vruger zoo kerkachtig niet.

KERKDEUR, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Gij hebt zeker aan de kerkdeur gestaan,* zegt men schertsend tot iemand die iets met halve centen betaalt. Immers, de bedelaars die aan de kerkdeuren staan, krijgen gewoonlijk maar eene geringe aalmoes.

KERKEKLOK, znw., v. — Men maakt onderscheid tusschen *kerkklok* en *kerkeklok.* Eene *kerkklok* is eene klok van eene kerk in 't algemeen; *de kerkeklok* is de klok van de dorpskerk. Ik hoor de kerkeklok nie' meer slagen: zou ze staan? (K.)

— Hetzelfde onderscheid bestaat tusschen *kerktoren* en *kerkentoren.*

KERKELIJK, bvw. — Voor het geestelijke afhangende van eene parochie. De Waterstraat is wereldlijk Schil(de), maar kerkelijk St-Antonius. Da' gehucht is nu kerkelijk op zijn eigen. Wij woonen kerkelijk Lier, maar wereldlijk Hookt.

Vrglk. WERELDLIJK.

KERKENTOREN, znw., m. — Z. KERKEKLOK.

KERKEPUTTEKE(N, znw., o. — Kerkhofput, graf, in de kindertaal. D. B., T. In 't kerkeputteken steken.

KERKERECHTEN, znw., o., mrv. — *Onder kerkerechten liggen of zijn*, bediend zijn van de H. H. Sacramenten der Stervenden. R., Hfft.
— Hetgeen men aan pastoor en koster betaalt voor eenen lijkdienst. Ik heb veur de' lijkdienst van vader zaliger honderd frang kerkerechten betaald. De kerkerechten en het waslicht bedroegen 130 frank.

KERKESCHRANS, znw., v. — Lage muur die de kerk en 't kerkhof omsluit. (K.)

KERKESTICHEL, znw., m. — Hetzelfde als Kerkeschrans, de lage muur rondom veel dorpskerken. (K.)

KERKGEBOD, znw., o. — Hetgeen er, naast de kerk, op den kerksteen, van rechts- en wetswege, van koopdagen, enz. afgekondigd wordt. Het is gewoonlijk de veldwachter die, na de hoogmis, de kerkgeboden afleest. Wanneer men iets bekend wil maken, dan laat men daarover een kerkgebod gaan.

KERKKÖSTER, znw., m. — Koster in eene kerk, Fr. *sacristain*, zoo genaamd om hem te onderscheiden van den *schoolköster*. Z. dat w. (K.)

KERKLIJK, znw., o. — Lijkdienst die ten 10 uren gecelebreerd wordt, tienurelijk. Een kerklijk is om 10 uren, een koorlijk om 11 uren.

KERKPAD, znw., m. — Smalle weg, die door de velden kerkwaarts leidt.

KERKSTEEN, znw., m. — Groote roode baksteen, die aan kerken gebruikt wordt.

KERKWEG, znw., m. — Z. KERKPAD.

KERKWERK, znw., o. — Werk dat lang duurt en traag vordert. (A.) Ge moet daar gee' kerkwerk van maken.
— Bij R. bet. het schoon en goed werk.

KERMIS (uitspr. *kärrᵊmiis*, te Antw. *kärrᵊmiis*), znw., v. en hier en daar m. — Fr. *kermesse*.
— Feestmaal, Fr. *festin*. D. B. 't Is in dat huis alle Zondagen kermis. As vaders of moeders besteek gevierd wördt, is 't kermis in 't huishouwen. Kermis houwen bij de geborte van e kind.
— Luidruchtige blijdschap, woelig vreugdebedrijf, Fr. *fête*. D. B., T., Kl.-Br. De meester ging 'en oogenbliksken buiten, maar toen was 't kermis onder de jonge gasten.
— Spr. *'En kermis is e nat gat weerd*. T., R.
— *'t Zal kermis zijn*, ge zult bekeven of gestraft worden. T., Kl.-Br.
— *'t Is kermis in de hel*, zegt men als 't regent en de zon schijnt.
— *'t Is altijd geen kermis, zee 't begijntje, en ze snee(d) 'nen appel in vieren.*

KERMISLIEF, znw., o. — Kermisvrijer of kermisgezellin. R.

KERMISSEN, w., o., met *hebben* en *zijn*. — De kermis vieren, ter kermis gaan. D. B., T. Hij hèet drij dagen aan e stuk gekermist.

— Aan de feesttafel zitten, eten en drinken, Fr. *banqueter*. D. B. Daar mag niks gebeuren, of ze kermissen in dat huis. As vader verjaart, dan zullen me is goe' kermissen.

KERMISTAFEL, znw., v. — De feesttafel met kermis. De kermistafel was goe' veurzien. E Zondag zitte-me aan de kermistafel.

KERMISVOGEL, znw., m. — Iemand die verzot is op kermissen, die al de kermissen van den omtrek afloopt. Onze knecht is 'nen echte kermisvogel: hij slaagt geen enkel kermisken over.

— Verg. *Zoo blij als 'ne kermisvogel*, zeer blijde.

KERN, znw., v. — Bij horlogemakers. De grond of bodem van de lanteerns in een uurwerk, ook **Hert** genaamd.

— De kern van den nagel is de halve cirkel boven den wortel van den nagel.

KERNIJN, znw., o. — Z. KORNIJN.

KERNING, znw., m. — Kern (van appelen, peren, enz.) (Rupelstreek.)

KERNOBIS, znw., m. — Z. KARNOBIS.

KERPEL, KARPEL (uitspr. *kärrᵊpəl*, te Antw. *kärrᵊpəl*), znw., m. — Karper, Fr. *carpe*. D. B.

— Verg. *Gapen gelijk 'ne kerpel.*

KERPELTONG, KARPELTONG, znw., v. — Tong van eenen karper.

— *'En kerpeltong hebben, me(t) 'en kerpeltong spreken*, moeite hebben om de letter *r* uit te spreken, de *r* brouwen, breien, Fr. *grasseier* (K.) D. B. Hij spreëkt mee' 'en kerpeltong. Jan héet 'en kerpeltong; hij schärt altijd, as em de *r* moet uitspreken.

KERS (Z. en W. der Kemp. *käs*), znw., v., mrv. *kerzen* (Kemp. *käzzən*), niet *kersen*. Z. Wrdb.

— *Kerzen krijgen*, klop krijgen. Manneken, ge zult kerzen krijgen as ge thuis komt.

KERS (in 't Z. en W. der Kemp. *käs*), znw., m. en niet v. — Fr. *cresson*.

KERSMIS en **KERSEMIS** (in 't Z. en W. der Kemp. *Kässəmiis*), znw., m. en niet v. — Fr. *Noël*.

— De eerste mis, die met Kerstmis gezongen wordt, *prima missa in nocte*. Eertijds begost de Kersmis overal te middernacht. Naar de' Kersemis gaan.

— Spr. *'Ne warme Kersmis, 'ne kou(d)e Pas(ch)en, 'ne grune Kersmis, 'ne witte Pas(ch)en*, late winter, late zomer. T.

KERSMISMAAND, KERSEMISMAAND, znw., v. — December, Hgd. *Christmonat*.

KERSP, znw., v. — Bij huidevetters. Werktuig, bestaande uit een houten afgerond blokje, dat dient om het leder te kerspen, d. i. malsch en plooibaar te maken.

KERSPEN, w., b. — Bij huidevetters. De getaande en geschaafde huiden met de kersp slap en plooibaar maken, bij Kram. *krispelen*, Fr. *corrompre le cuir*.

KERST (Kemp. ook *Käst*), znw., m. — Verkorting van Christiaan, Fr. *Chrétien*.

KERSTAAN (uitspr. *kərsteūn*), znw., v. — Kastanje. (K.) Kerstanen plukken. Gepoëfte kərsteūnən.

KERSTIEN, znw., v. — Christina.

KERS(T)BLOK, znw., m. — Ondereinde van eenen boom, dat men 's avonds vóór Kerstmis in den heerd legde om er zich 's nachts bij te warmen, daar men opbleef om naar de middernachtmis te gaan. (K.)

KERSTEKIND (in 't Z. en W. der Kemp. *kästəkiīnd*), znw., o. — Pasgeboren kind. Met het kerstekind naar de kerk gaan om het te laten doopen. Ze hebben daar e kerstekind gekocht.

KERSTENBOËK, znw., m. — Doopregister. De pastoor houdt de' kerstenboëk.

KERSTENBRIEF, znw., m. — Doopakte, uittreksel uit den kerstenboek, Fr. *extrait baptisaire*. D. B., Hfft. (Ook in Brab., z. Sch.) Om zijne' kerstenbrief gaan.

KERSTEN DOEN, w., b. — Doopen, Fr. *baptiser*, Oudfri. *chrysten dwan* (z. DELF.). D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Den onderpastoor heget kind kersten gedaan. Wanneer wörret (wordt het) kind kersten gedaan?

KERS(T)STRUIK, znw., m. — Zware wortelblok van eenen boom, dien men op Kerstavond in den heerd legde of nog legt en dien men den heelen nacht door liet branden.

KERTEL (uitspr. *kättəl*), znw., m. — Lomp, lange en smalle lodder of bendel, die van een kleedingstuk afhangt, dat versleten is. (K.) T. De kertels sleipen heur van achterna. Oewen rok hangt vol kertelen.
— Smal reepken of bandeken van gekloven bramen of ander hout, om er biekorven van te maken (K.)

KERVEL (uitspr. *kärrəvəl*, Antw. *kärrəvəl*), znw., m. en niet v. — Fr. *cerfeuille*. T., R., J. (Ook in Limb. en Brab., z. Sch.) Het Hgd. *Kerbel* is ook m.

KERZEI, znw., m. — Z. KARZEI.

KESSEN, znw., m. — Verken. (Heist-op-den-Berg.) Ge hèt 'ne' schoone' kessen gekocht. — Vrglk. KEUS.

KESTEREN (uitspr. *kästərən*), w., o. — Sissen, knetteren, sprek. van bradend vleesch of vet. (K.) 'Et vet kestert in de pan. Zet 'et spek nu maar af: 'et héet daar al lank genoeg staan kesteren.

— Afl. *Gekester*.

KET, znw., v. — IJzeren, potaarden of steenen bol, dien de kinderen in sommige spelen gebruiken, ook **Bolket** en **Bonket** genaamd, bij D. B. m. 'En ijzere' ket. Met de ket spelen.

KET, znw., v. en m. — Verkorting van Forket, tafelvork, Fr. *fourchette*. (N. der K.) 'En ijzere' ket. Legt de ketten op tafel.

KETEL, in 't Z. der Kemp. **KÈTEL**, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *De pot verwijt de(n) ketel dat hij zwart ziet*, z. POT.

— *Den eenen is pot en den anderen is ketel*, z. POT.

KETELHOUT, znw., o. — Een hout, voorzien van twee haken, waarmede men getweeën den koeiketel bij den heis van 't vuur neemt, of hem er over hangt. (K.)

KETELLAT, znw., m. — IJzeren lat, half cirkelvormig gebogen, waarover men den koeiketel van het vuur in den stal schuift. De ketel hangt aan eenen hangel, die met eene katrol over de ketellat schuift.

KETING, znw., v. en niet m. — Ketting, keten, Fr. *chaîne*. J. 'En gouwe' keting. De keting was gebroken. De schakels van 'en keting.

KETINGEG, znw., v. — Bij landb. Egge, geheel in ijzer, bestaande uit schakels waar de tanden aan bevestigd zijn, en dienende om de weiden te eggen.

KETS (Kemp. *käts*), znw., m. — Kort afgebroken scherp gerucht. 'Et gewèèr gaf 'ne' kets.

KETSEBOL, znw., m. — Kaatsbal.

KETSEBOLLEN, w., o. — Kaatsen, met den kaatsbal spelen.

KETSEN (Kemp. *kätsən*), w., b. — Vuur slaan. Vier ketsen me' 'ne' kei en e vierstaal. (V. D. geeft het w. als gew. op.)

KETSEN, w., b. — Kaatsen. Met den bal ketsen. Ketst den bal naar mij.

KETSEN, w., o. — Rondloopen (in ongunstigen zin). (K.), R., Kl.-Br. D. B. Loopen en ketsen. Zij ketst overal naartoe.

KETSEN, w., o. — Overslaan, randen. (K.) Hij is alle dagen in de mis, maar vandaag héet em geketst.

KETSER (Kemp. *kätsər*), znw., m. — Fosfoorstekje dat ketst of knettert, als men het aanwrijft, ook **Knetser** genaamd, Fr. *allumette chimique*. 'En doosken ketsers.

KETTEN, w., o. — Met de ket spelen, z. KET. Willen me wa' gaan ketten? De kinderen hebben den heelen achternoen geket.

KETTER (uitspr. *kättər*), znw., m. — Kort afgekapte, schelle slag. (K.) Den donder viel op den telegrafdraad, maar da' gaf 'ne' ketter !

KETTEREN (uitspr. *kättərən*), w., o. — Een schellen en luiden weerklank geven, Eng. *to chatter*. (K.) D. B. Hedde dieën donderslag hooren ketteren? Gruun hout kettert in 't vier. Het bos(ch) stond in brand, en ge hadt de boomen moeten hooren ketteren!

— In galop rijden in een ratelend rijtuig. We sprongen in de koets en we ketterden naar de Peerdenmerkt.

— Afl. *Geketter.*

KETTEREN, w., o. — Vloeken. Meest gebruikt in de woordkoppeling *vloeken en ketteren*, vloeken gelijk een ketter.

KETTERSLAG (uitspr. *kättərslag*), znw., m. — Luide en schelle donderslag. (K.) D. B.

KEUKEN, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Vette keuken, mager testament.*

KEUKENFRUL, znw., m. — Een man die met de keuken bemoeid is, die altijd in de keuken staat om te zien of de spijzen goed gereedgemaakt worden, ook **Keukenpeer** en **Keukenpiet** genaamd.

KEUKENMEISEN, znw., o. — Keukenmeid, Fr. *cuisinière.*

KEUKENPEER (scherpe *e*), znw., m. — Z. KEUKENFRUL.

KEUKENPIET, znw., m. — Z. KEUKENFRUL. (Ook in Vl., Brab. en Limb., z. Sch.)

KEULE(N, znw., m. en niet v. — Boonkruid, Fr. *sarriette.*

KEULEN, znw., o. — Fr. *Cologne.*

— Spr. *Keulen en Aken zijn nie(t) op éénen dag gebouwd*, z. BOUWEN. R.

KEUNING en **KEUNINK** (Kemp. ook *könnək*), znw., m. — Koning, Fr. *roi*, Hgd. *König.*

— Degene die, in de jaarlijksche gildeschieting, den koningsvogel afschiet. De keuning van de St.-Sebastiaansguld.

— *De(n) keuning dienen*, soldaat zijn. R.

— *Gelijk 'ne keuning*, tweede lid eener vergelijking beteekent Uit der mate goed. Hij héet daar e lèven gelijk 'ne keuning.

— Spr. *Hij wilt de(n) keuning veur zij(n) vadr nie(t) meer kennen*, hij is zeer hooveerdig.

— *Werken veur de(n) keuning van Pruisen*, werken zonder vergelding.

— Bij mulders. Rechtstaande boom of as, die van boven door den ronsel gaat.

KEUNINGEN, znw., m. — Driekoningen, Fr. *l'Epiphanie.* 't Is morgen Keuningen. Mè' Keuningen vertrek ek.

KEUNINGSBALK, znw., m. — Bij mulders. Horizontale balk, die op den keuning rust.

KEUNINGSBOL, znw., m. — Bij slachters. Endeldarm, Fr. *rectum*, ook **Keuningshood** en **Keuningskop**

KEUNINGSBRIEF, znw., m. — Gedrukt stuk met de afbeelding der Drie Koningen. Op Driekoningenavond en Driekoningendag ziet of zag men de straten van Antwerpen vol arme lieden en kinderen, die onder het zingen van

Keuningsbrieven en kroon, en kroon!
Keuningsbrieven en kroon!

van huis tot huis met « keuningsbrieven » leurden.

KEUNINGSHOOD (scherpe *o*), znw., o. — Z. KEUNINGSBOL. D. B.

KEUNINGSKAMER, znw., v. — Eene zaal in 't gasthuis, waar de betalende zieken liggen. (**A.**) Vereeken is in 't gasthuis gestörven : hij lag op de keuningskamer.

KEUNINGSKÈÈRS, znw., v. — Wolkruid, Fr. *bouillon blanc*, Lat. *Verbaseum thapsus*.

KEUNINGSKOP, znw., m. — Z. KEUNINGSBOL.

KEUNINGSSTIJL, znw., m. — Bij mulders. Stijl die verticaal op den keuning staat.

KEUNINGSWENS(CH), znw., m. — Wanneer men drie zonen en drie dochters uit één huwelijk in 't leven heeft, zegt men dat dit een « keuningswensch » is. (**A.**)

KEUNINK, znw., m. — Z. KEUNING.

KEUR, znw., m. en niet v. — Fr. *choix*. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.)

— Spr. *Van keur komt men tot leur*, die te vies is in zijne keus, valt op 't einde bedrogen.

KEUS, znw., m. en niet v. — Fr. *choix*. T., J.

— Kiezing, verkiezing, Fr. *élection*. (**K.**) 't Is mergen keus veur de Kamers. Naar de' keus gaan (gaan kiezen).

KEUS en **KEŬS,** znw., m. — Verken, vooral in de kindertaal, in de Wrdb. *keu*, bij D. B. *kous*, *koes*, bij M. *kös* en bij Jong. *kuusj*. (**K.**) Dat is eten veur de' keus. Onze keüs ga' morgen dood. 'Ne vette keus.

— Wordt gebruikt om een zwijn te roepen. Keüs! keüs! — Vrglk. KESSEN.

KEUT, znw., m. — Z. KEUTER.

KEUTEL, znw., m. en niet v. — Z. Wrdb. T., J.

KEUTELJACHT, znw., v. — Hoop woelige kinderen, Fr. *merdaille*. D. B., T., R., Kl.-Br. Jaagt die keuteljacht van de deur weg.

— Verder al wat klein en onvolkomen is. Wa' klein keuteljacht van pataten! Keuteljacht van pèren.

KEUTELPÈÈR, znw., v. — Kleine, wilde peer. (K.)

KEUTER, znw., m. — Wat dient om te keuteren. Vandaar *pijpekeuter*, *stoofkeuter* en *tandekeuter*.

KEUTER, **KEUTERBOER** en **KEUT**, znw., m. — Landbouwer die zijn land bewerkt met eenen os, in plaats van met een peerd, kleine boer, ook **Ossenboer**, **Ossekeuter** en **Ossekeut** genaamd (K.), bij M. *keuterboer*, Overijs. *koeter*, Hgl. *Kōterbauer*, *Käthner*. Z. M., Sch. en VERD. op *coter*.

KEUTEREN, w., b. en o. — Koteren, poken, met den vinger of iets dat puntig is, herhaaldelijk stooten en wrikken in iets. T., R., M., bij D. B. *kotteren*. Gij zit altijd in oe' tanden te keuteren. Keutert is in de stoof. Den toebak uit de pijp keuteren.
— Fig. Wegjagen, Fr. *chasser*. T., R. Keutert diee' leelijken hond uit den huize. Hij wier' daar gekeuterd. Ik keuterde de kat uit de' kelder.
— Afl. *Keuterèèr*, *gekeuter*.

KEUTERMIK, znw., m. — Stok met eene mik, dien de ploegers in de hand dragen om het kouter zuiver te houden, ook **Neersteker** geheeten. (K.)

KEUTIG, bvw. — Vreemd, vies, zonderling. (K.) Hij zag er zoo keutig uit.

KEUVEL, znw., m., niet v. — Kap der kloosterlingen. — V. D. noemt het w. verouderd. De kloosterlingen gebruiken het nog.

KEVIE, znw., v. — Z. Wrdb.
— Fig. Bed. Om acht uren leet de luiaard nog in z'n kevie. Ik gaan gauw naar m'n kevie.

KEZEL, znw., m. — Mat, deeltje afgescheiden kaasstof in de melk. Daar liggen kezels op 't melk.

KEZELACHTIG, **KEZELIG**, bvw. — Met kezels in. Da' melk ziet er zoo kezelachtig uit.
— Korrelig. Kezelachtig vet.

KEZELEN, w., o., met *zijn*. — Matten, schiften, sprek. van melk, Fr. *se cailler*. 't Botermelk is gekezeld.
— Eenigszins korrelachtig zijn, sprekende van vet, reuzel, enz. Als vet wat oud wordt, dan kezelt het. De zutelies is gekezeld.

KEZELINGEN, znw., m., mrv. — Kezels, afgescheiden kaasdeeltjes. Kezelingen in 't melk.

KÈZERHAM, znw. m. — Snede brood met plattekaas bestreken. (K.) 'k Heb liever 'nen boterham as 'ne' kèzerham.

KIBBELING, znw., v., zonder mrv. — De kaken van den abberdaan. (A.)

KICH, znw., m. — Kuch, korte hoest. (**K.**) 'Nen drooge kich. Dieë mens(ch) héc' 'ne' leelijke' kich.

KICHELEN, w., o. — Hetzelfde als Chichelen of Gichelen. Z. die w. Wa' zitte daar te kichelen! Da' vrouwvolk kichelt altijd. Houd op met da' kichelen.

— Afl. *Kichelèèr, gekichel.*

KICHELKONT, znw., v. — Z. GICHELKONT.

KICHEN, w., o. — Kuchen, Fr. *tousser*. (**K.**) Hoesten en kichen. Hij kicht heelder dagen.

— Afl. *Kicher, gekich.*

KIEBEN, znw., m., vrklw. *kiebeken*. — Kalf, in de kindertaal. (**K.**) Dat is eten veur de' kieben. Naar 't kiebeken gaan zien.

— Bij Kil. beteekent *keb, kebbeken* en *kab, kabbeken*, jong zwijn, *porcellus*.

KIEÈS, KJES, znw., v. — Kers, Fr. *cerise*. (**Z.-O.** der **K**.), bij Jong. *kieësj*. Kieëzen plukken. Zwerte kjezzen.

KIEKEN, znw., o. — Jong hoen, Holl. *kuiken*, Fr. *poulet*, vrklw. *kieksken*. Hfft.

— Vogeljong dat nog in het ei zit. De eieren van de' leeuwerk waren nie' zuiver meer, 'et kieken zat er al in.

— Fig. Dwaze, lichtzinnige of dronken persoon. 't Is e kieken. 'En dwaas kieken. E zat kieken.

— *E kieken zonder kop*, een onbezonnen mensch. T., R.

— Verg. *Loopen gelijk e kieken zonder kop*, dwaas, wild loopen.

— Spr. *Met de kiekens slapen gaan*, zeer vroeg gaan slapen.

— *Gij he(b)t de kiekens van den pastoor gestolen*, zegt men tot een kind dat eenen snotneus heeft.

— *Zijn eigen hou(d)en gelijk e koud kieken* of *gelijk 'en rauw ei*, zeer voorzichtig zijn. (**A.**)

KIEKEN, w., b. en o. — Kijken. (**Z.-O.** der **K**.) Kom is kieken. Kiëkt is hoedat da' brandt. Ik kiëkte, maar ik zag niks.

KIEKENBOER, znw., m. — Iemand die veel kiekens kweekt.

KIEKENBÖRST, znw., v. — Mismaakte borst, als het borstbeen scherp uitsteekt, Fr. *poitrine en carène*. D. B., T., R., Kl.-Br.

KIEKENEI, znw., o. — Z. ENDEI.

KIEKENKOT, znw., o. — Hoenderhok, Fr. *poulailler*.

KIEKENKRÈMER, znw., m. — Iemand die kiekens opkoopt en ter merkt brengt. T.

KIEKENLEER, znw., v. — Staak met sporten, langs waar de hoenders opvliegen naar het hoenderrek, om daar te slapen. D. B.

KIEKENPOELIER, znw., m. — Die kiekens en gevogelte verkoopt.

KIEKENVLEES(CH), znw., o. — Fr. *chair d'une poule.*

— Spr. *Kiekenvlees(ch) krijgen*, huiveren van schrik of afkeer, Fr. *avoir la chair de poule.* (Ook in Brab., z. Sch.)

— *Kiekenvlees(ch) zijn*, wordt gezeid van kinderen, die nog te klein zijn om bij 't spel hunne beurt te hebben gelijk de anderen. R. (Ook in Brab., z. Sch.) Janneke mag meedoen, maar hij moet kiekenvlees(ch) zijn. Veur kiekenvlees(ch) meespelen (op den hoop toe meespelen).

KIEKHOĔST (Kemp. *kiekhüst*), znw., m. — Kinkhoest, Fr. *coqueluche*, Hgd. *Keichhusten*, Zw. *kikhosta.*

KIEM, bvw. — Kieschkeurig op eten en drinken, vies op spijs en drank, weinig van eten zijnde. Hfft., Kil. (Ook in Belg.-Limb., z. Sch.) Wordt gezeid van menschen en dieren. Kiem is het tegengestelde van grèèt. Onze Frans is kiem, hij mag bijkanst niks. 'Ne kieme mens(ch). Geiten zijn gewoonlijk kiem.

KIEM, znw., m. — *Kiem hebben.* In 't kiem- of lotospel. De eerste eene horizontale lijn bedekte of afgeroepen nummers hebben.

KIEMEN, w., o. — Met den loto spelen, bij Sch. *kienen, kinnen* (Belg.- en Holl.-Limb.) Wij hebben den heelen avend gekiemd. Wij zullen wa' gaan kiemen.

KIEMKAART, znw., v. — Kaart met nummers, die in het lotospel gebruikt wordt.

KIEMSPEL, znw., o. — Lotospel.

KIES, znw., v. — Rond houtje, aan beide uiteinden gescherpt, waar de kinderen met eenen stok op slaan, zoodat de kies in de lucht vliegt (K.), bij T. *kis*, ook **Goërs** en **Klinkaard** en te Antw. **Pop** genaamd.

— *Kies slagen*, het spel doen met de kies. Kies slagen is e gevaarlijk spel.

KIESMAKELÈÈR, znw., m. — Werver of werker in kiezingen, Fr. *agent électoral.* D. B.

KIESUIT, znw., m. — Keus, Fr. *choix.* Daar is hier kiesuit genoeg.

KIET, znw., v. — Kuit, braai van het been, Fr. *mollet.* (**N.** der **K.**) D. B. — V. D. vermeldt het als gewest.

Kil. Kiete, kuyte (holl., fris.) i. braeye, *sura.*

KIEVITTEN, KIEWITTEN, w., o. — Wordt schertsend gezeid van iemand die, het bezoek van eenen vriend ontvangende, dezen niet beschenkt in zijn huis, maar hem in de herbergen rondleidt (**K.**) De kievitten, gelijk men weet, leiden u van hun nest af, wanneer men het zoekt.

KIEWIT, znw., m. — Hetzelfde als Kievit, Fr. *vanneau.*

— Halfhemd, Fr. *chemisette.* (**K.**) 'Ne' kiewit dragen. Hij hée' zijne' kiewit aan.

KIEZEL, znw., m. en niet o. — Fr. *gravier.*

KIEZEN, w.. b. — Z. Wrdb.

— Gep. w. *Kiezen of deelen* (Kemp. *deilen*), het eene of het andere doen. R. Ge moet kiezen of deelen : mij betalen of verhuizen.

KIJKAPPEL, znw., m. — Eikappel, appeltje dat op de bladeren van het eikenhout groeit.

***KIJKELZOT**, bvw. — Stapelzot. Sch. geeft dit w. voor Antw.

KIJKEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Verg. *Kijken gelijk 'nen hond op 'en zieke koei, gelijk 'en hin op 'ne(n) pier*, onnoozel staan zien.

KIJKER, znw., m. — Duiventil, ook **Duivekijker** geheeten. Z. dat w. (Ook in Brab., z. Sch.)

KIJKUIT, znw., m. — Rond uitspringend venster, Fr. *devanture*.

KIJND, znw., o. — Kind (**N**. der **K**.) Hfft. (Ook nog bekend in N.-Holl., z. BOUM., 53.)

Zoo ook *blijnd* en *wijnd*.

KIJVEN, w., o. — Wordt gezeid van de vogelen, wanneer men ze uitrooft of te dicht bij hun nest komt. Hoort die vink is kijven.

— Ook van het schetteren der hennen. De hinnen kijven, as er regen ophanden is.

***KIK**, bvw. — Z. KIKSDOOD.

— Sch. geeft dit w. voor de Kemp.

KIKSDOOD, bvw. — Dood op den slag, morsdood, Fr. *raide mort*. Hij is kiksdood gevallen. Hij viel uit 'nen boom, en hij was kiksdood.

KIL, znw., v. — Rivierboezem, ligplaats voor schepen in eenen stroom of eene rivier. In de Scheld' zijn veel killen.

— Kil. vertaalt Kille, Kiele o. a. door *statio, locus in litore sinuosis, sinus*.

KIL, znw., o. en niet v. — Killigheid, Fr. *froid*. Zet 'et hier wat op de stoof, dan is 't kil der af.

KILLEMONDÉE, z. KIRREMANDÉE.

***KILLEN**, w., o. — « Koelen, koel worden. » Sch. geeft dit w. voor de *Kemp.*, Brab. en N.-Br.

KILO, znw., m. — Schertsend voor eene pint bier van eenen 1/2 liter. Geeft me nog maar 'ne' kilo.

KILTAND, znw., m. — Een tand die pijn doet door de aanraking van koude lucht, koud nat, enz.

KIMBAND, znw., m. — Van wedereinde de ton of het vat de uiterste ijzeren hoepel. Ook **Kopband.**

KIMREEP, znw., m. — Van wedereinde de ton of 't vat de uiterste houten hoepel. Ook **Kopreep.**

KIN, znw., v. — Fr. *menton.*

— *Dobbel' kin*, onderkin, Fr. *double menton.*

KIND, znw., o., vrklw. *kindje(n* en *kinneken*, mrv. *kinderen* en *kinder*. — Fr. *enfant.*

— Spr. *'t Kind moet toch 'nen naam hebben* zegt men, wanneer iemand eene schijnreden geeft of eene uitvlucht bijbrengt om iets te verschoonen.

— *De kinderen hou(d)en de knoppen van de kleeren*, het onderhoud der kinderen slorpt de verdiensten der ouders op.

— *Eerst zörgen veur zij(n) moeders kind*, z. MOEDER.

— *Als de kinderen geld hebben, hebben de krèmers kans* of *nèring*, z. GELD.

— *'t Is eender waar de kinderen mee spelen, als zij maar en zwijgen.* Wordt gezeid als groote menschen zich met kinderachtige dingen bezighouden. T., R., Kl.-Br.

— *Kinderen doen kinderwerken.* T., Kl.-Br.

— *De kleine kinderen trappen op het kleed en de groote trappen op het hert.*

— Z. ook KINNEKEN.

KINDERAGE, znw., v. — Iemand die zich gedraagt gelijk een kind, kinderachtige mensch. D. B., R. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch. — V. D. vermeldt het als gewest). Ge zijt 'en kinderage. 'En kinderage van 'ne' jongen.

KINDERBED, znw., o. — Kraam, kraambed, Fr. *couches*. D. B., Hfft. (Ook in Brab., Limb., Geld. en Overijsel, z. Sch. en G.). Zijn vrouw is in 't kinderbed. Zij is in 't kinderbed gestörven.

KINDERDINGEN, znw., o., zonder mrv. — Kinderkleeren.

KINDERFOOI, znw., v. — Feestje, vriendenmaal, ter gelegenheid van de geboorte eens kinds, bij Kram. Kraammaal. D. B., Sch.

KINDERHAND, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *'En kinderhand is gauw gevuld*, een kind wordt met eene kleinigheid tevreden gesteld.

KINDERKAK, znw., m. — Flauwigheden, flauwe praat. (A.) Ge verkoopt kinderkak (ge vertelt flauwen praat.)

KINDERKLONEN, znw., m., mrv. — Bij blokmakers. Klompen voor kinderen.

KINDERKÖRF, znw., m. — Korfje waar de kinderen mee spelen. 'En biezen, e strooien kinderkörfken.

— Niet te verwarren met *kindskörf.*

KINDERMEISEN, znw., o. — Kindermeid, Fr. *bonne d'enfants.*

KINDSKÖRF, znw., m. — Luurmand, luiermand, luierkorf, bij Sch. *kinderkorf* (Brab., Limb., Antw., N.-Br.), doch een *kinderkörf* is hier iets anders.

— Spr. *De(n) kindskörf maken*, vader zijn van een onwettig kind.

KINNEBABA, znw., m. — Hetzelfde als Bebben, febbekak, bedorven of vertroeteld kind. (Ook te Kortrijk, z. Sch.) Laat me gerust, kinnebaba! 'Ne flauwe kinnebaba.

KINNEBAKKES, znw., o. — Kinnebak. (A.) Hij viel e stuk uit ze' kinnebakkes. Ik slaag oe seffens op oe' kinnebakkes.

KINNEKE(N, znw., o. — Vrklw. van Kind.

— Spr. *Als 't Kinneken wordt rondgedragen, is het gevaarlijk u op 't ijs te wagen.* (A.) Den derden Zondag van Januari is het de sluiting van het Octaaf van den Zoeten Naam in de Predikheerenkerk te Antwerpen. Op dezen feestdag van den Zoeten Naam wordt het beeld van 't kindeken Jezus driemaal rond de kerk gedragen na het Lof.

— *Als 't Kinneken is geboren, hebben de rapen hunnen smaak verloren*, na Kerstmis deugen de rapen niet veel meer.

— *Het kinneken van de oog*, het zwart puntje in 't oog, Fr. *la pupille de l'œil.* T. (Ook in Brab. en 't L. v. A., z. Sch.) « En wij halen de *kindekens* uit hare oogen, die wreede pijnigster. » (ZETTERNAM. *Eene zonderlinge Bedelares*).

— *E kinneken zeep*, het achtste van eene ton. E kinneke zeep indoen. (Ook in Brab., z. Sch.)

Kil. Kindeken, kinneken, *vasculum, octava pars cadi.*

KIP, znw., v. — Keep, kerf, inkeping, groef, Fr. *entaille, coche.* 'En kip in den rand van 'en plank snijen. De timmerlie zagen of beitelen kippen in een stuk hout om er een ander stuk in te voegen en te vestigen. Bij timmerl. ook **Kavel**. — Kram. heeft ook het w., doch hij zegt dat *keep* meer gebruikt wordt. Hier is *keep* niet bekend.

— Houten blok met eene groef of kip in, waarin een hout gelegd wordt, dat men wil effen kappen. R.

— Bij lattenzagers. Soort van groote vijs of schroef, van boven plat en scherp als een beitel, die zij in eenen blok vijzen, welke in den grond vastligt. Op den scherpen kant van die schroef slaan zij het hout vast, dat zij willen verkappen.

KIPKAP, znw., m. — Onder elkander gekapt vleesch. (Ook in Brab., z. Sch.) Kipkap maken van den afval van vleesch.

KIPPEN, w., b. — Eene kip, eene keep zagen, kappen of uitbeitelen in een stuk hout, Fr. *entailler, encocher.* Die bewerking heet bij timmerl. ook **Kavelen**.

KIPPEN, w., o. — Uit de eierschaal komen, Fr. *éclore.* D. B. De kiekens zullen gauw kippen.

— Wordt schertsend gezeid van eene vrouw, die in de kraam moet komen. Ze staat op 't kippen. Ze moet haast kippen.

— *Op 't kippen*, op 't punt van te gebeuren. D. B., T., R., Kl.-Br. Die zaak staat op 't kippen. Gij komt zjust op 't kippen; hadde nog 'nen halve' minuut gewacht, 't zou te laat geweest hebben.

KIPSEL, znw., o. — Broedsel, dracht (van honden, katten, konijnen, enz.) Al die kiekens zijn van 'tzelfde kipsel. Die katten zijn van één kipsel. — Kram. zegt dat dit w. weinig of niet gebr. wordt. Ten onzent wordt het veel gebezigd.

KIRREMANDEE of **KILLEMONDEE**. Term in een meisjesspel. Eene rij meisjes en een meisje alleen staan recht over elkander doch op eenigen afstand van malkaar. Het meisje gaat heure gezellinnen te gemoet en zingt:

— Kinderen, wat doedegijlie zoo laat op straat, kirremandee, dee dee?

Daarop gaat de rij hand aan hand vooruit en antwoordt met de verontschuldiging:

— Wij zijn de meiskens van 't kasteel, kirremandee, dee, dee.

En zoo gaat het overhand:

— Ma(g) 'k van uwe lieve kinderen kiezen, kirremandee, dee, dee?

— Kiest er dan de leelijkste maar uit, kirremandee, dee, dee.

— En de leelijkste begeere 'k ik niet, kirremandee, dee, dee.

— En de schoonste krijgdegij niet, kirremandee, dee, dee.

— 'k Zal heur 'en blauw satijnen kleêken koopen, kirremandee, dee, dee.

— Kiest er dan de schoonste maar uit, kirremandee, dee, dee.

— Dat zal ons liefste Marieken zijn, kirremandee, dee, dee. Dan neemt het meisje de gekozene bij de hand en danst er mede rond, al zingende:

— Weeral e kanonneken bij van Ave va, kanonneken!

Daarna geven de twee elkander de hand om weer een meisje te kiezen en 't spel gaat voort, totdat elke rij evenveel kinderen telt.

KIRREWIT, KIRREWIRREWIT, tw. — Term in een kinderrijm bij 't verkoopen der panden in verschillende spelen, of wanneer een kind iets vindt, dat een ander verloren heeft:

Kirrewirrewit!
Wienes dink is dit?
— Het mijn, Mijnheer!
Ik ben geen heer.
— Wie zijt gij dan?
Een Engelsman.

KISKASSEN, w., o., — Klanknabootsing van het geluid, dat bij het braden van vleesch gehoord wordt. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) De wörsten kiskassen in de pan. Zet 'et vlees(ch) maar af: 't héet daar al lank genoëg staan kiskassen.

— Afl. *Gekiskas.*

KIST, STEENKIST, znw., v. — Bij mulders. Soort van houten kas rond den looper in eenen molen, Fr. *coffre aux meules, archure.* D. B.

KISTBERD, znw., o. — Bij mulders. Ieder van de twee houten deksels of halve schelen die op de kist liggen en den looper dekken, Fr. *converseau*, bij D. B. *kisteberd*.

KISTEN, w., b. en o. — Bij timmerl. In het leggen van eenen houten vloer of eene zoldering, twee planken schuins tegeneen plaatsen op wijze van een dak, en ze dan met geweld nederdrukken, om aldus aan geheel de zoldering slot te geven. D. B.

KIT, znw., v. — Blikken stoop of kruik met een scheel en eenen heis, die van eene houten handhave voorzien is.

KJÈÈS, znw., v. — Kemp. uitspraak van Keers, kaars, Fr. *chandelle*.

KJEN, znw., v. — Kemp. uitspraak van Kern, Fr. *noyau*, *pepin*, *graine*. De kjen van 'en pruim. De kjennen van appelen, pèren, meloenen.

KJES, znw., v. — Z. KIEËS.

KLA. — Versterkend woorddeeltje in *klabans*, *klabanzen*, *klabatsen*, *klabatteren*, *klabotsen*, enz.

KLABANS, tw. — Z. KLAVANS.

KLABANS (klemt. op *bans*), znw., v. — Loopzieke vrouw of jongedochter. (K.) 'En zotte klabans. Ginder komen de klabanzen aan. — Vrglk. BANS en KLAVANS.

KLABANZEN (klemt. op *ban*), w., o. — Overal heen en door loopen. (K.) Dieë jongen klabanst overal maar deur, deur slijk en water.
— Wordt inz. gezeid van loopzieke meisjes. Naar alle kermissen klabanzen. — Vrglk. BANZEN en KLAVANZEN.

KLABATS, tw. — Z. KLAVATS.

KLABATSEN, w., o. — Z. KLAVATSEN.

KLABATTER (klemt. op *bat*), tw. — Klanknabootsing van een klapperend gerucht. Klabatter! klabatter! ging het over de steenen.

KLABATTEREN (klemt. op *bat*), w., o. — Klapperen, hard klepperen, bij D. B. *klabetteren*. Hij kwam mè' z'n klonen over de' steenweg geklabatterd. De kleppermeulen klabattert. De dörs(ch)vlegels klabatterden in de schuur. — Vrglk. KLAVETTEREN en BATTEREN.
— Versterking van Batteren, luidruchtig slaan. Op de deur klabatteren.
— Afl. *Geklabatter*.

KLABOTS, znw., m. — Versterking van Bots, harde en doffe slag. Hij gaf 'ne' klabots op de deur da' ze openvloog.
— Tw. Bootst het geluid van zulken slag na. Klabots! de deur vloog open.

KLABOTSEN (klemt. op de 2e lettergr.), w., o. — Versterking van Botsen, hard slaan. Hij begost uit al zijn macht op de deur te klabotsen.
— Afl. *Geklabots*.

KLABOTTER, znw., m. en tw. — Z. KABOTTER.

KLABOTTEREN, w., o. — Z. KABOTTEREN.

KLAD, znw., v. — Samengedrukte, kleine hoeveelheid slijk, mortel, mest, sneeuw, enz. 'En klad slijk. De steenweg lee' vol kladden mest. Ik kreeg 'en klad mörtel op me' lijf. De sneeuw valt mè' groote kladden (vlokken) uit de lucht.

— Dichte hoop vogelen. 'En klad duiven. 'En klad patrijzen.

— *'En klad Frans(ch)*, een mondvol Fransch, eenige woorden Fransch. Hij kan ook 'en klad Frans(ch).

***KLADDERADATS**, znw., m. — « Slecht smakende hutsepot, gemeen mengelmoes. Wat eenen kladderadats hebt ge nu opgediend? » Sch. geeft dat w. voor Antw. en de Kemp.

KLADDEREN, w., b. — Kladden, bevlekken. Ge kladdert oe' geschrift.

— O. Kladden maken, Fr. *faire des taches*. Sommige kinderen kunnen geweldig kladderen. Schoon schrijven, niet kladderen!

Ook bij D. B. en Sch.

— Afl. *Kladderèèr*, *gekladder*.

KLAFEREN, w., o. — Klimmen, klauteren, Fr. *grimper*. D. B., bij Jong. *klaveren*. Op 'nen boom klaferen.

Ook **Klefferen** en **Kreffelen**.

KLAGEN, w., o. — Fr. *se plaindre*.

— Spr. *Putten in de(n) grond* of *in de èèrde klagen* of *de steenen uit de(n) grond klagen*, uit der mate veel klagen, bitterlijk klagen.

— *Klagen in het hoofd*, *aan de voeten*, *aan zijn tanden*, enz., zegt men elliptisch voor *klagen van pijn in het hoofd*, *aan de voeten*, *de tanden*, enz. D. B.

KLAGENSNOOD, znw., m. — Reden tot klagen. Zoolank as ek tamelijk mijn brood verdien, heb ik geen klagensnood.

KLAGER, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *Klagers hebben geen nood en stoèfers hebben geen brood*, die niets te kort hebben, klagen gewoonlijk; en die geen brood te eten hebben, die pochen. T., Kl.-Br.

KLAK, znw., v. — Pet, mannemuts, Fr. *casquette*. D. B. 'En zije' klak. Zijn klak opzetten. 'En hooge klak. Oe' klak sta' nie' recht.

— Spr. *Zijn klak over de halfdeur steken*, z. HALFDEUR.

— Ook een leeren hoofddeksel, dat eertijds de kleine meisjes in de Kempen droegen. Deze klak bedekte geheel het hoofd, evenals eene muts. Die dracht, welke vóór een twintigtal jaren nog in zwang was, is thans in onbruik geraakt.

KLAKKEBUIS, znw., v. — Klakkebus, Fr. *canonnière d'enfant*. (Ook in Brab. en W.-Vl., z. Sch.)

KLAKKEGOED, znw., o. — Goed waar men klakken van maakt. D. B.

KLAKKEKRAAM, znw., o. — Kraam op eene jaarmerkt, waar men klakken verkoopt. D. B.

KLAKKEMAKER, znw., m. — Iemand die klakken maakt, Fr. *fabricant de casquettes*. D. B.

KLAKKEWINKEL, znw., m. — Winkel waar klakken verkocht worden. D. B.

KLAKSKE(N. Naam van een kinderspel. De jongens die aan dat spel deelnemen, moeten van eene klak, pet of pots voorzien zijn; al die hoofddeksels worden opeengestapeld, torensgewijze en zoo hoog mogelijk. Dan vormen de jongens eenen kring, geven malkander de hand en beginnen rondom den hoop te loopen. Ieder tracht bij 't ronddraaien zijnen gebuur tegen de klakken te trekken. Springt men in dat geval over den hoop, dan moet men er nogmaals achterwaarts over, wat niet zelden voor gevolg heeft dat door een snellen, maar verkeerden sprong, de klakken, uit elkander geschupt, langs alle kanten rondvliegen. Die loslaat of eene klak doet vallen, verlaat den kring en wacht om zijne straf te krijgen, totdat het spel uit is; het omverwerpen van den ganschen hoop stelt een einde aan het spel. Die er aan zijn, moeten dan, voor hunne straf, driemaal heen en weer door de *spitskar* loopen. Z. SPITSKAR. (A.)

KLAMMIG, bvw. — Klam, vochtig, Fr. *moite*. E klammig huis. Dieë muur is hier klammig. Mijn kleeren zijn klammig van den dauw.

KLAMMIGHEID, znw., v. — Klamheid, vochtigheid, Fr. *moiteur*.

KLAMOS (klemt. op *mos*), znw., v. — Vuile, slordige vrouw, slons, Fr. *salope*. 'En vuil' klamos. 'En klamos van e wijf.

KLAMOT (klemt. op *mot*), znw., v. — Droge struikblok, staal van eenen boom, hetgeen nog in den grond zit, als de boom afgezaagd is. (Z. der K.) Klamotten slagen.

— Dik vrouwmensch. (Z. der K.) 'En dikke klamot.

— Hetzelfde als Klamos, Fr. *salope*. 'En smèrige klamot.

— Oorveeg, Fr. *soufflet*. Iemand 'en klamot om zijn ooren geven.

KLAMOTS (klemt. op *mots*), znw., v. — Hetzelfde als Klamot, muilpeer, Fr. *soufflet*, *mornifle*.

KLAMP, bvw. — Klam, klammig, Fr. *moite*. (Z.-O. der K.) D. B., T., R. Uw kleeren zijn klamp. 'Ne klampe muur.

KLAMP, znw., v. en niet m. — Bij schrijnwerkers. Regel of lat, die ergens aan genageld is en dient om eene plank te ondersteunen. De schappen in eene boekenkas rusten op klampen.

— Stuk hout dat doorgaans op zijne breedste zijde op verscheidene vereenigde planken is vastgemaakt, om deze aan elkander te verbinden, Fr. *patte*. 'En deur me' klampen.

— Houten uitsteeksel, om iets aan vast te maken, op te hangen, om iets tegen te houden of te steunen, enz.

— Bij mulders. Stuk hout waar 't windberd aan vastgemaakt is en dit belet te zinken.

— Bij kuipers. Gekloven blok hout op de lengte eener duig, die nog tot duigen moet gekloven worden.

— Stapel of mijt gekloven brandhout (**K.**), ook **Schijf** en **Schrank** genaamd. 'En klamp masten halfhout.

— Bij steenb. Veldoven, steenoven onder de open lucht.

KLAMPDEUR, znw., v. — Deur bestaande uit samengevoegde planken, door twee of drie dwarsklampen verbonden.

KLAMPEN, w., b. — Vastgrijpen, pakken, Fr. *saisir*. T., R., Kl.-Br., Hfft. De gendarmen hebben den dief geklampt. Den bedrieger zal wel geklampt wörren.

— Van klampen voorzien. 'En deur klampen. Men zegt meer **Beklampen.**

Kil. Klampen, *harpagare, harpagine, apprehendere unco detinere.*

KLAMPER, znw., m. — Algemeene naam der dagroofvogels, zooals sperwers, valken, haviken, enz. De jager hée 'ne' klamper geschoten. Daar vliegt 'ne groote klamper deur de locht.

KLAMPER, znw., m. — Z. INZETTER.

KLAMPSTEEN, znw., m. — Bij steenb. Algemeene benaming van den gewonen harden rooden steen. Klampsteen is sterk, maar zoo effen niet als paapsteen; hij weerstaat aan alle luchtgesteltenissen.

KLAMPSTEENBAKKERIJ, znw., v. — Steenbakkerij die klampsteen bakt.

KLAP, znw., m. — De daad van te Klappen, te kouten. Me' iemand aan de' klap zijn. Iemand aan de' klap houwen.

— Praat, geklap, Fr. *propos*. Ge kunt op de' klap van de mens(ch)en geene' staat maken. Slechte' klap vertellen. Vuile' klap spreken.

— *Klap maken van iet*, er van spreken, het gesprek op iets brengen. T., R., Kl.-Br. Hij hee' mij bloemen beloofd, maar hij spreekt er nie' meer van; as ek 'em zien, gaan ek er is klap van maken.

— Z. ook Sch.

KLAPPEN, w., o. — Spreken, Fr. *parler*. Sommige kinderen leeren moeilijk klappen. Eksters en papegaaien kunnen leeren klappen.

— Praten, kouten, Fr. *causer*. D. B., Hfft. (Ook in Brab., z. Sch.) Ik ben daar wa' blijven klappen. Hij stond mee' eenen te klappen, dieën ik nie' kende. Hij ga' 's avends in de geburen wa' klappen. Daar wier' geklapt over allerhande zaken.

— Verg. *Klappen gelijk 'en ekster, gelijk 'ne papegaai*, veel praten, *gelijk 'nen avokaat*, wel ter taal zijn, *gelijk 'ne vorsch, gelijk 'ne zot, gelijk 'ne zotten avokaat*, dwaas.

— Gep. w. *In en uit klappen*, niet wel weten wat men zegt. Ge weet nie' wa' ge vertelt: ge klapt in en uit. De zieke klapt in en uit (hij raaskalt).

— Spr. *Klappen zijn geen oorden*, praten doet niets af.

— *Ge meugt klappen als de kiekens pissen*, zegt men tot de kinderen, die zich in een gesprek van groote menschen mengen en spreken willen over zaken die boven hun verstand zijn. (**A.**)

— *Klappen* beteekent hier nooit het Fr. *jaser*, *caqueter*, *bavarder*, *babiller*. Daarvoor zegt men *praten*, *babbelen*, *wauwelen*, *sjauwelen*, *kawauwelen*, *kawetteren*, enz.

KLAPWAAT, znw., v. – Bij landb. Z. DAVERWAAT.

KLARE-KLARE-MOSSELARE. Naam van een kinderspel, dat volgender wijze plaats heeft. De kinderen scharen zich in eene ronde. Die door 't lot aangewezen is en dien wij Jan zullen doopen, neemt zijnen zakdoek en loopt rondom den kring, al zingende:

Klare klare
Mosselare!
Al die omziet,
Krijgt 'nen dare (d. i. slag) (1).

Om des te beter zijne makkers te verschalken, sluipt Jan eerst heel traag voort; achter een kind, Piet b. v., gekomen, doet hij een gebaar alsof hij den neusdoek liete vallen en loopt verder rondom den kring. Piet meent den zakdoek op te rapen, maar hij ligt er niet. Doch op het oogenblik dat Jan weer achter Piet komt, laat hij werkelijk den zakdoek los en gaat stillekens voort, opdat Piet niets zou merken. De sukkelaar heeft geen erg, doch Jan komt eensklaps bijgesprongen en... Piet is er aan. Hij wordt gestraft voor zijne onoplettendheid en moet binnen den kring gaan staan. Het spel gaat voort en Jan legt zijnen zakdoek achter een ander kind, dat wij Frans zullen heeten. Maar Frans is slimmer dan Piet. Hij raapt spoedig den zakdoek op en loopt achter Jan, die hem echter te rap is en in een omzien zijne plaats heeft ingenomen. Daar is hij vrij, maar hadde Frans hem eenen slag met den neusdoek kunnen geven, eerdat hij daar was, hij hadde binnen de ronde gemoeten. De beurt van rond te loopen is nu aan Frans en het spel wordt voortgezet, totdat er een zoo groot getal kinderen in den kring staan, dat de overblijvenden maar kwalijk meer eene ronde kunnen uitmaken. De gestraften worden dan verlost, en 't spel is uit. (Sint-Antonius.)

KLAS, znw., m. — Kleine hoeveelheid vocht, dat in een glas, eenen pot, eene telloor, enz. overschiet. As em wa' melk geëten héet, dan laat em zijne' klas staan. Geëft dieë' klas maar aan den hond. Den toog stond vol klaskes bier. Z. ook KLETS.

KLASBIER en **KLASKENSBIER**, znw., o. — Stortbier, bier dat in de glazen overgebleven is. Sommige herbergiers verzamelen het klasbier in stoopen en verkoopen het eenen tweeden keer. Foei! da' bier is slecht, ik geloof waarlijk dat 'et klaskesbier is.

---

(1) Dat w. heb ik anders nooit gehoord. Sch. heeft: *Tare*, oorveeg: hij kreeg eene tare (Gent).

KLASSEN, w., b. — Nat storten. (Ook in Brab., z. Sch.) Houd oe' kruik recht: ge klas' 'et melk op de' grond. De tafel lag vol bier geklast. De' vloer nat klassen.

— O. In eenige vloeistof plassen met de handen. Kinderen klassen gèren in water. In 'en huishouwen valt er veul te wass(ch)en en te klassen.

— Fig. Sukkelen, martelen aan eenig werk. Me hemmen de heel' week mee' ons hooi liggen klassen, en 't is nog nie' droog. Ge denkt dat da' werk gemakkelijk is, maar ge zult er mee klassen.

— Afl. *Klasser, geklas, beklassen.*

KLATER, znw., v. — Babbelzieke vrouw, Fr. *caqueteuse*. 'En klater van e wijf.

KLATER, znw., m. en niet v. — Fr. *hochet, crécelle*. J.

KLATERABEEL, znw., m. — Bevende populier, esp, Fr. *peuplier tremble*, Lat. *Populus tremula* L.

KLAUS, znw, v. — Mislukte zaak. (K.) Ik zal daar 'en klaus mee hebben. 't Is 'en klaus met de feest.

KLAUW, znw., v. — Z. KLOUW.

KLAUW, znw., m. — Bij mulders. Rechtstaande ijzeren staaf die van boven vastzit in den schijflooper en van onder in de rijn grijpt en den looper doet draaien.

— Bij timmerl. De klauw van den bankhaak is het platte deel, dat het stuk hout vastgrijpt.

KLAUWEN, w., o. — Met opengespreide handen of klauwen naar iets grijpen. Hij klauwde naar de' vogel, maar hij klauwde der nèven. Klein' kinderen klauwen naar alles da' ze zien.

— Hard loopen, sprek. van peerden en fig. ook van menschen. Het pèèrd klauwde der over. Ge hadt den dief moeten zien klauwen.

— Het klieven door de baren van een schip. (A.) Dat is e schip da' schoon klauwt (dat schoon door de baren klieft).

KLAVANS (klemt. op *vans*), znw., v. — Lui, slordig of gek vrouwmensch. Een lui klavans. Een vuil klavans van een wijf. Dat meisken is 'n zotte klavans.

KLAVANS, tw. — Z. KLAVATS.

KLAVANZEN, w., o. — Hetzelfde als Klabanzen. Z. ald.

KLAVATS en **KLAVETS** (Kemp. ook *klaväts*), klemt. op de 2e lettergr.), tw. — Klanknabootsing van eenen hevigen slag, eenen plotselingen val, enz. Klavats! de wind sloeg de deur toe! Hij stond nauwelijks op de hoogste spört, of klavets! daar viel hij mè' leer en al op de' grond.

Ook **Klavans**. Klavans! daar viel de pot in honderd stukken.

— Znw., m. — Het gerucht door zulken slag of val veroorzaakt. De deur viel op de' grond, maar da' gaf 'ne' klavats!

KLAVEDDER (Kemp. *klaväddər*, klemt. op de 2e lettergr.), tw. — Z. KLAVETTER.

KLAVEDDER (uitspr. *klaväddər*, klemt. op de 2e lettergr.), znw., v. — Z. KLAVANS. 'En zotte, 'en lui' klavädder.

KLAVEDDEREN, w., o. — Z. KLAVETTEREN.

KLAVER, znw., m. en niet v. — Fr. *trèfle*.
— *Frans(ch)e klaver*, z. FRANS(CH).
— Spr. *Van de(n) klaver naar de biezen loopen*, van goed naar kwaad gaan. Met te trouwen is hij van de' klaver naar de biezen geloopen.

KLAVERBOL, znw., m. — Zaadbol van den klaver. Klaverbollen plukken.

KLAVERBOTER, znw., v. — Boter die men bekomt, nadat de koeien klaver hebben geëten.

KLAVERDOOD, znw., v. — Bremraap, eene woekerplant, die op den wortel der klaver groeit en deze doet sterven, Lat. *Orobanche minor* Sutt., bij D. B. *klaverpriem* genaamd.

KLAVERDRIES, znw., m. — Weide die in klaverland veranderd is. (K.)

KLAVERENS, znw., m. — Bij kaartspelers. Klaveren, Fr. *trèfle*. Klaverens is troef. Ik heb klaverens uitgespeeld.
Ook *klaveren*. Men zegt *klaverenheer*, *klaverenvrouw*, enz.

KLAVERENZOT, znw., m. — Klaverenboer, Fr. *valet de trèfle*.

KLAVERESINGEL, znw., v. — Klavecimbel.

KLAVEREVIER, znw., v. — Vierbladerig klaverblad. Het volk hecht er eene bijzondere kracht aan. Dit blad heeft juist de gedaante van een kruis en wordt maar zelden in een klaverveld aangetroffen. Snijdt eene vrouw klaver en vindt ze eene « klaverevier », dan is dit een teeken, dat ze dien dag geluk zal hebben. Indien men zulk blad bij zich draagt, is geen enkele goochelaar of tooveraar bekwaam om uwe oogen te verblinden en men ziet alles geheel natuurlijk en gelijk het inderdaad gebeurt. (Z. daarover meer in *Ons Volksleven*, V, 87.) Daar de « klaverevieren » zeldzaam zijn en geluk aanbrengen, legt men ze tusschen de bladen van het kerkboek.

KLAVERGROES, znw., m. — Klaverzode. Z. KLAVERROS(CH). Klavergroes is goeie grond.

KLAVERGROND, znw., m. — Grond die geschikt is voor de klaverteelt. T., Kl.-Br.

KLAVERKAF, znw., o. — Kaf van klaverzaad. T., Kl.-Br.

KLAVERPLAK, **KLAVERPLEK**, znw., v. — Stuk land, met klaver bewassen.

KLAVERROS(CH), KLAVERRUS(CH), KLAVER-ROËSCH, znw., m. — Klaverzode, grond waar klaver gestaan heeft, bij T. *klaverres*. De' klaverrosch scheuren. Klaverrusch is goeie korengrond.

KLAVERSTOKKEN, znw., m., mrv. — Stroo van klaverzaad. T., Kl.-Br.

KLAVETS, znw., v. — Halfgek, babbelziek vrouwmensch. Wie zou mè' zoo'n klavets omkunnen! Daar is die klavets weer!

KLAVETS, znw., m. en tw. — Z. KLAVATS.

KLAVETTER (Kemp. ook *klavättər*, klemt. op de tweede lettergreep), znw., v. — Babbelzieke vrouw. 'En klavetter van e wijf. Die Mie is 'en eerste klavetter.

KLAVETTER (Kemp. ook *klavättər*), tw. — Klanknabootsing van een klepperend geluid. Klavetter! klavetter! ging 'et pèèrd over de' steenweg.

— Znw., m. — Een klepperend gerucht. Hedde dieë' klavetter gehoord? Dat gaf daar 'ne' klavetter!

— *Klavetter krijgen*, eene rammeling krijgen. Dieë stoute jongen kreeg klavetter van ze' vader,

KLAVETTEREN (Kemp. ook *klavättərən*), w., o. — Een klepperend geluid geven, sprek. b. v. van peerden wier hoefijzers loszitten, van iemand die gescheurde klompen aan de voeten heeft, enz. Hoort da' pèèrd is klavetteren! Hij klavetterde mè' z'n gescheurde klonen den trap op.

— Fig. Rammelen, kwetteren, babbelen. Da' wijf kan klavetteren.

— Kletsen, slaan, aframmelen. Ze pakten den deugeniet bij z'ne' kraag en ze klavetterden der duchtig op.

— Afl. *Geklavetter*.

KLAVETTERING, znw., v. — Rammeling, Fr. *raclee*.

KLAVETTERKONT, znw., v. — Rammelaarster, Fr. *caqueteuse*.

KLAWIERKE(N, znw., o. — Klein ijzeren haakje, waaraan men b. v. de gordijnen voor de ramen spant. (Lier.)

KLEED, znw., o. vrklw. *kleêken*. — Z. Wrdb.

— Spr. *Iemand een kleêken passen*, hem streng berispen, heftig bekijven. T., Kl.-Br. Dat dieën bedrieger nog is in mijn huis komt, ik zal dieën e kleêken passen!

— *De kleeren aanhebben*, het geestelijk kleed aangenomen hebben. Mij' zuster hée' van gisteren de kleeren aan. Zijne zoon die veur priester leert, krijgt binnen eenige weken de kleeren aan.

KLEE(D)EN, w., b. — Het ordekleed, het geestelijk kleed aantrekken. Hfft. (Ook in Brab. en Limb.) Daar wörren morgen in 't klooster vier nonnen gekleed. Me' kozijn is gisteren gekleed.

— Gep. w. *Klee(d)en en ree(d)en*, van kleederen voorzien. De meisens wörren daar gekleed en gereed.

— Spr. *Goed gekleed zijn*, dronken zijn. Hij was gisteren avend goe' gekleed.

KLEEDSEL, znw., o. — Kleeding, kleedij, kleederen, Fr. *habillement, costume, effets*. (Ook in Brab., z. Sch.) 'En deftig kleedsel. Gij hèt te weinig kleedsel. Da' kleedsel is nu uit de mode. Gij moest wa' meer op oe' kleedsel letten. Zij besteedt te veul geld aan kleedsel.

KLEÊKE(N, znw., o. — Vrklw. van Kleed.

— Zwarte mansrok, kleed, pitteleer, Fr. *habit*. (**A.**) Om op die feest te komen, moette e kleêken aanhebben. *Kleed* gebruikt men nooit in dien zin.

KLEEN (zachte *e*), bvw. — Klein, Fr. *petit*. (**Z.** der **K.**) E kleen huis. Da' stoksken is veul te kleen. 'Ne klene jongen.

KLÈÈR, bvw. — Klaar, helder, Fr. *clair*. Klèèr water. E klèèr weer.

— Verg. *Zoo klèèr als ('nen) hagel, als kristal, als glas, als wijn, als 'ne spiegel, als 'en zon, als den dag, als den dag die schijnt, als tweemaal twee vier is, als 'en inkflesch* (scherts).

— Louter, zuiver, Fr. *pur*. Dat is klèèr goud. Ik liet e stuk van vijf frang wisselen, en ik kreeg klèèr koper terug. Hij is klèèr van verdriet gestörven.

— Vol. D. B., T., R., Kl.-Br. Uw broek is klèèr slijk. Hij was klèèr bloed. De vloer is klèèr zand.

— Spr. *Niet klèèr zien*, dronken zijn.

KLÈÈR, znw., v. — Klara, Fr. *Claire*.

— *Arme Klèren* en *rijke Klèren*, zekere kloosternonnen, Fr. *pauvres Claires* et *riches Claires*.

— *Houten Klèèr*, meisje dat daar staat gelijk een houten beeld.

KLEERAGE (uitspr. *klieëreüzzə, klieërazzie*), znw., v. — Kleeding. D. B., M. (Ook in Brab., z. Sch. — V. D. vermeldt het als gewest.) Hij hée' kleerage met de macht. Op de' koopdag wier' veul kleerage verkocht. Kleerage koopen tegen de' winter.

KLÈÈRSEL, znw., o. — Al wat dient om iets te klaren, inz. vischlijm, wit van eieren, enz., waarmede men bier en wijn klaart. T., R., D. B.

KLÈÈRTE, znw., v. — Klaarheid, Fr. *clarté*. T., R., Kl.-Br., D. B. 's Morgens, bij de eerste klèèrte. De klèèrte van den dag.

KLEFFEN, w., o. — Wordt gezeid van iemand wiens klompen een klepperend geluid geven, terwijl hij gaat of loopt. Ge meugt zoo nie' kleffen mee' uw klonen.

— Afl. *Kleffer, geklef*.

KLEFFEREN, w., o. — Klauteren, klimmen, Fr. *grimper*. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Op 'nen boom klefferen. Dieë kwaëjongen kleffert overal op.

Ook **Klaferen** en **Kreffelen**.

— Afl. *Klefferèèr, gekleffer.*

KLEFFERKOOR(D), znw., v. — Koord, die men om de voeten spant om gemakkelijker op eenen boom te klimmen.

KLEI, znw., m. en niet v. — Z. Wrdb.

— Wordt gezeid van brood dat niet gegaan is, dat vast en taai is. Da' brood is klei. As de gist nie' gewerkt hèet, dan is 't brood klei.

KLEIN, bvw. — Fr. *petit*.

— Verg. *Zoo klein als (e) zaad, als zand.*

— Gering, arm, gemeen. Klei' volk. Klein' mens(ch)en.

— *Met de(n) kleine*, in 't klein, Fr. *en détail*. Hij verkoopt alles met de' kleine. Winkelwaar met de' kleinen indoen.

— Allengskens, Fr. *peu à peu*. Mij' geld begint met de' kleine te verminderen.

— *Van kleinst af, van kleinst af aan*, van jongs af, van kindsbeen af. R.

— Spr. *Dat is geen klein bier*, z. BIER.

— Znw., o. Klein kind of jong. Hij moet thuis met 't klein spelen. 'Et klein slapen leggen.

— *'t Is e klein*, eene geringe moeite. R. 't Is veur u e klein van daar is naartoe te gaan.

KLEINIGHEID, znw., v., zonder mrv. — Het vleesch van een geslacht verken, ter uitzondering van den kop, de hespen en het spek. (**K.**) Sommige menschen, als ze een verken slachten, houden het spek, maar verkoopen de kleinigheid en de hespen. De kleinigheid is de afval niet.

***KLEI(N)MOTTEN**, znw., v., mrv. — « Stukskens en brokskens van uitgeroden bosschen. »

Sch. geeft dit w. voor de Kemp. en Lier. Hiermede wordt waarschijnlijk ons w. *klamot* bedoeld. Z. ald.

KLEI(N)ZEER, znw., o. — Kleinzeerig, teergevoelig mensch, Fr. *douillet*. D. B., Sch. Ge zijt e klei(n)zeer.

KLEIP, znw., v. — Bij kuipers, enz. Duighout, hout waar men duigen van maakt, bij D. B. *klep, klephout*, Fr. *bourdillon*. Kleipen zijn gekloven stukken, die tot duigen moeten bewerkt worden. Kleipen slagen.

KLEM, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Iemand de klem op den neus zetten*, hem in 't nauw brengen. Hij hèet de klem op de' neus (hij is in 't nauw gebracht).

— Doodskramp, Fr. *tétanos*. (**A.**) De stervende kreeg de klem.

— Elders beteekent het Kaakkramp, Fr. *trisme*, in welken zin het ook bij Kram. voorkomt.

KLEP, znw., v. — Bij smeden. Tang om iets in de schroef te spannen, dat moet gesofreind worden, Fr. *tenailles à chanfrein*.

— Bij timmerl. Beweegbare helft van de bankschroef, waarmee het hout tegen de schaafbank geprangd wordt, door middel van den wringstok en de schroef.

— Fig. Tong, mond. Zij hèèt 'en klep (zij babbelt veel). Houd oe' klep toe (zwijg).

— Babbelzieke vrouw. 'En klep' van e wijf.

KLEPKLOON, znw., m. — *Met de(n) klepkloon loopen*, haastig naar den dokter of de vroedvrouw loopen, wanneer eene vrouw in barensnood komt. (Heist-op-den-Berg.)

KLEPPEN, w., o. — *De neusgaten kleppen*, zegt men wanneer iemands neusvleugels over en weer bewegen, zoodat de neusgaten open en toegaan, zooals bij kinderen, die b. v. door longontsteking ademnood hebben.

KLEPPER, znw., m. — Twee smalle plankjes, die de jongens in hunne eene hand tusschen de vingers houden en tegen elkander slaan.

— Klap, Fr. *cliquette*. De nachtwakers hebben 'ne' klepper.

— Klater uit boomschors verveerdigd. T.

— Buitengewone jongen, iemand die zich onderscheidt door geleerdheid, verstand, bekwaamheid, stoutmoedigheid, deugnietenstreken, enz. 'Ne geleerde klepper. Dieë student is 'ne klepper. Dieë jongen zal eens 'ne klepper wörren. 'Ne felle klepper.

— Iets groots in zijne soort. Da' zijn kleppers van pataten! Ziet is wa' klepper van 'nen appel! Z. ook BOMMEL en BONKER.

KLEPPEREN, w., o. — Met den klepper spelen. T.

KLEPPERKENS, znw., o., mrv. — Klephoutjes, Fr. *castagnettes*, *cliquettes*.

KLEPPERMEULEN, znw., m. — Een klepperend moleken, op eenen hoogen staak gevestigd en er op draaiende volgens de richting van den wind. (K.) Men zet kleppermeulens in den hof voor de aardigheid of om de vogelen te verjagen.

KLEPPERWALS, znw., m. — Een soort van dans met gebaren, waarbij men nu en dan in de handen klapt. De klepperwals wordt nog dikwijls gedanst op de kermissen in de Kempen.

KLEPSPAAN, znw., o. — Bij mulders. Ieder van de twee houten stokjes, van onder tegen het staakijzer gebonden, om den schoen te doen kloppen.

KLÈRE, znw., m. — Klare jenever. Hij drinkt nie' as klère. 'En borrel klère.

KLÈREN, w., b. en o. — Klaren, klaar maken, klaar worden, Fr. *clarifier*, *se clarifier*. Bier klèren. Dieë wijn klèèrt niet.

KLETS, znw., v. — Fr. *coup, soufflet.*

— Spr. *De klets weghebben* of *beethebben*, erg ziek geworden zijn. R. Z. ook VÈÈG.

— *'En klets van de zweep weghebben*, niet wel bij zijn verstand zijn, Fr. *être toqué.*

— *De klets van de zweep kennen*, weten wat men te doen heeft.

— *'En klets pakken*, eene verkoudheid of wat ergers opdoen. Hij hèèt 'en klets gepakt mè' bezweet in den trek te staan.

— *Geen klets in zij(n) gezicht weerd zijn.* Wordt gezeid van iemand zonder weerde.

— *Ik meende dat ik 'en klets in mij(n) gezicht kreeg*, ik verschoot er danig van, het verraste mij geweldig.

— Zweep, Fr. *fouet*. (**Z.-O.** der **K.**) De klets van 'ne' voerman. 'En kempe' klets.

KLETS, znw., v, vrklw. *kletsken.* — Kleine hoeveelheid, die in een glas, eenen pot, eene mand of een vat overschiet; eene kleine hoeveelheid graan, appelen, enz. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) 'En klets melk. De kletskens bier bijeengieten, die in de glazen zijn blijven staan. Daar sta' nog 'en klets graan in dieë' zak. 'En klets patatten. Z. ook KLAS en KLUTS.

KLETSEN, w., o. — Kletsen, lappen geven, slaan. Dieën deugniet verdient slaag: kletst er maar goed over.

KLETSKOOR(D), znw., v. — Dun koordeken aan 't uiteinde van eene zweep, Fr. *clachoire, mèche, forcet d'un fouet.* 'En kempe' kletskoor(d) klink' 'et scherpste; vlas is te zacht.

— Dunne koord, waarvan de kletskoord gemaakt is. 'En bolleke kletskoor(d).

KLETSKOP, znw., m. — Kaalkop, Fr. *tête chauve*, in de Kemp. ook **Blottekop**. D. B., Sch., R., Jong. Hij hèe 'ne' kletskop. Wie is dieë kletskop daar?

— Soort van dun suikeren koekje. (**A.**)

KLETTER, znw., m. — Z. KLEPPER.

KLETTEREN, w., o. — Z. KLEPPEREN.

KLEŬDDE, znw., m. — Z. KLODDE.

KLEUF, znw., v. — Kloof, Fr. *crevasse, gerçure.* De grond is hier vol kleuven en bersten. 'En diepe kleuf. Kleuven hebben in de handen.

KLEUTEREN, w., o. — Kloppen, kleinigheden timmeren. M. Breemsch *klütern*, Teuth. *cloeteren.* Hij is altijd en overal aan 't kleuteren. Wa' kleutert hij nu weer? Kleuteren is ze' liefste werk. Ik kleuter al twee dagen aan e kiekenkot.

— Gep. w. *Kloppen en kleuteren.* Hij doe' van heelder dagen nie' as wa' kloppen en kleuteren.

Kil. Kleuteren, kloteren, *tuditare, pulsare cebro ictu.*

— Afl. *Kleuterèèr, gekleuter.*

KLEUTERGAT, znw., o. — Kleuter, Fr. *petite drôlesse.*

Klein, klein *kleutergat*,
Wat doede gij in mijnen hof?
Gij plukt er al de bloemekens af,
Gij maak' 'et veul te grof.
Mamaken die zal kijven,
Papaken dieë zal slaan;
Weg, weg, klein *kleutergat*,
Laat al mijn bloemekens staan.
(*Kinderliedje.*)

KLEUTERWERK, znw., o. — Het werk dat een kleuteraar verricht.

KLÈVER, znw., m. — Klaver, Fr. *trèfle.* (**N.-O.** der **K.**) Klèver mèjen. De klèver is goe' gelukt.

KLIBBER, znw., m. — Vette, glibberige stof. Z. VÖRS(CH)EKLIBBER.

KLIEFBAAR, bvw. — Kloofbaar. Dat hout is nie' kliefbaar.

KLIEFBANK, znw., v. — Bij lattenklievers. De bank waarop de latten gekloven worden.

KLIEFBEITEL, znw., m. — Bij blokmakers. Soort van kapmes, geheel in ijzer, ook **Kliefmes** genaamd. Men deelt daarmede de gezaagde stukken in zooveel deelen als men er blokken wil uit maken.

KLIEFBLOK, znw., m. — Bij blokmakers. Platte blok zonder pooten, waarop de gezaagde stukken of schijven in afgemeten blokken gekloven worden.

KLIEFHAMER, znw., m. — Kloofhamer, groote houten hamer met langen steel en zwaren kop om het kliefmes of den kliefbeitel door het hout te drijven. D. B.

KLIEFKOT, znw., o. — Houten loods, waar de lattenkliever zijne latten klieft.

KLIEFMES, znw., o. — Een groot, zwaar mes, waarmede men hout klieft. De duigenklievers gebruiken een ander kliefmes dan de kloonmakers. D. B.

KLIER, znw., v. — Gezwollen, ontstoken klier, Fr. *ganglion engorgé.* Dieë mens(ch) hée' klieren in zijnen hals. D. B.
— *Koude klier*, Fr. *ganglion engorgé, enflammé chroniquement.*

KLIESTER, KLISTER, znw., m. — Bloembol, Fr. *oignon de fleur*, Mdnl. *cliester, clyster, clister*, z. VERD., III, 1544, Eng. *cluster*. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Kliesters van tulpen, hyacinthen, enz.

KLIEVEN, w., b. en o. — Klooven, splijten. Is 'et hout gekloven? Stuikblokken klieven moeilijk.
— *Klooven* is nergens bekend en *klieven* is altijd ongelijkvloeiend.

KLIK en **KLIKSCHAAF**, znw., v. — Bij timmerl. Eene ploegschaaf met een vasten leider, Fr. *bouvet*. D. B.

— *Dobbele klik*, dubbele ploegschaaf waarvan de eene dient om de voeg, en de andere om den tand te steken, Fr. *bouvet à rainures et à languettes, bouvette mâle et femelle*. D. B.

KLIKKEN, w., b. — Bij timmerl. Twee planken vergaren met den tand van de eene te voegen in de groef van de andere, Fr. *assembler à rainures et languettes, affourcher*. D. B.

KLIKKEN, w., o. — Baten, helpen, voldoende zijn. (Reeds in 't Mdnl., z. VERD., III, 1547.) Al da' ge zegt of doet, da' kan der nie' aan klikken. Ge hèt goed dieën deugeniet te straffen, 't klikt er nie' aan.

— B. Klaren, eindigen, gedaan maken. Daarmee is 't dink weeral geklikt!

KLIKKEN EN KLAKKEN, znw., v., mrv. — *Met klikken en klakken*, met pak en zak, met al wat iemand roerende heeft. Iemand mè' zijn klikken en zijn klakken op de straat smijten. Hij is daar mè' klikken en klakken buitengezet. « Ha, ha, het zou mij niet verwonderen, dat de slimmerik met zijne *klikken en klakken* in het Bonte Kalf aan de deur vloog. » (CONSCIENCE. *Eene Gekkenwereld*, 16.)

KLIKSCHAAF, znw., v. — Z. KLIK.

KLIMKOOR(D), znw., v. — Eene koord, die de knapen rondom iederen voet spannen, om gemakkelijker op eenen boom te klimmen.

KLIMMEN, KLUMMEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Verg. *Klimmen gelijk 'nen aap, gelijk 'en kat, gelijk 'en eekhoreken.*

KLIMSPOOR, znw., v. — Spoor of ijzeren haak, dien de boomsnoeiers aan den binnenkant van elken voet vastmaken en waarmede zij op de boomen klimmen.

KLIMVORS(CH), znw., m. — Loofvorsch, boomkikvorsch, *Hyla arborea*.

KLINK, znw., v. — Deurlat, Fr. *loquet*.

— Spr. *De klink op den duim hebben*, in 't nauw gebracht zijn. Hij hèet de klink op den duim en weët nie' meer van wat hout pijlen maken.

— *Klink trekken*, van een voorgenomen ontwerp afzien, zijn woord intrekken, zijne belofte niet houden, bij Hfft. *zijne kling trekken*. Hij beloofde vast van mee te gaan, maar as 't er op aan kwam, trok em klink.

— In de Kemp. hoort men daarvoor veel *het zwikhout trekken*.

— Bilnaad van dieren, Fr. *perinée*.

— Maat, waarmede men de dikte van ijzer- en koperdraad meet. De klink is een langwerpig ijzeren plaatje, in welks randen ronde inkervingen gemaakt zijn, die trapsgewijze verkleinen. In die inkervingen wordt de draad gemeten.

KLINK, bw. — *Klink over*, in twee stukken. Het stuk staal brak klink over. Ik liet mijn pijp vallen en ze was klink over.

KLINKAARD, znw., m. — Z. KIES.

KLINKEN, w., o. — Fr. *sonner*, *résonner*.

— Verg. *Klinken gelijk 'en bel*, *gelijk 'en klok*, *gelijk 'nen hondesteert in 'nen meelbak* (scherts).

— *Die zaal klinkt hel*, zij heeft een hellen klank.

— Spr. *Klink(t) (h)et nie(t)*, *zoo bots(t) (h)et*, z. BOTSEN. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.)

— *Trekt 'en haar uit zijn kont*, *het zal klinken gelijk 'en bel*, indien gij iets, hoe weinig het ook zij, van hem kunt verkrijgen, dan zal hij er zich luid over beroemen.

KLINKEN, w., o., met *zijn*. — Kantelen, meest gebruikt in de samenstelling *omklinken*. Z. ald. T., R. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.)

KLINKERS, znw., m., mrv. — Spotnaam op de inwoners van Meir. De klinkers van Meir.

KLINKSNOER, znw., o. — Touwtje dat aan de deurklink vast is en eindigt op eenen knoop, waar men aan trekt om de klink op te heffen en de deur te openen. D. B.

KLINKVIJS, znw., v. — Bij schrijnwerkers. Soort van schroef zonder moer, met vierkanten kop en slinkschen draad, die in hout vastgevezen wordt, zoodanig dat de oppervlakte van den kop gelijk komt met het hout.

KLIP, znw., v. — Bij mulders. Spieken hout, dat op de sloten geslagen wordt om ze vast te doen blijven.

KLIPPEL, znw., m. — Kluppel, Fr. *bâton*. (N. der K.)

KLIPPELEN, w., b. — Met kluppels werpen. (N. der K.)

KLIS, znw., v. en soms m. — Z. Wrdb.

— Verg. *Aaneenhangen gelijk 'en klis*, zeer aan elkander gehecht zijn, ook fig.

KLISKLAVER, znw., m. — Soort van klaver met gele bloempjes die in de weiden groeit, Lat. *Trifolium minus* L.

KLISSEN, w., b. — Vangen, aanhouden. De gendarmen hebben den dief geklist.

— Bij kachelmakers. Eenen rechtschen en eenen linkschen weerboord over malkander slaan en zoo eene kachelbuis sluiten, Fr. *sertir*. D. B.

KLISSENHOUT, **KLISSEZAP**, enz. — Z. KALISSENHOUT, KALISSEZAP, enz.

KLISTER, znw., m. — Z. KLIESTER.

KLITS, znw., v. — Zweep. Z. KLETS.

KLITSKOOR(D), znw., v. — Z. KLETSKOOR(D).

KLOD, znw., v. — Vod, bul, oude lap. 't Zijn al klodden en vodden die ge draagt. Met die klodden kan ek niks aanvangen.

— Zooveel als men met de hand grijpen kan, sprek. van pluksel, vulsel, enz., dus van vodden of ander goed, dat ineengewikkeld of verward is. Ik heb 'en heel klod pluksel gemaakt vandaag. Ik vind hier nog 'en klod saai.

— Kleine hoeveelheid van iets, dat men geringschat. Waarom zooveul bestel gemaakt veur 'en handsvol krieken, 't is 'en heel klod!

— Wordt ook gezeid van alle voorwerp, dat men minacht. Is da' ne nieve frak? Wa' klod, jongen, wa' klod! 'En klod van 'en broĕk, 'nen boĕk, 'nen hoed, enz.

KLODDE, KLÖDDE, KLEŬDDE, KLUDDE, znw., m. — Een kwelgeest, die 's nachts ronddwaalt en dien men vooral in de weiden, de bosschen, langs de beken en aan bruggen ontmoet. Hij overvalt de late voetgangers, springt op hunnen rug en laat zich door hen dragen. Klodde kan allerlei gedaanten aannemen, doch men stelt hem zich gewoonlijk voor onder de gedaante van een grooten hond, met eene of meer bellen of kettingen omhangen, waarom hij ook *Klodde met zijn bellen* en *Belleman* heet, en te Heist-op-den-Berg *Klodde met zijn hachten.*

KLODDEMAN, znw., m. — Voddeman, prulleman, nietsweerdige persoon. (Weinig gebruikt.)

KLODDER, znw., m. — Flard, afhangende lomp, Fr. *lambeau.* De klodders sleipen heur van achterna.

KLODDER, znw., v. — Vuil, slordig wijf, onzindelijke vrouw. Zoo'n vuil klodder: ge zoudt ze mè' geen tang aanpakken.

KLODDERBROĔK, znw., v. — Broek die los hangt, niet genoeg spant, flodderbroek.

KLODDEREN, w., o. — Door dun en dik loopen, door slijk en vuilnis gaan. (Ook in 't L. v. W., z. Sch.) Hij kloddert overal maar deur. Deur slijk en vuiligheid klodderen.

— Loshangen, sprek. van kleedingstukken. Die broĕk past nie', ze kloddert te veul.

— Afl. *Klodderèèr, geklodder.*

KLODDERZJO, znw., v. — Vrouw of meisje, wier kleederen los en slordig om 't lijf hangen (zonder een bijdenkbeeld van onzindelijkheid.) (**A.**)

KLOĔF, znw., m. — Ruwe, lompe holleblok. Hij kwam hier binnen mè' groote kloĕfen aan. Doet oe' kloĕfen uit.

— In Vlaand. is *kloĕf* het gewone w. voor het Fr. *sabot,* doch hier gebruikt men het enkel minachtender- of spottenderwijze.

— Een jongen, in wien moed noch wilskracht zit. Dieĕ jongen zit daar gelijk 'ne kloĕf. Dieĕ knecht ziet er maar 'ne kloĕf uit.

— Ook een jongen die een lompen gang heeft. Ziet dieĕ' kloĕf daar is hennengaan. — In 't Barg. bet. *kloef* boer. Z. Is. Teirl.

KLOĔFEN, w., o. — Klanknabootsing van het gerucht dat iemand maakt die, met groote klompen aan de voeten, over de steenen gaat. Ik hoorden 'em van verre kloĕfen. Kloĕft zoo nie' mee' oe' klonen.

— Afl. *Kloĕfer, gekloĕf.*

KLOĔFER, znw., m. — Hetzelfde als Kloĕf, lompe, zware holleblok. Da' zijn kloĕfers van klonen. Doet die leelijke kloĕfers uit.

— Iemand die al gaande kloĕft. Wa' veur 'ne kloĕfer komt daar aan?

KLOEG. Tweede hoofdvorm van Klagen.

KLOĔK, znw., v. — Klok, klokhen, Fr. *couveuse.*

— *Kloĕken zetten*, z. ZETTEN.

— Spr. *Onder geen kloĕk uitgebroed zijn*, slim zijn, niet lomp zijn.

KLOEK, bvw. — Z. Wrdb.

— Onbevreesd, stout, niet bang. Ik ben nie' kloek met den avend. Hij is veul te kloek aan pèèrden.

— *Kloek zijn aan iemand*, hem vrijmoedig durven aanspreken. Dieë knecht is kloek aan zijnen heer, hij derft 'em alles vragen.

— *Houd u kloek*, afscheidsgroet.

— Gep. w. *Kloek en struisch*, sterk gebouwd, Fr. *robuste.*

KLOĔKEN, w., o. — Klokken, van hennen, Fr. *glousser.*

— Al klokkend drinken. Kloĕkt zoo nie', drinkt fatsoendelijk.

KLOK, znw., v. — Fr. *cloche.*

— Verg. *'En stem hebben gelijk 'en klok*, z. STEM.

— Gep. w. *Klok noch klepel*, geen gelui. Wij woonen zoo wijd van de kerk, da' me hier nooit klok of klepel hooren.

— Spr. *Al dat de klok slaagt*, al wat men hoort of ziet. R. Het is daar allemaal Frans(ch) dat de klok slaagt.

— *Iet aan de klok hangen*, z. KLOKZEEL.

— *Hij hee(f)t de klok hooren luien, maar hij weet niet waar de klepel hangt*, hij heeft van de zaak gehoord, maar weet er het fijne niet van. D. B. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.)

— *Die maar één klok hoort, hoort maar één(n) klank*, men moet beide partijen hooren om te oordeelen.

— *De klok slaagt met bitjes*, het is na middernacht. De klok sloeg mè' bitjes, as ek thuis kwam.

— *Als 't kloksken van Roomen slaagt* (of *luidt*), *blijfde zòò staan*, zegt men tot een kind dat leelijke gezichten trekt. Vrglk. T.

— Glazen stolp, waaronder men een beeld zet of waaronder men kaas bewaart.

KLOKKEN, w., o. — Grommen. (Z. der K.) Jan hée' weer iet in zijn horens: hij héet den heelen dag geklokt.

KLOKKENHUIS, znw., o. — De plaats waar men de klokken luidt, waar de klokzeelen hangen. Het klokkenhuis is gewoonlijk het portaal.

KLOKSKENS, znw., o., mrv. — Akolei, Fr. *ancolie*, Lat. *Aquilegia vulgaris* L.

KLOKSPIJS, znw., v. — Verg. *Er in gaan gelijk klokspijs*, met gretigheid geëten worden. Zet 'em veur al da' ge wilt, 'et gaat er allemaal in lijk klokspijs.

KLOKZEEL, znw., o. — Klokreep, kloktouw, Fr. *corde de cloche*.

— Spr. *Iet aan 't klokzeel hangen*, het overal ruchtbaar maken. (Ook in Brab., z. Sch.)

— Schertsend voor Paternoster, bidsnoer. Hij won ze' klokzeel af en hij begost te bidden.

KLOKZOLDER, znw., m. — Zolder in den toren, waar de klokken over hangen.

KLOMP (in 't Z. en W. *kloëmp*), znw., m. — Koperen stuk van 10 centiemen. (**K.**) Ik geef er 'ne' klomp veur.

— Ook Vijffrankstuk. Da kost 'ne' klomp.

KLOMPSTEEN, znw., m., **KLOMPKENS**, o., mrv. — Bij metsers en steenb. Kleine, zeer harde blauwe steen.

Ook **Bloksteen**.

KLONSEN, w., o. — Met groote klompen gaan, die hard over den vloer klinken. (Ook in Limb.) Hij klonste naar boven mè' z'n groote klonen. Wie hoor ek daar op de' zolder klonsen?

— Afl. *Klonser*, *geklons*.

KLONT, znw., m. en niet v., vrklw. *klontje(n* en *klöntje(n*. — Klompje brood- of kandijsuiker. (Ook m. bij J.)

KLOOF. Tweede hoofdvorm van Klieven.

KLOON (zachte *o*), znw., m. — Klomp, blok, holleblok, Fr. *sabot*. (**K.**) Doet oe' klonen aan. De kap van m'ne' kloon is gebroken. Daar zijn hooge en leege klonen.

— *Frans(ch)e klonen*, soort van lage, fijn bewerkte vrouweblokken.

— Fig. Klein vaatje bier, het vierde eener ton. (**K.**) 'Ne' kloon bier inleggen. In alle herbergen was 'ne kloon bier af te drinken.

— Lomperd. 'Ne kloon van 'ne' vent. 'Ne lompe kloon.

— Spr. *Op zijne(n) kloon ruis(ch)en*, kijven, opspelen, als daartoe reden is, als men gelijk heeft. Den baas ruis(ch)ten op z'ne' kloon, omda' ze' werkvolk veul te laat kwam.

— *Op geene(n) kloon spelen*, niet slinks gevallen zijn, in iets uitmunten (in ongunstigen zin). Hij speëlt op geene' kloon. Willem's wijf is e kwa' serpent! Ja, maar de mijn' speëlt ook op geene' kloon!

KLOONBEITEL, znw., m. — Bij blokmakers. Z. KLIEFBEITEL.

KLOONKĀR, znw., v. — Kloon met eene koord aan, waar de kinderen mee rijden. (**K.**)

KLOONMAKER (uitspr. *klommakər*), znw., m. — Blokmaker, klompenmaker, Fr. *sabotier*. (**K.**) In dat dörp weünen veul kloonmakers. « Ja, dat zegt de *kloonmakers* Kaat ook. » (CONSCIENCE. *De Loteling*, 8.)

KLOONMAKERIJ, znw., v. — Klompenmakerij, het ambacht, het bedrijf van eenen kloonmaker. (K.)

KLOONNAGELTJE(N, znw., o. — Kleine nagel met platten kop, waarmede men de riemkens over eenen lagen kloon slaat. (K.)

KLOONVIOOL, znw., v. — Een kinderspeeltuig, bestaande uit eenen kloon of klomp, waar men de kap heeft afgekapt en een plankje over genageld heeft, en waar snaren op gespannen zijn gelijk op eene viool. (K.)

KLOOSTER (Kemp. *klöstər*), znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *In 't klooster gaan van St-Adriaan, waar twee paar sloëfen onder 't bed staan.* Wordt gezeid van eene jongedochter, die meer lust heeft om te trouwen dan om in een klooster te gaan. (A.)

KLOOT, znw., m. — Fr. *testicule*. Z. Wrdb.

— Wordt, in de allerlaagste spreektaal, gebruikt in talrijke uitdrukkingen. *E stuk in zijn klooten hebben, aan iet zijn klooten vègen, dat is in zijn klooten, naar zijn klooten krijgen, iet uit zijn klooten slagen, in zijn klooten slagen, 't zal zijn klooten varen* en andere platte uitdrukkingen, waarvoor men in voegzamere taal *botten* bezigt. Z. ook BOTTEN, GAT, KLOS en KONT.

— *Van iemand* of *iet de klooten geven*, er den brui van geven.

— *Iemand naar de klooten laten loopen*, hem niet meer bezien. *Loopt naar de klooten*, loop naar den drommel.

— *Naar de klooten zijn*, niet meer te genezen zijn, ten onder gebracht, verteerd, verkwist, enz. Hij ziet er leelijk uit, ik geloof dat em naar de klooten is. Al ze' geld is naar de klooten. Dieë winkel ga' naar de klooten.

— *Met zijn klooten op straat vliegen, met zijn klooten in 't kot geraken*, enz.

— Bij steenb. Bol, klomp klei of leem.

— Manspersoon, met een denkbeeld van verachting. R. 'Ne luie kloot. 'Ne zatte kloot. 'Nen onnoozele kloot.

— Sul, sukkelaar, iemand die niets zeggen durft en zich gemakkelijk laat bedriegen. T., M. (Ook in Brab. en O.-Vl., z. Sch.) 'Ne goeie kloot. 'Ne kloot van 'ne' vent. Dieë kloot kunde van alles wijsmaken.

— Vormt talrijke samenstellingen, die alle een manspersoon aanduiden met eenen bijzin van minachting. *Babbelkloot, frulkloot, frutselkloot, raaskloot, semmelkloot, sjauwelkloot, zaagkloot*, enz. Vrglk. KONT.

KLOOTEN, w., b. — Foppen, bedriegen. Hij is er altijd op uit om iemand te klooten. Dieë jood hée' mij gekloot mè' ze' lijverd. Ik ben nie' weinig met da' mes gekloot.

— Den spot drijven met iemand, niet uit boosheid, maar uit jokkernij. Gij wilt mij 'en bitje klooten.

— Beuzelwerk verrichten, frutselen, slecht werk maken. Wa' mag hij nu weer aan 't klooten zijn? Blijft van da' slot af, ge zul' 'et kapot klooten. Dieë jongen zit overal aan te klooten.

— Bij steenb. Bollen, klompen of klooten leem of klei steken.

— Afl. *Klooter, gekloot.*

KLOOTERIJ, znw., v. — Kortswijl, jokkernij. Ge meugt da' nie' kwalijk opnemen, 't is ommers maar klooterij. Iet zeggen uit klooterij.

KLOOTVOS, znw., m. — Spotvogel, spuiter, een die iemand geerne parten bakt.

KLOPHOUT, znw., o. — Bij borstelmakers. Platte houten hamer, waarmede zij den steel in den borstel drijven en vastkloppen.

KLOPPEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Spr. *Iemand op zijn duimen kloppen*, z. DUIM.

— Een kaartspel waarin iedere speler drie kaarten ontvangt; indien hij den slag haalt, trekt hij het derde van den pot; haalt hij hem niet, hij moet zooveel bijleggen als er reeds in den pot is. D. B. Ze waren aan 't kloppen. In die herberg wördt 's Zondags 's avends geklopt. Banken en kloppen zijn verboden spelen.

— Bij soldaten. Dienst doen. Ik moet nog twee jaar kloppen. As ek m'n twee uren geklopt heb, ben ek vrij.

KLOPPER, znw., m. — Peervormig stuk hout met eene handhave, waarmede men b. v. de kraan in een vat slaat.

— Bij jagers. Drijver, opjager, Fr. *traqueur*.

— Z. KLOMP.

KLOPPING, znw., v. — Rammeling, pak slagen. Iemand 'en klopping geven. Hij kreeg 'en goei klopping.

— Nederlaag. De Engelschen hebben weer 'en duchtige klopping gekregen : 't is wel besteed.

KLOS, znw., v. en niet m. — Z. Wrdb. J., D. B.

— Het hout van eenen draaitol. Er zijn nonnen met een peervormige, en andere met eene platte klos.

— Bij spinsters. Houten schijf, waarrond de pees van een spinnewiel loopt om de spil te doen draaien. T., Kl.-Br.

— Bij smeden. Z. DRILKLOS.

— Slonsachtig wijf. 'En klos van e wijf. 'En vuil'klos.

— Koffiewijf, eene vrouw die in de geburen gaat koffie drinken. De klossen zijn weer bijeen.

— Teelballenzak, beurs, Lat. *scrotum*. Wordt, in de lage spreektaal, gebruikt in talrijke uitdrukkingen. *E stuk in zijn klos hebben. 't Zal zijn klos varen. Naar zijn klos krijgen. Iet in zijn klos slagen. Tegen uw klos !* enz. Z. BOTTEN, GAT, KLOOT en KONT.

— *'t Is 'en klos*, eene mislukte zaak. As 't blijft règenen, dan zal 't 'en klos zijn met den oo(g)st.

— Spr. *Er met de klos onder slagen*, misdoen, iets kwalijk verrichten. Hij hee' ze' werk nie' gemaakt gelijk 'et zijn moest, hij héet er met de klos onder geslagen.

— M. Bij timmerl. Houten blok dienende als draag- of steunstuk tusschen een loodstaanden stijl of muur en een horizontalen ligger, Fr. *chantignole*.

KLOS, znw., v. — Lakenen kapmantel voor vrouwen.

KLOSSEN, w., o. — Door dik en dun loopen. Deur 't slijk klossen. Hij klost overal maar deur.

— Koffiedrinken in de geburen, eene koffiepartij houden, sprek. van koffiewijven. (K.) As er maar te klossen is, dan is Mie er bij.

— Term in het topspel. Zoodanig den top uitwerpen, dat hij met de klos en niet met de pin den grond of den nederliggenden top raakt. Gij hèt geklost. Mijn non kloste.

KLOT, znw., m. — Kluit, klomp aarde, steenkool, suiker, enz., Hgd. *Klos*, Eng. *clod*. Sch., T., Hfft., Jong. (Z. ook VERD., III, 1589, i. v. *clot*.) E klotteken suiker. 'Ne klot leem. De klotten breken op 't land met de eg en de wel. 'Ne klot krijt. Da' zout is in groote klotten.

— Zonder mrv. Brokken steenkool, in tegenstelling van het gruis. Ik stook liever klot as gruis. Bestelt tien hectoliters kolen, maar zegt da' ze er veul klot bijdoen.

— Wordt gezeid van vast en taai brood. Da' brood is klot. Ik heb klot gebakken.

Kil. Klotte, *gleba*.

KLOTACHTIG, bvw., — Kluiterig, in klotten. Klotachtige grond. Het zout wördt klotachtig met de droogte.

KLOTHOUT, znw., o. — Bij landb. Egge zonder tanden of omgekeerde eg, waar men graszoden of zoo iets op legt en die dient om de aardkluiten te verbrijzelen.

KLOTSBUIS, znw., v. — Klakkebus, Fr. *canonnière d'enfant*. (N.-O. der K.)

KLOTSUIKER, znw., m. — Suiker in klompjes, broodsuiker of kandij.

KLOTTEN, w., o., met *zijn*. — Zich tot klompen, tot klotten verzamelen. Leemgrond klot vandeeg. Het zout is geklot.

KLOTTÖRF (uitspr. *klottörrᵊf*), znw., m. — Soort van turf in klompjes, ook **Baggerd** en **Moer** geheeten. Men maakt hem van zwarten turfachtigen modder, dien men beslaat op den drogen grond en met eene ijzeren slagroede in klompen verdeelt.

KLOTZEEP, znw., v. — Zeep in klompjes.

KLOUW, znw., v. — Lange draad, tot een kluwen opgewonden, waarmede de kinderen hunnen vlieger oplaten.

KLUCHT, znw., v. — Z. Wrdb.

— *Iemand in de klucht hebben*, hem voor den gek houden en hem de eene of andere part bakken.

KLUD, znw., v. — Sukkel, sloof. (N.-O. der K.) 'En goeî klud Zij ziet er zoo'n klud uit.

KLUDDE, znw., m. — Z. KLÖDDE.

KLUIS, znw., v. — Z. Wrdb.
— *Naar kerk noch kluis gaan*, z. KERK.
— *Huis noch kluis*, z. HUIS.

KLUIT, znw., m. en niet v. — Z. KLOT. (N. der K.) J.
— Wordt daar, evenals elders **Klei** en **Klot**, gezeid van brood, waarin de gist niet gewerkt heeft, en dat dus vast en zwaar is. Mijnen bak is mislukt, 'et brood is klèèr kluit.

***KLUITER**, ***KLUTER**, znw., m. — « Vogel die in 't Fr. *plumier doré* heet en in W.-Vl. *zeesnep*. » Sch. geeft dit w. voor de Kemp.

KLUMMEN, w., o. — Klimmen, Fr. *grimper*.

KLUPPEL, znw., m. — Z. Wrdb.
— Fig. Lompe, plompe, onhandige mensch. 'Ne kluppel van 'en meid. 'Ne lompe kluppel. Z. ook BOERENKLUPPEL.

KLUPPELEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Spr. *'k Zal nog met zijn beenen noten kluppelen*, z. BEEN.

KLUPPELSTOK, znw., m. — Hobbelig suikeren stokje. Die suikerstokjes hebben meest den vorm eener gedraaide koord en eenen anijssmaak. In de lekkerwinkels verkoopen ze kluppelstokken.

***KLUTER**, z. *KLUITER.

KLUTS, znw., v. — Bijna hetzelfde als Klets, doch eene grootere hoeveelheid droge waren. B. Daar sta' nog 'en kluts pataten in 'ne' zak, neëmt die maar mee. 'En kluts koren. Voeiert die kluts haver eerst aan 't pèèrd op.

KNAAG, znw., m. — Stam van Knagen. Knagende pijn. Ik heb 'et flissijn in mijnen arm, en 't is 'ne knaag, dat ik rust noch duur heb.
— Begin van honger. Ik moet gaan eten, want ik heb zoo 'ne' knaag in mijn maag.
— Zageman, knorpot. Gij leelijke knaag! Ge haalt 'ne mensch 't hert uit ze' lijf!
— Gep. w. *Knaag en zaag*, zagerij, vervelend gezanik. Da' wijf mee' heure' knaag en zaag! Ge zoudt ze zoo beu wörren as kou' pap!

KNAAP, znw., m. — Dienaar in eene kerk, een broederschap of eene gilde. In iedere gilde is een knaap, die de boodschappen doet, enz. Hij is knaap in Onze-Lieve-Vrouwekerk te Antwerpen.
Kil. Knaep, *servus, famulus, minister*.
— In den zin van Jongen, Fr. *garçon*, kent men hier het w. niet.

KNABBELENTAND, znw., m. — Vitter, persoon die altijd aan 't pluizen is, en op alles wat weet aan te merken, Fr. *un Zoïle*. (A.)

KNABBELING, znw., v. — Overknabbelde stukjes, overschot, waaraan geknabbeld is. (Ook in Brab., z. Sch.) Ik eet van die knabbeling nie'. Doet die knabbeling van de telloor.

***KNAFFELEN**, w., o. — « Altijd aan en heimelijk eten. Aan tafel heeft zij nooit honger, omdat zij den heelen dag knaffelt. »
Sch. kent dit w. toe aan de Kemp. z. KNOĔFELEN.

KNAGEN, w., o. — Eene knagende pijn veroorzaken. Ik zal dieën tand moeten laten trekken, want hij knaagt gedurig.

KNAK, bw. — Juist, krak. (K.) T. Dat is knak hetzelfste.

KNAKAF, bw. — Kortaf, bitsig. Hij antwoordde mij knakaf.

KNAKKIG, bvw. — Bitsig, knak, gemelijk, kwaad geluimd. Ge zij' zoo knakkig vandaag. Hij zag er knakkig uit.

KNAP, znw., m., vrklw. *knepken*. — Stuk van 10 centiemen. (**Z.-O.** der **K.**) Da' kost 'ne' knap. Ik heb nog 'ne' knap over. (Ook in Limb.)

KNAP, znw., v. — Vlasbraak, Fr. *broie, macque*. (K.) D. B.

KNAP, znw., m. — Z. HAP.

KNAPPEN, w., b. — Vlas braken, Fr. *macquer*. (K.) D. B. Het vlas knappen.
Kil. Knappen het vlas, *confringere linum*.

KNAPPER, znw., m. — Kalf dat begint te bijten. (K.)

KNAPPERS, znw., m., mrv., **KNAPPERKENS**, o., **KNAPTANDEN**, m. — Leeuwenmuiltjes, eene bloem die in de wetenschap *Antirrhinum majus* heet.

KNAR en **KNARS**, znw., m., zonder mrv. — Taaie rekspieren van vleesch.

KNARZELEN, KNERZELEN (Kemp. ook *knäzzəlen*), w., o. — Freq. van Knarzen. Da' knarzelt tusschen de tanden. Op zijn tanden knerzelen.

KNARZEN, KNERZEN (Kemp. ook *knäzzən*), w., o. — Hetzelfde als Knarsen in de Wrdb. D. B.

KNARZETANDEN, KNERZETANDEN, w., o. — Knarsetanden, Fr. *grincer des dents*.

***KNASPELEN**, w., o. — « Voortdurend en heimelijk eten. » — Sch. geeft dit w. voor *Antw.* en Brab.

KNAVEL, znw., m. — Bij landb. Handvatsel aan de snaar of den steel eener zeisen (**N.** der **K.**), elders **Sloof, Sleef, Sleeuw** genaamd.

KNAZEN (zuivere *a*), w., o. — Z. KNIJZEN.

KNECHT, znw., m. — Bij timmerl. Houten getuig dat in de bankvijs vastgespannen wordt, merkelijk ver voorbij den stoothaak, en dient om stukken hout te bewerken, die eene aanzienlijke lengte hebben. — Z. KARKNECHT.

KNECHTJESHUIS, znw., o. — Stedelijk weezengesticht voor jongens. (A.)

KNECHTJESJONGEN, znw., m. — Weesjongen die in het knechtjeshuis of stedelijk weezengesticht verblijft. (A.)

KNEP, znw., v. — Groote, vooruitstekende kin (Lier), elders **Bef** geheeten. Oude, tandelooze menschen hebben dikwijls 'en knep.

— Iemand die zulke kin heeft. Die leelijke oû knep!

KNEPKE(N, znw., o. — Vijf centiemen. (Z.-O. der K.) Z. KNAP. Ik geef er e knepken veur. (Ook in Limb.)

KNETS (Kemp. ook *knäts*), znw., m. — Geknap, het geluid dat een berstend of brekend voorwerp doet hooren. Ik heb daar even 'ne' knets gehoord, ik geloof dat 'et lampglas gesprongen is.

— Tw. Klanknabootsing van zulk gerucht. Knets! zee de stok, en hij brak over.

***KNETS**, bvw. — « Gram, opvliegend. Hij is seffens knets. » Sch. geeft dat w. voor de Kemp.

KNETSEN (Kemp. ook *knätsən*), w., o. — Een knappend, een knetterend geluid geven, sprek. van berstende of brekende voorwerpen. T. Ik heb 'et lampglas hooren knetsen, 't zal gebersten zijn.

— Afl. *Knetser*, *geknets*.

KNETSER (Kemp. ook. *knätsər*), znw., m. — Steksken dat in brand schiet met eenen knets, Fr. *allumette chimique*.

— Een insekt. Z. KNIKKOP.

KNEUKELEN, w., b. — Met drie draden vlechten. (K.) 'En koor(d) kneukelen. 'En gekneukelde zweep.

KNEUKELEN, w., o. — De kneukels uitsteken bij 't schrijven. D. B. De meester wilt niet, dat de leerlingen kneukelen. Houdt de vingers recht, ge kneukelt.

— Duchtig werken. (K.) Hij moet alle dagen hard kneukelen. Ik heb 'ne' goeien dienst, maar er valt te kneukelen.

KNEUREN, w., o. — Neunen, stillekens loeien, sprek. van koeien (K.), bij B. *neuren*. De koei kneurt.

— Kreunen, stenen. (K.) De zieke héet heel den nacht gekneurd. De verkens kneuren.

— Niet te verwarren met *knörren*, knorren.

— Afl. *Gekneur*.

KNEUT, v. — Kwezel, Fr. *dévote, bigote*. Zij en heur zuster zijn twee kneuten. Ze woont bij 'en oû kneut.

— Gierige vrouw. 'En gierige kneut. 't Is maar 'en kneut.

KNEUT, bw. — Term in het knikkerspel. *Kneut hou(d)en*, zijnen marbol, wanneer hij tegen den muur ligt, niet vooruitbrengen om te schieten, maar de hand vast tegen den muur houden terwijl men schiet. (St.-Antonius.)

***KNEVELWAS**, znw., m. — Wordt, volgens Sch., te Antw. op de dokken veel gehoord voor Jenever. Dat is eene vergissing: het w. wordt er gebruikt met de beteekenis, die de Wrdb. er aan hechten.

***KNIBBEL**, znw., v. en m. — Wordt, volgens Sch., in de Kemp., in de lage spraak gebruikt voor Mond, tong. Houd uwe knibbel (zwijg).

KNIE, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Zijn knie steekt deur zijnen kop*, hij is kaalhoofdig.

KNIEPLAAT, znw., v. — Bij landb. Balk in den stal, tegen de ben, waar de koeistaken in steken. (**Z.** der **K.**), elders **Onderzul**(t).

KNIESPOT, znw., m. — Kniezer, gemelijk mensch, bij D. B. *knijspot*. Ik zou nie' gèren bij zoo 'ne' kniespot woonen.

KNIEZEN, w., o. — Pruttelen, zagen, knorrig, gemelijk zijn, Fr. *être chagrin*, *difficile*, *plaintif*, bij D. B. *knijzen*. Hij doe' van den heelen dag nie' as kniezen. Hij zat in 'nen hoek te kniezen.

— Afl. *Geknies*, *kniezer*.

KNIJN, znw., o. — Konijn. (K.) E vet knijn. Wilde knijnen. Ook in samenstellingen.

— De vorm *knijn* wordt ook in N.-Holl. gebruikt. Zie B.

KNIJZEN, ook **KNAZEN**, w., b. — Onrijp fruit eten in ongepaste mate. Appelen en peren knijzen. Kinderen knazen veul onrijp fruit.

— Afl. *Knijzer*, *geknijs*.

Z. ook FRATSEN, SNAZEN en SNATSEN.

KNIKKER, znw., m. — Z. KNIKKOP.

— Spotnaam voor een Gemeenteraadslid. Is hij schepene! Neen, hij is maar knikker.

KNIKKER, znw., m. — Fr. *chique*. Z. Wrdb.

— Spr. *Er is kak aan de(n) knikker*, z. KAK.

— *Zijne leste knikker staat in de o*, hij is er door, zijn fortuin is op.

— Fig. Hoofd. Hij hée' gee(n) pijltjen haar meer op zijne' knikker.

KNIKKOP, znw., m. — Kniptor, langwerpige, zwartbruine kever, die gestadig knikt, wanneer men hem, met den kop omhoog, tusschen duim en wijsvinger houdt. Legt men hem op den rug, dan springt hij schielijk omhoog, als wierde hij door eene veer bewogen. Men geeft dien naam aan verschillende insecten, tot de familie der elateriden behoorende.

Z. ook KNETSER en KNIKKER.

KNIP, znw., v. — Gierige vrouw. Zij is maar 'en knip. Oe' zuster is 'en gierige knip.

KNIPPELING, znw., v., zonder mrv. — Afgeknipte twijgen van eene haag. Rijft de knippeling van de haag bijeen en zet ze op 'nen hoop.

KNIPPEN, w., b. — Losbreken der ijzeren banden rond de balen wol, kemp, katoen, enz. (A.) Men knipt de ijzeren banden rond de balen met den *bandennijper*, d. i. men breekt de banden los.

KNIPPEN, w., o. — Z. KNIPSEN.

KNIPPERS, znw., m., mrv. — Geheimzinnige, onzichtbare wezens, die de kleederen vaneenknipten. (K.) Zij knipten het lijnwaad dat op den zolder te drogen hing, en de kleeren van degenen die 's avonds laat op de baan waren. Men hoorde duidelijk het knippen van de scheer, maar men zag niemand. Tegenwoordig hoort men van de knippers niet meer spreken.

KNIPSEN, w., o. en b. — Den marbol tusschen het voorste gewricht van den wijsvinger en den duim leggen en hem met een enkel geweld van den duim voortschieten. (K.) Willen me wa' gaan knipsen? Het knipsen is een geliefkoosd jongensspel. Waar heddegij oewe' marbol geknipst?

— Afl. *Knipser*, *geknips*.

KNIPSER, znw., m. — Marbol waar de jongens mee knipsen. (K.)

KNIPSPEL, znw., v. — Eene speld die toeknipt en met een haakje sluit.

***KNOBBELEN**, ***KNOFFELEN** (*o* als korte *oe* uitgesproken), w., b. — « Snoepen, uit den zak eten, ergens dikwijls aan bijten, iets eten dat veel bijtens vraagt. Wat knobbelt gij daar altijd? Hij heeft al een groote mastelle opgeknobbeld. »

Sch. geeft die w. voor *Antw.* en Brab. Z. KNOËFELEN.

KNOBBELZJAK, znw., v. — Zweep met knoopen. 'En leêre' knobbelzjak.

— Schertsend voor Paternoster, bidsnoer. Hij pakte zijn knobbelzjak en hij begost te bidden.

***KNOBBELSTOK**, znw., m. — « Geknobbelde stok, knoddestok ».

Sch. kent dat w. toe aan Vl., Brab. en *Antw.*

***KNOD**, znw., m., ***KNODDE**, v. — « Knobbel, knoop, knop, knoest, Fr. *nœud*, *bouton*, *durillon*. »

Sch. geeft dat w. voor Brab., Vl. en *Antw.*

***KNODDEN**, w., b. — « Knoopen, knotten, knochten, binden, Eng. *to knot*. »

Sch. kent dat w. toe aan *Antw.*

KNODDER, znw., m. — Korte ineengedrongen persoon (K.) 'Ne knodder van e ventje. 'Ne kleine knodder.

Z. ook KADODDER.

KNODDIG, bvw. — Hetzelfde als Koddig, kluchtig, Fr. *drôle*, *comique*. (Ook in Brab., z. Sch.) E knoddig antwoord. E knoddig lieëken. Dieë Jan is 'ne knoddige.

KNOĔBEL, znw., m, — Kleine, ineengedrongen persoon. (A.) 'Ne knoĕbel van e manneken.

KNOĔF, ook **KNUF**, znw., m. — Hard en taai brood. Knoĕf van brood. Zoo 'nen ouwe' knuf kan ek nie' bijten. Ik eet dieĕ' knoĕf niet.

KNOĔF, znw., m. — Stomp, stoot met de vuist. (A.) Iemand 'ne' knoĕf geven.

KNOĔFELEN en **KNUFFELEN**, w., b. en o. — Moeilijk knabbelende eten, droog opeten. Aan 'en taai' broodkörst knoĕfelen. Hoelank zitte daar nu al aan die drooge körst te knuffelen? Zijnen boterham droog knoĕfelen.

Kil. Knuyffelen, *rodere, arrodere, ambedere.*

— Afl. *Knoĕfelèèr, knuffelèèr, geknoĕfel, geknuffel.*

KNOĔFELEN, w., o. — Hard werken, moeilijk werk verrichten. (A.) Ja, zee Jan, daar zal nogal wat te knoĕfelen vallen, Mijnheer, eerda' me oewen hof uitgezaveld hebben.

KNOĔFEN en **KNUFFEN**, w., b. en o. — Z. KNOĔFELEN 1°.

KNOĔFEN, w., b. en o. — Stompen, stooten met de vuist. (A.)

KNOĔFT, znw., v. — Homp, dikke brok brood. Ik vraag oe 'en snee brood, en ge geĕft me daar 'en knoĕft. Z. ook HOĔFT.

KNOĔIEN, w., o. — Kniezen, zagen, pruttelen. (K.) Wa' wilde daar nu over knoeien?

KNOESEL, znw., m. — Enkel, voetknokkel, Fr. *cheville du pied.* D. B. Mdnl. *cnoesel(e).* Volgens V. D. veroud. Hij hee' z'ne' knoesel gebroken.

— Voor den voetknokkel van eenen mensch zegt men ook *enkel.*

KNOESEL, znw., v. — Stekelbezie, de vrucht van den *Ribes Uva-Crispa* L. (K.) (Ook in Brab. en O.-Vl., z. Sch.) Knoeselen plukken. De knoeselen zijn rijp.

KNOESELBOS, znw., m. — Stekelbessenstruik.

KNOESELEN, w., o. — De knoesels of enkels tegen malkander stooten in 't gaan, den hiel van den eenen voet tegen den enkel van den anderen slaan, Fr. *se couper.* Hij knoeselt 'en bitje. Menschen die knoeselen, verslijten gauw hunne broek van onder.

Z. ook AANSLAGEN.

KNOESELSPIJS, znw., v. — Moes of marmelade van stekelbeziën.

KNOESELVOETEN, w., o. — Z. KNOESELEN.

KNOL, znw., m. — Korte, ineengedrongen persoon. 'Ne knol van e ventje. Da' wijfken is precies 'ne knol.

KNOL, znw., m. — Het uitschot van gezwingeld vlas, waarvan men nog grove stoffen weeft voor opneemvodden, pakgoed, enz.

KNOLLEKE(N, znw., o. — Radijsje. Knollekens zaaien. Hier sta' salaad, en daar staan knollekens.

KNOLLESARGIE, znw., v. — Sargie van knol geweven.

KNOOK, znw., v. en niet m. — Z. Wrdb. V. D. heeft enkel den vorm *knok*, die hier onbekend is.

— Kwast, knoest. T. 'Nen effen stok, zonder knoken. Snijd die knoökskens schoon van dieë' stok af.

— Fig. Gierige persoon. Da' wijf is maar 'en gierige knook. 'En knook van e manneken.

— Komt in verschillende zegswijzen voor. Hij droeg 'en goeî vracht hout op zijn knoken (op de schouders). 'En bui règen op zijn knoken krijgen (op zijn lijf). Iemand wel wat op zijn knoken geven (hem aframmelen). Die ziekte hée' lank in mijn knoken gezeten (in mijn lijf). T., R.

KNOOP (Kemp. ook *knieëp*), znw., m. — Z. Wrdb.

— Fig. Mensch of dier met korte en dikke gestalte. T., R., Kl.-Br. 'Ne knoop van e manneken. Da' meisken groeit of bloeit: 't zal altijd 'ne kleine knoop blijven.

— Bij smeden, enz. De knoopen van eene scharnier of lee zijn ieder van de pijpjes of buisjes waar de spil doorsteekt, Fr. *charnon*.

KNOOPACHTIG, bvw. — Wordt gezeid van kinderen, die een soort van band of knoop boven den enkel of den pols hebben: dit wordt veroorzaakt door de zwakheid van arm of been, en is een der verschijnselen van het rachitisme of de Engelsche ziekte.

KNOOPEKNAUWER, znw., m. — Haarkliever, uitpluizer, die eene zaak op de lange baan schuift. (**A.**) Ik begèèr dieën avocaat nie' meer: 't is 'ne knoopeknauwer.

KNOOPLEE, znw., v. — Bij smeden, enz. Eene lee of een hengsel met knoopen, ook **Vouwlee** geheeten.

KNOOS (zachte *o*), znw., v. — Klokhuis van appelen of peren.

KNOP, znw., v. en m. — Hetzelfde als het Holl. Knoop (van een kleedingstuk), Fr. *bouton*. (Ook in 't Mdnl., z. VERD., III, 1644.) Daar is 'en knop van oewe' frak. 'Nen beene', 'ne glaze' knop.

— Fig. Geld. Hij bezit geene' knop ne meer. Hij hee' veul knoppen (hij is rijk).

— Bloesemknop. Wordt collect. gebruikt. Daar sta' veul knop aan dieën boom.

— *Naar de knoppen zijn*, niet meer te genezen zijn, ten onder gebracht, verteerd, verkwist, enz. Hij is bezig mè' z'n gezondheid naar de knoppen te helpen. Al ze' geld is naar de knoppen. Die herberg is naar de knoppen.

— *Loopt naar de knoppen*, loop naar den drommel.

KNOPIJZER, znw., o. — IJzeren haakje met houten handhaaf, om de knoppen van bottinnen vast te maken.

KNOPPEN, w., b. — Met knoop en knoopsgat sluiten, Fr. *boutonner*. E kleed knoppen.

KNOPPERKE(N, znw., o. — Z. KNOPIJZER.

KNOPSGAT, znw., o. — Knoopsgat, Fr. *boutonnière*.
— Wordt schertsend gebezigd voor Graad van bloedverwantschap. (**A.**) 'Ne neef van 't zesde knopsgat.
— Spr. *Iemand e knopsgat maken*, hem eenen stoot met eenen degen geven. (**A.**) (Ook in 't Barg., z. TEIRLINCK.)

KNÖR, znw., m. — Knoest, kwast aan hout, Eng. *knare*, Mdnl. *cnorre*, *cnor*. (**K.**) (Ook in Limb., z. Sch.) Dat hout is vol knörren. Kil. Knorre, *nodus*.
— Bij smeden. Vooruitspringend gedeelte van de platte buis eener stoof.
— Zonder mrv. Harde en taaie rekspieren aan vleesch, ook **Knar** en **Knars** genaamd. Snijd dieë knör van 't vlees(ch) af en geeft 'em aan den hond.

KNÖRHALS, znw., m. — Bij smeden. Vooruitspringend gedeelte eener stoof, Fr. *gorge à grande moulure*.

KNÖRPOT, znw., m. — Brommer, knorrige, gemelijke persoon.

KNOTS, znw., v. — Knobbel, dikke bobbel. Hij hèet 'en knots op zijne' kop staan, wel 'en bolket groot. 'Ne stok mee 'en knots.

KNOTS, znw., m. — Visschersschuit. (**A.**)

KNOTS, znw., m. — Knotsing, stoot van twee harde voorwerpen tegen elkander.

KNOTSBUS, znw., m. — Klakkebus, Fr. *canonnière d'enfant*.

KNOTSEN, w., o. — Tegen elkander stooten, botsen, sprek. van twee harde voorwerpen. De twee marbollen knotsten tegeneen. Hij liep tegen mijne' kop dat 't allemaal knotste.
— *Met de tanden knotsen*, de tanden op elkander laten kletteren, gezeid van kinderen. As ge nog mee' oe' tanden knotst, dan zal ek oe is wa' kletsen geven.
— B. *'En fles(ch) knotsen*, eene flesch ledigen. Ze hebben daar dezen avend wel meer as tien fless(ch)en geknotst.
— Afl. *Geknots*.

KNOTSENBOL, znw., m. — Schertsend voor Hoofd. Hij viel op zijne' knotsenbol tegen de steenen.

***KNUCHEN**, w., o. — « Knorren als de verkens. »
Sch. geeft het w. voor de Kemp.

KNUDDEL, znw., m., mrv. *knuddels* en *knuddelen*. — Deegbal van meel of brood met eieren in water gekookt, Fr. *noudle*, *nouille*. D. B., bij Jong. *knoeddel*. (Ook in Brab., z. Sch.)

— Te Antwerpen heeten de *knuddels* ook **Jongens-in-de-vaart**.

KNUF, znw., m. — Z. KNOĚF 1°.

KNUFFELEN, w., b. en o. — Z. KNOĚFELEN.

KNUFFEN, w., b. en o. — Z. KNOĚFEN 1°.

KNUIST, znw., v. — Armstomp of hand, waaraan eenige vingers ontbreken. Dieë man is mee' 'en knuïst geboren.

KNUITER, znw., m. — Kneu, vlasvink, Fr. *linotte*, *sizerin*, ook **Heiknuiter** genaamd.

— Spotnaam op de inwoners van Meir.

KNUTSEL, znw., m. — Busseltje vlas, dat men in 't water gaat leggen om het te reeten, bij Sch. *knotsel*. 'Ne knutsel vlas. 'Et vlas in knutsels binden.

Bij T. beteekent het Bussel kemp.

KNUTSELEN, w., b. — Vlas in knutsels binden. Het vlas wordt geknutseld, eer men het te reeten legt.

KNUTSEN, w., b. — Door stooten kneuzen. Let op da' ge die eieren nie' en knutst.

Z. ook KNOTSEN. Kil. Knodsen, knudsen, *contundere*, *batuere*.

KÖBBER, znw., m. — Mannelijke duif, doffer.

KOBE(N, znw., m. — Verkorting van Jacobus, Jacob.

KODDEMADEKE(N, znw., o. — Kruidje-roer-mij-niet. (**A.**) Zij maar voorzichtig as g' heur aanspreëkt, want 't is zoo e koddemadeke!

— Meisje. (**A.**) Ziet is wa' lief koddemadeke!

***KODDEMOT**, znw., m. — Z. KOZZEMOK.

KOE, tw. — Dient om over iemand in de verte te roepen. (**K.**)

KOĚCH, znw., m. — Een woord dat het doffe keelgeluid uitdrukt van eenen arbeider, die met geweld een zwaren slag geeft, Fr. *han*, *ahan*. Hij gaf 'ne' koëch bij iedere' slag.

KOĚCHELEN, w., o. — Veel hoesten, aanhoudend hoesten, (**K.**), te Antw. en bij D. B. **KUCHELEN**, bij M. *köcheln*. Ik moet niet doen as hoesten en koëchelen. De zieken hêet heel de' nacht gekucheld.

— Afl. *Koëchelèèr*, *kuchelèèr*, *gekoëchel*, *gekuchel*.

KOĚCHEN, w., o. — Drukt het keelgeluid uit dat iemand maakt, die geweldig op iets slaat, b. v. van eenen houthakker die hout kapt. Hij sloeg er op dat 't koëchte.

KOEËN, w., o. — Iemand in de verte roepen met *koe* te schreeuwen, bij T. *koehoeën*. (**K.**) Ik heb over u gekoed, hedde mij dan nie' gehoord? Koet is over vader. Hij is in 't veld en hij moet komen eten.

***KOEFELEN, *KOFFELEN**, w., b. — Dekken, toedekken, doffelen, inwikkelen, koesteren. »

— Sch. geeft dat w. voor Brab. en *Antw.*

***KOEFEN**, z. *KOFFEN.

KOËI (in 't Z. ook *koi*), znw., v., mrv. *koëi*, in de Kemp. — Fr. *vache*. 'En koppel koei. Hij hée' vier koei.

— *Drooge koei*, koe die geene melk geeft; *koei met de baat*, bekalfde koe; *koei met den uier*, koe die dicht bij 't kalven is; *muntige koei*, koe die geen kalf inheeft; *volle koei*, drachtige koe; *versche koei*, koe die onlangs gekalfd heeft.

— Spr. *Ou(de) koeien uit de gracht halen*, eene verdronkene (doode, oude) koe uit de sloot halen.

— *Kösters koei mag op 't kerkhof wei(d)en*, z. KÖSTER.

— *Het koeiken met 't kalfken houden*, de moeder met het kind moeten onderhouden.

— *Brullende koei geven 't meeste melk niet*, groote praters, kleine werkers. R.

— *Op dien tijd zou 'en koei kunnen kalven*, zegt men wanneer iets zeer traag vordert. R.

— *Daar is meer als één koei die Blaar heet*, daar zijn er meer van denzelfden naam. (K.)

— *Daar is geen een koei die Blaar heet, of se heeft e pleksken*, men spreekt geen kwaad van iemand, of daar is ten minste iets van waar. (K.)

— *Brullende koei', fluitende meiskens en kraaiende hinnen zijn drij sottinnen*. Z. eene variante onder HIN en MEISKEN.

— *Ge kunt nie(t) weten hoedat 'en koei 'nen haas vangt*, z. HAAS.

— *Als de een koei bist, heffen de andere' hunne(n) steert op*, z. BIZZEN.

— *Oei! oei! schoon dochters, maar leelijke koei!* z. OEI.

— *'En koei* of *'en half koei er neven*, verre mis. Gij speelt wel 'en koei der nèven.

— *Goei koeikens vindt men op de(n) stal, kwikstèèrtjes overal*, goede huisvrouwen moet men ten huize zoeken.

— Verg. *'En koei gelijk 'en wolk*, eene schoone, vette koe.

KOEIBAND, znw., m. — Zeel rond de horens der koeien, waar het bindzeel aan vast is.

KOEIBEEST, znw., v., meest in 't mrv. gebruikt. — Hoornbeest, Fr. *bête à cornes*. D. B. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.)

KOEIBEN, znw., v. — Z. BEN.

KOEIBEUGEL, znw., m. — Z. KOBIKENNEF.

KOEIBOER, znw., m. — Een boer, in of bij de stad wonende, die geen land bebouwt, maar verscheidene koeien houdt, waarvan hij de melk aan de burgers verkoopt.

— Bij Sch. heeft het w. eene andere beteekenis.

KOEIBOERDERIJ, znw., v. — Huizing, bedrijf van eenen koeiboer.

KOEIBOEREMES(T, znw., o. — Mest dien een koeiboer verkoopt. Ik heb in de stad 'ne' wagen koeiboeremest gekocht.

KOEIDRANK, znw., m., zonder mrv. — Nat voedsel voor de koeien. T., R.

KOEIHOEIER, KOEIHU(D)ER, znw., m. — Koehoeder, koewachter.

— Fig. Iemand zonder aanzien noch invloed. Onzen börgermeester is maar 'ne koeihu(d)er.

KOEIHORENS, znw., m., mrv. — Soort van langwerpige, kromme aardappelen, eenigszins op koeihorens gelijkende. T., R.

KOEIKENNER, znw., m. — IJzeren beugel rondom den hals eener koe, waar de stalwis aan bevestigd is.

KOEIKETEL, znw., m. — Groote ketel, dienende om er den koeidrank of 't koeienvoedsel in te koken. T., R., Hfft. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.)

KOEIKUIP, znw., v. — Kleine kuip, waarin men den drank aan de koeien voorgeeft. D. B.

KOEIMEID, znw., v., **KOEIMEISEN**, znw., o. — Meid, die de koeien verzorgt. T.

KOEIMES, in 't N. **KOEIMIS**, znw., o. — Koemest.

KOEIPEER (scherpe *e*), znw., m. — Koewachter.

KOEIPEGGER, znw., m. — Schacheraar in koeien, iemand die koeien opkoopt om ze weer voort te verkoopen. (K.) (Ook in Brab., z. Sch.) Z. PEGGER.

KOEIPLAATSKE(N, KOEIPLAKSKE(N, KOEIPLEKSKE(N, znw., o. — Landbouwersstede waar men koeien houdt, maar geene peerden, bij D. B. *koe(i)plekke*.

KOEISCHIT, znw., v. — Hoopje drek van eene koe (K.), bij M. *kouschiet*, Mdnl. *coescitte*, z. VERD., III, 1667. De wei lee' vol koeischitten.

KOEISTOUWER, znw., m. — Koeiendrijver, Fr. *vacher*. (Ook in Brab., z. Sch.)

— Kwiksteert, Fr. *bergeronnette*, *hoche-queue*, Lat. *Motacilla*. (N. der K.) Hfft. (Ook in Vl. en Brab., z. Sch.)

KOEIWIS, znw., m. — Z. STALWIS.

KOEIZEIK, znw., m. — Aal, mestgier, vloeibaar mest uit eenen koestal.

KOĔK, znw., m., ook als stofnaam. — Koek, Fr. *gâteau*.

— Raap- of oliekoeken. Koĕk voeieren aan 't vee.

— Fig. Erfgift. T., R. Ze hèe' 5000 frang gehad veur heure' koĕk.

— Muilpeer. As ge nie' zwijgt, dan krijgde daar seffens wa' koĕken.

— Spr. *'t Zijn allemaal koĕken van éénen deeg*, lieden van dezelfde soort, Fr. *ils sont tous de la même trempe*.

— *Ieder bakt zijne(n) koĕk gelijk hij hem eten wilt*, ieder moet weten hoe hij zijne zaken regelt.

— *Zijne(n) koĕk boteren*, z. BOTEREN.

— *Onder en boven altijd koĕk*, 't valt altijd mede.

KOĔKELOEREN, w., o. — Lang te vergeefs wachten. M. Ik zit hier al meer as 'en uur te koekeloeren, en hij komt maar nie'.

— De Wrdb. vertalen het door *faire l'ermite*.

KOĔKELOERENHAAN, znw., m. — Haan in de kindertaal.

KOĔKEN, **KOĔKENEN** en **KOĔKENS**, znw., m. — Ruiten (in 't kaartspel.) Koĕken is troef. Ik heb koĕkenen uitgespeĕld. Koĕkens was troef.

— Vandaar de sam. *koĕkenaas*, *koĕkenheer*, *koĕke(n)vrouw*, *koĕke(n)-negen*, enz.

KOĔKENBAK, znw., m. — Pannekoek, Fr. *galette*.

KOĔKESTAD, znw., v. — Stad in de kindertaal. (K.) Naar de koĕkestad gaan. Moeder hee' naar de koĕkestad geweest en ze hee' koĕken meegebrocht.

KOĔKETER, znw., m. — Spotnaam dien men eenen Hollander geeft.

Hollander,
Bollander,
Koĕketer,
Spekdief!

KOĔKKAPPEN, znw., o. — Een kermisvermaak der boerenjeugd, dat aan de kramen plaats had, bij M. *koukhouen*. De geheele kunst bestond in eenen kluppelkoek, die op eenen blok lag, op zijn langs in drie keeren door te kappen met een bijltje.

KOĔKKAPPER, znw., m. — Iemand die op de kermis koek kapt.

— Fig. Onbekwame, onhandige persoon. De mannen van de' gemeenteraad zijn allemaal koĕkkappers. De secretaris is 'ne koĕkkapper.

KOEKOEK, znw., m. — Fr. *coucou*.

— Spr. *Koekoek eene(e zang* (klemt. op *eene*). Wordt gezeid van iets dat al te dikwijls herhaald wordt. D. B. 't Is altijd koekoek eene zank mee' hem (hij vertelt altijd hetzelfde).

— *Blinde koekoek doen*, blindeman spelen, Fr. *collin-maillard*.

— *Loopt naar de koekoeken*, loop naar den drommel.

— *Van geene(n) koekoek uitgebroed zijn*, slim, doortrapt zijn.

— Eene bloem die in weiden en bosschen groeit, Lat. *Orchis latifolia* L., *Orchis maculata* L. en *Orchis morio* L.

KOĔKWEIK, znw., m., zonder mrv. — Pannekoek van boekweitbloem die, in stukken gesneden en met zoetemelksaus overgoten, in eene groote schotel wordt opgediend. (K.) Als de laatste boekweit gedorschen was, werden de dorschers op « boĕkerdekoĕk » en « koĕkweik » vergast.

KOEL, znw., m. — Putje in den grond, waar men met marbols in rolt. M., bij B. *koelk*. (Z.-O. der K.)

KOEN, znw., v. — Amandelklier, Fr. *amygdale*. Hij héet e gezwel op de koenen.

— Kieuw van eenen visch, Fr. *ouïe*, bij B. *koon*, in de Kemp. **Kouw.** Hij pakte de' vis(ch) bij de koenen.

KOES, znw., m. — *Bange koes*, vreesachtige mensch, bloodaard, Fr. *poltron*. (A.)

KOET, znw., v. — Bloodaard, laffe mensch, Fr. *lâche, couard, poltron*. Die koet derft 's avends nie' alleen gaan slapen. Ge zijt 'en koet, as ge da' nie' en derft.

KOETER, znw., m. — Koeijongen, koewachter, kleine knecht die met de koeien uitgaat en klein werk verricht. (K.) (Ook in Kl.-Br. z. Sch.) Z. ook STENGER. De koeter helpt de meiden bij hun werk. Hij houdt twee knechts en 'ne' koeter. De koeter is vertrokken.

***KOETSE(N)BAL**, znw., m. — « *Koetsebal*, gewis voor *ketsebal* of *kaatsbal*, is », zegt Sch., « in de prov. Antwerpen en elders, een zekere bal waar de kinderen mee spelen, en dit spel genaamd *koetseballen* voor *ketseballen* of *kaatseballen*, bestaat in het omhoog werpen van den bal en hem dan weer zien te pakken. »

***KOETSE(N)BALLEN**, w., o. — Z. onder KOETSE(N)BAL.

KOEVER, znw., m. — Bed. (A.) Hij lee' nog in z'ne' koever. Nu gaan ek naar mijne' koever.

KOEZEMOEZELTJE, znw., o. — Voorkomende in het volgende dansrijm :

Alle de begijntjes van den hove (bis)
Zeggen dat ik zoo e lief *koezemoezeltje* ben.
Een zoo lief *koezemoezeltje* ben ik,
Op mijn eigen,
Willewilleweigen,
Op mijn eigen
Dans ekik. (Lier.)

***KOFFELEN**, z. *KOĔFELEN.

***KOFFEN (KOEFEN)**, w., o. (?). — Beteekent, volgens Sch., bij de Antwerpsche jongens « Op zijnen marbol of zijne knikkers moeten laten schieten. »

KOFFER, znw., o. en niet m. — Kist, Fr. *coffre*. T.

KOFFERLEE, znw., v. — Lede of scharnier, wier een deel vastgeschroefd ligt op het deksel eens koffers en 't ander deel neervalt om aan het koffer zelf vastgevezen te worden, Fr. *charnière de coffre*.

KOFFESSOOR, znw., o. — Z. COFFESSOOR.

KOFFIE, te Antw. en in 't Z. **KAFFIE**, znw., m. en niet v. — Fr. *café*. D. B., Sch., T., R., Kl.-Br., J., Jong.
— *Zwarte koffie*, koffie zonder melk.
— Koffiefeestje. 'Ne' koffie geven. Naar de' koffie gaan. Koffie houwen.
— Men zegt *koffie opschenken* en *koffie opgieten* voor het Holl. *koffie zetten*.

KOFFIEBLAAS, znw., v. — Smaadnaam dien men geeft aan iemand die veel koffie drinkt.

KOFFIEBOONENRAAPSTER, **KOFFIERAAPSTER** znw., v. — Vrouw of meisje, werkzaam aan 't uitzoeken van de koffieboonen in 't magazijn van eenen koffiekoopman.

KOFFIEBÖRS, znw., v. — Zakje dat in den koffiepot hangt en waar de gemalen koffie in gedaan wordt.

KOFFIEDRAB, **KOFFIEDRAF**, **KOFFIEDRAS**, znw., m. — Koffiedik, Fr. *marc de café*.

KOFFIEDROES, znw., m. — Z. KOFFIEDRAS. (K.)

KOFFIEFOOI, znw., v. — Koffiefeestje. (K.) Als iemand een ander huis betrokken heeft, dan geeft de bewoner eene koffiefooi aan de gebuurmeisjes, die het huis geschuurd hebben.

KOFFIEKLOS, znw., v. — Smaadnaam voor eene vrouw die veel koffie drinkt.

KOFFIEKONT, znw., v. — Z. KOFFIEKLOS.

KOFFIEKOUS, znw., v. — Z. KOFFIEKLOS.

KOFFIEMOOR, znw., m. — Dikbuikige koperen of ijzeren ketel met eenen toot, waarin men het koffiewater laat zieden.

KOFFIERAAPSTER, znw., v. — Z. KOFFIEBOONENRAAPSTER.

KOFFIEZJO, znw., v. — Koffieboonenraapster.
— Vrouw die veel koffie drinkt.

KOFFIEZAK, znw., m. — Z. KOFFIEBÖRS.

KOFFIEZOLDER, znw., m. — Zolder in een koffiemagazijn, waar de koffieraapsters aan lange tafels zitten te werken.

KOI, znw., v. — Koei, koe. Die uitspr. hoort men veel in 't Z. en W. der Kemp.

KOK, **KOOK**, znw., v. — Kokin, vrouw die uit koken gaat. Zijn vrouw is 'en goei kok. Hij is getrouwd mee' 'en kook.

KOKEN, w., b. en o. — Z. Wrdb.

— *Kokenden heet*, zoo heet dat het kookt.

— *Koken met*, te zamen zieden. D. B. Pruimen mè' botermelk koken.

— Gep. w. *Koken en smoken*, veel koken en stoken. In zoo'n huishouwen valt er veul te koken en te smoken.

— Spr. *Koken moet kosten*, men doet geene onkosten, of men moet betalen.

— *Als 't op is, is 't koken gedaan*, als uw geld op is, kunt ge geene uitgaven meer doen.

— *Dat ze 't koken gelijk ze 't eten willen*, dat ze hunnen zin volgen, ik trek er mij niets van aan.

KOKENETEN, znw., o. — Een spel van kleine meisjes, waarin een de moeder verbeeldt en het eten gereedmaakt.

Terwijl zij hiermede bezig is, zitten de kleinen geduldig te wachten; heeft moeder bijna gedaan, dan wordt een kruis gemaakt:

Rekke
solfer + stekke(n).
de bekke

waarna men bidt:

Onze Vader die in de hemelen zijt,
Die de dikke boterhammen snijdt;
Ons moeder is zoo goed,
Da(t) ze er 'en bitje boter op doet;
Onze vader is zoo kwaad,
Dat hij er met de(n) kluppel over gaat.

Is nu het eten klaar, dan roept de moeder:

Koken, kokeneten,
't Spinneken staat in 't eten;
Al die nie(t) en komt,
Die is vergeten.
Eten, eten, eten!

Daarna beginnen de kinderen te eten en, hebben ze gedaan, dan maken ze nog een kruis:

Knip
in 't + keldergat.
knap

KOKER, znw., m. — Teellid van eenen hengst.

KOKERNOOT, znw., v. — Kokosnoot, Hgd. *kockernusz*, Eng. *cokernut*.

KOKIN, znw., v. — Vrouw die uit koken gaat.

KOKKELEN, w., o. — Een klokkend geluid maken. Als ge 'en leêge flesch onder water houdt, dan zulde de locht die uit de flesch ontsnapt, hooren kokkelen.

KOLENTIP, znw., m. — Groot gestel of machine, dat eenen wagen kolen in eens opneeemt en in een schip kan storten (A.)

KOLÈRE, znw., v. — Z. COLÈRE.

KOLÈRIG, bvw. — Z. COLÈRIG.

KOLEUR, ook **KALEUR**, znw., o. en v. — Kleur, Fr. *couleur*. 'Et kaleur is er af. 'En schoon koleur.

— Verg. *'En koleur hebben gelijk 'en roos*, eene bloeiende gelaatskleur.

KOLF (uitspr. *kollef*), znw., m. en niet v. — Z. Wrdb. T., Kl.-Br.

KOLFHOUT, znw., o. — Het hout van de non of den draaitol, in de Kemp. Klos genaamd. (A.)

KOLK (uitspr. *kollek*), znw., m. en niet v. — Z. Wrdb. J.

— Bij metsers, enz. De diepte tusschen de kruisbogen van een gewelf.

KOLLATIE, znw., v. — Z. COLLATIE.

KOLLENDIEREN, w., b. — Z. KALANDIEREN.

KÖLLEMUS(CH), znw., v. — Winterzanger, blauwe haagmusch, Fr. *accenteur mouchet*, Lat. *Accentor modularis*.

KOLOM, znw., v. — Z. KALOM.

KOM (in 't Z. en W. *koem*), znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Op de kom bijten*, komen om te eten, als alles op is, geen deel kunnen of mogen nemen aan iets. Hij kwam om twee uren thuis, maar hij kost op de kom bijten.

KOM, znw., m. — Stam van Komen.

— Spr. *'Ne kom maakt 'nen keer* zegt men om te beteekenen dat wanneer iemand u komt bezoeken, men verplicht is hem dit bezoek terug te brengen.

KOMAF (klemt. op *af*), znw., m. — Besluit, afdoening, beslissende uitslag. D. B., R. (Ook in Brab. en Hag., z. Sch. — V. D. vermeldt het als gewest.) Komaf maken van *of* met iet (met iets voor goed beginnen, er zijn werk van maken om het spoedig te eindigen, met iets gedaan maken.) Gij maakt nieverans geene' komaf van. De metser maakt geene' komaf me' ze' werk.

KOMEN, w., o. — Z. Wrdb.

— *Komen op*, kosten, te staan komen, Fr. *coûter*, *revenir à*. Die horlogie komt op 25 frang en dedees komt op 30.

— Wordt somwijlen gebruikt voor Worden, Fr. *devenir*. Het vlas zal nog goe' komen, as 'et wa' règent.

— Zeggen, doen. « Ja », kwam hij. Zòò kwam hij mè' zijnen arm.

— Uitkomen, sprek. van gewassen. De boonen beginnen te komen.

— *Iemand zien komen*, hem te veel doen betalen. R. Ik zou in dieë' winkel nie' koopen, want daar zien ze 'ne' mens(ch) komen.

— *Iemand hooren komen*, raden welk het doel is van den spreker. T., R., Kl.-Br. Hij zee 'et nie' duidelijk, maar ik hoorden 'em algauw komen.

— *Er komen*, tot een gewenscht einde geraken, zijn doel bereiken. T., R., Kl.-Br. Dieë jongen zalder wel komen, as hij zoo blijft studeeren.

— *Er goed komen*, goed zijnen kost winnen.

— *In iet tusschen komen*, er zich mee bemoeien, Fr. *se mêler de quelque chose*. Da' ze 't koken lijk ze 't eten willen, ik kom er nie' tuss(ch)en. Dat is 'en zaak daar ge nie' meugt in tuss(ch)en komen.

— Er mee in betalen. In da' feestje ben ik veur 5 fr. tusschen gekomen.

— *'t Is met hem wijd gekomen*, hij is arm of bijna dood. R.

— *Op iet kunnen komen*, het zich kunnen herinneren. R. Ik ken 'em genoeg, maar ik kan op zijne' naam nie' komen.

— *Aan iet komen*, aanraken. D. B., R. Ik kwam maar efkens aan ze' lijf, en hij begost te schreeuwen. Komt nie' aan die boëken, of ze vallen.

— *In iet komen*, er zich aan gewennen. Ik ben nog maar 14 dagen in affaire, maar ik begin er al stillekens aan in te komen.

— *Er deur komen, er van deur komen*, genezen, Fr. *réchapper*. D. B. Hij is gevaarlijk ziek, en 'k vrees dat i er nie' meer van deur komen zal.

— *Ievers tegen in komen*, er zich tegen verzetten, Fr. *s'y opposer*. Zijn ouwers komen er tegen in, dat i met da' meisken trouwt.

— *Er uit komen*, schoon gekleed zijn. Hij komt er uit mè' zijne' fonkelnieve' frak!

— *Te kört komen*, z. KÖRT.

— *Te naargank komen*, z. NAARGANK.

— *Ievers van thuis komen*, z. THUIS.

— *Van den langen berg komen*, z. BERG.

— Spr. *Kom ik er vandaag niet, dan kom ik er morgen*. Wordt gezeid van eenen luiaard.

— *Die nie(t) en komt, moet nie(t) keeren*, zegt men als iemand een bezoek verzuimt, waartoe hij verplicht is.

— Zie ook AANKOMEN.

KOM-EENS-VEUR (uitspr. *kom-is-veur*), znw., m. — Halfhemd, Fr. *chemisette*. (K.) Hij had zijne' kom-is-veur aan.

— Voorschoot, Fr. *tablier*. Zij draagt 'ne' witte' kom-is-veur.

— Borsten eener vrouw. (A.) Ze hée' 'ne' groote' kom-is-veur.

KOMENSCHAP, KOMERSCHAP, znw., v. — Koopmanschap, handel, Fr. *commerce*. D. B. Hij doet tegenwoordig veul komenschap in hout. Hij is rijk gewörren mè' z'n komenschap in ou' schilderijen. Slechte komerschap doen (slechte zaken doen.)

— *'En blinde komenschap*, eene gevaarlijke onderneming. T. Zooveul geld bie(d)en veur dat huis is 'en blinde komenschap.

KOMKOMMER, znw., m. en niet v. — Fr. *comcombre.*

KOMMA, znw., m. en niet v.

KOMMEN, w., o. — Komen. (A. en N. der K.)

KOMMISSIE, znw., v. — Z. COMMISSIE.

KOMMOTIE, znw., v. — Z. COMMOTIE.

KOMMUNIE, znw., v. — Z. COMMUNIE.

KOMPASSIE, znw., v. — Z. COMPASSIE.

KOMPASSIËUS, bvw. — Z. COMPASSIËUS.

KOMPERKEL, te Antw. **KOMPERPEL,** znw., o. — Perkament, Fr. *parchemin.* (K.)

KOMPLOTJE, znw., o. — Gezelschapje. M.

Ons komplotjen is weer bijeen,
Zatte kadullekens, zatte kadullekens;
Ons komplotjen is weer bijeen,
Zatte kadullekens ondereen.
(*Volksdeuntje.*)

KOMST, znw., v. — *Op komst,* zullende komen, te verwachten, van kindergeboorte gezeid. Daar is iet op komst bij Mie Schepers.

KONDIJ, znw., m. — Kandijsuiker.

KONDITIE, znw., v. — Z. CONDITIE.

KONFUUS, bvw. — Z. CONFUUS.

KONIJNEMELKER, znw., m. — Iemand die veel konijnen houdt.

KONIJNENBEK, znw., m. — Lang, smal gezicht. (A.)

KONKEL, znw., m. — Bij trapmakers. Loodrecht plankje, dat de treden in eenen trap verbindt, Fr. *contre-marche.*
Sch. legt dit w. verkeerd uit.

KONKELEFOOREN, w., o. — Z. KONKELFOEZEN.

***KONKELEFOOZEN,** z. *KONKELFAZEN.

KONKELEN EN FONKELEN, w., o. — Z. KONKELFOEZEN.

***KONKELFAZEN** en ***KONKELEFOOZEN,** w., o. — Wordt, volgens Sch., te Antw. gebezigd voor Konkelfoezen. Z. dat w.

KONKELFOES en **KONKELFUIS** (in 't Z. en W. *koĕnkəl-*), znw., m. — Bedrieglijke handelwijze, draaierij, heimelijk bedrog.

KONKELFOEZEN en **KONKELFUIZEN,** w., o. — Bedrieglijk, in 't geheim te werk gaan, bedektelijk handelen, met linksche streken omgaan, bij Sch. en Hfft. *konkelfoezen,* bij Kram. *konkelfoezelen.* Zij hebben er onder gekonkelfoesd. Ik wier' gewaar dat hij konkelfuisde.
— Afl. *Konkelfoezer, konkelfuizer.*

KONKELFONKEL, znw., m. — Z. KONKELFOES.

KONKELFONKELEN, w., o. — Z. KONKELFOEZEN.

KONKELFUIS, znw., m. — Z. KONKELFOES.

KONKELFUIZEN, w., o. — Z. KONKELFOEZEN.

***KONKELHUIS**, znw., o., ***KONKELWINKEL**, m. — « Huis of winkel waar gekonkeld wordt; huis waar de koffiewijven lameeren; winkel waar iets gebrouwen, gesmeed, gefoffeld wordt. »
Sch. geeft die ww. voor Brab. en Antw.

KONSJUUS, bw. — Alsof, onder voorwendsel, kwansuis, bij D. B. *konsuis*. (**A.**) Hij komt bij u, konsjuus om wat te klappen, maar inderdaad om u wat uit te hooren.

— *Zijn eigen konsjuus houden*, van niets gebaren. (**A.**)

— Niet ernstig, uit spel. (**A.**) Ik heb 'em konsjuus wa' kletsen gegeven. De kinderen speëlden oorlog, en ze schoten Franske konsjuus dood.

KONT, znw., v. — Fr. *cul, derrière.*

— Komt, in de platte taal, in veel zegswijzen voor. *Naar zijn kont krijgen*, bekeven worden. *Iemand naar zijn kont rij(d)en*, hem bekijven. *E stuk in zijn kont hebben*, dronken zijn. *Hij kent er de konten van*, hij kent er niets van, heeft er geen verstand van. *Aan iet zijn kont vègen, dat is in mijn kont, iet uit zijn kont slagen, 't zal zijn kont varen*, enz. Z. BOTTEN, GAT, KLOOT en KLOS.

— *Ge zult hem me(t) geen kou(de) hand aan zijn kont komen*, ge zult hem niet beetnemen, hij is te slim om zich te laten bedotten.

— Mislukking. As 't morgen règent, dan zal 'et 'en kont zijn met de feest.

— Spr. *Ge zult er 'en kont van kwikken*, ge zult mislukken. Hij meint dat 'et goe' gaan zal, maar hij zalder 'en kont van kwikken!

— Leugen, uitvindsel. D. B. (**K.**) Iemand konten wijsmaken. 't Zijn konten die ge vertelt.

— Vormt talrijke samenstellingen, die alle een vrouwspersoon aanduiden met eenen bijzin van minachting. *Babbelkont, frulkont, frutselkont, koffiekont, raaskont, semmelkont, sjauwelkont, taterkont, zaagkont,* enz. Vrglk. KLOOT.

KONTENTEN, w., o. — Een kaartspel, waarin elke medespeler maar ééne kaart krijgt, die hij, wanneer hij niet « kontent » is, mag ruilen tegen die van zijnen gebuur. Zoo degene die de kaarten heeft gegeven, de zijne niet wil behouden, dan mag hij ze verwisselen tegen de bovenste van 't stok. Die de hoogste kaart houdt — of de laagste, als het zoo bepaald is — betaalt eene boete.

KONTEREN, w., o. — Tegen elkander op spelen, om te weten wie van twee verliezers het geheele gelag betaalt.

KONTERFOOR (scherpe *o*), znw., m. — Bij schoenm. Belegstuk van den hiel, Fr. *contre-fort.*

KONTERIJZER, znw., o. — Bij mulders. Soort van vijs die beneden den ezel van de pasbrug vasthoudt, en dient om de molensteenen min of meer nader bij elkander te doen komen.

KONTRARE, bvw. — Z. CONTRARE.

KOOF (scherpe *o*), znw., v. — Soort van katoenen vrouwemuts, Fr. *coiffe*. D. B. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.) 'En katoene' koof. Zij hèet altijd 'en koof op.

— Muilpeer, lap, kaakslag, Eng. *cuff*. D. B. Iemand 'en koof geven. Hij kreeg 'en koof om zijn ooren.

KOOI, znw., v. — Kudde, vlucht, Fr. *troupe*, *troupeau*, *volée*. (K.) Hfft. (Ook in 't Mdnl., z. VERD., III, 1836. In 't Barg. bet. *koei* hoop. Z. Is. TEIRL.) 'En kooi schaap'. 'En heel' kooi patrijzen. De trekvogels vliegen in kooien deur de locht.

KOOK, znw., m. en niet v. — Fr. *bouillonnement*.

KOOK, znw., v. — Z. KOK.

***KOOKSEL**, znw., o. — Wordt, volgens Sch., te Antw. in de gemeene taal gebruikt voor Bende, eene zekere hoeveelheid. Een kooksel kinderen, Fr. *un bataillon d'enfants*.

KOOL, znw., v. — Fr. *charbon*.

— Sch. mist, wanneer hij beweert dat het w. mann. is te Antwerpen.

— Naam van verschillende besmettelijke ziekten: 1° Pestkool, pestbuil, Fr. *charbon*; 2° *plaque gangréneuse*; 3° *éscharre*.

KOOLAPPEL (scherpe *o*), znw., m. — Soort van vlokken appel, in 't Fr. *Rambourg*, ook **Walsaard** geheeten.

KOOLASS(CH)E(N, znw., v. — Steenkoolasch.

KOOLBONK, znw., m. — Scheepsterm. Luik van een schip, waar kolen liggen (A.)

KOOLDERAAP (scherpe *o*, Kemp. ook *köldəraop*), znw., v. — Soort van knolplant voor het vee, in 't Fr. *rutabagas* genaamd. (K.)

— Als coll. stofnaam is 't w. m.

— De *koolderaap* is geene *raapkool*.

***KOOLKAPPER**, znw., m. — « Moesverkooper. »

Sch. geeft dit w. voor Antw.

KOOLKLIEVER, znw., m. — Een man die de steenkolen in de kelders komt aan stukken slaan. (A.)

***KOOLMEES**, znw., v. — « Koopman in kolen. »

Sch. geeft dat w. voor Antw.

KOOLPUT, znw., m. — Steenkoolmijn, Fr. *houillière*, bij R. *koolkuil*.

KOOLSCHEP en **KOOLSCHUP**, znw., v. — Holle ijzeren schop, waarmede men de kolen in 't vuur schept, Fr. *pelle*.

KOOLSTOK, KOOLSTEK, znw., m. — Koolstronk, Fr. *trognon de chou*. T., Kl.-Br.

— Verg. *Uitdroogen gelijk 'ne koolstok.*

KOOLTRIMMER, TRIMMER, znw., m. — Een man, die op de groote schepen, den stokers kolen aanvoert op eenen kruiwagen. (**A.**)

KOOP, znw., m. — Fr. *marché, achat*. Z. Wrdb.

— Het koopen, de daad van te koopen. Hij hée' vandaag weer op zijne' koop geweest.

— Kavel, Fr. *lot*. D. B. Ik heb vier koopen hout gekocht. Acht koopen hooi. Hij staat op den eerste' koop.

— *Dulle koop*, goedkoope koop. (**A.**)

— Spr. *Goesting is koop*, z. GOESTING.

— *Hoe wijdere loop, hoe slechtere koop.*

KOOPDAG (Kemp. *köpdag*), znw., m. — Openbare verkooping, Fr. *vente publique*. Koopdag houden. Naar den koopdag gaan.

Kil. Koop-dagh, j. wt-roep, *auctio*.

KOOPELIJK, bvw. — Kunnende gekocht worden. Het vlees(ch) is zoo dier, dat 'et nie' koopelijk en is.

KOOPEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Spr. *E kind koopen*, van een kind bevallen.

KOOPMAN (Kemp. *köpman*), znw., m. — Z. Wrdb.

— Die gekocht heeft, kooper. D. B. (Ook in 't Mdnl., z. VERD., III, 1846.) Ik ben koopman (de koop is aan mij, ik heb het laatste bod). Hedde al 'ne' koopman gevonden veur oewe' grond?

KOOR (scherpe *o*), znw., v. en niet o. — Fr. *chœur d'une église*. J.

KOOR (*in 't N. en W. met scherpe* o, *in 't Z. met zachte* o *uitgespr.*) znw., v. — Koord, Fr. *corde*.

— Spr. *Hij is de koor nie(t) weerd daar ge hem zoudt mee ophangen*, hij is hoegenaamd niets weerd.

KOORKAP, znw., v. — Groot mantelvormig kerkgewaad, dat in 't Fr. *chape* heet. D. B.

Kram. vertaalt het door *chasuble*, dat heel wat anders is.

KOORLIJK, znw., o. — Lijkdienst waarbij de baar op het koor der kerk staat. D. B., T., R., Kl. Br. Een koorlijk is een elfurenlijk.

KOOS (scherpe *o*), znw., v. — Vrouw die gestadig koost of klaagt. (**Z.** der **K.**) Z. KOOZEN. 'En koos van e wijf.

KOOSPOT, znw., m. — Klager, kermer.

KOOTHANNEN, znw., m. — Witsteertje, Fr. *traquet motteux*.

KOOTHANS, znw., m. — Iemand die met eene barak of een kot jaarmerkten en kermissen afreist. Kunstenmakers, dierentemmers, waarzeggers, poetsenmakers, goochelaars en al zulk slag van volk noemt men koothanzen. (**K.**)

— M. en v. Een vogeltje, ook **Koothannen** en **Kootjan** en te Brecht **Hondsmakker** genaamd, Fr. *traquet motteux*, Lat. *Saxicola œnanthe*.

KOOTJAN, znw., m. — Z. KOOTHANS.

KOOTVISS(CH)EN, w., o. — Men geeft dien naam aan zekere wijze van visschen, hierin bestaande dat men in het water gaat en met de handen den visch uit de holen of koten haalt.

KOOVEN, w., b. — Oorvegen, kooven geven. Ik zal dieën deugeniet kooven!

KOOZEN, w., o. — Kermen, klagen. (**Z.** der **K.**) Die vrouw doet nie' as koozen. De zieke hêet den heelen nacht gekoosd. Ook **Kroozen**.
— Afl. *Koozer, gekoos.*

KOP, znw., m. — Hoofd, Fr. *tête*.
— Fig. Koppigaard, Fr. *entêté, obstiné*. Dieë jongen is maar 'ne kop. Wij hebben thuis 'ne' kop van 'ne' knecht.
— *Kop hebben*, verstand, een goed geheugen hebben. Om zoo iet te onthouwen, moette nogal kop hebben. Hij hêe' geene' kop, want hij vergeet alles.
Sch. zegt dat het in Brab. en Antw. beteekent « moed hebben. » In dien zin hebben wij het nog niet gehoord.
— *Ne(n) kop hebben*, koppig, halsstarrig zijn. D. B., T., Kl.-Br.
— *Kop hou(d)en*, volhouden, niet opgeven, zich niet onderwerpen. Hij blijft goe' kop houwen, ik had 'et nie' gedocht.
— *Me(t) zijne(n) kop spelen*, koppig zijn, den koppigaard uithangen. R.
— *Zijne(n) kop tegen iet derven zetten*, er zijn hoofd tegen durven verwedden.
— *De(n) nagel op de(n) kop slagen*, z. NAGEL.
— *Met de(n) kop tegen de(n) muur willen*, wordt gezeid van iemand die tegen 't heil in wil.
— *Geene(n) kop kunnen krijgen aan iet*, het niet kunnen begrijpen. Ik kander geene' kop aan krijgen, hoedat em zoo zonder werken deur de wèreld kan komen.
— *Met de(n) kop tuss(ch)en zijn beenen zitten*, neerslachtig zijn, het hoofd laten hangen. R.
— *Iet doen me(t) 'ne(n) losse(n) kop*, zonder nadenken. R.
— *Iemand zijne(n) kop breken*, zijne koppigheid overwinnen.
— *Iemand e kopken kleinder maken*, hem onthoofden.
— *Nie(t) weten waar zijne kop staat*, het hoofd kwijt zijn. Ik heb zooveel te doen, dat ek nie' weet waarda' mijne kop staat.
— *Als het u nie(t) aanstaat, legt er dan uwe(n) kop bij*, zegt men tot iemand die zonder reden klaagt over het eten, over een werk, enz.
— *'t Is kop tegen kei*, zegt men van twee koppigaards, waarvan de eene voor den anderen niet wijken wil.
— *Op de(n) kop*, juist het genoemde bedrag, niet meer of minder M. Daar zijn juist 50 eieren op de' kop. Ik heb 100 op de' kop (in 't kaartspel). De som bedraagt 20 fr. op de' kop.

— Verg. *'Ne(n) kop hebben gelijk 'ne zaanstoop*, een grooten, dikken kop.

— *Kop en gat*, z. GAT.

— *Koppen of letteren spelen*, geld opwerpen, kruis of munt spelen. Ook *koppelen of letteren.*

— Bij landb. De kop van eene rijf is het dwarshout, waarin de tanden zitten en de steel vast is.

— De kop van de ploeg, z. PLOEGKOP.

— Bij timmerl., enz. De kop van den bankhaak is het deel waar men op slaat, om het voorwerp vast te spannen.

— De kop van eene kleer- of legkas is het bovenste deel dat de kas bedekt en waar de kornis aan vastgemaakt is.

— De koppen van een bed zijn de bovendeelen der beddestijlen.

— Bij mulders. De kop van de molenas is het vierkantig uiteinde van de as, dat buiten den molen uitsteekt en waar de roeden in vastliggen. D. B.

KOPBAND, znw., m. — Bij kuipers. Z. KIMBAND.

KOPBREĔKSEL, znw., o. — Hoofdbrekerij, hoofdbreking. Ik heb met da' werk veul kopbreēksel gehad.

KOPERDRIJVER, znw., m. — Iemand die koperen drijfwerk verveerdigt, Fr. *ciseleur de cuivre.*

KOPIJ, znw., v. — Fr. *copie.*

— *Geen kopij zijn tegen*, er de vergelijking niet kunnen mee doorstaan. R. Zijn bruur is 'nen eerste zatlap, maar dat is nog geen kopij tegen mijne' gebuur.

KOPKE(N, znw., o. — Postzegel, Fr. *timbre-poste.* E kopken op 'nen brief plakken.

KOPLAAG, znw., v. — Bij metsers. Eene laag steenen die potietsch gemetst zijn. Z. POTIETSCH.

KOPLUIS, znw., v. — Luis die op het hoofd van den mensch leeft, *Pediculus capitis*, ter onderscheiding van de *lijfluis.*

KOPNAGEL, znw., m. — Nagel met eenen kop, Fr. *clou à tête.*

KOPPEKENTRAP. Een kinderspel voor jongens. Over vijftig jaar en meer was het fel in zwang; nu ziet men het nog zelden spelen. Het greep plaats 's avonds bij maneschijn, op de eene of andere opene plek, waar de schaduw der jongens op den grond duidelijk zichtbaar was, of onder de lanteern, welke te dien tijde in het midden van iedere straat hing aan eene koord, die van de eene zijde tot de andere gespannen was. Toen later de gaslanteerns, meest tegen de muren der huizen geplaatst, in gebruik kwamen, hadden de kinderen dikwijls de noodige ruimte niet meer voor hun spel, dat stilaan vergeten geraakte.

Weinig spelen beginnen zonder eene aftelling. De jongens die *koppekenkap* speelden, schaarden zich in eenen kring rond den teller. Deze begon te tellen 10, 20, 30 enz. tot 100. Bij elk getal wees hij beurtelings eenen jongen aan; die 100 had, was er af. De afteller

herhaalde die bewerking, totdat er nog enkel één jongen overbleef, en die was er aan. Deze moest plaats nemen in den kring der jongens, wier schaduw op den grond afstak. Kon hij die er aan was, op den kop der schaduw van eenen der knapen springen, vooraleer deze door de eene of andere zijwaartsche beweging zijne schaduw verplaatste, dan was de eerste er af en de andere er aan. Wilde men het spel moeilijker maken, dan gingen de jongens op de hurken zitten. Telkens er dan naar hun schaduwhoofd getrapt werd, moesten zij op- en wegspringen. (A.)

KOPPEL, znw., v. en niet m. — Omgenaaide plooi, opslag of band in de kleeren genaaid. Z. Wrdb.

KOPPELEN OF LETTEREN. — Z. onder KOP.

KOPPELTEUGEL, znw., m. — Bij voerl. De koord die vast is met het eene einde aan 't gebit van 't roeipeerd, en met het andere einde aan 't gebit van 't handpeerd, zoodanig dat het roeipeerd aldus gedwongen is zich te voegen naar de wending van het handpeerd.

KOPPELZWING, znw., v. — Eene zwing waar twee peerden aan gespannen worden.

KOPPEN, w., o. — Koppig zijn, met den kop spelen. (V. D. vermeldt het als gewest.) Sommige kinderen koppen in de school. Ze hée' vandaag den heelen dag gekopt.

KOPPIGAARD, znw., m. — Koppige mensch.

KOPPIJN, znw., v. — Hoofdpijn, Fr. *mal de tête.*

KOPPUS, znw., m. — Iemand met eenen grooten, dikken kop. Koppus is weer daar.

KOPREEP, znw., m. — Bij kuipers. Z. KIMREEP.

KOPSPEL (Kemp. *kopspäl*), znw., v. — Lange speld met glazen kop.

KOPSTUK, znw., o. — Gedeelte van den toom eens peerds, Fr. *têtière.*

— Bij timmerl. Klamp die op het eindelingshout van eene of meer vereenigde planken wordt bevestigd, ten einde deze samen te houden of het kromtrekken er van te beletten.

— Afgezonderd, gemeenlijk versierd plankje, dat men nagelt tegen de kopeinden van rechthoekig afgezaagde balken of gordingen, die in de buitenlucht uitkomen om ze tegen de inwerking van het klimaat te beveiligen.

KOPSTUK, znw., o. — Hoofdaanleider van eene godsdienstige secte of politieke partij. De liberale kopstukken.

— Koppige kerel. E kopstuk van 'ne' vent.

KOPSTULPEN, w., o. — Overtuimelen, tuimelaars maken, Fr. *faire des culbutes.* (N.-O. der K.) Hij kan goe' kopstulpen.

KOPVIJS, znw., v. — Schroef met eenen kop.

KORAAL, znw., o. en m. — Fr. *corail.*

KORDEEL (klemt. op *deel*, scherpe *e*), znw., o. — Bij voerl. Het zeel dat aan de leibanden of leunies vast is en dat men in de hand houdt om een peerd te richten, Fr. *rêne.* D. B., R. (Ook in Brab. en Hag., z. Sch.)

KORDEELKOOR(D), znw., v., zonder mrv. — Bij zeeldraaiers. Koord waar men kordeelen van maakt. Z. KORDEEL.

KOREN, znw., o. — Heeft den beperkten zin van Rogge, Fr. *seigle.* T., R., Hfft. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.)

KORENBIJTER, zuw., m. — Een insect dat in 't Fr. *libellule* heet. Z. DEEZEKENSPEERD.

KORENGROND, znw., m. — Grond die geschikt is voor de roggeteelt.

KORENLAND, znw., o. — Land waar koren op gestaan heeft.

KORENPATER, znw., m. — Z. BLOEDPATER.

KORENPIJL, znw., m. — Koornhalm, halm van rogge.

KORENPLOEG, znw., v. — Bij landb. Z. SCHIETPLOEG.

KORENSCHUP, znw., v. — Bij landb. Z. SCHIETSCHUP.

KORENTEDRUIF, znw. v. — Soort van kleine blauwe druif.

KORENTEKOĔK, znw., m. — Krentenkoek.

— Spr. *Hij hee(f)t er maar vier en 'ne(n) krentekoĕk*, hij is niet wel bij zijn verstand, hij heeft zijne vijf zinnen niet.

— * Korentenkoeken zijn, volgens Sch., te Antwerpen, « kleine vensterruiten met een der vier hoeken in 't midden boven, en een onder. »

KORENTEPOL, znw., m. — Klein krentenbroodje van het overschot deeg gebakken. (K.)

KORENVENTJE, znw., o. — Z. BLOEDPATER.

KOREPIJP, znw., v. — Spr. *Iemand de korepijp toenijpen*, de stroot toenijpen, hem verworgen. R.

KÖRF (uitspr. *körrᵊf*), znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *Lèven uit de(n) körf zonder zörg*, leven zonder kommer.

— Bij biemans. Het uitgehaalde deel van de pooten eener bie, waarin zij het bloemstof samenpakt. Z. BÖRSTEL.

KORHAAN, znw., m. — Een soort van zeevisch, waarschijnlijk in 't Fr. *rouget* genaamd.

KÖRK (uitspr. *körrək*), m., als voorwerps- en als stofnaam, en niet v. noch o. — Kurk, Fr. *liége, bouchon.* J.

KORNELISROOS, znw., v. — Z. CORNELISROOS.

KORNIJN, znw., o. — Konijn, Fr. *lapin*.

KORNOELIE, znw., v. — De vrucht van den *Cornus mas*, bij Kram. en V. D. *kornoelje* geheeten.

KORPENDU, znw., m. — Z. CORPENDU.

KORPUS, znw., o. — Z. CORPUS.

KORREL, znw., m. en niet v. — J.

KÖRREWAGEN, znw., m. — Kruiwagen, Fr. *brouette*, bij D. B. en Sch. *kordewagen*.

KORSET, znw., v., niet o. —

KÖRT (In 't Z. ook *köt*), bvw. — Kort. Z. Wrdb.

— *Zijn eigen te kört doen*, zich het noodige weigeren om te leven, uit gierigheid. D. B. Dieë vrek is zoo gierig, dat hij zijn eigen te kört doet.

— *Te kört komen tegen iemand*, voor hem moeten onderdoen. D. B., R. As 't er op aankwam tegen 'em te vechten, ge zoudt te kört komen tegen hem.

— *Zijn eigen kört houden*, zich stil houden, niet roeren, voorzichtig zijn. R. Houdt oe kort, daar is de meester. Sedert dat hij ziek geweest héet, moet hij 'em kört houwen.

— *Te kört komen*, niet genoeg hebben om daarmede iets te verrichten. D. B. Ik kom vijf frang te kört om mijn schuld te betalen. Hij komt altijd tijd te kört. 't Is beter over te hebben as te kört te komen.

— *Kört spel met iet maken*, met iets spoedig gedaan maken. T. As ek in oe' plaats was, ik zouder kört spel mee maken: ik joeg 'em den huizen uit.

— *Het kört maken*, zich met iets spoeden. R. Maak 'et kört, ik kan zoolank nie' wachten.

— *'t Is altijd te kört of te lank*, 't is nooit wel, 't is nooit van pas. D. B., R.

— *Kört van stof*, gauw geraakt, licht gestoord. « Torfs is ook maar *kort van stof*. » (CONSCIENCE, *De Plaag der Dorpen*.)

— *Kört ingespannen* of *kört aangebonden zijn*, lichtgeraakt, gauw gestoord zijn.

— *Kört van memorie*, slecht van geheugen, gemakkelijk vergeetachtig. D. B., R.

— *Kört en dik hée' geene' schik, maar lank en smal da' ga' nogal.*

— *Kört mest*, verteerd mest.

— *Kört nat*, sterke dranken. Hij drinkt te veul kört nat.

— *Kört bij*, *kört en bij*, *kört aan*, dichtbij, Fr. *près de*, *tout près de*. B. Hij woont hier kört aan. Dat is hier kört en bij gebeurd.

— Evenals *lank* gebruikt wordt in den zin van *veel*, zoo wordt *kört* ook gebezigd in den zin van *weinig*. D. B. Hij zal binnen körte dagen komen.

— *In 't kört*, binnen kort, Fr. *sous peu*. Ik zal heel in 't kört is komen. Hij gaat in 't kört trouwen.

— Verg. *Zoo kört als kaf*.

KÖRT, znw., o. — De fijnste zemelen of grof meel. (Ook in Brab., z. Sch.) Kört voeieren aan de verkens. Tarwekört.

— Vaneengesneden stroo, dat men aan de peerden voedert. (Z. der K.)

— Licht, lever, loos, enz. van 't verken ondereengekapt. (Z. der K.)

KÖRTBIJ (klemt. op *bij*), bw. — Dichtbij. B. Hij woont körtbij. 't Is körtbij. Z. KÖRT.

KÖRTBREKIG, bvw. — Licht breekbaar, brokkelachtig, broos, bij D. B. *kortbrakig*. Brood mee' eieren gebakken, is kortbrekig.

KÖRTBUSSEL, znw., v. — Z. KROMBUSSEL.

KÖRTEN, w., b. en o. — Helpen, baten. Al da' ge doet, kört nie'. Of de moeder keef, bad of smeekte, het körtte nie': de zoon vertrok toch. Wa' kört 'et dat ek oe geld geef, ge drink' 'et toch op!

— *'t Is niks gekört*, 't is vruchteloos, 't is te vergeefs. Al da' ge tegen dieë' jongen zegt, is niks gekört. 't Was niks gekört dat den doktoor aan de' zieke dee'. Ge kunt oewe' jongen is vermanen, maar zal 't iet gekort zijn?

— Bij mulders. De zeilen zwichten, Fr. *replier les toiles*.

— *Op lits körten*, een weinig minder dan volle zeilen.

— *Half körten*, de zeilen half intrekken.

— *Störm körten*, de zeilen heel en gansch oprollen.

KÖRTIGHEID, znw., v. — Allerlei korte afval van stroo, hout, tabak, enz. (K.) Rijft die körtigheid van stroo bijeen. Daar lee' nog wa' körtigheid van hout.

KÖRTMAANDEKE(N, znw., o. — Februari, Fr. *février*.

KÖRTMALEN, w., b. — Het graan breken zonder het tot meel te malen. De brouwers körtmalen de gerst, als zij van den ast komt.

KÖRTMÈÈL, znw., o. — Grof meel, fijne zemelen, Mdnl. *cortmeel*. Hij verkoopt körtmèèl.

KÖRTMES, znw., o. — Bij hoefsm. Mes om de hoeven der peerden te korten.

KÖRTNAT, znw., o. — Z. onder KÖRT.

***KÖRTOM**. bw. — « *Kortom zijn*, hetzelfde als Kort aangespannen of ingespannen zijn, het lastig, het moeilijk hebben, en daarom grammoedig zijn. »

Sch. geeft die uitdrukking voor de Kemp. en Gheel.

KÖRTOOREN, znw., v, mrv. — Spotnaam op de inwoners van Rethy.

KÖRTS, bvw. — Kort, onlangs, kortelings. (Ook in 't Mdnl., z. VERD., III, 1598. Volgens V. D. gew. en veroud.) 't Is nog maar körts geleden, dat ik bij u geweest heb. Hij viel ziek en körts nadien was em dood.

— *Körts nadatum*. Z. NADATUM.

KÖRTS (Kemp. ook *köts*), znw., v. — Koorts, Fr. *fièvre*. D. B., Hfft.

— *Roo(d)e körts*, Fr. *fièvre scarlatine*.

— *Kwa(d)e körtsen*, doodelijke koortsen.

— *Rotte körts*, Fr. *typhus*.

— *Kou(de) körts*, moeraskoorts.

KÖRTSCHAAF, znw., v. — Bij timmerl. Eene korte schaaf, waar men het hout mee effen en glad schaaft, na het met den strijkblok overloopen te hebben, ook **Blokschaaf** geheeten.

KÖRTSEL, znw., o. — Bij beenhouwers. Een stuk ossevleesch dat van het ribbestuk afgekort is, Fr. *aloyau de deuxième place*, bij D. B. *korteling* genaamd.

— Stuk van bepaalde lengte dat men van eenen boomstam zaagt.

KÖRTSTEEL, znw., m. — Soort van kriek met zeer korten steel.

KÖRTVLEUGELEN, w., b. — Kortwieken, de vleugels korten, fnuiken, bij D. B. *kortvlerken*. Hfft. 'En ekster kortvleugelen, omdat ze nie' zou gaan vliegen.

— Fig. In bedwang houden, intoomen. Ge moet dieë' jongen kortvleugelen, of ge blijft hem geen meester.

KÖRTZAAG, znw., v. — Bij timmerl., blokm., enz. Eene zaag met een breed en zwaar blad, zonder raam en met eene handhaaf aan ieder einde, Fr. *passe-partout*. Het is met de körtzaag dat men den stam van eenen boom in blokken doorzaagt. De körtzaag wordt door twee man weg- en weergetrokken. De kortzaag heet bij D. B. *kerfzaag*.

KÖRVEN, w., b. — Veel brood eten. (K.) Brood körven. Hij kan iet doen van körven.

KOSSEM, znw., m. — De halskwabbe van rundvee. Z. Wrdb.

— Onderkin, dobbele kin. Hij 'ne' geweldige kossem.

— In de laatste opvatting heet V. D. het w. verouderd.

***KOSSEMOOSCH**, znw., m. — « Plaats daar gekossemooscht wordt. »

***KOSSEMOOSCHEN**, w., o. — « Onzindelijk, onnuttig, vuil te werk gaan in 't huishouden, 't eten bereiden, het bezigen der spijzen. — « Die kok zou 'k niet willen : ze kan zoo kossemooschen. Zoo 'n kossemoosch van een huishouden en heb ik nooit gezien. Ik en ga niet geerne bij Peer Vuylbaerts eten : 't is zoo'n kossemooscher aan tafel. » Geh. *Kempenland*.

Aldus Loquela, Nr 1, '92, blz. 5.

Die vormen zijn mij niet bekend, doch *kossemok*, *kossemos*, *kossemot* en *kossemossen* wel. Z. ald.

***KOSSEMOOSCHER**, znw., m. — « Een die kossemooscht. »

KOST. Tweede hoofdvorm van Kunnen.

KOST, znw., m. — Spijs, voedsel, Fr. *nourriture*, *pension*.

— *Veur de(n) kost werken*, werken en tot loon het voedsel verdienen. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.)

— *Op zijnen eigen kost werken*, werken en tot loon alleen geld, maar geenen kost ontvangen. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.)

— *Verloren kost*, z. onder VERLIEREN.

KÖSTELIJK, bvw. — Kostelijk, z. Wrdb.

— Duur, Fr. *cher*, *couteux*. Hfft. 'En köstelijke reis. Van hier naar Parijs reizen is nogal köstelijk.

KOSTEN, znw., m., mrv. — Fr. *frais*.

— *Op kosten van ongelijk*, ten koste van dengene die ongelijk behaalt. T. We zullen maar drinken op kosten van ongelijk.

— Spr. *Da(t) zijn allemaal kosten op 't sterfhuis*, dat zijn nuttelooze onkosten.

KÖSTER, znw., m. — Koster, Fr. *sacristain*. Wanneer men de lieden van een dorp voor weinig eerlijk wil doen doorgaan, dan zegt men: *Te H. zijn 't allemaal eerlijke menschen, maar den eerlijkste van al is de köster, en dieën hee' nog 'en koei gestolen*. (A.)

— In een gedeelte van de Wester-Kempen heet men eenen onderwijzer ook *köster*. 'En school met twee kösters. De köster hée' 'ne' leerling gestraft. (Ook in Groningen, z. M.)

Dit komt hieruit voort, omdat de onderwijzers vroeger, en thans nog op kleine dorpen, ook veelal het ambt van koster waarnamen. Om hem te onderscheiden van den kerkbedienaar, noemt men eenen onderwijzer *schoolköster*, terwijl men eenen koster *kerkköster* heet. Er zijn daar twee kösters: 'ne schoolköster en 'ne kerkköster.

— Spr. *Kösters kèèrs gestolen hebben*, eenen snotneus hebben.

— *Kösters koei mag op 't kerkhof wei(d)en*, zegt men als iemand boven een ander bevoordeeligd wordt.

KÖSTERIJ, znw., v. — Kostersambt. Te L. is de kösterij open De kösterij brengt daar veul op.

KÖSTE(R)S(E) (klemt. op *es*), znw., v. — De vrouw eens kosters. (Ook in Brab., Limb., Vl. en N.-Br., z. Sch.)

KOSTGAST, znw., m. — Kostganger, iemand die ergens zijne kosten koopt, Fr. *pensionnaire*, *commensal*. (Niet bij Kram.)

***KOSTIAAN**, znw., m. — « Kostgast, kostganger. »
Sch. geeft dit w. voor Antw.

KOSTKOOPER, znw., m. — Z. KOSTGAST.

KOT, znw., o. — Opening, gat, hol, vrklw. *kotteken*, *kotje* en *kötje*, mrv. *kotten*, *kotter*, Fr. *trou*, *ouverture*. R., T. E kot in de' grond. E kot in de' muur kappen. E kot in 'en plank boren. Er zijn kotten in oe' kous. Er is e kotteken in oe' kleed. E kot in de haag.

— Ronde die men met krijt op de tafel schrijft bij sommige kaartspelen. R. 't Krijt in 't kot leggen. Ge hèt 'et krijt in 't kot nie' geleed.

— Gevangenis, Fr. *prison*. 'Nen dief in 't kot zetten. Hij hée' vier jaar in 't kot gezeten. Hij is in 't kot gestörven. « Weg, weg, ga loopen, of wij geraken nog in het *kot*. » (CONSCIENCE. *De Loteling*, 13.)

— Hok. Den hond in ze' kot leggen. 't Verken hee' ze' kot afgebroken.

— Kluchtwoord om eenen hoogen manshoed aan te duiden. Hij hee' ze' kot weer op. Z. ook HONDSKOT.

— Groote vogelkooi. De ekster zit in e kot.

— Steenen, houten of leemen gebouwken, waar men allerlei gereedschappen, turf, hout, kolen, enz. in bewaart.

— Houten huisken op de jaarmerkten en kermissen, waar men wilde dieren en andere dingen in vertoont, Fr. *baraque*.

— Houten huis, rollende woning waar de foorkramers in verblijven.

— In kinderspelen. Plaats waar degenen die in 't spel gevangen zijn, moeten gaan staan. Jan is er aan: hij moet in 't kot.

— Dorp waar veel slecht volk woont. Dat dörp is maar e kot: er wördt alle Zondagen gevochten.

— Slecht befaamd huis of herberg. E kot van 'en herberg. Hij zit altijd in da' kot.

— Kleine, arme of vervallen woning. E klei(n) kot. E vuil kot.

— In onbeleefde taal is Kot synoniem van Huis, woning, Fr. *demeure*. 't Was beter da' ze heur kot opkuischte, in plaats van in de geburen te gaan babbelen. Maakt oe naar oe' kot! Komt in me' kot nie' meer, of.... Ik zal 'em is uit ze' kot gaan halen. Ge komt van ze lèven uit oe' kot nie', hoe kunde weten wat er buiten omgaat! Ik staan hier in me' kot. Iedereen is baas in ze' kot. Hij dierf mij komen aanranden in mijn eigen kot!

— Spr. *Iemand in zij(n) kot stouwen*, hem den bek snoeren. Hij meinde wa' van zijnen neus te maken, maar ik stouwden 'em in ze' kot.

— *Uit zij(n) kot komen*, heftig uitvallen. Ge hadt 'em is uit ze' kot moeten hooren komen, toen ik 'em daarover aansprak!

— *Het kot alleen hebben*, alleen thuis zijn, de huiswacht hebben.

— Bij mulders. De romp van den molen.

KOTSEN, w., o. — Overslaan, randen. (K.) Komt dieë jongen nogal goe' naar de school? Ja, maar somwijlen kotst hij is 'nen dag.

KOTTINNEKE(N, znw., o. — Z. KATTINNEKEN.

KOU, znw., v. is hier en daar m., vooral langs de Brab. grenzen.

— Spr. *Uit de kou zijn*, zijn fortuin gemaakt hebben, zijne schaapkens op 't droog hebben.

— Ontsteking der longpijpen, van het neusslijmvlies, enz. of eene pijn in den rug, in het hoofd of een ander lichaamsdeel, die men aan den invloed der koude toeschrijft, Fr. *catarrhe, refroidissement*. 'En kou pakken mee' in den trek te staan. Ik heb 'en kou in mijnen rug.

KOUD, bvw. — Fr. *froid*. Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo koud als ijs, — als stukken ijs* (van de voeten).

— Spr. *Da(t) zal op geen kou(de) steenen gevallen zijn*, dat zal niet ongewroken blijven. (K.) (Ook in Brab., z. Sch.)

— *Da(t) viel hem koud op de maag*, dat nieuws stond hem niet aan, die tijding was hem onaangenaam. 't Zal 'em koud op de maag vallen, as ek 'em zeg dat em moet vertrekken.

— *Ge zult hem me(t) geen kou(de) hand aan zijn kont komen*, z. KONT.

— *De steenen zijn te koud, daar hij moet over gaan*, hij wordt daar goed opgepast en gekoesterd.

— *E koud kieken*, iemand zonder moed of wilskracht.

— *Koud bier is warm bloed.*

— *Kou(de) handen is warme liefde.*

*KOUKRIMP, znw., m. en v. — Wordt, volgens Sch., te Turnhout en elders in de Kempen gezeid van iemand die kouwelijk is, die van koude huivert en als ineenkrimpt, die steeds van koude kriept of klaagt.

KOUKRIMPER, znw., m. — Iemand die zeer slecht tegen de koude kan, die uiterst kouwelijk is.

KOUS, znw., v., mrv. *kousen* en *kouse(n)s*. — Fr. *bas*.

— Spr. *Meenen me(t) kousen en schoenen in den hemel te komen*, meenen dat men zonder moeite te doen iets zal bekomen.

— *Hij heeft daar de geel kousen verdiend*, hij heeft dat huwelijk bewerkt, gemakeld, hij heeft dat paar gekoppeld. (Lier.)

— *Met de kous op den kop thuis komen*, ergens met schande van afkomen, in eene onderneming slecht gelukken.

— Spaarpot. Hij héet 'en kous onder 't dak steken (ergens een goeden spaarpot liggen). Voorheen bewaarden vele menschen hunne spaarpenningen in eene kous.

— Bos pluimen, die rond de pooten van sommige vogels neerhangen tot op de teenen.

— Bij biemans. Men zegt dat de bieën *kousen* aanhebben, wanneer de haartjes van hunne pooten vol hangen van het stuifmeel der bloemen.

— *Pataten me(t) kousen en al eten*, de aardappels koken zonder ze te schillen; bij het eten trekt men dan eenvoudig de pel af, zoodat men niets verliest van den aardappel. (A.) Z. ook KAZAK.

KOUSCHIJTER, znw., m. — Iemand die zeer kouwelijk is.

KOUTER, znw., m. en o. — Ploegkouter, Fr. *soc de la charrue*. J.

KOUW, znw., v. — Kieuw, Fr. *ouïe*, bij B. *kuw*, Mdnl. *cuwe*, bij Kil. *kauwe*, te Antw. Koen. (K) De kouwen van 'ne' vis(ch). Ge moet de kouwen nie' opeten.

KOUWERIK, znw., m. — Iemand die zeer gevoelig is aan de koude.

KOZIJN, znw., m. — Fr. *cousin*.

— Spr. *Kozijn spelen*, iemand vleien, na hem beleedigd of misnoegd te hebben.

— Vrijer, spottenderwijze gezeid, als een meisje niet wil bekennen dat zij verkeert. Ik heb Marie verle(d)en Zondag mee' heure' kozijn gezien. Zoo zegt men ook in denzelfden zin van eenen jongen, die niet wil bekennen dat hij vrijt: Frans hee' mè' ze' nichtje naar 't bal geweest.

KOZZEMOK (klemt op *mok*), znw., m. — Plaats waar vuil en onzindelijk wordt te werk gegaan. Dat is daar 'ne kozzemok van 'en huishouwen!

— Gemeene aanhang, slecht gespan van volk. Me' zoo 'ne' kozzemok van volk zou ek nie' willen te doen hebben.

KOZZEMOS, znw., m. — Z. KOZZEMOK.

KOZZEMOSSEN, w., o. — Onzindelijk, vuil te werk gaan in 't huishouden, in 't gereedmaken der spijzen, bij 't eten, enz. Ge meugt zoo nie' kozzemossen aan tafel. Ze is weer aan 't kozzemossen in de keuken.

— Afl. *Kozzemosser*, *gekozzemos*.

KOZZEMOSSER, znw., m. — Iemand die kozzemost.

KOZZEMOT, znw., m. — Z. KOZZEMOK.

KOZZEN, znw., m. — Kozijn, neef, Fr. *cousin*, bij D. B. *kozen*. Daar is mijne kozzen. Ik hem oewe' kozzen gezien.

— Wordt gebruikt om iemand gemeenzaam aan te spreken. Dag, kozzen! Hoe is 't er mee, kozzen?

KRAAG, znw., m. — Fr. *collet*. Z. Wrdb.

— Gedeelte van een glas of eenen romer, dat niet gevuld is. E glas wijn inschenken mè' 'ne groote' kraag.

— Bij smeden. Kort stuk buis met rand, dat rondom het rookgat eener stoof geklonken is en dient om er de buis op te zetten, ook **Hoed** en **Kroes** genaamd, Fr. *colleret*.

— Bij wevers. IJzeren tandwiel aan het einde van den onderlooper. In dat tandwiel valt eene klink die den onderlooper belet anders te draaien dan voorwaarts, en die 't lijnwaad op 't getouw aldus gespannen houdt.

— Bij mulders. Een cirkelvormig houten berd rondom den hals van de molenas, waarvan het onderste gedeelte vóór aan de kap zichtbaar is.

— Bij slachters. De borst en de bodem van eene geslachte beest.

— Spr. *E stuk in zijne(n) kraag hebben*, dronken zijn. D. B. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.)

KRAAI, znw., v. — Fr. *corneille*. Z. Wrdb.

— Spr. *Zoo heet dat de kraaien gapen*, uitnemend heet, stikkend heet. R.

— *Alles komt uit, al moesten het de kraaien uitbrengen*, eene misdaad blijft niet verholen.

— Middenrif der dieren, Fr. *diaphragme*. D. B.

KRAAIOOG, znw., v. — Als iemand klaagt dat hij een eksteroog heeft, dan antwoordt men hem: maakt er 'en kraaioog van, of: doet er wat ink(t) op, dan is 't 'en kraaioog.

KRAAKIJS, znw., o. — IJs dat kraakt, als men er overgaat. — Spr. *Kraakijs is geen breekijs.*

KRAAKSCHOEN, znw., m. — Schoen die bij 't gaan een krakend geluid maakt.

KRAAKSTEEN (uitspr. *krokstieën*), znw., m. — Kerse- of kriekesteen. (A.) De kraaksteenen nie' op de' vloer gooien. De kinderen spelen me' kraaksteenen. — Vrglk. Kram.

KRAAM, znw., o. en niet v. — 1° Merktwinkel, Fr. *échoppe;* 2° bevalling van een kind. Fr. *couches.* D. B.

— Fig. Vervallen en versleten mensch, Fr. *patraque.* D. B. 'En oud kraam van e wijfken.

— Gemeene, ontuchtige kerel. (K.) T., R. Dieë Jan is maar e kraam.

— Snaak, koddige gast. T., R. 'En aardig kraam van 'ne' vent. Wij hebben veul plezier gehad met da' vies kraam.

— *In 't kraam liggen (zijn)*, wordt schertsend gezeid van iemand die ziek te bed ligt. (K.)

KRAAN, znw., v., Fr. *robinet*, is m. in 't Z.-O. der K.

KRAB, znw., m. en niet v. — Krauw, de daad van te krabben.

— In de bet. van Schram, wonde door eenen krab veroorzaakt, is het w. vr.

KRAB, znw., v. — Fig. Iemand met zeer kromme beenen, die scheef gaat gelijk eene krab. 'En kromme krab van e wijf.

KRABBEDAS, znw., m. — Klein mismaakt manneken of vrouwken. (Heist-op-den-Berg.)

KRABBEDODDER, znw., m. — Kleine persoon. (Z.-O. der K.) Wa' krabbedodder van e ventje!

KRABBEKOKER, znw., m. — Sukkelaar. (A.) 'Ne krabbekoker van 'ne' metser, 'nen timmerman.

KRABBELING, znw., v., zonder mrv. — Krabsel, afkrabsel, Fr. *râclure.* (K.) Krabbeling van hout. Doet die krabbeling van de' kèès (kaas) van de tafel.

KRABBEMUIS, znw., v. — Egge (in een raadsel). Z. GIEPGAAP.

KRABBEN, w., o. — Eenig werk slecht verrichten, knoeiwerk maken. (Ook in Brab., z. Sch.) Hij versta' zijne' stiel nie': wa' krabben is al dat em kan.

Kil. Krabben, *inepte exarare.*

— Veel slafelijk werken doorstaan. Die mens(ch)en moeten krabben, om de twee eindekens van 't jaar aaneen te knoopen.

— Zich spoeden, zich weren. Ik zal moeten krabben om gedaan te krijgen. Ge zult meugen krabben om er op tijd te zijn.

KRABBER, znw., m. — Iemand die zijn ambacht slecht verstaat, knoeier, slechte werkman. 'Ne krabber van 'ne' schilder. Dieën timmerman is 'nen eerste krabber, hij maakt niks goeds.

— Iets dat dient om te krabben, Fr. *racloir*, *grattoir*. De krabber van eenen bakker is een omgebogen ijzer om de mult te zuiveren. De krabber van eenen potbakker, een omgeplooid ijzer om de potaarde van de walkbalk af te schrabben. De krabber aan de deur van een huis is het ijzer, waaraan men den zool van de schoenen afschrabt, alvorens binnen te gaan, Fr. *décrottoir*, bij Kram. *krasijzer* geheeten.

— Klein mesje, in 't midden een weinig dikker, en dat scherp is aan de beide kanten. Het dient om geschrift weg te krabben.

KRABSEL, znw., o. — Gemeene vrouw, liederlijk meisje. (A.) Hoe is 't meugelijk, da' zoo 'ne jongen da' krabsel begéèrt!

KRABSELING, znw., v. — Z. KRABBELING.

KRABSTAAL, znw., o. — Bij timmerl. Klein stalen blad, dienende om te schrabben en het hout op te zuiveren, Fr. *râcloir*.

KRACHT, znw., v. — Z. Wrdb.

— *Iet op zijn kracht nemen*, iets kwalijk opnemen, er over gestoord zijn. T., Kl.-Br. (Ook in Limb.) Ik heb oe da' maar uit lach gezeed, ge meugt dat op oe' kracht nie' nemen.

— *Iet doen op zijn eigen kracht*, zonder iemand te raadplegen of zijn gezag te erkennen. Den doktoor was gestoord, omdat ek de' zieken op mijn eigen kracht 'ne' geneesmiddel had gegeven. Dieë jongen doet alles maar op zijn eigen kracht, zonder zijn ouwers te kennen.

KRAGEN, w., o. — Met eenen rand of kraag schenken, van een glas, eenen romer of borrel gezeid. (A.) Hij kraagt weer (hij schenkt het glas niet vol).

KRAK, znw., v. — Een tuig dat versleten is en niet meer deugt. Die krak van 'en horlogie wilt nie' meer gaan. Da' naaimachien is maar 'en krak.

KRAK, znw., m. — Stam van krakken (kraken). *Krak in de schoenen hebben*, wordt gezeid als de schoenen kraken bij 't gaan. Wanneer iemands schoenen kraken, zegt men dat ze nog niet betaald zijn.

KRAK, bw. — Juist, nauwkeurig, Fr. *précisément*, bij Kram. *krek*, *krekt*. Hij ga' krak alle dagen naar de kerk. Gij waart krak vertrokken, as ek bij oe kwam. Hij is krak alle Zondagen zat.

KRAKEBEEN, znw., o. — Kraakbeen, Fr. *cartilage*.

KRAKEBEES en **KRAKEBEIS**, znw., v. — Soort van blauwe bes die in de bosschen groeit, Fr. *airelle*, *myrtille*. In da' bos(ch) staan veul krakebezen. Krakebeizen plukken.

KRAKEBEIN, znw., o. — Klein, mismaakt of vernepen manneken of vrouwken. (Heist-op-den-Berg.)

KRAKEBEIS, znw., v. — Z. KRAKEBEES.

KRAKEBISSEM, KRAKEBIZZEM, znw., v. — Z. KRAKEBEES. (N. der K.)

KRAKEN, w., b. en o. — Z. Wrdb.

— Overdrijven in 't spreken, bluffen. (K.) Hoort! hij is weer aan 't kraken. Stoëfen en kraken kan hij best.

— Spr. *Kraken van zuiverheid*, uit der mate zindelijk zijn. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Alles kraakt daar van zuiverheid in dat huis.

— *Dat het kraakt*, geweldig. Hij vloekte dat 'et kraakte. Hij kan liegen dat 'et kraakt. 'Et vriest, 'et dondert dat 'et kraakt.

KRAKKEMIK, znw., v. — Vod, prul, iets dat weinig weerd is. Zoo 'n krakkemik van 'en horloge, wa' kan ek daar mee doen! 'En krakkemik van 'en kas.

— In 't mrv. bet. *krakkemikken* draaierijen, valsche streken, konkelarijen. (Z. der K.) Ik kan mè' geen krakkemikken om. Hij gaat altijd mè' krakkemikken om.

— Bij Schuerm. bet. *krikkemikken* iets wat weinig waarde heeft, dat slecht aaneenhangt. Volgens Kil. was *krickemicke*, q. d. *krekemicke* een wittebroodje, dat men te Brugge, op Witten Donderdag aan de priesters placht te geven.

KRAM, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *In zijn krammen schieten*, in gramschap schieten. T. Toen hij mij veur 'ne' leugenèèr uitmaakte, schoot ek in mijn krammen.

— Fig. Handen. As ek 'em onder m'n krammen krijg, ransel ek 'em af.

KRAMACHEL en **KRAMAKKEL**, bvw. — Lijdend, sukkelachtig, ziekelijk. Da' ventje begint vandeeg kramakkel te wörren.

KRAMACHELACHTIG en **KRAMAKKELACHTIG** (klemt. op de 2e lettergr.), bvw. — Sukkelachtig van ziekte of van ouderdom. Vader wördt met den dag kramachelachtiger. Dieë kleine ziet er zoo kramakkelachtig uit.

KRAMACHELÈÈR en **KRAMAKKELÈÈR**, znw., m. — Ziekelijke mensch, sukkelachtige ouderling.

KRAMACHELEN en **KRAMAKKELEN**, w., o. — Ziekelijk zijn, sukkelen, den last der jaren gevoelen. Dieë mens(ch) begint te kramachelen. Hij hee' lank gekramakkeld, maar nu ziet em er beter uit.

V. D. geeft *kramakkelen* en *kramakkelachtig* als gew. op.

KRAMEL, znw., v. — Karamel, ulevel, Fr. *caramelle*.

KRAMICH en **KRAMIK** (klemt. op de 2e lettergr.), znw., m. — Brood van roggebloem gebakken. (N. en W. der K.) De boeren eten kramich en ruggenbrood. Ne groote kramik. Kramik is voedzamer as tervenbrood.

— In 't Z. der Kemp. verstaat men door *kramik* fijn tarwebrood, brood van tarwebloem gebakken. Z. ook MIK.

Z. Sch. i. v. *kraammik*.

KRAMICHEN en **KRAMIKKEN**, bvw. — Van kramik, van fijne roggebloem gebakken. 'Ne kramichen boterham. E kramikken brood.

KRAMIL, znw., m. — Z. KAMIL.

KRAMMES, znw., o. — Bij blokm. Groot mes, in den vorm eener zeisen, maar zoo breed niet; langs den eenen kant is er een haak aan, waar het mee vastligt aan 't peerd, en langs den anderen kant eene houten handhaaf.

KRANK, bvw. — Veeg, stervende, Fr. *moribond*. De zieken is krank, 't zalder nie' lank meer mee duren.

— Spr. *Ge zoudt er kranke zinnen van krijgen*, men zou er het verstand van verliezen.

KRANS, znw., m. — Bij veeartsen, enz. Darmscheel, Fr. *mésentère*. De krans ligt midden in de darmen, het net is vast aan de maag en de pens.

— Bij wagenmakers. IJzeren ring, die aan den arm der as van eenen wagen steekt en dient tot sluiting van het wiel.

***KRAPPE**, znw., v. — « Rinsche saus, azijnsaus, met kleine stukjes spek in. »

Sch. geeft dit w. voor Antw.

KRATSEL, znw., o. — Bij borstelmakers. Soort van ijzeren kam, bestaande uit ongeveer vijftien sterke en lange tanden, die vastgeschroefd zitten aan de werkbank, om er het haar op te mengelen, bij D. B. *hekel* geheeten.

KRAUW, znw., m. en niet v. — Krab, Fr. *coup de griffe*. D. B.

KRAUW, znw., m. — Krawagie, schurft, Fr. *gale*, L. *Scabies*, bij Jong. *krauw*, o. (K.) De' krauw hebben.

***KRAUWELIG**, ***KRAWELIG**, bvw. — « Dartel, zich niet kunnende inhouden. »

Sch. kent dat w. aan de Kemp. toe.

KRAWAAT (klemt. op *waat*), znw., m. — Deugniet, Fr. *coquin*, *fripon*. 'Ne krawaat van e ventje.

— Iemand die anderen fopt of tergt. Dieë krawaat laat niemand nie' gerust.

— Halve gek. 'Ne vieze krawaat. 'Nen aardige krawaat.

— Spotnaam op de inwoners van Lille. De krawaten van Lille. 't Is 'ne krawaat van Lille.

— Gezeid van bloemkoolen en andere koolen, die niet meer versch ofwel vuil zijn. Ook van appelen met ruw vel, zooals dit dikwijls het geval is met wilde appelen. (A.) Zoo'n krawaten van bloëmkoolen begèèr ekik nie, ze zijn heelemaal gèèl gewörren. 't Zijn krawaten van appelen.

KRAWAGIEMAN, znw., m. — Witte meikever. (Z. der K.) Die krawagiemannen vastpakt, riskeert van de krawagie te krijgen.

KRAWAT (klemt. op *wat*), znw., m. — Halsdoek, halsdas, Fr. *cravatte*. 'Ne zije' krawat. Hij draagt altijd 'ne' witte' krawat.

— Spr. *Krawat zetten*, zich moeite geven, zijne krachten inspannen. (Z. der K.)

KRAWEI, znw., v. — De loos van een dier. (Z.-O. der K.)

KRAWEI, znw., v. — Bij ambachtsl. Een klein werk, dat niet veel opbrengt. Men zegt *goei krawei*, wanneer het werk gemakkelijk, en *kwaé krawei*, wanneer het moeilijk of vuil is. Kraweien doen. De metser had daar eenige kraweikens.

— Koffiefeestje dat men geeft, wanneer men een nieuw huis betrokken (heeft, aan de gebuurmeisjes die het huis hebben geschuurd. (Z. der K.)

KRAWEIEN, w., o. — Kraweien maken. Dieën timmerman héet heel de week gekraweid.

— Aan de openbare wegen en gemeentebanen werken, panieren.

***KRAWELIG**, z. *KRAUWELIG.

KRAWELLIG (klemt. op *wel*), bvw. — Koppig, eigenzinnig. Zoo 'n krawellige kinderen heb ik nog nooit nie' gezien.

— Bw. Hevig, bovenmate. Dieë vent was krawellig kwaad. 't Is krawellig heet.

— Bij T. bet. *karwellig* dartel, brooddronken en lichtgeraakt, gauw gestoord.

KREAAL, KRIAAL (klemt. op *aal*), znw., m. — Kind of jongeling soprano), die zingt op het oksaal. Onze nieve kreaal kan hoog zingen. Koben zat te zingen gelijk 'ne kreaal. In sommige kerken zingen de krealen voor.

— Het w. is waarschijnlijk eene verbastering van *koraal*, Fr. *choral*.

KREBBER, znw., m. — Versleten bezem. (Z. der K.) Me' 'ne' krebber schuren.

KREBBEREN, w., b. en o. — Met den krebber schuren. De steenen van de' gaanpad krebberen.

KRÈÈ, KRÈÈG, bw. — Schrap, ter nauwer nood, Fr. *à peine*, in Friesl. *schraag*. (Z. der K.) Hij zou willen börgemeester zijn, en hij kan krèè zijnen naam zetten. Ik zal maar krèèg toekomen mè' mij' geld. Z. ook KRUI.

KRÈÈTBEET, znw., m. — Klein deeltje van iets lekkers, waar men liever een groot stuk van zou hebben. Wa' kan ik me' zoo 'ne' krèètbeet doen, geeft me wa' meer!

KRÈÈTSEL, znw., o. — Z. KRÈTSEL.

KRÈÈTZAK, znw., m. — Plager, terger, iemand die er behagen in heeft anderen te tergen en te plagen. Dat is 'ne krèètzak van 'ne' jongen, hij laat niemand nie' gerust.

***KREEUW**, znw., (geslacht ?). — « Groot stuk brood, vleesch, enz. » Sch. geeft dat w. voor de Kemp.

KREFFELEN, w., o. — Hetzelfde als Klefferen, klauteren, Fr. *grimper*. (K.) Op 'nen boom kreffelen.

— Afl. *Kreffelèèr*, *gekreffel*.

KREFT, znw., v. — Kreeft, Fr. *homard*. (Ook v. bij J.) Kil. Kreft, *cammarus*.

— Fig. Overblijveling, een kind dat in zijnen groei is blijven steken.

KREITEN, w., b. — Z. KRÈTEN.

KRÈKELEN, w., o. — Iets minder dan Krakeelen, twisten, onder elkander woorden hebben. Die twee mannen zijn altijd tegeneen aan 't krèkelen. Eerst 'nen tijd gekrèkeld, en dan ruzie gemaakt. « Eeuwig ja hoeft niet *gekrekeld*. » (DAUTZENBERG, *Verspr. en nagel. Ged.* 263.)

— Wordt gezeid van het krijschend schreeuwen der hennen. De hinnen krèkelen, als er regen ophanden is.

— Afl. *Gekrèkel*, *krèkelèèr*.

KREMELEN, w., o. — Dingen, afbieden. (A.) Ik ben blij da' ze weg is; eerda' ze koopt, moet ze 'en uur staan kremelen.

— Afl. *Kremelèèr*, *gekremel*.

KRÈMELEN, w., o. — Z. KREMMELEN.

KRÈMER, znw,, m. — Kramer, iemand die met een kraam op merkten en kermissen staat. (Ook in N.-Br., Gelderl., Overijsel en Groningen, z. Hfft., G., Dr. en M.)

— *'Ne krèmer van slecht weer*, een ongeluksbode.

— Spr. *Als de kinderen geld hebben, dan hebben de krèmers kans*, z. GELD.

— *Iedere krèmer veur zijn berd*, elk aan zijne taak, ieder voor zijne zaak.

— In samenstellingen waarvan het eerste lid eene koopwaar is, beteekent *krèmer* een handelaar die in zulke waar doet. *Boterkrèmer*, *gistkrèmer*, *eierkrèmer*, *kiekenkrèmer*, enz.

— Lendenpijn door vermoeienis, met te bukken of ten gevolge van rhumatism, Fr. *courbature*, *lumbago*. Jong. De' krèmer in den rug hebben. Z. ook KROEL.

KREMEREN, w., o. — Z. KREMMELEN. (Z. der K.)

KRÈMERIJ, znw., v. — Kramersvolk. Met de kermis is hier altijd veul krèmerij.

KRÈMERIN, znw., v. — Kramersvrouw.

KRÈMERSLATIJN, znw., o. — Bargoensch, dieventaal, Fr. *baragouin*. Da' verstaan ek nie', 't is krèmerslatijn.

— Ook eene taal, waarin de lettergrepen voorafgegaan zijn door eene letter, b. v. *p*, en die onverstaanbaar is voor dengene die er den sleutel niet van kent.

Kil. Kraemers latijn, *lingua fictitia mendicorum et nebulonum erronum*.

KREMMELACHTIG, bvw. — Wordt gezeid van eene kamer, eene woning, enz. die nauw of belemmerd is. (N. en W. der K.) 't Is hier zoo kremmelachtig in huis. De kerk is 's Zondags wa' kremmelachtig.

KREMMELEN, ook **KRÈMELEN** en **KREMEREN**, w., o., met *hebben* en *zijn*. — Door iets dringen dat nauw of belemmerd is. (K.) Hij kremmelt overal deur. Hij kwam me' vier stoelen in huis gekremmeld.

— Vrglk. het Eng. *to cram*, induwen, opvullen, Mdhgd. *kremmen*, drukken, nijpen.

— Afl. *Kremmelèèr*, *gekremmel*.

KREMMELKOT, znw., o. — Nauwe en belemmerde woning, waar men niet dan al kremmelende kan binnengeraken. Dat huis is e kremmelkot. Hij woont in e kremmelkot.

KRENG, znw., v. en niet o. — Oud, mager peerd. Ze' pèèrd ziet er zoo 'n kreng uit. 'En oû kreng van e pèèrd.

— Fig. Magere, kleine persoon. 'En kreng van e manneken.

***KRENG**, bw. — « *'t Is maar kreng* » wordt, volgens Sch., te Gheel en in elders in de Kemp. gezeid voor 't Komt nauw aan, er schiet niets over.

KRENG, znw., v. — Soort van zeer lagen en platten wagen op vier wielen, door de naties gebruikt. (A.)

KRENSEN en **KRINSEN**, znw., v., mrv. — Afval van graan, slecht, onvolkomen graan, kafsplinters, enz. die bij 't wannen bovenkomen of bij 't doordoen in den winder of wanmolen tusschen het goed graan vallen. D. B.

KRENTENBOTERHAM, znw., m. — Boterham van krentenbrood.

KREP, znw., m. — Snede spek of hesp. Z. KRIP.

KRES, znw., m. — Krijsch, scherpe kreet. Ze liet 'ne' kres.

KRESSEN, w., o. — Krijschen, scherpe kreten slaken. E verroest slot krest. Sommige vogels kressen.

KRÈTAGE, znw., v. — Plagerij, kwelling, Fr. *vexation*, *tracasserie*. Ik vertrek daar: ik en kan de krètage van die geburen nie' meer uitstaan.

KRÈTELIJK, bvw. — Tergend, hatelijk, onuitstaanbaar. Tandpijn is 'en krètelijke pijn. As ge alle moeite van de wèreld gedaan hèt om die plaats te krijgen, en ze benoemen dan 'nen andere, dat is krètelijk. 't Is krètelijk veur 'nen ouwer, as zijn kinderen naar 'em nie' willen luisteren.

KRÈTEN, ook **KREITEN**, w., b. — Plagen, tergen, kwellen, Fr. *tourmenter*, *agacer*, *taquiner*. T., R., Jong. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Ge meugt den hond nie' krèten, of hij bijt. Sommige kinderen kunnen hunne' meester krèten. Menschen en beesten kreiten.

— *Zijn eigen krèten in iemand* of *in iet*, er zich in ergeren, zich kwaad maken in iemand of iets. Ik zou me daar zoo nie' in krèten, as de straatjongens is met de bel komen trekken, want hoe meer da' ge oe daar in krèt, hoe erger. Ik gaan dieë' jongen maar aan zijn eigen overlaten, ik heb mij daar al te veul in gekrèt.

— *'t Is de(n) mond gekrèt*, zegt men wanneer men maar een klein deeltje heeft van iets lekkers, waarvan men liever een groot stuk zou hebben. T., Kl.-Br. Z. KRÈÈTBEET.

— Afl. *Krèter*, *gekrèèt*.

Kil. Kreyten, kræten, *provocare*, *irritare*, *exasperare*. Reeds in 't Mdnl., z. VERD., op *creiten* en OUD., III, 540. — V. D. geeft het w. als gewest.

KRÈTER, znw., m. — Iemand die er vermaak in schept een ander te plagen en te tergen. Dieë Frans is 'ne krèter, hij laat niemand nie' gerust.

KRÈTERIJ, znw., v. — Plaagzucht, kwelzucht, plagerij. Ik kan die krèterij nie' verdragen. De krèterij van da' volk is te groot.

KRÈTIG, bvw. — Hetzelfde als Krètelijk. 't Is krètig as ge nèven zoo'n geburen woont.

KRETS, znw., v. — Schram, krab, Ge hèt e kretsken op oe' kaak.

KRÈTSEL, znw., o. — Kwelling, plagerij. Iemand veul krètsel aandoen. Ik heb veul krètsel van die kinderen.

— Oorzaak van kwelling, van plagerij. Dieën hof is e krètsel voor mij, want alle dagen zitten ze er aan 't fruit.

KRETSEL, znw., o. — Zat, vuil wijf, gemeene slons, ontuchtig vrouwmensch. (**A.**) Hij is er mee geloopt mè' zoo e kretsel.

KRETSEN, w., b. en o. — Krabben, krauwen, Fr. *gratter*, *égratigner*, Eng. *to scratch*, Hgd. *krätzen*. T. (Ook in Brab. en Belg.- en Holl.-Limb., z. Sch.. Insgelijks in 't Mdnl., z. VERD., III, 2087. Bij V. D. als gewest. vermeld.) (**K.**) Wa' ligde daar te kretsen? Ik heb deur mijn hand gekretst mee' 'en naald. Dieën hond kretst zjust ofdat em vlooien had.

— Afl. *Kretser*, *gekrets*.

Kil. Kratsen, kretsen, *scabere*.

KREU, znw., v. — Z. KRUI.

KREUGEL, znw., m. — Kruiwagen, Fr. *brouette*. (**N.** der **K.**) Naar 't veld rijen om 'ne' kreugel voeier.

KREUKEL, znw., m. en v. — Eetbare zeeslak. Ik eet gèren kreukelen. In de stad leuren ze mè' kreukelen.

KREUPEL, znw., m. — Bidbankje, knielbankje, Fr. *prie-Dieu*. Dat w. wordt door de gasthuisnonnen van Lier nog gebezigd.

KREUS, znw., v. — Bij schrijnw. Schaaf die over de lengte recht en over de breedte hol is en dient tot het schaven van flauwe krommingen aan lijstwerken, enz.

KREVÉEREN, w., o. — Z. CREVÉEREN.

KREVEL, znw., m. — Eene zenuwachtige gejaagdheid, die iemand belet stil te zitten of te liggen, Fr. *agitation nerveuse*. Ik moest van mijne' stoel opstaan, ik had de' krevel.

KREVELEN, w., o. — Kriebelen, lichtjes krabben. Wordt gezeid van kleine diertjes die al voortkruipende eene kleine ruisching maken of gekriebel en jeuksel veroorzaken. D. B. Ik vuulden iet krevelen in mijnen hals, en toen ik er naar pakte, was 'et 'en spinnekop. Wat hoor ek daar krevelen in die drooge blaren ?

— Ook van andere dingen die een kriebelend gevoel veroorzaken. Mijn keel krevelt. Daar krevelt iet in mijn keel.

— *Daar krevelt iet in zijn hood*, hij heeft een geheim verdriet, eene verborgen moeilijkheid, of: hij is heimelijk vanzin iets te doen.

— Afl. *Gekrevel*.

KREVELING, znw., v. — Het krevelen. Ik wier' zoo 'n kreveling gewaar op mijn been, gelijk van 'en beest die er over kruipt.

KRIAAL, znw., m. — Z. KREAAL.

KRIB, KRUB, znw., v. — Kribbe. Z. Wrdb.

— Spr. *Op de krib bijten*, komen als alles opgeëten is. As ge nie' in tijds thuis en zijt, zulde op de krib meugen bijten. Vrglk. KOM.

KRIBBIJTER, KRUBBIJTER, znw., m. — Iemand die van een ander niets verdragen kan. Ik kan me' zoo 'ne' kribbijter nie' om.

KRIEK, znw., v. — Z. Wrdb.

— *Krieken-over-zee*, eene plant, in de wetenschap *Solanum pseudo-Capsicum* L. geheeten.

— Men geeft dien naam ook aan de *Nicandra physaloides* Gärtn.

— Achterste, doch enkel in de spreuk: Waar is hij ziek ? Van achter aan zijn kriek. B.

KRIEKAPPELBOOM, znw., m. — Een boom die kleine roode appeltjes draagt gelijk krieken, Fr. *pommier baccifère*, Lat. *Malus baccata* of *cerasifera*. D. B.

KRIEKAPPELTJE, znw., o. — De vrucht van den kriekappelboom.

KRIEKBIER en **KRIEKENBIER**, znw., o. — Bier waar krieken op afgetrokken zijn.

KRIEKEND, bw. — *Kriekend lèvendig*, springende levend. (Lier.) De visch is kriekend lèvendig.

KRIEKENTAND, znw., m. — Aan iemand die geerne krieken eet, zegt men, als er geene krieken meer zijn : *Nu sulde uwen kriekentand meugen uittrekken*.

KRIEKEPLUKKER, znw., m. — Fig. Iemand die uit den zak van 't algemeen voordeel trekt. Die nu aan 't bestuur zijn, zijn allemaal kriekeplukkers.

— Volgens Sch. is *een oude kriekenplukker* te Antw. « een oud man, die nog zot is naar de meisjes. »

KRIEL, znw., m., zonder mrv. — Dingen die zeer klein zijn in hunne soort. D. B. Kriel van pataten. Die boonen zijn maar kriel. Zoo klein als kriel.

— In 't bijzonder Soort van kleinen rijst, rijstafval dien men aan de verkens voedert.

— Eene hoopje krielende diertjes, zooals b. v. mieren. 'Nen heele kriel moerzeiken (mieren). Zoo dik als 'ne kriel.

KRIELEKE(N, znw., o. — Slag van zeer kleine hoenders..

KRIËUS, bvw. — Het Fr. *curieux*.

KRIËUSNEUS, znw., m. — Iemand die zeer nieuwsgierig is. Dieë kriëusneus wilt alles zien en hooren.

KRIJG, znw., m. — Het krijgen, het ontvangen.

— *Veur de(n) krijg zijn, op de(n) krijg uit zijn*, alle gelegenheden zoeken om iets te krijgen. D. B. Ik kan dieë' vent nie' goe' lijen, omdat em zoo op de' krijg uit is.

— *Van de(n) krijg lèven*, leven van hetgeen men krijgt of afbedelt. D. B., Sch.

KRIJGEN, w., b. — Z. Wrdb.

— *Iet krijgen*, eenen overval krijgen, plotseling gevaarlijk ziek worden. Loopt naar de' pastoor, vader hèet iet gekregen.

— *Ievers iet van krijgen*, er zeer ziek van worden, er zijn verstand door verliezen. T., Kl.-Br. Moette da' kind nu zoo doen verschieten? 't Is genoeg om er iet van te krijgen!

— *Iet krijgen* (van te lachen, van te verschrikken, van gramschap, enz.), eenig inwendig leed of ongemak krijgen van te veel te lachen, van te hevig te verschrikken, enz. D. B. Scheed er uit me' lachen, ge zoudt er iet van krijgen.

— Aanwerven, in zijn huis ontvangen. Zij krijgt alle dagen den doktoor. Ik kan morgen nie' van huis, want ik krijg volk. Ge moest meer werkvolk krijgen, want ge kunt oe werk nie' gedaan krijgen. Wij krijgen alle weken 'en werkvrouw. Ze krijgen alle weken versch vleesch.

— *Iemand krijgen*, hem iets betaald zetten. T., Kl.-Br. Wacht, manneken, ik zal oe wel krijgen!

— *Er van krijgen*, er aan toeleggen, gestraft worden. Dat hij derft thuis komen, hij zalder van krijgen!

— *Naar zijn botten (gat, kont, klooten, zijnen kop) krijgen*, streng berispt of bekeven worden.

— Bereiken, inhalen, beleven. M. As ge rap gaat, dan zulde Jan nog krijgen. Spoeid oe, of ge krijgt den tram nie' meer. De zieke zal de' zomer nie' meer krijgen. Zij krijgt den avend nie' meer (zij zal vóór den avond dood zijn).

KRIJT, znw., o. — Fr. *craie.*

— Spr. *Ievers in 't krijt staan,* er schuld hebben. Hij staat in die herberg leelijk in 't krijt. Ge sta' bij mij nog veur tien frank in 't krijt. « Ik sta bij den woekeraar nog voor aanzienlijk veel geld *in 't krijt.* » (CONSCIENCE, *Everhard t' Serclaes,* 42.)

— *Met dobbel krijt schrijven,* iemands schuld te hoog aanschrijven. M. Dieë winkelier schrijft met dobbel krijt.

***KRIJT**, znw., v. — « Lomp, vodde. »
Sch. geeft dit w. voor de Kemp.

***KRIJTER**, znw., m. — « Klamper, roofvogel. »
Sch. kent het w. toe aan Brab. en *Antw.*
Kil. Krijter, steen-krijter, *tinnunculus.*

KRIK, znw., v. — Houtskool, inz. brandende houtskool (K.), bij Hfft. *krick.* De strijksters gebruiken krikken om de strijkijzers heet te maken. De krikken uit den oven trekken. 'En gloeiige krik.
Z. Sch., T., R. en Kil.

KRIKKEL, bvw. — Oploopend, gauw gestoord, korzelig. T., R., Sch. Hij is krikkel van aard. 'Ne krikkelen onderwijzer. 't Is 'nen brave jongen, maar wa' krikkel.

— Licht breekbaar. Krikkel hout. Snijtuigen zijn krikkel, als er licht schaarden in komen.

KRIKKELDROOG, bvw. — Krakend droog, zoo droog dat het kraakt en breekt. (K.) T., R. Waarom haalde uw hooi nie' in? 't Is krikkeldroog. Dat hout zal wel branden, want 't is krikkeldroog.

***KRIKKEMIKKEN**, znw., (geslacht ?), mrv. — Wordt, volgens Sch., in de Kemp. gebezigd voor « Iets dat weinig weerde heeft, dat slecht aaneenhangt. » Z. KRAKKEMIKKEN.

KRIKKEN, w., o. — Kraken en breken, sprek. van brandende voorwerpen. Legt glas in 't vuur, en ge zult het hooren krikken.

KRIM, znw., m. — Soort van leemachtige, vruchtbare aarde, die onder den bovengrond zit. (N.-W. der K.) In dieë grond steëkt krim. De' krim bovenhalen.

KRIMINEEL, bvw. en bw. — Z. CRIMINEEL.

KRIMMEN, w., b. — Den ondergrond bovenhalen en met den schralen bovengrond vermengen. (N.-W. der K.) E stuk grond krimmen. Hij hee' ze' land gekrimd.

KRIMP, KRUMP, znw., m. en niet v. — Nood, mangel, gebrek. T., J. In dat huishouwen is geene krimp.

KRIMPBEEN, znw., o. — Bij schoenmakers. Houten vorm, waarop leerzen en bottinnen gekrompen worden. Z. KRIMPEN.

KRIMPEN, KRUMPEN, w., o. — Malen, zagen, kniezen, klagen. (K.) Hij zat daar te krimpen. Gij kunt toch krumpen. Altijd zagen en krimpen.

KRIMPEN, w., b. — Bij schoenmakers. Het overleer van leerzen of bottinnen op een krimpbeen wat uitspannen, opdat zij aan de vouw tusschen voet en been zouden passen.

KRIMPER, KRUMPER, znw., m. — Iemand die op verdrietigen toon zaagt en kniest. (**K.**) 't Is zoo 'ne krimper, as i ziek is.

KRIMPNEUZEN, KRUMPNEUZEN, w., o. — Beteuterd, verlegen zijn. (**K.**) R. Allo! staat daar niet te krimpneuzen. Hij is al krimpneuzende vertrokken.

KRINKELDEWINKEL, KRINKELEWINKEL, bw. — In bochten en kronkels. D. B. Die gracht loopt krinkeldewinkel deur 't veld. Hij ree' overal krinkelewinkel deur.

— Znw., m. Bedrog, draaierijen. Ge moet mè' geen krinkeldewinkels afkomen; spreëkt recht veur de vuist.

KRINKELEN, w., o. — Kronkelen. Z. Wrdb.

— Verg. *Krinkelen gelijk 'ne paling.*

KRINSELEN, w., o. — Het lichaam wringen, Fr. *se tordre.* D. B. Hij stond daar te krinselen van de pijn. Krinselen van 't jooksel.

— Afl. *Gekrinsel.*

KRINSEN, znw., v., mrv. — Z. KRENSEN.

KRIP, znw., v. — Snede spek of hesp. (**N.** der **K.**) De boeren eten 's morgens 'en goeî krip spek. 'En krip hesp in de pan leggen. Neemt nog 'en krip spek. In 't Z. der Kemp. zegt men **Krep**, m. Legt nog 'ne' krep spek in de pan.

— Sch. geeft ook de vormen *kreb, krep* en *krib.* Bij Hflt. is *krip* zooveel als *beafsteak.*

KRIPSES-KROLLEKES, tw. — Boertige vloek. Kripses-krollekes! wa' gade nu aanvangen?

KROBBEDEVOL, bvw. — Opgehoopt vol. Z. KROPPENDE.

KROCHBEEST, znw., v. — Runddier dat opgeloopen is, dat dik staat, of eene ziekte heeft, die het doet krochen en stenen. (**K.**)

KROCHEN, w., o. — Hetzelfde als het Holl. Kruchen, stenen, klagen, kreunen, Fr. *gémir, se plaindre.* Hij zit daar altijd te krochen.

— Geweldig kuchen, ter oorzake van groote inspanning. Hoort 'em krochen! Ge zult meugen krochen, om da' gewicht boven te dragen.

— Geweld doen om den buik te ontlasten.

— Afl. *Krocher, gekroch.*

KROCHPOT, znw., m. — Wat minder dan Knorpot. Wordt meest gezeid van oude of ziekelijke menschen.

KROCHSTOEL, znw., m. — Ziekenzetel. In 'ne' krochstoel zitten.

— Fig. Zieke. (**A.**) Ze' vader is maar 'ne krochstoel.

KRODDE, znw., v. — Klein, dik vrouwspersoon. (**Z.** der **K.**) 't Is 'en krodde van e wijf.

— Vrglk. KROTS en het Hgd. *Kröte*, pad.

KROEL, znw., o. — Rhumatieke pijn in den rug en de lenden, Fr. *rhumatisme lombaire*, Lat. *lombago.* Ik kan nie' meer bukken, 'k heb 'et kroel in den rug. — Z. ook KRÈMER.

KROELEN, w., o. — Zich koesteren, dicht tegen elkander zitten of liggen, zachtjes neerzitten of neerliggen, steeds in onschuldigen zin. (K.) Die twee kinderen liggen daar zoo lief in hun beddeken te kroelen. Laat ons hier in 't hooi wa' kroelen.

— 's Morgens in 't bed blijven liggen in plaats van op te staan. (K.) As ge dieë' luierik wakker maakt, dan blijft em gewoonlijk nog 'en half uur kroelen.

— Dit w. is ook in N.- en Z.-Holl. bekend. In de Zaanstreek bet. het: « dicht tegen elkaar zitten of liggen; ineengedoken in bed liggen sluimeren »; elders in N.-Holl. wordt het gezeid van kinderen en jonge dieren, die rustig en vreedzaam bij elkander liggen; ook in Z.-Holl. bet. het: « zich koesteren, dicht tegen elkaar liggen of zitten. » (Z. BOEKENOOGEN, 519; BOUMAN, 61; OPPR., 68.)

KROENEKRAAN, znw., v. — Kraanvogel, Fr. *grue cendrée*, Lat. *Grus cinerea*, Jong.

***KROENEN**, malen. « *Kroenmolen*, » zegt Sch., « is een molen om grof goed mee te malen. (Kemp.) »

KROES, znw., m. — Bij smeden. Korte, platte buis langs achter aan eene stoof vastgezet, waar de andere buis aan gebracht wordt, Fr. *petit tuyau de sortie*, ook **Hoed** genaamd.

— Z. KRAAG.

KROET, znw., v. — Lap, klets. (A.) 'k Zal oe daar seffens is 'en kroet geven!

KROEZELEN, w., b. en o. — Sterk krullen, Hgd. *kräuseln*. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) 't Haar kroezelen. De blaren van die plant zijn fel gekroezeld. Uw haar kroezelt schoon.

KROEZELHAAR, znw., o. — Sterk gekruld haar. De negers hebben kroezelhaar.

KROEZELKOP, znw., m. — Krullekop, hoofd met sterk gekruld haar. Hij hee' 'ne' schoone' kroezelkop.

— Iemand die zulk hoofd heeft.

KROIEN, w., b. en o. — Kruien. (K.)

KROK, znw., m. — Soort van wilde wikke, die veel in 't koren groeit, Fr. *vesce des moissons*. D. B., R. Da' korenveld is vergeven van de' krok. De kinderen vermaken zich met het zaad dezer plant door rieten buisjes te blazen.

KROKEN, w., b. — Kreuken, knakken. Laat de' körf open, anders zulde die print kroken. De steel van dieë' geranium is gekrŏokt.

— Verkreuken, Fr. *froisser*. Past maar op, dat ge 'm nie' en krŏokt.

KROKKELEN, w., b. — Kreuken, Teuth. *croecklen*. Da' papier is heelegans(ch) gekrokkeld. Ziet toe dat ge dieën boek nie' en krokkelt.

KROKODIL (uitspr. *krokkədil*), znw., v. en niet m. — Fr. *crocodile.*

KROL, znw., m. — Hetzelfde als het Holl. Krul. Hfft., Jong. Zijn haar in krollen leggen.

— Houtschaveling. De stoof aanmaken me' krollen.

— Spr. *E krolleken aanhebben*, een weinig dronken zijn. R.

— *Het in zijn krollen hebben* of *krijgen*, hooveerdig zijn of worden. (K.)

KROLBAK, znw., m. — Bak waarin de krollen (houtschavelingen) liggen, die dienen om het vuur aan te maken.

KROLHAAK, znw., m. — Bij stroodekkers. IJzeren haak, voorzien van een oog, dienende om de dekwissen door te halen.

KROLHAAR, KROLLEKENSHAAR, znw., o. — Gekruld haar. M. Hij hee' blond krolhaar.

KROLKOOL, znw., v. — Soort van groene kool met gekroezelde bladeren, Fr. *chou frisé.* (K.)

KROLLEKOP, znw., m. — Krullebol.

KROLLEN, w., b. en o. — Krullen. Z. Wrdb.

— Spr. *Zijnen neus krollen*, z. NEUS.

KROLLENBOL, znw., m. — Krullebol.

KROLMOIËR, znw., v. — Eene moer met twee vlerken om ze met kracht te kunnen aandraaien, Fr. *écrou à oreilles.*

KROLSELDER, znw., m. — Gekrulde selderij, Fr. *céléri blanc frisé.*

KROLVÈÈR, znw., v. — Spiraalveer, Fr. *ressort à boudin.*

KROM (in 't W. *kroëm*, in 't Z.-W. *krum* en in 't Z.-O. *kroëmp*) bvw. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo krom als 'nen beugel, als 'en hak, als 'en zikkel* (*sichel*), *als 'nen haak, als 'en krab.*

KROMBEK, znw., m. — Soort van erwt met kromtoppige peul, Fr. *pois goulu.* Krombekken en breekerten.

— Bij V. D. zijn *krombekken* een soort van boonen met sterk gekromde peul.

— Bij smeden. Soort van tang om het heet ijzer vast te houden.

KROMBUSSEL, znw., v. — Bundel kort stroo. (K.) Het lang uitgedorschen stroo wordt in bosterds, en het kort gebroken stroo in krombussels gebonden. Ook **Motbussel** en **Brokbussel**.

KROMME, znw., m. — Mes met krommen houten hecht, dat men kan toevouwen.

KROMP (uitspr. *kroëmp*), bvw. — Krom, Eng. *crump*, Mdhgd. *krump*, Ags. *crumb.* (Z.-O. der K.). R. (Ook in 't Mdnl., z. VERD., III, 2124.)

KROMSTROO, znw., o. — Gebroken en kort stroo dat tot krombussels gebonden is. (K.)

***KRONKELS EN BONKELS,** znw., m., mrv. — « Kronkels en bochten. »

Sch. geeft die uitdrukking voor *Antw.* en Brab.

KROOK (zachte *o*), znw., v. — Kreuk, knak. Die ziekte hee' mij 'en leelijke krook gegeven. Dieë stoel héet 'en krook gekregen.

— Kreukel, vouw. Heur zije' kleed is vol kroken. Doet die kroken uit da' papier.

KROON, znw., v., Fr. *couronne*, wordt scherplang uitgesproken.

— Bloem- of zaadscherm, Fr. *ombelle*. Het zaad van peeën en pastenaken groeit in kroonen. Ook **Kroos.**

— Bij wevers. Rond hout met haspel, staande op den kroonblok, waar het spoelgaren op gewonden wordt.

KROONBLOK, znw., m. — Bij wevers. Breede zware blok, met in 't midden eene breede ijzeren spil, waar de kroon op gestoken wordt.

KROONEMENT, znw., o. — Ornament boven de lijst van eenen spiegel.

KROONEN, w., b. — Kronen, Fr. *couronner*.

KROONEN, znw., v., mrv. — Bij blokmakers. Stukken hout, zelfs schijven die vol weeren zitten en waar geene goede blokken uit kunnen gemaakt worden.

KROON-IMPERIAAL, KROON-PREAAL, znw., v. — Keizerskroon, eene hofbloem, in 't Fr. *couronne impériale* en in de wetenschap *Fritillaria imperialis* geheeten. D. B.

KROONRAD, KROONWIEL, znw., o. — Bij mulders. Liggend rad, waarvan de tanden recht omhoog staan, en waar de keuning door steekt en in vastzit.

— Bij horlogemakers. Secondrad in oude Fransche en Engelsche zakuurwerken.

KROOS (scherpe *o*), znw., v. — Bloem- of zaadscherm, Fr. *ombelle*. (K.) Het zaad van peeën, pastenaken, selder, enz. groeit in kroozen.

— Kring takken in eenen boom. (K.) De onderste kroos van 'nen boom afkappen.

— Klokhuis van appelen en peren. (K.), Hfft., bij G. en Dr. *krôze*, bij Kram. *kreus*.

KROOS (scherpe *o*), znw., v. — Bij kuipers. Kroosmes, kroosijzer, een werktuig waarmede men de gergels in de vaten maakt, Fr. *jabloire*.

KROOS (scherpe *o*), znw., v. — Vrouw die gestadig kroost of klaagt. (K.) 'En kroos van e wijf.

KROOSPOT (scherpe *o*), znw., m. — Iemand die gewoon is te kroozen (z. dat w.) (K.) Onze Jan is toch 'ne kroospot as em ziek is!

KROOZEN, w., o. — Klagen, stenen, vooral van menschen die ziek zijn of eenige pijn of ongemak gevoelen. (K.) Sch., T. Hij kan geweldig kroozen, as 'em iet of wat dèèrt. Moette daar nu zoo zitten kroozen? Ook **Koozen**.

— Afl. *Kroozer, gekroos.*

KROOZER, znw., m. — Iemand die kroost.

KROP, znw., m. en v. -- Z. Wrdb.

— De krop van eenen zak is het samengebonden deel, waarbij de zak toegeknoopt is. D. B. (Ook in Zuid-Holl., z. OPPR., 68.)

— Bij mulders. De krop van den steen is de holte in den looper.

KROPPEN, w., b. — Verkroppen, uitstaan, Fr. *endurer, souffrir.* Hflt., M. Dat ik 'em zooveel goed gedaan heb en van hem zoo slecht behandeld wör', nee', da' kan ek nie' kroppen!

— Volhouden, uithouden. Hij woont nu bij zijnen oom, maar hij zal 'et er nie' lank kroppen. Ik kost 'et daar nie' blijven kroppen, en 'k bender vertrokken.

— Stoppen, verstoppen, niet door de keel willen. Die pèren kroppen in de kèèl. Ik eet die patatten nie' gèren, omda' ze zoo kroppen. — Volgens V. D. is het w. in die bet. gewest. en veroud.

KROPPENDE, KROPPENS, bw. — Wordt gevoegd als versterking bij *vol.* De kamer was kroppende vol mens(ch)en. Er kan niks meer in dieë' zak: hij is kroppens vol.

KROPPER, znw., m. — Aardappel die in de keel kropt. Da' zijn kroppers van patatten! Ge kunt ze niet deur de kèèl krijgen.

KROPPER, znw., m. — Soort van duif met grooten krop, *Columba gutturosa,* bij Kram. *kropperd* geheeten.

KROPSALAAD, znw., m. — Kropsalade.

— Wordt fig. gezeid van verdriet dat men opkropt. D. B. Ik heb van ze' lèven veul kropsalaad moeten eten. Hij zal nog veul kropsalaad moeten eten.

KROS, znw., o. — Z. KRUIS. (Lier.)

KROT, znw., m. — Slechte zaken, groote nood, schuld, bij D. B. *krotte.* Krot verkoopen. Dieë koopman zit leelijk in de' krot. Zijnen oom hèet 'em uit de' krot geholpen.

— *Krot & Cie*, menschen die slechte zaken doen, die in de schuld zitten.

KROTBAASKE(N, znw., o. — Baas die maar eerst begint of begonnen is met zijn bedrijf of zijnen stiel uit te oefenen.

KROTS, znw., v. — Al wat klein en mismaakt of onvolkomen is. T. Krotsen van boomen zijn verneuttelde, misgroeide boomkens. 'En krots van e manneken (een klein, mismaakt ventje).

Z. Sch. i. v. *krod.*

KROTTER, znw., m. — Iemand die in den krot zit, zijne zaken slecht verricht, niet betalen kan. Dieë winkelier is 'ne groote krotter.

KROTTIG, bvw. — Slecht, sprek. van handelszaken of handelaars die in de schuld zitten. 'Ne krottigen betaalder. 't Gaat er krottig in dieë' winkel.

KROTTIGAARD, znw., m. — Z. KROTTER.

KRUB, znw., v. — Kribbe, Fr. *crèche*.

KRUBBIJTER, z. KRIBBIJTER.

KRUI, bw. — Krap, schrap, nauwelijks, ook Krèè en Krèèg. (N. der K.) Ik zal maar krui gedaan krijgen mè' me' werk.

KRUI, KREU, znw., v. — Z. KROOK 1°. Iemand 'en krui geven.

KRUIBAND, znw., m. — Breede platte band, waarmede men de berriën van den kruiwagen oplicht, Fr. *bretelle*. Z. ook KRUILICHT, KRUIRIEM, LICHT en HELP.

KRUID, znw., o. — Z. Wrdb.

— Het mrv. *krui(d)en* wordt veel gebruikt voor *geneeskruiden*, Fr. *simples*. D. B. Kruien gaan zuken. 'En aftreksel van kruien tegen de körts. Kruien op jenevel zetten.

— Het loof of gebladerte van eene bloemplant. D. B.

— Verdord loof van aardappelen. 'Et kruid van de pataten bijeenrijven en op 'nen hoop zetten.

KRUIDKOĔK, znw., m. — Koek met kervel, gerwe, drijblad en andere groene kruiden in gebakken. T., R.

KRUIFELÈÈR, znw., m. — Iemand die kruifelt.

KRUIFELEN (uitspr. *kröffəlәn*), w., o. — Krabbelende kruipen, bij D. B. *kravelen*, Eng. to *crawl*. Klein kinderen kruifelen gèren over de' grond. Hij kruifelde me' moeite op 'nen boom. Dieë jongen kruifelt al zijn kleeren kapot.

— Afl. *Kruifelèèr*, *gekruifel*.

— In Loq. Nr 1, '91, hlfz. 4, wordt verkeerdelijk *kruffelen* gespeld.

KRUILICHT, znw., v. — Schouderband om eenen kruiwagen te voeren. (K.)

KRUIMEL, znw., m. en niet v. — Fr. *miette*. J.

KRUIMELING, znw., m. — Kruimel, Fr. *miette*. Doet die kruimelingen van de tafel. De kruimelingen brood aan de kiekens geven.

KRUINAGEL, znw., m. — Kruidnagel, Fr. *girofle*.

— Syringabloem.

KRUINAGELBLOĔM, znw., v. — Syringabloem, Fr. *lilas*.

KRUINHOUT, znw., o. — Bij timmerl. Nokbalk, Fr. *faitage*. Het kruinhout van een dak. Ook *nokbalk*.

KRUINOOT, znw., v. — Muskaatnoot, Fr. *noix de muscat*. Hfft.

KRUIPEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Verg. *Kruipen gelijk 'en slek*.

KRUIP-IN, znw., m. — Nauwe, kleine woning, laag, klein huizeken, Fr. *taudis*. D. B., Sch., R. Ik zou nie' gèren in zoo 'ne kruip-in woonen.

— Fig. Woning, verblijf. Hij trouwt te naaste week, en hij hee' nog geene' kruip-in.

KRUIPWERF(T, znw., m. — Soort van werf of wilden wilg die zeer laag groeit, in de wetenschap *Salix repens* L. genaamd.

KRUIRIEM, znw., m. — Lederen kruiband.

KRUIS, znw., o. — Rookzwart dat aan ketels en potten kleeft, te Lier **Kros**. 'Et kruis van 'ne' pot krabben. Ziet is, oe' mouw hangt vol kruis.

KRUIS, znw., o. — Fr. *croix*.

— Het kruisteeken, Fr. *le signe de la croix*. E kruis maken. Iemand e kruis geven.

— *Kruisken*, een tiental jaren. Ik heb al drij kruiskens (ik ben 30 jaar). Hij héet al zes kruiskens achter den rug.

— Het kruis van eene okkernoot zijn de vier scheidingen, die de lobben der noot gescheiden houden.

— *Over kruis*, kruiswijze, Fr. *en croix*. Hij schreef twee lijnen over kruis.

— Gep. w. *Kruis noch duit hebben*, niets bezitten, Fr. *n'avoir ni sou ni maille*.

— Spr. *Ieder huisken heeft zijn kruisken*, z. HUIS.

— *'En huis zonder kruis is 'en duvelshuis*, z. DUVELSHUIS.

— Bij mulders. De as met de beide roeden.

— *Den meulen in het kruis zetten*, de roeden van eenen molen, als hij staat, overschuins (X) plaatsen. De meulen staat in 't kruis. (Evenzoo in N.-Holl., zie B.) De andere standen zijn *overend* (+) en *op de beel* (+).

KRUISARM, znw., m. — Dwarshout van een kruis, Fr. *croisillon*.

KRUISBAAN, znw., v. — Baan die dwars over eene andere loopt, Fr. *carrefour*.

KRUISBALK, znw., m. — Bij timmerl. Balk die kruiselings met eenen anderen verbonden is.

KRUISBAND, znw., m. — Bij timmerl. Windstut aan groote daken in den vorm van een Sint-Andrieskruis, Fr. *contrevent*.

Ook **Störmband**.

KRUISBEK, znw., m. — Soort van groote vink met grauwe vederen en eenen bek, waarvan het bovendeel nevens 't onderdeel overslaat op de wijze van een kruis, Fr. *bec croisé*. D. B.

KRUISCENTER, znw., m. — Bij metsers. Een getuig van planken en latten die eenen halven cirkel uitmaken, dienende om daarboven den boog van eene deur of een venstergat te metsen, bij Kram. *formeel* en bij D. B. *fremelet(s)*, Fr. *cintre de charpente*.

KRUISDREEF, znw., v. — Eene dreef die eene andere kruist.

KRUISEFIKS, znw., o. — Kruisbeeld, Fr. *crucifix*.

KRUISEN, w., b. — Plagen, kwellen. Ze zijn Frans weer aan 't kruisen. As hij maar iemand kruisen kan, dan lèèft hij.

KRUISEN, znw., o., mrv. — De boetprocessie, die op de Kruisdagen door de velden trekt. In de kruisen gaan. Met de kruisen meegaan. Heddegij in de kruisen gewest?

KRUISENS, bw. — Kruiswijze, Fr. *en croix*. Hij zat met de beenen kruisens overeen.

KRUISGEBED, znw., o. — Een gebed dat men leest met uitgerekte armen, naar 't voorbeeld van den gekruisten Zaligmaker. D. B., Sch., Hfft.

KRUISGEBINT, znw., o. — Bij timmerl. Gebint dat geplaatst wordt, daar waar vier dakvleugels samenloopen.

KRUISHEER, znw., m. — Soort van kloosterling, Fr. *croisier*, Hgd. *Kreuzherr*.
— Sommigen geven dien naam aan de Redemptoristen.

KRUISHOUWELIJK, znw., o. — Huwelijk waar broeder en zuster met broeder en zuster vereenigd zijn tot twee huishoudens.

KRUISJAS, znw., m. — Een jasspel met de kaart, dat door vier personen gespeeld wordt. T., Kl.-Br.

KRUISKE(N, znw., o. — Z. onder KRUIS.
— *Kruisken A*. Zie A.

KRUISKENSBROOD, znw., o. — Brood met eene blinkende bovenkorst, waar een kruisken (X) in geprent staat, in plaats van eene letter, eene ster of een ander merk. (A.)

KRUISKENSDAG, znw., m. — Aschdag, Asschewoensdag, Fr. *mercredi des cendres*.

KRUISKLAMP, znw., v. — Bij timmerl. Klamp in den vorm van een Sint-Andrieskruis.

KRUISKOOL, znw., v. — Houtskool, Fr. *charbon de bois*. (K.) Me' kruiskool teekenen. 'Ne zak kruiskolen. Z. ook BAKKERSKOOL, BLUSCHKOOL, BOSCHKOOL, BUSCHKOOL en KRIK..

KRUISNET, znw., o. — Bij visschers. Plat vierkant net dat aan de vier hoeken opengespannen is door middel van twee halve hoepels, kruiswijs over malkander. D. B.

KRUISPLAAT, znw., v. — Bij mulders. Ieder van de zware balken die kruiswijs op de steenen teerlingen liggen en den standaard ondersteunen. D. B.

KRUISVENSTER, znw., v. — Kruisraam, Fr. *croisee*.

KRUISVERBAND, znw., o. — Bij metsers. Z. VERBAND.

KRUISWEG, znw., m. — De afbeelding van den lijdensweg van Jezus, in 14 statiën de bijzonderste deelen van het lijden vertoonende. D. B. De' kruisweg gaan. In die kerk hangt 'ne schoone kruisweg.

KRUISWEGS, bw. — Kruisgewijs, kruiselings.

KRUISWERK, znw., o. — Bij mulders. De vier kruisplaten van den molen. Z. KRUISPLAAT.

KRUÏZEN, w., b. en o. — Hetzelfde als Bekruizen (z. dat w.) Pas op, ge zult oe kruizen aan dieë' pot.

— Kruis of rookzwart afgeven. Voorzichtig, dieë pot kruist!

KRUK, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Op krukken springen*, slecht gaan, zijnen ondergang nabij zijn. Dieë winkel springt op krukken.

— Bisschopsstaf.

Vandaag is 't Sinte-Merten
En mergen is 't de *kruk*,
Wij komen uit goeder herten
En helpt ons uit den druk.
Hier woont nog 'en goeie vrouw,
Die ons wel wat geven zou:
'En houtjen of 'en törfken,
't Gaat in Sinte-Mertens körfken.
Hout! hout! hout!
Sinte-Mertens vier wördt koud!

(*Lied dat de kinderen te Zoersel eertijds zongen, wanneer zij brandstoffen gingen inzamelen voor het Sint-Martensvuur.*)

***KRUKALAAM** of ***KRUKHALM**, znw., m. en v. — « Krukker, krukster (?) »

Sch. kent dit w. toe aan Antw.

KRUKAPPEL, znw., m. — Dubbele appel of knop van eene deur, Fr. *bouton à double bec de cane.*

***KRUKKESPRINGER**, znw., m. — « Krukker (?) »

Sch. geeft dit w. voor Antw.

KRUKLÉE, znw., v. — Bij schrijnw., enz. Eene vouwlée, hebbende de gedaante van eene kruk.

KRUKVIJS, znw., v. — Bij wagenmakers. Moervijs die gevezen wordt onder de hozen van eenen wagen. Z. HOOS.

KRUM, bvw. — Krom. (Z.-W. der K.) 'Ne krumme stok. Da' manneken ga' krum.

KRUMP, znw., m. — Z. KRIMP.

KRUMPEN, w., b. en o. — Krimpen. Z. Wrdb.

— Z. KRIMPEN.

KRUNKELEN, w., b. en o. — Hetzelfde als Kronkelen. Z. Wrdb.

KUCH, znw., m. en niet v. — Z. Wrdb. J.

KUCHELEN, w., o. — Z. KOËCHELEN.

KUIL, znw., m. en niet v. — Z. Wrdb. T., R.

* **KUILDER**, znw., m. — Soort van vogel, Fr. *courli, pluvier doré*. Sch. geeft dit w. voor de Kemp.

* **KUINEN**, w., b. — « De spijzen met boter of vet bereiden, de spijs toebereiden. »
Sch. geeft dit w. voor de *Kemp.* en Limb.

KUIP, znw., v. — Z. Wrdb.
— Spr. *Iemand in de kuip hebben*, iemands erfenis verwachten. Hij hee' nog 'nen rijken oom in de kuip.
— Ook *iemand in 't zout hebben*.
— De kuip van een dorp is de omtrek van het dorp. Hij woont in de kuip van 't dörp.
Kil. Kuype der stad, *septa urbis*.
— Schertsend voor Predikstoel. De pastoor stond in zijn kuip.
— Bij mulders. Z. STEENKUIP.

KUIPBOTER, znw., v. — Boter die in kuipen opgesteken en zoo verkocht wordt.

KUIPEKENSSPEL (uitspr. *köppəkəsspel*), znw., o. — Z. NEGENHOËKEN. (Lier.)

KUIPERSDEESEL, znw., m. — Z. DEESEL.

KUIPERSKATOEN, znw., m. — Soort van blauwgrijs diemit, waarvan de schorten voor sommige ambachtslieden, als timmerlieden en kuipers, de broekzakken, enz. gemaakt worden. R. Kl.-Br.

KUIPERSRIET, znw., o. — *Typha latifolia* L.

KUIS(CH) (uitspr. *kös*), bvw. — Zuiver, rein, Fr. *propre*, in eigenlijken zin gebezigd. (Z.-O. der K.) E glas kuis(ch) water. 'Ne kuis(ch)en handdoek. Geeft mij 'en kuis(ch)e talloor en 'ne' kuis(ch)e' lepel.
— Bw. Geheel en al, gansch. (K.) Hfft. Ik was 'et kuis(ch) vergeten. Me' geld is kuis(ch) op.

KUIS(CH) (uitspr. *kös*), znw., m. — Schoonmaak, Fr. *nettoyage*. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.) Morgen beginnen wij aan onze' kuisch. De groote kuisch gebeurt in de week veur de kermis.

KUIS(CH)ELING (uitspr. *kössəling*), znw., v., zonder mrv. — Hetgene er overblijft nadat b. v. zaad schoongemaakt of gezuiverd is. Gooit da' zaad maar weg, 't is toch maar kuis(ch)eling.

KUIS(CH)EN (uitspr. *kössən*), w., b. en o. — Schoonmaken, reinigen, vegen, Fr. *nettoyer*. Hfft. In zoo e groot huis valt er veul

te kuis(ch)en. Die fless(ch)en moeten nog gekuis(ch)t wörren. Vis(ch) kuis(ch)en (ontweien en zuiveren). De stoof kuis(ch)en. « Zoodat de vrouwe bezig was geweest met dat wapen te *kuischen.* » (CONSCIENCE. *Simon Turchi,* 25.)

— Gep. w. *Kuis(ch)en en schuren, kuis(ch)en en vègen.*

KUIZEL, znw., m. — *Veur kuizel spelen*, voor kwaad spelen, zonder inzet. (A.) E spel veur kuizel doen.

KUIZELEN, w., o. — Koozen, schertsen, elkander op eene vriendelijke wijze plagen. (A.) Van kuizelen komt dikwijls kattekenspel.

— Voor kwaad spelen, zoodat men noch kunne winnen, noch verliezen. (A.)

KUL, znw., m. — Onnoozele bloed, sul, hals. 't Is 'ne kul van 'ne' vent. E kulleke van e manneken. 'Nen onnoozele kul.

— *Zatte kul*, dronkaard, zatlap. 'Nen hoop zatte kullen.

— *Flauwe kul*, flauwe redenen. Flauwe kul vertellen.

KULKOĔK, znw., m. — Fopperij. 't Is allemaal kulkoĕk.

KULLEN, w., b. — Foppen, misleiden, als het slechts kleinigheden betreft. Gij hèt mij gekuld. Gekuld zijn.

— Bij Weil. is *kullen*, bedriegen, een gemeen straatwoord; hier niet, evenmin als bij M., maar eene zachte uitdrukking voor Bedriegen. Zoo ook bij V. D., die het w. als gewestelijk opgeeft.

KULT-DEN-BOER, znw., m. — Schertsende benaming voor eene zekere soort van scheikundige vette. (K.)

KULVOS, znw., m. — Iemand die er vermaak in vindt anderen te kullen, te foppen, Fr. *trompeur, mystificateur.*

KUNNEN, w., b. — Z. Wrdb.

— *Ievers uit kunnen*, uit eene moeilijkheid geraken. D. B. Ik kan uit zij' geschrift nie' uit. Hij kost uit die rekening nie' uit. Hoe hedde da' nu opgesteld? Ik kander onmeugelijk nie' uit.

— *Kunnen aan*, kunnen bereiken. D. B. Ik kan aan dieën boĕk nie', hij staat te hoog.

— *Er aan uit kunnen*, kunnen begrijpen. Ik kander nie' aan uit, hoe hij, met zoo'n kleine jaarwedde, zoo e groot verteer maken kan.

— Kunnen afstaan aan zekeren prijs zonder er op te verliezen. Ik heb 'em da' goed verkocht tegen 2 frang de el, maar ik kander nie' aan uit, want 't kost mij zelf meer in.

— *Er aan kunnen*, de middelen bezitten om iets te doen. Hij koopt grond en hij bouwt huizen, hij moet er aan kunnen.

— *Kunnen over*, kunnen lijden, er zich niet over ergeren, Fr. *excuser, pardonner, passer sur.* Ik kander nie' over, da' ge mij nog geen eens bedankt hèt veur 't geen da' 'k veur oe gedaan heb.

— *Kunnen tegen*, machtig zijn om iets te verdragen. D. B., R. Sommige menschen kunnen nie' tegen 't rijen. Hij kan tegen geene' gank. Ik kan tegen da' lawijt nie' tegen. Tegen veul drinken kan hij nie' tegen.

— *Meester kunnen, baas kunnen*, kunnen bemeesteren, bedwingen, övermeesteren. David kost den reus Goliath baas. Dieë vader kan zijne' zeun geen meester.

— Weten, machtig zijn, Fr. *savoir*. Hij kost zijn les nie'. Mijn bruur kan Frans(ch), Engels(ch) en Duits(ch). Ik heb vruger de « De drie Zustersteden » van buiten gekunnen. Zijne' stiel goe' kunnen.

— Er is een groot verschil tusschen *iets kennen* en *iets kunnen*. *Zijn les kennen* is weten welke les men moet leeren; *zijn les kunnen* is ze machtig zijn, ze verstaan, ze kunnen opzeggen. *Een taal kennen* is ze kunnen onderscheiden van andere talen; *een taal kunnen* is ze kunnen spreken of schrijven. Al kent men eene taal, daarom kan men ze niet. Ik ken Engelsch, maar ik kan het niet.

— Zoo ook bij onze vroegere schrijvers, en in 't Mdnl., z. VERD., III, 1799-1800. VONDEL (XXI, 57) zegt: « Ik *kan* de wijs: had ik de woorden niet vergeten. » VAN LENNEP merkt hier op aan: « *Ik kan de wijs:* hier duidelijker dan *ik* ken *de wijs*, zooals een hedendaagsch purist zou schrijven; hij die een wijs *kent*, *kan* die daarom altijd nog niet zingen. » Z. over *kunnen* het tijdschrift *Biekorf*.

KUNST, znw., v. — Z. Wrdb.

— Gevaarlijke of onvoorzichtige handeling, die schade of ongelukken zou kunnen veroorzaken. Let op, dieë voerman ga' nog kunsten doen me' ze' peerd.

— Spr. *Iemand de kunst geven om iet te doen*, hem uitdagen om iets te verrichten, dat men bekent zelf niet te kunnen, bij D. B. *iemand de kunst vergeven van iets te doen*. Ge meint da' ge da' werk op 'en uur zult afmaken, maar ik geef oe de kunst om 'et te doen.

KUNSTENÈÈR, znw., m. — Kunstenmaker, Fr. *faiseur de tours d'adresse, saltimbanque*. D. B., T., R. Op de kermis staan kunstenèèrs, waarzeggers en beestentemmers. 'Nen troep kunstenèèrs.

— Wordt schertsend gezeid van iemand die in 't een of 't ander werk vernuft en behendigheid toont. D. B.

KURRIE, znw., v. — Big, jong zwijn, Fr. *pourceau*. (Z. der K.) Ons zoëg hee' vijf kurries. Laat de kurries in 't kot.

KUSSEN, znw., o. — Bij smeden. Ieder der koperen stukjes waarin de as van een jachtwiel draait, Fr. *coussinet*.

— Bij schrijnw. Het tusschen de bossingen overblijvend gedeelte van een paneel.

KUSSEN, w., b. — Z. Wrdb.

— *Zijn hand kussen*, z. HAND.

— Gep. w. *Kussen en lekken*, veel kussen.

KUST, znw. — Het geslacht blijkt niet. *Te kust en te keur*, voor 't kiezen. De meiskens loopen er te kust en te keur (de jongens hebben keus zooveel zij willen om te trouwen.)

KUTSELEN, w., o. — Hetzelfde als Frutselen, voddewerk verrichten, met nietigheden bezig zijn. (K.) Wat is hij daar nu weer aan 't kutselen? Het eenigste dat ik doen, is zoo wat in mijnen hof kutselen. — Afl. *Kutselèèr, gekutsel.*

KWAAD, Kemp. **KAAD**, bvw. — Z. Wrdb.

— Toornig, boos, gram. Verg. *Zoo kwaad als 'en hörzel, als 'en huis, als 'en harnas, als 'nen duvel, als 'nen helschen duvel, als 'en heks, als 'ne gestampten duvel.*

— *In zijne(n) kwa(d)en zijn,* in zijne kwade luim, slecht gemutst zijn. Spreëkt 'em nie' aan, want hij is in zijne' kwa(d)en.

— *'Ne kwa(d)en hond,* een booze, kwaadaardige, ook: een razende hond. Verg. *Gesien worden gelijk 'ne kwa(d)en hond,* in zeer slechten reuk staan.

— Slecht van smaak, bitter, wrang, enz. Da' zijn kwa(d)e pèren. Kwa' brood. Kwa(d)e jenevel.

— Erg, kwaadaardig, gevaarlijk, sprek. van ziekten. Hij leet al drij dagen mee 'en kwa(d)e körts. Er is 'en kwa(d)e ziekte in dat huis. Kwa(d)e oogen hebben. Hij is gestörven van 'en kwa(d)e keel (hevige ontsteking der keel, b. v. abces der amandelen, Fr. *abcès tonsilaire*, diphterische keelontsteking, enz.)

— Lastig, moeilijk. Ik heb daar e kwa' werk aan de hand. *Het kwaad hebben,* veel moeite hebben om in zijn bestaan te voorzien, om eer aan zijne zaken te doen of om iets tot een goed einde te brengen. Hij heget kwaad in dieë' post. Die menschen hebben 'et veul te kwaad.

— *Het niet te kwaad hebben,* iets aan voordeeligen prijs koopen. Ik zal oe da' laken veur vijf frang geven, dan hedde' 't zeker nie' te kwaad.

— *Kwa(ad) kunnen,* gevaar opleveren. 't Kan gee(n) kwaad da' ge dieën drank inneemt. Zou 'et kwaad kunnen, dat ek daar is naartoe ging?

— Valsch. *Kwaad geld,* slechte, ongangbare munt. Verg. *Bèkend zijn gelijk 'en kwa(d)e duit, 'ne kwa(d)e penning,* eene slechte faam hebben.

— *Kwa(ad) geld,* kwalijk besteed geld. Hij héet is 'ne' politieagent mishandeld, maar hij héet er veul kwa' geld veur moeten betalen.

— *'En kwa(d)e straat, e kwa(ad) gat,* eene vuile slijkstraat, waar men moeilijk door kan gaan of rijden.

— *Kwa(d)e boeken,* slechte zedelooze boeken, boeken tegen den godsdienst of tooverboeken.

— *Kwa(ad) lijverd, kwa(d)e kleeren,* versleten.

— *Kwa(ad) vleesch,* wild vleesch in eene wonde, Fr. *chairs baveuses.*

— *Kwa(a)e perten,* tooverkunsten, tooverij. Hij kan kwa(d)e perten.

— *(Zijn eigen) kwa(ad) bloed maken,* z. BLOED.

— *Den kwa(d)en uit zijn,* uit de moeilijkheid zijn, de kwade jaren, Fr. *l'âge critique,* voorbij zijn. As de kinderen kunnen loopen, dan zijn ze de' kwa(d)en uit. Met dat erfdeel zijde de' kwa(d)en uit.

— *In 't kwaad slagen,* eene nadeelige wending nemen. As zijn ziekte in 't kwaad moest slagen, hij zouder kunnen van sterven.

— *Veur kwaad* of *veur de(n) kwa(d)en spelen*, spelen zonder inzet, zonder er iets mee te kunnen winnen of verliezen. Laat ons eerst e spelleken veur kwaad spelen, en daarna spelen we veur goed.

— *Kwaad naar*, gretig naar. Katten en honden zijn kwaad naar vlees(ch). Ik mag witte koolen, maar ik bender nie' kwaad naar. Zijdegij kwaad naar fruit?

— *De kwa(d)e hand*, betoovering, door tooverij aangericht kwaad, Fr. *la mâle main*. De boeren gelooven nog aan de kwa(d)e hand. Er is 'en kwa(d)e hand in onze' stal. De heksenmeesters kunnen de kwa(d)e hand lichten.

***KWAADKRIJG, *KWAADKRIJGS** (uitspr. *kwakrij*), bw. — « Kwalijk, moeilijk om krijgen. »
Sch. geeft dit w. voor Antw.

KWAADSTOKER, znw., m. — Twiststoker. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.)

KWAA(D)VUUR, KWAA(D)VIER (uitspr. *kwaofier*, Kemp. *kaofier*), znw., o. — *Kwaa(d)vuur stoken*, twist stoken. Hij is 'ne goeien om kwaa(d)vier te stoken.

KWAADVUURSTOKER, KWAADVIERSTOKER, znw., m. — Twiststoker.

KWAADWILLIGAARD, znw., m. — Iemand die kwaadwillig is.

KWAA(D)ZOT, bvw. — Gevaarlijk zinneloos. Betrouwt dieë' gek niet, want hij is kwaa(d)zot. Hij is ineens kwaa(d)zot geworden.

KWAAM. Tweede hoofdvorm van Komen. (N.-O. der K.)

KWAAM, znw., m. — Schimmel op gegiste dranken. (A.)
Z. BEKWAAM.

KWAART, znw., o. — Kwart, het vierde, Fr. *le quart*. E kwaart kilo. Het kwaart na elf uren.

KWAĂRTIER Kemp. **KAĂRTIER, KERTIER**, znw., o. — Kwartier, Fr. *quartier*.

— Eene inhoudsmaat, het vierde van een meuken. E kwaartier lijzemèèl. E kertier ruggemèèl.

KWAARTJE, znw., o. — Vijf-en-twintig centiemen, 1/4 fr. Da' kost e kwaartje. Daar zijn vier kwaartjes in 'ne' frang.

— Het vierde van een pond. (A.) Haalt is e kwaartje koffie.

— Kwartier, vijftien minuten. 't Is 't kwaartje na 5 uren.

— *Naar de kwaartjes*, naar de knoppen, verloren, verkwist, enz. Al ze' geld is naar de kwaartjes. Hij is bezig mè' z'n gezondheid naar de kwaartjes te helpen.

KWAARTJESMIS, znw., v. — De laatste mis 's Zondags, die om half 12 of 12 uren begint. (A.)

KWABBEKE(N en **KWÄBBEKE(N**, znw., o. — Pas uitgebroed vogeltje. (Z.-W. der K.)

KWABBÈR, znw., m. — Kwab, kossem, afhangende kaak. Kwabbers van kaken.

KWABBEREN, w., o. — Waggelen van vetheid. Zijn kaken kwabberen van dikkigheid.

KWABBERNOOT, znw., v. — Kaakslag, Fr. *soufflet*. Iemand 'en kwabbernoot geven.

KWACHT en **ḲWOCHT**, znw., v. — Opeenhooping van mos en andere moerasplanten in een ven, die zoo dicht is dat het wiegelt, wanneer men er op gaat. (K.) In die hei(d)en zijn veul kwachten. Hij is in 'en kwocht geloopen en er deur geschoten.

KWA(D)ELIJK (uitspr, *kwaoiəlek*, Kemp. *koalek*), bw. — Barsch, gramstorig, kwaad. Gij spreekt mij altijd zoo kwa(d)elijk aan. Hij zag er vandaag zoo kwa(d)elijk uit.

— *Kwadelijk* verschilt van *kwalijk*.

KWADDERBROĔK, znw., v. — Breede broek, die om de beenen floddert.

— Fig. Iemand die gewoonlijk zulke broek draagt.

KWAJONGEN, znw., m. — Lange halm van eene zekere soort heigras, *bunt* genaamd, waarmede men de pijp zuivert. T., Kl.-Br., D. B. Ook **Buntpijl** en **Kèèspier**.

KWAJONGEN, w., o. — Zeker kaartspel. Jong. We zullen wa' gaan kwajongen. E spel kwajongen.

KWAK, znw., m. — Jenever. 'En borrel kwak. Hij houdt van de' kwak. Gij drinkt te veul kwak.

— *Kwaksken*, borrel jenever. Geef mij e kwaksken.

KWAK, znw., v. — Braai, kuit van het been, Fr. *mollet*. (K.) Hij héet dikke kwakken. Den hond beet mij in de kwak van mijn been.

KWAKBAAS, znw., m. — Houder eener jeneverkroeg.

KWAKFLES(CH), znw., v. — Jeneverflesch.

KWAKHUIS, znw., o. — Jeneverkroeg. Daar zijn hier geen kwakhuizen te kört. Hij zit heelder dagen in 't kwakhuis.

KWAKKEL, znw., v. en niet m. — Wachtel, Fr. *caille*. J.

— Spr. *De kwakkel maakt de merkt van 't koren*. Deze spreuk berust op het bijgeloof dat de kwakkel zoo dikwijls slaat, als de veertel koren guldens geldt,

— Fig. Een valsch nieuws, eene leugen die men iemand uit gekscheerderij wijsmaakt, Fr. *canard*. Gelooft da' nie', want 't is 'en kwakkel. Ik heb daar iet aardig in de gazet gelezen, maar 't zal 'en kwakkel zijn.

KWAKKEL, znw., v. — Vrouw die al kwakkelend gaat. 'En kwakkel van e wijf.

KWAKKELACHTIG, bw. — Wankelachtig op zijnen gang. Die vrouw gaat daar zoo kwakkelachtig hennen.

KWAKKELÈÈR, znw., m. — Persoon die kwakkelt op zijnen gang. Ziet dieë' kwakkelèèr is gaan, hij kwakkelt van den eene' kant naar den anderen.

— Persoon die kwakmiddeltjes gebruikt. (**A.**) Z. KWAKMIDDELTJE.

— Dokter die in schijn onschadelijke middelen gebruikt, omdat hij de ziekte niet kent, ofwel die eenen zieke lang onder handen heeft zond'r hem te helpen. (**A.**)

KWAKKELEN, w., o. — Al wankelende gaan, met waggelenden, onzekeren stap, b. v. van zwaarlijvige menschen en van iemand die een gebrek aan de beenen heeft. (Ook in Kl.-Br., z. Sch.) De eenden kwakkelen ook. Ziet is hoe aardig hij daar hennen kwakkelt.

— Afl. *Gekwakkel*, *kwakkelèèr*, *kwakkelachtig*.

KWAKKELEN, w., o. — Huismiddeltjes gebruiken in geval van ziekte. (**A.**) Ze hemmen lank gekwakkeld, eerda' ze naar den doktoor gingen.

KWAKKELKONT, znw., v. — Vrouw die al kwakkelende gaat.

KWAKMIDDELTJE, znw., o. — Huismiddeltje dat men gebruikt om geenen dokter te moeten halen.

KWAKNEUS, znw., m. — De roode neus van eenen dronkaard.

KWAKSMOEL, znw., m. — Jeneverzuiper.

KWAL, znw., v. — Een zeedier, Fr. *méduse, ortie de mer*. Z. Wrdb.

— *De kwal is in 't water* zegt men wanneer, na eene groote droogte, mosselen, garnaat, oesters, enz. bedorven zijn. (**A.**)

— Fig. Buitengewoon dik en vet vrouwmensch. (**A.**) 'En kwal van e wijf. 'En dikke kwal. Zij is 'en rechte kwal.

KWALIJK, bvw. en bw. — Z. Wrdb.

— Misselijk, onpasselijk, Fr. *mal à l'aise*. Ik wier' zoo kwalijk in de kerk dat ik moest uitgaan.

— *Kwalijk vallen*, in onmacht, in bezwijming vallen. R. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.)

— Wegens het verschil tusschen *kwalijk* en *kwa(d)elijk*, z. KWA(D)E-LIJK.

KWALIJKTE, znw., v. — Bezwijming, Fr. *défaillance*. D. B. De zieke kreeg 'en kwalijkte. In 'en kwalijkte vallen.

KWALIJKVAART, znw., v. — Hetzelfde als Kwalijkte, bezwijming, Fr. *défaillance*. (**K.**) (Ook in Brab., z. Sch.) Die zieke krijgt de een kwalijkvaart over de ander.

KWALPEN (uitspr. *kwallᵊpən*), w., o. — Krasselen, sukkelen, ziekelijk zijn. Dieë mens(ch) hee' lank gekwalpt, maar nu is hij toch weer genezen.

KWAMP. Tweede hoofdvorm van Komen. Hfft.

KWANSEL, znw., v. — Dikke vrouw met een waggelenden gang. (**N.-W** der **K.**) 'En kwansel van e wijf. 'En dikke kwansel.

KWANSELACHTIG, bvw. — Waggelachtig, wankelend. (N.-W. der K.) Hij gaat daar zoo kwanselachtig hennen. 'Ne kwanselachtige gank.

KWANSELBIER, znw., o. — Bier dat door de bruid eertijds te haren huize gegeven werd aan de jongelingen der buurt en de speelgenooten van bruidegom en bruid. Doorgaans konden zij daar zooveel bier drinken als ze maar lustten.

— Ook de benaming van het bier, dat de gildebroeders mogen gaan drinken, daags voordat de gilde teert.

KWANSELEN, w., b. — Zwalpen, sterk heen en weer bewegen, sprek. van vloeistoffen. D. B. Houd de kruik recht, ge kwanselt 'et melk te hard.

— Eenig vocht storten, door het heen- en weer bewegen van het vat. D. B. Ge kwanselt 'et water uit den eemer. Kwansel 'et bier nie' op de' grond.

— O. Heen en weer bewogen worden. D. B. Het water kwanselt. Den bèèr kwanselden uit 'et vat.

— *Kwanselen met*, sterk schudden met eenige vloeistof. Kwanselt zoo nie' mee' oe' kruik. Syn. **Zwanselen.**

-- Afl. *Kwanselèèr*, *gekwansel*.

KWANSELEN, w., o. -- Hetzelfde als Kwakkelen, wankelend gaan. (N.-W. der K.) Ze kwanselt zoo 'n bitje op heure' gank.

KWANT, bvw. — *Iemand te kwant zijn*, hem te slim zijn. (Z.-W. der K.) Dieë kerel is alleman te kwant.

KWAPOĔTS (uitspr. *kaoipoëts*, Kemp. *koapoëts*), znw., v. — Iemand die kwade perten doet, snaak, kapoen, Fr. *polisson*, *lutin*, *espiègle*. 'En kwapoets van 'ne' jongen.

KWAPOĔTSERIJ, znw., v. — Snakerij, guitenstreken, Fr. *espièglerie*.

KWARTELEN, w., o. — Z. KWERTELEN.

KWAST, znw., m. en v. — Doorbrenger, verkwister, drinkebroer, Fr. *bambocheur*, *dissipateur*. D. B. Dieë kwast zal zijn erfdeeltje gauw deurgebrocht hebben.

— Losbol, Fr. *étourdi*. R. Dieë jongen ziet er maar 'ne kwast uit.

— Vroolijke snaak, spotvogel. 'Ne vieze kwast. Eenige aardige kwasten hebben daar 'en grap aangevangen.

KWATAAL (uitspr. *koataol*), znw., v. — Iemand die gebrekkig spreekt, die de woorden onduidelijk uitbrengt. (K.) D. B. Da' meisken is 'en kwataal. Ik kan die kwataal nie' verstaan.

KWATONG (uitspr. *kwaoitoëng*, *koatoëng*), znw., v. — Kwaadspreker of kwaadspreekster. T., R. Da' wijf is 'en eerste kwatong. In dat dörp zijn kwatongen met de macht. Z. ook VUILTONG.

KWATONGERIJ, znw., v. — Kwaadsprekerij.

KWATS, znw., v. — Kwabbel, afhangend gezwel. Sch., R. Hij héet 'en kwats aan zijn kaak hangen, wel 'en vuist dik.

— Dubbele kin. Hij héet 'en felle kwats onder z'n kin.

— Iemand met een vet en log lijf. 'En dikke kwats. 'En kwats van 'ne' vent.

KWATSEN, w., o. — Klanknabootsing van het gerucht dat eenig vocht al schuddende maakt. T. Hij was nat, 'et water kwatsten in zijn schoenen.

KWEB, znw., v. — Moerassige plaats die, met gras en mos overwassen, op vasten grond gelijkt, maar waar men inzinkt, als men er op gaat, Oudfri. *quabbe* (Delf.) (K.) Veurzichtig, da' ge in die kweb nie' en schiet.

KWEEK (zachte *e*), znw., v. — Tas boven den dorschvloer. (Z.-W. der K.)

KWÈÈK, znw., v. — In de lage taal gebruikt voor Mond. Houd oe' kwèèk (zwijg).

KWÈÈN, znw., v. — Puistje op het oogscheel, Fr. *orgelet, compère-loriot.* (Z.-O. der K.) Z. ook GRIET, WÈÈROOG, WIJNOOG.

KWEEN (zachte *e*) en **KWÈÈN**, znw., v. — Oude kwezel, verdrietig vrouwmensch, oude jongedochter, die grolt en kniest, alsof de wereld tegen haren dank stond.

KWÈÈRN, znw., m., niet v. — Handmolen. D. B. (K.) De boeren gebruiken nog eenen kweern om graan te breken voor het vee.

KWEIN, znw., m. — Bij schoenmakers. Het stuk hout, dat op den leest gevezen of genageld wordt en den wrijf van den schoen vormt.

KWEKEN, w., o. — Z. KWIKKWAKKEN.

KWÈKEN, w., o. — Kwaken gelijk de eenden, de ganzen, de kraaien en de kikvorschen doen. D. B. De enden kwèken. 's Avends kwèken de vörs(ch)en.

— Op kwakenden toon spreken of roepen. D. B. Kwèèkt zoo nie'. As hij zingt, kwèèkt hij.

— Luide snateren en babbelen. D. B. Da' ging er daar me' kwèken.

— Luid huilen en krijschen, sprek. van kinderen. R. De kleine leet hals en kèèl te kwèken in zijn wieg.

— Afl. *Kwèker, gekwèèk.*

KWÈKER, znw., m. — Die kwèèkt.

— Vogel die nog moet « geèèsd » worden. Z. ÈZEN.

KWELEN, w., o. — Kwijnen, Fr. *languir.* Hfft. Hij hee' meer as drij jaar gekweëld. 'En kwelende ziekte. Die boomkens beginnen te kwelen van de droogte. Die vruchten kwelen hier.

— *Kwelen met*, lijden aan. Mijn dochter kweëlt als zes weken mee' heur oogen.

— *Kwijnen* wordt zelden gebruikt. V. D. heet *kwelen* veroud.

KWELLEN, w., b. — Dringend uitnoodigen. As ge aan tafel zit, meugde oe nie' laten kwellen, ge moet maar uitscheppen.

***KWEPELEN**, w., o. — Wordt, volgens Sch., in 't N. der prov. Antw. gezeid van pijlen, die niet rechtdoor vliegen.

KWERDEL, KWEDDEL, KWERREL, znw., m. — Lange, versleten lap die van een kleedingstuk afhangt. (K.) Snijd die kwerdels is van mijne' frak. De kwerdels sleipen heur van achterna.
Ook **Bendel** en **Lodder**.

KWERT, znw., v. — Z. KWET.

KWERTELEN, KWARTELEN (ook *kwättəlĕn*), w., o. — Pruttelen, brobbelen, sprek. van kokende spijzen. (K.) Hoort de pap is kwertelen : zou ze nog nie' genoëg zijn ? De soep kwertelt.

KWESTIE, znw., v. — Z. Wrdb.
— Kwestie wordt veel gebruikt in den zin van *'t is te zien*, Fr. *à savoir*. D. B. (Ook in Brab. en Hag., z. Sch.) Kwestie is 't wel waar. Kwestie is hij niet dood. Kwestie komt zij vandaag niet. Kwestie wördt zijn huis nie' verkocht.

KWET, KWERT, znw., v. — Algemeene naam van de Grasmusschen, Fr. *fauvettes*, Lat. *Sylviæ*.
— *Bonte kwet*, z. BONTEKWET.
— *Spaansche kwet*, zwartkopje, Fr. *fauvette à tête noire*, Lat. *Sylvia atricapilla*.
— Fig. Onwettig kind. (K.) Hij is maar 'en kwet. Ook **Haagkwet**.

***KWET**, znw. (geslacht ?). — « Brij of brei : appelkwet, pruimenkwet, enz. » Sch. kent dit w. toe aan de Kemp.
— *Kwet* beteekent volgens hem te Antw., in de Kemp. en te Heist ook « pap, gekookt van verkensbloed, tarwe- of boekweitbloem. »

KWETTER, znw., v. — Z. KWET.
— Vrouw die veel kwettert.

KWETTERGAT, znw., o., **KWETTERKONT**, v. — Vrouw die veel babbelt. Die Mie is toch 'en kwetterkont.

KWEZEL, znw., v. — Smaadnaam voor eene vrouw of jongedochter, die overdreven godvruchtig is.
— Soort van geestelijke dochter, aan geene orde, maar aan eenen levensregel, met belofte van zuiverheid verbonden, en in de wereld levende. Hflt.
— Opeengenaaide lappen, dienende om er de potten mee van 't vuur te nemen. (Ook in Limb.) Ook **Smots**.

KWEZELÈÈR, znw., m. — Iemand die overdreven godvruchtig is.
— Een godvruchtig man, aan den derden regel van St-Franciscus verbonden.

KWEZELSGORDIJNTJE, znw., o. — Gordijntje dat, aan het venster gehangen, enkel het onderdeel van het raam bedekt. (A.)

KWIJPELEN, w., o. — Sukkelen, krasselen, ziekelijk zijn. (N. der K.) Hij hee' lank gekwijpeld, maar nou is i toch genezen. Z. ook KWALPEN.

KWIJT, bw. — Z. Wrdb.

— *Dobbel of kwijt spelen*, z. DOBBEL.

— *Iet willen kwijt zijn*, het zich niet meer kunnen herinneren. Het kan tien, misschien vijftien jaar gele(d)en zijn : da' wil ek nu kwijt zijn.

— *'t Is kwijt met die(n) mens(ch)*, zegt men van iemand die zoo gevaarlijk ziek is, dat er geene hoop op genezing meer bestaat.

KWIJTEN, w., b. — Volbrengen, vervullen, Fr. *remplir, accomplir, s'acquitter de*. Zijn plichten kwijten. Ik heb mijn plicht gekweten.

— Weiland zegt dat dit ww. in zijnen bedrijvenden vorm niet meer gebruikt wordt. In de prov. Antw. wel, evenals in W.-Vl. (Zie D. B.)

KWIJTER, znw., m. — Iemand die zoo gevaarlijk ziek is, dat hij niet meer genezen kan. 't Is 'ne kwijter (hij moet sterven).

KWIKKELACHTIG, bvw. — Wankelend. Ge zit daar zoo kwikkelachtig. 'Ne kwikkelachtige stoel.

KWIKKELEKWAK, bw. — Wordt gezeid van iemand die kwakkelt, die een kwakkelenden gang heeft. Z. KWAKKELEN. Dat dik wijf ga' kwikkelekwak over de straat.

KWIKKELEN, w., o. — Freq. van Kwikken, wankelen, niet stil zitten, weg en weer bewegen. Kwikkelt zoo niet met de tafel. Hij zit daar op zijne' stoel te kwikkelen.

— Ook volstrekt. Dieë stoel kwikkelt as ge er op zit. Zet de tafel wa' vaster, ze staat daar te kwikkelen.

— Afl. *Kwikkelachtig, kwikkelèèr, gekwikkel.*

KWIKKELKONT, znw., v. — Vrouwmensch dat niet kan stil zitten, maar gestadig met heuren stoel kwikkelt.

KWIKKEN, w., o. — Z. KWIKKELEN. Zit daar zoo niet te kwikken op oewe' stoel.

KWIKKEN, w., b. — Iets met de hand wegen om er de zwaarte van te schatten. Hfft., Sch. Kwikt is hoe zwaar dat da' paksken weegt. Ik heb 'et gekwikt en 'k denk dat 'et ruim twee kilo weegt.

Kil. Quicken, *pondus manibus examinare*.

KWIKKEN, w., b. — Kweeken, fokken, telen, Fr. *élever, cultiver, engendrer*. T., R. Hij kwikt boomen en bloemen. Duiven kwikken. Dieën boer kwikt jonge verkens. Van die vooi heb ik veul jonge konijnen gekwikt. Hij héet al vier kinderen, hij kwikt goed aan. Verle(d)en jaar kwikten em kiekens, nu kwikt em karnalievogels.

Kil. Quicken, quecken, *nutrire, alere, educare*.

KWIKKERIJ, znw., v. — Kweekerij.

KWIKKERDEKWAK, tw. — Komt voor in een rijm bij het kwikkwakken :

Kwikkerdekwak !
Jan Tijs ze' gat.
Als Jan Tijze törf stak,
Dan ging ze' gat
Al kwikkerdekwak.

(*Brecht.*)

KWIKKWAKKEN, w., o. — Een kinderspel dat volgender wijze geschiedt. Een balk of eene plank wordt met haar middelpunt over eenen boomstam gelegd. Twee kinderen nemen plaats op de uiteinden der plank en laten zich op en neder wiegen. (**K.**)
Te Zoersel, Westmalle en elders heet dit spel **Kweken**.

KWINT, znw., v. — *Daar is 'en kwint uit* of *hij is 'en kwint kwijt*, zegt men van iemand die zijn volle verstand niet heeft. T. Te Antw. zegt men ook: *hij héét 'en kwint weg.*
— *'En kwint uitslagen*, iets ongerijmds zeggen. T.

KWINTE(N, znw., m. — Halve gek. 't Ziet er zoo 'ne kwinten uit. Op dieë' kwinten is geene' staat te maken.

KWIPSEL, znw., m. — Z. KWISPEL.

KWIPSELEN, w., o. — Kwispelen. Den hond kwipselt me' zijne' stèèrt.

KWISPEL, KWIPSEL, znw., m. — Iemand die zich onderscheidt door een ongestadig karakter, wispelturig man. Ge kunt op hem geene' staat maken : 't is zoo 'ne kwispel.

KWISPELÈÈR, KWIPSELÈÈR, znw., m. — Z. KWISPEL.

KWISPELTURIG, bvw. — Wispelturig, Fr. *volage, inconstant.* M. E kwispelturig meisken. Ge meugt zoo kwispelturig nie' zijn.

KWISTENBIEBEL, znw., m. — Spuiter, spotvogel. (**A.**) Hij is 'ne vieze kwistenbiebel.

KWIT, znw., m. — Halve gek. 't Ziet er zoo 'ne kwit uit. De twee oudste zeunen zijn serieuze jongens, maar de jongsten is 'nen halve kwit.

KWOCHT, znw., v. — Z. KWACHT.

KWOL. Tweede hoofdvorm van Kwellen.

L.

LAA(D)BOOM, znw., m. — Z. LATER.

LAA(D)LEER (uitspr. *loalieēr*), znw., v. — Getuig om vaten van wagens te lossen.

— Lijst in den vorm eener ladder, die langs beide zijden op de kar gezet wordt, als men b. v. hooi laadt.

LAA(D)RAAM, znw, v. — Houten raam, dat men op den kruiwagen legt, als men graan of stroo laadt.

LAAF, znw., v. — Een meisje van zekeren ouderdom reeds, dat zich als een kind gedraagt. Zoo 'en groote laaf wilt nog op moeders schoot zitten.

— Bij OUD., IV, 1, bet. het Slordig, onrein, onkuisch vrouwmensch. Z. ook Kil. i. v. *lave*.

LAAG. Tweede hoofdvorm van Liggen. (N. der K.)

LAAG, znw., v. — Z. Wrdb.

— *De laag hebben*, een groot aandeel hebben in eene ramp, een ongeluk, enz. Wij hebben leelijk de laag mee' ons pataten: meer as de helft is rot. Met da' lesten onweer hebben de boeren uit de Waterstraat leelijk de laag gehad: heel hunnen oost is verhageld.

LAAK, znw., v. — Bet. eigenlijk loopend water, beek, doch wordt thans weinig of niet meer als gemeen znw. gebezigd.

— Bijloop der groote Nete, die Vorst en Veerle bespoelt.

LAAR, znw., v. — Kinderachtig meisje. Zijde nie' beschaamd, groote laar! Da' meisken ziet er 'en laar uit.

Sch. zegt: « *Laar*, v. spotnaam dien men aan een vrouwspersoon geeft. (Limb.) »

LAAR, znw., o. — Open plein, ledige plaats in een dorp. Veel dorpen hebben een laar. Hij woont op 't Laar. Te Brecht is eene straat die het Laar heet.

— Komt voor als uitgang in talrijke plaatsnamen. *Berlaar*, *Eksterlaar*, *Hallaar*, *Aartselaar*, *Vorselaar*, *Vosselaar*, enz.

Kil. Laer, *locus incultus & vacuus : solum incultum. Pascuum publicum.*

***LAASTENS, *LAATSTENS, *LESTENS**, bw. — Wordt, volgens Sch., in Brab. en de prov. Antw. gebruikt voor Laatst, onlangs.

***LABBE**, znw., m. — « Sukkelaar, sul, snul, Fr. *benêt*, *nigaud*. » Sch. geeft dat w. voor Antw. Z. LEÜBBE(N.

LABBE-DE-ZWIER, znw., m. — Bij- of toenaam, gegeven aan iemand die veel zwiert, dronken loopt. (**A.**)

LABBEKAK, znw., m. — Iemand die zich door laffe kinderachtigheid en weekhertigheid onderscheidt. Dieë labbekak derft nog nie' alleen gaan slapen ! 'Ne labbekak van 'ne' jongen. De' labbekak uithangen. Z. ook BEBBEN en FEBBEKAK.

LABBEKAKKEN, w., o. — Den labbekak uithangen, zich laf en kinderachtig aanstellen.

LABBEKAKKERIJ, znw., v. — De daad van te labbekakken. Ik kan mè' geen labbekakkerij om.

LABBERLOT (klemt. op *lot*), bvw. — Onachtzaam, slordig, zorgeloos. Komt maar als gezegde voor. Dieë jongen is geweldig labberlot. Labberlot zijn in zijn kleeren. Hij is in alles labberlot.

— Wordt ook als znw. gebezigd. 'Ne labberlot van 'ne' knecht. Da' meisken is 'en labberlot.

— In 't Groningsch bet. *labberlöttig* ellendig, gemeen ; 't Oostfri. *labbelot* = luie bedelaar. (Zie M.)

LABBOON, znw., v. — Groote tuinboon, Fr. *fève des marais*. Hfft. Labboonen planten.

— Spr. *Zijn labboonen komen uit*, zegt men schertsend van iemand wiens teenen door zijne kousen steken.

LABBOONKRUID, znw., o. — Keule, Fr. *sarriette*.

LABENDIG, te Antw. **LAMBENDIG** (klemt. op *ben*), bvw. — Geweldig, groot. R. (Ook in 't Hag. en Belg.- en Holl.-Limb., z. Sch.) E labendig lawijt. Da' kind is 'ne labendige last. E lambendig geschreeuw.

LABERENTEN (klemt. op *rent*), znw., m., mrv. — Van 't Fr. *labyrinthe*. Beslommering, netelige toestand. D. B., Sch. Die mens(ch)en zitten leelijk in laberenten. Ik derf met die kar nie' meer rijen : ik moest er zoo onderwegen is mee in laberenten vallen.

LABEUR (klemt. op *beur*), znw., o. — Hoeveelheid gronds die iemand bebouwt. D. B. Dat is hier mij' labeur. E klein labeur. Dieën boer héet e groot labeur.

LABEUREN, w., b. — Bebouwen, bewinnen, Fr. *labourer*. D. B. (Ook in 't Mdnl., z. VERD, IV, 4.) Dieë grond wördt nie' meer gelabeurd. Hij labeurt tegenwoordig 4 hectaren. Ik zal da' bos(ch) uitrooien en labeuren.

LABEURGROND, znw., m. — Grond die geschikt is om gelabeurd te worden. Hier lee' veul goeie labeurgrond.

LABEURLAND, znw., o. — Bouwland, Fr. *terre de labour*. Weien, boss(ch)en en labeurland.

LABEURPÈÈRD, znw., o. — Landbouwpaard.

LACH, znw., m. — Z. Wrdb.

— Kortswijl, boerterij, Fr. *plaisanterie, badinage*. Ge meugt da' nie' kwalijk nemen, 't is maar lach. Hij versta' gee' lach (hij neemt alles ernstig op, hij verstaat geen kortswijl).

— *Het is geen lach*, het is geene zaak om er mee te lachen, het is zeer ernstig. Het is gee(n) lach, as ge zoo vijf uren moet te voet gaan. Zoo maar weken en weken aaneen regenen, dat is gee(n) lach.

— *Iet me(t) 'ne(n) lach uitmaken*, eene zaak niet ernstig opnemen, er mede lachen. Toen hij van den trap viel, maakten hij 't mè' 'ne' lach uit, maar ik geloof dat hij 'em goe' zeer gedaan hèet. 't Is 'ne gelukkige kèrel : as 'em iet miskomt, hij maakt alles mè' 'ne' lach uit.

LACHEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Verg. *Lachen gelijk 'ne zot*, op eene gekkelijke wijze, *dat men schokt, dat men zijnen buik moet vasthou(d)en, zijn eigen krom lachen*, onmatig, *lachen gelijk 'nen boer die tandpijn heeft*, zuur zien.

— Gep. w. *Lachen en gichelen, lachen en gabberen, lachen en schateren.*

— Spr. *Het lacht er nie(t) mee*, het is zeer ernstig. Zooveul geld verlieren, 'et lacht er nie' mee!

— *'t Is wijd van lachen, zee de bruid, en ze grees.*

— *Lachen en schreeuwen zit bij hem in één beurzeken*, hij kan lachen en weenen terzelfder tijd.

LACHMER(K)T, LACHMER(K)TERIJ, znw., v. — Kortswijl, jokkernij, scherts, Fr. *badinage, plaisanterie*. D. B., Sch., T. De ruzie was deur 'en lachmert aangekomen. Zijt daar nie' over gestoord, 't is ommers maar lachmerterij. « Maar alle *lachmerkt* daargelaten... » (CONSCIENCE, *De Plaag der Dorpen.*) « Het is eene onschuldige *lachmarkt*, zwetserij van een mensch dien men te veel wijn had doen drinken. (CONSC. *Valentijn*, 31.)

LADDER en **LEDDER** (uitspr. *läddər*), znw., m. — Koffie waar te veel water onder is. Zoo 'ne' ladder drink ek nie'.

LA(D)E, znw., v. — Bij wevers. De slag van 't getouw, waarmede de inslagdraden worden aangeschoven.

LA(D)EBAK, znw., m. — Bij wevers. Bak ten einde de baan der weeflade, waar de jager in zit.

LA(D)EBLOK, znw., m. — Bij wevers. Het zware onderste dwarshout van de lade.

LA(D)EN, w., b. en o. — Z. Wrdb.

— *Volk gela(d)en hebben*, volk in zijn rijtuig opgenomen hebben. Hfft. Hoeveul man hadde gela(d)en? Ik had te veul volk gela(d)en gisteren. De koetsier moest aan de statie volk la(d)en.

— Vruchten dragen, sprek. van gewassen. D. B., T., R. Dezen appelboom laadt maar overander jaar. Die pèreboomen zijn fel gela(d)en. De erten la(d)en nie' geweldig.

— Verg. *Gela(d)en zijn gelijk 'ne muilezel*, zwaar geladen zijn.

— Spr. *Scheef gela(d)en zijn*, zwijmelen van dronkenschap.

— *Zwaar gela(d)en zijn*, veel gedronken hebben.

— *Het op iemand gela(d)en hebben*, het op iemand gemunt hebben, eenen wrok tegen iemand hebben. Hij heget altijd op iemand gela(d)en.

— *Iemand gela(d)en hebben*, hem op den hals hebben, veel overlast van iemand hebben.

— *Van iet het water* (of *eenen bult*) *niet la(d)en*, er geene onaangename gevolgen van hebben, omdat men het zich niet aantrekt. (A.)

— De uitdrukking *het water laden* was ook in 't Mdnl. bekend. *Laden* werd gebruikt voor Opdoen, gezegd van de eene of andere lichamelijke aandoening of eigenschap of ook eene ziekte of ziektestof. Z. VERD., IV, 31.

— Gep. w. *Lossen en la(d)en*. Wordt gezeid van buiachtig weder. 'Et doe' nie' as lossen en la(d)en.

LA(D)EPAN, znw., v. — Bij wevers. IJzeren panneken aan weerskanten boven het getouw, waarin de lade hangt en weg en weer beweegt.

LA(D)ERIK, znw., m. — Stok, dienende om een vat, dat op de laadleer gebold is, te beletten er af te rollen.

LAF, bvw. — Zwoel, drukkend, benauwd, Fr. *pesant, étouffant*. B. B., R. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) E laf weer. 't Is vandaag zoo laf, 't zal weer donderen. 'En laffe hitte. 't Was verle(d)en jaar 'ne laffe zomer. Zet de venster open: 't is hier zoo laf in de kamer.

— Lui, loom. Ik ben zoo laf van de hitte, da' 'k 'et nie' zeggen en kan.

LAFFIGHEID, znw., v. — Zwoelheid van het weder. Er is zoo 'n laffigheid in de locht.

LAFHERTIGAARD, znw., m. — Lafaard, lafhertige mensch, Fr. *lâche, poltron*.

LAK, znw., m. en niet o. — Verlaksel en zegellak, Fr. *laque, cire à cacheter*. T., R. (Ook m., bij J.)

LAK, znw., v. en niet m. — Lastering, blaam, Fr. *blâme*.

LAK, znw., m., vrklw. *laksken*. — Lik, Fr. *lèchement*. Den hond gaf mij e laksken.

— In de gemeene taal gebruikt voor Kus.

LAKEN, znw., o. — Beddelaken, Fr. *drap de lit*. Lijverde' lakens. Balekatoene' lakens. In slechte lakens zitten, Fr. *être dans de mauvais draps, être dans une situation embarrassante*. D. B.

— Wollen stof, Fr. *drap*. Z. Wrdb.

— Spr. *Van 't zelfde laken 'en broek krijgen*, z. BROEK.

LAKENDEN, bvw. — Lakensch, van laken, Fr. *de drap*. 'Ne lakende' mantel. 'En lakende' broëk.

LAKKEBAARDEN, w., o. — Z. LEKKEBAARDEN.

LAKKEN, Kemp. ook **LEKKEN** (uitspr. *lákkən*), w., b. en o.— Hetzelfde als het Holl. Likken, Fr. *lécher*. (Ook in 't Mdnl., z. VERD., IV, 78.) Den hond lakte mijn handen.

— Kussen, liefkoozen (in de gemeene taal). Nu maken ze ruzie en strak lakken ze malkanderen.

— Afl. *Gelak*.

LAKKER, bvw. — Lekker. Lakkere wijn. Die pèren zijn lakker.

— Znw., o. Lekkernij, Fr. *friandise*. Lakker koopen. E pak lakker. Z. LEKKER.

LAKKERBEK, znw., m. — Lekkerbek, Fr. *friand*.

LAKMOES, znw., m. en niet o. — Fr. *tournesol*. J.

***LAKS**, znw., m. — « Laxe: *'t es ne laks, ne lakse mensch*, zorgeloos, onbedacht. »

Sch. geeft dit w. voor *Antw.* st. en Brab.

LAM, znw., o. — Bij timmerl. Laagte of holte in een stuk hout, bij D. B. *wan*. Er is veul lam aan dieën balk.

LAM, znw., o. — Jong van een schaap of eene geit, Fr. *agneau*.

— Het mrv. is in de Kemp. *lammer*. (Ook bij G.) De geit hée' gisteren gelamd, en ze had twee lammer.

— *Lam inhebben*, drachtig zijn, sprek. van geiten en schapen. Ik heb twee geiten, en zij hebben allebei lam in.

LAMBENDIG, bvw. — Z. LABENDIG.

LAMBIK (klemt. op *bik*), znw., m. — Welbekend bier, dat te Brussel gebouwen wordt.

LAME. — Samentrekking van *laat mij*. Lame gaan. Lame gerust.

LAMÉER (klemt. op *meer*, zachte *e*), znw., v. — Vrouw die haren tijd verbeuzelt met in de geburen te gaan praten, Fr. *commère*. 'En laméer van e wijf. Zijn vrouw is 'en eerste laméer.

Volgens V. D. is het w. verouderd. In de prov. Antw. en in 't Hasp. is het van dagelijksch gebruik. (Z. Sch. en R.)

Kil. Lamére, *mulier garrula, multiloqua, linguax*.

LAMÉEREN, w., o. — Zijnen tijd met praten verbeuzelen, uit praten gaan. Die vrouw gaat in de geburen laméeren. Da' vrouwvolk doet iet van laméeren. Uit laméeren gaan.

— Afl. *Gelaméer*.

Kil. Laméren, *inepte garrire more mulierum*.

LAMÉERKONT, znw., v. — Z. LAMEER.

LAMEN, w., o. — Afnemen, verminderen, Fr. *diminuer*. (K.) Ons pataten beginnen fel te lamen. Me' geld is aan 't lamen.

— B. Ontzien, omzichtig behandelen, sparen, Fr. *ménager*. (K.) Gij moet 'em nie' lamen, want hoe meer da' ge'm laamt, hoe stouter dat em wördt. Ge moest oe eigen wa' meer lamen. Dieë vent laamt niks. As em bij drank is, dan laamt em niemand.

Z. VERD., IV, 82.

Kil. Lamen, *diminuere, imminuere sive remittere aliquid quod debetur; — tueri: cavere diligentur ne res quæpiam lædatur.*

LAMLENDIG, bvw. — Z. LABENDIG. 't Is lamlendig heet. (A.)

LAMLUL, znw., m. — Lamme, luie persoon, iemand zonder moed of wilskracht. M. Dieë jongen ziet er zoo 'ne lamlul uit. Mè' zoo 'ne' lamlul van 'ne' knecht kan ek nie' uit de voeten.

LAMMEKENSBAAI, znw., m. — Zeer fijn flanel, Fr. *flanelle de santé*. (Ook in 't Hag., z. Sch.) Hij draagt 'en hemd van lammekensbaai op z'n bloot lijf.

LAMMEN, w., o. — Hetzelfde als Lammeren, lammeren werpen, Fr. *agneler*. Kil. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch. en in 't Mdnl., z. VERD., IV, 83.) Mijn geit moet vandaag lammen. Ons schaap hée' gisteren gelamd.

LAMMEN, znw., m. — Willem. (Heist-op-den-Berg.)

— *Lammen Goedzak*, snul, goede bloed. (A.) 't Is zoo 'ne Lammen Goedzak.

LAMMERIK, znw., m. — Luiaard, lamlul, Fr. *cagnard*. Staat op, lammerik! Zoo 'ne' lammerik heb ek nog nooit nie' gezien.

LAMMERSTÈÈRT, znw., m. — Eene grassoort, in de wetenschap *Phleum pratense* L. geheeten. D. B.

LAMOEN, znw., o. — Z. Wrdb.

— *In 't lamoen zijn*, overlast zijn van werk (A.) Ik ben van 's morgens tot 's avends in 't lamoen.

LAMPETPOT, znw., m. — Lampetkan, Fr. *aiguière*.

LAMPETTEN, w., o. — Buizen, overdadig drinken, Fr. *boire copieusement*. (Ook in Limb., z. Sch.) Ze hebben gisteren goe' gelampet. Hij houdt van te lampetten. — V. D. vermeldt het w. als gewest.

— Afl. *Lampetter*.

LAMPKATOEN, znw., m. — Lemmetgaren, Fr. *coton à mèche*. (Ook in Brab., z. Sch.)

LAMPZWART, znw., o. — Hetzelfde als bij Kram. Lampezwart.

LAMZAK, znw., m. — Z. LAMLUL en LAMMERIK. M.

LANCIE, LANSIE, znw., v. — Hetzelfde als Lans, Fr. *lance*. D. B.

LAND, znw., o. — Z. Wrdb.

— De samenstellingen met *land* en eenen vruchtnaam beteekenen dat die vrucht er laatst op gestaan heeft, of dat het bestemd is om die te dragen. T., Kl.-Br. *Beetland*, *korenland*, *patatland*, enz.

— *Het land van Kleef*, *het land van Kalbassen*, z. KLEEF en KALBASSEN.

— Gep. w. *Land noch zand hebben*, geenen grond bezitten. R.

— Spr. *In 't Land van Belofte wonen*, in eene goede streek. R.

— *In e goe(d) land geboren zijn*, goed varen. Frans wördt overal gèren gezien: dieë moet in e goe' land geboren zijn.

— *Elk land hee(ft) zijnen trant*, iedere streek heeft hare eigene gebruiken. R.

— *Het land hebben*, fier zijn, aanmatigend worden. (A.) Hij is gedecoreerd: nu héet em het land.

— *Land te koop hebben*, beslag maken, veel van zijnen neus maken. (A.)

— *Het land uit zijn*, verloren, te niet. Waar is uwe schoone printenboëk? Och! dieën is al lank 'et land uit.

LANDORIUM, znw., m. — Zoete of weinig gezouten abberdaan. D. B. (Ook in Brab. en O.-Vl., z. Sch.)

LANDSTRENG, znw., v. — Z. BOERESTRENG.

LANGELEE (zachte *e*), znw., v. — Lange vrouw? Z. LEE en GRIL.

LANGELENTEIN, znw., m. — Lange, magere mensch (K.) (Ook in Limb.)

— Te Antw. heet men zulken persoon schertsend *paaschkeers* en *de lange week veur Sinksen*.

Kil. Langh-lenter, *longurio*.

LANGEMAN, znw., m. — Naam van den middenvinger in de kinderrijmkens. Z. DUIMELING.

LANGEN, w., b. — Overhandigen, toereiken, Fr. *passer*. Sch. (Ook bij Dr.) Langt mij 't brood eens.

— Nemen, wegnemen, Fr. *prendre*. Wie héet da' geld hier van de tafel gelangd? Langt de tellooren en schotels uit de kas.

LANGENS, bw. — Z. onder LANK.

LANGERAAP, znw., m. — Z. LANGEMAN.

LANGERHAND (VAN), bw. — Langzamerhand, allengskens, Fr. *peu à peu*. (Ook in de 17e eeuw, z. OUD., IV, 34.) De zieke geneest van langerhand. 'Et koren wördt van langerhand rijp.

LANGS, bw. — *Op zij(n) langs*, volgens de lengte, Fr. *dans la longueur*. E stuk hout op ze' langs deurzagen.

— *Langs deur*, in de geheele lengte van. Hij liep langs deur 't koren. Ga maar langs deur 't bos(ch).

LANGST (door velen *last* uitgespr.), vrz. — Langs, langsheen, Fr. *le long de, par*. D. B. Langst de straten loopen. Langst de venster wegvluchten. Langst de huizen gaan.

— Nader. Hfft. Ik zal is langst komen, as ek tijd heb (bij u aan huis komen). Gaat is langst hem.

LANK, bvw. — Lang, Fr. *long*.

— Wordt somwijlen gebruikt voor *veel*. Dat is lange jaren 'le(d)en. Ge zult nog lange jaren moeten wachten.

— *In lange* of *in langens*, in langen tijd, sprek. van 't verledene en het toekomende. D. B., R., Kl.-Br. Ik heb mijne' vriend in lange nie' meer gezien. Oe' vader zal nog in langens nie' komen.

— *Van langer hand*, z. LANGERHAND.

— *Bij lange niet*, z. BIJLANGE.

— *Van over lank*, z. VAN.

— *De lange week veur Sinksen*, z. LANGELENTE(N.

— *Ten langen leste*, z. LEST.

— Spr. *Er lange hebben*, veel geld bezitten, rijk zijn. Pietes vader héet er lange.

— *Die het lank hee(f)t, laat het lank hangen*, die veel inkomen heeft, mag groote kosten doen. *Die het lank hee(f)t, laat het lank hangen, zee Piet, en zijne snotneus hing in de soep.* Z. ook DUVEL.

— *'t Is zoo lank als 't breed is*, 't komt op hetzelfde neer, 't komt ten eenen uit.

— *'t Is iet van den langen darm*, iets dat lang duurt eer het gedaan of ten einde is.

— *'t Is altijd te kört of te lank*, z. KÖRT.

— *Het langste koordeken trekken*, zoo lang mogelijk trachten te leven.

— *Lank gewacht en stil gezwegen, nooit gedacht en toch gekregen*, (gezeid van eene oude jongedochter die nog eenen man krijgt).

— *Het lank trekken*, z. TREKKEN.

— *Met lange tanden eten*, met tegenzin eten, geenen smaak in 't eten vinden. D. B., Sch.

— *Lange vingeren hebben*, z. VINGER.

— *Van den langen berg komen*, z. BERG.

— *Met een lank vier afgaan*, z. VIER.

— *Langen draad, vuile naad.*

LANK, znw., v. — De rechter- of linkerzijde van den buik van aan de looze ribben tot de heup, Fr. *flanc*. D. B. Weiland noemt dit w. veroud., wij gebruiken 't nog, sprek. van dieren. De lanken van 'en koei, e schaap, enz.

LANKBEEN, znw., o. — Kreeftspin, hooiwagen, welbekende spin met zeer lange pooten, Fr. *faucheur*.

LANKMAN, znw., m. — Z. LANGEMAN.

LANKVINGEREN, w., b. — Stelen, pakken. Hij héet daar wa' gelankvingerd.

LANKWÖRPIG, bvw. — Langwerpig, Fr. *oblong*.

LANKZAAM, bvw. — Langzaam.

LANSIE, znw., v. — Z. LANCIE.

LANTÈREN, znw., v. en m. — Lantaarn, Fr. *lanterne*. (Ook m. bij J.)

— Bij mulders. Toestel op wijze eener lanteern, dat boven op het staakijzer vast is en door het kamwiel in beweging wordt gebracht.

— Bij horlogemakers. Kleine ronsel, Fr. *pignon*.

LANTÈRENSCHIJF, znw., v. — Bij mulders. Ieder van de twee ronde stukken hout die het onder- en bovendeel der lantèren uitmaken.

LAP, znw., v. en niet m. — Oorveeg, klap, Fr. *soufflet*. Iemand een lap om zijn ooren geven.

LAP, znw., m. — Onderzool van eenen schoen. D. B., R. 'Ne' schoen halflappen laten zetten.

— Dronkaard. De lappen zijn weer op zwier. 'Ne lap van 'ne' vent.

— Goedzak. 'Ne goeie lap van 'ne' jongen.

— Spr. *Op de lappen zijn*, in de herbergen gaan drinken, in plaats van te werken. D. B., R. (Ook in Limb. en Brab., z. Sch.) Jan is vandaag weer op de lappen. 's Maandags gaat hij op de lappen.

— *'t Is beter 'ne (leelijke) lap als e (schoo(n) gat*, beter is 't gelapte dan kapotte kleeren te dragen. M.

***LAPKEN**, znw., o. — « *Lapken trekken* » zou, volgens Sch., te Antwerpen beteekenen : « vodden verkoopen » en

***LAPKENTREKKER**, znw., m. — « Die vodden koopt of verkoopt. »

LAPLANDER, znw., m. — Deugniet, schelm, Fr. *coquin*. M., D. B. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Hij is maar 'ne Laplander. Dieë Laplander hee' mij bedrogen.

LAPLANDERIJ, znw., v. — Deugnieterij.

LAPLIKKER, znw., m. — Bij schoenmakers. Likstok om de zolen te likken.

LAPMAND, znw., v. — Eene mand waarin men kleedingstukken legt, die moeten versteld worden.

— Spr. *In de lapmand zijn*, ziek zijn, onder doktershanden zijn. (Ook in Z.-Holl., z. OPPR., 69) Ik ben al 'nen heelen tijd in de lapmand.

LAPMANTEL, znw., m. — Katoenen mantel, gemaakt van een groot getal aaneengenaaide lapkens.

LAPPEN, w., b. — Lappen, oorvegen geven. D. B. Ik pakten 'em vast en 'k lapten er maar op.

— Vermaken, verstellen. Fr, *raccommoder*. Kleeren lappen. Schoenen lappen.

— Spr. *Hij is 'ne goeie om 'ne(n) kwa(d)en te lappen*, hij beteekent niet veel.

— Fig. Van zieke menschen. Den doktoor kan 'em nog wel wa' lappen, maar genezen nie' meer.

— Flikken, klaarspelen, Fr. *arranger*. Ik zal da' wel lappen. Da' zal gauw gelapt zijn.

— *Iemand iet lappen*, hem iets berokkenen, hem eene poets spelen. Ik weet nie' wie me da' gelapt hêet. Ze hebben zijn huis me' krijt beschreven, maar hij weet wel wie 'em da' gelapt hêet.

— O. De herbergen afloopen in stede van te werken. Hij hêet heel de week gelapt.

— *Dat 't lapt*, zeer veel. Ik heb zooveel boëken dat 't lapt. Hij hee' zooveul fruit dat 't lapt, en hij is nog te gierig dat em 'en appeltje geëft.

LAPPEET, znw., v. — Peet of meter die de plaats vervangt van de meter, die verhinderd is te komen.

LAPPER, znw., m. — Z. ZWINGELSPAAN.
— Zwierbol, dronkaard.

LAPPETERE(N, znw., m. — Peter die de plaats vervangt van den afwezigen peter.

LAST, znw., m. — Moeilijkheid, overlast, Fr. *embarras*. Z. Wrdb.
— Gep. w. *Last en dol, last en leed.*
— *Last verkoopen*, iemand last aandoen, hem moeilijk vallen. R.
— *Last lij(d)en*, moeite kosten. 't Zal last lijen om dieë' koppigaard reden te doen verstaan.
— Lastige mensch, moeilijke persoon. R. Da' kind is 'ne groote last. 'Ne last van 'ne' vent.

LAST, znw., m. — Lasch. Z. Wrdb.

LASTIG, bvw. — Knorrig, gemelijk. Oû menschen zijn dikwijls lastig.
— Genegen om te krijschen, sprek. van kleine kinderen. Ons kind is vandaag zoo lastig. As de kinderen vaak krijgen, wörren ze lastig.
— Kwaad, gram, gestoord. As ek 'em altijd 't zelfden hoorde zeggen, wier' ek lastig. Maakt oe daar nie' lastig in.

LASTEN, w., b. — Lasschen, Fr. *unir, joindre, enter, assembler à rainures et languettes, affourcher*, enz.

LASTIGAARD, znw., m. — Lastig, moeilijk mensch, Fr. *homme difficile, importun*. D. B.

LASTVERKOOPER, znw., m. — Iemand die een ander last aandoet. T., Kl.-Br.

LAT, znw., v. — Z. Wrdb.
— Fig. Lang en dun mensch. 'En dunne lat. Zoo dun als 'en lat.
— Schertsend voor Sabel. D. B., R. Hij had zijn lat aanhangen.
— Spr. *Er zijn latten aan 't huis*, er zijn personen tegenwoordig die niet mogen hooren wat men voornemens is te zeggen. D. B., R.

LATEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Achterlaten, zich onthouden van. D. B. Ge moest dieë' vuile' jenevel laten. Hij kan 't vloeken nie' laten.
— Verzenden. 'En dépêche laten. Tijding laten.
— *Tranen laten*, tranen storten. Hij héet daar veul tranen gelaten. Ik zal daar geen traan veur laten.
— *Laat staan*, veel min, verre van daar, Fr. *bien loin que, bien moins*, Lat. *nedum*, gebruikt achter ontkennende wendingen. T., Kl.-Br., bij D. B. *ik laat staan, ik laat varen*. Hij kan nog geenen brief lezen, laat staan dat hij der eene' schrijven zou. Ik heb zelf geld te kört, laat staan dat ik er oe leenen zou.
— *Iet laten gaan, varen*, z. GAAN, VAREN.

— *Er eenen laten komen, schieten, vliegen,* z. KOMEN, SCHIETEN, VLIEGEN.

— De vormen *laat ik dat doen, laten wij wachten, laat hij vertrekken* zijn bij ons volstrekt onbekend; wij zeggen altijd *laat mij, laat ons, laat hem,* enz. « In het vroege Mdnl., » zegt VERD., IV, 205, zijn de vormen met het voornw. in den nom. nog onbekend; ze zijn eerst in de tweede helft der 14ᵉ eeuw opgekomen.

LATER, znw., m. — Bij voerl. Boom of dik hout dat boven op de lading van eenen wagen gelegd en met zeelen vastgewoeld wordt, om de lading vast te sluiten, ook **Hooiboom** en **Laa(d)boom** genaamd. Z. VERD., IV, 208, i. v.

LATEREN, w., b. — Binden met eenen later, bij Sch. *leeteren.* Hooi lateren.

LATEREN, w., b. — Z. ONDERLATEREN.

LATHAMER, znw., m. — Bij plafonneerders. Hamer waarmede zij de latten langs eenen wand of eene zoldering vastnagelen om er daarna bezetsel op te plakken.

LATHOUT, znw., o. — Dennen hout, waar men de latten voor de plafonneerders uit klieft. Twee wellen lathout.

LATIJN, znw., o. — Z. Wrdb.

— Spr. *Ievers zij(n) Latijn in steken,* er zijnen geest mee bezig houden, er zijn hoofd mee breken. T., R., Kl.-Br. Stekt daar oe' Latijn nie' in, jongen, ge kun' 'et ommers toch nie' leeren! Dat is e vak, daar ek me' Latijn nie' in kan steken.

— *Wat nu gezongen? zee de koster, en hij kost gee(n) Latijn,* z. ZINGEN.

LATING, znw., v. - Z. Wrdb.

— *Iemand 'en lating geven,* hem veel doen betalen. D. B.

LATSTOK, znw., m. — Dunne spar, wat dikker dan een boonstaak die in tweeën gekloven of gezaagd wordt voor dek- of haaglatten.

LATTEKLIEVER, znw., m. — Ambachtsman die de latten klieft voor de plafonneerders.

LATTEZAGER, znw., m. — Ambachtsman die panlatten zaagt.

LAUW, znw., m. — Hetzelfde als Louw, zeelt, een riviervisch, Fr. *tanche.*

***LAVATEREN**, « Fr. *essayer, sonder le terrain.* »
Sch. geeft dit w. voor Antw.

LAVOOR (scherpe *o*), znw., o. — Ivoor, Fr. *ivoire.* D. B.

LAWEIT, LAWIJT (klemt. op de 2ᵉ lettergr.), znw., o., zonder mrv. — Lawaai, geraas, gedruisch, Fr. *tapage, vacarme.* D. B., Sch., bij Hfft. *lauweit.* Maakt zoo e laweit niet. Ik heb heel de' nacht lawijt gehoord op de straat. Ik ben wakker gewörren van 't laweit.

— Luidruchtig gesnap, gekijf. Houd oe' laweit! Hij is daar weer me' ze' groot lawijt.

— Spr. *Meer laweit maken als zeven dieven aan de galg*, luidruchtig te werk gaan.

LAWEITEN, LAWIJTEN, w., o. — Lawaai, laweit maken, Fr. *faire du vacarme*. Ze staat daar op straat te lawijten dat 't schand is.

LAWEITKONT, LAWIJTKONT, znw., v. — Vrouw die veel geraas maakt.

LAWEITMAKER, LAWIJTMAKER, znw., m. — Iemand die veel geraas of laweit maakt.

***LEB, *LEBBE**, z. LEÜBBEN. — Sch. geeft dit w. voor Brab. en Antw.

LE(D)EN voor Geleden, verl. dlw. van 't oude *lijden*, Fr. *passer*. D. B., R. Hoelank is 't le(d)en? 't Is lank le(d)en da' 'k nog gezien hem. Dat is meer as e jaar le(d)en.

LEE (zachte *e*), in 't Z. der Kemp. **LÈÈ**. Tweede hoofdvorm van Leggen.

LEE (zachte *e*). Tweede hoofdvorm van Leiden. Daarnevens *leidde*.

LEE (zachte *e*), znw., v. — Hengsel van eene deur, Fr. *penture*. Er zijn verschillende soorten van leeën: *duim-* of *dookleeën*, *krukleeën*, *steertleeën*, *vouwleeën* en *spoorleeën*.

Kil. Lede, *cardo*.

LEE (zachte *e*), znw., v., zonder mrv. — De lenden, Fr. *les reins*, bij D. B. *leën*, mrv. Pijn hebben in de lee.

— Leest, Fr. *taille*. 'En dunne lee hebben.

— Deel van een vrouwekleed dat de lenden omsluit. De lee van e kleed. Da' kleed sluit nie' in de lee.

— Spr. *'t Leet in* of *op mijn lee*, ik heb er 'een voorgevoel van, Fr. *j'en ai un pressentiment*. T. 't Lag op mijn lee dat er 'en ongeluk zou gebeuren.

LEE (zachte *e*), znw., m. — Verkorting van Leo en Leonard.

LEE (scherpe *e*), znw., v., meest als vrklw. *leeken*. — Bij vlasbewerkers en spinsters. Streng, bundeltje bewerkt vlas. (K.) E leeken vlas. 'Et vlas in leekens bijnen (binden).

Bij D. B. bet. het « de hoeveelheid vlas die men ineens opzwingelt. »

LEED, znw., o. — Last, moeilijkheid, moeite, beslommering, Fr. *peine*, *difficulté*, *embarras*. Hfft. (Ook in Brab., en Limb. z. Sch.) De ouwers kunnen veul leed hebben mee' hun kinderen. Gij doe' mij veul leed aan. Me hemmen leed gehad om de kar te la(d)en. Hij zal leed hebben om op tijd gedaan te krijgen. De voerman had veul leed me' ze' pèèrd.

— Gep. w. *Last en leed*. Hij hée' mij 'en hoopen last en leed aangedaan.

LÈÈFDIG en **LÈVENDIG**, bvw. — Levend, Fr. *vivant*, bij B. en M. *levendig*, Hgd. *lebendig*. Hij is weer lèèfdig gewörren. In de' lesten dag des Oordeels zullen alle mens(ch)en weer lèvendig wörren.

— *Springende lèèfdig* (*lèvendig*), ten volle levend. Ze heeten 'em dood, en hij is nog springende lèèfdig.

— *Geen lèèfdig hert* of *geen lèèfdige ziel*, volstrekt niemand. Daar was gee' lèèfdig hert in huis.

LEEG (scherpe *e*), bvw. — Hetzelfde als het Holl. Laag, dat hier niet bekend is, Fr. *bas*. D. B., T., R., Hfft., B., Jong., M., bij Dr. en G. *lége*. E leeg huis. 'Ne leege weg. Hij is van leege afkomst. « Verschijnende in een dal, daer *leegh* en diep ghezoncken. » (VONDEL, II, 113.)

— *Te(n) leege*, op de lage gronden. (K.) Te' leegen is den oo(g)st mislukt. We hebben ons patatten te' leege staan.

Vrglk. TEN HOOGE.

LEEG (zachte *e*), in 't Z. der Kemp. ook **LÈÈG**, bvw. — Ledig. Z. Wrdb.

— Niet drachtig, gust. (K.) T., R., Kl.-Br. 'En leêge koei.

LEEGTE (scherpe *e*), znw., v. — Laagte. (Ook bij G.) De weg leet hier vol hoogten en leegten. Die leegte zou hier moeten opgevuld wörren.

LEELIJK (uitspr. *leelək*, *lillək*, Kemp. *lellək*), bvw. — Z. Wrdb.

— Verg. *Zoo leelijk als 'nen bèèr*, *als de nacht*, *als 'en doodzonde*, *hij is zoo leelijk da(t) ge er de wolven mee uit 't bosch zoudt jagen*, *te leelijk om te helpen donderen*, *om dood te doen*, uit der mate leelijk.

— Bw. Boos. Iemand leelijk bezien.

— *Leelijken dag*, z. DAG.

— *Leelijk doen*, z. DOEN.

— *Leelijk zeggen*, vloeken, zweren, verwenschingen doen. Wordt gebruikt door godvruchtige zielen, die het w. vloeken niet zullen uitspreken. Jan van Kareles was aan 't vloeken en leelijk zeggen zonder ophouwen.

— Spr. *Da's leelijk*, *zee den uil*, *en hij bezag zijn jong* (jongen).

— *Leelijk* wordt soms gebruikt om eenen superlatief uit te drukken. D. B., R. Daar was leelijk veul volk. Da' kost leelijk veul geld. Hij héet da' peerd leelijk dier moeten betalen.

LEELIJKAARD, znw., m. — Leelijke mensch.

LEELIJKEREN (uitspr. *lellᵊkərən*), w., o. — Op zwier, op zuiptocht zijn, 's werkendaags in de herbergen zitten. (K.) In « de Kroon » zaten er vier te leelijkeren. Hij héet den heelen dag al geleelijkerd.

LEELK, bvw. — Z. LEELIJK.

LEEM, znw., m. en niet o. — Fr. *argile*. T., R.

LEEMPIKKER, znw., m. — Een vogeltje, elders **Vliegepikker Bieknapper** genaamd, in de wetenschap *Muscicapa*. (N. der K.

LEEMPUT, znw., m. — Bij steenb. Put waaruit de steenaarde gegraven en waarin zij bewerkt wordt.

LEEMSCHUP, znw., v. — Bij steenb. Schup waarmede men den leem bereidt.

LEEMSPITTER, znw., m. — Bij steenb. Werkman die de steenaarde losmaakt.

LEEN, znw., v. — Verkorting van Magdalena en Helena.

LEEN (zachte *e*) en **LÈÈN**, ook **LEUN**, znw., v. — Leuning, Fr. *dos*, *rampe*. D. B., Sch., T., R., B. De leen van 'ne' stoel. Houd oe vast aan de leen. 'En brug mee' 'en ijzere' lèèn. De lèèn van den trap.

Kil. Lêne, leyne, *sustentaculum*. Z. VERD. i. v. *lene*. V. D. vermeldt het als veroud.

LEENPEET, znw., v. — Vrouw, die eene andere als meter vervangt bij het doopsel van een kind. Z. ook LAPPEET.

LEENPETERE(N, znw., m. — Iemand die den peter vervangt bij 't doopsel van een kind. Z. ook LAPPETEREN.

LÈÈR, znw., o. — Leder, Fr. *cuir*.

— Spr. *Dun van lèèr en dik van smèèr*, een dunne, welgeboterde boterham. R.

— *Op iemands lèèr trappen*, hem misnoegen. Ziet toe da' ge 'm op ze' lèèr nie' en trapt, want hij is gauw gestoord.

— *Iet van lèèr trekken*, het lang trekken. De pastoor héet deze' keer ze' sermoen van lèèr getrokken.

LEER (scherpe *e*), znw., v. — Ladder, Fr. *échelle*.

— *Dobbele leer*, z. SCHÈÈRLEER.

— *Leerken staan*, iemand den voet in de samengevouwen handen laten zetten, vervolgens den anderen voet op den schouder om hem aldus b. v. op eenen muur te helpen. D. B., R.

— *Met de leer uitgaan*, 's nachts uit stelen gaan. D. B.

— *Ievers 'en leer staan hebben*, er schuld staan hebben. Hij héet in dieë' winkel 'en goei leer staan.

— Bij wevers. De rij gaten in het zijstuk ter rechterzijde van 't getouw. De leer dient om den trekstok hooger of lager te zetten door middel van eenen tap dien men in een hooger of lager gat van de leer steekt, en waarop de trekstok rust.

LEER, znw., v. — *'En kwa(d)e leer*, een kind dat moeilijk leert. T. Onze Jan is 'en kwaai leer.

LEERBOOM, znw., m. — Ieder van de twee opgaande stijlen eener ladder, waar de sporten in steken.

LEEREN, w., b. en o. — Z. Wrdb.

— *Te leeren gaan*, zich bereiden voor de Eerste Communie met de onderwijzingen bij te wonen. Gadegij al te leeren, manneken? Ik gaan te leeren voor mijn tweede jaar.

— Geleerd worden. Die verzen leeren moeilijk van buiten. Die taal leert gemakkelijk.

LÈÈRENLAP, znw., m. — Stijve, taaie wafel, die men nogal aan de kinderen geeft als zij gaan nieuwjaar zingen. (K.)

LÈÈRENTIJS, znw., m. — Taai, lederachtig vleesch of gebak. R. Lèèrentijs van brood. Da' vlees(ch) is precies lèèrentijs.

LEERING, znw., v. — Onderwijzing en ondervraging in den catechismus. Naar de leering gaan. 't Is alle Zaterdagen leering voor de kinderen die voor hun' eerste communie te leeren gaan.

LEERLEUT, znw., v. — Leermeisje. (A.) Kan z'heure' stiel al? Och nee, 't is nog maar 'en leerleut.

LÈÈRS, znw., v. — Hetzelfde als het Holl. Laars, Fr. *botte*. B., bij G. *leerse*.

LEES (scherpe *e*), znw., v. — Wagenslag, karspoor, Fr. *ornière*, Mdnl. *lese*, Hgd. *Gleise*. (K.) 'Ne weg met diepe leezen. De leezen staan vol water.

V. D. noemt dit w. gewest. en verouderd.

Kil. Leese, *orbita*.

LEESROEI, znw., v. — Bij wevers. Ieder van de twee ronde roedjes die tusschen den kam en de platroei zitten.

LEEST, znw., m. en niet v. — Fr. *forme*, *modèle*, enz. Z. Wrdb. T., R., J.

— Stijl die in ijzeren oogen op de kar gezet wordt, om de botterikken op te houden. (K.) Zet de leesten op de kar.

— Hetzelfde als Lijst, Fr. *liste*, *cadre*, *encadrement*. De leest van de leden van 'en guld. E portret in 'ne' leest laten zetten.

***LEESTEN**, w., b. — « Lezen, rapen, oogsten, Fr. *glaner*. » Sch. geeft dit w. voor Heist-op-den-Berg.

LEESTHAAK, znw., m. — Bij schoenmakers. IJzeren haak, waarmede men den leest uittrekt uit den opgemaakten schoen.

LEET (zachte *e*), in 't Z. der Kemp. ook **LÈÈT**. Derde pers. enk. van den Tegenw. tijd der Aant. wijze 1° van Liggen, 2° van Leggen. Hft.

LEEUWENBAKKES, znw., o. — Leeuwenmuiltje, Lat. *Antirrhum majus* L.

LEEUWERK, znw., m. — Leeuwerik, Fr. *alouette*. Jong. Door V. D. als gewest. opgegeven.

LEEUWERKER, znw., m. — Leeuwerik. (A.)

LEG, znw., v. — Bij pikkers. De hoeveelheid afgepikte halmen, die de pikker in eens ten gronde legt, Fr. *javelle*. D. B. (Ook in Brab., z. Sch.) Twee leggen maken eene schoof.

— Bij visschers. Het eenmaal leggen en optrekken van het sleepnet. « Een visscher werkte met het sleepnet; in drij *leggen* had de arme man nog geen leven gezien. » (*Gazet van Lier*, 22-2-91.)

LEGDOP, znw., m. — Z. LEGNON.

LEGDOOK, znw., m. — Z. LEGHAAK.

LEGEREN, in 't Z. ook **LÈGEREN,** w., b. — Bij landb. en hoveniers. Inleggen in den grond, met aarde bedekken. Jonge boomen legeren, d. i. den wortel voorloopig met aarde bedekken om ze later te planten. Bitterloof wordt gelegerd, met aarde bedekt, opdat het wit en eetbaar worden zou; evenzoo peeën, rapen, beeten, enz., die men later voor zaaddragers wil planten.
Ook **Inlegeren.**

LEGET, in 't Z. ook **LÈGET.** Samentrekking van *leet het* 1° voor *ligt het,* 2° voor *legt het* (3e pers. enk.) Hfft. Daar leget. Hij leget op de' grond.

LEGGEN, w., b. — Z. Wrdb.
— Fig. Afdokken, betalen. (Ook in Vl. en Brab., z. Sch.) Hij héet honderd frang moeten leggen. Ge zult meugen leggen, manneken!
— *Den kop in den schoot leggen,* zich onderwerpen.

LEGGER, znw., m. — Z. LEGNON.

LEGGERS, znw., m., mrv. — Hoenders die veel eieren leggen. Mijn kiekens zijn goei leggers.

LEGHAAK, znw., m. — Bij smeden. Dook die in den muur gemetst wordt en op wiens pin of duim het hengsel of de lee eener deur draait.
Ook **Dookhaak.**

LEGKAS, znw., v. — Kas met schappen, waarin men het lijnwaad legt.

LEGNON, znw., v. — Een slechte draaitol, dien de kinderen mogen leggen in plaats van hunnen goeden, en waar de anderen naar kappen.

LEGTIJD, znw., m. — Tijd dat de hennen leggen. R.

LEGTOP, znw., m. — Z. LEGNON.

LEI, znw., v. — Gang, voorbijgang, doortrek, Fr. *passage.* (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.) Hij woont op 'en goei lei om winkel te houwen.
— Laan, dreef, Fr. *avenue.* (A.) Te Antwerpen zijn verschillige leien. Ik woon op de Handelslei.
— Hoop kiekens. (K.) Dieë boer héet daar 'en groote lei kiekens loopen.

LEIBOOM, znw., m. — Boom die langs een gelint of eenen muur opgeleid wordt, Fr. *arbre en espalier.*

LEI(D)ER, znw., m. — Bij timmerl. Lat die aan het ondervlak eener schaaf is aangebracht, om deze laatste op eene bepaalde breedte te geleiden, Fr. *conduit.*

— De leider van de werkbank is een houten riggel (doorboord met verscheidene gaten, waarin men eenen tap of bout kan steken), die weg en weer kan schuiven in eene groef of sponning bezijden aan de bank. Wanneer de timmerman den boord van eene plank wil schaven of beitelen, legt hij die vast, niet boven op de schaafbank, maar nevens de bank op den bout of tap die in den leider zit. Ook **Schuiver.**

LEIKEEF, znw., v. — Z. LEIKÖRF.

LEIKÖRF, znw., m. — Z. LOOPKÖRF.

LEIPEREN, w., o. — Z. LIJPEREN.

LEK, znw., m. — Drop, het lekken, het afdruppen. Onder de' lek van de goot staan.

— Opening langs waar een vocht ontsnapt of doordringt. Er is 'ne lek in 't dak. In dezen zin is 't o. in de Wrdb.

— Druppel, Fr. *goutte.* T., R. Daar hangt 'ne lek bier aan de kraan.

— Wordt ook gebruikt in den zin van eene kleine hoeveelheid vloeistof. Daar is geene lek bier meer op 't vat. Schenkt mij nog e leksken koffie in. Ik heb vandaag nog geene' lek bier gepruufd.

— Borrel, druppel. Drij keeren daags vier lekskens nemen bij iedere maaltijd.

— Bij brouwers. Het laatste uittreksel van den draf in de brouwkuip. De lek volgt na den slijm en wordt als spoeling aan het vee gegeven. Men maakt er ook soms nog bier van, dat men *pin, klein bier* of *licht bier* noemt.

LEKBAK, znw., m. — Bij brouwers. Bak waar het bier van de werkkuip in loopt en van waar het in den ketel wordt getrokken, om gekookt te worden.

LEKBIER, znw., o. — Bij brouwers. Z. LEK.

LEKKEBAARDEN, LAKKEBAARDEN, w., o. — Zich den mond of den muil aflikken. 't Héet 'em goe' gesmaakt; hij lekkebaardt nog. Hij begost al te lekkebaarden, as em da' goed eten zag.

LEKKEN (uitspr. *läkken*), w., b. — Z. LAKKEN. Jong.
— Kussen in ongunstigen zin. T.

LEKKER (uitspr. *läkkər* en *lakkər*), bvw. — Z. Wrdb.
— *Lekkere Merten*, soort van spijs of marmelade, gemaakt van bloem, beziënsap, suiker en kaneel, die geëten wordt bij vleesch.

LEKKER, znw., m. — Rek waar men schotels en potten in zet om ze te laten uitlekken. (K.)

LEKKER, LAKKER, znw., o. — Lekkernij, Fr. *friandise.* Lekker koopen. E pak lakker.

LEKKERE, LAKKERE, znw., m. — Wordt gezeid van of tot iemand over wien men eenigszins ontevreden is. R. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Ge zij' 'ne lekkere, van zoo laat thuis te derven komen.

LEKKERGOED, LAKKERGOED, znw., o. — Lekkernij, snoeperij, Fr. *friandise.*

LEKKERWINKEL, LAKKERWINKEL, znw., m. — Winkel waar men lekker verkoopt.

LEKT-MIJ(N)-LIPKE(N, znw., o. — *Iet van lekt-mij'-lipken,* iets zeer lekker.

LEKVINGSKE(N, znw., o. — Naam van den wijsvinger in een vingerrijmken. (Heist-op-den-Berg.)

LELK, LELLIK (uitspr. *lellək*), bvw. — Kempische gedaante van Leelijk, Fr. *laid, vilain.* Hfft., G., M. (Ook in N.-Br. en Friesl., in Fr.-Vl. *lulk.*) E lelk schepsel. 'En lelleke beest.

LEMME(N, znw., m. — Lam. (K.) T., R. Zet onze' lemmen in de' stal. 'Ne kleine lemme.

LEMMEN, znw., m. — Droge strunk. (Heist-op-den-Berg.)

LEMMER, znw., m. en niet o. — Fr. *lame.* D. B., J.
— Bij mulders. De lemmers van eene molenas zijn ijzeren latten, eenen vinger dik, drie vingers breed en eenen voet lang, waar men de halzen van de as mee belegt voor de sterkte. D. B. Zie ook BAANLEMMER.

LEMMERBAND, znw., m. — Bij mulders. IJzeren band, die rond den hals van de molenas gesloten ligt op de uiteinden der lemmers. D. B.

LEMMERT, znw., m. en niet o. — Hetzelfde als Lemmet in de Wrdb., wiek van eene keers of kleine lamp.
— Fig. Lange slungel. (K.) 'Ne lemmert van 'ne' vent. 'Ne lange lemmert.

LENDEWATER en **LINDEWATER**, znw., o. — Het bloederig water, dat eene vrouw verliest drie, vier dagen na een kraambed, Fr. *les lochies.*

LENGDE, znw., v. — Lengte, Fr. *longueur.* Daarnaast *lengte.*

LENGEN, w., o. — Langer worden. Z. Wrdb.
— Spr. *Als de dagen beginnen (gaan) te lengen, beginnen de nachten (gaan) te strengen* of *lengende dagen, strengende dagen,* na de nachtevening der lente worden de nachten kouder.

LENGTE, znw., v. — Z. Wrdb.
— Spr. *Iet van lengte trekken,* er lang aan bezig zijn, er veel tijd aan besteden. Dieë werkman is e goed ambacht, maar hij kan ze' werk van lengte trekken.

LENT, znw., o. — Bij landb. Lang leizeel dat, in 't bebouwen van 't land, gebruikt wordt om de werkossen of peerden te geleiden. Het lent is vast met het eene einde aan 't gebit van 't roeipeerd en met het ander einde aan 't gebit van 't handpeerd, zoodanig dat de landman het midden van het lent in de handen heeft.

LENT, znw., m. — Soort van kabeljauw, wat vlokker en kleiner dan de gewone. (**A.**)

LENT, znw., o. — Linth, een dorp in 't kanton Kontich.

LENTENHOF, znw., m. — Gedeelte van den hof, dat vast achter de woning ligt, waar de boer vroege groenten kweekt. (**N.** der **K.**)

***LEP**, znw., v. — « Louw, Fr. *tanche.* »
Sch. geeft dit w. voor Brab. en *Antw.*

LEPEL, in 't Z. ook **LÈPEL**, znw., m. — Z. Wrdb.
— *Lepels*, de verlostang, Fr. *les forceps*. E kind met de lepels halen.
— Bij horlogemakers. De lepels zijn twee plaatjes die overhand in de tanden van het schakelrad grijpen en ook **Ankerbekken** heeten, Fr. *palettes de l'échappement*.
— Spr. *De pap met de(n) lepel opgeven*, z. PAP.

LEPELAGGER, znw., m. — Bij timmerl. enz. Holle agger. Er zijn lepelaggers en vijsaggers. De lepelagger heet in 't Fr. *tarrière à cuiller*.

LEPELBLAD, znw., o. — Waterweegbree, Fr. *plantain d'eau*, Lat. *Alisma plantago*. (Ook bij D. B.)

LEPELBOOR, znw., v. — Holle boor, zonder schroef of draad aan het uiteinde, Fr. *foret à cuiller, mèche*. Men onderscheidt draadboren, centerboren en lepelboren.

LEPELEGIET, znw., m. — Vertinder, Fr. *étameur*. De lepelegiet vertent lepels en forketten.

LEPELEN, w., o. — Lepelkost, zooals pap, melk, soep, lustig binnenspelen. Hij kan goe' lepelen.
— Fig. Drinken. Zij hebben gisteren avend goed gelepeld.
Ook bij T., R. en in Kl.-Br.

***LEPELVLIEGEN**, w., o. — Wordt, volgens Sch., te Antw. gebezigd voor : « Geene minnares meer hebben. »
Ik heb die uitdrukking nog niet gehoord.

LES, znw., v. — Fr. *leçon*.
— Spr. *Iemand de les spellen*, hem opleggen wat hij te doen of te laten heeft, hem bevelen geven. Ge moet mij de les nie' spellen, ik weet genoeg wat ek te doen heb. Zoo 'ne snotter zou mij de les willen spellen !
— *Iemand de les opzeggen*, hem eene strenge vermaning geven. Ge moet de' knecht maar is goed de les opzeggen, eerdat em naar de kermis gaat, anders komt em weer te middernacht thuis.
— *Les geven* of *les tekken*, een kinderspel, waarin een kind de anderen achtervolgt. Wanneer het er in gelukt een ander kind te *tekken* of aan te raken, dan *heeft dit de les* en moet op zijne beurt de anderen achtervolgen. Eene variatie van dit spel is *gebrekkelijk les geven*. Degene

die « getekt » wordt, moet alsdan zijne hand houden op de plaats waar hij aangeraakt werd en zoo de anderen achternaloopen. Heeft men hem b. v. den voet aangeraakt, dan moet hij daar de hand op leggen en in die moeilijke houding een ander kind trachten te vangen. Men heeft ook nog *les geven en deursnij(d)en*, waarin het spel als volgt gewijzigd wordt: A loopt achter B, doch C loopt tusschen A en B door en snijdt zoo aan A den weg af. Nu mag A het kind B niet meer achtervolgen, maar moet achter C loopen, totdat weer een ander kind *deursnijdt*, hetwelk op zijne beurt achtervolgd wordt. Kan A het kind aanraken, dat laatst « deurgesne(d)en » heeft, dan is hij er af. (K.) *Les geven* heet te Antw. **Katteken de leste.**

— *De les hebben*, z. LEST.

LESS(CH)EN, w., b. — Eene wonde, eene kwetsuur, beenbreuk, enz. gedurig vochtig houden met er natte doeken op te leggen om er den brand uit te houden. 'En wond less(ch)en. Hij hée' zijne' voet verzeerd en hij moet 'em alle dagen less(ch)en.

LEST, bw. — Laatst, Fr. *dernier*. Ik zijn den eersten en gij zijt de leste. Lest is best.

— Bw. Onlangs. Ik heb hem lest gesproken. Gij hèt mij lest verteld dat...

— *Op heur leste zijn*, in den laatsten tijd van zwangerschap. M.

— *De leste*, de laatste slag of klap, bij het naar huis gaan van schoolkinderen (A.) Terwijl ze elkander den laatsten klap trachten te geven, zeggen ze *de leste*. Gij hèt de leste. Ik heb de leste. In de Kemp. **de les.**

— Er is verschil tusschen *lest* en *laatst*. Men bezigt *laatst* enkel in den zin van het Fr. *tard*, *tardif*. Hij komt altijd op ze' laatste. 'Et laatsten is 10 uren.

***LESTENS**, z. LAASTENS.

LET, znw., o. — Z. LIT.

LET, znw., o. — *In 't let*, in den weg. Dieën boom staat hier leelijk in 't let. Die kinderen staan in 't let.

— Letsel. Ik ben van de trappen gevallen, maar 't hee' mij gee' let gedaan.

LETTER, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *Geen letter kunnen zoo groot als 'en huis*, gansch ongeleerd zijn.

— *Geen letter geleerd zijn*, volstrekt niet kunnen lezen of schrijven.

— *Op de letter spreken*, de woorden uitspreken gelijk zij geschreven staan, bij D. B. *op letter spreken*, bij V. D. en te Antw. *naar de letter spreken*. 't Is belachelijk van zoo op de letter te spreken.

— *Koppen of letteren*, z. KOP.

— *Veel letters geëten hebben*, z. ETEN.

LETWERK, znw., o. — Werk dat hinder in plaats van voordeel bijbrengt. T. Ge doe' mij veul letwerk aan.

LEŬBBEKAK, znw., m. — Z. LEŬBBEN 2°. (A.)

LEŬBBE(N, znw., m. — Sul, goede bloed, Fr. *benêt*, *bonasse*, bij D. B. *lobben* en bij R. *leubbe*. 't Is 'ne goeie leŭbben van 'ne' jongen.
— Een jongen van zekeren ouderdom, die nog als een klein kind wil gekoesterd worden. Dieë groote leŭbben zit nog op moeders schoot.

LEUGEN, znw., v. — Z. Wrdb.
— Spr. *Van de eerste leugen nie(t) gebersten zijn*, de gewoonte hebben van te liegen.
— *Daar gaan veul leugens in 'nen zak eerdat hij vol is*, een leugenaar scheidt niet gemakkelijk uit met liegen.
— *Op de(n) meulen en in de smis, daar zijn de leugens gewis*, waar volk bijeenkomt, wordt veel gelogen.
— *Van hooren zeggen komen de leugens in 't land.* T.
— *Met de leugenen aan de waarheid komen*, iets bevestigen als waar, om den aangesprokene daarop ja of neen te doen zeggen en alsdan de waarheid te weten te komen.
— *Hij hangt met leugens aaneen*, hij is een groote leugenaar.

LEUGENBEEST, znw., v. — Aartsleugenaar. M.

LEUGENVERTELSEL, znw., o. — Vertelsel dat eene aaneenschakeling is van leugens, Fr. *conte-menterie*.

LEUGENZAK, znw., m. — Groote leugenaar.
— Spr. *Almanakken zijn leugenzakken.*

LEUN, znw., v. — Z. LEEN.

LEŬNIE, znw., v. — Bij voerl. De leunies zijn de twee lederen leizeelen, die vast zijn aan beide kanten van 't gebit en achter de maan van 't peerd aan 't kordeel vereenigd zijn, bij D. B. *loenie*, *loenje* genaamd, Fr. *têtière*.

LEŬNIS, LEŬNES, znw., m. — Bijna hetzelfde als Leŭbben. Z. ald. 'Ne groote leŭnis. 'Ne leŭnes van 'ne' jongen. Volgens V. D. gewest.

LEŬNS, znw., v. — Hetzelfde als Luns, spievormig stuk ijzer dat door den top der wagenas gestoken wordt, om te beletten dat het wiel afdraaie, Fr. *asse*, *escarondelle*.

LEŬNSGAT, znw., o. — Bij wagenmakers. Gat waar de leuns van een wiel door steekt.

LEUREN, w., o. — Uitventen, langs de straat met iets te koop gaan, van deur tot deur gaan om zijne waren aan den man te brengen. Z. Wrdb.
— Fig. Dringend aanbieden. Ge moet met da' vlees(ch) zoo nie' leuren, me zullen 'et genoeg opkrijgen.

LEURGOED, znw., o. — Goed dat men van leurders koopt. Leurgoed is goeiekoop, maar 't is dikwijls maar half zoo sterk as ander.

***LEUSELIJK**, bw. — « Flauwelijk, nauwelijks. Hij zei maar leuselijk 'nen goéiendag. »
Sch. geeft dit w. voor Brab. en *Antw.*

LEUTER, znw., m. — Bij steenb. Plat stukje hout, waarmede men de aarde van de spade kuischt, de vormen uitkrabt, enz.

***LEUZIG**, bvw. — « Laf, afgemat. Wat is het weer leuzig! Wat ben ik flauw en leuzig! »
Sch. kent dit w. toe aan Brab., de *Kemp.* en Vl.

LÈVEN, znw., o. — Leven, Fr. *vie.*

— Verg. *E lèven hebben gelijk 'nen baron, 'nen heer, 'ne keuning, 'ne prins*, goed; *gelijk 'nen hond*, slecht.

— *E lèven gelijk 'en oordeel*, een groot en verward gerucht, een helsch getier.

— *Van mij(n)* (*uw, zijn, ons, hun*) *lèven*, Fr. *de ma vie vivante, de votre vie vivante*, enz. D. B., T., R. Zoo iet zulde van oe' lèven nie' meer zien. Ik zal da' van me' lèven nie' meer doen. Hij hée' van ze' lèven nie' gedeugen.

— Ook *eeuwig lèven.* Zoo iet hedde van oe' eeuwig lèven nie' gezien.

— Soms wordt *van* onderdrukt. Dat hee' ze' lèven nog geen plaats gehad.

— *Al mij(n) lèven*, z. AL.

— *Wel hedde* (*hebt ge*) *van uw* (*zij(n)*) *lèven*, uitroep van verbazing. Hij héet den eersten prijs. Wel hedde van ze lèven!

— Spr. *Zoolank als er lèven is, is er hoop.* T.

LÈVEN, w., o. — Leven, Fr. *vivre.*

— Verg. *Lèven gelijk 'ne visch in 't water, gelijk God in Frankrijk*, onbezorgd; *gelijk 'en beest*, slecht. *Leven me(t) iemand gelijk de kat met de muis*, slecht, ruw behandelen.

— Spr. *Lèven uit de(n) kòrf zonder zòrg*, z. KÖRF.

— Vreugde, voldoening hebben in iets. T., R., bij D. B. *in iets leven.* Als hij maar iemand kan plagen, dan lèèft hij.

— *Lèven met*, kwistend, achteloos, ruw omgaan met. (Ook in 't Mdnl., z. VERD, IV, 434.) Ge meugt met dieën hond zoo nie' lèven. Ge lèèft te veul met dieën boëk: hij zal gauw kapot zijn. De kat lèèft met de muis. — V. D. vermeldt het als gewest.

— Een vroolijk (of losbandig) leven leiden. In dat dörp wordt 's Zondags fel gelèèfd. Hij is rijk, maar hij lèèft er goe' van. As 't kermis is, zullen me nog is goe' lèven. Hij zal gauw kapot zijn, want hij lèèft te hard.

— Middelen hebben om te leven, middelen van bestaan hebben. Dieë mens(ch) kan lèven. Kunnen die mens(ch)en lèven? Ja, ze hebben nogal e groot fortuun.

LÈVENDIG, bvw. — Z. LÈÈFDIG. (Reeds in 't Mdnl., z. VERD., IV, 439.)

LÈVER, znw., m. en niet v. — Lever, Fr. *foie*. D. B., T., R., Kl.-Br., J.

— Spr. *'Nen drooge(n) lèver hebben*, z. DROOG.

— *Iet op zijne(n) lèver hebben*, op zijn geweten. T., R., Kl.-Br., G.

LEVERHUIS, znw., o. — Een huis in de stad, waar een boer boter, eieren, enz. levert. Hij hee' goei leverhuizen in de stad.

LEZEN, w., b. en o. — Bidden, Fr. *prier*. D. B., Sch., B. De' vaderons lezen. Daar wördt gelezen veur en na 't eten. In de kerk moette goe' lezen. Leest da' gebed is.

— In het Mdnl. is *lezen* in deze beteekenis zeer gewoon.

— Gep. w. *Daar is lezen noch bidden veur*, er is niets aan te verhelpen. Ge moet hier vertrekken : daar is lezen of bidden veur.

— Spr. *Onze(n) Lieven Heer van 't kruis lezen*, veel bidden, niet uit godsvrucht, maar uit schijnheiligheid. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.)

— Fr. *lire*. Verg. *Lezen gelijk 'nen avocaat*.

— Wordt soms gebruikt voor Gelezen worden, Fr. *se lire*. Dieën druk leest gemakkelijk. Klein letters lezen moeilijk. 'En lezende mis.

LICHT, znw., v. — Bij voerl., gareelmakers, enz. Ieder van de twee lederen oogen waar de berriën der kar in hangen.

— Schouderriem om eenen kruiwagen te voeren.

— « Stut die onder de berrie eener kar gezet wordt, tot verlichting van het peerd. » In die bet. geeft Sch. het voor Brab., de *Kemp*. en N.-Br.

— Bij mulders. Een heftuig, in 't Fr. *trempure* genaamd, dienende om het graan grover of fijner te malen. De licht bestaat uit 3 stukken : 1° de *lichtbalk*, die onder den ligger ligt, 2° het *lichtijzer* en 3° de *lichtboom* die, op een steunpunt rustende, den lichtbalk verhoogt of verlaagt, volgens dat men hem op- en neer beweegt. D. B.

— In 't bijzonder noemt men ook *licht* de lederen riem die over den lichtboom gaat.

LICHT, znw., v. — Long, loos van geslachte dieren, Eng. *lights*, Z. der K.) D. B., T. (Ook in Brab., Vl. en 't kant. Aksel, z. Sch.) De licht van e verken. Lèver en licht.

Kil. Lichte, lichte lever, longer, loose, *pulmo*.

LICHT, znw., o. — Fr. *lumière*.

— Wordt veel in den Datief gebruikt, wanneer het bepaling is met voorzetsel. Gaat uit mijne(n) licht. Tuss(ch)en de(n) lichten en den donkere(n (in de avondschemering). Ge staat in de(n) licht. Met de(n) lichte gaan slapen., R., B. Ziet da' ge veur de' lichte thuis zijt.

— Spr. *Eerdat iederen heilige zij(n) lichtje hee(f)t*, z. HEILIGE.

— *Iemand het licht uit zijn oogen zien*, iemand benijden.

LICHT, bvw. — Helder, klaar. R. 't Is lichten dag. 't Is buiten ichte maan.

— Heet van de zon. 't Zal vandaag weer licht wörren.

LICHTBAK, znw., m. — Houten bak waar een licht in brandt en dien een strooper voor zich uit draagt om den weg voor zijne makkers te verlichten. Met de' lichtbak gaan jagen. Den bos(ch)wachter hèet eenige stroopers gepakt, die me' 'ne' lichtbak uitgingen.

LICHTBALK, znw., m. — Bij mulders. Een balk waarop de pasbrug rust, en die door middel van de *licht*, verhoogd of verlaagd kan worden, volgens dat men fijn of grof wil malen, Fr. *palier*. D. B.

LICHTBOOM, znw., m. — Bij mulders. Boom dienende om het vonder op en af te bewegen en den looper te lichten, naarmate de molen draait. D. B.

LICHTEKLAAS, znw., m. — Z. LICHTERBLOK.

LICHTEMIS, znw., m. — Lichtmis, Fr. *la Chandeleur*.
— Spr. *Is de Lichtemis donker, dan is den boer 'ne jonker; is de Lichtemis klèèr, dan is den boer 'nen bèdelèèr.*
— *Als met Lichtemis den dorenboom lekt, dan drinken de vetweiers wijn.*
— *Lekt me(t) Lichtemis den hagedoren, dan is 't e goe(d) jaar veur 't koren.*
— *Als me(t) Lichtemis de zon schijnt deur 't hout, dan is 't nog zes weken koud.*
— *Als me(t) Lichtemis de zon schijnt op Gods autaar, dan is 't e goe(d) biejaar.*
— *Als me(t) Lichtemis de dorenhagen likken, dan zullen de korenkarren kwikken.*
— *Met Lichtemis valt de sneeuw op 'ne(n) warme(n)* of *hecte(n) steen.*

LICHTEPANNEKEN, znw., o. — Koperen keersblaker.

LICHTER, znw., m. — Bij landb. Handvatsel om de egge op te lichten terwijl men egt, ook **Slichter** en **Eggeslichter** genaamd. (Z. der K.)

LICHTER, znw., m. — Z. LICHTERBLOK.

LICHTERBLOK, znw., m. — Een staak staande in een voetstuk, aan welken men in de boerenhuizen het *peerken* of de kleine olielamp aanhangt of aanhing. (K.) T. Sedert de verspreiding van de petrol, zijn de lichterblokken zeldzaam geworden. Eertijds zaten de boerin en hare dochters rond den lichterblok en sponnen.

LICHTIJZER, znw., o. — Bij mulders. Eene lange verticale ijzeren roede die van onder vast is aan het uiteinde van den *lichtbalk* en van boven aan een uiteinde van den *lichtboom*. D. B.

LICHTMAAIKE(N, znw., o. — Glimworpje, Fr. *ver-luisant*.

LICHTVÈÈRDIG, bvw. en bw. — Lichtvaardig.
— Licht, gemakkelijk. Ge meugt daar zoo lichtvèèrdig gee(n) geloof aan geven.

LID, znw., o. — Wegens het verschil tusschen *lid* en *lit*, z. LIT.

LIE, znw., m., mrv. — Lui, lieden, doch enkel in de samenst. *werklie*, *voerlie*, *timmerlie*, *ambachtslie*, enz.

LIEFDE, znw., v. — Z. Wrdb.

— Spr. *De liefde is blind, zee den boer, en hij kuste zij(n) kalf op zij(n) gat.*

***LIEFHEBBEREN**, w., o. — « Liefhebber zijn. »
Sch. geeft dit w. voor Antw.

LIEGEN, w., o. — Fr. *mentir.*

— Verg. *Liegen gelijk 'ne schèper, 'nen tandentrekker, 'ne pèèrdendief, 'ne ketter, 'ne pottefèèr, gelijk 'en gazet.*

— *Liegen ofdat 't gedrukt stond, liegen da(t) ge 't zelf gelooft, liegen da(t) ge zwart ziet,* geweldig liegen.

— *E patent hebben van liegen,* algemeen bekend staan als een leugenaar.

— *Ge liegt het (liegel), ge liegt er aan,* zegt men in onbeleefde taal om te loochenen hetgene iemand zegt. Hij zeet dat 'et mijn schuld is, maar hij liegt er aan. Ik heb dat nie' gedaan, ge lieg' 'et.

— *Liegen aan,* afhangen, liggen aan, Fr. *tenir, dépendre.* D. B., Sch. Het héet aan hem gelogen da' me te laat gekomen zijn. As ekik iet doen kan veur u, aan mij zal 't nie' liegen. Hij stak de schuld op mij, maar 't loog aan hem. Dat die vrucht zoo slecht gewassen is, liegt nie' aan de' grond, maar aan 't weer.

— Schorten, haperen, Fr. *manquer.* D. B. Ik weet nie' wat er aan die horlogie liegt, ze wilt nie' meer gaan. Nu weet ek wat er aan 't slot loog: de vèèr stond lam.

— Z. VERD., IV, 552.

LIEKE(N, znw., o. — Verkorting van Rosalie en Liza.

LIÊKE(N, znw., o. — Lied, liedje, Fr. *chanson.* E liêke zingen. 't Is altijd 'etzelfde liêken.

— Spr. *Da(t) liêken heb ik nog nooit hooren zingen,* ik heb dit nooit door iemand hooren beweren.

— *Dat is e liêken zonder eind,* zegt men van iets dat zoo lang duurt dat het verveelt.

— *Schoon(e) liêkens duren nie(t) lank,* aan iets dat goed gaat, komt spoedig een einde.

— *De ou(de) liêkens zijn de schoonste,* de oude trant is nog de beste.

— *Van iet e liêken maken,* blijven zagen over dezelfde zaak en er telkens op terug komen.

LIEN, znw., v. — Verkorting van Karolina.

LIERENÈÈR, znw., m. — Klein vouwmes met houten hecht, dat te Lier gemaakt wordt.

LIES, znw., v. — Vlies op vloeistoffen. Jong. (K.) Doet die lies van 't melk. Daar lag 'en vuil lies op 't water.
Kil. Lies, *membrana*.

LIES, znw., v., vrklw. *Liesken* en *Liezeken*. — Verkorting van Eliza of Elisabeth.

LIES, znw., m. — Gesmolten verkensvet.

LIESBUIK, znw., m. — Dikke, vette vent. (A.)

LIESIJZER, znw., o. — Bij kuipers. Een ijzer van bijzonderen vorm, waarmede men de duigen uiteentrekt om er den bodem tusschen te kunnen plaatsen.

LIEVERKOĔKSKENS, znw., o. mrv. — *Lieverkoekskens bakken ze hier niet meer: die bakker is dood*, zegt men tot de kinderen, die hunne voorliefde voor het een of ander voorwerp of zaak te kennen geven en zeggen: *dat heb ik liever*.

LIE(VE)-VROUWEBLOĔMEKENS, znw., o., mrv. — Z. DEEZEKENSBLOĔM.

LIE(VE)-VROUWEHEMDEKENS, znw., o., mrv. — De bloemen der Haagwinde of Witte convolvulus.

LIE(VE)-VROUWEMEID, znw., v. **LIE(VE)-VROUWEMEISEN, LIE(VE)-VROUWEMEISKE(N**, znw., o. — In 't wit en blauw gekleede maagd die in de processie het beeld van O.-L. Vrouw helpt dragen.

LIE(VE)-VROUWKE(N en **LIE(VE)-VROUWENBEESTJE(N**, znw., o. — Zonnekever, lieve-heersbeestje, Fr. *coccinelle, bête à bon Dieu*.

LIE(VE)-VROUWEKINNEKEN, znw., o. — Wanneer eene godvruchtige moeder enkel één dochtertje heeft, dan laat ze dit tot zijn zeven jaar in 't blauw en wit gekleed gaan; dit is een *Lie(v)e-Vrouwekinneken*. Ook wanneer ze, behalve hare zonen, slechts één dochtertje heeft, en dat kind zoo zwak en teer is, dat ze wanhoopt het te zien opgroeien, dan draagt ze 't aan O.-L. Vrouw op en doet de gelofte het tot zijn 7 jaar in 't wit en blauw te kleeden (de kleuren van O.-L. Vrouw); dat is ook een *Lie(ve)-Vrouwekinneke*.

LIEZEBET, znw., v. — Elizabeth.
— Spr. *Wij zullen malkander geen Liezebet heeten*, wij zullen elkander niet bedotten.

LIGGEN, w., o. — Z. Wrdb.
— *Met de körts, de mazelen, de pokken, enz. liggen*, er mee besmet zijn. D. B. In Noord-Nederl. zou men hier *aan* bezigen.
— *Onder kerkerechten liggen*, z. KERKERECHTEN.
— *Boven èèrd liggen*, z. ÈÈRD.
— *Op 't lijkstroo liggen*, z. LIJKSTROO.

— Zich ergens ophouden, Fr. *séjourner*, in garnizoen zijn, sprek. van soldaten in dienst. D. B. Mijn bruur leet te Luik. Hij moet veur tien dagen in 't kamp liggen. Waar lag oe' regiment, as ge soldaat waart?

— Van soldaten zegt men dat ze *liggen*, van priesters en onderwijzers dat ze *staan*, van kamerleden dat ze *zitten*.

— *Op school liggen*, in eene kostschool verblijven.

— *Dat bed ligt hard*, 't is een hard bed om op te slapen.

— *Liggen* wordt ook gezeid van hazen, wanneer zij ergens hun leger hebben.

— Wordt gebruikt als hulpwerkwoord om eenen toestand of eene daad uit te drukken die voortduurt. Hij leet daar over de straat te loopen. Dieë kwa(de) jongen lag daar op den boom te klimmen. Wa' ligde dààr te wandelen?

— *Van iet zooveel weten als van gaat daar liggen*, er hoegenaamd niets van weten.

— Gep. w. *Liggen en ruren*. Hij hèet al dat hij liggen en ruren had verkocht (al zijne roerende goederen.)

LIGGER, znw., m. — De boom die in den putmik hangt en waar de puthaak aan bevestigd is.

— Dik, zwaar brevier of gezangboek in-4° of in-folio, dat ligt als men het gebruikt. (Ook in Brab. en Vl., z. Sch.) Ook het register waarin de namen der leden eener gilde of broederschap en al wat die vereeniging betreft, worden opgeschreven. De ligger van de Sint-Lucas-gilde.

— Bij mulders. Onderste molensteen, die stil ligt.

— De liggers van een bed zijn de ribben waar de matras op ligt.

LIJACHTIG, bvw. — Genegen om eene zaak altijd te verschuiven of uit te stellen. Ge kunt van hem niemendalle gedaan krijgen, dat hij zoo lijachtig is. Onze secretaris is wa' lijachtig.

LIJD-DEN-TIJD, znw., m. — Iemand die eene zaak altijd uitstelt, die immer tijd genoeg heeft. Dieën timmerman is 'ne lijd-den-tijd: 't duurt den eenen tijd op den anderen, eerda' ge er iet van gedaan krijgt.

Kil. Lijd-den-tijd, *homo ignavus, otiosus, tempus transigens ignavè*.

LIJ(D)EN, w., o. — Z. Wrdb.

— Verg. *Lij(d)en gelijk 'ne martelèèr, gelijk de zielen in 't vagevuur, gelijk 'ne verdoemde, gelijk het winterkoren op 't veld*.

— Wordt somwijlen als onp. ww. gebruikt in den zin van Duren, aanloopen, moeite kosten. 't Zal nogal wa' lijden, eerdat hij is. 't Hèet veul gele(d)en eerdat hij mij betalen wou.

— In de beteekenis van *bekennen*, die Sch. er aan hecht en die volgens hem overal gebruikt wordt, heb ik het nooit gehoord.

LIJ(D)EN, znw., o. — *E klein lij(d)en*, fig. iemand die weinig lijden kan. Marieken is e klein lijen.

LIJ(D)ENDHEID, znw., v. — Talmerij, gewoonte om alles uit te stellen. Ik kan met die lijdendheid nie' om.

LIJF, znw., o. — Z. Wrdb.

— Gep. w. *Lijf noch lid verruren*, geene beweging maken.

— *Me(t) lijf en ziel ergens op liggen*, met het lichaam voorover Hij lag me' lijf en ziel op tafel.

— *Zijn eigen me(t) lijf en ziel op iet toeleggen*, neerstig er zich op toeleggen.

— Spr. *Iemand aan zij(n) lijf zitten*, hem lastig vallen, pramen om iets te bekomen. Hij zit mij alle Zondagen aan me' lijf, omdat ek in de guld zou komen. Ik heb 'em aan ze' lijf gezeten om hem de 100 frang te doen teruggeven, die 'k 'em geleend had.

— *Dat is in mij(n) lijf*, dat doet mij genoegen. Ze hebben Sus 'en ferm' rammeling gegeven: da' 's nie' weinig in me' lijf.

— Buik, Fr. *ventre*. Ik hem pijn in me' lijf. Ze' lijf vol eten. 'En dik lijf.

— Een kort kleed dat het lijf bedekt van aan den hals tot op of aan de heupen en wel bepaaldelijk:

1° Het lijfkleed dat de vrouwen boven hunne andere kleedij dragen, ook *jak* genaamd. Zij draagt alle dagen e katoene' lijf. E zwart lijf. Ze was gekleed mee' e rood lijfken en 'nen baaien rok.

2° Het lijfstuk van het lange vrouwenkleed. Het kleed bestaat uit het lijf en den rok. Da' lijf is te eng in de lee. Het lijf van e kleed vernauwen. Zie D. B.

— Bij mulders. Het lijf van de molenas is dat gedeelte van de as tusschen de twee halzen, of de as van den eenen hals tot den anderen. D. B.

— Het lijf van eene pomp is het metselwerk.

LIJFKOOP, znw., m. — Drank door den kooper te geven bij eene openbare verkooping. (Ook in Brab. en Limb., z. Sch.) Op iedere' kavel is tien liters lijfkoop. Dat hout kost mij tien frang zonder de' lijfkoop. Z. VERD., IV, 609.

LIJFLUIS, znw., v. — Luis die op het lichaam van den mensch leeft, *Pediculus corporis*.

LIJFSTUK, znw., o. — Een lied, waaraan men de voorkeur geeft, dat men liefst zingt, Fr. *morceau de prédilection*. Ze' lijfstuk afgeven. Koben zong ze' lijfstuk. Het lièken van de heidebloem is ze' lijfstuk.

LIJK, znw., o. — Z. Wrdb.

— Wordt soms gebruikt voor Lijkdienst, Fr. *funérailles, service funèbre*. D. B. Daar is morgen e groot lijk. E lijk om 11 uren. Hij héet e schoo(n) lijk gehad. Z. de samenstellingen *kerklijk, koorlijk, tienurenlijk*, enz.

Kil. Lyck, *funus, pompa funebris, exequiæ*.

— *Te lijk bidden* of *roepen*, tot eene begrafenis of eenen lijkdienst uitnoodigen.

— *Te lijk gaan*, eenen lijkdienst bijwonen.

LIJK, znw., v. — Bij mulders. Boordtouw van 't zeil eener molenroede. D. B. De lijken zijn vastgenaaid langs beide zoomen der zeilen. In de Wrdb. beteekent het Boordtouw van een scheepszeil.

LIJK, vz. en bw. — Z. GELIJK.

LIJKBIDDER, znw., m. — Een man die, in de steden, de geburen en kennissen van eenen overledene tot diens lijkdienst komt uitnoodigen. De lijkbidders, omhuld met eenen zwarten mantel en hebbende op het hoofd eenen hoed met zwarten sluier, vergezellen ook het lijk van het sterfhuis naar de kerk en van de kerk naar 't graf. De lijkbidder heet te Lier *biddelèèr*.

— Zwarte aaskever, soort van zwarten kever, wiens borststuk de gedaante heeft van een mantelkapken, *Silpha atrata*.

LIJKBIER, znw., o. — Het bier dat de familie van eenen overledenen gildebroeder gehouden is te geven aan de leden der gilde. (K.) Het lijkbier drinken.

LIJKDEUR, znw., m. — De groote deur, de middendeur eener kerk, die in vele dorpen maar geopend wordt, om een lijk in of uit de kerk te dragen. (K.)

LIJKEN, w., b. — Een lijk van 't sterfbed afleggen, het wasschen en 't lijkhemd aantrekken. Sch., R. Op den buiten zijn het de geburen die eenen doode komen lijken. Den doo(d)e lag al gelijkt, as me binnenkwamen. « In plaats van den doode een goed hemd aan te doen, *lijkte* men hem met een oud, versleten hemd vol gaten. » (CONSCIENCE. *De ziekte der Verbeelding*, 9.)

LIJKGOED, znw., o. — Het goed dat men eenen doode aandoet als hij gelijkt wordt, zooals het hemd, de doeken rond hals en borst, de muts (bij de vróuwen), enz.

LIJKHEMD, znw., o. — Doodshemd.

LIJKSTATIE, znw., v. — *Lijkstatie staan*. Wanneer de vrienden en kennissen het lijk komen groeten, dan staat aan de deur een lijkbidder met zwarten hoed, mantel en over den rug hangenden zwarten sluier. Die *staat lijkstatie*. (A.)

LIJKSTROO, znw., o. — *Op 't lijkstroo liggen*, gestorven zijn, maar nog niet begraven, T., bij D. B. *op 't reeuwstroo liggen*. Hij leet op 't lijkstroo. Ze' moeder is doodziek en ze' vader leet op 't lijkstroo.

LIJKWEG, znw., m. — De weg dien men volgt, wanneer men een lijk van een afgelegen gehucht kerkwaarts voert.

LIJM, znw., m. en niet v. — Z. Wrdb. R., J., Jong.

LIJMIJZER, znw., o. — Bij schrijnwerkers. Langwerpig plat ijzer, dat men gloeiend op kleinen afstand van het te lijmen hout aanwendt, om dit alsdan met lijm te bestrijken. Ook oneigenlijk **Lijmtang** geheeten.

LIJN, znw., v. — Lang opgeschoten vrouwmensch. 'En lange lijn. Heur dochter wördt 'en lijn.

— Traag, dom en onhandig vrouwmensch. Da' ziet er 'en lijn uit. 'En lijn van e meisken. « Spoedig, of ik neem eenen stok om u wakker te maken, vadsige *lijn*, dat ge daar zijt ! » (CONSCIENCE. *Rikke-Tikke-Tak*.)

LIJPEN, LEIPEN, w., o., met *zijn.* — Langer, wijder worden door 't gebruik, van kousen of schoenen sprekende. Die kousen lijpen. Die schoenen zijn gelijpt.

— Valsche plooien hebben. Z. LIJPEREN.

LIJPEREN, LEIPEREN, w., o. — Freq. van Lijpen. Valsche plooien hebben, beurzen, lobberen, sprek. van kleederen. Da' kleed lijpert wat onder de mouwen.

— Wordt gezeid van bier, wanneer het, bij 't schenken, dik en olieachtig schijnt, Fr. *filer, graisser.* 'Et bier deugt nie' meer: 'et lijpert.

LIJPEREND, LIJPEREIND, znw., o. — De kant van een stuk ellegoed waar het begonnen is en dat gewoonlijk gelijperd of gerimpeld is.

LIJSACHTIG, bvw. — Traag in 't spreken. Z. LIJZEN. Ze kan zoo lijsachtig spreken.

LIJSOLIE, znw., v. — Lijnolie, Fr. *huile de lin.* De schilders gebruiken lijsolie.

LIJST veelal **LEEST** uitgespr., znw., m. en v. — Z. Wrdb. J.

— Bij mulders. De zware balk, die dwars door het midden der kap loopt en daar aan weerskanten uitsteekt.

LIJSTER (uitspr. *lestər*), znw., v. en niet m. — Fr. *grive.*

— *Frans(ch)e lijster,* slag van lijster, zeer gezocht om heuren zang.

LIJVERD, znw., o. — Lijnwaad, Fr. *toile.* Acht ellen lijverd. 'Et lijverd op den bleik leggen.

— Spr. *Zijn vuil lijverd in familie wasschen,* z. WASSCHEN.

LIJVERDBOER, znw., m. — Een man die met lijnwaad langs de huizen leurt. (A.)

LIJVERDEN, bvw. — Linnen, lijnwaden. E lijverden hemd. Lijverde' lakens.

LIJVERDKOOR(D), znw., v. — Koord waar men lijnwaad en ander waschgoed aan te drogen hangt. Ook **Droogkoor(d).**

LIJZEKOĔK, znw., m. — Koek van lijnzaad waar de olie uit geperst is.

LIJZEMÈÈL, znw., o. — Lijnmeel. E meuken lijzemèèl. Lijzemèèl koopen veur de beesten.

LIJZEN, w., o. — Traag spreken, de woorden rekken. (K.) Hij kan zoo lijzen. Lijst zoo niet.

— Afl. *Lijsachtig, gelijs.*

LIJZEPAP, znw., v. — Pap van lijnmeel. Lijzepap leggen op 'en wond.

LIJZESMOUT, znw., o. — Lijnolie. 'Ne liter lijzesmout.

LIJZEZAAD, znw., o. — Lijnzaad, vlaszaad.

LIKSEL, znw., o. — Bij schoenmakers. De afgeschaafde kant of zoom, die met den likker glad gewreven of gelikt wordt.

LIKSTOK, znw., m. — Bij schoenmakers. Houten werktuig om te likken.

LINDEMERK, znw., o. — Het merg in de halswervels Fr. *moëlle allongée*, Lat. *medulla oblongata*, bij D. B. *lendemerg*. Het lindemerk is de verlenging van het ruggemerg.

LINDEWATER, znw., o. — Z. LENDEWATER.

— **LING**. Deze uitgang vormt 1° verzamelwoorden: *knippeling*, *kappeling*, *krabbeling*, *kuischeling*, *snijdeling*, enz.

2° Verkleinwoorden: *brokkeling*, *kruimeling*, *snij(d)eling*, *knippeling*, enz., die meest in 't mrv. gebruikt worden.

LINGS, bw. — Links. Ik gaan lings, ga' gij rech(t)s.

LINK, bvw. — Fr. *gauche*.

— Spr. *Hoe linker hoe flinker*, *hoe rechter*, *hoe slechter*.

LINK, znw., v. — Striem, streep in de huid, veroorzaakt door slagen, wrijving of drukking, Fr. *meurtrissure en long*, *ligne bleuâtre*. Hij héet 'em geslagen, dat de linken op ze' lijf staan. Hij héet 'en link in ze' gezicht van 'ne' zweepslag.

-- Volgens Weiland wordt dit w. weinig gebruikt: in de prov. Antw. is het zeer gemeen.

LINKEN, w., o. — Lonken, doch enkel in het raadsel:

Daar is 'en dink,
Het hangt en *linkt* en pinkt.
Kundegij ook zoo hangen en *linken* en pinken,
Gelijk dat dink
Hangt en *linkt* en pinkt?

(*Horloge*.)

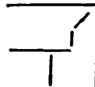
LINNENWEVERKE(N, znw., o. — Hetzelfde vogeltje dat ook **Kakkeduut** genaamd wordt. Z. ald.

LINTMETER, znw., m. — Meter dien men kan oprollen, zooals de kleermakers er eenen gebruiken.

LIP, znw., v. — Ieder van de twee deelen eener tang, bankschroef, enz. die bijeenkomen om iets te sluiten, Fr. *mâchoire*.

— Bij timmerl. Elk van de beide tegen elkander gebrachte deelen eener inkeping (bij hoekverbindingen). Men heeft lippen met zwaluwsteert, schuinsche lippen, enz.

— *Met verloren lippen*, een der manieren om balken te verbinden, in den vorm der nevensstaande schets

— Bij hoefsmeden. Omgebogen achtereinde van een hoefijzer.

— Fr. *lèvre*. Spr. *'En lip trekken*, de onderste lip laten hangen om zijnen wrevel uit te drukken. D. B., T., R. Toen hij hoorde dat hij moest thuis blijven, trok hij 'en lip.

— *Op de lippen liggen*, iets op de lippen hebben, op het punt zijn van iets te zeggen. 't Woord lag zjust op mijn lippen.

— *Nie(t) over de lippen kunnen* of *willen*, niet kunnen uitgesproken worden. Die woorden zouwen over mijn lippen nie' willen,

— *Aan iemands lippen hangen*, hem gretig aanhooren. D. B. De kinderen hangen aan de lippen van hunne' meester, as em iet vertelt.

LIPPEN, w., o. — Speculeeren. Bij voorbeeld. Een koopman vraagt eenen prijs voor zijne waar (b. v. graan); een makelaar heeft order van zijnen kliënt om te koopen, maar zijn prijs is wat lager dan die des verkoopers. De makelaar kan dus geene zaak doen, gezien het verschil tusschen vraag en aanbod. Hij speculeert en koopt de partij voor eigen rekening. Daalt de prijs, dan levert hij met verlies aan zijnen kooper; verhoogt de prijs, dan tracht hij te verkoopen met winst. Dat heet men *lippen*. (A.)

LIS, znw., v. — De lissen van een peerd zijn de zijden of lenden, Fr. *les flancs*.

LIST, znw., m. en niet v. — Z. Wrdb. R., J.

LIT, in 't Z. der Kemp. **LET**, znw., o., mrv. *litten*, *letten*. — Beentje van vinger of teen, Fr. *phalange*, bij D. B. *let*. De vingers hebben drij, en de duim heeft twee litten. Hij is 't veurste let van zijne' wijsvinger kwijt.

— Graad van bloedverwantschap, Fr. *degré de parenté*. Hij is familie van mij in 't derde lit.

— Lidmaat of deel van 't lichaam, Fr. *membre*. E lit afzetten. Lit of lijf verroeren. Ik heb pijn in al de litten van me' lijf.

— Schakel eener ketting, Fr. *chaînon*. Daar zijn twee litten uit die keting. *E loos lit*, eene schakel die niet aaneengesoldeerd is.

— Riggel van eenen rooster. 'Nen rooster me' 7 litten.

— Er bestaat een groot verschil tusschen *lit* en *lid*, mrv. *leden*. Dit laatste wordt maar gebruikt in den zin van Lidmaat, deelgenoot eener vereeniging, Fr. *membre*. Hij is lid van verschillige maatschappijen. De leden van 'en guld. Die harmonie telt dertig spelende leden en twintig eereleden. (Evenzoo in West-Vl., z. D. B.)

LITERS(CH), bvw. — *Litersche flesch*, eene flesch die éénen liter inhoudt.

LITS, znw,, v. — Hetzelfde als Lus, d. i. een lint, snoer of koordeken tot eene oog gemaakt, om daarin iets vast te maken, bij M. *litse*, Oostfri. *litse*, *lits*, Neders. *litse*, Mhgd. *litze*, Fri. *lids*, *lits*.

— *Uit de litsen*, uit het gevaar. T., Kl.-Br. Den dief is schoonekes uit de litsen gebleven. Zie nu maar da' ge uit de litsen geraakt.

— *In de litsen zitten*, in moeilijkheden zijn, in nesten zitten. *In de litsen geraken* of *loopen*, gevangen genomen worden.

LO, znw., v., vrklw. *Loken* — Verkorting van Bello, voor Isabella.

LÖBBEN, znw., m. — Z. LEÜBBEN.

LOBBERACHTIG, bvw. — Flodderachtig, wijd, niet passend, sprek. van kleedingstukken. T. Da' kleed is veul te lobberachtig.

LOBBEREN, w., o. — Plooien, rimpelen, te wijd zijn, niet passen, sprek. van kleederen of van twee oneven lange stukken die aaneengenaaid zijn. T. (Ook in Limb.) Oe' kleed lobbert onder de mouwen. Z. ook BEURZEN en LIJPEREN.

LOBBIG, bvw. — Wijd, groot, sprek. van kleedingstukken, bij B. *lubberig*. Dieë jas, die broëk is veul te lobbig. Oe kleeren zijn allemaal veul te lobbig gemaakt.

— Geefachtig, mild. Den eene' keer is hij veul te gierig, en den andere' keer veul te lobbig. Hij mocht wel 'en bitje minder lobbig zijn.

— Bw. Ruim, rijkelijk. Met drij ellen komde lobbig toe.

LOCHT, LOĔCHT, znw., v. — Lucht, Fr. *air, ciel, firmament, climat*, bij B. *locht*. 'En benauwde locht. De friss(ch)e loëcht. De loëcht overtrekt: 't zal gaan règenen.

— Spr. *Uit de loëcht komen gevallen*, van niets weten. As ge dieë' jongen iet vraagt, hij komt altijd uit de loëcht gevallen.

— *Als de locht valt, zijn al de vogelen gevangen*, wordt gezeid als iemand allerlei onmogelijke veronderstellingen maakt.

LOCHT, LOĔCHT, bvw. — Licht, niet zwaar, Fr. *léger*. Da' pakske weegt locht. E loëcht gewicht. Neëmt da' zoo loëcht nie' op. Verg. *Zoo locht als 'en pluim*.

— Wel gerezen, met gaatjes, poreus, sprek. van brood. E locht brood. Da' brood is loëcht gebakken. Verg. *Zoo locht als 'en spons*.

— Koud, sprek. van den wind. 't Is vandaag maar loëchte wind.

— Niet diepzinnig, luchtig, die iets licht opneemt. Jan is 'ne lochte. Onze pastoor is nogal loëcht.

— Vroolijk, opgeruimd, blijgeestig, ook *locht van geest*. T. Ik ben gèren bij 'em, 't is zoo 'ne lochte.

— Van lichte, twijfelachtige zeden. Ze hebben e meisken vermoord gevonden; 't was een van de loëchte soort.

— Min of meer dronken. Hij was gisteren avend wa' loëcht. Ik was nie' zat, maar 'en bitje locht.

— Bw. Rap, gezwind. Hij ging er loëcht over.

LOCHTEN, LOĔCHTEN, w., b. — Lichten, Fr. *lever, prendre*, enz. Z. Wrdb.

LOCHTVOET, LOĔCHTVOET, znw., m. — Luchthart, blijgeestige, luchtige persoon. Onze Jan hee' nooit gee' verdriet; hij is ne' loëchtvoet, dieën alles loëcht kan schikken.

LODDEN, znw., m. — Lodewijk. (Heist-op-den-Berg.)

LODDER, znw., m. — Versleten lap, lomp, flard die van een kleedingstuk afhangt. De lodders sleipen 'em van achternaar. Hij hée' nie' om as wa' lodders en bullen. Snijd dieë' lodder is van mijne' frak. Z. ook BENDEL, FLEDDER en KWERDEL.

LODDER, znw., m. — Z. LOEDER.

LODDER, znw., v. — Havelooze, slordige vrouw. 'En lodder van e wijf.

— Vrouw van slechte zeden. Da' meisken is maar 'en lodder. 'En gemein lodder.

LODDEREN, w., o. — Trekken. (Z.-W. der K.) Iemand me' zijn ooren lodderen.

LODSOOR, znw., v. — Neerhangend oor. T., Kl.-Br. Ze hee' lodsooren.

— Fig. Nalatige, zorgelooze persoon. 't Is zoo'n lodsoor van e meisken.

LOE, znw., m. — Lodewijk, Fr. *Louis*.

LOEBAS, znw., m. — Loer, lomperd, domme kinkel, Fr. *lourdaud, rustre*. D. B., M. (Ook in O.-Vl., z. Sch.) Wie héet er ooit zoo 'ne' loebas gezien? Dieĕ loebas is nog te lomp dat hij spreĕkt.

LOĔBBES, znw., m. — Lummel, lomperd, loebas. Zoo 'ne loĕbbes hem ek nog nooit gezien.

— Leŭbben, groote jongen die zich kinderachtig gedraagt. Zijde nie' beschaamd, groote loĕbbes die ge zijt?

LOĔCHT, znw., v. en bvw. — Z. LOCHT.

LOĔCHTEN, w., b. — Z. LOCHTEN.

LOEDER en **LODDER**, znw., m. — Een scheldwoord dat de allergrootste verachting uitdrukt, zooveel als Eerlooze schelm, slechte kerel, liederlijke persoon, boef. Dûe leelijke loeder! 't Is maar 'ne lodder! Bij B. beteekent het Loeres, lummel, bij M. Rekel, ploert, deugniet. Z. VERD., VI, 697.

LOEDERS(CH), bvw. — *Loeders(ch)e klak*, soort van haren klak met groote lederen klep.

LOĔFER, znw., m. — Loer, lomperd, lummel, met een denkbeeld van vadsigheid, bij Sch. *loffer* en bij M. *lŏfferd*. Wa' groote lompe loĕfer is da'? Heure vrijer ziet er zoo 'ne loĕfer uit.

LOEIEN, w., o. — Soort van kaartspel.

LOĔKEBÈÈR, LOĔKEMAN, LOĔKER, znw., m. — Leelijk mensch, musschen- of kinderschrik, Fr. *croquemitaine*. (K.) De loĕker is daar! 'Ne leelijke loĕkeman!

LOEREFAS, znw., m. — Loer, lomperd met een bijgedacht van onnoozelheid; lompe sukkelaar, Fr. *niais*. 'Ne loerefas van 'ne' jongen.

— Geslepen afspieder, een die heimelijk iets zoekt te onderscheppen, valschaard, Fr. *sournois*. Dieĕ leelijke loerefas! Betrouwt 'em nie', want 't is 'ne loerefas.

LOEREMAN, znw., m. — Loer, lomperd, domme kinkel, Fr. *lourdaud, rustre*.

LOERKASKE(N, znw., o. — Stereoscoop, Fr. *stéréoscope*.

LOERKLAK, znw., v. — Klak met breede klep. (Lier.)
— Fig. Heimelijke, afspiedende mensch, Fr. *sournois*. (Lier.) Betrouwt die loerklak niet!

LOERVINK, znw., v. — Iemand die heimelijk rechts en links ziet, zonder van iets te gebaren.

LOES, znw., v. — Zuigdotje met suiker voor kinderen.

LOET, znw., v. — Kwade luim, gril, nuk, Fr. *lubie*. D. B., Sch. Dieë vent héet aardige loeten. Dat is weer 'en loet van heur. Kwa(d)e loeten hebben. As ze de loet aanhéet, dan spreëkt ze tegen gee(n) man.

LOET, znw., v. — Bij bakkers. Omgebogen ijzer, waarmede zij de kolen uit den oven trekken, Fr. *râble*, *tire-braise*.
— Bij de boeren is de loet eene plank met eenen steel, die denzelfden dienst doet als de bakkersloet.

LOETACHTIG, bvw. — Nukkig, grillig, vol kwade luimen. Zijn vrouw is vandeeg loetachtig.

LOETKONT, znw., v. — Vrouw die loeten heeft.

LOETSTOK, znw., m. — Bij bakkers. Stok om den oven te keuteren.

LOEZEN, w., o. — Zuigen, aan eene loes, een zuigdotje zabberen. Vrglk. LOTSEN.

LOF, znw., o. — Plechtige aanbidding van 't H.-Sacrament op de Zon- en heiligdagen en op zekere dagen van de week, Fr. *salut*. D. B., M. Naar 't Lof gaan. Den onderpastoor dee' 'et lof. Het lof geschiedt 's achternoens of 's avends.

LOGIE, znw., v. — Eene planken hut of een afdak, waaronder men 't een of 't ander bergt.
— Bij steenb. Overdekte plaats, dak rustende op palen, waar de steenen gedroogd worden.

LOGIST, znw., o. — Logies, nachtverblijf, Fr. *logis*. D. B., R. Logist gaan vragen. Ieverans op logist gaan.

LOI, bvw. — Hetzelfde als Lui, Fr. *paresseux* (K.), bij B. *looi*, Fri. *loi*, *loai*, Oostfri. en Nederd. *loi*. 'Ne loie jongen. Loi en lam.
Kil. Loy, d. i. luy, *piger*. (Ook in 't Mdnl., z. VERD. op *loy*, IV, 179.)

LOIAARD, znw., m. — Luiaard.

LOIEN, w., b. en o. — Luiden, Fr. *sonner*. (K.)

LOIERIK, znw., m. — Luierik.

LOKÉEREN, w., o., met *zijn*. — Lichter worden, krimpen, sprek. van granen, olie, spek, enz. (Ook in 't Hag., z. Sch.) De petrol dieën ek ingenomen heb, is fel gelokeerd. Da' spek zal nog veul lokeeren.

LOKEREN, znw., o. — Stad in Oost-Vlaanderen, bekend voor hare bleekerijen.

— Spr. *Hij komt van Lokeren*, zegt men schertsend van iemand die eenen grooten hemsband of groote halsboorden draagt.

— Ook : *hij heeft den Haarlemschen bleik bestolen.*

LOKKEN, w., o. — Wordt gezeid van het dooien door de zonnestralen. (K.) 't Dooit nie' deur', 't lokt maar. In den dag lok' 'et 'en bitjen, en 's nach(t)s vriez' 'et herd.

LOKKER, znw., m. — Fig. Een rek om rijwielen in te zetten, dat men aan veel herbergen ziet staan. (K.)

LOKZAND, znw., o. — Wanneer er wit zand op den dorpel van de voordeur eener woning gestrooid ligt, dan zegt men : « *daar hebben ze lokzand gestrooid* », willende beduiden dat daar trouwlustige meisjes zijn, en het zand — een teeken dat binnen ook alles goed geschrobd, gezuiverd en in orde is — de jonkmans zou aanlokken om eens hun pijpje te komen aansteken en een vrijagepraatje te houden. Men zegt ook : « *daar zijn nog meiskens te koop.* »

LOL, znw., m. en v. — Zoo heet in 't Z. der Kemp. de groote blauwe vlieg die elders **Dol** genaamd wordt, en hare eieren op het vleesch legt.

LOLLEKE(N, znw., o. en **LOLLEMUTS**, znw., v. — Soort van katoenen vrouwemuts. (K.)

LOLOOR, znw., v. — Lang, wat omgekruld oor. Hij hee' lolooren.

— Iemand die zulke ooren heeft.

— Fig. Domoor, dommerik. Wa' kunde zoo'n loloor doen verstaan !

LOMBAARDS(CH), bvw. — *Lombaardsche noten*, langwerpige hazelnoten die in de hoven gekweekt worden.

Z. Kil.

LOMMER (in 't Z. en W. *loěmmər*), znw., m. en niet o. — Schaduw tegen den zonnegloed, Fr. *ombre*, *ombrage*. T., R., J.

— Wordt bv. gebruikt voor Lommerig, Fr. *ombrageux*. E lommer weer. 'En lommer plaats.

LOMMERD, LOMMERDE (in 't Z. en W. *loěmmərd, loěmmərdə*), znw., m. — Hetzelfde als Lommer.

LOMMERHUISKE(N, znw., o. — Looverhuisje, prieël. Achter in den hof staat e schoo(n) lommerhuisken.

Kil. Lommer-huysken, *scena*.

LOMP (in 't Z. en W. *loěmp*), bvw. — Fr. *grossier*. Z. Wrdb.

— Dom, bot, onwetend. Verg. *Zoo lomp als 'en hout, als 'en halfhout, als 't achtereind van e verken, als e verken, als 't pèèrd van Christus, als de boeren van Oolen.*

— *Te lomp om veur den duvel te dansen, te lomp om te helpen donderen, te lomp om dood te doen, hij is zoo lomp ofdat hij van 'nen ezel over 'en halfdeur gescheten was*, uit der mate lomp.

— Wordt soms gebruikt om eenen superlatief uit te drukken. Ik zien die pataten nie' gèren; ze zijn zoo lomp groot. Het hout is tegenwörrig zoo lomp dier, dat 'et nie' koopelijk en is. Die tafel weegt lomp zwaar.

LOMP (in 't Z. en W. *loĕmp*), znw., m. — Soort van riviervisch, Fr. *lotte de rivière, barbothe, motelle*, Lat. *Gadus lota*, in de Wrdb. *kwabaal, puitaal* genaamd. D. B.

Kil. Lompe of ael-quabbe, *mustela fluvialis, barbocha*. Z. ook VERD.

LOMPEKOP, znw., m. — Lomperik, lomperd, weetniet.

LOMPERIK, znw., m. — Lomperd, dommerik, Fr. *lourdaud, ignorant*. — Door V. D. als gewest. vermeld.

LON en **LÖN**, znw., v. — Bijna hetzelfde als Laar, kinderachtig meisje. Die groote lon moet nog op moederes schoot zitten.

LONKGLAS, znw., o. — Kijkglas, oogglas, Fr. *lorgnon*.

LONS, znw., v. — *Lons hebben van iet*, een voorgevoel opvatten van iets. (**A.**) Hij had er lons van, da' ze 'm op zijne' verjaardag zouwen besteken.

— *Lons geven*, laten verstaan. (**A.**) Hij wilde mij nie' verstaan, en ik gaf hem toch lons genoeg. Ik zou gèren 'nen boĕk hebben van Jef, ik heb er lons veur gegeven.

— Hetzelfde als Loos, verwachting. (**A.**) Z. LOOS.

LOO (scherpe *o*), znw., o. — Naam van vele plaatsen. Men treft een loo aan te Heist-op-den-Berg, Schriek, enz.

— Komt voor als uitgang in talrijke oordnamen, b. v. *Beverloo, Oosterloo, Tessenderloo, Tongerloo, Westerloo*, enz.

— Verkorting voor Tessenderloo (**Z.-O.** der **K.**) Hij weunt te Loo. Ik koom van Loo.

LOOD, znw., o. — Fr. *plomb*.

— Spr. *Uit zij(n) lood geslagen zijn*, beteuterd, ontbutst zijn.

— *Lood in zijn schoenen hebben*, met trage stappen gaan, zoo vermoeid zijn dat men niet meer gaan kan, dat men zijne voeten niet kan opheffen.

***LOODBOK**, znw., m. — « Rijkaard, rijke vrek. »
Sch. geeft dat w. voor Antw.

LOODSNEE, znw., v. — Bij trapmakers. Rechthoek gevormd door het haaks afsnijden aan de twee tegen elkander passende uiteinden van het wrongstuk aan eenen trap.

LOODVÖRM, znw., m. — Bij loodgieters. Zware ijzeren vorm, waarin het gesmolten lood gegoten wordt om er blokken van te maken Fr. *cattin*.

LOODZIEKTE, znw., v. — Ziekte die iemand krijgt met bier te drinken dat in looden darmen vergiftigd is.
Z. verder de Wdb.

LOOF, znw., o., zonder mrv. — Heeft den beperkten zin van Bladeren der knol- en wortelgewassen. Het loof van peeën, rapen, enz. Die pataten hebben e schoon loof.
— Blaadje. Geen loof beweegt. 't Is zoo stil as e loof.
— *Loof noch gers vinden*, volstrekt niets. Ik heb hier loof of gers gevonden. Me' zoo'n droogte is er loof of gers.

LOOG, znw., m. en niet v. — Z. Wrdb. (Ook m. bij J.)

LOOI, znw., m. — Stier, Fr. *taureau*. (**N**. der **K**.) Ze hebben bij boer Janssens 'nen andere' looi.
— Degene die bij 't boekweitdorschen den laatsten slag slaat. (**N**. der **K**.) In veel dorpen der Kempen is het de gewoonte dat de geburen elkander aan 't boekweitdorschen helpen. Aan het huis wordt eene droge plaats gekozen en zuiver gemaakt en daarop dorscht men de boekweit in de open lucht. 's Avonds, bij 't eindigen van 't werk, wordt een der dorschers *looi* gemaakt. Dat bestaat hierin : Als de laatste brei boekweit omgelegd is, grijpt iedere dorscher zijnen vlegel, men begint te dorschen, en die den laatsten slag op het stroo slaat, is *looi*. Middelerwijl heeft de boerin pannekoeken gebakken en zoodra het dorschen afgeloopen is, brengt de koewachter eenen koekebak aan den looi, die gansch den avond tot mikpunt dient aan de snakerijen en plagerijen zijner gezellen.

LOOIKENSDAG, znw., m. — Feestdag van St-Elooi, patroon der smeden, vallende op den 1ⁿ December. Op dien dag is het een gebruik in de Kempen, dat de smeden hunne klanten onthalen.

LOOK, znw., m. en niet v. — Fr. *ail.*, J.
— Spr. *Er is look in de(n) meersch*, zegt men om iemand te vermanen, dat hij omzichtig moet zijn in zijn spreken, omdat er personen, vooral kinderen tegenwoordig zijn, die niet mogen hooren wat men zegt. (**A**.) Z. ook LAT.

LOOM (scherpe *o*), znw., m. — Waas op pruimen, appelen, enz , Fr. *velouté*, *fleur*.

LOON, znw., m. en niet o. — Z. Wrdb. T., R., J.

LOOP, znw., m. — Z. Wrdb.
— *Zijne(n) loop nemen*, eenige stappen achteruitgaan, alvorens ergens over te springen, Fr. *prendre son élan*. R.
— Spr. *Hoe wijdere loop, hoe slechtere koop*, z. KOOP.
— *Beter 'ne kwa(d)e loop als 'ne kwa(d)e koop*.
— Kleine afstand, korte weg, Fr. *trotte*. 't Is maar e loopke van hier.
— Plaats waar kan geloopen worden. R. De kinderen hebben hier eene' goeie' loop. Gij hèt hier 'ne' goeie' loop veur oe' kiekens.
— Waterloop, Fr. *cours d'eau*, *ruisseau*.

LOOPELING, znw., m., vrklw. *loopelingeske(n*. — Een kind dat begint te loopen.

LOOPEN, znw., o. — Meuken, eene graanmaat (N. der K.), bij Hfft. *loop*, *lope*. Z. MEUKEN. E loopen koren.

Z. VERD, i. v. *lope*, IV, 791. Kil. Loope corens (campin.) i. moken, *modius*.

LOOPEN, w., o. — Z. Wrdb.

— Verg. *Loopen gelijk 'nen haas*, *gelijk 'nen hert*, snel; *gelijk e kieken zonder kop*, dwaas; *gelijk 'nen bezeikte kater*, her- en derwaarts met drift.

— Gep. w. *Loopen en banzen*, *loopen en brakken*, *loopen en bris-s(ch)en*, *loopen en schobben*, z. BANZEN, BRAKKEN, BRISS(CH)EN, SCHOBBEN.

— *Loopende meter*, de maat der lengte, zonder dikte of breedte. Da' kost 5 frang de' loopende' meter.

— *Loopende wind*, wind die gedurig verandert. *Loopende wind is staande weer*. D. B.

— Spr. *Ge zoudt er de boomen van oploopen*, men zou er het verstand van verliezen. Me' zoo 'nen deugeniet van 'ne' jongen gestraft zijn! Ge zoudt er de boomen van oploopen!

— *Er een loopen hebben*, eene dochter bedrogen hebben. T., R.

— In Holland wordt *loopen* ook gebruikt in den zin van *gaan*, Fr. *aller*, *marcher*, doch hier enkel wanneer men van kleine kinderen spreekt. Da' kind begint al te loopen. Alla! kind, loopt nu wa', ik ben muug van oe te dragen.

LOOPER, znw., m. — Bij mulders. Bovenste molensteen die ronddraait.

— Bij schrijnw. Lat die onder de lade of schuif eener kas wordt aangebracht, om er de lade te laten overschuiven. Eene lade schuift op twee loopers.

— Plank, die als brug dient om van 't schip op de kaai te gaan en omgekeerd.

LOOPGRACHT, znw., v. — Hetzelfde als Loopgraaf, Fr. *ligne d'approche*, *tranchée*.

LOOPHOUT, znw., o. — Bij mulders. Ieder van de twee korte steunhouten, die onder aan den molensteert vast zijn en op den grond rusten om de zeilen in den wind te houden.

LOOPIG (ook *luëpəg*), bvw. — Bij landb. Tochtig, loopsch, sprek. van koeien, R., bij T. *luëpig*. Die koei sta' loopig. 'En luëpige koei.

LOOPKETING, znw., v. — Bij mulders. De ketting die aan 't windas des molens vast is en dient om den molen te helpen verdraaien.

LOOPKÖRF, znw., m. en **LOOPMAND**, znw., v. — Mandewerk, onder en boven open, waarin men een kind zet om het te leeren gaan, ook **Leikeef**, **Leikörf** en **Leimand** genaamd, bij M. *loopkörf*. De loopmand is van boven smaller dan van onder.

LOOPMAND, znw., v. — Z. LOOPKÖRF.

LOOPMER(K)T en **LOOPMER(K)TERIJ**, znw., v. — Heen- en weergeloop, iets dat veel geloop teweegbrengt. R., Kl.-Br. (Ook in Brab. en Hag., z. Sch.) Die zaak is 'en loopmert geweest voor mij. Ge zult daar veul loopmerterij mee hebben.

Kil. Loop-merckt, *frequens concurrus.*

LOOPSTAAK, znw., m. — Bij mulders. Ieder van de staken, die rondom den molenberg in den grond steken om er de loopketting aan vast te leggen, wanneer men den molen draait.

LOOPSTOK, znw., m. — Bij mulders. Ieder van de twee stokken, die als schoren dienen rechts en links van het traphout.

LOOPWAGEN, znw., m. — Een houten gestel op rollekens, waar men de kinderen in leert loopen, Fr. *roulette.*

Ook **Rolwagen**.

LOOS (scherpe *o*), znw., v. — Long van mensch en dier, Fr. *poumon.* D. B., Kil. Hij héét iet aan de loos. De valling zit vast op mijn loos. De lèver en de loos van 'en geslagen (geslachte) beest.

— Bij Hfft. beteekent het enkel Long der dieren. Volgens V. D. is het w. veroud.

LOOS (scherpe *o*), bvw. — Slim, ledig, valsch. Z. Wrdb.

— *Looze barreel*, barreel, sluithek aan eenen spoorweg, waar geen wachthuisje bijstaat.

— *Loos lit*, z. LIT.

— *Looze vinken*, opgerold vleesch van een nuchter kalf met van binnen frikkadellenvleesch in.

— *Looze balk*, bij timmerl. Fr. *fausse poutre.*

— *Looze stijl*, bij timmerl. Fr. *faux montant.*

— *Looze ribben*, Fr. *fausses côtes.*

— *Looze rok*, een rok die aan den band van eenen bovenrok vastgenaaid is, en dient tot voedering van dezen.

— Verborgen, verscholen, bij D. B. *boos.* Al de looze hoekskens en plaatskens van 'en huis deurzuken. Hij had ze' geld weggesteken in 'ne' loozen hoek. Ik woon in e loos huis. Hij zat daar loos onder dieë' struik. Sommige vogels hou(d)en loos (bouwen hun nest in looze plaatsen, waar men het moeilijk vindt). Hfft.

— Men zegt ook *dat een vogel loos houdt*, wanneer hij zijn nest bij het uiteinde van eenen boomtak of in het hoogste sop van eenen boom heeft, zoodanig dat het nest gemakkelijk gezien wordt, doch zeer moeilijk om rooven is. Die ekster houdt daar loos op dieën tak. As die kraai zoo loos niet en hiel', ik ging ze uitrooven.

LOOS (zachte *o*), znw., v., zonder mrv. — Goede verwachting, hoop op iets, bij Sch. *loos* en *leus*, bij R. *laus*, in Kl.-Br. *loes* en te Antw. **Lons**. Hij hée' goei loos dat hij de gevraagde plaats zal krijgen. Zijde aangenomen ? Neen, maar den bestuurder hee' mij goei loos gegeven.

LOOSPIJP (scherpe *o*), znw., v. — Longpijp, Fr. *bronche.*

LOOSZIEKTE (scherpe *o*), znw., v. — Longziekte, longtering. Hij is gestörven van 'en loosziekte.

LOOTEN, bvw. — Looden, Fr. *de plomb.* 'Ne loote' kogel. Daarnevens *loo(d)en, looien.*

LOOZEKENS, bw. — Nauwelijks. (A.) Hij zee maar loozekens goeiendag.

LOOZERIK, znw., m. — Slimmerik, fijnaard, sluwe mensch, Fr. *homme rusé.*

LÖR, znw., m. — Lappen en vellen van vleesch. Snijdt die lörren van 't vlees(ch) en geeft ze aan den hond.

LORIAS, LOREJAS, znw., m. — Valsche deugniet, vlug, heimelijke plager. Sch., D. B. As dieë lorias onder mijn handen valt, zal ek 'em is goed aframmelen. Laat die kinderen gerust, leelijke lorejas!

LÖRREN, w., b. en o. — Smokkelen. Z. Wrdb.

— Fig. Heimelijk, diefachtig wegdragen. In den tijd dat hij bij dieën boer werkte, héet hij genoeg gelörd. Wa' mag ze daar onder heure' veurschoot lörren?

LÖRZAK, znw., m. — Groote zak of tesch, die de vrouwen met een snoer om het lijf binden en onder hun bovenkleed dragen. (A.) Ook **Moederkenszak.**

LÖRZEN, w., b. en o. — Hetzelfde als Lorren, smokkelen, ook fig., Fr. *frauder, faire la contrebande.* De lörzers lörzen toebak over de grenzen. Hij is rijk gewörren met te lörzen.

LÖRZER, znw., m. — Smokkelaar, lorder, Fr. *fraudeur.*

LOS, bvw. — Z. Wrdb.

— *Iemand los omver schieten, overhoop steken*, gansch vrijwillig. R.

— Gep. w. *Los en liber*, in volle vrijheid.

— Spr. *Er is 'en vijs los*, z. VIJS.

— Gelost, ontladen. Hfft. De wagen is los. Maakt de kar los. *Los zijn*, eenen volgeladen wagen, de vracht van een schip gelost hebben. De voerman is met zijne' lossen wagen opgere(d)en. Ik rij' me' mijne' wagen los naar de stad.

— Ledig, Fr. *vide.* (Z.-O. der K.) Is die fles(ch) los? Maakt de tafel is los (ledig).

— Open, Fr. *ouvert.* G. Is de deur los? De poort stond los.

LOSBAAIEN, LOSBEIEN, w., b. — Losbetten. Den etter van 'en wond losbaaien.

LOSBRAKEN, w., o., met *zijn.* — Losbreken. Den dief is losgebraakt. Onzen hond braakte gisteren los. Maakt de koei goe' vast, da' ze nie' los en braakt.

LOSDEUR, bw. — Dwarsdoor, Fr. *d'outre en outre*. Hij gooide me' 'ne' steen losdeur de ruiten.

LOSDOEN, w., b. — Openen, Fr. *ouvrir*. Doet de deur los.

LOSGERAKEN, w., o., met *zijn*. — Losraken.

LOSKNOPPEN, w., b. — Losknoopen, ontknoopen, Fr. *déboutonner*. Knopt oewe' jas los.

LOSLATEN, w., b. — Z. Wrdb.

— Spr. *Laat hem maar los*, laat hem maar betijen. R. Laat Jan maar los; hij is bekwaam genoeg om da' werk te doen.

— *Er eene(n) loslaten*, eenen vloek laten ontsnappen.

LOSLOOPEN, w., o. — Bij mulders. Wordt gezeid van den molen, wanneer hij draait zonder dat de steenen werken.

LOSLOTEREN, w., b. — Loteren, waggelen aan iets, totdat het los is. Gij hèt 'et slot losgeloterd.

LOSNEUKEN, w., b. — Neuken aan iets (z. NEUKEN), totdat het los is.

LOSSEN, w., b. — Loozen, Fr. *lâcher*. Zij' water lossen. Wind lossen.

— Winden laten, Fr. *lâcher des vents, faire des pets*.

— *Geen woord lossen*, niets zeggen. T.

— O. Aanhouden, niet aflaten. T. Hij zal nie' lossen, veurda' ge'm 't gevraagde gegeven hèt.

— Loskomen, losraken. De vijs wilde nie' lossen. As ge nog wat draait, zal ze wel lossen.

— Los worden, tot gruis vergaan, Fr. *s'affriter*. De mörtel lost. langst alle kanten.

LOSSING, znw., v. — Losplaats, kade. Naar de lossing rijen om steen te la(d)en. Aan de lossing van de vaart.

LOSTÄRREN, w., b. — Lostornen. E kleed lostärren. Tärt de' naad los.

LOSVIJZEN, w., b. — Losschroeven, Fr. *dévisser*.

LOT, bvw. — Hetzelfde in 't N. der Kemp. als elders Labberlot, slordig, onachtzaam, bij Hfft. *lod*. Z. LABBERLOT.

LOT, znw., o. — Fr. *sort*.

— *In 't lot vallen*, een slecht nummer trekken, soldaat moeten worden.

— *Veur zij(n) lot opgaan*, soldaat worden, niet als vrijwilliger, maar omdat men in 't lot gevallen is.

— Spr. *Het lot valt altijd op Jonas*, het ongeluk valt altijd op dezelfden.

LOTERACHTIG, bvw. — Leuterig, waggelend, Fr. *branlant*. Die kas staat daar zoo loterachtig.

LOTERBOL, znw., m. — Losbol, lichzinnige mensch.

LOTERDOP, znw., m. — Loos ei, Fr. *œuf vide*. Daar lagen in de' nest vier eieren en 'ne loterdop.
— Fig. Z. LOTERBOL.

LOTEREN, w., o. — Aan iets roeren dat waggelt. Aan de deur loteren om ze open te krijgen. Ik hoorden iet aan de klink loteren.
— Los zitten, waggelen, Fr. *branler*. Die vijs zit nie' vast, ze lotert. De klink van de deur lotert watte. Z. VERD., IV, 831.
— Spr. *'Nen tand hebben die naar iet lotert*, belust zijn op iets. Hij hée' 'nen tand die lotert om börgemeester te zijn. « Wel zoo, zoo, Torfs ! schertste moeder Beth, *gij hadt een tandje dat loterde* om Deken te zijn ! » (CONSCIENCE. *De Plaag der Dorpen*.)
— B. *Pieren loteren*, pieren uit den grond doen komen, met eenen riek in den grond te steken en met de hand op den steel te kloppen.
Loteren is bij D. B. *lutteren*, *loteren*, *leuteren*.
— Afl. *Loterèèr*, *geloter*, *loterachtig*.

LOTERSPEEK (scherpe *e*), bvw. — Wordt gezeid van stoelen, tafels, kassen, wagens, enz. wier sporten en latten uitwijken, losgaan en loteren, bij D. B. *lutterspeekte*, *leuterspeekte*, *loterspeekte* en *lotterspeekte*. Die stoelen zijn loterspeek. 'En loterspeeke kas.

LOTJE, znw., o. — Vrklw. van Lot, voor Charlotta.
— Spr. *Van Lotje getikt zijn*, min of meer in het hoofd geraakt zijn, zijn volle verstand niet hebben.

LOTS, znw., v. — Zuigflesch der kleine kinderen (Z. der K.), bij Jong. *loetsj*. Aan 'en lots zuigen.

LOTSEN, w., o. — Zuigen, sprek. van kleine kinderen. (Z. der K.) Ziet dieë kleinen is lotsen ! Aan de mem lotsen.
— Afl. *Lotser*, *gelots*.

LOTTEN, w., b. en o. — Loten, Fr. *tirer au sort*. Morgen moeten de jongens gaan lotten. Ik heb 'en schoon' vaas gelot.

LOTTER, znw., m. — Loteling, Fr. *conscrit*.

LOTTING, znw., v. — Loting, Fr. *tirage au sort*.

LOUTEREN, w., o., met *zijn*. — Verouderen, eenen sterken smaak krijgen. (Z.-W der K.) 'Et vleesch is gelouterd, het smaakt.

LOUTERMAN, znw., m. — Strooman, dien men 's nachts vóór den 1n Mei vóór de woning van een meisje zet, op wier gedrag wat te zeggen valt. (Heist-op-den-Berg.)

LUÊPIG, bvw. — Z. LOOPIG.

LUI, Kemp. **LOI**, bvw. — Fr. *paresseux*.

— *Luie heilige*, z. HEILIGE.

— *'Ne luie ja*, z. JA.

— Spr. *Nie(t) lui gevallen zijn*, niet pluis zijn, zich moedig weten te verdedigen.

— *Hij is te lui dat hij (uit zijn oogen) ziet*, zeer lui. T., Kl.-Br.

— *Die lui is, moet loos zijn*, T., Kl.-Br.

— *Lui zweet is gauw gereed*, z. LUIAARD.

— *Lui en lekker zijn en te veel meugen zijn drij dingen die niet deugen.*

LUI, znw., v. — Bij mulders. Windas, bestaande uit de luias en hare bijzaken en dienende om de zakken in den molen op te trekken of uit den molen neer te laten, bij D. B. *lei*.

LUIAARD, znw., m. — Z. Wrdb.

— Spr. *Luiaards zweet is gauw gereed.*

LUIAARDEN, w., o. — Luieren, den luiaard spelen. Hij leet daar te luiaarden.

LUIAS, znw., v. — Bij mulders. Eene houten as die met het eene einde buiten den molen uitsteekt boven de deur, en met het andere verbonden is aan het kamwiel van de molenas. De luias dient om, door middel van den luireep, zakken graan van beneden op te halen of zakken meel van boven neer te laten. Bij D. B. *lei-as*.

LUIEN, w., b. en o. — Fr. *sonner*.

— *Over dood luien*, z. DOOD.

— Spr. *Ge kunt nie(t) luien en in de procesśie gaan*, men kan geen twee werken te gelijk doen.

— *Hij heeft het kloksken hooren luien, maar hij weet nie(t) waar de klepel hangt*, z. KLOK.

LUIEN, w., b. — Bij mulders. Ophijschen met de lui, bij D. B. *leien*.

LUIERIK, znw., m. — Luiaard. Z. Wrdb.

— Fig. Soort van gedrukten tarief, dien winkeliers, houtkooplieden, enz. gebruiken, om den prijs van een gegeven getal eenheden, de inhoudsmaat van hout, enz. te vinden. 'Ne luierik is gemakkelijk: ge hoeft nooit iet uit te rekenen.

LUIERIKKEN, w., o. — Luieren, den luierik spelen. Hij blijft tot negen uren in z'n bed luierikken.

LUIF, znw., m., zonder mrv. — Soort van turf, de bovenste laag, die men van moergronden afsteekt. (Z. der K.) Z. ook VLOOT.

LUIF, znw., v. — Afdak, logie, Fr. *loge*, *appentis*. B. Leg 'et onder de luif.

LUIFEL, znw., m. en niet v. — Fr. *auvent*.

LUIGELD, znw., o. — Geld dat de klokluider trekt voor zijnen arbeid.

— Spr. *Daar wördt zooveel verteld, daar de köster geen luigeld veur en trekt*, men vertelt zooveel dat gelogen is.

LUIHUIS, znw., o. — De plaats in de kerk, waar men de klokken luidt.

LUIHUIZEKE(N, znw., o. — Bij mulders. Z. LUIKAP.

LUIIGHEID, znw., v. — Luiheid. Volgens V. D. veroud. en gewest.

LUIK, znw., m. — Verkorting van Lucas.

LUIKAP, znw., v. — Bij mulders. Houten kapje boven het deel van de luias, dat buiten den voorwand uitsteekt en waaraan de buitenreep vast is, bij D. B. *leikap*.

LUIKEN, w., b. — Met stroo of biezen bevlechten. (K.) Stoelen luiken. Zijn de stoelen al geluikt?
Kil. Loken, luycken, *sepire*.

LUIKER, znw., m. — Z. STOELLUIKER.

LUIM, znw., m. — Loer. Op de' luim liggen.

LUIMEN, w., o. — Loeren. De kat luimt op de muis. Op 'en goei gelegenheid luimen. Hij héet al lank op die plaats geluimd.

LUIMEREN, w., o. — Sluimeren, lichtjes slapen. (K.) Ik gaan 'en bitjen in mijne' zörg luimeren. Hij had 'en oogenblikske geluimerd.
— *Volgens Sch. bet. het ook in Brab. en Antw. Luimen, loeren.
Kil. Luymeren, i. sluymeren, *dormitare*.

LUIREEP, znw., m. — Bij mulders. Eene koord die, op de luias gewonden, dient om zakken op te trekken of neer te laten, Fr. *vindenne*, bij D. B. *leireep*.

LUIS, znw., v. — Fr. *pou*.
— Wordt in 't Z.-O. der Kemp. gebezigd als coll. stofnaam. Hij hée' luis.
— Wordt met verachting gezeid van eenen kaalaard. 'En arm' luis.
— Spr. *Beter 'en luis in de(n) pot als gee(n) vet*, beter iets dan niets. D. B., T.
— *Van de luizen opgefret worden*, doodarm zijn.
— *Van wijn te drinken krijgt men luizen*, wordt men arm.
— *Meer luizen hebben als geld*, meer armoede dan weelde.
— *Twee luizen op ééne(n) kam*, twee handen op éénen buik, Fr. *deux têtes sous un bonnet*.
— *De mager' luizen bijten 't hardst*, met de armste lieden heeft men den meesten last.
— *'t Zijn zijn eigen luizen die hem bijten*, 't zijn zijne eigen bloedverwanten die hem last aandoen.
— Verg. *Zoo arm als 'en luis, als 'en luis op 'ne(n) kam*, zeer arm.
— Men heet *luizen* het zaad dat in de vijgen zit.

LUISKAM, znw., m. — Kleine kam, dienende om het hoofd der kinderen van het ongedierte te zuiveren.

LUISPOOK (zachte *o*), znw., v. — Iemand die veel luizen heeft, luiszak, Fr. *pouilleux*, bij D. B. *luizepook*.

LUISZAK, znw., m. — Z. Wrdb.
— Fig. Arme, vuile vent.

LUISTEREN (uitspr. *löstərən*), w., o. — Fr. *écouter*. Z. Wrdb.
— Verg. *Luisteren gelijk 'en vink*, scherp luisteren.
— *Luisteren naar*, den invloed ondergaan van iets. D. B. Doe maar wa' van die meststof aan de pataten, ze zullen der wel naar luisteren.

LUISTERVINK, znw., v. — Z. Wrdb.
— Spr. *Liever 'nen dief aan de klink als 'en luistervink*. T.

LUIWIEL, znw., o. — Bij mulders. Een wiel dat vastligt rond de luias binnen in den molen, bij D. B. *leiwiel*.

LUIZEN, w., b. — Voordeel doen, bekomen, opdoen. Er is daar nie' veul te luizen.

LUK, znw., m. en niet o. — Toeval. 't Is 'ne luk da' ge oe geld nog vindt.
— *'Ne zelden luk, 'nen duzendste luk*, een zeldzaam toeval.
— *'t Is 'ne luk en 'nen tref*, het wil treffen, 't is bij toeval.
— V. D. zegt dat *luk* verouderd is, maar in de prov. Antwerpen is het nog springende levend, alsook in 't Hag. (z. T.)

LUKKEN, w., o. — Fr. *réussir*. Z. Wrdb.
— Spr. *Als 't lukt, dan kalft den os*. T., Kl.-Br.
— Treffen, Fr. *se faire*. Da' kost nooit nie' beter lukken. 't Wou lukken dat ek 'em zjust thuis vond. 't Zou moeten lukken da' ge'm daar zaagt.
— *Nauw gelukt*, het scheelt weinig of. Nauw gelukt da' ge'm zult thuis vinden.

LUKSCHEUT, znw., m. — Scheut met boog of geweer, die bij toeval raak is. T.

LUKSTOOT, znw., m. — Stoot op 't biljartspel, die bijgeval goed is.

LUL, znw., m. — Gebeuzel, flauwe praat. Ik kan mè' z'ne' lul nie' om.

LULLEKEN-LEK, znw., o. — Spr. *Daar staan gelijk Lulleken-lek*, met beteuterd, verwezen gezicht, met eene lange lip. (A.)

LULLEMATHIJS, LULLEPEE, znw., m. — Lulleman.

LUNTEREN, w., o. — Talmen, sammelen, Fr. *lambiner*. (Lier.) Luntert zoo niet. Hij blijft overal staan lunteren.
— Afl. *Lunterèèr, gelunter*.

LUT, znw., v. — Vrouw van weinig weerde, klein verstand; dwaas en halfgek vrouwmensch. Die Mie is toch 'en lut. 'En zotte lut. 'En dwaze lut.

— *Lutteken lèèft nog*, een gezelschapsspel dat in dezer voege plaats heeft: Het gezelschap zit rond de tafel of rond den heerd. Men steekt eenen solferstek aan, dien men al brandende aan zijnen gebuur geeft, zeggende: « Lutteken lèèft nog! » De solferstek gaat rond van hand tot hand, totdat hij eindelijk uitdooft. Deze, in wiens hand Lutteken sterft, moet eene kleine boet betalen. Daarna ontsteekt men een nieuwen solferstek en 't spel herbegint onder den herhaalden uitroep van « Lutteken lèèft nog! » en het juichen, lachen en kwetteren der medespelers.

LUTENANT, znw., m. — Luitenant, Fr. *lieutenant*.

LUTS, bvw. — *Luts zijn*, alles verloren hebben in 't spel.

LUTSEN, w., b. — Z. AFLUTSEN.

LUTTER, bw. — Luttel, weinig, Lat. *paucus*, *parum*, Oudeng. *luther*, bij D. B. *letter*. (Z. ook VERD., IV, 911.) Daar was lutter volk in de kerk. Gij biedt mij veul te lutter, veur dieë' prijs kan ek 't oe nie' geven. We zijn met te lutter volk om da' werk behoorlijk te doen.

KONINKLIJKE VLAAMSCHE ACADEMIE VOOR TAAL- & LETTERKUNDE

IDIOTICON

VAN HET

ANTWERPSCH DIALECT

(STAD ANTWERPEN EN ANTWERPSCHE KEMPEN)

OPGESTELD DOOR

P. JOZEF CORNELISSEN,

GEMEENTEONDERWIJZER TE SINT-ANTONIUS (BRECHT)

EN

J.-B. VERVLIET,

LETTERKUNDIGE TE ANTWERPEN.

Bekroond door de Koninklijke Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde.

GENT

A. SIFFER

Drukker der Koninklijke Vlaamsche Academie

1900

3de Aflevering.

UITGAVEN DER KONINKLIJKE VLAAMSCHE ACADEMIE

Ie REEKS.

1. **Jaarboek** voor 1887 (Met portretten van Z. M. *Leopold II*, en van de heeren *Beernaert* en ridder *de Moreau*), 190 blz. 2,50
2. **Jaarboek** voor 1888, 240 blz. 2,50
3. **Jaarboek** voor 1889 (Met de levensschets en het portret van Dr *R. Snieders*), 148 blz. 1,50
4. **Jaarboek** voor 1890 (Met de levensschetsen en portretten van Dr. *L. Delgeur* en *G. Dodd*), 172 blz. 2,00
5. **Jaarboek** voor 1891 (Met de levensbeschrijvingen van *J.-A. Alberdingk Thijm* (met portret), van *J.-J.-L. ten Kate* en van *I.-J.-L. de Coussemaeker*), 202 blz. 2,00
6. **Jaarboek** voor 1892 (inhoudende de levensbeschrijvingen van *J.-A. de Laet* (met portret) en van *L. Roersch*), 168 blz. 2,00
7. **Jaarboek** voor 1893 (Met de levensschets van *Schuermans*, de portretten van *Roersch* en *Schuermans*, en de afbeelding des voorgevels van het Paleis der Academie), 138 blz. 2,00
8. **Jaarboek** voor 1894 (Met de levensbeschrijvingen van *J.-W. Brouwers* en van *Matthias de Vries* (met portret), 176 blz. 2,00
9. **Jaarboek** voor 1895 (Met de levensschetsen van *K.-Fr. Stallaert* (met portret) en van *J.-J. Habets*) 180 blz. 2,00
10. **Jaarboek** voor 1896. (Met de levensschetsen en de portretten van *L. Mathot* en *K. Boury*), 120 blz. 1,50
11. **Jaarboek** voor 1897. (Met de levensschetsen van *H.-E. Moltzer*, *Frans Willems* en *Willem-Jan Frans Nuyens* en de portretten van *Zijne Kon. Hoogheid Prins Albrecht*, *Ministers Fr. Schollaert* en *L. de Bruyn*), 170 blz. 2,00
12. **Jaarboek** voor 1898. (Met de levensschetsen en portretten van *J.-J.-M. Micheels* en *Eug. Stroobant*), 180 blz. 2,00
13. **Jaarboek** voor 1899. (Met de levensschets van *J.-C.-H. Nolet de Brauwere van Steelandt* door *P. Alberdingk Thijm*) 1,00

IIe REEKS.

1. **Verslagen**, van 1887 tot 1899, ieder 4,00

IIIe REEKS. — MIDDELNEDERLANDSCHE UITGAVEN

1. **De Zevenste Bliscap van Maria.** Mysteriespel der XVe eeuw, uitgegeven door K. STALLAERT (1887), XXXII-116 blz. 2,50
2. **Woordenlijst voor de Zevenste Bliscap van Maria,** opgesteld door K. STALLAERT (1888), 141 blz. 0,50
3. **Woordenlijst op de Alexanders Geesten van JACOB VAN MAERLANT,** door L. ROERSCH, 1ste *aflevering* (1888), 68 blz. 1,00
4. **Van de vij Vroeden van binnen Rome,** bezorgd door K. STALLAERT (1889), XX-182 blz. 3,00
5. **Het Roermondsch dialect,** getoetst aan het Oud-Saksisch en Oud-Nederfrankisch, door Dr L. SIMONS (1889), 62 blz. 1,25
6. **Madelghijs' kintsheit,** al de gekende fragmenten, bezorgd door Jhr. Mr. NAP. DE PAUW (1889), 208 blz. (met facsimile's) 2,50
7. **Dit is die Istory van Troyen,** bezorgd door Jhr. Mr. NAP. DE PAUW en EDWARD GAILLIARD, 4 deelen, met facsimile's (1889-1892) . 25,50
8. **Middelnederlandsche Gedichten en Fragmenten,** uitgegeven door Jhr. Mr. N. DE PAUW (1893-1897), 3 afl. elke 2,00
9. **Kalender en Gezondheidsregels** getrokken uit het handschrift der boekerij van de hoogeschool te Loven, getiteld « *Liber orat. Fland. M. S.* » door P. ALBERDINGK THIJM (1893) 66 blz. 1,25

10. **De Keure van Hazebroek**, door Edw. Gailliard (1894-1899), 4 deelen, elk 5,00
11. **Middelnederlandsche geneeskundige Recepten en Tractaten, Zegeningen en Tooverformulen**, uitgegeven door Dr W.-L. de Vreese (1894), xii-144 blz. 2,00
12. **Beschrijving van Middelnederlandsche en andere handschriften die in Engeland bewaard worden**, door K. de Flou en Edw. Gailliard (1895 en 1896), 3 bd., elk 2,00
13. **Beowulf**, Angelsaksisch volksepos, vertaald in stafrijm en met inleiding en aanteekeningen voorzien, door Dr. L. Simons (1896) 355 bl. . . . 4,00
14. **Hennen van Merchtenen's Cornicke van Brabant** (1414), uitgegeven door Guido Gezelle (1896), 235 blz. 3,00
15. **Jehan Froissart's Cronyke van Vlaenderen**, getranslateert uuten Franssoyse in Duytscher tale bij Gerijt Potter van der Loo, in de XVe eeuw, uitgegeven en toegelicht door Jhr. Mr. Nap. de Pauw (1898), viii-580 blz. Eerste deel 5,00. — Tweede deel, Rekeningen der Baljuws (1e afl.) (1900), viii 344 blz. 3,00
16. **Ypre jeghen Poperinghe**, Gedingstukken der XIVe eeuw nopens het laken, uitgegeven en toegelicht door Jhr. Mr. Nap. de Pauw (1899), xlvi-320 blz. 4,00

IVe REEKS. — UITGAVEN DER COMMISSIE VOOR GESCHIEDENIS, BIO- EN BIBLIOGRAPHIE.

1. **Alphabetische lijst van de voorloopig verzamelde namen der in België geboren Nederlandsche schrijvers, dienende tot het samenstellen van de Biographie der Zuidnederlandsche schrijvers**, door Fr. de Potter, 324 blz. (*niet in den handel*).
2. **Vlaamsche Bibliographie** (1830-1890), door Fr. de Potter (1893-1897), 1ste, 2e en 3e aflev., ieder. 5,00
3. **Catalogus van de Bibliotheek der Koninklijke Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde te Gent** (1898), door Fr. de Potter.

Ve REEKS. — UITGAVEN DER COMMISSIE VOOR NIEUWERE TAAL- EN LETTERKUNDE.

1. **Prudens van Duyse**, door J. Micheels. (Met portret des dichters) (1893), 352 blz. 4,00
2. **Rederijkersgedichten der XVIe eeuw**, door J. Broeckaert (1893) . . . 1,25
3. **Vak- en Kunstwoorden** (Nr 1 Steenbakkerij) bezorgd door Th. Coopman (1894), x-94 blz. 1,25
4. **Plaatsnaamkunde. Gemeente Bilsen**, door Jef Cuvelier en Cam. Huysmans (1897), 316 blz. 3,00
5. **Onkruid onder de Tarwe.** Proeve van Taalzuivering, door H. Meert (1ste aflevering) 1,00
6. **Inleiding tot de studie der Analytische Scheikunde**, door Dr. A.-N.-H. Biltris en Dr. A.-J.-J. Vandevelde (1899), 107 blz. 1,50
7. **De Rederijkkamers in Nederland. — Hun invloed op letterkundig, politiek en zedelijk gebied**, door Prudens van Duyse, uitgegeven op last der Academie door Fr. de Potter en Fl. van Duyse (1e deel) (1900), 297 blz. 3,00

VIe REEKS. — BEKROONDE WERKEN.

1. **Bibliographie der Middelnederlandsche Taal- en Letterkunde**, door L. Petit (1888), xvi-300 blz. (*Uitverkocht.*)
2. **Verhandeling over de verbinding der volzinnen in het Gotisch**, door P.-H. van Moerkerken (1888), 104 blz. 1,50
3. **Het voornaamwoord DU**, door H. Meert (1890), ix-98 blz. . . . 1,55
4. **De klank- en vormleer van het Middelnederlandsch dialect der St.-Servatius legende van Heynrijck van Veldeken**, door Felix Leviticus (1892), 172 blz. 2,50
5. **De Belgische Taalwetten** toegelicht door Mr. A. Prayon-van Zuylen, (1ste deel) (1892), 470 blz. 3,00
6. **Historisch en Critisch overzicht van het Vlaamsch tooneel in de 17de eeuw**, door Osc. van Hauwaert (1893), 102 blz. 1,50

7. **De rol van het « booze beginsel » in het middeleeuwsch drama,** door Ernest Soens, pr. (1893) 144 blz. 2,00
8. **Gebruik der naamvallen, tijden en wijzen in den Heliand,** door J. van de Ven, pr. (1893), vi-238 blz. 3,00
9. **Antwerpen in de XVIIIe eeuw,** door Edw. Poffé (1895). 328 blz. 3,00
10. **Bastaardwoordenboek,** door J. Broeckaert (1895), xxiii-439 blz. . 5,00
11. **Vak- en Kunstwoorden** (N^r 2. Ambacht van den smid), bezorgd door Jozef Vuylsteke (1895), 178 blz. (Met platen) 2,25
12. **Klank- en Vormleer van het gedicht van den VII Vroeden van binnen Rome,** door E. de Neef (1896), 85 blz. 1,25
13. **Vak- en Kunstwoorden** (N^r 4. Ambacht van den Metselaar), bezorgd door Alfons van Houcke en Jozef Sleypen (1896), x-486 blz. (met platen) 5,00
14. **Proeve van Oudnederfrankische Grammatica,** door Dr P. Tack (1897), xxvi-116 blz. 1,50
15. **Vak- en Kunstwoorden** (N^r 3. Ambacht van den Timmerman) bezorgd door J. en V. van Keirsbilck (1898), x-547 blz. (met platen) 5,00
16. **De Moedertaal, eenig doel- en redematig voertuig der gedachte in Opvoeding en Onderwijs,** door H. Temmerman (1898), 60 blz. . . 1,25
17. **Eene vreemde spraak als voertaal van 't onderwijs,** door A. en Th. van Heuverswyn (1899), 180 blz. 2,00
18. **Vak- en Kunstwoorden** (N° 5. Ambacht van den Metselaar), bezorgd door J. en V. van Keirsbilck (1899), x-400 blz. (met platen) . 4,00
20. **De Gallicismen in het Zuidnederlandsch.** Proeve van Taalzuivering, door W. de Vreese (1899), lxviii-662 blz. 6,00
21. **Idioticon van het Antwerpsch dialect,** opgesteld door P.-Jozef Cornelissen en J.-B. Vervliet (1ste, 2de en 3de aflevering), elk 2,50
22. **De verouderde woorden bij Kiliaan,** door J. Jacobs (1899), x-244 blz. . 3,00
23. **De Fransche Overheersching in België,** door F. van den Bergh (1900), 528 blz. 4,00
24. **De Handschriften van Jan van Ruusbroec's werken,** door Willem de Vreese (1900), 458 blz. 4,00
25. **De Fransche Overheersching in België** (van 1792 tot 1815), door C. Cortebeeck (1900), 239 blz. 2,00

TER PERS OF IN VOORBEREIDING.

Klankleer van de taal van Jan van Ruusbroec, door Willem de Vreese.
Nederlandsche werkwoorden door samenstellende afleiding gevormd, door Willem de Vreese.
Gallicismen in het Nederlandsch, met aanwijzing van de zuiver Nederlandsche uitdrukkingen, door H. Meert.
Vormleer van de taal van Jan van Ruusbroec, door H. Meert.
Onkruid onder de Tarwe. Proeve van Taalzuivering, door H. Meert.
Vlaamsche Bibliographie (1830-1890), door Fr. de Potter (4de aflevering).
De Belgische Taalwetten toegelicht door Mr A. Prayon-van Zuylen (2^e deel).
De vormen van het werkwoord in het Oudfriesch, door J. Jacobs.
Idioticon van het Antwerpsch dialect, opgesteld door P. Jozef Cornelissen en J. B. Vervliet (4de aflevering).
Middelnederlandsche Gedichten en Fragmenten, uitgegeven door Jhr. Mr. Nap. de Pauw (4de aflevering).
Die eerste Bliscap van Maria, opnieuw uitgegeven en toegelicht door Dr. Willem de Vreese.
Vocabulario para aprender Franches Espannol y Flaminco (a° 1520), opnieuw uitgegeven en toegelicht door Dr. Willem de Vreese.
Noël van Berlaimont's Vocabulare a° 1536), opnieuw uitgegeven en toegelicht door Dr. Willem de Vreese.
Jehan Froissart's Cronyke van Vlaenderen, getranslateert uuten Franssoyse in Duytscher tale bij Gerijt Potter van der Loo, in de XVe eeuw, uitgegeven en toegelicht door Jhr. Mr. Nap. de Pauw (2^e afl. van het 2^e deel, Baljuws van Vlaanderen, en 1^e afl. van het 3^e deel, Vlaamsche Kroniek).
Bibliographisch Woordenboek van de Geschiedenis der Belgische gemeenten, door Fr. de Potter.
Sunte Augustijns Regule, uitgegeven door K. de Flou.
De Rederijkkamers in Nederland, door Prud. van Duyse, uitgegeven door Fr. de Potter en Fl. van Duyse (2^e deel).
De Keure van Hazebroek, door Edw. Gailliard (5^e en laatste deel).
Acten en Sentencien van den Raad van Vlaanderen in de XIVe eeuw, door Jhr. Mr. Nap. de Pauw.

